

Ioan Munteanu

LA ÎNCEPUT A FOST ISLAZUL...

Culegere: Ioan Munteanu

Coperta și tehnoredactare: Laurențiu Munteanu

**Hărțile cartierelor aparțin S.C. TORENT PRESS, căreia
autorul îi mulțumește respectuos pentru ajutor.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MUNTEANU, IOAN**

La început a fost Islazul...: Istoria cartierelor Brăilei/
Ioan Munteanu – Brăila: Ex Libris, 2011

Biblogr.

ISBN 978-973-7612-35-9

94(498 Brăila)

Copyright (c)

Toate drepturile rezervate autorului

Ioan Munteanu

La început a fost Islazul...

Istoria cartierelor Brăilei

**Comorofca
Băligoși
Brăilița
Pisc
Nedelcu Chercea
Radu Negru**

- Documente pentru viitor -

Editura EX LIBRIS
Brăila, 2011

N.B. Vechiul „*Islaz*”, născut în 1831 ca loc de pășunat, restrâns în timp, dispăruse din mentalul brăilenilor, după cum dispăruse și vechea „*comună Islaz*”, înființată la 1864. În 1923, a dispărut și „*comuna modernă Islaz*”, **denumirea perpetuându-se doar în memoria celor vârstnici născuți și crescuți în zona căii ferate dintre străzile Apolo și Galați, fără să corespundă unei delimitări administrative oficiale.**

Titlul lucrării vizează, așa cum rezultă și din harta de pe copertă, hinterlandul din afara orașului, pe care s-au născut cartierele de odinioară ale orașului.

ISLAZUL BRĂILEI

După eliberarea de sub turci, **în anul 1831, prin jurnalul cu nr.1088**, întărit de generalul Pavel Kisseleff (guvernator al Principatelor între 12 noiembrie 1829 și aprilie 1834, purtând titlul de *Președinte plenipotențiar al divanurilor Moldovei și Țării Românești*) **s-a atribuit orașului o porțiune de teren numită Islaz: 1500 stânjeni rază de jur împrejurul cetății**, respectiv de la șanțul acesteia, astăzi strada Unirii (stânenul, ca unitate de măsură, variind după epocă și regiune de la 1,96 m la 2,23m), **respectiv 5164,6628 pogoane. Moșia Islaz era destinată livezilor, pășunilor și odăilor pentru vite**. Islazul includea și două sate: **Iarba Dulce** (către Vărsătura) și **Piscul Brăilei**. S-a făcut **un protocol al Islazului**, cuprinzând 6628 pogoane, afară de 393 pogoane cuprinse de oraș de la vechiul șanț al cetății până la strada Foburgului, azi Rahova, deși **procesul verbal din 5 decembrie 1912, relativ la dreptul de proprietate și acte**, trece Grivița. Cele 6628 pogoane s-au socotit a câte 784 stâneni pătrați rusești sau 7 futuri nemțești iar cele 393 pogoane s-au socotit a 1296 stâneni pătrați, conform regulamentului. **În 1841, conform ofisului domnesc 632/40, domnitorul Alexandru Ghica a sporit zestrea Islazului cu încă 1500 de pogoane.**

În anul 1858, cf. ordinului Ministerului de Finanțe nr. 2715/58 se însărcinează inginerul topograf Iosef Doda *a pune semnele despărțirii între Domeniul Brăila și Islaz* și cu adresa nr. 521/22 ian. 1859, Ministerul comunică planul și relațiile, arătând că **suprafața Islazului este de 6570 pogoane. Această suprafață s-a micșorat pe măsura extinderii razei orașului.**

În Islaz, orașul s-a extins în trei rânduri: **o dată până la Ștefan cel Mare**, șanțul fiind pe Griviței; **a doua oară până la actualul Bd. Dorobanți**, care pe atunci se numea *Laterală*, și a

treia oară până la calea ferată, un document din 1868 menționând existența unui **șef al „stației stradei ferate”**. Atunci, gara era situată în afara orașului pe teritoriul Islazului, unindu-se cu orașul printr-o șosea plantată de la bariera Sf. Gheorghe, cum se spunea în « *Marele Dicționar Geografic al României* », vol II, 1899, p.619.

Bariera reprezenta o instituție fiscală cu dublă subordonare (locală și centrală), care avea să fie desființată abia în martie 1903 printr-o lege propusă de Emil Costinescu, ministru de finanțe în guvernul liberal de atunci.

Ca porți de intrare în oraș, ele ființau teoretic din 1829. În fapt, nu existau nici în 1833, când magistratul orașului propusese construirea a **„trei poduri de piatră la trei intrări în oraș, peste șanțul cetății**, și anume un pod pe drumul Călărașilor ce privește spre Monument; al doilea pe drumul Bucureștilor la capătul uliței Kiseleff; al treilea pe ulița Galațiului, dinspre grădina publică. **La capătul fiecărui pod se vor face și căsuțe pentru paznici și barieră”** (I.C. Filitti, *Primii ani...*, p. 19).

Ele devin o urgență după declararea Brăilei ca porto-franco, în 1836, având în vedere scutirile vamale care acționau în perimetrul orașului și de care nu se bucurau locuitorii de pe Islaz. În mod sigur, **în 1841 ființau trei bariere** (dosar 4/1841, fond Primăria) la marginea orașului, aflate la capătul a trei artere principale (unde se intersectau cu șanțul împrejmuitor aflat pe locul actualei străzi Unirii), al căror nume îl purtau (de la nord la sud, în planul din 1858):

Bariera Silistrei (Poarta Pandurului, în planul lui Vermatti din 1789, numită așa deoarece dădea în vadul Pandurului, de unde se deschidea drumul spre Cuptoare și spre Odaia Vizirului, conform lui I.C. Filitti), **bariera București (Poarta cea Mare sau Poarta Dracului** în planul sus-amintit, la capătul străzii Kiseleff conform planului din 1834) și **bariera Galați (Poarta cea Mică**, la capătul drumului Iașiului).

Pe măsura extinderii zonei locuibile (a raionului / a perimetrului) a oraşului, aceste trei bariere se vor strămuta la noul şanţ de pe strada Griviţei („raionul” întinzându-se până la actuala stradă Ştefan cel Mare), lor adăugându-li-se alte două: **bariera Sf. Gheorghe** (în perioada mai 1859 – noiembrie 1860) la capătul străzii cu acelaşi nume iar în 1861 **bariera Sf. Constantin**. În sfârşit, **o nouă şi totodată ultimă strămutare are loc prin anii 1870, noul şanţ săpându-se pe strada Laterală, actualmente Bd. Dorobanţi**. Săparea şanţului, respectiv astuparea lui, se realiza de către cei care primeau locuri de casă pe Islaz, barierele delimitând astfel succesiv întinderea/ perimetrul oraşului.

Aşadar, în Brăila au fiinţat iniţial trei bariere, apoi cinci. În Bucureşti, existaseră paisprezece bariere: Mogoşoaia; Herăstrău; Mandrit; Moşii; Iancu; Vergu; Dudeşti; Piscu; Şerban-Vodă; Craiovei; Spirea; Cotroceni; Belvedere şi Tîrgoviştei. Ca şi la Brăila şi în Bucureşti a mai rămas doar numele unora, cum ar fi „Bariera Vergului”.

Bariera îndeplinea funcţia unui **punct vamal, având rolul deosebit de important de a încasa „accizele/axisele”, termen neadaptat în limbă în acea epocă pentru „accize”,** care tot cresc şi astăzi ca să atingă nivelul Europei. Astăzi, accizele se aplică produselor de lux, veniturile la buget fiind datorate în primul rând aplicării lor la ţigări, cafea şi alcool. Atunci, ele erau percepute la intrarea în Comună (la bariere) a articolelor coloniale şi manufacturiere, a produselor alimentare de mare consum (brânzeturi, mezeluri, făină, cartofi), a petrolului etc., contribuind substanţial la constituirea vistieriei comunale, dar şi a celei a statului. În Brăila, veniturile obţinute din accize erau concesionate anual unor întreprinzători particulari („contraccii”, în terminologia epocii). Vornicia Dinăuntru/ Ministerul de Interne aproba „organigrama” funcţionarilor de la barieră şi mărimea salariilor acestora.

Verificarea şi taxarea mărfurilor care intrau în oraş pe la posturile de control de la bariere erau deservite de aşa-numiţii

guarzi, pe care poporul îi numea „**spirtari**”, fiindcă grija lor cea mare era să nu se strecoare prin contrabandă mai ales băuturile spirtoase, pe care erau puse cele mai mari taxe. Astfel, în 1883, spirtul prevedea o acciză de 7 lei la decalitrul, iar, în afara barierelor, era de 14 ori mai mică.

Evaziunea fiscală consta nu numai în introducerea în oraș a mărfurilor fără a plăti taxele, dar și în vinderea acestora prin includerea lor. Contrabanda cu alcool era în floare, firește cu complicitatea unor vameși, ca și astăzi dealtfel.

Domeniul orașului numit Islaz, utilizat inițial pentru culturi agricole și pășunat, a constituit, mai târziu, premisa evoluției viitoare a orașului, a amplasării activităților industriale.

Pe la 1850, pe Islaz, între actuala gară a orașului și bariera Sf. Gheorghe au fost construite mai multe mori de vânt. Aici își ridicaseră case și cei care nu putuseră să-și cumpere locuri și să-și clădească case în perimetrul orașului. Erau bordeie învelite cu pământ, case ridicate fără nicio regulă. Partea dinspre gară (de unde începuse popularea domeniului Brăilei) a fost cunoscută inițial și sub numele de *Morile de vânt* și *Vatra Veche*. Se va numi *Nedelcu Chercea*, când s-a despărțit de *Brăilița*, fostă *Mihail Kogălniceanu*, fostă *Islaz*.

Islazul, în întregul său, a devenit comună în 1864.

Proprietate a Comunei Urbane Brăila, moșia Islaz era arendată anual, un raport al arhivarului Th. Christescu (Dosar 468/1940) cuprinzând o recapitulare pentru anii 1850-1912. Astfel, în anul 1860 a fost arendată lui Gh. Gheorghescu pentru lei 79100; în 1861 lui Petrache Simu pentru lei 64401; în 1862 lui Neagu H. Ciupercă pentru lei 78905; în 1863 lui Petrache Simu pentru lei 120000; în 1863 lui A.Sgardeli pentru lei 199500; în 1866 lui K.T.Ignat pentru lei 176501; în 1867 și 1868 lui Demosteni Rali pentru lei 175020 și 166100; în 1869 lui K.T.Ignat pentru lei 90000; în 1870-1871 (2 ani) lui Gh.Gheorghescu, arendă anuală de lei noi 60,500; în anii 1872-

1873 (2 ani) lui Gh.Nicolescu, arendă anuală de lei 68,010; în anii 1874-1876 (3 ani) lui T.Dongorozi, arendă anuală de lei 68,410; în anii 1877-1881 (5 ani) lui Gh.Monteoru, arendă anuală lei 50,000; pentru 5 ani și 3 luni (1 ian.1882-31 martie 1887 lui K.T.Ignat și alții, arendă anuală de lei 59,700; pentru 5 ani (1 aprilie 1887-31 martie 1892) lui L.Predingher, arendă anuală de lei 59,700; pentru anii 1892-1897 (5 ani) lui Donciu Canciu, arendă anuală de lei 60,501; pentru anii 1897-1902 (5 ani) lui D. Alpern, arendă anuală de lei 70,000; pentru anii 1902-1907, o porțiune, lui G.O. Basarabescu, arendă anuală de lei 64,005 și pentru anii 1903-1906, o porțiune, lui G.B.Gargiuvan, arendă anuală de lei 19,807; pentru anii 1907-1912 (5 ani), Obștei locuitorilor din comunele Cazasu și Chiscani, arendă anuală de lei 90,050; pentru 5 ani (1 aprilie 1912-31 martie 1917), Obștei locuitorilor din Brăila „Alexandru Ghica”, căreia, la inventarierea proprietăților din 1918, îi reveneau 1228,50 ha pământ arabil, 80 ha fânețe, 553 ha pășuni și 72,75 ha vii și livezi, suprafețe, în cea mai mare parte, neexpropriabile, neputând face obiectul împrumutării.

Arendașii menținați mai sus subarendau, la rândul lor, pământul în condiții înrobitoare, astfel că „o bună parte din populație este pe cale a emigra în Dobrogea”, așa cum rezulta din **raportul din 24 ianuarie 1882 al primarului comunei Islaz, G.Ionescu**, adresat subprefecturii Vădeni (v. Gh. Mihăilescu, *Documente...*, în *Analele Brăilei*, nr. 2-3/1932, p.148 squ.), care menționa motivele locuitorilor români de pe Islaz, muncitori manuali de pământ:

1. Pământul de muncă pe moșia Islazului a ajuns a fi foarte scump: ca dijmă li se pretinde de domnii arendași *din două una sau din cinci două, și la șapte pogoane unul de ispravă*, adică arat, semănat, grăpat, tăiat și adus la arie, plus zilele pierdute cu descărcatul direct la mașină a pogoanelor și dijmei, iar în bani *pogonul lei 23-26*.

2. Ca mici economi de vite nu găsesc destul loc de pășune. Plătesc 14 lei de vită plus păstoritul, deși proprietarul sau arendașul de moșii, în interesul lor propriu, aglomerează vite pe spații mici.

3. Dijma li se ia de unde sunt bucatele mai bune, măsurătoarea pogoanelor niciodată nu se face exact iar în caz de reclamă nedreptățile anul viitor nu mai sunt învoiți.

În plus, nefiind proprietari, plătesc către Primăria Urbei Brăila o taxă de lei 14 și 82/100 de familie, plus pentru locul împrejmuit care le *servă* de obor sau grădină.

Încercarea de răscumpărare a vetrei comunei a fost respinsă.

În răspunsul dat de Minister în legătură cu *imigrarea locuitorilor în Dobrogea* (4 ianuarie 1883), apreciindu-se că *proprietarul, absolut stăpân pe pământul său, poate propune orice învoieli, și învoielile nu pot fi considerate decât legale îndată ce locuitorii au consimțit la dânsese*, se amintește drept datorie a unei bune administrații obligația de a privilegia la respectarea acestor învoieli *spre a preîntâmpina astfel dispopularea și a dovedi în fapt adevărul că bogăția muncitorului este bogăția chiar a proprietarului* (p.149).

O cale de rezolvare a nemulțumirilor a fost înproprietărirea a 86 de locuitori ai comunei Izlaz cu locuri de arătură pe moșiile statului *ca însurăței foști sub steag* (în Războiul de Independență-n.n.) *și târlași*, după cum urmează: *Băile Sărute - 34; Plătica - 9; Chiscani - 8; Tichilești - 5; Cazasu - 30* (p.150).

După ce a refuzat cererea primăriei Izlaz de răscumpărare a vetrei comunei, pentru izgonirea islăzenilor li s-a majorat taxa cu 50 lei noi iar în caz de neplată aveau termen de 40 de zile să-și dărâme casele. În această situație, pe 19 noiembrie 1881, se adresează Ministerului de Interne 254 de capi de familie, stabiliți de mai multe *zecimi de ani și având case împrejmuite, adevărați români plugari și muncitori pacinici, care au fost în rezel și au suportat greutățile acestuia, reclamând scutirea de această taxă*

a 300 familii lipovene, niște venetici toți supuși străini, care n-au suferit consecințele resbelului apărându-se cu câte o bucată de hârtie numită pașaport; ducând o existență mizerabilă datorită învoielilor agricole înrobitoare și muncind mai mult pentru stăpânul pământului decât pentru ei, ca și prin diminuarea activității ca muncitori în port cu ocazia drumului de fier și copleșirea de către străini, ca să nu li se vândă și cenușa din vatră, sărăciți și rămași pe drumuri cu familiile, cu sărăcia bătându-le la ușă, solicită din nou răscumpărarea vetrei comunei și menținerea taxei vechi de 15 lei (p.151-152). Semnatarii sunt plini de speranță că, sub guvern liberal și cu atât mai mult încă sub strălucitele persoane Rosseti și Brăteanu, nume tipărite în inimele românilor ca luptători ai libertăților și apărători ai săracilor, nu vor ajunge pe drumuri.

Ministerul de Interne, prin titularul său, C.A.Rosetti, admite solicitarea islăzenilor, cerând Primăriei Brăila să ia toate măsurile cerute de lege pentru a desrobi proprietatea comunală de cotropirile ce i s-a adus, așa cum arătaseră semnatarii reclamației de mai sus.

Delimitarea zonei (raionului) orașului, extins progresiv până la Griviței, Dorobanți și Calea Ferată, se impunea cu necesitate după crearea comunei rurale Islaz, proprietate a comunei urbane Brăila. În ședința Consiliului comunal Brăila din 13 martie 1895, în prezența ajutorului de primar I. Mihăilescu, a inginerului șef al comunei I. Dufour și a primarului comunei rurale Islaz, plasa Vădeni, se propune următoarea delimitare:

Zona orașului Brăila începe de la capătul șanțului colector (Vadul Lânăriei), de-a lungul Dunării, până la capătul liniei ferate (cărămidărie), numit luare de apă, mergând de aici pe lungul liniei ferate până la linia numită Cantacuzino și de aici pe lungul acestei linii până în dreptul șoselei Monumentului, legându-se astfel cu bariera Călărași. În zona orașului mai fac parte abatorul, oborul de vânzări de vite și magaziile de întreprizite (antrepozite-n.n.) provizorii sau acelea ce s-ar

construi pe viitor pentru băuturi spirtoase, gaz și păcură situate dincolo de linia ferată în ambele părți ale șoselei Brăila-Râmnic. Delimitarea era necesară pentru asigurarea percepției taxei acsizului (accizelor-n.n.) de la băuturile spirtoase după stabilimentele publice (cârciumi) din zona indicată.

În ședința din 25 martie 1895, în prezența primarului Ion Suditu, consilierii Ionescu N.N. și Perlea V. Nicolae contestă extinderea zonei între canalul colector și calea ferată, datorită *enormelor cheltuieli care erau necesare (a se deschide și pava strade noi, a se face iluminat, a se distribui apă, a se îngriji de pază, mutarea punctelor de barieră, unde nefiind șanț, nu se va putea face de pază în regulă pentru evitarea fraudelor)*, numai pentru pavare trebuind 2 milioane de lei, contrar opiniei autorităților care voiau ca urbea să aibă jurisdicțiunea asupra fabricilor și așezămintelor industriale ce se pot instala aici. O decizie în acest sens se va lua de către noua administrație (primar N.N. Ionescu), care, invocând criza europeană din 1894, solicitarea comercianților, opoziția embaticarilor și venitul de 12000 lei oferit de Comuna Islaz, menține vechea circumscripție, fixând *zona de percepere a acsizelor și a celorlalte taxe comunale asupra părții de fapt până în apa Dunării iar împrejurul orașului până în limita șanțului colector* (decizia Consiliului Comunal din 28 februarie 1896). Hotărnicirea moșiei Islaz rămânea o problemă deschisă, care și-a găsit rezolvarea în timp, așa cum o demonstrează planurile ulterioare ale urbei.

CARTIERELE BRĂILEI

*Am iubit mahalalele,
mica, prima mea patrie,
iluminată de salcâmi.
Un tramvai curajos,
Deși îngust cât o cutie de conserve,
trecea, ca grindina pe-un acoperiș,
printre salbele de cârciumi,
legând cartierele băncilor, din centru,
de temutul pod al Brăiliței.
(Mihu Dragomir)*

O dată cu întinderea orașului dincolo de fostul șanț al cetății, au apărut pe Islaz așa-numitele **foburguri** (un *foburg* era prevăzut încă în planul lui Berroczyń), **termenul desemnând „o parte dintr-un oraș care este sau care era odinioară situată în afara zidurilor orașului” și fiind sinonim cu «suburbie»**. Până în 1885 a existat și o **stradă a Foburgului** (astăzi strada Rahovei), atunci când orașul se extinsese până la **strada Raionului** (azi Ștefan cel Mare), șanțul refăcându-se pe actuala stradă a Griviței. Numele de „Raion” nu trimite la forma de organizare administrativă cu regiuni și raioane (regiunea Galați, raionul Brăila), ci la sensul original de «rază» a orașului, respectiv de «perimetru de taxare a acsizelor». Foburgurile nu erau integrate orașului, nebeneficiind de regimul de port liber, care înceta la bariere, adică la fostul șanț al cetății, actuala stradă a Unirii.

Până să se ajungă la foburguri, târgul, situat între citadelă și zidul cetății, folosea, sub influența limbii turce vechi, termenul **mahala**, care, productiv, cunoaște o familie relativ numeroasă: patru substantive (**mahalagiu**, **mahalagioaică**, **mahalagiță**,

mahalagism) și două verbe (a **mahalagiza**, întâlnit la G. Ibrăileanu, și a **mahalaliza**, creație a lui G. Călinescu).

Încă în Catagrafia din 1828, locuitorii sunt împărțiți în trei mahalale: **Mahalaua ot** (*de la*–n.n.) **Poarta cea Mare**, **Mahalaua de la Poarta cea Mică** și **Mahalaua Ispirlăului**, **Ispir** provenind, probabil, din gr. *Spiros, Spiru*, cu **i** protetic sub influența turcească, precum **Ibrail** sau, mai sigur, din cuvântul turc **ispir** „îngrijitor de cai, comis, servitor” (după cum propusese marele lingvist V. Bogrea), termen care corespunde realității cetății de odinioară între ai cărei apărători erau și numeroși cavaleriști. Astfel, în 1809, la capitularea cetății (cu obținerea dreptului garnizoanei de a se retrage), părăsesc cetatea și 1100 de cavaleriști, alături de 4100 infanteriști.

Numirile vechilor mahalale se vor păstra în actele oficiale în secolul al XIX – lea. Vom întâlni astfel **Mahalaua Bisericii Vechi**, **Mahalaua Armenească**, dar și **Mahalaua... Belvederului**, în plin centrul sitului istoric.

Din același câmp semantic face parte și termenul **periferie**, cu oarecare nuanță peiorativă, denumind „cartierele mărginașe ale unui oraș”. Termenul vine de la fr. **periphereque**, numind o șosea largă și circulară, care înconjoară Parisul. Nu s-a utilizat însă în administrația brăileană.

În 1906, monografistul Nae A. Vasilescu consemna existența în vatra veche a orașului a cinci cartiere, denumirea de **cartier** („diviziune a unui oraș, parte a unui oraș, care are un caracter specific, propriu”), provenită din fr. **quartier** < **quart** + **-ier** « **al patrulea** », și motivată inițial pentru că reprezenta „un sfert”, o parte dintr-un oraș. Iată explicațiile publicistului Nae A. Vasilescu, pe care le reproducem păstrând ortografia epocii.

Atârnați, nume ce se dă părții de oraș care începe de la bariera Veche (când șanțul era pe strada Griviței de astăzi iar bariera, pe strada Ștefan cel Mare-n.n.) din dreptul Spitalului Comunal, și care se întinde până la marginea orașului, delimitată de strada Călărași.

*Pe când în partea locului era izlaz și mori de vânt, lucrătorii săraci își făcuse bordeie și căsuțe pe malul Dunării; la extremitatea din spatele Spitalului, pe marginea malului; iar unii din locuitori își săpase locuințele în mal. Cum aceste case și bordeie erau rare, venind din depărtare făceau impresia a fi atârinate de mal, și mai cu seamă seara când opaițele d'abia licăreau, prin ferestrele bordeelor, se păreau a fi lumini suspendate. Orășenii, vorbind despre locuitorii din acea parte de loc, le ziceau la ăia **atârnați** și astfel porecla s-a popularizat și se menține și astăzi. Localității îi zicem **Atârnați**, iar locuitorilor **atârnațeni**.*

[O stradă din acest cartier poartă numele lui Constantin Sandu-Aldea, fondator al Școlii de Agricultură de la Herăstrău, inițiator al ameliorării soiurilor de cereale, scriitor de valoare, cântăreț al Dunării și al zonei Brăila. Se născuse la Tichilești, dar a copilărit pe strada care-i poartă numele și care inițial s-a numit *Fortuna*. – n.n.].

Carachiu. *Partea de oraș ce se întinde de la palatul Ad-tiv spre Dunăre, pe prelungirea stradei Călărași, până la Bulevardul Cuza. Populația acestui cartier este compusă în cea mai mare parte din greci. S-ar putea zice pe drept cuvânt **cartierul Elen** sau **cartierul Marinarilor**.*

*Numele de Carachiu este de origine turcă și este compus din două cuvinte, **Cara** – **chioi** ceea ce înseamnă **Sat** – **negru** (**cara** = **negru** și **chioi** = **sat**) și s-a zis acestei părți de oraș Carachiu, pentru că aici se întâmplau cele mai dese incidente sângeroase și chiar crime.*

Cetățuia. *Parte din oraș, care se întinde între Bulevardul Cuza, strada Schelei și Bulevardul Sfânta Maria.*

I s-a dat acest nume pentru că în timpul stăpânirii turcești era acolo partea de oraș fortificată, cetatea. Dovada evidentă a cetății, sunt urmele subterane, care egzistă și astăzi. Una dintre aceste subterane începe din strada Citadelei, având două ramificații: prima care ajunge în Bulevard, trecând pe sub școala

de băieți No.4 și a doua care se prelungește în Bulevardul Sfânta Maria. O altă subterană, a cărei lungime se povestește a fi de câți-va kilometri, începe din strada Cazărmei, colț cu strada Citadelei.

Gura de intrare a acestor ascunzători se vedea încă până la anul 1888, când avea și o poartă de fier. Astăzi, pe aceste locuri sunt construite clădiri. Gura de ȧșire a uneia din aceste ascunzători, după cum se povestește, s-ar fi aflat la facerea prelungirii Bulevardului Carol, de la strada Călărași. Ar fi și explicabil ca aceste ascunzători, cari aveau intrarea în cartierul Cetățuei, să aibă o ȧșire care nu poate fi într-un loc mai bun decât la o extremitate, cu totul opusă, ce se termină în câmp și în apropiere de Dunăre.

Ceea ce întărește credința că subteranele traversează orașul este și faptul că la mai multe din proprietățile noi, când s-au săpat temeliile, s-au dat peste aceste bolte.

[Acțiunea romanului «*Chira Chiralina*» al lui Panait Istrati, publicat în revista «*Europe*» cu celebra prefață a lui Romain Rolland - **Un Gorki balcanic**, în 15 august 1923, este plasată și în acest cartier: „*Casa din Karakioi era a tatălui meu... În Cetățuie eram la mama mea*”. **Cetățuia** era cartierul turcilor săraci, lucrători în port. Aici s-a născut și Dumitru Panaitescu, al cărui tată, născut la Ianina, era supus otoman.]

Celelalte două cartiere, Comorofca și Băligoși, sunt situate la dreapta străzii Carantina.

COMOROFCA și BĂLIGOȘI

Un nume de neînțeles astăzi, dar care evoca o instituție prevăzută în tratatul de la Adrianopole, era **Carantina** (numită până nu demult „George Enescu” de către vreun edil căruia i se păruse probabil un nume de rușine!). **Tratatul de la Adrianopole**, art. 5 alin. 8, prevedea dreptul guvernelor celor două principate de a stabili „nestingherit cordoane sanitare și carantine de-a lungul Dunării, și în altă parte în țară unde va fi nevoie de ele”, ale căror regulamente sanitare trebuie respectate de toți „străinii care ajung acolo”. În același spirit, Regulamentul Organic stabilea înființarea de carantine la marginea Dunării cu scopul de „a păzi Valahia de biciul năprasnicei boale a ciumei”. Această instituție sanitară a fost plasată în capătul nordic al Bd. Independenței de astăzi, alături de ea înființându-se mai târziu și spitalul civil. De fapt, Carantina exista încă din anul 1830, primul medic al acesteia fiind Constantin Hepites. Corăbiile / vasele, odată ancorate, trebuiau să rămână în carantină timp de paisprezece zile pentru prevenirea epidemiilor. După expirarea termenului, se eliberau bilete de carantină. Iată un exemplu: „Spiridon Măzărache ot Chefalonia vine de la Țarigrad cu cartea de botez, intrând în carantină de la cincisprezece iulie și împlinindu-se **termenul hotărât de paisprezece zile** s-au slobozit prin afumare și aerisire” (28 iulie 1832, doctor C. Epites). Termenul de paisprezece zile stabilit de puterea protectoare Rusia lovea în interesele economice ale Țării Românești, deoarece, după cum a arătat dr. Ionel Căndea, staționarea favoriza Odessa unde carantina dura 2-3 zile, grâul rusec putându-se astfel vinde mai repede și cu profit mai mare.

Înființarea Carantinei prevedea și crearea miliției naționale pentru asigurarea pazei graniței și a prevederilor carantinești. În timpul revoluției de la 1848, capul oștirii era maiorul Radu Golescu iar cu ocazia sărbătoririi proclamării constituției „șalupa canonieră și corabia orașului au salutat această măreață țirimonie cu 101 salve”.

Peste 20 de ani, Brăila devine un puternic centru militar. Astfel, **Reg. 3 Artilerie**, înființat în 1876, își stabilește sediul la Brăila peste un an, condus fiind de colonelul Enric Herkt. Regimentul 3 artilerie este **supranumit „Franța”** după tipul cazărmii construite între anii 1884-1888, monument de arhitectură, numit așa pentru că fusese proiectat după planul cazărmii franceze, cu coridor central, denumită „tip colonel Emy”.

Din 1876, ființează la Brăila și **Regimentul 9 Dorobanți**, comandant colonel Alexandru Gramar, a cărei cazarmă a fost construită pe locul unde se află astăzi Liceul „Mihail Sebastian”, mărginită spre stânga de **Vadul Pontonierilor** (str. Sergent Tătaru) iar pe dreapta de **Vadul Cazărmii**.

Vadul se numea al Pontonierilor, deoarece tot aici fusese dislocată în 1878 compania de Pontonieri. În 1888, „statul acceptase ca, pe terenul de pe șanțul colector din susul orașului, cedat gratis de comună, să se construiască cazarma de pontonieri”. (Dosar Primăria 237/1878)

În 1913, compania devine Batalionul 1 Pontonieri iar acesta, în 1916, Regimentul de Pontonieri, azi - Batalionul 72 treceri. Cazarma se va construi ulterior în stânga șoselei Brăila-Viziru, unde astăzi se află și o stradă cu numele de **Pontonieri**.

Denumirea străzii **Militară/Militarilor** corespunde amplasării pe strada Carantinei, dincolo de Temnița orașului (actualul Penitenciar) a **halei de exercițiu pentru dorobanți și a cazarmei de călărași**, după cum vedem în Planul orașului Brăila din 1913. Călărașii de atunci își perpetuează prezența prin numele de **Vadul Cavaleriei** (după ce ai coborât pe Vadul Rizeriei) și prin mahalaua cu nume de rușine **Băligoși** (înainte de un alt cartier de renume – Comorofca), numit așa, pentru că, situată sub malul fostei cazărmi de „artilerie călăreață”, aici se aruncau mormanele de băligar din grajdurile regimentului.

Amplasarea acestor unități în preajma Dunării se explică prin prezența turcilor la Ghecet, aici declanșându-se de fapt ostilitățile în timpul Războiului de Independență.

[Pentru cei ce doresc să reconstituie pe viu povestea cartierelor Băligoși și Comorofca, inserăm enumerativ obiectivele pe care le vor întâlni începând cu străzile Vadul Cazărmei și Militari, care se întâlnesc drept Liceul “Mihail Sebastian”, mărginit de Vadul Sergent Tătaru. Drept Bd. Cuza, intrăm pe strada Carantinei, urmărind descrierea părții dinspre Dunăre: Moara Lykiardopol sau ce a mai rămas din ea; Vadul *Rizeriei*, aflată pe stânga iar pe dreapta - Fabrica de cuie a lui Nedelcu Chercea; Penitenciarul, numit multă vreme *Temnița* iar popular *Pușcăria*; Sala sporturilor-hala de exercițiu pentru regimentul de călărași / dorobanți sau ...pentru tancurile sovietice; 3 bloculețe proprietate personală construite prin anii 1968-1969; intrarea într-o unitate militară și toată zona din spatele Școlii Nr. 25, astăzi Grupul Școlar „Grigore Moisil”, aici aflându-se odinioară **Regimentul 4 de artilerie călăreață** (unde recrutul venea cu calul de acasă) - *Casarma Călărași*, parapete pentru trageri și grajduri, amenajate în ateliere pentru cei peste 1000 de elevi ai Școlii de construcții, nou înființate în anii 1950. După școală, Vadul Olangeriei (carosabil din asfalt-4480 mp, trotuar din piatră-2240 mp), al cărui nume ne trimite la existența unei cărămidării, care producea „olane” / țigle, în gropile născute prin extracția pământului galben apărând „Lacul Țigănesc”, mult restrâns astăzi, iar pe locul altor gropi astupate în anii 1970 construindu-se depozitele BJATM și ICM, care se întind până la linia de cale ferată Docuri. După 1989, în zonă a apărut Societatea zisă ROMANELU, condusă de soția generalului Stănculescu, care preluase depozitele cu cherestea de la CELHART DONARIS. Drept Vadul Olangeriei, a fost Piața Carantinei. Să mai menționăm, pentru orientarea în teren: **Comorofca se află sus iar Băligoși, jos.]**

Locuitorii cartierelor amintite erau lucrători în docuri / port, adică hamali. Mulți își aleseseră drept ocupație *furtul*. Se împlinea astfel ursita care li se menea la naștere, moașa arătându-le portul ca sursă a existenței, de aici trebuind să-și asigure traiul, muncind cu brațele sau furând din tren și din barje. Furtul depindea de obiectivul propus: bani de buzunar sau distracție la bal, „procurând” fier de valorificat la DCA / REMAT sau saci de orez sau zahăr din trenuri sau barje, asigurându-ți în acest caz complicitatea militarilor care făceau paza și înregistrau mișcarea vaselor. Și se fura, nu glumă! Uneori s-au furat și câte 50 de saci de zahar sau orez. Or, pentru așa cantitate aveai nevoie de o piață de desfacere. Se spărgea un vagon sau o magazie de unde furai, să zicem, 20 de saci de orez sau 20 de „televizoare” cum erau numite pachetele de zahăr cu 12 pungi. Erau plasate la „mama Anica”, care ținea o alimentară pe Vadul Olaneriei și care, fără să le înregistreze, le expedia la Măcin. Afacerea mamei Anica a fost descoperită însă de ancheta condusă de milițianul Marinică.

Băligoșii este o parte de oraș de sub malul Cazarmei de Călărași, între Rizeria Română, Docuri și lacul cărămidărilor. Acest cartier este format din un număr de aproape 100 locuințe făcute în stilul cel mai rudimentar; de pământ, cu nuiele, care sunt locuite de muncitori.

I s-a dat numele de Băligoși, din cauză că pe acel loc de zeci de ani se aruncau gunoaiile și băligarele provenite de la grajdurile cazarmei de Călărași.

Descrierea coincide cu aceea din Codin, datând din 1896: *Codin părăsi strada Carantinei și începu să urce poteca ce înconjoară pe la spate cazarma de cavalerie și trece pe lângă movila de bălegar a regimentului. Aici, platoul e drept deasupra Dunării; nu este frecventat decât de soldați. E locul nesfârșitelor grajduri și al depozitelor de nutreț (ed.cit., p.65).*

• Cu alți băieți de vârsta mea, eu (Tiberiu Posadu, eroul romanului **Drumul spre zori**, dar și al romanului **Păcatul fluiului**, Editura Cartea Românească, București, 1975) să tot fi

avut vreo 11 anișori, ne suiam, țipând, pe un grind și de acolo ne aruncam într-un lac din apropierea Dunării. I se zicea „Lacu Ganea”, după numele unui proprietar de vii din vecinătate. Tot el poate stăpânea și locurile astea, cu cărămidăria de alături și cu salba de lacuri mai mici, verzi și coclite, care se întindea până la malul Dunării, în dreptul satului Ghecet. Era o țară a apelor slobode, a copilăriei fără frâu, zburdalnică și bălăcindu-se laolaltă cu broaștele râioase și rațele sălbătice. N-aveam nicio grijă, cât era vara de mare, noi, dracii din cartierul Băligoși, decât să dăm cu praștia în păsări, să aruncăm undița în gărlă și să înotăm „pluta” și „toporișca”, la cot cu peștii. Din când în când mai apărea mama cu bățul de bătut scoarțele, gâfâind, în capul Vadului Vrabionț, furioasă foc: „Treci acasă împielițatule, că te umflă Dunărea și am să dau și peste alte necazuri cu tine! Nu-i de ajuns că mă chinuiesc toată ziua să spăl albii după albii de rufe, pe la străini? Să mai am și grija ta?” Odată m-a adus tot în scatoalce și fulgerături de bețe peste țurloaie, până acasă, spre hazul Mahalalei. „Arde-l, fa Aniță, bine-i faci, că și al meu, Gherase, tot ca el la gărlă își face veacul. Decât să le mâncăm coliva fără soroc, mai bine să mănânce ei papara cu jordia în spate!”, o întărâta și mai rău o vecină pe mama. Dar și noi, liota de pierde-vară, alde Gherase Gogâlț, Petrică Chioru, Hristu Țițiri-Pițiri, Mișu Sfrijitu, Aurel Știulete, Ghiță Băliguță și mai câți ne adunam, am început să fim mai grijulii, cam prinsesem frica jordiilor. Stăteam numai cu ochii spre Vadul Vrabionțului și spre ulița cu izvorul sfânt. Acolo, la izvor, cică s-ar fi arătat Maica Domnului unuia, Costică Avat, tăvălucar în gura Docurilor, dar mai poți să știi ce i s-o fi năzărit? Un altul, Manea Băltacu, nu pretindea și el că într-o noapte, tot pe acolo, între Lacu Ganea și Canalul Colector, i-ar fi apărut înaintea o stafie albă și voinică? Zicea că s-a repezit la el și l-a bătut peste obraji vreo câțiva kilometri, până a scăpat din câmp și a cotit-o spre primele case din cartier. Mahalaua era plină de povești ciudate; nouă, zvânturaților nevârstnici, ne era teamă să întârziem seara

la gârlă. De cum își apleca soarele fruntea înroșită de umblet între satul Piscu și Corotișca, un privar de peste fluviu, ne și grăbeam spre casă, cu ochii sperioși privind înapoi, să vedem dacă nu ne urmărește vreo arătare a apelor. Nu erau numele prietenilor mei de joacă așa ponosite, dar fiecare aveam porecle. Mie mi se spunea Bâlbăitu, fiindcă încâlceam și chinuiam cumplit cuvintele: închideam nervos ochii și mă puneam pe căcăituri și sâsăituri, mai ales când eram furios, de se strâmbau de râs toți cei din jur. Îi alergam pe puști cu pietre, chinuind un : „Ma-ma voa-voa-voastră!” (Valeriu Gorunescu, *Drumul spre zori*, Editura Albatros, București, 1988, p. 30)

• De câte ori ajungeam pe strada aceea, zidul din față al abatorului orașului, cu pecingini albe de var scorjit, se interpunea între mine și acel „altceva”, ca o barieră. Nu era mare lucru dincolo de abator: râpa clisoasă, galbenă, ca o gură putredă de dinozaur. Dealtfel, totul părea vânzolit, zgâriat și morfolit de fâlcile unor dihanii din jurasic. Terasa abruptă a urbei se termina prăpăstios, roasă de ploi antediluviene, ca o convulsie de protest în fața Dunării. Fluviul, desfăcându-se aici în două brațe neliniștite, știa să înghită și să topească totul. Până la el însă, între malul de pământ galben și cheiul forfecat capricios de ape, se îngrămădiseră câteva sute de chichinețe. Nimic nu le putea întrece în urâtenie și dezolare. Gunoaie – și un oraș ca Brăila excela mai ales, pe atunci, prin gunoaiele sale – molozuri, niciodată îndeajuns înghițite de o mlaștină verde, mustind chiar în mijlocul cartierului. Monstruos, dar de un monstruos degenerând în ridicol, îi era și numele: Băligoși. Protuberanță și mai infamă a Comorofcei, imortalizată de acel neuitat brăilean, Panait Istrati. (Valeriu Gorunescu, *Păcatul fluviului*, Editura Cartea Românească, București, 1975, p. 9)

Astăzi, regimentul de artilerie călăreață trăiește doar în amintirile celor vârstnici. Cei care merg la bacul pentru Ghecet-Tulcea sau poposesc o clipă pe Șoseaua-dig Brăila – Galați înainte de benzinăria Lukoil descoperă **strada Independenței**,

mai exact o jumătate de stradă pe partea dinspre șosea. Brăila este bogată în această denumire, „Independența” fiind piață, bulevard și...stradă. **Strada este chiar cartierul Băligoși!** Inventarul bunurilor imobile din municipiu, realizat în 2001, consemnează: carosabil din asfalt în suprafață de 4530 mp, carosabil pietruit - 1400 mp, trotuar din piatră-300 mp, valoare de inventar-1 078 896 930 lei.

Comorofca e un întreg cartier, locuit în majoritate de lipoveni, pescari și muncitori, situat pe vadul Olangeriei și malul orașului, în dreptul Docurilor, de la Cazarma de Călărași până la șanțul colector. Comorofcenii au locuințele construite în modul cel mai primitiv și neigienic.

Stabiliți fără nici o autorizație, cu case făcute de nuiele, stuf cu pământ și multe săpate în mal. [...]Numele de Comorofca este rusească; și ar fi fost luat în următoarele împrejurări:

*Între linia ferată și Docuri, pe vremuri era un lac foarte mare căruia i se zicea „lacul cărămidărilor”. Casele comorofcenilor începeau de la acest lac urcându-se pe mal. Din cauza localității băltoase erau foarte mulți țânțari, insecte insuportabile pentru orășenii subțiri. Țânțarii se numesc în rusește **Cumari – Cumorof** - și de aci această așezare, care este locuită în majoritate de ruși și lipoveni, s'a numit **Comorofca** [adică Țânțărești sau Țânțăreanca, în traducerea lui Vasile Băncilă-n.n.], iar locuitorilor li s'a zis **Comorofcenii**. (Nae A. Vasilescu, 1906)*

*Nu altfel o descrie **Panaît Istrati** în nemuritoare pagini de cronică: Piața Comorofcei se înfățișa ca un teren vast, în amfiteatru, oval, cu două ieșiri la extremități: una spre abator-putîn umblată, cealaltă, spre Cazarma de cavalerie, în direcția orașului și a portului. Piața avea o întindere de cel puțin două hectare și de jur împrejur se înșirau în neregulă casele mici cu fațadele văruiate în galben, improșcate cu noroi. Ferestrele erau vopsite albastru sau verde aprins. Curți desfundate; porți și garduri aplecate. În mijloc era maidanul de gunoaie, movile de*

murdării, gropi și băltoace de apă verde, în care zăceau stârvuri de pisici, de câini, de găini și de porci, pe care le sfâșiau porcii mari, flămânzi, ce se bălăceau în mocirlă și scormoneau cu râțul.

Prin biografia lui Panait Istrati și povestirea **Codin** (1926), ca și prin ecranizarea operei în regia lui Henri Colpi, coproducție franco-română, două premii la Cannes, Comorofca a făcut o carieră universală. [În textul francez, din 1926, Comorofca este *le quartier le plus fame de la banlieue* iar în cel de la Akademos, 1935, apărut la câteva zile după moartea sa, cu o prefață de Ion Minulescu (*Panait Istrati a plecat - opera lui a rămas*) se scrie: *cea vestită prin „cuțitarii” ei. „L’agglomération la plus miséreuse de la ville, et, en même temps, le seul faubourg où la police ne se hasardât jamais la nuit. / „Un fel de maidan țigănesc și, totodată, singura mahala în care poliția nu îndrăznea niciodată să pătrundă noaptea.”]*

*De cum se înnopta, cârciuma Anghelinei se umplea de muncitori din port, care veneau „să se refacă”. Încovoiați de munca grea, plini de praf, cu umerii zdrobiți de saci, dar toți tineri și voinici, având în buzunar „zile” de patru ori mai mari decât cele mai bine plătite zile de lucru, se „refăceau” dând pe gât, pahar după pahar, un rachiu tare sau un vin îndoielnic. Fără întrerupere erau aruncate pe grătar grămezi de obleți vii, care răspândeau un miros îmbietor de friptură. Odată cu stelele se iveau lăutarii; pe urmă, o parte din cheflii, cei mai nărăvași, începeau o beție cumplită. Atunci, în mijlocul cântecelor și al jocurilor care făceau să se cutremure pământul, care răsturnau mesele, cu farfurii cu tot, „prietenii” fără veste își aduceau aminte de dușmăniile adormite, de insulte și răzbunări datorate. Își aduceau aminte, așa deodată, că o petrecere n-are haz, fără fâlci rupte, capete sparte, câte un ochi scos sau câte un nas pocit. În sfârșit, duminica și zilele de sărbătoare erau cinstite cu sânge mai îmbelșugat, acela care țâșnea dintr-o inimă atinsă de vârful cuțitului, sau care curgea cu mațe cu tot, dintr-o burtă spintecată. (Panait Istrati, **Codin**, ed.cit., p. 49 și 51)*

Despre acest cartier, cu mult înaintea lui Panait Istrati, scria (în „*Monitorul Oficial*” din 13 noiembrie 1893) **doctorul Felix**, unul dintre întemeietorii sistemului sanitar românesc, alături de Carol Davila și frații Minovici și a cărui amintire este nemurită de numele unei străzi din București. „Partea cea mai nesănătoasă a Brăilei, ocupată de români și străini, este **mahalaua numită Comorofca**, care nu se află pe planul oficial al orașului, deși face parte din orașul Brăila și care a fost neluată în seamă de toate autoritățile administrative care s-au urmat, căci oricui i s-a îngăduit să-și facă acolo o casă sau un bordei, în chip cum i-a plăcut. Această mahala, în care nu se poate merge o mare parte a anului, din pricina noroiului cel mare, a fost locul principal al holerei, apoi părțile orașului numite **Cetățuia** (ocupate mai ales de lucrători musulmani) și **Atârnați**. Centrul orașului ocupat de populația mai avută și mai curată nu a suferit de holeră. În Brăila au fost 469 de bolnavi de holeră, dintre care au murit 230. Din bolnavi sau morți, 317 au fost bărbați și anume: 272 lucrători, 9 mateloți, 7 servitori, 3 soldați, un preot, un tălmaci, 4 funcționari, 2 comercianți, 2 școlari și 14 copii.”

« Timpul întâmplărilor din Comorofca lui Codin, arată Zamfir Bălan în studiul introductiv la volumul *Copilăria lui Adrian Zografi*, Editura Istros, Brăila, 1996, p. XVI, corespunde vârstei de 12 ani a lui Adrian Zografi, ca personaj ». În căutarea unei locuințe cu o chirie mai mică, Joița Istrati se mutase în 1896 în Comorofca iar holera descrisă de dr. Felix avusese loc în 1893.

Aveam doisprezece ani. Ne mutasem în noua noastră locuință într-o zi ploioasă de aprilie.

- Așa, băiatu' mamei ! Am făcut - o și pe asta... Ne-am coborât o treaptă mai jos...Iată-ne și-n Comorofca cea vestită prin „cuțitarii ei“. Dumnezeu să ne apere de rele ! Dar a trebuit să viu aici, ca să economisim doi lei pe lună din chirie. Asta face douăzeci și patru de lei pe an, tocmai cât costă un rând de haine pentru tine. Vezi să fii cuminte, dragul mamei, cum ai fost și până acum. În mahalaua asta lumea e rea: să nu te împrietenești cu

nimeni. Oamenii se omoară între ei iar copiii își sparg capetele și își rup bruma de haine, care le mai au pe dânșii. Să nu te joci cu ei și nici să nu iei parte la încăierările lor: aș muri de supărare.

La zvonul pătrunderii holerei, autoritățile își aduseră, în fine, aminte că mahalaua Comorofca era un focar de infecție și trimiseră agenți sanitari, însărcinați s-o înece în var și în acid fenic. (...) Într-o bună dimineață a acestei luni de august, se răspândi un zvon năpraznic: un om mort în ajun fu declarat « mort de holeră ». Se institui carantina. Curtea holericii fu izolată. În zilele următoare, medicul și internul care veneau să inspecteze mahalaua, ridicară câțiva suspecți. Înainte de sfârșitul săptămânii, doi oameni căzură în plină zi. După trei zile, încă unul. Pe urmă veni catastrofa : toată mahalaua fu contaminată, și, curând, întregul oraș. Serviciul sanitar abia putea pridi: aduna holericii, morți sau bolnavi, îi tria la spital și-i îngropa înecați în var. Un îngrozitor furgon negru umbla de dimineață până noaptea. Lua din greșeală pe bețivii care, pentru a „ocoli” boala, nu găseau altceva mai bun de făcut, decât să se îmbete.

Când molima fu generală, carantina căzu de la sine și emigrările începură, după pilda celor bogați care fugiră cei dintâi. Călătoria săracilor nu era prea lungă. Cei din Comorofca se duseră la un kilometru, în dosul abatorului, să-și întindă corturile pe un mare platou sterp. (p.125).

Comorofca lui Codin, eroul cu trăsături romantice, uriașul cu suflet de copil, bestia miloasă, era cartierul lipovenilor, creștini de rit vechi rusesc, al căror lăcaș de închinăciune se afla undeva nu departe de casa noastră de pe Cuza. Eram impresionat în fiecare duminică dimineața de spectacolul trecerii lor, în mari grupuri, către biserică, venind din Comorofca prin strada Carantinei, femeile purtând rochiile croite din stămburi foarte viu colorate, și basmale asemenea, iar bărbații însoțindu-le solemni, puși la costume pentru acea împrejurare, majestuoși cu bărbile lor imense, cu grijă pieptănate. (Gabriel Dimisianu, op.cit., p.223).

În Comorofca, pe strada Sabinelor nr. 17 (evocate în superproducția *Răpirea sabinelor* de către romani după cucerirea Latium-ului, provincie având în centru Roma!) s-a născut **Vasilica Tastaman**, devenită vedetă a teatrului și a filmului românesc. Tatăl-cârmaci de șlep, mort în timpul războiului, când vasul a fost lovit de o mină; mama, „frumoasă de-ți lua ochii”, analfabetă, cosea plăpumi și croșeta dantele, văduvă cu două fete-Vasilica(purtând numele mamei) și Neguța, luate de părinții tatălui. Bolnavă de TBC, a murit la 37 ani. Silica dormea în cameră separată. De la înmormântarea mamei a fost luată cu trăsura, deoarece avea spectacol. A fost descoperită de un regizor la Clubul marinarilor din port. Tot aici își cunoscuse primul soț-Țărcuș, șeful poliției din port, nefiind însă agreată de familia acestuia. Debutase la 18 martie 1950 în spectacolul *Atelierul de păpuși*. Succesul piesei s-a datorat în primul rând tinerei angajate ca elev-ansamblu, care, deși avea numai 17 ani și nici un fel de pregătire, „a susținut întregul spectacol”. Primele sale roluri au fost Rodica din *Atelierul de păpuși* și Vera din *Poveste despre dreptate. Era tânără, talentată, deborda de energie și nonconformism, ceea ce-i aducea adesea muștrări verbale și scrise pentru întârzieri și lipsă de la repetiții*”(Alinta Vidis). Pentru talentul ei incontestabil, va fi propusă totuși pentru avansare de la elev-ansamblu la actor, *având în vedere că este un element localnic cu multe promisiuni în viitor și de o stare materială lipsită* (sic!). Avea doar 4 clase și o origine sănătoasă, muncitorească.

Începând cu 15 septembrie 1953, la recomandarea regizorului Marin Iorda, Vasilica Tastaman **s-a transferat la Teatrul Muncitoresc CFR Giulești. A jucat apoi la Bulandra până în 1961, când s-a numărat printre fondatorii Teatrului de Comedie** (adusă de Radu Beligan, directorul noului teatru), unde a rămas până la plecarea sa în Suedia la sfârșitul anilor 1970. De la debutul pe scena brăileană și până la expatriere a strălucit în numeroase roluri, dintre care amintim: Nicole în

Burghezul gentilom de Molière, Ana în *Svejk în al doilea război mondial* de B. Brecht, Elena în *Troilus și Cressida* de Shakespeare, Efimița în *Capul de rățoi* de Ciprian, Veta în *O noapte furtunoasă* de I.L.Caragiale, Getuța în *Preșul* lui Ion Băieșu, spectacol care s-a jucat în peste zece stagiuni, Dany în *Ucigaș fără simbrie* de E. Ionesco, Lucreția Borgia în *Fata Morgana* de D. Solomon, Natașa în *Trei surori* de A.P.Cehov, Dona Estrella în *Noaptea la Madrid* de Calderon de la Barca, Anunțata în *Umbra* de Evgheni Șvarț. A jucat, de asemenea, în multe filme românești, irosindu-și imensul talent în producții de mână a doua și a treia. A revenit după 1989 de câteva ori în țară. Se pregătea să împlinească 70 de ani, energică și fermecătoare. Juca la Teatrul de Comedie rolul unei mame în *Audiția* de Alexandr Galin. **S-a stins fulgerător, dar va rămâne în distribuția eternă a scenei românești.**

Comorofca și Bălgoși erau flancate de strada Carantinei, canalizată și cu tramvai, scos de multă vreme. A fost reabilitată în anii 2000. Din Griviței, trecând Carantina ajungeai în Sabinelor. De aici, intrai în str. Viitorului, unde la nr. 22 se afla brutăria / cuptorul cu injecție al lui Vasoian, armean, cu pașaport Nansen [atribuit supraviețuitorilor genocidului din 1915], cunoscut pentru daniile făcute la pușcărie la Paștele Blajinilor, la Moși și la alte praznice, când împărțea colivă, mâncare și vin în câni de lut. Fiind pașaportar, n-avea voie să deschidă firmă pe propriul nume, care era pe cel al soției. Nemaiavând drept să facă pâine, aceasta o cocea noaptea. Fiind prinsă, a fost condamnată la 2 ani și 6 luni pentru sabotaj împotriva statului, executând 2 ani în închisoarea pentru femei de la Mislea. Zid în zid se afla salonul de baluri al lui Bazil Clony. Pe Viitorului, colț cu Abatorului, se aflau cârciuma lui Ioniță (avea biliard, dar ținea și „fete”) și cafeneaua lui Petrache, care, luând mană, organiza jocuri de noroc. Avea în fundul curții o cameră oarbă/fără ferestre unde hamalii cu sacul protector deasupra capului și măcelarii cu momițele înșirate pe sârmă își pierdeau câștigul la jocuri de barbut (despre care Fănuș

Neagu în *Amantul Marii Doamne Dracula*, p. 178, afirma: *Împărații Romei, chiar și vestalele, au făcut părții istorice cu babaroasele pe Appia Antica...*). Au fost desconspirați de către Valeria, fata de 14 ani a brutarului Vasoian, în urma audienței la chestorul Anastasiade.

Pe Rodnei, spre Dunăre, cei mai înstăriți aveau ghețării, cu gheața tăiată din Dunăre și acoperită cu paie, numai bună pentru a fi pusă în frapiere vara la restaurantele din centru.

Viața se scurgea monoton între orele dictate de sirenele fabricilor, liniștea fiind spartă doar de strigătele oltenilor/iaurgiilor cu cobilițe sau ale geamgiilor; cu bătrâne spărgând pe băncuțe la poartă seminte, vecinii fiind săritori la nevoie sau atunci când își ridica cineva o casă, participând la nunți cu sentimentul că bucuria trebuie împărtășită; „monoton”, marcată de beții și băți, de iubiri interzise, de fete care greșeau și rămâneau gravide sau la nuntă, când, fiind despletite, erau duse cu alai, reluându-se tocmeala cu părinții fetei; de câte o crimă (omorârea zgârcitului cârciumar Spânu David la colț cu Grației), de înecuri (în fiecare an Dunărea își cerea tributul), de inși surprinși în baltă/insulă de către lupi, nemaigăsindu-li-se decât bocancii...

Două evenimente au ieșit din tipic. Mai întâi, scufundarea vasului „Mesapia” în dreptul lacului Ganea, în anii 1935-1936. Atunci sirena s-a auzit în vremea prânzului. Strigătul „Se-neacă Mesapia!” s-a răspândit ca fulgerul, adunând întreg cartierul. Proprietarul, calic de felul său, încărcase vasul cu cherestea și pe punte. Dezechilibrându-l, vasul s-a aplecat scufundându-se și lăsând să se vadă multă vreme doar catargele, cherestea de pe punte fiind luată de apă.

Al doilea, tot lângă lacul Ganea, în 1940, s-a descoperit un izvor, unde a început să predice un călugăr cu barbă și păr roșcat din Oastea Domnului. Grupuri de credincioși din Oastea Domnului se-ntreceau în cântări religioase. Atunci, tot Ovsep Vasoian a ridicat o troiță cu icoana lui Isus Hristos, trei cruci mari

cu Maica Domnului și un rezervor de apă și căniță cu lanț, sfințite de părintele Noaptes de la Biserica Sf. Ion. Astăzi, izvorul a secat iar crucile au dispărut, doar locul fiindu-ți arătat în dreptul cantonului CFR.

Viața oamenilor era asemănătoare. Se nășteau și creșteau în familii cu mulți copii, care erau dați la stăpân de foarte mici. De mers la școală, nici vorbă. [Chiar prin anii '80, cei care ajungeau la liceu erau priviți ca niște „ciudați”.] Au fost alfabetizați și au primit certificat de 4 clase în timpul armatei. Se căsătoreau în aceeași comunitate, în care se cunoșteau toți. În Comorofca găseai și români, dar în Băligoși ajungeau la 30%.

Își câștigau pâinea în port, împărțind banii cu cârciumarii de pe traseu. Cel mai stilat era barul de noapte „La Buduleanu”, care ținea și fete (*maison de rapport* sau bordel, pe românește). Cunoscut era și bufetul „Marinarul” din zona Docurilor. Înainte de a păși pe Vad, se făcea o haltă *La Capcană*, devenită ulterior *La Codin* (după turnarea filmului româno-francez omonim), un birt unde astăzi se află o biserică - Biserica Nouapostolică România, în loc de un punct de atracție turistică (!). Aici se întâlneau și elevii maturi, care urmau clasele V-VIII pentru a fi promovați în muncă, cu profesorii de la Școala Nr. 25, pe care-i serveau în acele vremuri austere cu câte un carton de Kent sau alte delicatețuri, de care muritorii de rând nici n-auziseră. Erau cadouri din partea navigatorilor, descărcați operativ.

Este bine de cunoscut că acțiunea filmului este plasată în Comorofca, dar cârciuma Anghelinei și băcănia lui Sărmăluță fuseseră ridicate în Băligoși. Când s-a turnat filmul, „regizorul francez Henri Colpi și stafful său au rămas uluiți de felul în care fuseses aranjat spațiul de filmat din cartierul Comorofca, unul dintre cartierele uitate ale Brăilei, în care a trăit Codin. Colpi nu mai contenea cu laudele, mai ales la adresa oficialităților orașului, care, credea el, făcuseră eforturi deosebite ca locul de filmat să arate ca pe timpul lui Codin. Noi nu am zis nimic și am primit laudele cu zâmbetul pe buze. Ce să-i fi spus? Că nu aranjaserăm

nimic? Că așa arăta și acum cartierul, ca pe vremea lui Codin?" (Ion Bălan, op. cit., p. 67).

O salbă de cârciumi / băcănii pornea pe Vadul Olangeriei din colț cu Carantina, de la Fănel, urmat de Mihai Șchiopu (unde se instala și *dulapul* de sărbători), depozitul de băuturi „Băieți”, Chicuş, Iani, Cociu, David Mihalache și, pe Vadul Vrăbionț, Alexe. Se iscau bătaii atunci când veneau cei de pe Islaz. Mai amintisem de brutăria lui Vasoian de pe str. Viitorului nr. 22, vecină cu salonul de dans și ghețăria lui Basil Clony, care livra pâinea la abonament, dimineața și seara, și alimentarele lui Tanti Anica și Cambanița. Un loc distinct ocupa Căminul cultural „Ana Ipătescu”, unde rulau filme sovietice, și cafeneaua lui Aioniței.

În Băligoși se remarcă adventistul nea Gheorghe cu 7 copii; rusul lipovean Max, care le vorbea copiilor despre ascensoare care urcau la zeci de metri; Ilie Țiganu, geambaș de cai, care jupea / belea și pieile câinilor, și nea Pană Drăgan, care fusese director la o moară, cu 7 copii, automutilat (lipsă 2 degete la mâna dreaptă), ca să nu meargă pe front, având capacități paranormale: hipnotiza (enervat de către o femeie care-i vorbise urât, „a dezbrăcat-o” goală pușcă ca pedeapsă, în plină stradă), organiza ședințe de spiritism sau făcea prevederi de genul - în țările calde va ninge iar la noi vor veni călduri tropicale. Fiii lui erau deosebit de inteligenți, știau carte și jucau șah spre mirarea copiilor din cartier. Deși dotați, s-au pierdut, unii făcând și pușcărie în urma unor bătaii, neprovocate de ei. E și cazul lui Culai, arestat în urma unei altercații la restaurantul *Geamuri late*, după o urmărire ca-n filme. În această lume, circula o vorbă: *Nu ești bărbat dacă n-ai făcut pușcărie!*, parafrază a zisei naționale: *Nu ești bărbat dacă n-ai făcut armata!*, pe cale de dispariție după intrarea în NATO. Unul, din proxenet, a ajuns soț al fetei pe care o exploata, și nu invers ca astăzi, iar altul, la *Ciupercă*, spărgea paharul în dinți, după care îl mesteca tacticos și-l mânca. Atât nea Pană, cât și Gogu Țiganu, ca muncitori devotați Partidului, au ajuns primari în comunele brăilene.

Zonă de luncă, în fața Băligoșilor (redus astăzi la mai mult de jumătate după tălăzuirea râpei prin construirea drumului spre bacul de la Ciupercă, când oamenii, pentru a primi apartament la bloc, trebuiau și să-și demoleze locuințele) erau 3 lacuri: *Lacul*, zis astăzi *țigănesc*, pentru că aici își instalau corturile vara ȣiganii nomazi, de 300 - 400 mp și o adâncime de 2-3 m, fost adevărat port la Dunăre, lacul *Între craci* (între linia de cale ferată ce duce în docuri și șosea), pe malul căruia se afla așa zisa Moară a dracilor, care producea bitum și mult fum negru, și lacul Ganea, care se conservă astăzi cel mai bine, drept fostele cărămidării din Brăilița, unde se află Rezervația arheologică. Copiii erau tot timpul în vreunul din aceste lacuri. Aici învățau să înoate, aici pescuiau la cauciuc sau cu butoiul fără fund.

Lacul, în formă ovală, era raiul rațelor și al găștelor, ca și al copiilor, care se zbenguiau în el toată ziua, vara și iarna, la înot sau pe ghețuș cu patine improvizate din picioare de mașină legate cu sârmă. Gheața subțire a dus la înecul lui Moș Mardale. Pe gheață „se transportau” iarna cu sania lemnele sau cerealele „furluate” din vagoane. Prin anii `70, salubritatea se obișnuise să descарce vidanțele în lac, până a fost alungată. Apoi, se aduceau materiale din demolări. Între lac și drumul din fața caselor din Băligoși era un teren pe care se jucau copiii sau se încingeau partide de barbut, terminate adesea cu bătăi. Aveau loc și crime. Hrișca lipoveanul, venit la o „fetiță”, care era chiar fosta lui soție, Anicuța, și gășind-o cu un „musafir”, pe nume Chibrit, îl va omorî. O figură aparte era semingioaica cu păhăruțul de lemn cu fund supradimensionat, doar cu câteva semințe, pentru care plăteau 25 de bani.

În zilele de sărbătoare, treceau cu barca de la Ciupercă la Coroișca, cu renumita plajă din dreptul Ghecetului - „Trei papuci”, pentru că atât mai ieșise la suprafață dintr-o corabie turcească scufundată (!). Pe mal, prindeau raci „cu degetul”: făceau în apă găuri cu degetul și racul se încleșta de deget, trăgându-l apoi la suprafață. De Paști, se văruiau bordurile, se

mătura strada, copiii erau înnoiți iar de Sf. Gheorghe, în drum spre școală, se cântăreau la un moș cu cântarul gătit cu sălcioară, plătind 25 de bani.

Erau oameni cu simțul curățeniei, în perimetrul discutat existând următoarele băi: baia lipovenească Ustenia în Comorofca, baia lui Nichita la cantonul CFR, baia improvizată de la moș Simion și baia comunală la colț cu Dorobanți.

Un dialog cu locuitorii mai în vârstă îți oferă o istorie a vieții hamalilor brăileni, care, fără să fie roză, n-a fost nici așa de neagră, după cum o prezenta Panait Istrati. Practicau o meserie grea, dar onorabilă, nedistingându-i din masa locuitorilor, deoarece, atunci când plecau în oraș, la cafenea, până la ieșirea din cartier, umblau desculți. Își duceau pantofii în basmale și prima oprire o făceau la lustragiu.

Vorbim de hamali, dar acesta e termenul generic. În fapt, la viața portuară participau următoarele categorii de muncitori (care se distingeau după panglica de la basma: roșie, galbenă sau verde): **manuali**-umpleau sacii cu cereale și îi cărau la căruțe iar de la căruțe la magazii, șlepuri și vagoane; **docheri**-lucrau la descărcarea vapoarelor sosite cu mărfuri generale, cărbuni și încărcarea cherestelei de pe teren în vapoare, precum și stivuirea secarei și a turtelor oleaginoase; **rujari**-ce aranjau / arimau cerealele în hambarele vapoarelor; **secăreni**-ce strângeau sacii descărcați de muncitorii manuali; **tăvălucari** ce transportau fierul la Goldenberg sau Industria Sârmei și alte piese grele în oraș; **lopătari** ce vânturau cerealele la arioaie sau în șlepuri; **ciurari** ce înlăturau corpurile : străine, **robagii** ce descărcau ceamurile cu lemne, piatră sau nisip; **elevatoriști** etc. Elevatoriștii erau cei mai titrați, lucrând pe macaralele construite la Bocșa Română în funcție de numărul danei. Astfel, la danele 14 și 15 macaralele cărau greutatea de 2,5 tone; la danele 11,12 și 13, de 5 tone iar danele 16, 17 și 18, de 16 tone. distingeau după panglica de la basma: roșie, galbenă sau verde.

Când le venea *rându mare*, aveau bani pentru 3-4 luni de zile și umblau numai cu trăsurile. Atunci, echipele lucrau câte 2 , 5 ori 7 zile, la rând. Programul era de 8 ore, de la 7 la 15. Dacă mai lucrai o oră, primeai un spor de 30%, 2 ore-70% iar la 3 ore ajungeai la 100%.

Cu pilotul de linie nava ajungea în rada portului. Venea pilotina, o șalupă cu reprezentanții Navlomar - ului, cu pilot, medic, poliție de frontieră, pentru controlul oficial. Nava avea, să zicem, o capacitate de 7800 tdw, pentru a cărei descărcare erau necesare 10 zile, dar, prin negocieri verbale, cuvântul era cuvânt, contra a 200000 lei, se descărca numai în 8 zile, și ambele părți erau mulțumite. Se lucra la *dever*, ridicându-se sacul pe scară de la hambar la cântar, de unde altul, pe pasarelă, îl ducea la car. (Uneori, se organizau întreceri, recordul deținându-l cel care cărase cu cârca 6 saci cu sare de 50 de kilograme fiecare.) Urma încărcarea. Tractoriștii aduceau marfa la gura hambarului, unde intrau în acțiune 10-12 oameni, coordonați de operatorul de dană, care asigura un bun stivaj, plasând marfa la *bulimea*, pe covertă, de-a lungul vasului, dar și la *murări/murezi*, în hambare, pe lățimea vasului, în timp ce alte echipe de *amarare* prindeau marfa de coastele navei, la bord (pe dreapta) și la tribord (pe stânga).

Între șefii de echipe cei mai cunoscuți se afla Titi Ciolacu, care avea două degete retezate de la mâna dreapta, la Rușava, pe când se afla la tăiat lemne, în urma exploziei unei grenade. Era neîntrecut și la băutură: învârtea bine deasupra capului sticla de jumătate de rachiu, după care îi dădea drumul direct în gură.

Decăderea portului de cereale care a fost Brăila s-a datorat și ridicării Constanței, dar și pretențiilor hamalilor, care cereau prețuri foarte mari. Dar asta este o altă poveste.

Ce se mai întâmplă astăzi prin Comorofca, aflăm din ziare.

Colții sărăciei sunt scoși în Valea lui Codin, scrie Marian Gheorghe în *Adevărul de seară*, 12 oct. 2009: Parohiile „Adormirea Maicii Domnului” și „Sfântul Nicolae” au deschis, din surse proprii, câte un cabinet deservit exclusiv de voluntari.

Pacienții provin din cele mai sărace pături ale populației, ei fiind bătrâni, văduve, romi fără surse de subzistență. Banii pentru medicamente provin tot de la parohie.

Numai anul trecut, cei doi medici voluntari de la parohia „Adormirea Maicii Domnului” (dr. Ionelia Constantin, medic de familie, și dr. Elena Drăghici, medic generalist pensionar) au oferit 420 de consultații gratuite și medicamente de 1200 lei.

„Cabinetul medical a fost înființat de răposatul preot Ștefan Copae, în anul 2000. De la începutul anului, am acordat 280 de consultații. Ca mărime, suntem penultima parohie din oraș. Avem multe familii de romi, sărace, mai ales în Valea lui Codin, adică Vadul Olanteriei”, ne-a spus părintele paroh Cătălin Hurmuzache, care îngrijește de cabinet, dar și de cantina socială și de Grădinița parohială „Familia”.

***Strada Viitorului, ca o uliță din trecut,** scrie Adriana Baranga în *ADS Brăila* din 1-7 septembrie 2011: *Una din străzile din cartierele mărginașe care are încă aspect de uliță de la țară poartă numele Viitorului degeaba.**

La capătul străzii Carantina, în marginea străzii Laterale (astăzi Bd. Dorobanților), deci dincolo de Canalul colector (în afara orașului, în spirit ecologic!) fusese construit **Abatorul, locul de 7 hectare fiind dat de Primărie iar fondurile-banii de către breasla măcelarilor, după cum se laudau aceștia.** Altădată, breslele/isnafurile aveau ziua lor, când defilau prin oraș cu steagul cusut cu fir de aur, patron fiindu-le un sfânt: Sf. Marina, 20 iulie-ziua dogarilor; Nașterea Sf. Ioan Botezătorul - Drăgaica, Sânziene, 24 iunie, ziua dragomanilor (a mijlocitorilor de cereale); Sfinții Arhangheli, 8 noiembrie-ziua măcelarilor (sfinții luaseră sufletul de la oameni; măcelarii, de la animale). Se făcea slujbă la biserică pentru patronul lor sfânt cu artos și colivă. Rămas reper topografic, locul, doar locul a rămas, adăpostește 22 de firme, unde lucrau, înainte de criză, aproape 1000 de salariați. Întâi, dispăruse emblema-taurul imens, care ar fi cântărit 1671 kg.

De fapt, odată cu lichidarea S.C. Sincar, fusese doar coborât și dat în custodia unei firme, de unde așteaptă să fie dus la Muzeu.

Tehnologia de sacrificare impusă de UE ne determină să amintim ce-a fost odată, când doar credințele populare consemnau suferința animalelor. Se zicea că porcul de Ignat vede sângele, ceea ce-l face să se agite, să se zbată, și că vita îngenuncheată nu mai era tăiată.

Mai întâi, animalele erau duse la **duș**, după care erau împinse pe un jgheab/șanț cu role (de la nemți) către **sala de asomare**, unde erau prinse cu un clește după urechi și electrocutate. Erau înțepate, dându-li-se drumul la sânge. Într-altă sală erau opărite iar paleții învârtind apa dintr-o parte în alta realizau operația de depilare. Urma părlirea cu gaz a părului, spălarea, tăierea, scoaterea mățelor și tranșarea în (două) carcase.

Erau două hale, pentru vită și porc, și groapa pentru mățe, de unde erau aduse cu balerca, și curățate într-o sală de lângă poartă.

Abatorul nu avea, pe timpuri, prea mulți angajați. Stăpânii de măcelării cumpărau din județ 2-3 sau mai multe vite, le duceau la grajd și chemau măcelarii, care veneau cu căldări, topoare, cuțite, ferăstraie. Pieile erau vândute la *colectura de piei*, la kilogram, trebuind să fie intacte/întregi de pe *strada Colectorului*, de unde le cumpărau tăbăcarii.

Dintotdeauna, s-a furat carne de la abator, inclusiv în anii austerității ceaușiste. „Furtul” de odinioară se realiza cu colaborarea măcelarilor, om de legătură fiind Budela Ion cu copiii săi. Când făceau tranșarea, măcelarii puneau bucăți deoparte, pe care le vindeau și erau scoase prin sau peste gard. Un furt asemănător se producea și la descărcarea vagoanelor, hamalii lăsând în vagoane cantități de până la 1000 kg, golite la macaz de amărășteni, în frunte cu Costică Țuiculiță.

COMUNA ISLAZ

Legea comunală din 1864 (*Comuna*, rezultată din gruparea mai multor sate, cel puțin 100 de familii sau 500 de locuitori, avea personalitate juridică, *îngrijindu-și singură de interesele sale*). Fiecare comună era reprezentată printr-un consiliu comunal format din 5-17 membri aleși pe 2 ani, conducerea propriu-zisă revenind primarului, ajutat de un secretar și un perceptor care încasa dările) stabilește în județul Brăila un număr de 59 de comune, împărțite în două plase (plăși), Balta și Vădeni, în ultima figurând și **comuna Islaz**, înscrisă, la alegerile din octombrie 1864 pentru Consiliul județean, cu un număr de 545 alegători primari și 11 alegători direcți (unul la 50), alegător direct putând fi orice român născut sau care va dobândi naturalizațiunea cea nouă, cu vârsta de 25 de ani împliniți și un venit anual de 100 de galbeni.

1882: în plasa Vădeni, între cele 27 comune rurale, se află și **comuna Islaz**.

1892: județul era împărțit în 4 plase (Balta, Călmățui, Ianca și Vădeni), în ultima figurând și **comuna Islaz cu satele Islaz și Piscu (Satu Lipovenesc)**.

1900: se revine la împărțirea în două plase, în plasa Vădeni fiind și comuna Islaz (cu satele Islaz și Pisc)

1904: erau 20 de cercuri comunale, grupând 46 de comune și 8 comune singure, între care la nr. 39 era înscrisă **comuna Islazu cu satele Islazu și Piscu**.

1910: erau 4 plase, la plasa Silistraru fiind inclusă și **comuna Islaz cu satele Islaz și Pisc**.

1923: 4 plase, la Silistraru fiind incluse comunele **Brăilița, cu satele Brăilița și Piscu**, și **Nedelcu Chercea, comună nou înființată la 1 aprilie 1923, cu satul Vatra Veche dezlipit de la fosta comună Islaz**.

1930: județul Brăila se compunea, alături de alte unități administrative (4 plase/plăși: Călmățui, cu reședința în satul Ion I.C. Brătianu; Ianca; Viziru și Silistraru, cu reședința în satul Radu Negru, având în administrare comunele Romanu, Silistraru, Nedelcu Chercea și Brăilița) din 11 comune rurale, între care se aflau **Comuna Brăilița** cu satele și unitățile administrative sătești sau cu consiliu, **Brăilița, Piscu, Vădeni**, și satele cu adunare sătească, Baldovinești, General Praporgescu, Pietroiu, Mucheni, **și Comuna Nedelcu Chercea** cu satele și unitățile administrative sătești cu consiliu-Cazasu, Chiscani, Blasova, Titcov, Vărsătura, Lacu Sărat Brăila, **Nedelcu Chercea și Radu Negru.**

1936: 5 plase, la plasa Vădeni fiind arondate 22 comune, între care Brăilița, Nedelcu Chercea, Piscu, Radu Negru.

1938: Existau 82 de comune rurale între care Brăilița, Nedelcu P. Chercea, Piscu și Radu Negru.

1948: 6 plase, reședința plasei Silistraru era mutată în comuna suburbană **Radu Negru**, plasa luând această denumire. Din aceasta făceau parte **comunele Brăilița, Nedelcu P. Chercea și Radu Negru.**

Întemeierea comunei moderne Islaz - 1892

Autoritățile municipale, după ce au încercat să demoleze construcțiile ridicate fără autorizație, au pus în vânzare pentru început peste 600 de locuri de casă familiilor care deja le ocupau. Astfel, **în anul 1892, prin decizia Consiliului Comunal Brăila cu nr. 63 din 24 februarie, s-a înființat comuna rurală Islaz (plasa Vădeni)**, locuită de muncitori portuari, căruțași și plugari, cărora li s-au vândut un număr de 473 de locuri de casă de câte 300 stânjeni pătrați și un număr de 156 locuri de câte 100 stânjeni pătrați.

Documentul întemeietor încheie o etapă a dezvoltării întâmplătoare a comunei Islaz și marchează nașterea unei comune moderne, al cărei plan s-a trasat cu rigla.

Acesta pleacă de la recensământul locuitorilor de pe Islaz (excepție cătunul Piscu) din anul 1891, constatând existența a 3 categorii:

1) străini de diferite naționalități: unguri, nemți, israeliți, greci, bulgari și italieni;

2) români care posedă proprietăți în oraș și prin comunele rurale (aceștia din urmă fiind împroprietăriți la 1864 și 1878-1879);

3) români muncitori care n-au proprietăți nicăieri.

Locuitorii se stabiliseră în 3 etape: înainte de 1864; de 10-15 ani și de la 1887 încolo, în cursul *ultimului period de arendare a Islazului*.

Intervenția primăriei Brăila, **primar N.V.Perlea** (al cărui nume a fost purtat o perioadă și de strada Brașoveni, unde își avea și locuința și a cărui familie posedă un impozant monument funerar la Cimitirul Sf.Constantin) era motivată de :

-ocuparea terenului într-un mod atât de neregulat și abuziv, dispunând fiecare de moșia orașului ca de proprietatea lor, a luat proporțiuni așa de mari încât dacă s-ar mai tolera o așa stare de lucruri peste puțin timp mai toată moșia ar fi cotropită și de

*-așezarea la marginea orașului, unde comuna va avea necesitatea de a conceda (sau vinde) terenuri pentru fabrici, care, pe lângă că va aduce foloase comunei, apoi orașul va avea și aspectul ce-l merită ca **primul oraș de Port** (subl.ns) iar nu cum se prezintă acum cu niște case și bordeie învelite cu pământ și stuf care lasă vederii oricărui om și mai cu deosebire străinilor care vin cu calea ferată cea mai urâtă impresie.*

Se urmărea astfel curmarea ocupării „abuzive și neregulate” a terenurilor de pe Islaz și păstrarea unui aspect urbanistic civilizat, „meritat ca **primul oraș de port**”.

Eliberarea terenurilor se va realiza în următoarele condiții:

- construcțiile ce sunt între bariera Căii Regale (str.1 Decembrie, de astăzi / str. Laterală, azi Bd. Dorobanților) și calea

ferată, în jurul fabricilor de măcinat [Petrache Dimovici, case și vii; moștenitorii lui A. Ciortan, depozit de vinuri; Filip Teodorovici, depozit și grădină; Theodosie I. Piroșcă, magazine de produse, depozit de vin și grădină; Gheorghe Andrei, casă, magazine și grădină] trebuie eliberate (*dezocupate*) iar în caz de împotrivire să se intenteze proces pentru *lăsarea terenurilor libere, fiind de cel mai mare interes acest teren pentru înființarea de fabrici și pentru lărgirea oborului de vite*;

- strămutarea de pe Islaz a celor care posedă proprietăți urbane sau rurale, la proprietățile deținute;

- *românilor cari nu au proprietăți urbane sau rurale să li se dea locuri de case în oraș pe marginea șanțului* (adâncime de 42 m și lățime de 10 m, cu prețul fixat de Consiliu, plătit în termen de 10 ani) *iar la neajungere li se va da terenul necesar lângă cătunul Piscu, tot în aceste condițiuni, cu deosebire numai de a se da fiecăruia de la 8000 la 1200 mp.*

- cei care arendaseră Islazul pentru arătură și pășunat pe o perioadă de 5 ani începând de la 1 aprilie 1891 (Ordinul Min.de Interne nr. 12468/11 iulie 1891) vor fi strămutați pe alte alinamente, fără despăgubire, cf. art 16. În caz de strămutare a locuitorilor sau de desființare a caselor, cf.art.17 din regulamentul din 10 decembrie 1891, *acei locuitori își vor rădica materialele iar chiria se va percepe cu analogie până la desființare.*

Dosarul 321/1940, f.4 squ., Fond Primăria Brăila, cuprinde, în continuare, **expunerea de motive** și decizia, care marchează începutul dezvoltării moderne a Comunei Islaz.

Având în vedere că stabilirea locuitorilor pe Islaz, proprietatea acestei comune urbane, s-a făcut fără nicio autorizare din partea Comunei, ci prin toleranță de comuna rurală în mod tacit pentru a-și mări populația, cu toate protestările repetate către acea autoritate și chiar către dl. Prefect al județului, ceea ce au dat ocaziune la revocarea în numărare rânduri a Primarului acelei comune rurale.

Având în vedere că autoritatea comunală urbană pentru strămutarea locuitorilor după Islaz în anul 1867 a dispus vânzarea pe raionul oraşului a unei suprafeţe de teren de 100-200 stânjeni pătraţi de familie pe 4 străzi (în contextul mutării şanţului oraşului de la strada Griviţei la str. Laterală / Dorobanţin.n.), aprobată de Min.de Interne prin ordinul nr.13396 / 1868, în urma căruia mai toţi locuitorii aflaţi atunci pe Islaz au luat locuri în oraş şi şi-au stricat clădirile.

Având în vedere cererea de desfiinţare a acelei comune rurale, respinsă de Legislativ (Monitorul nr. 77/7 mai 1886), reluată prin raportul nr. 746 / februarie 1890 –

Având în vedere că locuitorii ce urmează a rămâne pe Islaz se urcă la numărul de 500 de familii (sunt muncitori, căruţaşi şi agricultori fără mijloace suficiente) pentru un teren de până la 500 stânjeni pătraţi, să se fixeze un preţ convenabil şi achitarea să se facă în un termen mai lung,

Consiliul şi unanimitatea membrilor prezenţi decide

Autoriză administraţia comunală de a soma pe domnii Dimovici ş.c.l. de a desfiinţa clădirile;

Admite a se vinde locuitorilor români stabiliţi în Islaz din cei prevăzuţi în tabloul întocmit de comisiunea consiliului, care n-au proprietăţi rurale şi nici în oraş până la numărul de 500 de familii câte 300 stânjeni pătraţi, din Islaz, între cătunul Piscu şi linia Căii Ferate spre oraş, prin tragere la sorţi după planul ce se va întocmi de Primărie, 1 leu stânjenul pătrat, cu destinaţiunea pentru mărirea fondului construcţiilor de locale de şcoale.

Condiţiuni

a) achitarea preţului locurilor în 10 ani, câte 30 lei anual, anticipat;

b) este interzis cumpărătorilor ca în acest interval să vândă locul sau a-l înstrăina cu ipotecă decât numai către moştenitori, şi nici a-l închiria la alţii (...);

d) cumpărătorii sunt obligați a face clădirile pe acest teren în termen de 2 ani după planul tip ce se va întocmi de Primărie (...);

f) îndată ce se va măsura locurile, sunt obligați locuitorii a desființa clădirile, împrejmuirile ce actualmente au pe Islaz, a-și lua materialele și a se permuta pe noul teren, astupând gropile, șanțurile etc.;

g) împrejmuirea noului teren se va face cu scânduri și pe linia ce se va desemna de inginerul comunei, fiind interzise altfel de împrejmuiuri;

h) se vor face plantații la stradă la fiecare doi stânjeni în linia fixată de inginerul comunei și se vor îngriji de înlocuirea celor ce se vor usca.

Încheierea de mai sus, supusă aprobării Ministerului de Interne cf. alin. 2 de sus, art. 42 din Legea Comunală, a fost votată de Adunarea Deputaților în ședința din 19 mai 1892 cu 55 de voturi pentru și 5 contra și de Senat la 20 mai 1892 cu 56 voturi pentru și 2 contra, sancționată la 2 iunie 1893 și a devenit **lege-Legea privitoare la înființarea acestei comune, fiind publicată în M.O. nr. 57/12 iunie 1893.**

Lege nr. 2304/1892. Articol unic. Comuna urbană Brăila este autorizată să vândă locuitorilor români stabiliți pe Islazul Urbei, care nu au proprietăți rurale sau în oraș, în număr până la 500 familii, câte 300 stânjeni pătrați în locul din terenul proprietatea orașului situat între cătunul Piscu și linia calei ferate de pe planul întocmit de serviciul tehnic al comunei, cu prețul de 1 leu stânjenu l pătrat, făcându-se vânzarea prin tragere la sorți, în condițiile votate de consiliul comunal prin încheierile sale sub numerele 63 și 290 din ședințele din 24 februarie și 1 decembrie 1892.

Ca urmare a Deciziei nr. 63 a Consiliului Brăila din 24 februarie 1892, inginerul Comunei întocmește **Planul noiei Comuni ce este a se forma pe lângă Satul Lipovenesc pe Islazul Urbei Brăila, 14 iulie 1892.**

Planul cuprinde numerotate un număr de 490 de locuri, situate între viile dinspre Vadul Catagaței; viile Anton Pane, Anghel Cangelaria, Iosef Deanofsky și Metaxa Dracopulo dinspre Satul Lipovenesc. Erau prevăzute locuri pentru piață (*Piacia*), primărie (2320 mp), școală (2320 mp), biserică (3128 mp), locuințele a 2 preoți (1160 mp, adică 300 stj.p. fiecare), Cimitirul lipovenesc și Cimitirul ortodox, ultimele în suprafață de 21210 mp (202x105m). Pe plan mai figurau 19 locuri a câte 300 stj.p. fiecare, destinate a se vinde în folosul construirii bisericii și al școlii. Cu excepția unui număr de 21 de locuri, celelalte aveau suprafața egală cu 1160 mp. Se fixau astfel nu numai locul fiecărei case, dar și pe acela al viitoarelor instituții, al pieței și al cimitirelor.

Acestei prime parcelări i-au urmat altele (24.II.1920: 69 loturi de câte 580 mp=40 m x 14,5 m și 146 locuri x 480 mp, toate drept cimitirele ortodox și lipovenesc), înscrise într-un plan edilitar desenat cu rigla și echerul și constituind o rețea de drepte paralele și perpendiculare sau, altfel spus, un caroi, care s-a păstrat până astăzi și poate fi admirat de către orice posesor al „*Paginilor aurii*”. Același lucru este valabil și pentru cartierul Radu Negru.

Au mai fost atribuite locuri în zona cimitirelor între anii 1923-1929 iar un *Plan parcelar al terenului cuprins între terenul Franco-Român și strada Nouă*, întocmit în urma ședinței Consiliului Comunal din 11 noiembrie 1933, prevedea vinderea a 15 locuri cu o suprafață cuprinsă între 450 și 600 mp. Tot în anul 1933, la 3 iulie, Primăria com. Brăilița solicită Municipalityi ca terenul din punctul Vadu Catagați, plin de gropi și loc pentru depozitarea gunoaielor și murdăriilor, să fie împărțit ca loc de casă tinerilor căsătoriți din comuna Brăilița, de la 28 aug. 1933 datând *Tabloul cu 107 locuitorii îndreptățiți să fie împroprietăriți cu loturi de casă la Vadul Catagaței(gropile) și terenul de lângă Șantierul Franco-Român, proprietatea Municipiului Brăila*. Primăria Brăilița solicită la 16 ian.1935 pentru locuri de casă (100

stânjeni pătrați) pe terenul vecin cu str. Dumbrava Roșie și cu viile (teren viran, cadavre, sursă de infecții și epidemii), *ca să dăm o estetică comunei și un plan frumos*. Pe verso-ul solicitării adresate Primăriei Brăila sunt trecuți 54 de locuitori-însurăței care depuseseră cereri pentru acest teren.

„Publicația Primăriei Mun. Brăila nr. 9134/4 iulie 1935 pentru organizarea licitației publice în 16 iulie 1935 după sistemul tratărilor prin bună învoială, pentru vânzarea de veci a mai multor locuri de casă din Vadul Catagaței” (preț de pornire-1 leu/mp): locurile 1-28 (între str. Dumbrava Roșie, Călugăreni-stradă proiectată) și str. Andrei Cocoș=423,20 mp (40 x 10,68 m); locurile 29-56 între str. Călugăreni și Andrei Cocoș=303 mp (30 x 10,10 m); locurile 57-61=420 mp (25 x 16, 80 m) și locurile 62-69 (între Călugăreni și Andrei Cocoș)=405 mp (30 x 13,50 m). Au fost adjudecate cel puțin 57 locuri, care trebuiau achitate până la 3 oct. 1935.

STRĂZILE COMUNEI ISLAZ

Fiind comună aparte, **Islazul își va stabili propria nomenclatură pentru străzi**, multe dintre denumiri coincidând cu ale celor din orașul Brăila. Se poate constata caracterul precumpănitor istoric al denumirilor, dar și caracterul circumstanțial al câtorva (Principesa Maria, Principesa Ileana sau Lascăr Catargiu-om politic român, 1823-1899, șef al Partidului Conservator, prim-ministru în mai multe rânduri, inclusiv între anii 1891-1895, când s-a născut comuna modernă Islaz).

Le enumerăm în ordinea menționată în cazierul 328/1940, cuprinzând „**Străzile comunei suburbane Brăilița**”, repartizate prin planul de parcelare din anul 1892, întocmit de Primăria Municipiului Brăila, când a luat ființă comuna, precum și cele din Pisc, despărțit/unit de Brăilița prin strada Târgoviște: Traian, Carol, Plevna, Constantin Brâncoveanu, Smârdan, Principesa Maria, Nicopol(e), Bălcescu, Dumbrava Roșie, Lascăr Catargiu, Valter Mărăcineanu, Valea Rahovei, Valea Călugărească, Principesa Ileana.

Așadar, din cele 14 străzi cât avea Brăilița conform planului original, doar patru și-au păstrat numele. Toate aveau lungimea de 1000 m și o lățime de 20 m (carosabilul-10 m, 3 m-șanțurile, 7m-trotuarele), excepție făcând *Valea Rahovei* (L=1244 m) și *Lascăr Catargiu* (l=17 m). **8 străzi la 125 m și traversalele la 250 m, exact 1 kmp. Atât se-ntindea inițial comuna Izlaz.**

Cele 14 străzi aveau o lungime în metri liniari de 14244, suprafață carosabilă-138440 m², suprafața șanțurilor-42732 m², suprafața trotuarelor-100708 m², suprafața totală- 281880 m², prezentând în 1940 o suprafață pietruită cu piatră macadam de 60040 m², restul de 77800 m² având drept pavaj pământul. Șanțurile aveau 1,50 m / 0,50 m iar apeductele tubulare un diametru de 0,50 m. Conform dosarului 47/1939, în metri liniari,

situația se prezenta astfel: străzi pietruite - 7140 m.l., nepietruite - 6500 m.l.

Același aspect îl remarcăm și la străzile din satul Pisc care va fi alipit comunei Brăilița după desființarea sa: **Oituz** (970 m x 20 m), **Vasile Lupu** (idem), **Matei Basarab** (idem), **Eroilor** (1558 x 20), **Al. I. Cuza** (860 x 20), **Constantin Brâncoveanu** (750 x 20), **Mihai Viteazu** (idem), **Ștefan cel Mare** (idem), din care își mai păstrează numele doar *Eroilor* și *Mihai Viteazu*. Acestora li se mai adăugau intersecții și străzi fără nume la acea dată, în suprafață de 145240 m². Aceste străzi aveau o lungime totală de 14770 metri liniari, suprafață carosabilă- 34280 m², suprafața șanțurilor-10284 m², suprafața trotuarelor-23996 m²- pavaj cu pământ, suprafața totală- 295400 m², prezentând în 1940 o suprafață pietruită cu piatră macadam de 24580 m², din restul de 270820 m², 236540 m² având drept pavaj pământul.

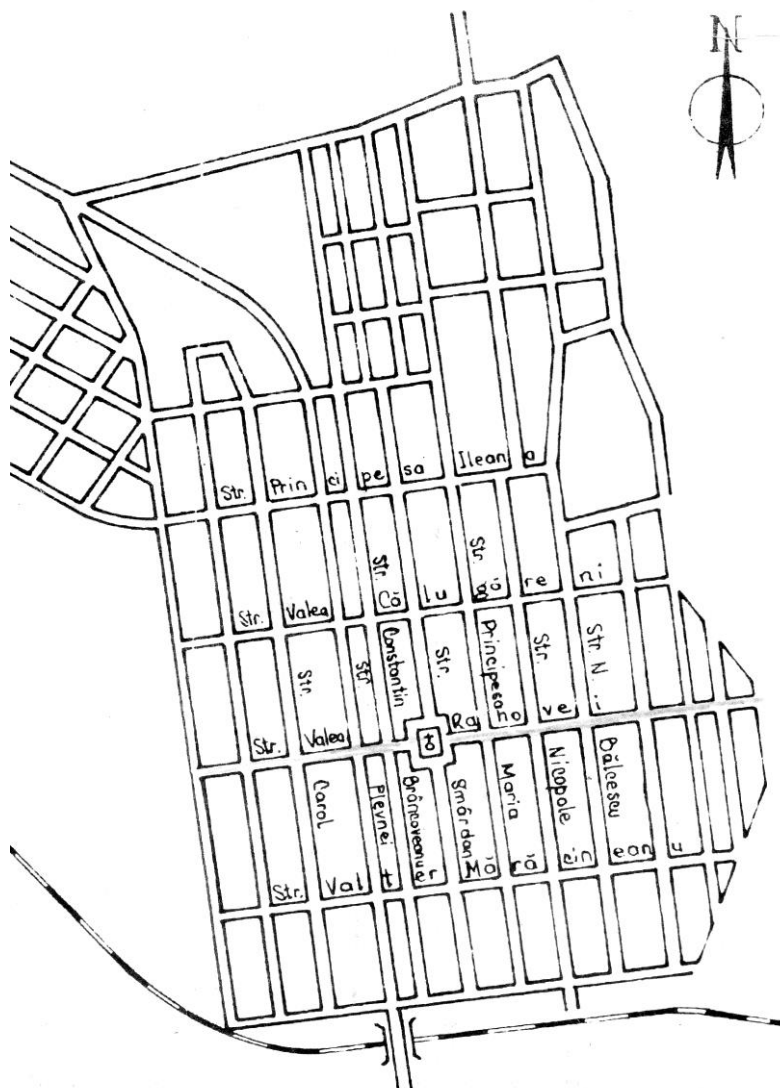
Tot în 1940, la capitolul infrastructură, comuna suburbană Brăilița poseda o conductă de canalizare pe strada Constantin Brâncoveanu, începând din strada Lascar Catargiu și până în strada Valter Mărăcineanu în lungime de 1280 m, turnată din beton, cu un diametru de 0,80 m în interior, construită în 1913 (Dosar 329/1940).

Mai existau: un pod de lemn din 1936 la Vadul Catagaței- 20 m.l. și 42 podețe betonate pentru scurgerea apelor la intersecții.

Astăzi, trama stradală, după extinderile ulterioare, include următoarele străzi, enumerate de la Pod către Pisc și de la Dunăre spre Progresul:

Mircea Mălăeru, fostă Lascăr Catargiu [Mircea Mălăeru-țaran român, deputat în Adunarea *ad hoc* a Țării Românești în 1857, conducător al mișcării țărănești din ianuarie 1862, cunoscută sub numele de Răscoala grănicerilor. Până la război se numise **Lascăr Catargiu** (1823-1899), om politic român. Șef al Partidului Conservator. Participant la „monstruoasa

coalțiie” care l-a detronat pe Al. I. Cuza (februarie 1866); prim – ministru (mai-iul.1866; 1871-1876; mart.-nov. 1889, 1891-1895)]

Valter Mărăcineanu: 1840-1877, căpitan român, erou al Războiului de Independență. A căzut eroic la 30 aug./11 sept. 1877 în fruntea batalionului său la asaltul redutei Grivița 2 (fostă Matei Basarab).

Busuiocului, fostă Fundătura Gheorghe Munteanu-Murgoci

Crângului, stradă nou creată

Vadul Ghecetului, fostă **Vadul Ganea**

Crișanei, stradă nou creată

Cezar Petrescu, fostă **Valea / Calea Rahovei**

Valea Călugărească, care apare și sub forma „Călugăreni”,
nume conservat

Arieșului, nume conservat

Târgoviște, fostă **Principesa Ileana**. Era al cincilea copil al Regelui Ferdinand și al Reginei Maria. Căsătorită cu principele Anton de Austria, din Casa Habsburg, a avut 6 copii. Prin ea, Habsburgii au moștenit castelul Bran. În 1960, s-a călugărit, luând numele de **maica Alexandra**; fostă **Vlad Țepeș**

Viilor, nume conservat

Dumbrava Roșie, nume păstrat

Vadul Catagaței

George Cavadia, numită o perioadă **Tânăra gardă**

Andrei Cocoș, fostă **Amurgului**

Timiș, fost **Nicolae Bălcescu**

Nicopole, fost **Nicopol**

Mircea cel Mare, fostă **Principesa Maria** [Mircea cel Mare. Sub această formă apare Mircea cel Bătrân, învingătorul lui Baiazid în lupta de la Rovine. Era „cel Bătrân” nu pentru vârsta sa, ci pentru că este primul domnitor cu acest nume. Istoricul A. D. Xenopol și Mihai Eminescu l-au numit „cel Mare”. **Principesa Maria** a fost singurul copil al Regelui Carol I și al Reginei Elisabeta, mort la vârsta de 4 ani de scarlatină.]

Smârdan, pentru scurt timp **Ciocârliei**

Costache Negruzzi, fostă **Constantin Brâncoveanu**

Calea Galați, fostă Plevnei
Progresului, fostă Șoseaua Națională Nr. 9, fostă Carol, fostă Stalingrad
Octav Doicescu, fostă Traiana, fostă Sevastopol
Industriei, fostă Nouă, Șoseaua Națională, Uzina Progresul
Ulmului, fostă Strada U
Cerna, stradă nou creată
Bârsei, fostă Fundătura Brăilița
Alexandru Davilla, fostă Muncii
Arinului, fostă Ecaterina Teodorescu
Rovinari, stradă nou creată
Cimbrișor, strada nou creată
(Vadul) Eroilor, nume conservat
[Dincolo de Vadul Eroilor]
1. Viilor, nume conservat
2. Mică, idem
3. Mare, idem
[Dincolo de Ulmului și Industriei]
1. Jderului, fostă Strada J
2. Inului, fostă Strada I
3. Garofiței, fostă Strada H
4. Grindului, fostă Strada G
5. Fagului, fostă Strada F
6. Arțarului, fostă Strada A
7. Bujorului, fostă Strada B
8. Cucului, fostă Strada C
9. Cometei, fostă Strada E
10. Dudului, fostă Strada D
Gh. Munteanu-Murgoci, fostă Oituz
Matei Basarab, denumire inițială, înlocuită cu Nikolai Ostrovski, după care s-a revenit la Matei Basarab
Reșița, fostă Vasile Lupu
Iezerului, fostă Al. I. Cuza

Mihai Viteazul, nume conservat

Pictor Iosif Iser, fostă Ștefan cel Mare (Ortografiat pe tablitele stradale *Isser*!)

George Topârceanu, fostă C. Brâncoveanu (Pisc)

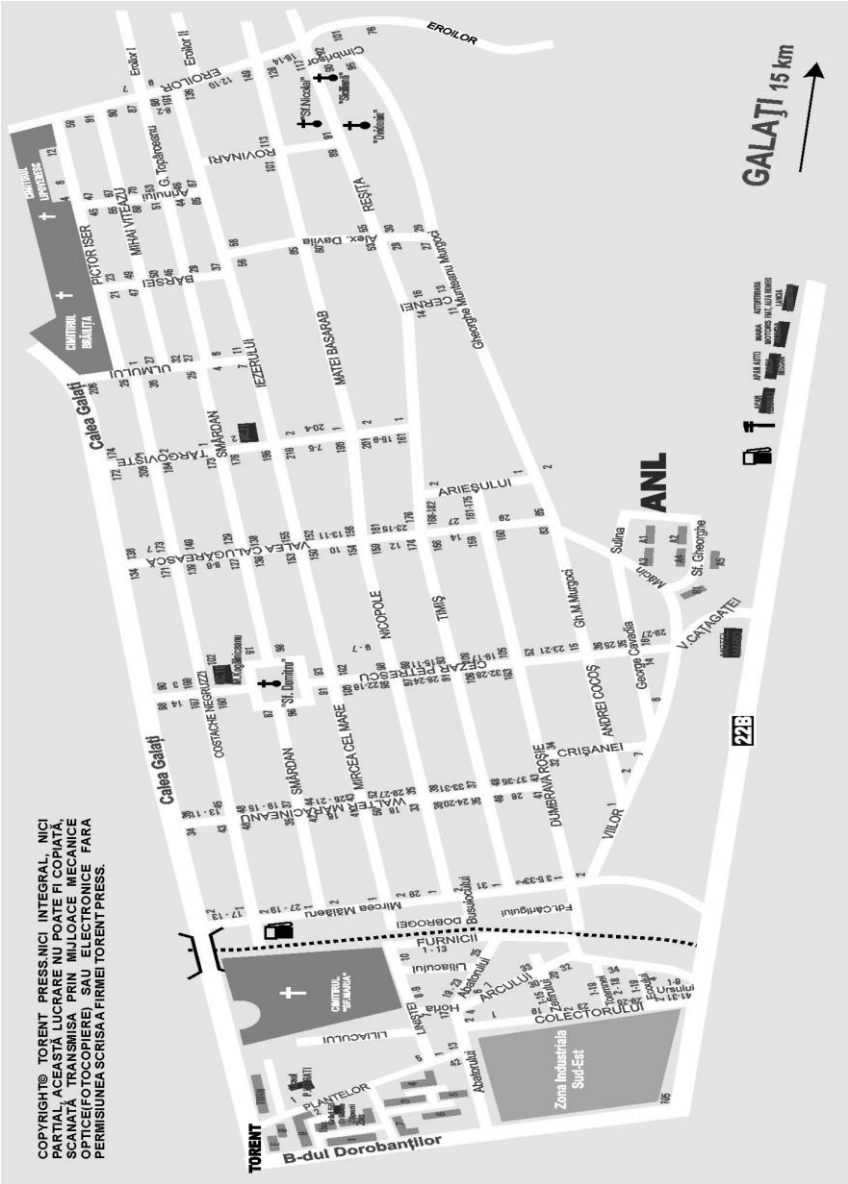
Frasinului, Sf. Gheorghe, Măcin, Paltinului, Pisc, Salciei, Salcâmului, Stadionului - nume de străzi nou create

• **7 oct. 1934:** denumirea străzii ce duce spre Soc. Franco-Română cu numele *Gheorghe Dumitrescu*, cu motivația: defunctul, fost primar al Municipiului Brăila între anii 1894-1896, a contribuit la înființarea și împrăștierea din Domeniul Brăila a acestei comune. [A fost primar în 1899!]

• **Nume străzi. Decizia nr. 23/11 nov. 1940.** *Având în vedere ordinul telefonic nr. 2679/1940 al dlui Pretor, urmat de ordinul nr.11043/1940 al Prefectului jud. Brăila, prin care se face cunoscut ca pe viitor să nu se mai dea piețelor și străzilor numele persoanelor în viață iar în cazul când în localitate există asemenea cazuri să se schimbe imediat denumirile [Ordinul era conform cu art.6, alin.2 din Legea administrativă prin care se interzicea atribuirea de nume care sunt în viață, atât la comună, cât și la străzi.], fiindcă în comună există str. Radu Portocală, fost demnitar al orașului Brăila și care pe acea vreme ar fi contribuit la împrăștierea locuitorilor din cartierul unde astăzi se găsește strada cu acest nume, se anulează denumirea cu numele de str. Radu Portocală, aflată în această comună în cartierul Dumbrava Roșie locuri noi, dându-i-se un alt nume de Mărășești.*

Cu toate extinderile de astăzi, trama în Brăilița și Pisc numără 57 de străzi, față de Chercea – 93.

Organizare administrativă

Legea din 1908 privind organizarea comunelor rurale și administrațiunea plășilor **preciza că acele comune, care erau situate până la o distanță de 3 km de marginea orașelor reședință de județ, luau denumirea de „comune rurale suburbane”**, sintagma de „comună suburbană” definind o comună situată în apropierea unui oraș, de care depindea din punct de vedere administrativ (v. și **suburbie** – cartier situat la marginea unui oraș mare).

În 1923, Comuna rurală Islaz se împarte în două comune rurale: Brăilița (G. Iliescu-Marsilieni, primar) și Vatra Veche, care va primi numele de Nedelcu Chercea. Brăilița ajunge comună suburbană în anul 1939 iar în anul 1953 devine cartier al orașului Brăila.

Vechiul „Islaz”, născut în 1831 ca loc de pășunat, restrâns în timp, dispăruse din mentalul brăilenilor, după cum dispăruse și vechea „comună Islaz”, înființată la 1864. În 1923 dispare și „comuna modernă Islaz”, denumirea perpetuându-se doar în memoria celor vârstnici născuți și crescuți în zona căii ferate dintre străzile Apolo și Galați, fără să corespundă unei delimitări administrative oficiale.

S-a procedat la delimitarea teritoriului noilor comune, PV din 9 dec. 1925 precizând astfel hotarele Brăilei:

-la Nord: din drumul vicinal Brăila-Baldovinești o linie dreaptă paralelă cu (pe lângă) gardul de Nord al Șantierului Franco-Român, apoi str. Principesa Elena dintre Pisc și Brăilița și mai departe printre viile Anton Pană și Basil Clony până la punctul Ghindoaia iar de aici o linie dreaptă pe lângă vii până la colțul de Răsărit al satului Pisc iar mai departe o linie dreaptă spre Răsărit până la Dunăre

-la Răsărit: malul stâng al fluviului Dunărea până la pompa de apă a CFR iar de aici o linie dreaptă până la Ghecet, apoi talvegul (șenalul) brațului Măcin până la gura Chițoiului și Carcaliului

-la Sud: din gura Chțoiului – Carcaliu o linie dreaptă până la Chiciu Bratușca de jos, urmând mai departe talvegul Dunării spre Nord până la pompa de apă a CFR

-la Apus, drumul comunal Brăila-Baldovinești până la întâlnirea cu hotarul de Sud al satului Piscu.

Suprafața totală a teritoriului comunei: cca 2500 hectare

• Prin decizia Consiliului comunal nr. 39/1933 se solicită declararea Brăilei drept comună suburbană

Decretul-Lege din 23 ianuarie 1942, semnat de Antonescu, Mareșal al României și Conducător al Statului, pentru modificarea art.4 din **Legea administrativă din 14 august 1938**, prevedea:

Comunele rurale din imediata apropiere a comunelor urbane pot fi declarate prin lege comune suburbane, luându-se avizul prefectului de județ și al comunei respective.

Comuna suburbană păstrează calitatea de comună rurală; ea este supusă regulilor comunei urbane de care depinde numai în ce privește edilitatea, salubritatea și poliția comunală.

• Ordinul telefonic nr. 5492/23 aprilie 1943, semnat de colonel Marin Ciobanu, prefectul județului: primarii comunelor suburbane să covoace în ziua de 25 aprilie 1943, prima zi de Paști, Sfatul comunal pentru a-și da avizul asupra transformării comunei dvs. în **comună rurală sau comună urbană nereședință independentă**. Sfatul comunal, primar Gh.I. Mateescu (26 apr. 1943): **să rămână tot administrație comunală suburbană sau, în cazul când nu se poate, să fie transformată în comună urbană independentă**. Argumente: distanța-50 m liniari, adică numai linia CFR Brăila-Port Brăila; suflete-10993, din care 2389 contribuabili; ocupația-căruțași și hamali în port și oraș, meseriași și muncitori în oraș și în fabricile de industrie din Brăila, funcționari publici și comerciali în orașul Brăila și la diferite case de import și export, la stațiile CFR Brăila și Brăila Docuri; minoritari lipoveni, pescari vânători și precupeți

ambulanți în diferite părți ale țării și o parte, în număr restrâns, muncitori agricoli; industrie-Societatea de Materiale de Drum de Fier „Franco-Română” cu turnătorie, cazangerie și fabrică de armament; aprovizionarea depinde de Brăila-alimentarea populației de către Primăria Municipiului prin oficiul de aprovizionare, cu cartelă individuală pentru fiecare suflet din Brăila, de unde își câștigă fiecare existența, în lipsă de moșii și terenuri arabile.

Renumele cartierului

*Galați-Brăila, oraș frumos,
Te duci călare, te-ntorci pe jos...*

Un cunoscut lingvist descifra sensul celor două versuri ca vorbind despre o afacere neizbutită. Lingvistul, străin de zona în discuție, nu auzise și de **podul de la Brăilița**, care urma după o salbă de cimitire, multietnice (armenesc, turcesc, lipovenesc și italian, deoarece cimitirul catolic aparținuse bisericii ctitorite de italieni, și, bineînțeles, ortodox) și de cântecul său care traducea de fapt o realitate:

*Și la pod la Brăilița,
hoții, hoții măi,
mi-au furat hoții căruța,
hoții, hoții, măi,
și mi-au dus-o la obor,
hoții, hoții, măi,
și-au vândut-o pe un pol,
hoții, hoții, măi.
Las' s-o vândă unde-or vrea,
hoții, hoții, măi,
că-i căruța altuia,
hoții, hoții, măi...*

„Realitatea” a apus de mult, păstrându-se doar în creația rapsozilor contemporani, ca Ionel Tudorache:

*La poartă la Brăilița
Mi-au furat hoții mândruța.
Aș da caii și căruța
Numai să-i sărut gurița!*

sau Nelu Vlad cu formația Azur :

*Sus pe pod la Brăilița,
Lele puișor,
Mi-au furat hoții căruța,
Doamne și-am să mor!
Căruța cu cai cu tot,
Sus pe pod, noaptea pe lună
Am rămas cu biciu-n mână
Amârât și supărat
Nu știam ce să mai fac.
Am ajuns târziu acasă
La copii și la nevastă,
Doamne și-am să mor!
Mânzul numai necheza
Și-ntreba de maică-sa:
„Unde-i mama mea frumoasă?
De ce n-ai adus-o acasă?
Unde-i murgul potcovit,
Unde oare l-ai pierdut?”
Și-am să-ntreb pe toți geambașii
Unde-s caii mei, frumoșii.
Un geambaș posomorât
Mi-a spus caii unde sunt.
Găsii caii-ntr-o dugheană
Și căruța brăileană.
De-am să pot, de n-am să pot
Nu mai trec noaptea pe pod!*

Renumele cartierului era dat de podul care-l unea de oraș și peste care orășenii nu prea se încumetau să treacă, caracterul belicos fiind afirmat mai ales față de rivala ei *Nedelcu Chercea*. Mi-aduc aminte că, în anii adolescenței, într-un an, defilarea de 23 August s-a făcut în Monument. Pe seară, după petrecerea câmpenească, a urmat o încăierare de pomină între cele două cartiere, din tribună nemairămânând decât scheletul metalic. Totul se petrecuse sub supravegherea „atentă” a miliției care a ridicat câțiva beligeranți la spartul târgului.

Corneliu Ifrim, *Paharul cu rouă*, din vol. cu același titlu, Editura *Ex libris*, Brăila, 2003, p. 66: *Rar se-ncumeta vreun străin să treacă podul, mai ales când se arăta cu gânduri ascunse. Iar în privința fetelor, nici în închipuire nu ar fi putut cineva crede că vreuna, oricât ar fi fost de nearătoasă, ar fi putut ajunge în brațele unuia care nu era din Brăilița.*

Mircea Vasiliu (lucr. cit., p. 25): *Renumitul cartier Brăilița era faimos datorită Societății Franco-Române, dar și a periculoaselor găști, la care cuțitul era argumentul deselor lor conflicte. Dar cine se ducea până în Brăilița? Brăilenii evitau acest cartier.*

Corneliu Ifrim, *Tilică* în vol. *Trufie și umbră*, ed. cit. (p. 51)

Își avea zona lui Tilică, din centru și până la pod. Mai departe nu putea trece. Și încă cu harabaua! Ar fi fost mult mai ușor pentru el să treacă granița, fără pașaport, decât podul. Nu voia să încerce, însă nici nu se gândea la acest hatâr. Dacă totuși și totuși s-ar fi încumetat, Tilică știa că următorul drum l-ar fi făcut cu picioarele înainte, spre țințirumul calicilor, unde-și avea locul lui. Pentru că nu-și închipuia să scape de cuțitele care stăpâneau dincolo de pod și nu iertau nici un străin, în afara autorităților. Pe restul, harcea-parcea îi făceau. [...]

Știa regula și Fița, iapa lui, o învățase în atâta amar de vreme, și cum ajungea la piciorul podului, acolo unde se-mbucla linia de tramvai, într-o clipă lua urma șinei și se-ntorcea. Parcă

ar fi fost o prăpastie de-a latul străzii pe care nu putea s-o treacă. Și chiar de-ar fi dat în ea un ceas, tot în zadar. Dar el n-o bătea, nici măcar o dată n-o atinsese nici cu mucul biciului. Îi era milă, pentru că așa era el, milos.

• Dosar 9/1929, Primărie: *Guardul de la pod la ora 9 seara nu va mai lăsa indivizi tineri să staționeze în grupuri la pod pentru a ține calea la fete și femei ce vin din oraș de la ocupațiunile lor.*

• 17 aug. 1931. Se solicită primăriei Mun. Brăila înființarea unui post de sergent la podul de trecere peste linia CFR la ieșirea din comună și până la bariera veche din str. Galați pentru o mai bună pază a trecătorilor, ca și pentru circulația trăsurilor și a căruțelor ce vin și intră în această comună.

Era vorba de podul vechi, care se continua cu str. Carol, astăzi - str. Progresul. Podul nou, cu linia de tramvai, continuat de str. Plevnei, astăzi Calea Galați, n-a mai cunoscut astfel de istorii.

În zona Podului s-au petrecut **două evenimente** rămase în istoria Brăilei.

Ocupația germană din timpul primului război mondial a instaurat un regim de teroare, introducând munca forțată, rațiile de înfometare și rechizițiile, care vizau în special obiectele de aramă (clanțele ușilor, clopotele și acoperișurile de aramă ale bisericilor sau... instrumentele din laboratoarele farmaciilor), necesare la confecționarea țevelor de tun. Acestea au trezit opoziția brăilenilor, care au inițiat numeroase acte de sabotaj, represiunea germană mergând până la execuția participanților. În luna martie 1917 a fost executat pescarul Danilof Alexandru iar la 22 iunie un grup din 12 persoane, între care și un elev de liceu, a fost condamnat la moarte pentru serviciile aduse armatei române, fiind împușcat la gardul cimitirului Sf. Maria.

Dintre execuțiile săvârșite în mod public, aceea privind împușcarea lui Alexandru Popovici, comisarul portului Brăila, a fost cea mai impresionantă. Acesta trimitea pe Dunăre sticle înfundate care cuprindeau informații despre magaziile cu

muniții și materiale ale germanilor. Aceștia au întins o plasă, pescuindu-le. Într-una din ele se aflau planuri militare cu situația trupelor germane, sistemul de apărare și locurile de amplasare. Date de natura acestora erau zilnic trimise armatei române aflate la Galați. În urma cercetărilor, au fost arestați comisarul portului Alexandru Popovici și sergentul major Gheorghe Rădulescu. Acesta din urmă, supus unui tratament barbar în închisoare, a decedat iar **comisarul Al. Popovici a fost executat public, în fața a numeroși brăileni, ca să învețe ceva din execuție, la 22 iulie 1917, în marginea orașului, la podul Brăilița, în fața cimitirului Sf. Maria**, locul fiind marcat de o modestă cruce. Ulterior, crucea, pe care se află inscripția: *În acest loc, la 22 iulie 1917, Comisarul Alexandru Popovici a fost executat de trupele dușmane, purtându-se ca un erou pentru neam*, a fost amplasată în cimitirul Sf. Maria, parcela 21, litera E. Pe 22 iunie 1935, la cripta eroilor din cimitirul Sf. Constantin, a avut loc un parastas pentru pomenirea fostului comisar al portului, Alexandru Popovici. După 1990, osemintele eroului au fost înhumate în cimitirul eroilor de la Sf. Constantin alături de Moise Grozea.

Pe piatra sa de mormânt se află următoarea inscripție: **Gl.Mr. (P.M.) / ALEXANDRU POPOVICI / 1862-1917 / FOST COMISAR DE POLIȚIE AL PORTULUI BRĂILA/ ÎMPUȘCAT DE TRUPELE DE OCUPAȚIE LA 22 IULIE 1917.** O străduță din cartierul Obor îi celebrează memoria. După 1990, a fost înaintat în grad *post mortem* la rangul de general maior, numele său fiind atribuit și clubului polițiștilor brăileni.

Scriitorul brăilean **Corneliu Ifrim** a reconstituit evenimentele în romanul *Fulgere peste fluviu*, din care reproducem finalul:

-- *Fiule, dimineată mi-au trimis vorbă de la Comandatura Imperială Germană ca după-amiază să mă prezint la Căpitănia portului, de unde voi merge să primesc spovedania și să-i dau împărtașania căpitanului Alexandru Pruteanu, adică dumitale,*

fiul meu...[...] Odată cu binecuvântarea mea (te rog) să primești și asta...

Părintele Licurici desfăcu pumnul și în palmă îi apăru un rotund galben, sclipitor, cât o monedă mare.

-- Părinte!

--Pe dealurile Plevnei, unde m-a trimis țara acum patruzeci de ani, rostul meu era să-i îmbărbătez pe ai noștri, să-i îndemn la biruință. Am făcut-o cu toată credința, pentru că porunca țării nu-i mai prejos decât a Domnului. Ba aș zice că... Mai trebuia să împărtășesc pe cei care se despărțeau de viață și să-i binecuvânteze, ceea ce, de asemenea, am făcut. La ultimul asalt mi-am călcat jurământul de preot; am pus mâna pe armă și am tras până i s-a înfierbântat țeava, de sfârâiau pe ea picăturile de ploaie. Dumnezeu să mă ierte, dar așa am făcut. Generalul Grozea mi-a înmănat a doua zi această medalie. Ia-o, fiul meu, și se cuvine; s-o porți de-acum în vecii vecilor...

- Părinte, eu n-am făcut ce-am făcut pentru...

- Știu. Dar asta este cea mai adevărată și sfântă împărtășanie, a țării, nu a bisericii, și trebuie s-o primești și să fii mândru de ea.

- Bine, părinte, o primesc. La ea mă pot și închina...

...Mulțimea acoperise Podul Brăilei, câmpul din jur, tot cuprinsul de la marginea orașului, până către malul Dunării. În depărtare, dinspre Moldova, se vedeau venind nori negri, ca niște prapuri uriași, involburați de vânt.

Peste fluviu, începuse să fulgere.

--Feuer !

Un adevărat dezastru s-a produs prin **explozia vagoanelor germane încărcate cu muniții, garate de către ceferiști pe linia Brăila - port, în dreptul cimitirului Sf. Maria în ziua de 28 august 1944**, în preajma retragerii trupelor germane. După cum aflăm din adresa Prefecturii către comandantul garnizoanei și prim-procurorul tribunalului (dosar 115/1944, Arhivele Naționale

Brăila), în ziua de 27 august 1944, locuitorii din comuna suburbană Brăilița, cât și din municipiul Brăila s-au dedat la devastarea celor zece vagoane încărcate cu tunuri și proiectile ambalate în lăzi, scoțând proiectilele din lăzi, risipind pulberea ambalată în saci de mătase și începând să care lăzile în care au fost împachetate proiectilele. În ziua următoare devastarea a continuat până la ora 8 a.m., când pulberea a luat foc, probabil din cauza neglijenței copiilor care umblau cu făclii aprinse prin preajma vagoanelor. Focul s-a extins la întreg șirul de vagoane care s-au aprins iar proiectilele au început să explodeze dând naștere la un dezastru inevitabil, în care și-au pierdut viața circa 300 de persoane, bărbați, femei și copii, care au fost parte carbonizați, parte omorâți de schije. Au fost identificate 46 de cadavre. Dezastrul ar fi fost mult mai mare, dacă nu s-ar fi produs în valea dintre cimitir și dealul Brăiliței, dovadă fiind șinele contorsionate și craterele rezultate. Un obuz ar fi „aterizat”, fără să explodeze chiar în fața cârciumii lui Capbun, pe strada Galați, în colț cu Dorobanți. O martoră oculară a evenimentelor, doamna Valeria Ursan, vorbește despre înhumarea celor omorâți într-o groapă comună din cimitir și despre slujba făcută de către preotul Noapteș și dascălul Tache de la biserica Sf. Ioan.

Norocul Brăilei a fost mutarea garniturii de la Canton între dealuri. Cauza exploziei (altă explicație): un soldat beat de la pichetul de grăniceri, drept strada Oituz, și-a aruncat mucul de la țigară într-unul din vagoanele din vale, unde poporenii scosese ră pulberea din sacii confecționați din mătase de parașută și chiar din obuzele înșeși, ca să facă burlane!

C.C. Giurescu, bazat pe informațiile furnizate de persoane aflate atunci în oraș, cum ar fi primarul, Colonel Paul Brătășanu, notează: *Un tren german cu muniții și cu pulbere neagră care staționa în portul Brăila, căutând să scape spre Făurei-Buzău, s-a ciocnit, la ace, cu un tren de refugiați. Până la restabilirea circulației, care intenționat a fost întârziată de personalul român al gării, au fost retrase pe aceeași linie ce duce la port, și anume*

„la nord de podul de la Brăilița” unde au fost garate. Aici, aceste vagoane au făcut explozie - din cauza unei țigări ce a aprins pulberea neagră - provocând moartea și rănirea a numeroși cetățeni din cartierul vecin (p.293).

Pe fundalul retragerii germanilor au fost devastate, de către brăilițeni, comorofceni, dar și de către alți locuitori din zonă, vagoanele cu provizii din Docuri, pline de bunătăți: băuturi fine, praf de lapte, ciocolată, sardele norvegiene, țigări Deli, pentru ofițeri, și Laso, pentru soldați, lame de ras [un norocos a luat o ladă de 7 kg cu 2 milioane de lame, vândute doamnei Maria Popescu, care avea o papetărie-tutungerie pe str. Galați] etc. Un oarecare, pentru a nu se întoarce cu mâna goală, a capturat o ladă de lumânări.

Iată cum descrie dezastrul scriitorul **Mircea Vasiliu** (*Amintiri târzii*, ed. cit., p. 89-90):

În data de 27 august 1944, în cartierul Brăilița, au fost aduse și garate pe linia Brăila-port, în dreptul cimitirului Sfânta Maria, zece vagoane de marfă, încărcate cu tunuri, proiectile, diverse materiale, alimente, îmbrăcăminte, pături, băuturi fine. Vagoanele au fost lăsate fără nici un fel de pază. Parcă cineva le adusesese intenționat la marginea celui mai rău famat cartier al Brăilei iar lipsa soldaților de pază trebuia să spună multe. Dar nimeni nu a dat sensul cel bun acestei momeli și, în baza uzanțelor din ultima vreme, vagoanele au fost sparte de cei din cartier. Văzând ce încărcătură au, nu s-au mulțumit cu puțin și au început să care din vagoane cu căruțele, ziua în amiaza mare, fără ca cineva să-i întrebe de sănătate. Nici de data aceasta nimeni nu s-a sesizat. Vestea s-a dus în tot orașul și zona vagoanelor s-a umplut de doritori de chilipir, ajungându-se chiar la încăierări pentru diverse bunuri pe care și le disputau.

Lăcomia a fost așa de mare încât au început să fie desfăcute proiectilele și luat praful de pușcă din interiorul lor, într-o totală neglijență care făcea ca o parte din periculoasa pulbere să se răspândească pe podelele vagoanelor. Fiind și

locuri mai întunecoase, luminate de copii cu făclii sau lumânări, în final neglijența s-a răzbunat. O lumânare scăpată jos a aprins praful de pușcă de pe podeaua unui vagon, neatenție care a dus la declanșarea unui puternic incendiu, provocând un adevărat dezastru în care au murit peste 350 de oameni, copii, femei și bărbați, toți prinși în raza incendiului și a exploziei, secerați de o moarte cumplită, sfârtecați de explozii, carbonizați de flăcări sau uciși de schije. În câteva minute zona era plină de cadavrele celor pe care sărăcia sau lăcomia îi trimisese în acea zi la moarte.

Aceeași zonă constituie și prilejul unor **descrieri pitoresc-etnografice.**

Corneliu Ifrim, *Fulgere peste fluviu*, Editura Militară, București, 1988: *La podul Brăilei pot să văd alaiurile câtorva nunți. Dacă-s mai multe de trei, așa-i datina, se-aliniază trăsurile cu mirii la piciorul drept, dinspre Comorofca, al podului. Cel mai bătrân cerșetor al mahalalei le dă cailor o pălărie de ovăz și tot el ridică mâna în sus, semn de începere a întrecerii. Trăsurile gonesc bezmetic pe străzi, altele o iau de-a dreptul prin grădini, regula-i una singură, să țină hăturile mireasa și biciușca mirele iar trăsura care ajunge prima la biserică este câștigătoare. Mirii din prima trăsură vor trece pragul bisericii și vor primi cununiile din frunză de salcie iar celelalte perechi de miri, după slujba sfințirii verighetelor, devin nașii lor, de-al doilea, de-al treilea sau de-al câtelea rând de nunți a fost în acea zi.*

La podul Brăilei este singurul loc din România unde întâlnirea mireselor nu-i păcat, nici semn rău!

În locul podului nou se organiza bălciul, unde, sub șoproanele de scândură din jurul scrânciobului, mulțimea de oameni petrecea cu vuiet năvalnic. *Lipoveni bărboși, în cămăși înfoiate, veste de doc sau tunici strâmte, plesnite pe la subțiori, semănând, dar mult prea căznit, cu cazacii dați afară din pricina beției, din vechile regimente de gardă rusești, blonzi, cărunți sau roșcovani, zvârleau pe gât stacane de bere și votcă, hăpăind*

*bucăți de scrumbie sărată și castraveciori acri după ce mai întâi îi treceau pe sub nările în flăcări. Flăcăi în cămăși gorkiene, încheiate într-o parte pe furca gâtului, cu șepci albastre sau chipie fără cozoroc de sub care le cădea pe frunte o şuviță rebelă, încinși, cei mai mulți, cu săbii ușor încovoiate despre care-și închipuiau, exaltați de duhul votcii, că aparținuseră unor atamani din legendara Mare Oaste a Donului, se hârjoneau fără astâmpăr, căutându-și unora altora gâlceavă și sumețindu-se în fața fetelor gătite cu sarașane, cizmulite roșii, panglici și cordele împletite-n părul ca secara. Incitate de-o armonică vesel călcată pe butoanele de sidef de-un băiețandru în șalvari liliachii, grupul fetelor mai mari se legăna într-un dans vechi, o plăsmuire adusă din desfrâul Orientului, poate din vatra Siberiei, oricum din necuprinsul stepelor amare. Agitau deasupra capului batiste și năframe colorate (Fănuș Neagu, *Asfințit de Europă, răsărit de Asie*, Editura Semne, București, 2004, p. 114).*

Drumul Național 2B Brăila-Galați, digul de 15 km

În 1937, când parlamentul aprobase doar crearea unei zone libere la Galați, deplângând nedreptatea, Sotir Constantinescu și George Buznea, în lucrarea „**Brăila prin veacuri și în zilele noastre**“, cereau ca noul regim vamal, care deschidea perspective atât de mari portului Galați, să nu fie refuzat portului Brăila, cu atât mai mult cu cât **exista o identitate de situație între aceste două orașe vecine, menite într-un viitor, care nu este atât de depărtat, să se unească și să formeze un Rotterdam al Dunării, așa cum a visat Mihail Kogălniceanu!**

„Viitorul...nu atât de depărtat” era plasat de către Vasile Băncilă în eseu *Copilărie și miracol brăilean* din anul 1939 (deci în aceeași epocă!) „mult mai târziu (dar în aceeași notă optimistă-n.n.) când noi vom fi un popor de cel puțin cincizeci de milioane de locuitori (și când) „**Brăila și Galați vor fi poate nu Capitala Țării, cum au visat unii, ci un singur oraș legat prin poduri,**

funiculare, șosele, cheiuri și parcuri, sau vor fi două orașe înfrățite în aceeași luptă de ridicare a românismului prin negoțul continental [...] ca doi frați gemeni sau ca două perle strălucind pe salba împărătească a Dunării...”

Ideea lansată jurnalistic și-a găsit în timp sprijin științific la geografi și sociologi iar în zilele noastre la regretatul **Laurențiu Ulici**, senator de Brăila, care vorbea de un **megalopolis Brăila-Galați pe linia Dunării, a digului de 15 km, cu finanțare japoneză.**

Vrem sau nu vrem, în ciuda rivalității economice și afective cu Galațiul, digul ne apropie de Galați prin crearea câtorva societăți astăzi, mâine mai multe, începând de la Vadul Catagaței și vechile cărămidării, respectiv **rezervația arheologică Brăilița**. Așa se face că ...**podul nu mai este călcat de gălățeni.**

Societatea Franco-Română

„Renumele” podului a rămas o filă de istorie, după cum o altă filă de istorie a rămas și Societatea Franco-Română.

La 30 august 1921, pe baza unei înțelegeri dintre 15 mari societăți bancare și industriale franceze și românești, se înființa **Societatea Franco-Română de Material de Drum de Fier S.A.**, capital social subscris la paritate - lei 40 000 000, împărțit în 80 000 acțiuni la purtător de o valoare nominală de lei 500 fiecare. Societatea avea sediul social în București, pe strada Lascăr Catargiu / str. Biserica Amzei nr. 5 iar biroul administratorilor francezi la Paris, str. La Rochefoucauld nr. 12. Scopul principal al societății: *Repararea materialului rulant de căi ferate, tramvaie etc., cât și toate operațiunile industriale privitoare la metalurgie și construcțiune mecanică* (Statut, art. 4, lit. a).

Societatea Franco-Română, profilată îndeosebi pentru producerea de material de drum de fier și repararea locomotivelor, și-a deschis lucrările pentru amplasarea atelierelor sale la începutul anului 1922 în zona de nord-vest a orașului, în

fosta comună rurală Brăilița. Lucrările au fost terminate în a doua parte a anului 1924, **inaugurarea Ateliereleor și festivitățile legate de acest eveniment, la care participau reprezentanți ai Ministerului Comunicațiilor și Direcției generale a CFR, consulii Franței și Belgiei etc., având loc marți, 21 octombrie 1924. Se fonda astfel o industrie care să ajute statul român la redresarea și întreținerea materialului rulant CFR.**

Atelierele Societății executau *reparațiuni de locomotive CFR; plăci tubulare și portale ambutisate din aramă, pentru cutii de foc, la cazane de locomotive; fontă specială de calitate mai ales pentru segmenti de etanșeitate la pistoanele și sertarele locomotivelor, mașinilor de aburi în genere, compresoarelor etc.*

La început, atelierele cuprindeau o singură hală în care se aflau 3 secții: cazangeria, turnătoria de bronz și fierăria, tot aici făcându-se și proba locomotivelor reparate. Pe baza unor contracte încheiate cu Ministerul Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor, societatea executa reparația a 8-10 locomotive pe lună /120 pe an. În urma hotărârii adunării generale extraordinare a acționarilor societății din 22.XI.1928, capitalul a fost majorat de la 104 000 000 lei la 150 000 000 lei, ceea ce condus la obținerea unui beneficiu de 21 208 696, 85 lei. Era doar o parte din beneficiu, deoarece, în toiul discuțiilor dintre liberali și țărâniști asupra capitalului străin, sunt descoperite mari fraude fiscale, ce constau în neplata impozitului pe profit, de 80 milioane lei, camuflat de Societate în decursul a trei ani anteriori.

În perioada marii crize din anii 1929-1933, producția s-a limitat la repararea a 50 de locomotive în loc de 120 cât prevedea contractul încheiat cu CFR. În anul 1938 a început să fabrice și armături metalice.

O statistică din 1941 consemnează: 900 HP-putere motrică, 1400 lucrători din care 1300 calificați, producție lunară - 8 locomotive CFR.

Cu participarea capitalurilor de stat și particulare, prin decretul-lege nr.1494/11 mai 1942 a luat ființă *Regia Metalurgică*

Brăila (R.M.B.), care includea *Fabrica de armament de la Brăila*, comuna suburbană Brăilița (fostă proprietate a Societății Franco-Română), cu toate instalațiile, dimpreună cu terenul pe care este situată fabrica (3,45 ha) și Stația de încărcare de la Lacul Sărat, cu toate instalațiile, dimpreună cu dreptul de folosință asupra terenului în suprafață de 15,8 ha.

Dacă în anul 1925 erau 344 muncitori, din care: 179 calificați, 96 necalificați și 69 ucenici, iar în 1928, 719 muncitori, din care 518 calificați, 172 necalificați și 29 ucenici, în perioada crizei odată cu reducerea producției are loc și reducerea substanțială a numărului de muncitori și a numărului de ore lucrate. Astfel, la începutul anului 1929, din cei 879 salariați au fost concediați 126 iar, în anul 1930 și primul semestru al anului 1931, $\frac{1}{4}$ din personal (166 lucrători și 28 de funcționari).

O adresă din 27 iunie 1931: din cauza reducerii cotei de lucru a societății din partea Administrației CFR, Societatea a fost nevoită a reduce în măsură însemnată lucrul în atelierele sale, concediind 250 de funcționari și lucrători. Statistica din 30 iunie 1931 indică repartitia angajaților pe naționalități.

Lucrători	Cetățeni de naționalitate română	601	80,8%
	Cetățeni de diferite naționalități	114	15,3%
	Străini	29	3,9 %
Total		744	
Funcționari	Cetățeni de naționalitate română	140	81,4%
	Cetățeni de diferite naționalități	21	12,2%
	Străini	11	6,4
Total		172	

Majoritatea celor concediați erau de naționalitate română: 173 lucrători și 29 funcționari.

O notă din 3 nov. 1931 consemnează acordarea de ajutoare pe 2 săptămâni și reprimirea la muncă a 10 lucrători, în timp ce la Uzinele *David Goldemberg și Fiii* nu se respectă legea pentru durata muncii, încheindu-se proces-verbal de contravenție.

Se produceau adesea accidente (titluri din ziarele vremii: *În jurul accidentului de la Șantierul Franco-Român*, 1929 sau *Groznicul accident de la Șantierul Franco-Român*, 1933), ilustrând grelele condiții de muncă, desfășurată pe parcursul a 14-16 ore pe zi, cu încălcarea dispozițiilor legale). Prin prelungirea abuzivă a programului, sporea numărul șomerilor, care în 1934 atinseseră cifra de 400. Prin introducerea regimului muncii în timp de război s-a legiferat obligația de a lucra 12 ore din 24, inclusiv duminicile și sărbătorile legale.

Dintr-o notă a Subinspectoratului Muncii Brăila din 4 aug. 1941: la cantina muncitorească serveau prânzul 450 muncitori și 160 ucenici, din care 30 primeau întreaga întreținere gratuit. În iulie, o mâncare cu carne sau pește, cu pâine sau mămăligă costa 15 lei iar una de post - 12 lei.

Pentru apărarea drepturilor, muncitorii au creat încă din 1925 Sindicatul Metalurgiștilor *Oțelul*, recunoscut ca persoană juridică în 1927. Importanța numerică și acțiunile energice ale acestui sindicat se regăsesc în instalarea la 14 noiembrie 1944 a muncitorului Petre Ciucă, președintele sindicatului metalurgiștilor, în funcția de primar al Brăilei, și a lui Oliver Huluban, secretar al aceuiași sindicat, ca subprefect.

Mișcările aveau un caracter exclusiv sindical. Astfel, în decembrie 1940, cei 1400 lucrători ai societății aleg o delegație care formulează direcției următoarele revendicări: 1) sporirea salariului cu 60%, potrivit scumpirii costului vieții; 2) aprovizionare printr-un economat al întreprinderii, la prețuri oficiale, pe piață neexistând unele alimente și mărfuri, găsite doar la prețuri de speculă; 3) un ajutor de 300 lei pentru fiecare copil;

4) încetarea concedierilor; 5) salariu egal pentru muncă egală la muncitorii tineri; 6) recunoașterea oficială a delegației muncitorilor întreprinderii (v. C.C. Giurescu, op. cit., p. 291). Aceasta acțiune va determina succesiv mișcări la alte întreprinderi din oraș, precum „Industria Sârmei”, Fabrica de Ciment „I. G. Cantacuzino” ș.a.

Statisticile de mai sus, incluzând între lucrători cetățeni de naționalitate română, cetățeni de diferite naționalități, dar și străini, coroborate cu datele oferite de **Biroul Populației**, indică, pe de o parte, creșterea sensibilă a numărului de locuitori ai comunei iar, pe de altă parte, faptul că muncitorii calificați sunt, în marea lor majoritate, de altă naționalitate sau străini, proveniți, în genere, din Transilvania. Afirmția se susține prin simpla enumerare a numelor unor locuitori care solicitau certificarea domiciliului, schimbarea acestuia sau înscrierea de domiciliu, din dosarul nr.3/1926, Primăria Com. Brăilița: *Gadeke Alfred, lăcătuș, n. Dessau, 19 iulie 1903; Szilaggi Daniel din Arad, lăcătuș, n.1906; Szilaggi Alex din Arad, lăcătuș, n.1904; Kampe Otto, maistru sudor, n. Schakensleben, 1893, căsătorit cu Margareta, n. Magdenburg, 1897; Ross Johan, sobar, n.1888 din Craiova; Szilagy Alexa, strungar de fier din Arad; Varga Iulius, din Reșița, tâmplar; Dombi Desideriu, strungar fier, Oradea; Hoffmann Ernest și Grosz Iosif, pantofari, Oradea; Szegő Vilhelm, lăcătuș; Csipkas Adalbert, lăcătuș mehanic din Câmpia Turzii etc. Pe str. Traian la nr. 26, locuia Petrila Ștefan / Istvan, n. 1900, Arad, strungar în fier, prezentat în anii comunismului drept ilegalist, nelipsit de la adunările festive ce marcau împlinirea a 50 de ani de la crearea PCR. Fost muncitor la Franco-Român, fusese, de fapt, un sindicalist, arestat pentru că strângea semnături în numele Blocului pentru apărarea Libertăților Democratice pentru eliberarea lui Petre Constantinescu-Iași. Vorbea prost românește. Fusese recompensat cu funcția de director administrativ la *Uzina Progresul*.*

Dosar 275/1938 Prefectură: Măsură pentru apărarea pasivă a atelierelor Societății Franco-Române de material de drum de fier. Câteva date statistice: Clasificare stabiliment în planul de mobilizare industrială pe anul 1938-categoria B, având ca obiect repararea de locomotive cale normală CFR iar din punct de vedere al apărării pasive-stabiliment industrial categoria I. Capacitatea de producție: 150 locomotive reparate – producție maximă anuală. Forță motrică - 2 x 450 HP. Personal existent: administrativ superior - 7; tehnic superior - 10; ad-tiv inferior - 140; tehnic inferior - 42; lucrători calificați - 447; lucr. necalificați - 91; ucenici – 42: total - 779.

În urma naționalizării din 11 iunie 1948, Societatea Franco-Română, devenită proprietate a întregului popor, este înmatriculată sub denumirea *Progresul*, în locul vechii conduceri, la 12 iunie 1948, fiind numit director muncitorul Matei Nicolae, care va ajunge prim secretar-președinte al consiliului popular în 1968 la județul reînviat. În noiembrie, același an, *Progresul* fuzionează cu fosta *Regie Metalurgică*, păstrându-și denumirea. Prin contopirea cu o serie de întreprinderi mai mici (*R.N.; Energia* - fostă *Vanghelie Stratulat*; *Viitorul* - fost *Teofil Constantin*; *Nava Roșie* - fostă *Cerchez*; *Danubiul* și *Metinov*), a luat denumirea *Grupul Mecano-Naval Progresul Brăila*, care, în 1951, s-a desfăcut în componentele inițiale din 1949.

Un timp s-a numit **Wilhelm Pieck**. Wilhelm Pieck fusese secretar general al Partidului Comunist German din Republica Democrată Germană, după ce, în perioada interbelică, se aflate, la Moscova, în conducerea Kominternului (Internaționala Comunistă III) alături de Maurice Thorez, Palmiro Togliatti, Dolores Ibarruri-Passionaria sau Gheorghe Dimitrov, deveniți și ei conducători ai partidelor comuniste din țările lor, produse ale propagandei comuniste, și, la ordinul lui Stalin, semnatori ai actului de dizolvare a Kominternului. Atribuirea numelui unui fruntaș comunist, la moartea sa, era un obicei. Brașov devenise *Orașul Stalin* iar Onești, *Gheorghe Gheorghiu-Dej*. Așa au apărut

și în Brăila nume de străzi ca *Mareșalul Tolbuhin* (str. Galați) sau *Generalissimul I.V. Stalin* (str. Călărași).

A fost cântată în spiritul epocii de Mihu Dragomir :

*La cinci, când suiera șantierul,
Se trezea, se-mbrăca, tropăia cartierul
Se încropea un ceai amărât
Să țină nu de foame, ci de urât
Și mahalaua pleca să trudească
La uzina brăileană cu firmă franțuzească .*

Încă din 1924, la poarta nr.1 (astăzi, poarta nr. 2 a fost desființată), pentru personalul tehnic se construiseră locuințe-*Maisons ouvrières*: fiecare locuință de nr. 1-7 cuprindea 2 camere și 1 bucătărie, pentru 28 de familii iar de la 8 la 10- pentru 108 celibatari. În aceste spații, în anii 1950 se aflau birourile PIR (Personal, Învățământ, Retribuire) și Școala profesională (parter-săli clasă+cantină; etaj-dormitoare; în spate-stadionul), ale cărei cursuri serale au fost mutate la Șc. Nr. 4 (azi, 16 - V. Băncilă, componentă a Gr. Șc. Grigore Moisil).

De la înființare și până în 1989 a fost inima cartierului, care a școlit numeroase generații, începând cu cei 25-30 de ucenici calificați practic în secțiile de producție și teoretic în cadrul unei școli serale, la *Școala profesională de ucenici* (1948) și de aici la Liceul Industrial *Progresul* (astăzi, *Constantin Brâncoveanu*, care pregătește însă astăzi prea puțini muncitori!) și *Facultatea de subingineri*, care va deveni Facultatea de Inginerie după anii 1990, uzina constituind astfel o adevărată pepinieră de cadre tehnice, întâlnite pe întreg cuprinsul țării.

În Brăilița, la „Franco-Română”, exista un teren de fotbal, căruia i s-au adăugat în 1927 o tribună și o pistă de atletism și ciclism. Datorită acestei baze, a luat ființă în 1928 echipa de fotbal *Franco-Română*, care a activat până la al doilea razboi mondial în divizia B, câștigând în câțiva ani campionatul seriei sau clasându-se pe locuri fruntașe. Aici, a jucat și unul dintre marii fotbaliști ai țării, brăileanul Ștefan Filote. Fără a exagera cu

nimic, se poate afirma că Asociația Sportivă de la Franco-Română a fost un leagăn al sportului brăilean.

În anii de glorie, Întreprinderea de Utilaj Greu „Progresul” și-a construit un stadion propriu de 12000 locuri, un club - 600 locuri pe Bd. K. Marx / Independenței și o arenă - 2000 locuri pe str. Fortificației.

Se fabricau unicate și produse de serie, a căror simplă enumerare ar lua dimensiunile unui catalog. Vom utiliza timpul trecut, pentru că totul s-a dus de răpă cu bună știință, industria românească în genere fiind considerată de către un fost prim-ministru *un morman de fiare vechi*.

Era profilată pe producția utilajelor de construcții, produs de bază – excavatorul hidraulic de diferite capacități.

Fabricația utilajelor grele pentru industria siderurgică și turnătorii (pentru furnale, cocserii și laminoare), **pentru industria chimică și petrolieră** (convertoare, turnuri de saturație, reductoare, autoclave sferice, coloane pentru distilarea petrolului), **pentru industria alimentară** (transportoare de borhot necesare fabricării zahărului, instalații de germinare pentru industria berii), **pentru industria lemnului** (gateri și prese de balotat stuf pentru Combinatul de la Chiscani), **pentru transporturile navale** (căldări și caldarine pentru vapoare de toate tonajele), **pentru industria materialelor de construcții și refractare** (concasoarele *Titan*, utilaje grele ce servesc la sfărâmarea pietrei în cariere, pe șantierele de construcții sau la drumuri, precum și la sfărâmarea minereurilor, în mine și în unitățile siderurgice), **pentru liniile tehnologice în fabricile de ciment sau utilajele rutiere** (rulouri compresoare, gredere, buldozere, excavatoare pe pneuri și șenile fabricate în serie), **care luau drumul exportului.**

Producția industrială a crescut de la 47 milioane lei în 1950 și 756 milioane lei în 1965, la 3,5 miliarde lei în 1978 și 4,4 mld lei în 1980. De la 1376 lucrători în anul 1940, personalul

muncitor a ajuns la 11000, din care: 9854 muncitori, 567 tehnicieni și 256 ingineri și subingineri.

De la o singură hală care cuprindea și cazangeria, forja, turnătoră în bronz și sculăria s-au pus în funcțiune o hală de mecanică grea de 4900 mp, o presă de 2500 tone, o secție pentru osii montate etc., de la primitivul *daian-ciocanul de nituit*, de care se serveau altădată cazangiii brăileni - până la sudura automată; de la forja de picior, la presa de 2500 tone, cu care metalurgiștii brăileni au forjat pentru prima dată în țară arbori cotiți; de la strungurile cu transmisie din tavan la mașinile unelte electronice cu programare automată trecuseră doar 25 de ani iar de la cei 280 de muncitori care la Franco-Română reparau locomotive la cei 7000 în 1968 care creaseră peste 30 de produse unicat era un salt incontestabil. Monografia editată în 1974, la împlinirea a 50 de ani de existență, este plină de bilanțuri festive, care nu pot fi șterse cu buretele, dar nici aureolate, pentru că, remarcă un director din Ministerul Comerțului în anii 1970, vine elvețianul cu o băscuță de ceasuri și cumpără ultimul tip de excavator hidraulic cântărind nu știu câte tone. Întreprinderea coopera cu peste 50 de unități din țară și exporta produse în 20 de țări. Cu această ocazie, întreprinderii i s-a conferit ordinul „Steaua Republicii Socialiste România”, clasa I iar pentru faptul că în anul 1978 a ocupat locul I pe țară în întrecerea socialistă pe ramura construcțiilor de mașini i s-a acordat „Ordinul Muncii”, clasa I.

Etalon al industriei socialiste și producător de rulouri compresoare și de excavatoare, ***Întreprinderea de Utilaj Greu „Progresul”*** sau ceea ce a mai rămas din ea se cheamă astăzi ***PROMEX***, aici lucrând circa 700 de lucrători în loc de 11000 ca altădată.

Rezervația arheologică Brăilița

Pe teritoriul orașului Brăila sunt două zone de interes arheologic, care au fost clasate în grupa A a monumentelor și introduse în Lista Monumentelor Istorice prin avizul nr. 166 / E / 08.06.2004 al Ministerului Culturii și Cultelor: **situl medieval** delimitat de faleza Dunării și Bd. Al.I. Cuza și **situl de la Brăilița**, situat în cartierele Brăilița și Pisc și delimitat astfel: terasa Dunării și vechea terasă a Siretului, începând de la strada Mircea Mălăeru înspre nord până la punctul în care linia ferată Brăila-Galați taie terasa; strada Mircea Mălăeru la sud; străzile Gh. Munteanu-Murgoci și Andrei Cocoș la vest și strada Eroilor la nord. Situată pe un fost promontoriu ce înainta spre confluența celor două brațe ale Dunării, așezarea din epoca de piatră de la Brăilița se întindea de-a lungul terasei Dunării și cuprindea o suprafață relativ mare, de aproximativ 20 ha.

Astăzi, situl arheologic Brăilița nu mai există decât în proporție de 20%, peisajul actual fiind total diferit de cel de acum 55 de ani. Pe unde acum trece șoseaua spre Galați, atunci erau două cărămidării și o linie de cale ferată, înconjurate de bălțile create periodic de revărsările Dunării. Între cele două cărămidării, de-a lungul Vadului Catagaței, azi redus la aspectul unei râpe acoperite de clădirea unui motel, pe malul fostei terase înalte a Dunării (distrusă în bună măsură de cele două cărămidării), a existat unul dintre cele mai importante situri arheologice ale acestei părți de țară.

Nucleul central al așezării, se afirmă de către dr. Valeriu Sîrbu și dr. Stănică Pandrea, Brăila 2010, p. 9, se afla în zona Vadului Catagaței, la circa 300 m de confluența celor două brațe ale Dunării (zona unde azi se află trecerea bac spre satul Smârdan). Așezarea domina prin poziția sa întreaga zonă: câmpia din jur, Dunărea și, mai ales, Balta. Important este faptul că așezarea controla Vadul Catagaței, adică unul dintre puținele vaduri naturale de acces spre fluviu. Marginea sudică a așezării

era flancată de un lac natural, cunoscut sub numele de Comorofca, care îndeplinea rolul unui port natural, pe care oamenii din epoca pietrei îl foloseau ca să pătrundă pe fluviu și în fosta Baltă a Brăilei.

În luna mai 1955, excavațiile întreprinse de fostele cărămidării au scos la iveală importante vestigii arheologice cercetate sistematic timp de 20 de ani de către Nicolae Harțuche și Florian Anastasiu, vestigii care au constituit nucleul în jurul căruia s-a clădit, treptat, secția de arheologie a Muzeului Brăilei. Cercetările au scos la iveală urme de locuire omenească pe o perioadă de aproape cinci milenii, începând din neoliticul mijlociu și până în perioada timpurie a epocii feudale, sec. IX-X p.Chr.

În cadrul stațiunii s-au descoperit trei așezări neolitice aparținând culturii Boian (faza Giulești), care marchează cea mai veche etapă de locuire, urmând apoi o așezare de la sfârșitul eneoliticului, aparținând culturii Gumelnița (3500 a. Chr.).

Pentru perioada preistorică, cea mai importantă descoperire o constituie necropola de inhumație care datează de la sfârșitul eneoliticului, perioada de tranziție de la neolitic la bronz și din prima etapă a epocii bronzului. Prin numărul impresionant de morminte descoperite (307), prin bogăția pieselor ce formau inventarul funerar ca: unelte, obiecte de podoabă și de vestimentație lucrate din piatră, os, marmură, alabastru, din cochilii de scoici (*Dentalium* și *Spondylos*), necropola de la Brăilița este cea mai mare necropolă de pe teritoriul României, datând din aceasta vreme.

Cronologic, după necropola amintită, în cadrul stațiunii au mai fost descoperite așezări din etapa târzie a bronzului – cultura Noua, din prima etapă a fierului – Hallstatt, marcată de cultura Babadag, de o importantă și bogată așezare și de o necropolă de incinerație din sec. IV-III a. Chr. aparținând civilizației geto-dace. De remarcat că în necropola geto – dacă a fost descoperit un mormânt cu *dromos*, adică un coridor și o cameră funerară,

unic în țara noastră ca sistem de construcție, mormânt ce a aparținut unui reprezentant al aristocrației locale.

Ultimele urme de locuire aflate în stațiunea de la Brăilița aparțin perioadei de început a orânduirii feudale (evul mediu timpuriu), cultura Dridu, care reprezintă vechea populație românească pe aceste meleaguri (sec. IX-X p. Chr.).

Sucesiunea cronologică de așezări și necropole, bogăția materialelor descoperite, precum și importanța științifică și muzeistică pe care acestea o prezintă pe plan național, fac ca stațiunea arheologică de la Brăilița să se încadreze în rândul marilor complexe arheologice din țara noastră. [*Monumentele județului Brăila*, p.135]

Inventarierea bunurilor imobiliare

În 1940, a avut loc inventarierea bunurilor imobiliare aparținând primăriei comunei suburbane Brăilița de către o comisie având ca președinte primarul Tr.Țino, secretar general-A. Moroianu, membri-Arh.C.Niculcea, delegatul prefectului-Ion Șișu și delegatul fiscului-D.Bălănescu. Ca urmare a inventarierii s-au întocmit caziere pentru fiecare imobil, stabilindu-se valoarea locativă a acestuia. [Cazierele au fost confruntate cu procesul-verbal din 1 aug. 1939 cuprinzând inventarierea avuțiilor publice ale comunei în conformitate cu instrucțiunile Ministerului Inventarului Avuțiilor Publice, operându-se oarecari completări / modificări.]

Întrucât **Planul noiei comune Islaz** prevăzuse înființarea unui „centru civic” care să cuprindă în mijloc *biserica* iar pe colțuri *primăria, școala și câte o locuință pentru preoți*, locurile pentru acestea fiind date prin împroprietărire de către Primăria Brăila, le prezentăm și noi în ordinea indicată.

Biserica cu hramul Sf. Dumitru [așezată în axa str. Smârdan nr.71, la intersecția cu str.Valea Rahovei], în suprafață de 227 mp, clopotnița-42 mp, a fost ridicată pe terenul de 3750

mp (75 m-L și 50 m-l) dat de primăria orașului Brăila prin decizia nr. 63/1892.

Anterior, din 1899, în acest loc existase o **casă de rugăciune**, construită din paiantă și cărămidă de preotul Constantin Gănescu și de un comitet din câțiva creștini enoriași, care a existat până în 10 febr.1908, când s-a dărâmat cu aprobarea Sf. Episcopii din Galați cu nr. 2413/27 oct.1908, pentru a se face o biserică nouă. Preotul C. Gănescu, numit în 1893, neavând loc spre a sluji, a fost delegat a face slujbă la biserica Sf. Ilie, sărbătorile și duminicile, iar populația din com. Islaz să fie servită cu obligația de a face un paraclis.

La ridicarea paraclisului contribuiseră primăria oraș Brăila-500 lei, primăria com. Islaz - 500 lei, creștinii Metaxa Dracopol - 100 lei, Leonida Dracopol - 100 lei, Hagi Ioan-50 lei, tabla de pe acoperiș - anonim, cărămida - Giorgiu Cărămidaru și alți cărămidari, lemnăria - Cristache Ganea și alții.

Biserica a fost înălțată între 9 martie 1908 și 4 dec. 1911, când s-a făcut sfințirea, sub parohiatul părintelui Vasile Enăceanu și al preotului Constantin Gănescu ca preot ajutător. La 25 august 1895 s-au vândut la licitație publică cele 19 locuri prevăzute în planul de parcelare pentru obținerea de fonduri în vederea ridicării bisericii și școlii (31410 lei), din care s-au dat pentru biserică 29020 lei. Prin pantahuză și donații ale creștinilor din comună și oraș, s-a ajuns la suma de 53000 lei. Pictura, terminată la 2 iulie 1914, a costat 8650 lei. Comitetul pentru construirea bisericii cuprindea preotul paroh Vasile Enăceanu, preotul ajutător Constantin Gănescu și epitropii Niță M. Bucur, Petrache A. Lipan, Stan M. Arion, Stoica Tătaru, Marin Dănilă, Stoica R. Cristea, Radu Iuga, Ioan Dumitrescu-învățător, Neculai Șișu-primar și Ioan S. Leocă (ultimii trei neactivând).

• În *Actul comemorativ*, întocmit în 3 exemplare la 9 martie 1908 (la temelie, la episcopie și în arhiva bisericii), sunt enumerate personalitățile în timpul cărora s-a turnat fundația: M.S. Regale Carol I și Elisabeta; Spiru Haret, Ministrul Cultelor

și al Instrucțiunii Publice; Episcop al Eparhiei Dunărea de Jos, D.D. Dr. Pimen Georgescu; Arhimandritul Nicodim Munteanu, revizor ecleziastic; diaconul Anghel Constantinescu și protoiereu Ilie Didicescu, după care se notează: Cu stăruința preotului paroh Vasile Enăceanu, având și concursul d-lor D. Ionescu, actualul primar; Nicolae Orășanu, actualul prefect; F. A. Cristodul, inginer șef județ; Mihail S. Nicolescu, arhitectul jud.; Christache I. Sulioti și Ion Berceanu, foști primari; Nicolae T. Faranga, fost prefect; George D. Voinescu, Iancu I. Paraschivescu și Iancu C. Vintilă, funcționari la primărie; epitropi I. Demetrescu și Niță M. Bucur; arhitectul construcției Simeon Vasilescu și concursul binevoitor al primarului comunei Islaz, N.N. Șișu, și al locuitorilor, s-a pus temelia acestui Sfânt și Dumnezeiesc locaș.

- **Pisania** aflată deasupra intrării principale: *Aceasta biserică cu hramul Sfântul M.M.Dimitrie s-a ridicat din temelie la 9 martie 1908 prin stăruința unui comitet compus din Preot Vasile Enăceanu, paroh Niță M. Bucur, Petrache A. Lipan, Marin Dănilă, Stoica R. Cristea, Radu Iuga, Stan M. Arion, Ion S. Leocă, Stoica Tătaru și s-a sfințit la 26 octombrie 1911 de către P.S.Episcop Nifon al Dunării de Jos.*

Prin împrumutarea din 1921, biserica a primit un lot de 5 ha teren agricol în com. Nedelcu Chercea.

- **Preoți slujitori** la această biserică: *Costache Gănescu, Vasile Enăceanu, Petre Stănculeanu, Mihai Bănică, Mircea Micu, Alexandru Chiscăneanu, Vasile Manolescu, Ilie Popovici, Gheorghe Virgolici, Aurel Zaharia, Ionel Eugen Buruiană și Sandu Preda.*

- 18 sept.1928: în vederea înființării unei noi parohii în comună, protoieria cere *un tablou* de nume și prenumele familiilor creștine ortodoxe române și ale sufletelor copiilor ce le compun. *Aceste tabele vor fi întocmite cu cea mai mare exactitate iar nu să arătați ficțiuni.*

- **Pe 18 iunie 1933 este numit preot la parohia nr.2 Mircea A. Micu**, licențiat în teologie, cu un salariu de 3150 lei

brutto și plata alocației pentru aranjarea și chiria casei parohiale. Prin PV din 24 sept.1933, subsemnații locuitori din parohia II, convocați de părintele Mircea Micu: înființarea parohiei II-305 capi de familie din Brăilița și 143 din Pisc nu asigură existența preotului extrabugetar M.M, care nu poate săvârși liturghia, fiind primit în biserică doar la botezuri, cununii și înmormântări (urmează peste 100 de semnături) în timp ce parohia I-1400 capi de familie, solicită Episcopului PSS Ghenadie Niculescu desființarea parohiei II și înființarea postului de al doilea preot pe lângă parohia I de la biserică și reîmpărțirea poporenilor în două, deoarece situația critică și sărăcia poporenilor nu permit construirea unei alte biserici. Urmează decizia din 30 sept. 1933 a Sfintei Episcopii: ambii preoți să slujească la biserica existentă. Se menține și parohia II, urmărindu-se ideea construirii unei biserici proprii. Ca urmare, decizia Consiliului comunal acordă 15000 lei pentru plata chiriei casei parohiale, preot M. Micu, la Petrica Lefteratos.

- Protoierul Constantin Noapteș (22 apr. 1936): salariul cuvenit preotului Mircea Micu, licențiat în teologie, fără gradație și ajutor familial-2580 lei, la care se adaugă 100 lei pentru un copil și chiria locuinței dacă nu i se dă în natură.

- Dosar 47/1939 Prefect.-inventar, preot M. Bănică: clopot 300 kg-30000 lei; 54 strane-4000 lei; 4 policandre, unul mare cu 28 lumini și 3 cu câte 16 lumini de braț-16000 lei; tâmpla (iconostas) cu icoane împărătești, praznice și apostoli-10000 lei, „prestol” de ciment cu fața de marmură.

- În ultimii zece ani, prin strădania preotului paroh Sandu Preda s-a introdus gazul metan, s-a refăcut pictura de către pictorul brăilean Gurău Gheorghe, s-a înnoit întregul mobilier, s-a înălțat cantina socială „Sf. Dumitru” iar frontonul bisericii a fost împodobit cu 12 icoane din ceramică reprezentând Sfinții Apostoli. În prezent, se fac demersuri pentru ridicarea unei capele mortuare.

Cimitirul Brăilița I, prevăzut în planul de parcelare din 1892, împrejmuit între anii 1892-1895, are o suprafață totală-locuri de veci: 25588 mp iar Cimitirul Brăilița II-12143 mp.

Primăria, 1903 (str. Principesa Maria nr. 46) [cazier nr. 320 / 1940]

Imobil dobândit prin cumpărare de la preotul Costache Gănescu (6000 lei), actul de vânzare fiind semnat de preotul C.Gănescu și primarul Nicolae N. Șișu în baza delegațiunii nr.40, date în ședința Consiliului Comunal din 21 septembrie 1902. Suprafață clădită – 226 mp, compusă din 3 corpuri: 1) parter, cărămidă, acoperit cu tablă, 4 camere și 1 antreu, are instalație de lumină =140 mp; 2) magazie, parter din paiantă, învelită cu tablă; 5 încăperi-arhivă, 2 magazine de lemne, closet, grajd = 68 mp; 3) parter din cărămidă, acoperit cu tablă, o singură încăpere, folosită pentru arest =18 mp. Suprafață neclădită-974 mp.[Vatra primăriei-300 stânjeni pătrați=1200 mp]. În prezent, clădirea este ocupată de Grădinița „Maria Mirabela”.

Ridicarea Școlii s-a realizat în urma Ordinului Min. Instrucțiunii Publice nr. 78564/7 dec. 1898 prin care Primăria urbei Brăila trebuia să cedeze comunei Islaz 1) pentru localul, dependințele și curtea școlii de băieți decisă a se construi terenul de 3220 mp, care, după planul de împrumut, este destinat pentru primărie, în schimbul terenului de aceeași întindere în partea opusă a mării piețe a satului, care, după același plan era destinat pentru școală și care va rămâne pentru primărie și 2) pentru grădina de aplicațiune a școlii de construit terenul de 1160 mp, destinat pentru casa și grădina locuinței unui al 2-lea preot. Cedarea a fost aprobată de primărie la 23 dec.1898.

Școala Primară de Băieți Nr. 1, str. C. Brâncoveanu Nr.76 (Cazier nr. 287)

A fost ridicată în 1901, pe terenul deținut în proprietate din 1892 prin planul de parcelare, în suprafață totală de 4860 m², din care construită 612 mp. Construită din cărămidă și învelită cu tablă, era alcătuită din 4 corpuri: 1) Școala cu 4 săli de clasă, 2

cancelarii și un antreu-378 m²; 2) locuința dirigintelui (directorului)- 4 camere, 179 m²; 3) magazie-2 încăperi, un antreu, o magazie și o bucătărie și 4) closet-15 m².

Școala avea mobilier făcut din veniturile Comitetului școlar, cuprinzând 4 table, 87 bănci, 4 catedre, 4 sobe și material didactic: hărți, tablouri, globuri geografice, corpuri geometrice. La inventarul realizat de directorul școlii Rădulescu Petre în 1939 exista următorul material didactic: hărțile fizice și politice ale României, Europei, Asiei, Americii de Nord, Americii de Sud, Africii, Oceaniei, Oceanului Pacific; planiglob, harta figurativă a vechiului Regat, Harta istorică a României, Globul pământesc, 50 tablouri zoologice și botanice, 9 tablouri de științele naturii, 3 tablouri geografice, tablou cu măsurile metrice, 12 tablouri istorice, 51 tablouri religioase, dulap cu corpuri geometrice (metru demontabil, echer, raportor, compas, 3 tablouri cu litru, centilitru și decilitru, 4 greutăți de fontă, dilatarea corpurilor, baston ebonită, cântar zecimal, tablou război arme chimice).

Școala Primară de Fete „Ștefan Beloiu”, str. Principesa Maria nr.81, s-a ridicat în 1914 pe terenul cedat prin Ordinul Ministerului de către căpitanul Stroe Beloiu, în memoria unchiului său, Ștefan Beloiu: S. totală-2196 mp (300 stânjeni pătrați), din care construită-485 mp: Corp 1 școală, parter cu cărămidă, acoperită cu tablă, 4 săli de clasă, o cancelarie și un antreu (423 mp); locuința directoarei, 2 camere pe un antreu (52 mp); o magazie din paianță, acoperită cu tablă (10 mp).

Dotarea inițială a școlii era următoarea: 84 bănci, 4 table de scris, 4 catedre, 1 dulap pentru arhivă, materiale didactice (hărți, corpuri geometrice, globuri).

Prin procesul verbal din 17 ianuarie 1925, Consilieratul Agricol repartizase comunelor Brăilița și Nedelcu Chercea, din rezerva agrară, **terenuri arabile pentru cultura cerealelor de câte 50000 m² (5 ha) Școlii de băieți, Școlii de fete Andrei Beloiu din Brăilița, Școlii mixte Andrei Cocoș din Pisc și Școlii primare mixte din Chercea.** Situate în raza exterioară a comunei

Nedelcu Chercea, în același loc (spre Latinu), loturile erau arendate în folosul comitetelor școlare.

Printr-un proces-verbal din 13 ianuarie 1925, în conformitate cu Legea pentru educație fizică din 17 iunie 1923[Oficiul Național de Educație Fizică-ONEF], același agronom regional D.Dumitriu, preda către primarul com. Brăilița, Gh.Iliescu-Marsilien, un teren de 5 ha rezervat pentru sport și tir. Terenul, din fosta moșie a Islazului, fostă proprietate a statului, situat în com. suburbană Chercea, va fi predat *de facto* la 18 decembrie 1928.

Spre sfârșitul deceniului al cincilea, Școala Elementară din Brăilița dispunea de 16 clase la ciclul I (clasele I-IV) și 4 clase la ciclul II. Școala funcționa în 4 localuri, însumând 13 săli de clasă de diferite mărimi: localurile școlilor de băieți și fete și locuințele celor doi directori.

Creșterea populației a dus la creșterea numărului școlilor din cartierul Brăilița. Existau, spre sfârșitul anilor '50, 3 școli generale: **Școala Nr. 19** cu 8 săli de clasă corespunzătoare și 5 necorespunzătoare, 946 de elevi; **Școala Nr. 20** cu 8 săli de clasă corespunzătoare și 2 săli de clasă amenajate în cancelarie și în laborator, cu 736 elevi, și **Școala Nr. 21** cu 6 săli corespunzătoare și 3 săli necorespunzătoare, cu 599 elevi. Aceste școli devin neîncăpătoare spre mijlocul deceniului 6. Pentru construcția unui nou local de școală de 8 ani cu 8 săli de clasă s-a găsit ca amplasament spațiul viran din raza celor două școli. Noua clădire de școală are terenul limitat de străzile Brâncoveanu, Rahovei și Smârdan, conform avizului Min. Învățământului nr.172/30 sept. 1964. Alături de aceasta au funcționat și cele două școli vechi, până în 1987 când a fost clădită Școala Nr. 11. Astăzi, în locul Școlii de băieți funcționează Grădinița „Mihaela” iar în locul Școlii de Fete, aflată într-o avansată fază de degradare, care dezonoarează beneficiarii generoasei donații Beloiu, o firmă particulară.

Întrucât **comuna înființată la 1892-1895**, așa cum o dovedesc numeroase documente, **trebuia să se cheme „Mihail Kogălniceanu”**, în onoarea marelui patriot român, fost și deputat la Colegiul I Brăila, între 1884-1885, când inițiasse un proiect de lege pentru reînființarea regimului de *porto franco* la Brăila și Galați, mort în 1891, tocmai când se năștea comuna, la sărbătorirea centenarului școlii, s-a propus și aprobat atribuirea numelui „Mihail Kogălniceanu” Școlii Nr. 19.

Dispensar medical, 1903 (str. Dumbrava Roșie nr. 20) [cazier nr. 17/1940, licitația pentru construire; dosar 323/1940].

Dosar original: construirea unei infirmerii pentru boli contagioase în comuna Mihail Cogălniceanu (Islaz) / Comuna Islaz (Mihail Cogălniceanu), pe terenul propriu, prevăzut la parcelare din 1892 [Dorința de a primi numele marelui om de stat, fost deputat de Brăila, nu a fost oficializată. Denumirea a circulat vreme de aproape 10 ani, ea apărând și pe primul stat de plată al corului *Armonia*, de sub conducerea celui de-al 4-lea diriginte/dirijor al corului, institutorul Dan Hărmeziu-Petrovici, din octombrie 1899, când corul a susținut primul spectacol sub noua conducere în comuna *Mihail Kogălniceanu*.]

1) Prefectura aprobă (nr. 547) la 19 februarie 1903 *publicațiunea pentru licitație* în urma hotărârii Consiliului Comunal nr. 16;

2) *Publicațiune*, 28 februarie 1903, pentru licitația din 28 martie: darea în antrepriză a construirii unui pavilion pentru infirmerie-cost deviz-lei 10762, bani 54. Oferte sigilate; garanția provizorie de 5% și certificatul constatator că ofertantul a executat lucrări de asemenea natură în bune condițiuni. Semnează: primar girant Tihan A. Lipan. Era un proiect tip, elaborat de inginerul șef C. Budeanu la 14 ianuarie 1903, cuprinzând 2 saloane cu paturi, 4 camere pentru agentul sanitar, consultație, locuință și bucătărie, la care se adăugau sălile și privatele necesare. 8 file prezintă bazele prețurilor. Pe 28 martie

1903 nu s-a prezentat nici un concurent la Primărie, dar au fost 2 ofertanți la Prefectură, câștigând antreprenorul Const. G. Costinescu cu un adaos de lei 7 bani 55 la sută peste prețul devizului.

La 15 mai 1903, ora 2 ½ p.m. s-a pus piatra fundamentală a infirmeriei în prezența prefectului Constantin Gabrielescu care a cerut primarului să supravegheze ca interesele comunei să nu fie păgubite. Serviciu divin de către Prea Cucernicia Sa părintele protoiereu al județului însoțit de clerul din localitate.

Recepția provizorie s-a făcut la 22 august 1903.

Alte licitații au fost organizate pentru construirea unei magazii și împrejmuirea localului infirmeriei, adjudecată tot de Costinescu (valoare deviz – 1999 lei 36 bani); pentru lenjerie (mindire pentru paie, pături, plăpumi, cearșafuri, ștergere de olanda, halate, cămăși naționale) de Luca P. Niculescu, București, Furnizorul curții regale (Manufactură, pânzărie, bumbăcărie); mobilier (6 măsuțe și 8 paturi din fier masiv, demontabile, împreună cu somierele lor prevăzute cu o tăbliță pentru diagnoză și o policioară pentru medicamente-60 lei / bucata) de la Fabrica *Ancora* Brăila și instrumentar medical (1 irigator, o trusă pansament-2 bisturie, 2 lanțete, 2 foarfece drept și curb, 2 pense hemostatice, o pensă cu dinți, o pensă simplă), o seringă, 2 termometre, 1 clistir ș.a.) de la Drogueria *Centrală* București.

Suprafața clădită-219 m², cuprinzând dispensarul și locuința medicului de circumscripție, parter, din cărămidă, 6 camere, un coridor, o baie, un closet; o magazie de 48 m², la care se adaugă curtea de 10201 m², în total- 10420 m².

Alte proprietăți

- **un imobil - 48 m², pe str. Traian, teren lot nr.18, în suprafață de 567 m², închiriat lui Ion Barbu Nica, embaticar, chirie anuală-20 lei.**

- **Cimitirul creștin ortodox** (str. C. Brâncoveanu), în suprafață de 24686 m², era situat pe un teren dobândit de la

Primăria Mun. Brăila prin decizia nr. 63/1892. În 1940, era împrejmuit cu un gard de uluce.

- **Islazul comunal**, cu fâneață naturală, în raza actuală a com. Pisc, predat prin procesul verbal din 18 septembrie 1928, către com. Brăilița, Nedelcu Chercea și Pisc, reprezentate de primarii Gh.I. Mateescu, P. Prusac și Ion I. Dumitrescu, în suprafață de 593 ha 1383 m², din moșia Domeniul Brăilei, proprietatea Statului, aflat sub administrația Regiunii a III-a Pescăria Brăila, având la N digul I.D. Oțeleanu și islazul com. Baldovinești, la E balta Zagna Vădeni și fluviul Dunărea, la S râul Bâsca și la V loturile locuitorilor din com. Brăilița. Islazul forma un singur trup, împărțit astfel: Brăilița-248 ha 1383 m², Nedelcu Chercea-230 ha și Pisc-130 ha. Fusesse obținut prin împrumut pe cale administrativă din moșia și Domeniul Administrației Pescăriilor statului, costând 437648 lei și 53570 lei-speze de măsurători, plătibili pentru răscumpărare în rate anuale de 38064 lei.

- **Podul de lemn de pe Vadul Catagaței**, pe Bâsca, care asigura trecerea din com. Brăilița înspre drumul ce duce spre Galați. Construit în 1936 (20m L, 8m l și 3,5 m Î).

- **Podețe așezate la întreținerea străzilor** Lascar Catargiu-8 bucăți, Valter Mărăcineanu-18 buc., Valea Rahovei-17 buc., Mihail Kogălniceanu-12 buc. și Principesa Elena-1 buc. Construite în anii 1930-1936, erau turnate din beton pe toată lungimea străzii, făcând comunicația la întreținerea a două străzi. Podețele au L=1,5 m, adâncimea=1 m și diametrul interior=0,40 m.

- **Teren piață (str. Smârdan)-două parcele a 575 m²**, așezate simetric pe strada Smârdan, prevăzute prin decizia nr. 63/1892, mărginite la Est de proprietatea I. Chiscăneanu, la Vest de propr. Gh. Done, la Nord de biserica Sf. Dumitru și la Sud de propr. Gh. Pandrea și Gh. Necșuțu. Una din parcele se folosește de către școală pentru sport și educație străjerească.

- **Teren pavilioane străjerești (str. Smârdan), cu plantație de salcâmi și pavilioane străjerești pentru băieți și fete, câte o parcelă a 575 m², așezate simetric pe strada Smârdan, prevăzute prin decizia nr.63/1892, limitrofe școlilor primare de băieți și fete și bisericii Sf. Dumitru.**

-**Teren viran (str. N. Bălcescu nr.133), destinat pentru piață în planul parcelar din 1892, în suprafață de 4500 m², la hotarul com. Pisc, arendat pentru cultura zarzavaturilor. În 1951, Chiriac Stan, str. Nicopol nr.150, primește prin angajament de la Sfatul Popular al orașului Brăila terenul pe care se aflau atunci 40 de caiși, cu dreptul de a-l însămânța cu zarzavaturi în schimbul îngrijirii și văuirii pomilor, ale căror roade aparțineau Sfatului.**

- **2 mai 1923, Primăria Brăila atribuie ambele două locuri virane** din dreapta și din stânga podului, la intrarea în comună, cu destinația expresă și veșnică de piață publică. Terenul rămânea în proprietatea Municipiului, dar venitul revenea primăriei Brăilița.

ANUL 1925

Anul 1925 a fost luat drept exemplu pentru a ilustra administrarea comunei. Sunt incluse și aspecte din satul Piscu (DOSAR NR. 2/1925 „relativ la Buget și chestiuni bănești” - 347 file).

Statistică 1925

Suflete	Familii	Contribuabili	Alegători Cameră	Alegători Senat
Brăilița: 7904	2435	896	1067	522
Pisc: 1236	380	285	253	142
Total: 99240	2815	1181	1320	664

Bilanț 1924, semnat de președintele Comisiei Interimare a comunei Brăilița, Gheorghe Iliescu - Marsilieni: încasări-475374 lei, plăți-472814 lei, sold-2560 lei. Sumele încasate în exercițiul 1924 reies din următorul „tablou”, pe care-l reproducem parțial, spre luare aminte și comparație cu zilele noastre.

Nr.articolului din buget	Natura veniturilor	Suma încasată
1	Suma cuvenită din cotele adiționale	57105,95
2	Fondul comunal	42548,40
3	Pentru tăierea vitelor destinate consumației	14669,00
7	Pentru buletinele de înscriere la biuroul populației	3025,00
9	Pentru extracte de naștere și moarte	3050,00
10	Pentru cotele de adopțiune	300,00
11	Pentru extracte de pe actele de căsătorie	1320,00
12	Pentru buletinele de căsătorie	500,00
13	Pentru actele de dovedire cu martori	560,00
15	Pentru înscrierea hotărârilor de divorț	300,00
16	Pentru firmele comercianților și profesioniștilor	3600,00
21	Din vânzarea vitelor în comună	7905,00
22	Pentru biletele vânzări vite	6220,00
24	Pentru câini de la particulari	20,00
25	Taxa asupra vitelor închise la obor	2177,00
26	Taxa de fiecare bal și adunare cu	500,00

	dans	
29	Taxa pentru călușei și dulapuri	750,00
30	Taxa pentru comerțul ambulant	500,00
34	Taxa pentru gheretele din piața comunei	3715,75
35	Taxa pe metru pătrat de trotuar public	3550,00
36	Taxa de fiecare kg făină pentru fabricat pâine	49094,00
39	Pentru întreținerea vitelor închise în oborul public	1040,00
39 a.	Pentru autorizațiuni în construcții	940,00
39 b.	Pentru fiecare industrie mare cu instalații	1500,00
42	Amenzi judiciare și administrative	5345,00
43 a.	Din vânzarea vitelor de pripas	3435,00
43 b.	Din vânzarea locurilor de morminte din cimitir	1750,00

Proiect buget anul 1925

Prin adresa nr. 106/14 ian.1925 a prefectului Șerban S. Răducanu privind întocmirea bugetului pe capitole, cu indicația consumării fondurilor strict fără treceri la alte capitole:

- buget ordinar: venituri (rolurile percepției, chirii, arenze, taxă de montă pentru reproducători – tauri, vieri) și cheltuieli (salarii personal 30% din veniturile ordinare, deși sunt prea mici și sub nevoile reale ale funcționarilor)
- buget extraordinar (și cârciumile)
- buget pentru izlaz
- buget pentru serviciul de pază prin guarzi comunali. Tot aici se transmit subvențiile statului:
- 23692 lei pentru administrație
- 18954 lei pentru Serviciul sanitar

- 1579 lei pentru fondul de epizotii
- 22113 lei pentru Comitetul școlar local
- 4738 lei pentru poștă și telefon.

Proiectul de buget pe anul 1925, prezentat membrilor comitetului provizoriu, întocmit în conformitate cu art.159 din Legea de organizare a comunelor rurale și administrația plășilor și art.7 din Regulamentul contabilității comunelor rurale, prevede:

Buget ordinar (venituri și cheltuieli)	525059,40 lei
Buget extraordinar	650,40 lei
Venitul cârciumilor	7009,72 lei
Venitul serviciului de pază	316000,00 lei.

Câteva articole:

-art. 36: 36000 lei pentru întreținerea celor doi tauri și doi vieri aflați în comună pentru reproducție

-art. 44: 11500 lei pentru iluminatul străzilor și procurarea a două lămpi Minimax

-art. 45: 2000 lei pentru procurarea seminței de lucernă ce urmează a se cultiva pentru hrana taurilor

-art. 3 buget extraordinar: 650,40 lei pentru construcția unei case la cimitirul comunal

-art. 12 buget extraordinar: 1000 lei din venitul cârciumilor pentru a se distribui școlarilor săraci (premii la sfârșitul anului școlar). Nu este prevăzut nici un excedent, dar există speranța că va fi. [Prin procesul-verbal din 31 decembrie 1925, se consemnează că exercițiul financiar s-a încheiat cu un sold de 2100 lei (venituri-464905 lei; cheltuieli-462805 lei).

În încheierea proiectului de buget, se amintește rezultatele anului 1924 (venituri: 475374,41 lei, excedent: 2560,12 lei), afirmându-se că *starea financiară a comunei este înfloritoare*.

Rol de comercianți și profesioniști impuși la taxa firmei pe anul 1925 (Dosar 2/1925) în valoare de 100 lei

-nr. după profil: 30 de cârciumi, 30 de băcănii, 6 fierari, 3 cizmari, 3 rotari, 2 olari, 2 brutari, 2 croitori, 2 ceainării. Câte unul: simigiu, debit de tutun, cojocar, măcelar, tâmplar, tinichigiu, mărunțișuri, brăgărie, fabrică sifoane, plăpumar, farmacie, depozit lemne, covrigar, frizer, fabrică de săpun, fabrica de cărămizi Ganea și M. Ivancea, Societatea Franco-Română și Fabrica de cărămizi (Societatea Cărămida)

-nr. de unități pe o stradă: 20-Plevna; 14-Principesa Maria, 11-C. Brâncoveanu; 9-Lascăr Catargiu; 8-Smândan; 7-Carol; 6-Nicopol; 6-Bălcescu; 4-Strada Nouă; 3-Viilor; 2-Mărăcineanu; câte una pe Cuza, Mare, Mică, Vadului, Traian și Pod

Școala

-24 dec. 1924. Adresa Comitetului școlar din cătunul Pisc, președinte Cuprian Ermolai: procurarea materialului de încălzit, transportul și tăiatul lemnelor; petrolul și 3 lămpi Nr. 40, necesare la ținerea Cursurilor primare, de adulți și complimentare etc., în valoare de 79300 lei. Se solicită ca la formarea bugetului să fie invitat și dl. diriginte al Școalei „Andrei Cocoș” din satul Pisc.

-29 dec. 1924. Adresa Comitetului școlar al Școlii de băieți Nr.1 privind necesarul pentru 1925: împrejmuirea în întregime (grădina și curtea de recreație); completarea rândului II la ferestre; procurarea de material didactic și a unui vagon și jumătate lemn de foc. Idem, Școala de fete: repararea și amenajarea localului de baie pentru locuința dirigintelui(așa era numit directorul în acea perioadă, acesta având locuința în incinta școlii); completarea rândului II la ferestre; înlocuirea în parte a împrejuririi și un vagon de lemne de foc.

-5 ian.1925: Adresa Liceului „Nicolae Bălcescu” semnată pentru director de Radu S. Corbu (director era Vasile Goraș) și

Rudolf Rogusky, secretar, privind acordarea a două burse, în valoare de 3000 lei fiecare, de către Primăria Mun. Brăila, acordate prin concurs elevilor din Brăilița Rogoz T.D. și Lupu A.D. Printr-o altă adresă se solicită bursă pentru elevii sus menționați și pentru anul școlar 1925/1926.

- În urma plângerii Comitetului școlar privind neplata subvenției pe anii 1921/1922 și 1922/1923, Prefectura prin adresa nr.616/11 februarie 1925 arată: *Știți foarte bine că subvențiile cuvenite Comitetelor școlare sunt obligatoriu a se achita la timp și cu precădere față de toate cheltuielile și subvențiile celelalte pentru a nu se întrerupe cursul școlar. Cred de asemenea că înțelegeți că învățământul public este baza bunei ordine și a bunei stări materiale a locuitorilor* (subl.ns.).

- Societatea sportivă *Andrei Cocoș* de pe lângă Școala primară mixtă cu același nume solicită un teren și o minge pentru un concurs în 20 martie 1925 susținut de elevii cursului secundar proveniți de la această școală și elevii claselor III-V de la aceeași școală. Se aprobă 10000 m² din terenul destinat Școlii de agricultură din str. Dumbrava Roșie.

-Directorul Școlii *Andrei Cocoș*, G. Baltă, solicită cărți pentru premierea elevilor la serbarea din 28 iunie 1925.

Licitații

- 30 nov.1924: licitație pentru vinderea unui cal de pripas adjudecat asupra domnului Ion Pop cu 3300 lei, sumă inclusă integral ca venit comunei

- 16 ian. 1925: proces-verbal - doi cai de pripas, care urmau a fi licitați în oborul public, dați pentru îngrijire și întreținere locuitorului Radu N. Puia, căruia nu i se acordă *speze de întreținere pe timpul pripasului, întrucât cailor au fost întrebuințați la muncă*. Cailor au fost vânduți cu 3410 lei, constituind venit în casa comunală.

• La oborul de gloabă se aflau un mânzat-taur de 1,5 ani, crescut din prăsilă, la păr negru înspicat, breaz în frunte, urechea dreaptă despică, al lui Vasile Manolache din comuna Vădeni; o mânzată a lui Tănase Turcu din com. Nedelcu Chercea și o scroafă de 5-6 luni, date unor locuitori spre îngrijire.

• 25 mai 1925. Licitatie la oborul public pentru vânzarea unei iepe de pripas.

• Pe 19 iunie 1925, o publicație anunță ținerea unei licitații peste o săptămână pentru vânzarea a 3-400 kg de sârmă rămasă de la instalația electrică făcută de trupele de ocupație, unei case de fer *Charf* degradate și a două piei de vită. Suma licitată per kg de sârmă lisă-preț de pornire 5 lei. Participă David Ignat, H. Steinberg și D. Dumitru. În urma a 13 licitări, este adjudecată de ultimul cu suma de 360 lei.

Zootehnie

• Sumele încasate la fondul zootehnic între noiembrie 1924 și aprilie 1925

Taxă pentru	Nov.	Dec.	Ian.	Febr.	Mar.	Apr.
Monta vacilor	450	1500	1200	900	1050	750
Monta scroafelor	200	40	480	280	240	200
Vite tăiate în comună	61	-	-	-	-	-
Certificate de sănătate	10	-	-	-	-	-
Timbre zootehnice de 10 lei	420	280	340	460	340	290

• În ianuarie 1925 Primăria poseda 4 tauri, care se numeau Busuioc, Bujor, Victor și Zoltan, și 2 vieri, pentru a căror întreținere în primele cinci luni din 1925 se cheltuiseră 17022 lei (parâng, ovăz, tărațe și porumb).

- Adresa nr. 232/28 martie 1925 a Comisiunii zootehnice aproba arendarea prin bună învoială pe anul 1925 a terenului zootehnic de 3 ha asupra domnilor G. Ionescu-Marsilieni și Iordache Chiscăneanu cu 3000 lei, jumătate plătibili la aprobare iar restul la 1 iulie 1925.

- Comisiunea zootehnică a județului, președinte Șerban I. Răducanu, solicită decontarea lunară a timbrelor zootehnice, obligatorii în cazul încasării taxelor pentru monta vacilor, scroafelor, pentru vite tăiate în comună și pentru certificatele de sănătate în cazul vitelor de vânzare. Pe 6 luni, se vânduseră timbre în valoare de 8542 lei.

- 22 februarie 1925: licitație pentru arendarea lotului zootehnic (4 ha de bună calitate, aflate în com. Nedelcu Chercea). Preț de pornire: 1000 lei, plus impozitul la Stat.

Guarzi comunali

-12 ian.1925. Proces-verbal privind razia președintelui Comisiunii interimare, Gh. Iliescu-Marsilieni, pentru inspectarea guarzilor comunali la posturile fixe. Plecând de la reședința Secției de jandarmi-semnal din fluier, nu a găsit guarzii la podul de trecere peste calea ferată, la primărie, la Șantier, la satul Pisc, la biserică și cele două *școale*. Drept urmare, au fost amendați guarzii comunali Nenciu Stoian, Dineață Cristea, Busuioc Ion, Ion Popa, Gheorghe Bojocă și Borcan Stancu cu leafa pe 5 zile, adică cu câte 250 lei pentru neglijență și lipsă post.

- Este amendat guardul Constantin Sitaru cu 200 lei, deoarece fusese prins beat. Sancțiunile pentru cetățenii turmentați erau de competența Primarului, și nu a Judecătoriei rurale.

- Guardul comunal Busuioc Ion demisionează: *Nu pot să mă întrețin cu aciastă leafă nedată la timp*. • Gheorghe Bojocă demisionează din serviciul de *goarze* (guarzi).

- Adresă către Franco-Român: *În conformitate cu art. 8 din Regulamentul pentru înființarea guarzilor comunali, pentru paza*

de zi și noapte în comunele rurale - să se rețină fiecărui lucrător din Șantierul D-voastră cari au domiciliul în această comună câte 200 lei de fiecare - taxă pentru paza de zi și noapte.

- Conform procesului – verbal întocmit de plutonierul Popescu Marin, șeful postului de jandarmi Brăilița, a fost amendat comerciantul Nicolaie Filipescu, str. Plevnei nr.40, care avea deschis localul la orele 23 și 30: 10 consumatori turmentați, cărora le cânta pianul, fapt nepermis de lege.

Administrația / administrative

- În 1925 se schimbau buletinele de identitate
- Personal primărie în 1925: primar, secretar, 2 copişti, 3 vătăşeşi, 1 factor, 1 servitor, 1 păzitor cimitir, 8 guarzi comunali. Primarul Gh.I. Marsilieni, ca și secretarul Marin Rădulescu, avea un salariu brut de lei 1800; Alexandrina Stănescu, copistă, 1500 lei; vătăşei Nichita Pavel și Ignat Zafiu, câte 1000 lei; factorul Petre Turca-1200 lei iar guarzii comunali, câte 1500 lei.

Primar era Gh.I. Marsilieni (9 februarie 1922 - 1925), 3 clase secundare, 4 copii, participant la Războiul din 1916-1918.

- Cârciumi în satul Piscu: Mihail G. Mușat (arendă anuală 1500 lei, contract din 1921 până-n 1927); Dumitru V. Zamfir (1300 lei, 1921-1927) și Cuprian Ermolai (2000 lei, 1 iunie 1923-1929)

- Gherete în piața comunei: Tudose Mitrofan (1924-1926; 2,5 ani, arendă 2240 lei), Anton Cocoș (1924-1927; 3 ani; 1908 lei) și Gheorghe Pandrea (1924-1927, 3 ani, 936 lei)

- Taxa asupra făinei de 5% de la brutarii Gherasim Barzuca, Viron Tacarisianos și Dumitru Anițoiu

- La 28 februarie 1925, domnișoara Alexandrina Stănescu, 3 clase secundare, numită în postul de copist aflat vacant la Primărie cu titlul de impiegat stagiar, conform art. 76 din regulamentul Legii Statutului Funcționarilor Publici, depune legiuitul Jurământ:

Jurământ

Jur a fi credincios Regelui și intereselor țării mele, de a observa în totul Constituția și legile țării, de a executa cu onoare și conștiință funcțiunile ce îmi sunt încredințate și de a nu face nimic de natură a-mi periclita ordinea în Stat.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!

Acest jurământ s-a prestat prin noi, Preot Paroh C. Stănculeanu

Jurământul se presta în fața primarului.

- Adresă către moșia Brâncoveanu, jud. Romanați (pepinieră de viță americană, pomi roditori, trandafiri altoiți, sămânță de lucernă de bună calitate) pentru procurarea a 40 kg lucernă pentru 1,5 ha teren arabil.

- Adresa din 28 martie 1925 a Prefectului Șerban Răducanu, după ce subliniază rolul educației naționale și fizice, solicită vânzarea a 30 de bilete la serbarea societății de cercetași din com. Plopu, mișcarea cercetășească având în frunte pe Alteța sa Regală, Principele Moștenitor Carol, Comandantul Suprem al Marii Legiuni Cercetășești. Banii vor fi expediați pe adresa Prefecturii cu mențiunea „pentru Cohorta Carmen Sylva”.

- 23 mai 1925. Cerere pentru scăderea de la impozit în urma decesului soțului Dumitru V. Zamfir, zis Buleandă, cârciumar în Pisc. Pe 4 iulie 1925, are loc licitația pentru arendarea acestei cârciumi *cu tot felul de băuturi*.

- 27 mai 1925. Contracte de închiriere, după model dat, a unor terenuri la trecerea peste pod în vederea construirii de gherete, 52 lei/m²: Finc Dumitru, pentru comerț de pescărie cu amănuntul și zarzavat, teren 3/4 m, 624 lei, arendă pe 3 ani; Nistor Stelian(în dreapta podului), pentru a exercita *profesiunea de plăpomar și zarzavat*, teren 4/6 m², 1248 lei, arendă pe 3 ani.

- 2 iunie 1925. Gheorghe Simion oferă în continuare spre închiriere pe 1925 localul pentru postul de jandarmi, str. Traian

nr.10 (2 camere pe o sală, bucătărie, o gheretă și împrejurimi), Solicită 6500 lei, dar va semna contractul pentru 5000 lei.

- Se deschide un credit de 2000 lei în ajutorul populației înfometate din Basarabia, aflată în al treilea an de secetă.

- Nicolae Manole, str. Principesa Maria nr.29, solicită autorizație pentru construcția unei căsuțe (bucătării).

- Oficiul Poștal, Telegrafic și Telefonice Brăila solicită suma de 4342,50 lei, reprezentând costul unor izolatori spărți de *răii făcători pe linia Brăila-Galați din zona comunei*, Prefectura recomandând, totodată, supravegherea mai bine a liniilor.

- S-a achitat complet aparatul de incendiu Minimax, în valoare de 4880 lei.

- Secția și Postul de jandarmi, str. Plevnei nr.42: imobil dobândit prin cumpărare de Petre V. Enăceanu la 13 mai 1925

- Primarul Nicolae N. Șișu cumpără cu 6000 lei casele preotului Costache Gănescu din str. Principesa Maria nr. 46, ridicate în 1903 pentru localul Primăriei.

- Primăria orașului Brăila cedează la 17 apr. 1903 comunei Islaz un teren de 1,5 ha, pe care să se clădească localul infirmeriei, care va fi construit în același an. La 2 mai 1923, păstrându-și dreptul de proprietate, atribuie ambele locuri virane din dreapta și stânga podului la intrarea în comună *cu destinația expresă și veșnică de piețe publice*.

- 300 lei-contribuția comunei pentru expoziția agricolă și de industrie casnică

- Anica, soția lui Ivan Ghițulescu, fost 30 de ani funcționar public, solicită ajutor de înmormântare - 3 retribuții, în conformitate cu art. 45 din Regulamentul pentru aplicarea Legii Statutului funcționarilor publici. I se aprobă 3000 lei. Postul de copist, lunar 1000 lei, este declarat vacant.

Abonamente

- Solicitare de abonament la revista bilunară *Pagini agrare și sociale*, 400 lei anual: *Ar lumina sufletele și va îmbogăți și biblioteca Comunei, vizând progresul agriculturii și prosperitatea agricultorilor.*

- 60 lei - abonament pentru anul 1921/1922 la ziarul *Cultura Poporului-Cluj*

- Abonamente anul 1924/1925: Revista *România Administrativă*, 1925-200 lei; ziarul *Dunărea de Jos*, 1924/1925-400 lei; ziarul *Poșta Țăranilor*, 1924/1925-200 lei și ziarul *Cultura Poporului*, 1924/1925-600 lei.

Cinstirea eroilor din 1916-1919

1) **Societatea „Mărășești”** strânge fonduri pentru cinstirea celor 40000 eroi prin reprezentații teatrale în zilele de 7-8 ianuarie 1931 la Teatrul comunal și Grădina publică;

2) **Societatea „Cultul eroilor”** oferă plăci de teracotă bronzată- Semnul aducerii aminte-pentru a fi așezate pe oasele eroilor;

3) **Ziua Eroilor Neamului** (Înălțarea Domnului) - 29 mai 1930

4) **Construirea Mănăstirii „Întregirea Neamului” Bucium-Făgăraș (9.X.1929)** *în memoria marelui nostru Rege Ferdinand I și a celor 800000 eroi cari și-au dat totul pentru Unirea cea mare, în țara lui Negru-Vodă, unde a fost o mănăstire românească, dăruită cu tunurile în 1761 de dușmanii neamului. Se solicită numele tuturor eroilor pentru a fi scris cu litere de aur pe marmur.*

Dosarul nr. 1/1917, fond Prefectură, conține **extracte de moarte a 3897 eroi din județul nostru, dintre care 118 provin din Brăilița.**

1) Alexe Dumitru-Călugăreni, dispărut

- 2) Anton Nicolae-moarte prezumată, 1916-1918
- 3) Anghel Ion, m. 31 martie 1917 în lazaretul din Pitești
- 4) Baci Jan (Ion) zis Andreiu, soldat, m.5 iunie 1916, Pucioasa, Dâmbovița
- 5) Balcan Andrei, fiul lui Ivanciu și al Nastasiei, 31 ani, agricultor, soldat, Reg.78 Infanterie, m.23 martie 1917 în Infirmeria Reg.73/78 din satul Drăgușeni
- 6) Bădără Ion-Vaslui
- 7) Bălănică Tudor, 24 ani, n. la Șuțești. Soția sa Anghelina, solicitând înscrierea la pensie, indică adresa: Principesa Maria nr. 93, Islaz, Brăilița; caporal, Reg. 38 Infanterie. Mort la 6 octombrie 1916, în luptele de la Muratanul Mare, jud. Constanța
- 8) Bihu Gheorghe-dispărut
- 9) Boboc Șerban-Crucea Roșie
- 10) Bocioacă Apostol, 35 ani, militar, contingent 1900, soldat, Reg.23, m.17 iulie 1917, cauza: debilitate generală și enterită, Negrești, Vaslui
- 11) Botea Ion-dispărut
- 12) Botezatu Vasile, n.1877 în com. Domnița, fiul lui Dumitru și al Tincăi, 38 ani, plugar, soldat Reg.78, m.6 septembrie 1916 în bătălia de la Mulceava, Constanța
- 13) Bou Negru Tănase, contingent 1902, m.30 mai 1918, Spital Bacău
- 14) Bucur Ilie, zis Marin-dispărut
- 15) Burlacu Tănase, fiul lui Vasile și al Constanței, muncitor, caporal, m. 7 octombrie 1916 în lupta de la Musuraton / Musuratu
- 16) Burlacu Ion-dispărut
- 17) Baci Bănică, 26 ani, muncitor, caporal, m. 6 septembrie 1916 în luptele de la Mulciova, Constanța
- 18) Băluță Toma-jud. Constanța
- 19) Cament Bratu-Galați
- 20) Chicuși Marin-satul Șendreni

21) Cioranu Tudor(ache), 29 ani, muncitor, m.15 martie 1916 în Spitalul Mobil X, com. Bozieni Roman, cauza - tifos exantematic

22) Coadă Tudorache-dispărut

23) Constantin Dobre-dispărut

24) Cristu Tănase-idem

25) Cuplin Ene-idem

26) Cuplin Gheorghe-idem

27) Copcea Gheorghe-Bacău

28) Crăciun Gheorghe, fiul lui Marin și al Cristinei, 29 ani, muncitor, soldat, m.31 octombrie 1916, în Spitalul 292 *Sf. Maria* Brăila

29) Dinu Nicolae-dispărut

30) Dinu Voinea-dispărut

31) Dragomir Stoica, 33 ani, fiul lui Niță și al Gherghinei, muncitor, soldat, contingent 1905, m.la 6 septembrie 1916, în bătălia de pe Dealul Delichite, Constanța

32) Dumitru Ștefan-Răcăciuni, Bacău

33) Dima Marcu-dispărut

34) Doicef Cristea-idem

35) Eftincă Ion-idem

36) Filip Ion-idem

37) Florea Alexandru-spital Constanța

38) Gheorghe Ion-dispărut

39) Gheorghe Stanciu-idem

40) Gheorghe Vasile-Marikastimaki, Bulgaria

41) Gheorghe Vasile Crupă-Marikastimaki, Bulgaria

42) Gheorghe Haralambie-dispărut

43) Grigore Nicolae I-iu, 27 ani, soldat, m.22 mai 1917 în Spitalul Militarizat Nr.271, Iași

44) Giol Gheorghe-dispărut

45) Grecu Ion-idem

46) Hociung Ion-Dumitrești, Rm.Sărat

47) Iacob Radu-dispărut

- 48) Ion Panait-Buda
- 49) Iancu Vintilă-Scheia, Vaslui
- 50) Ilie Ion-dispărut
- 51) Ion Dobre, agricultor, contingent 1893, m.21 aprilie 1917, Bacău
- 52) Ion Istrate, agricultor, soldat, contingent 1892, Reg.78, m.13 aprilie 1917, spital Bacău
- 53) Ion Matei-dispărut
- 54) Ion Năstase-idem
- 55) Ion Stoica-lazaretul din Tuchii
- 56) Ismaileanu Constantin-dispărut
- 57) Ion Ion-idem
- 58) Lascu Ion, fiul lui Ion și al Soricăi, 29 ani, agricultor, soldat, m. 7 octombrie 1917, cauza : febră recurentă/ fenomene cerebrale, în Spitalul Mobil Bozieni, Roman
- 59) Manea Gheorghe-mort acasă
- 60) Matfoi (Motofoiu) Ion, 46 ani, militar, soldat, m.26 aprilie 1917, cauza: congestie pulmonară, în Spitalul Militar Temporar din Podul Iloaiei
- 61) Mircea Ion-dispărut
- 62) Moldoveanu Ștefan-Drăgușeni
- 63) Manolache Stelian, m.6 august 1917, în luptele de la Beciu, jud.Putna
- 64) Mototolea Iancu-dispărut
- 65) Negrea Ilie, fiul lui Manea și al Păunei, contingent 1907, sergent Reg.73/78 Infanterie, m.23 decembrie 1917 în Spitalul de evacuare nr.7 Bacău, cauza: antrago al cefei
- 66) Nicoară Petrea, soldat, Reg.78 Infanterie, 34 ani, agricultor, fiul lui Sava și al Nastasiei, m.14 aprilie 1917 în spitalul de la Drăgușeni
- 67) Nicolae Ion, 40 ani, muncitor, soldat milițian, m.19 februarie 1917, Infirmeria Reg.73/78 din satul Dumbrava, com. ciurea, jud. Iași
- 68) Neculae Lazăr-dispărut

- 69) Opranu Manole-Drăgușeni
- 70) Ovezea Grigore-Infirmeria Reg.73/78
- 71)Palade Vasile Reg. 78 Infanterie, 35 ani, agricultor, căsătorit cu Marioara, fiul lui Gheorghe și al Iordanei-Drăgușeni, m. în spitalul de la Drăgușeni
- 72) Palade Voinea-dispărut
- 73) Pantelie Constantin-idem
- 74) Penescu Petrea, 44 ani, soldat Reg.78 Infanterie, Batalion de Miliție, m.24 martie 1917 în Spitalul nr. 223 Bacău, bolnav de gripă. La un alt suferind de gripă se indică și tratamentul: chinină-1 gr, aspirină-2 gr și ventuze uscate pe spate.
- 75) Petrache Constantin-dispărut
- 76) Petrea Manolache-idem
- 77) Polea Toma-idem
- 78) Polea Vasile, 43 ani, plugar, soldat milițian, m.26 martie 1917 în infirmeria coloanei a 5-a Subzistență, Depozitul mobil nr.5, cantonată în satul Dumbrava, com. Ciurea, Iași
- 79) Preda Gheorghe-dispărut
- 80) Puia Siena-Bacău
- 81) Pătrușel Niță-dispărut
- 82) Poșta Gheorghe-idem
- 83) Sandu Dumitru-idem
- 84) Seciu Dumitru-idem
- 85) Simion Tudorache-idem
- 86) Soare Nedelcu-idem
- 87) Socol Gheorghe-Târgoviște
- 88) Spânu Ion-dispărut
- 89) Spiratu Lefteri-idem
- 90) Stan Ion-idem
- 91) Saravarenco Evdochiu-Dumbrava
- 92) Stamate Dumitru-mort acasă 17 septembrie 1918
- 93) Șerban Stan-jud.Constanța
- 94) Teșileanu Cristea-dispărut

95) Tulea Nicolae, 32 ani, fiul lui Bucur și al Bucurei, soldat Reg.73/78, m.17 iunie 1917 în spitalul din com.Șcheia-Vaslui; cauza: febră recurentă

96) Tonea Nicolae-dispărut

97) Usta Ilie-mort acasă

98) Vasile Petrea, 34 ani, contingent 1907, soldat, Reg.33, m. 11 aprilie 1917 în Spitalul Mobil nr.10, din com. Bozieni, Roman, cauza: tifos exantematic

99) Vasile Iancu-dispărut

100) Vâju Dragomir-idem

101) Vâlsan D. Gheorghe-idem

102) Vasile Bogdan, agricultor, m.16 iunie 1917, com. Cașin

103) Zainea Constantin, soldat, 40 de ani, muncitor, fiul lui Stan și al Mariei, m.20.III.1917, în Spitalul provizoriu 35/38-Rm.Vâlcea. Cauza: abcese enorme palhebrale a pleoapei superioare și inferioare din ambii ochi

104) Gheorghe Dumitrache-Murfatlar

105) Costache Ion-mort acasă

106) Petrea Marin-dispărut

107) Sâmpetru Marin-idem

108) Gheorghe Gheorghe-Mulceava, Constanța

109) Ion Iordache-Dumești

110) Anghel Grigore-dispărut

111) Buturcă Florea-mort acasă

112) Comoară Vasile, 31 ani, agricultor, m.27 octombrie 1916, Spitalul nr.202 Tecuci, plagă a toracelui stâng, plagă pulmonară, două coaste fracturate, a 8-a și a 9-a

113) Mandescu Ion-Albești, Fălciu

114) Mititelu Dumitru, 42 ani, căruțaș, soldat, m. 27 ianuarie 1917, Vaslui

115) Polca Dumitru-dispărut

116) Vasile Niculae-idem

117) Marincea Grigore-idem

118) Beliciu Gheorghe-infirmeria Reg.78

• 27 ian. 1928: Se alege **Comitetul mormintelor eroilor de război**. Președinte: Iordache Chiscăneanu, primar; Petre Stănculeanu, preot; Ion Bănică, dirigintele școlii; Gheorghe Cristache, șef post jandarmi; Anica Stan, Dumitru Palade, Chiru Pascu și Lina Burlacu, veterani de război. În comună nu existau morminte sau cimitire ale eroilor.

• 2 oct. 1936 - decizia nr.18: aprobă adresa nr. 12/1936 a comitetului pentru ridicarea **Monumentului Eroilor** pe partea (porțiunea) de teren dintre linia ferată și șoseaua care duce spre Brăila, adică pe partea dreaptă prin care se merge din Brăila spre interiorul comunei Brăilița, proprietate a municipiului Brăila, cedat spre folosință comunei (1275 mp). *Prin ridicarea Monumentului Eroilor, va fi înzestrată cu încă un imobil care va face fală comunei din punct de vedere al înfrumusețării, dar și educativ-cultural și un stimulent pentru generațiile de mâine.* Drept urmare, prin decizia nr.26 din aceeași dată, se aprobă cererea măcelarului Ion Țigănuș de scădere de la plata impozitului de 1 oct. 1936 ca unul care nu mai exercită comerțul de măcelărie și pentru faptul că tot el urmează a-și ridica ghereta, pentru că pe acest teren se va ridica un monument al eroilor. **Monumentul nu se va ridica niciodată.**

• **Dosar nr. 6/1928. Tablou cu numele și pronumele invalizilor, orfanilor și văduvelor de război ce sunt împroprietăriți cu 5 hectare**

Invalizi: Bălănică Petrea, Boiangiu Ilie, Burlacu Ilie, Caramfil Toma, Ciurea Bănică, Constantin Ion, Dinu Nicolae, Dumitru Marin, Durlea Radu, Fusea Constantin, Iuga Stroe, Mărgărit Dumitru, Oancea Nicolae, Palade Anghel, Pandrea Gheorghe, Stamate Sterea, Balaban Ion, Frățilă Ioan, Cristea Radu, Constantin Radu

Orfani: Anghel Grigore, Buțurcă Florea, Comoară Vasile, Dinu Marin, Manolescu Ion, Polea Gheorghe, Oprea Anghel, Marin Tudor, Niculae Vasile

Văduve: Maria Giol, Sanda Cioranu, Ana Grecu, Stana V. Iancu, Tudora Iacob, Elena Matfoiu, Maria Iancu, Uța Ion, Măria Ismaileanu, Ana Preda, Mușa Ciupercă, Marița M. Ion, Maria Botezatu, Dumitra V. Palade, Anica Stan, Chira Lascu, Neaga N. Tone, Manda Opreanu, Neaga I. Burlacu, Ioana S. Drăgoi, Neacșa Ion, Ioana M. Chicuș, Maria Saravarenco, Nicolina Cristu, Constantina Baci, Safta I. Mitu, Joița Petrache, Ștefana Zainea, Anica Vasile, Anghelina Bordeianu, Anica Oveză, Anica Popa, Tinca Balcan, Voica Petrea, Constantina Chiru, Neaga Mita, Dobra Bihu, Smaranda Nicolae, Cristina N. Ion, Călina Teșileanu, Chira I. Botea, Ioana Nicoară, Ivanca Ion, Niculina I. Gheorghe, Ioana Anghel, Maria Socol, Petrica Penescu, Maria Anton, Zinca Ilie, Marina Bocioacă, Tudora Coadă, Joița Cuplin, Paraschiva Boboc, Maria Dumitrache, Constantina Soare, Rușă Mocanu, Lina Burlacu, Ștefana Spânu, Ioana Bădără, Safta Vâlsan, Neaga Mircea, Catinca Polea, Dobrița Vâjiu, Rada Dumitru, Mihaica Gheorghe, Ștefana Ion, Anica Costea, Tinca Moldoveanu, Ioana Constantin, Elena Pantelie, Maria Pătrunjel, Rada Hociu, Alexandra Anghel, Ștefana Baci, Aurica Ion, Stana Spiratu, Chiva Petrea, Maria Gheorghiu, Smaranda Bounegru, Anghelina Bălănică, Tudora Cămențu, Tudora Dobrițoi, Sandală Damian, Rada N. Dinu, Maria Dinu, Rada Manea, Marița M. Marincea

Decedați între 1922-1928. Invalid : Bălănică Petrea,
orfani: Vasile P. Iorgu, Pintilie C. Ion, Manea G. Romulus,
văduve: Dumitra Negrea, Lina Safta Puia, Niculina Bucur

Împroprietărire

• În 1924 fuseseră împroprietăriți cu 1640 ha în moșia Vameș-Nazâru. • 44 de locuitori împroprietăriți au suferit pagube pe moșia Nazâru, în urma inundațiilor din anii 1929-1930

- Încă mai existau în 1928 (Dosar 5/1928, filele 121 și 124) cereri de împrumut a văduvelor de război: Despina Zaharia, Anica Ion Mitu, Ileana Ștefan Crăciun

- Din dorința de a atribui pământ tuturor țăranilor brăileni (Comuna Islaz era comună rurală-n.n.), arată Maria Puia în lucr.cit., p.46, s-a recurs și la colonizare. Astfel, în 1931, în centrul de colonizare Movila Miresii erau trecuți pe tabelele de împrumut prin colonizare, cu 5 ha, 51 de locuitori din comunele Brăilița și Nedelcu Chercea. La verificare s-a constatat că nu erau stabiliți în centru și arendau loturile iar *majoritatea lor au alte ocupații în orașul Brăila, depărtate de agricultură.*

În același an, centrul de colonizare Râmnicelu avea înscriși un număr de 39 locuitori din Brăilița și Nedelcu Chercea, pentru împrumut a cu 5 ha, dar nu se stabiliseră aici, deoarece distanța ce-i despărțea de loturi era de 42 km și preferau să arendeze loturile. Centrul de colonizare Scorțaru avea 96 de locuitori din aceleași comune, cu loturi de 5 ha, nestabiliți, deoarece erau mai legați de meseria pe care o practicau (hamali, birjari, pescari) și arendau pământul. Situația era asemănătoare și în centrul Comăneasca. Chiar și atunci când distanța până la lot era mică, „țăranii” refuzau să se stabilească definitiv în centrul respectiv. Este și cazul a 12 locuitori din Brăilița, ce stăpâneau 60 de ha în comuna Traianu, deși distanța de la comună până la lot era numai de 2 km.

În realitate, nu distanța era motivul, ci, pe de o parte, tentația orașului, unde banul se câștiga mai ușor decât la munca câmpului, și, pe de altă parte, greutățile și riscurile inerente unei strămutări și întemeierii unei noi gospodării. Așa se face că doar o mică parte din locuitorii Brăilei s-au stabilit pe moșiile din raza comunelor Osmanu, Valea Cânepii și Gropeni.

Efortul autorităților de colonizare vizau și vădulele și orfanii din aceste comune, chiar dacă de multe ori aceștia au fost nedreptățiți.

Alegeri comunale / Lupte intestine

• **Alegeri comunale ordinare**, 17 martie 1928, 9 consilieri și 3 supleanți, cu cărți de alegător, listele permanente de alegători din 1925, rămase definitive și la alegerile pentru Cameră și Senat din 1926; toate debitele de băuturi spirtoase vor fi închise, constituirea consiliului-31 martie 1928. S-au înfruntat 2 liste: I - Candidați titulari Mateescu I. Gheorghe zis Matei Gheorghe, Arghiropol Nicu, Enuță Tudorache, Dumitru Constantin, Radu Ștefan, Ion Apostol, Nicolae Negoită, Mandache Oprea, Done Stan și supleanți: Ion Vaciu, Constantin Iancu, Păpădie Dumitru; II - titulari Matei Gh. Gheorghe, Morărescu Gheorghe, Iuga Nicolae, Damian Lazăr, Licea Dumitrache, Dumitrache Gheorghe, Coman Nicolae, Duțu Radu, Petcu P. Constantin; supleanți Călin Avram, Burlacu Alexandru, Roșca Sandu. **A fost ales ca primar: Gh. I. Mateescu**

• 15 mai 1931: În urma reclamației lui Nicolae Iuga (închirierea islazului la diverși locuitori, fiind în pericol să ne moară vitele în lipsa islazului comunal, dar și încasarea salariului înainte de termen), ca și a raportului prim pretorului plasei Silistraru, sunt suspendați din funcție primarul comunei rurale Brăilița, Ioan Țiripa, și primarul satului Brăilița, Gh.I. Mateescu, din cauza relei administrațiuni și a prejudicierii intereselor comunei. [Islazul avea 243 ha, fiind aproape tot inundabil și având doar 10 ha închiriate cu 1200 lei.] În locul acestora este numit, pe ambele funcții, Nicolae Iuga, fost ajutor primar al satului Brăilița.

• 20 mai 1931. Ion Țiripa, primarul comunei Brăilița, având în vedere decizia Prefecturii nr.164/1930 privind suspendarea din funcția de primar pentru motive pe care nu le cunosc, pentru a nu fi o piedică în bunul mers al administrațiunii, solicită a fi considerat demisionat din funcția de primar, rămânând numai consilier comunal ales la secțiunea satului Brăilița.

- 26 mai 1931. Se dizolvă consiliul satului Brăilița, deoarece a ieșit din cadrul atribuțiunilor lor, prin faptul că, în corp constituit, a hotărât acte politice împotriva guvernului, precum și de rea administrație. Se numește o nouă comisie interimară compusă din Ion Mihalache, președinte; Ion Dănilă, Ilie Dragomir, Oprea Mihalache, Ștefan Radu, Nicolae Chiriță și Istrate Dumitru, membri.

- 1 august 1931. În urma regroupării satelor și formării de noi unități administrative comunale, se revine asupra deciziei din 26 mai 1931, numindu-se o nouă comisie interimară: Ion Dănilă, președinte, Gheorghe Muștiuc, Neculae Chiriță, Ștefan Manea și Gheorghe Morărescu, membri

- 9 iunie 1932. Nouă comisie interimară, formată din Ion Țiripa, președinte, Dinu Apostol, Dumitrache Licea, Călin Avram, Nicu Fulger, Nicolae Iuga și Petcu Constantin, membri.

- 27 iulie 1932. Ion Țiripa demisionează din data de 1 aug. 1932 din funcția de președinte al Comisiei interimare a com. Brăilița, rămânând numai membru în comisie. Pe cererea de demisie, prefectul Marinescu pune rezoluția: *Cu regret, se ia act de demisie. I se vor aduce mulțumiri scrise de modul cum s-a comportat în situația ce a deținut-o.*

- 6 aug.1932. I se cere să gireze afacerile până la numirea unui titular.

- 10 aug.1932. Se revine asupra deciziei din 1 august 1932, când, din eroare, fuseseră numiți 7 membri în loc de 5. Au fost eliminați Nicolae Iuga și Petcu Constantin.

- 22 nov.1933, Ion V. Țiripa, primar, și Dinu Apostol, ajutor de primar, demisionează, fiind delegați consilierii comunali Matei I. Gheorghe (Gh. I. Mateescu) și Dumitru Done, ultimul demisionând din motive personale (suferind, pentru asigurarea condițiilor de trai ale familiei). Se păstrează PV din 24 nov prin Ioan Țiripa predă averea mobilă și imobilă noului primar. Spicuim din PV, spre aducere aminte, *tablourile*: una icoană, un crucifix, un tablou cu ramă și geam „Eroii comunei”, 1 tablou cu

ramă fără geam „Marele Voevod Mihai”, 2 tablouri cu ramă și geam „Planul comunei”, câte un tablou cu ramă și geam „Demnitarii țării”, „Diploma Comisiei Zootehnice”, „Stema țării”, „Temperanța”, „Istoria Neamului”, „M.S. Regele Carol II”, „Nicolae Iorga”, 2 hărți „România Mare” și 2 tablouri cu ramă și geam „Dl. Prim Ministru Iuliu Maniu”.

Alegeri 14 decembrie 1932 pentru primar și consiliul comunal

Nr. alegători înscriși-1455; nr. votanți-1035; anulate-87

Lista 1. Candidat de primar, Matei Gh. Gheorghe, 113 voturi, 11,07%, ø mandate

Lista a 2-a. Candidat de primar, Țiripa V. Ioan, 530 voturi, 51,96%, 10 mandate de consilieri (Dinu Apostol, Licea Dumitrache, Călin Avram, Fulger Nicolae, Petcu Constantin, Grecia Gheorghe, Boboc Petrea, Pană Haralambie, Stavru S. Iordan, Necșuțu Tudor), primar Țiripa V. Ioan, ajutor de primar, Dinu Apostol

Lista a 3-a. Candidat de primar, Arghiropol Nicu, 290 voturi, 28,43%, 6 mandate de consilieri (Arghiropol Nicu, Matei I. Gheorghe, Radu V. Ștefan, Manolache Oprea, Done Dumitru, Lascu Deneș)

- Listele electorale relativ la alegerile pentru cameră și senat 1934: 1453, respectiv 648 alegători. Din cei 1492 alegători înscriși pe listele pentru alegerile comunale și județene, 81 sunt femei (o farmacistă, 2 învățătoare, 2 funcționare, 12 studențe ș.a.)

Alegerea consiliului comunal din 27 mai 1934

- președintele comisiei de vot, judecător Radu C. Gheorghe de la Tribunalul Brăila

- alegători înscriși: 1526; votanți: 1013; voturi anulate: 20

- 3 liste, candidații fiind propuși în adunări de către susținători sub semnătură. Astfel, între semnatarii listei a 2-a se află Chiscăneanu Iordache și Chiscăneanu Teodor.

- Lista 1, având ca semn electoral un cerc: Țiripa Ion, Bălănică Nicolae, Iordan Stavru, Dumitrache Licea, Stan Chiriac,

Roșca Sandu, Năstăsuică Năstase, Boboc Petrea, Gheorghe Constantin, Pană Haralambie, a obținut 513 voturi, adică 50, 60%.

-Lista a 2-a, având ca semn electoral o linie verticală: Mateescu I. Gheorghe, Donea Dumitru, Oprea Manolache, Lascu Deneș, Cazan Ilie, Negoită Nicolae, Constantin Iancu, Enuță Tudorache, Simion Ichim, Poteraș Paraschiv, a obținut 380 voturi, adică 37,51 %.

-Lista a 3-a, având ca semn electoral 3 linii verticale paralele: Chiriac I. Ilie, Țancu Ștefan, Coman Tudor, Mavrodin Mihai, Coteș Năstase, Mărgărit Dumitru, Ion Ion, Tudori Sandu, Ianuc Nicolae, Gheorghe Ion, a obținut 100 voturi, adică 9,89 %.

Conform legii, sunt eligibile listele cu peste 20%, cărora le sunt atribuite 6 locuri, respectiv 4 locuri de consilieri.

Instalarea consiliilor comunale a avut loc pe 23 sept.1934, consilieri fiind Țiripa Ion (primar), Bălănică Nicolae, Iordan Stavru, Dumitrache Licea, Stan Chiriac, Roșca Sandu (lista 1), Mateescu I. Gheorghe, Donea Dumitru, Oprea Manolache, Lascu Deneș (lista a 2-a). Acestora li se mai adaugă 3 consilieri de drept: învățătorul Ștefan Jianu, preotul Mihail Bănică și dr. Elena Georgescu.

- Alegeri. Pentru votarea din 1 iunie 1939: 10 gherete complete cu 2 urne mari și una mică.

- Prin demisia lui Victor Mircea la 30 sept.1940 din funcția de primar al comunei, este numit Căpriță Ion (n.1912 în Valea Cănepii, căsătorit, un copil, ctg.1934, Reg. Pontonieri, soldat, 4 clase primare), care depune jurământul la 4 octombrie. Va fi revocat și ajutorul de primar, Boșnea Iorgu, *neavând nici o activitate în gospodăria comunală*, fiind numit, la 19 octombrie, Mândroi A. Gheorghe.

- 1941. Primar Gh. I. Mateescu, numit la 27 ian. 1941, după înfrângerea rebeliunii legionare, în urma ordinului Prefectului nr.1146/ 58 ani, 4 clase primare, comerciant (băcan), a fost înscris la liberali, a mai fost primar; aj. Primar Oprea Manolache, numit

la 15 febr.1941, în locul lui Iancu Vasilache, 58 ani, 4 clase primare, căsătorit cu 4 copii, stagiul militar satisfăcut, contingent 1905, econom de vite, plugar și căruțaș, fost liberal, fost consilier comunal; sfatul comunal compus din Gh. I. Mateescu, primar, Rădulescu Petre, dir. Șc. băieți nr 1, Bănică Mihail, preot paroh, Manea Ion, șef post jandarmi Brăilița, Dinescu Ion, perceptorul Circ. Brăilița; dr. Tatoi Ioan, medicul Circ. Brăilița. Primarul Gh. I. Mateescu solicită la 20 dec.1941 schimbarea lui Oprea Mihalache: este cel mai bun gospodar, dar nu efectuează nici o activitate. Îl propune pe Marin Rădulescu, fostul secretar și casier al comunei, care va depune jurământul pe 9 ian 1942 în fața preotului Alexandru Chiscăneanu.

- Aparat administrativ cf. dosar 653/1945 Prefect.: Popescu Dobre-primar, Licea Dumitrache, ajutor de primar, 4 agenți fiscali, 3 stagiaari, 1 curier, 1 om de serviciu, 1 femeie de serviciu

- aug.1945-martie 1946: primar Niculae Baldovinescu, aj. de primar Tănase Ion

Evenimente 1928

- **Date statistice la 3 febr. 1928:** locuitori-6518, capi familii-1596, nr. imobile-1222, suprafața comunei-1,5 kmp

- **Statistica Cercului de recrutare Brăila 1928**

Nr.sufletelor	Bărbați	Femei	Copii	Total
de la 16-20 ani	435	567		
de la 20-45 ani	1348	1234	2302	6860
de la 45-60 ani	649	325		

- **Biroul mobilizări**, nr. 20/27 iulie 1929: în comună s-ar putea încartirui în 1650 de camere: 120 ofițeri, 3000 trupă și 510 animale

- **Rechiziții repartizate pe următoarele unități** (dosar 11/1929/1930 Prim.): Reg.3 artilerie-10 cai pentru coloana de

munii; Divizia X, reg. de pontonieri-15 perechi de boi; Divizion II artilerie călăreață-74 cai pentru baterii și 29 pentru cavalerie; Reg.9 Călărași-2 cai pentru samare; Reg. 2 grăniceri; Reg. 38 infanterie-necompletate. De asemenea, erau inventariate în vederea rechizițiilor și mijloacele de transport, clasificate în *căruțe de Brașov, căruțe orzărești sau harabale, ghiociuri cu dric, camioane, care de boi cu osie de fier sau de lemn.*

• Buget general 1931, când comuna avea 6912 locuitori și 1553 contribuabili: venituri-1602606 lei; cheltuieli-865101 lei; excedent-737303 lei.

Statistici 1931

- Bănci populare: *Sprijinul*
- Cooperative: *Plugarul și Dreptatea*
- Vii: Iliescu Marsilieni-25 ari, Cristache Ganea-3 ha, Tudori Tacariseanu-75 ari, Basil B. Clony-6 ha, Mihail Panthely-1 ha, Dumitru Dracopol-4,80 ha
- Fabrici: Șantierul *Franco-Român*
- Mori: *Brăilița* (pe benzină), proprietar Iancu Popescu
- Însemnări administrative: 2 școli primare-de băieți(8 posturi) și de fete „Ștefan Beloiu” (8 posturi); o grădină de copii cu un post de conducătoare; o bibliotecă la Școala de băieți; o biserică cu hramul Sf. Dumitru, ortodoxă; o infirmerie la reședința Circ. I județ; o farmacie, proprietatea trei Margareta Georges; un medic la Circ. I, cu vizite de 2 ori pe săptămână, titulară dra Elena Georgescu; două moașe-Elena Dumitriu și Petrica Stănescu; un agent sanitar, Vasile Rotaru, în localul infirmeriei
- Cârциumi nearendate de sat: Stelian Leocă, Iancu Popescu, Dumitru S. Matei, Stoica Ion, Constantin Călin, Cristache Condruz, Vasile Necsuțu, Teodor Chiscăneanu, Gheorghe Dumitru, Nicolae Coadă, Ilie Alexandru, Alexandru Boschowschi, Nicolae Tudor, Ion Chițoiu, Iordache Chiscăneanu,

Dumitru S. Tănase, Nicolae C. Petre, Stoica N. Grigore, Vasile Balan, Vasile S. dumitru, Stoica C. Cioranu, Constantin Dobrișan, Ion Leocă, Ion Gh. Popa, Gheorghe Mustuc, Dumitru Florescu

- 1 post de jandarmi cu 3 reangajați, 1 secție de jandarmi cu 2 reangajați

- 12 aparate de radio („posturi de recepție radiofonică”), din care 7 se aflau în posesia unor salariați ce locuiau la Șantierul „Franco-Român”, 1 la Primărie, 1 la Școala de băieți

- Situația numerică a animalelor în comparație cu 1930: Cai-279 față de 367, vite cornute-315 față de 328, oi țigăi-250 față de 293, porci-595 față de 695, păsări-4505 față de 5420, câini-1065 (1 de lux, 1 de vânatoare, 13 ciobănești și 1050 de pază...singura creștere față de 1930!) față de 842. Anunțate pentru pășunea comunală: 210 bovidee și 293 ovidee.

- În martie 1936, comuna Brăilița: nr. capi de familie-1700, nr. case de locuit-1118, nr. suflete-6891, nr. contribuabili-1883. La aceeași dată, evaluarea unor clădiri: primăria-178300 lei, biserica-1904380, Școala de băieți-1015910, Școala de fete-80730 și infirmeria-268960 lei. Câteva salarii ale personalului administrativ: primar-2500 lei, încasator-1200, servitor-800, ajutor primar-1000, dactilograf-1650, telefonist-1200, factor-1650.

Statistici - Mai 1940

Loca litate	Vaci și viței repro ducere	Tauri	Iepe de repro ducere	Berbeci	Oi mul ga toare	Scroafe de repro ducție	Porci de rentă
Piscu	37	1	4	28	636	23	46
Brăilița	253	-	28	-	300	38	153

Populație Piscu - 3653 suflete (după naționalități): 1526 români, 2104 lipoveni, 7 bulgari, 13 greci și 3 ruși

În răspunsul Primăriei Piscu către Prefectură se specifică: în comună nu se află stabilimente industriale ca mori comerciale, fabrică de uleiuri comestibile, de paste făinoase, de conserve alimentare și de săpun.

- **1942 - Satul Brăilița:** arătură-230 ha 7300 mp; islaz-757 ha 1383 mp; livezi-113 ha; terenuri ocupate de clădiri și curți (necultivate)-355 ha 5416 mp; terenuri neutilizate pentru agricultură-7770 ha 1383mp.

- Populație 1937-6933, 1560 locuințe, 2 automobile, 3 camioane, 3 trăsură

- **1945:** Brăilița număra 11625 locuitori, față de Chercea cu 18300 și Radu Negru cu 3824.

Politice

- Notar întrebat **dacă s-au împărțit manifeste pe 15 martie 1928.** Nu se împărțiseră. Era un manifest incendiario-anarhic, din care reproducem doar prima frază: *Astăzi a sosit momentul să scuturăm jugul asupritorilor boieri cari ne-au supt vlaga trupească, bogățiile țării și poartă de nas un copil rege ca pe Vasilache la panaramă...*

- 3 decembrie 1928: alegerea unui senator la Colegiul consiliului comunal și județean. 3 liste: Liviu Macedonescu, Vasile Albu și General N. Alevra

- **Curbele de sacrificiu, prim ministru Nicolae Iorga** (Depășesc cadrul brăilițean, dar le menționez spre a le putea compara cu reducerea actuală de 25%! Cel înțelept va înțelege!)

Reducerea în mod excepțional pentru anul 1931 a salariilor plătite de stat, județe, municipii, comune și sate cf. Înaltului Decret Regal nr.4245 din 30 dec.1930, publicat în Monitorul Oficial nr. 296/31 dec/1930

- până la 3000 lei, salariul rămâne același
- între 3001-4000 lei, se reține 10 %, minim 3000
- 4001-5000, se reține 14 %, minim 3600

- 5001-10000, se reține 18 %, minim 4300
- 10001-15000, se reține 20 %, minim 8200
- 15001-20000, se reține 21 %, minim 12000
- 20001-30000, se reține 22 %, minim 15000
- peste 30000, se reține 23 %, minim 23000.

• 25 iulie 1931. **O adresă a primăriei Com. Brăilița, primar I. Mihalache, căreia i se solicitaseră relații despre Svaten Axente și Delianos Alexandru, cere să fie izgoniți iar străinii să fie angajați doar în proporție de 10%, urmând să fie preferat elementul românesc iar Victor Kern, fiind în țara românească, trebuie să procedeze numai românește. Or, Kern, ca șef al personalului, nume care numai român nu poate fi, afirmă că cei doi nu vor putea fi îndepărtați, dându-și aere de atotputernic la Șantier în dauna legilor țării și a elementului românesc, având o atitudine antinațională, nici prin vinele acestui personaj nu necurgând sânge de român.**

18 august 1931. Raportul Siguranței despre

1) Victor Kern, născut la Brăila, 1904, fiul fostului căpitan de muzică Leopold Kern (dirijor și compozitor, absolvent al Conservatorului din Viena, dirijor permanent al orchestrei simfonice a orașului și capel-maestru al fanfarei Reg. 38 Infanterie „Neagoe Basarab”, naturalizat, asimilat în armată ca ofițer, moare pe câmpul de luptă de la Valea Crucii, de lângă Mărășești, numele lui fiind încrustat în piatra Mausoleului de la Mărășești-n.n.) locuind în Brăila, str. Unirii nr.221, face armata în clasa anului 1926 la Reg.38 Infanterie, soldat. Are un frate sublocotenent la același regiment. Funcționar la Franco-Română, conduce administrația personalului. Asupra lui nu planează nicio plângere.

2) Svaten Axente, supus rus, n.1897 în com. Palanca-Ucraina, căs. cu Sofia Rutcovska, locuiește în Brăilița, str. Nicopole nr.53; pașaport Nansen, venit în 1920 din Cehoslovacia. Din 1925 în Brăilița, lăcătuș la Franco-Română.

3) Delianos Alexandru, supus grec, n. Atena, căsătorit, venit în 1907, locuiește în Brailița, str. Plevna Nr.148, lucrător arămar la Franco-Română.

În rezoluția Prefecturii către Chestură: să nu li se mai prelungească termenul de ședere în țară de la 1 ian. 1932, deoarece ca elemente străine ar putea să propage comunismul și în afară de aceasta sunt atâția lucrători români, care n-au de lucru.

• *Legiunea de jandarmi Brăila (17 aug. 1941)-persoane internate în lagăr: Niary Anton din Brăilița, fost condamnat pentru activități comuniste, și Ivan Mocanu, din Pisc, care nutrește idei comuniste și în calitatea sa de preot (lipovenesc) face educație tineretului în spirit comunist.*

Agricultură-zootehnie

• **1 mai-15 iunie 1928: epoca de cruțare a speciilor de pește**, menționată în Legea și regulamentul pescuitului în scopul reproducției

• **Situația numerică a animalelor pe anul 1928 e în scădere față de anul anterior:** cai-rassa românească, 503 față de 793; vite cornute-rassa românească, 376 față de 958; oi țigăi, 272 față de 363; porci de grăsime (mangalița), 602 față de 748; albine stupi, 12 față de 48. Creșteri se remarcă doar la păsări, 9620 față de 4014 și la ... câinii de pază, 262 față de 121. Din comuna Piscu sunt anunțate pentru pășunea comunală 376 bovidee și 272 ovidee. Mai există 8 câini ciobănești. Cei cinci posesori de arme de vânatoare plătesc, dacă au, 1000 lei pentru ogar, 100 pentru copoi, 25 pentru prepelicar și limier, 50 pentru baset.

• Comisiunea pentru aprovizionarea și distribuirea orzului și porumbului de sămânță și a porumbului de hrană (președinte, Gh.I.Mateescu) către 226 locuitori lipsiți de hrană. Li s-a distribuit: 36800 kg porumb de hrană, 2475 kg porumb de sămânță și 14940 kg orz de sămânță.

- Situația generală a vitelor pe anul 1929: 541 cai, 314 boi, 208 oi, 525 porci

- Camera de agricultură. Creșterea viermilor de mătase (8 lei gramul, din care Camera suporta 3 lei): doar 4 locuitori comandă 55 grame. Legea pentru oprirea plantării viilor cu hibrizi producători direcți. Declarații că nu au plantat: Dumitru Dracopol, Teodor Țocarigeanu, Basil Clony, Cristache Ganea, Gh. Mateescu, Gh. Iliescu.

- Ca răspuns la oferta de cumpărare de grape rotative cu discuri și grape flexibile de livezi, Primăria răspunde: *Islazul satului este inundat, este o mlaștină. Nu produce nici veniturile pentru acoperirea impozitului*, cerând să fie scăzută de la impozit.

- 166 locuitori lipsiți de pământ cer să li se atribuie în arendă câte o porțiune din rezervele disponibile în raza satului.

- La 2 iunie 1931, tablou statistic întocmit la cererea Camerei de agricultură: predomină tracțiunea cu boi, 100 pluguri, 127 boroane, 8 mașini de semănat, 2 secerători simple, 2 greble mecanice, 5 vânturători, 1 trior. Nu există tractoare și prășitori mecanice.

- Tablou cu datele necesare organizării muncilor agricole si exploatării solului aplicabil pe anul 1931: suprafața terenului cultivabil-8738 ari, numărul brațelor existente în comună-3000 (600 bărbați peste 50 ani; 1400 femei, fete de la 12 ani în sus; 1000 băieți de la 12-20 ani), număr brațe necesare-400, prisos de brațe-2600, număr total vite existente-668, 466 vehicule cu tracțiune animală și 3 cu tracțiune mecanică, 65 pluguri, 1 moșie peste 50 ha, 2 vii mai mari de 5 ha, terenul e compus din proprietăți mici.

- La 9 febr.1931, în condițiile crizei agrare, se comunică stocurile(cantitățile aflate la locuitori): porumb-60000 kg, orz-40000 kg, grâu-ø, ovăz- ø

- Circulara nr. 2736/1931: lucrători care se pot deplasa în alte regiuni- 1250 bărbați și 2700 femei, plătiți cu ziua (60 lei și

mâncare); nu există următoarele produse de vânzare: cereale, păsări, vite, lapte, brânză; există de vânzare 5000 kg struguri și următoarele cantități de nutreț -20 000 kg parâng, 10000 kg mei, 30000 kg lucernă și 40000 kg ciocani

- Datorită inundațiilor, venitul obținut din arendarea islazului a fost doar de 27720 lei.

- Planul agricol pe 1932: 20 ha vii, 65 pluguri, 4 vânturători, 50 secere, 15 mașini pentru bătut porumb, 255 sape, 20 coase, 120 boroane, 265 cai, 40 boi, 2 automobile, 30 care, 350 căruțe, 2 trăsuri

Brutării

- **Controlul brutăriilor** domnilor Iani Alionte și Viru Tocarianu pentru a cântări pâinea și a vedea dacă are greutatea prevăzută de ordonanța 478/27 apr.1928: 50 de pâini cu lipsă la gramaj au fost confiscate și distribuite copiilor săraci de la școală.

- **Existau 3 fabrici de pâine**, cu o capacitate de 1000kg: Viru Șocariceanu-4 lucrători, Gherasim Barzuga-3 lucrători și Done Alionte-3 lucrători **și fabrica de măcinat a lui Iancu Popescu** (forță motrice-55 HP, macină 1000 kg/zi)

- 16 sept. 1930, ordonanță pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite (pâinea-gramaj, calitate, preț unic)

- 1933: obligația brutarilor de a aplica pe fiecare pâine un tichet cu titlul „Taxa Primăriei Comunei Brăilița 0,20 lei”

Temperanța

- Decizia Min. Muncii nr.14814/20 martie 1929: **Cârciumile să fie închise în zilele de duminică și sărbătorile legale**. Se face propagandă pentru deschiderea de ceainării și localuri ale Societății „Temperanța” (debite cu băuturi nealcoolice), reprezentată în Brăila de dl. Grigore I. Cristescu, str. Mihai Bravu nr 204.

- 1 iunie 1930 - Ziua Temperanței (educație civică și propagandă antialcoolică)

- 9 oct. 1930. Proces-verbal, membrii comitetului „Temperanța” din Brăilița: fixarea numărului de cârciumi de la 1 ian.1931. La o populație de 6701 locuitori (conf. Recensământului din iulie 1930), un debit cu tot felul de băuturi la 500 de locuitori, adică 14. Având în vedere și existența Șantierului Franco-Român, debitanții de băuturi, în număr de 27, cer să se aplice prevederile pentru o comună suburbană.

- 17 ian. 1931: 5 indivizi turmentați sunt amendați cu câte 200 lei în conformitate cu art. 9 din Legea asupra producției și desfacerii băuturilor spirtoase

Administrative

- **7 febr. 1929. Paza în comună.** Adresa pretorului către notar: se impune a se continua funcționarea actualilor guarzi sau socotiți că e mai bună paza făcută de „însuși” locuitorii, adică prin străjeri, cf. Legii poliției rurale. Prin răspunsul din 11 febr., se introduce paza mixtă: cu taxă pentru guarzi și în natură (pentru 750 locuitori mai nevoiași, restanțieri la plata contribuției), la care însă se va renunța la 20 iunie 1929.

- 9 iulie 1934, decizia nr.29: executarea serviciului de pază în natură din cauza *lipsei de câștig, a crizei financiare, locuitorii fiind muncitori manuali în portul și orașul Brăila*. Va fi anulată la 10 oct. la cererea preturii plășii Vădeni.

- 1934-Postul de jandarmi cere majorarea numărului guarzilor comunali, deoarece *zilnic primim reclamațiuni din partea locuitorilor acestei comuni că li se fură păsări, li s-a spart casele, cazul Stavru Gherase și Ioan Munteanu și alții, sunt acostați, bătuți și jefuiți de diferiți indivizi atât la pod, cât și în comună*.

- Dosar 28/1934, f.440: *Tablou cu locuitorii din comuna Brăilița care au suferit diferite condamnări: 2 pentru lovire, condamnați la 2 , respectiv 3 luni; 14 pentru furt; 4 pentru viol; 1-contravenție; 6 - rănire, 1-crimă (10 ani); 4-omor (7 ani); 2-*

înșelăciune; 1-tâlhărie la drumul mare; 1-tâlhărie; 1-atentat la pudoare; 2-tăinuire furt; 1-falsificat monede de 20 lei (6 ani); 1-omor și rănire; 1-dezertare la inamic (muncă silnică pe viață); 4-dezertare; 1-găzduire; 1 tentativă de crimă, în total 51.

- 1934-aprobarea executării în natură a pazei de zi și de noapte de către muncitorii din port, care, din cauza crizei financiare, nu pot plăti contribuția

- 7 oct.1934: distribuirea a 300 de broșuri de propagandă Aero-Chimică a 5 lei bucata, gratuit, de fiecare familie.

- 2 dec.1934: plata a 10 perechi de bocanci necesare Legiunii de jandarmi; 20000 lei pentru reparația picturii bisericii; cumpărarea prin licitație a unei mașini de scris

- **Publicațiune de căsătorie:** se anunța căsătoria iar la oficierea la biserică se prezenta extractul de pe actul de publicațiune de căsătorie și, după expirarea termenului de 10 zile libere, certificatul de ivire sau neivire a opoziției. • Oficierea căsătoriilor de către primar cu eșarfă tricoloră (1930)

- 1933-Locuitorii **mușcați de câini turbați** –Ana Preda, Ghiță Gheorghe și Ion Dascălu-se deplasează cu trenul la Institutul Antirabic din București pe spezele Primăriei.

- 23 sept. 1934. Publicație privind legarea câinilor la căruță, pentru prevenirea mușcării de către câinii turbați și a măsurii de otrăvire

- Deciziunea nr. 2/4 martie 1936. Întrucât alocația de 6000 lei din bugetul pe 1935/1936 a fost epuizată (vaccinarea locuitorilor mușcați de câini, presupuși a fi turbați), se aprobă un credit suplimentar de 5000 lei pentru transportul și tratamentul celor mușcați de câini turbați.

- 10 ian. 1941, proces-verbal întocmit de E. Caludi, pretorul plășii Radu Negru: *Se pune în vedere Primăriei de a lua măsuri pentru stârpirea câinilor vagabonzi care hoinăresc comuna și amenință locuitorii, fiind expuși a fi mușcați, mai ales acum, când bântuie turba. Măsuri în unire cu medicul veterinar.*

- **În 1931, comuna Brăilița cuprindea 6 sate:** Brăilița, Vădeni, Pisc, Baldovinești, Praporgescu, Pietroiu

- 2 nov.1931. Primăria com. Brăilița cere comunelor Piscu, Vădeni, Chercea și Radu Negru să contribuie la întreținerea localului Percepției din comună, deoarece o utilizau și acestea. Cerere reluată de primarul Ion Țiripa în 8 apr.1933 într-o adresă către Prefect.

- 28 febr. 1931. Ordonanță-Distrugerea omizilor : până la 1 mai, a se curăța de omizi copacii și pomii, crengile fiind arse în locuri izolate. Strângerea lăcustelor cu mâna și nimicirea lor. Atacă numai frunza stejarului și excepțional frunza fasolei și a viței de vie, dacă-s în vecinătate.

- Curățarea cuscutei (torțetului) de pe șanțuri

- Chemarea în judecată (4 mai 1936) de către primarul Gh. I. Mateescu a căpitanului Serescu Nicolae, fost comandant al Legiunii de jandarmi, pensionar, pentru suma de lei 16000 împrumutați nelegal și nereturnați de la casierul Nicolae Voicu în timpul mandatului primarului Ion Țiripa, învățător, solidari la recuperarea banilor.

- Ordonanță Prefect nr. 4067/14 mai 1937: tăierea și smulgerea buruienilor din semănături. *Buruiana mănâncă dintr-o strachină cu plugarul* (zicală).

Sărbătoriri-aniversări-expoziții-manifestații

- Listă obiecte pentru expoziția din 11 iunie 1929 de la Palatul de Agricultură: 1 covor persan, 2 scoarte, 1 față de pernă (Fănica I. Chiscăneanu), 2 perdele croșetate, 1 țesătură de lână, 1 cămașă de noapte, 2 prosoape cusute

- Sărbătorirea zilei de 24 Ianuarie și a proclamării Independenței, 10 Mai 1930, în biserică, orele 11: Te Deum

- Oprirea oricărui spectacol în Săptămâna Patimilor: 14-19 aprilie 1930

- Parastas pe 19 iulie-3 ani de la moartea regelui Ferdinand

- 28 mai 1933: manifestație împotriva revizuirii tratatelor - în convoaie sub drapelul național
- 8 iunie 1933-aniversarea Suirii pe tron a MS Regelui Carol II (*Te Deum*)
- 10 sept.-10 oct. 1933: în Parcul Carol, Asociația tăbăcarilor și a cizmarilor din România, expoziție de pielărie, blănărie și încălțăminte
- Listă de subscripție pentru ridicarea monumentului marelui patriot român Nicolae Filipescu
- 21 oct. 1937, adresă, 20 de primari în costum național sau în suman și căciulă. Participă luni 25 oct. la Sinaia la marea solemnitate a înaintării Marelui Voievod Mihai la gradul de sublocotenent. A mers primarul Gh. Mateescu.

Școala

- 8 sept.1931. Imobilul lui Constantin Enăceanu de pe str. Plevnei, în care funcționase postul de jandarmi, este închiriat pentru grădina de copii, 11000 lei anual
- Adresa primarului satului Brăilița, Ion Mihalache (și girant al comunei Brăilița), din 27 iun.1931, către Prefectură. Întrucât Școala primară Piscu, situată la liziera Nord a satului Brăilița, școlarizează un sfert din copii proveniți din aceasta și nu are venituri, propune ca o cincime din fondurile Comitetului școlar din Brăilița (din 250000 lei) să revină Școlii din Piscu, cu atât mai mult cu cât dl. I. Bănică, directorul Școlii din Brăilița, face cheltuieli dezordonate, lăfăindu-se în cheltuieli, pe când Școala din Piscu nu are cu ce trăi, având absolută nevoie de sobe în 3 săli de clasă, 2 vagoane de lemne și împrejmuirea fațadei. Cererea este respinsă, dar, la 11 nov.1931, se plătește 2000 lei Comitetului școlar pe lunile nov.-dec. și se aprobă suma de 14658 lei pentru procurarea unui vagon de lemne și efectuarea unor reparații.
- Primar Ioan T. Țiripa, dir. șc. băieți-M. Țiripa, dir.șc.fete Elena Țiripa

- *La Școala de băieți a luat ființă Biblioteca Populară*
- 10 oct.1934: cumpărarea de cărți școlare pentru elevii săraci, în valoare de 7700 lei.
- 16 martie 1934: comitetul școlar solicită aprobarea ca în sala din Școala de băieți să funcționeze un cinematograf. Cererea va fi aprobată.
- 14 febr.1935. Ca răspuns la oferta lui Ilie I. Mirea, directorul Școlii de băieți din Piscu, pentru vânzarea cărții *Manualul Serbărilor Școlare (pentru ridicarea nivelului cultural și educativ al poporului)*, vol.I, se cumpără 50 de bucăți a 28 lei bucata pentru premii la sfârșitul anului școlar.
- 11 nov.1940. Prin suplimentarea alocației școlare cu 33000 lei, aceasta se ridică la 133000, în condițiile în care numai cinci vagoane de lemne de foc (50000 kg) costau jumătate din sumă.
- 17 mai 1935. O notă a Prefecturii recomandă angajarea unei maestre de lucru manual cu 1650 lei/lunar
- Donație pentru Biblioteca școlii-2 broșuri cuprinzând discursul dlui V.P. Sassu, ministrul Agriculturii și Domeniilor, ținut în ședința Senatului la 6 febr.1937 relativ la Legea pentru organizarea și încurajarea agriculturii

Licitații-arendă

- 9 iul.1931.Licitație pentru închirierea unui loc de gheretă în piața comunei (16 m²/105 lei/an) pentru o perioadă de cinci ani d-lui Stelian Leocă. Pe 26 sept. 1931, măcelarul Ioan Țigănuș cere scăderea arenzii pentru ghereta din piață de la 8000 la 5000 lei.
- 11 sept. 1931. 26 de porci ai lui Eftimie Chirilov sunt reținuți în oborul comunal.
- 11 martie 1933-arendarea a 30 mp, lângă podul de trecere peste linia ferată, prin licitație, lui N. Vâlcu, pentru construirea unei gherete-frizerie (55 lei)

- 15 martie 1934: 1) se aprobă cererea lui Stelian I. Leocă, comerciant, de a i se atribui porțiunea de teren în suprafață de 700 m² din piața de la podul ce trece peste linia CFR, din fața prăvăliei sale, *pentru staționarea căruțelor în trecere pe șoseaua Brăila-Galați*, 500 lei / anual; 2) se acordă drept despăgubire macelarului Ioan Țigănuș 30% din suma de 3360 lei pentru carnea confiscată de către Serviciul sanitar (200 kg vacă și 80 kg porc)

- 5 iulie 1934: licitație pentru vinderea unui cal de pripas-preț de pornire 480 lei

- 7 aug.1934: licitația pentru cumpărarea a 12500 kg lemne foc pentru primărie

- 9 martie 1935. Licitație teren de 4500 m² în piața comunei, pe str. Bălcescu, lângă com. Piscu: adjudecat de Iordan Stavarache, pentru 605 lei

- 19 apr.1935. Se respinge cererea dlor Vasile Drâmbu și Gh. D. Dracopol privind vinderea unei stradele de 14 m² dintre proprietățile lor, dat fiind contestația altor locuitori din zonă.

- 25 mai 1935.Licitație pentru terenuri în piața de lângă podul de trecere peste linia ferată. Adjudecate de Ionel Dinu pentru o vărărie și Stelian Leocă pentru o rotărie cu 1000 lei / anual

- Deciziunea nr. 7/29 mai 1936, primar Gh. I. Mateescu, aproba funcționarea debitului cu băuturi spirtoase ca accesoriu la restaurant, pe care dl. Petre Chiscăneanu voiește a-l deschide în această comună. Pentru eliberarea brevetului de licență accesoriu la restaurant, arendă-3000 lei.

Starea economică

- Scoaterea din uzul comerțului a balanțelor(cântare romane) de putere de 1-10 kg, tolerate până la 1 apr.1928

- Resurse: populația-6912 (1800 bărbați, 1750 femei, 3362 copii), 1250 clădiri, 250 grajduri, 60 șoproane, 25 magazine (1932)

- Buget: încasări până la 31 dec.1932-1559552 lei, plăți-1235559, sold-323993, preliminându-se un excedent de 450000 lei

- Starea economică: 1 moară cu abur, 2 cărămidării, 4 rotării, 4 tâmplării și mobilă, 24 băcănii, 32 comerț băuturi și restaurant, 6 fierării, 4 croitorii, 2 ateliere de încălțăminte, 2 măcelării, 4 brutării, 4 cafenele și ceainării, 1518 case de locuit, 1 bancă populară, 2 cooperative (1932)

- Numărul locuitorilor pe profesii: 240 muncitori agricoli, 2 proprietari de oi, 28 cârciumari, 3 restauratori, 4 cafenele, 50 prăvălii diverse, 110 funcționari de stat și particulari, 70 patroni, 260 calfe, 150 ucenici, 1 avocat, 5 militari, 909 muncitori manuali în port, 360 căruțași, 42 tăvălugari, 25 lăptari, 250 agricultori, 4 vânători, 15 pescari=2428 din 7194 total populație (1932)

- *Situația economică este foarte redusă din cauza lipsei de muncă, care nu este, atât în orașul, cât și în portul Brăila, unde populația acestei comune își are ocupația principală.*

- În 1933, existau Băncile populare *Dreptatea* în Brăilița și *Oituz* în Pisc.

- Fabrici: Societatea „Franco-Română”, str. Nouă nr .4 (1 locomotivă pe săptămână, 700 lucrători); Iancu I. Popescu, Plevna nr. 1-o moară 40 HP, cu 4 lucrători; 3 brutării (Gherasim Barzuca, 2 lucrători, 800 kg; Done Alionte, 4 lucrători, 1000 kg; Viru Țacariseanu (5 lucrători, 1200 kg); fierării-5 cu câte o căruță pe săptămână și 3 cu câte o căruță la 2 săptămâni; 5 cizmării, cu 8 perechi de încălțăminte în 24 ore

- 3 martie 1934: 1) nemaiputând achita chiria restantă pentru terenul ocupat în piață, unde a făcut *un mic comerț cu zarzavat*, Vasile Pandrea lasă drept despăgubire ghereta; 2) în lipsă de fonduri se refuză oferta de cumpărare a unei mașini de scris *Adler Model*

10 oct.1934: distribuirea gratuită prin dispensar a alifiei *Sergent* pentru combaterea diferitelor boli (25 de cutii, dintre cele 50 existente, a 20 lei)

- 1934-Cererea Primăriei către Prefectură prin care comunele Piscu, Chercea, Radu Negru și Vădeni să contribuie cu suma de 6500 lei la întreținerea Percepției din Brăilița.

- Exercițiul financiar expirat 1933/1934, prelungit și încheiat la 31 martie 1934: venituri generale-1632667 lei; plăți și cheltuieli generale-1527858 lei; sold-104804 lei

- Proiect an financiar 1934/1935 (venituri-1629315 lei; cheltuieli-1327763 lei; sold-301547 lei), dezbătut, afișat și publicat la primărie pe data de 5 mai 1934. Proiectul trebuia să fie afișat timp de 10 zile libere! Va fi aprobat la 23 iunie 1934: venituri-1737478 lei.

- Din bugetul general pe 1934 / 1935: 7862 locuitori și 1500 contribuabili. În anul financiar 1933-1934, fuseseră 7682 locuitori și 1581 contribuabili.

- Proiect buget an financiar 1935/1936: venituri -1139458 lei; cheltuieli-1083036 lei; excedent-56422 lei.

- An financiar 1935/1936: venituri-1383837 lei, cheltuieli-1060409, sold-333428

- Proiect pentru 1936/1937: venituri-1623564 lei, cheltuieli-1431677 lei, excedent-191887 lei

Cămin cultural

- Dosar 24/1936-Carte de membru nr.35: *Dl. locotenent Nicolae Săndulescu este membru al Căminului Cultural „Vasile Băncilă” din comuna Brăilița*. Căminul era parte a Fundației Culturale Regale „Principele Carol”, având ca secretar pe Sandu (Alexandru) Chiscăneanu. Spicuim câteva dintre îndatoririle membrilor:

3. *Să ajute cu banul, cu munca ori cu sufletul lui tot ce se face pentru binele comunei.*

4. *Să fie curat, să-și îngrijească copiii, să aibă casa – oricât de sărac ar fi - rostuită și curată, să-și ție ograda în mare curățenie, să planteze pomi, să aibă flori, să nu-și lase curtea fără gard, să-și curețe șanțul și drumul dinaintea casei.*

5. *Să fie bun cu toți și cu dușmanul lui, să nu urască, să nu înșele.*

6. *Să fie supus rânduiei Statului, să ție la Rege și să urmeze întotdeauna Steagul Țării.*

7. *Să iubească școala, biserica și căminul; cartea să iubească, să o caute, să citească zilnic, pentru că în cartea cea bună stă tot binele omului.*

Cereri către Primărie - anul 1937

• 25 iunie 1937: Cooperativa „Fagurile” din Brăila, Bd. Carol nr. 262, arendașa moșiei Zagna Vădeni, proprietate a PARID-ului, solicită certificat din care să rezulte că moșia Zagna Vădeni, învecinată cu islazul comunei Brăilița a fost inundată încă din februarie prin revărsarea apelor Dunării și în prezent *a fost și este sub apă.*

• 6 martie 1937: primarul Gh. I. Mateescu „își solicită” certificat de agricultor pentru grădina de zarzavat de la Gura Siretului pentru a aduce 20 de muncitori, fete și bărbați, ca zilieri din județele Ismail și Cetatea Albă, certificatul acordându-i o reducere cu 75% pe transportul CFR. La fel procedează Basil Clony la 18 martie, care avea nevoie de 5 lucrători agricoli de la Chișinău pentru via sa de 8 ha.

• 1937: Primăria eliberează n+1 certificate: *că n-a ținut casă de toleranță; că posedă...oi, berbeci, cârlani ș.a.; că sunt de naționalitate română; că sunt în viață; că nu ocupă nicio funcție retribuită de stat; de bună purtare în societate; că nu sunt trecut în registrul de conversiuni cu nici un fel de datorii (creanțe); că nu are nici un fel de avere mobilă sau imobilă producătoare de venit; că este împroprietărit; că are cal / căruță, efectuând muncă în port; că a luat parte la războiul mondial din campania*

1816-1918; *act de paupertate pentru internare în spital; că este econom și proprietar de oi; că este cetățean român; pentru obținerea unui brevet de băuturi spirtoase; eliberare autorizație ca zarzavagiu – precupeț.*

- Cereri: de autorizare comerț ambulant, de atestare a domiciliului definitiv în vederea obținerii buletinului de la biroul populației; de renunțare la supușenia străină pentru dobândirea cetățeniei române; Cioroiu Constantin, muncitor cu brațele, în 18 martie, cere să i ateste dreptul *că se bucură de dreptul de a pescui cu chipcelul în apele Dunării pentru întreținerea familiei*; de precizare a naționalității pentru înscriere în clasa I de liceu

- Dosar 39/1937, filele 79-80: cererea a 16 comercianți din Brăilița către primăria Comunei și a primăriei Brăilița către Primăria mun. Brăila-*taxarea la bariera Galați, la trecerea podului, a oricăror mărfuri cumpărate din Brăila.* (Taxa *ad valorem* pentru orice marfă ce ar intra în oraș spre vânzare, deși taxa fusese plătită de angroșiști!)

- **Casa de Asigurări Sociale Brăila (nr. 6515/2 oct. 1940).** Dat fiind distanța față de dispensarul de pe str. Călărași nr.14, hotărăște să înființeze dispensare în cartierele cele mai îndepărtate ale Municipiului (care deveniseră comune suburbane în 1939). Primul a fost deschis în Brăilița, *cel mai îndepărtat și cel mai aglomerat, aici locuind o parte din funcționarii și lucrătorii Societății Franco - Română, contând pe un număr de 2000 de asigurați, al căror număr se dublează, cel puțin, cu membrii lor de familie. Drept urmare, în noiembrie 1940, au fost alocate fonduri în valoare de 400000 lei pentru deschiderea unui dispensar cu 3 medici și o farmacie proprie*, dispensarul începând să funcționeze câte o oră la Franco-Română - dr. C. Naum. După deschiderea acestuia într-un local propriu, muncitorii s-au declarat nemulțumiți, deoarece, deși plăteau asigurări de 4-5000000 lei, era situat la 1 km față de Ateliere(!) [Casa de Asigurări Sociale Brăila: director - C. Buhociu, medic șef - Dr. D. Naumescu . În Consiliul de administrație al Casei, lucrătorii de la

Franco – Română - breasla Muncitorilor Metalurgiști – aveau drept reprezentant pe Dl. Pană.]

• Existau **posturi de prim ajutor spre a pune la îndemâna accidentaților cele necesare:**

- *Industria Sârmei: dr. Rahoveanu*
- *Întreprinderile Metalurgice Dunărene (I.M.D.): dr. Cucu, dr. Lerescu și dr. Richter*
- *Societatea Franco-Română: dr. Răchițeanu (din martie 1939)*

Anul 1941 (Broșură tipizată, MAI, Nr. 37/A-1941 - dosar 47/1939)

Populația- nr. gospodării - 1774, nr. capi de familie - 1774; nr. contribuabili - 1628; nr. locuitori - 7345: după origine etnică (7069 români, 4 evrei, 80 unguri, 53 germani, 139 alte naționalități)

după cetățenie: 7082 români, 4 evrei, 80 unguri, 50 germani, 129-altă cetățenie

după religie: 7082 ortodocși, 4 mozaici, 130 catolici, 129 altă religie

Bugetul comunei an 1941-1942: prevederi 1652100 lei, încasări 974766, plăți 154740, sold 820026 lei

Numărul zilelor de prestație an 1941-1942: cu brațele-6500; cu una vită-700; cu 2 vite-330. Nu s-a executat nimic.

Drumuri: D. Național 1-250 ml; d. comunal-640 ml; 1 pod. Bugetul comunei pt. diferite lucrări-287519 lei. Nu s-a executat nimic.

Islazul comunal: 243 ha 1383 arii, cu 250 capete de vită învoite. Buget islaz: prevederi-224980 lei, încasări-118436. Teren inundabil.

Biserici: 1 preot paroh – Mihail Bănică, 1 preot ajutor – Mircea Micu, 2 cântăreți. Biserica din cărămidă, acoperită cu tablă 1908-1911; casă parohială, 5 ha teren cultură-folosite de

personalul bisericii. 7082 ortodocși, 2 adventiști, 6 penticostali, 150 alte confesiuni

Școli: 1-de băieți, 8 învățători, 587 elevi; 1-de fete „Ștefan Beloiu”, 9 posturi, 350 eleve. Iau masa la cantină 32 băieți și 32 fete. Comitetul școlar: Gh. Simion, președinte, primarul comunei, Ion Țiripa, secretar, Petre Bocancea, Ilie Hîrjet și Gh. Margine. Comitetul de conducere al cantinei condus de Petre Rădulescu, dir. Școlii de băieți; Grădina de copii mici: 2 posturi, 76 copii, local închiriat

Cămin cultural: condus de dl. dr. I.N.Tatoiu, ajutor Ion Alexandru, învățător; activitate în toate secțiunile-higienă-sanitar, cultural, moral și gospodăresc. Bibliotecă - 342 volume.

Fabrica de materiale de drum de fier, Proprietatea Societății Franco-Română. Putere motrice-900 CP. 1400 lucrători dintre care 100 necalificați. O lună-reparat 8 locomotive CFR, reparat diferite cazane și turnătorie de diferite piese

Mori cu benzină, foc și apă, electricitate, Hp15; cu valț și cu piatră. 36 muncitori. Capacitate de producție: 14000 kg în 24 de ore. Gh.I.Mateescu, cu plată (nu vamă)

Comercianți: 34 băcani, 20 cârciumari, 4 restaurante, 4 măcelarii, 6 brutării, 6 olării

Banca populară *Sprîjinul*, înființată în 1903 cu 194 membri, capital 339801 lei. Președinte-Marin Rădulescu, casier-Victor Mircea. Operațiuni de bancă și aprovizionare cu semințe agricole pentru semănat

Dispensar medical: 1 clădire, 9 camere, proprietatea Min. Sănătății. Dr. Ioan Tatoiu, agent sanitar Constantin Stuparu, moașe Ștefania Donescu și Maria Boriceanu. Consultații: luni, miercuri, sâmbătă + **Dispensar Casa de Asigurări Sociale,** cărămidă, proprietatea dl. Bălțeanu; dr. Naum, 1940. Epidemii declarate: scarlatină și febră tifoidă, câte un caz, izolați la Spitalul din Brăila; 2 decese

Boli sociale: tuberculoză-175, sifilis-87, pelagră-23, paludism-24, cancer-12, alcoolism-0, conjunctivită-1 granuloasă; 560 fântâni în curțile locuitorilor

2500 ha suprafață în hectare: 133 pășuni, 2 pomi fructiferi, 14 vii, 159 păduri, 177 vetre de casă, 10 drumuri, 5 teren degradat, 2000 ape/bălți

Unelte: 30 pluguri, 15 grăpi, 2 vânturători

Zootehnie: 282 cai, 98 iepe, 8 mânji; 1 taur, 22 boi, 250 vaci, 10 viței; 15 berbeci, 60 oi; 5 vieri, 180 porci, 195 scroafe; 1300 găini, 100 rațe, 80 găște, 40 curcani

Cimitire-2,5 ha

Secția de jandarmi: șef secție- Iancu Ștefan, șef post- Manea Ion

Nevoile comunei. *Biserica, fiind cu mari stricăciuni cauzate de cutremur, are nevoie de ajutor bănesc pentru reparatul ei, fapt pentru care s-a făcut apel la populația locală și la organele superioare de stat, dar până în prezent nu s-a dat nici un rezultat.*

Edilitare

1928: 3 străzi nepietruite, nu există instalații de apă și lumină electrică în comună

• Adresa Prefecturii din 3 febr.1928: **Înființarea serviciilor de pompieri în fiecare comună rurală** pentru ca pe viitor locuințele să fie mai apărate și incendiile să nu se întindă, ci să poată fi stinse cu ușurință. Nu exista un astfel de serviciu, prevăzându-se doar o alocație bugetară de 6000 lei pentru Pompierii din Brăila

• Primarul Ioan V.Țiripa: **recepția lucrării** pentru repararea Școlii nr.1 de băieți și pietruirea șoselei de pe str. Valea Rahovei și str. Nouă. Se execută trotuarul pe str. C. Brâncoveanu, antreprenor-Gh. Atanasiu.

• 1930: ordonanța Prefecturii: plantarea de salcâmi pe porțiunea de stradă din fața proprietăților lor (case, locuri virane)

la 4 m distanță, în gropi cu o adâncime de 1 m și un diametru de 80 cm.

- 4 apr. 1930: *Societatea Franco-Română de Material de drum de fer* plantase pomi pe șoseaua din fața atelierelor. Cere să se pună în vedere locuitorilor răspunzători de stricarea lor de către copii, vite, căruțe (în special vite cornute și porci, care circulă liberi).

- 21 sept.1931. Se cere alocarea a 20000 lei pentru procurarea unui aparat de incendiu mare și a patru mici necesare comunei.

- În 1932, s-au efectuat 16 podețe de beton pentru scurgerea apelor (șanțuri și terasament), refacerea unei părți din șoseaua ce duce spre Societatea Franco-Română, construirea străzilor Plevna până la cimitir și Valea Rahovei împrejurul bisericii. Lucrarea va fi continuată și în 1933: aprovizionarea cu piatră sfărâmată de granit de Dobrogea în mărime de 2-5 cm, din port, punctul „Concasor”, necesară pentru pietruirea străzilor comunale Valter Mărăcineanu, Valea Rahovei și Valea Călugărească, în valoare de lei 123289, din care se scade pentru asigurarea lucrărilor 6% (7398 lei), plătindu-se 115891 lei.

- Lucrări executate în 1933: 2 săli de clasă-420000 lei; 12,5 apeducte tubulare turnate în beton armat 13028 mc-50000 lei; 1000 mc piatră spartă de granit-370000 lei; 2100 ml șanțuri și împietruiri-130000 lei

- Lucrări de poduri, șosele și pietriș pe anii 1931-1933: terasament și șanțuri-6590 ml; furnitură de piatră de granit-399 mc; 310 căruțe de nisip; 16 apeducte tubulare-21577 mc.

- Construcția șanțurilor și pietruirea străzilor Valter Mărăcineanu, Valea Rahovei, Valea Călugărească, antreprenor T. Lerescu, contract nr.2345/27 iulie 1933, în urma licitației publice din 25 iunie 1933, în valoare de 103243 lei: șanțuri 1,50/0,50/0,50-4200 ml; așternerea pietrei-1000 mc și cilindrarea cu compresorul dat de Primăria Brăilei.

- Cererea de aprobare a răsădirii salcâmlor uscați și de rotunjire de crăci, cu excepția străzii Principesa Maria, care este șosea națională, este respinsă de Prefectură. (1934)

- Se alocă 50000 lei pentru construirea de apeducte tubulare la intersecția străzilor (1934)

- 9 iulie 1934, decizia nr. 26: recunoașterea ca drum public a drumului ce duce din comuna Brăilița pe malul Dunării spre Galați-clasarea ca drum comunal

- Litigiu cu Direcția CFR: astuparea rigolei (șanț) CFR Brăila-Port de gunoaiele din comună

- 16 iulie 1934: 1) antreprenorul T. Lerescu solicită recepționarea lucrărilor executate în 1933(2 săli de clasă) la Școala de fete *Ștefan Beloiu*; 2) în fața amenințării Direcției CFR de a închide / astupa canalul colector / șanțul liniei către port pentru scurgerea apei, deoarece *șanțul CFR se împotmolește cu mâl și alte gunoaie*, se aprobă plata unei contribuții pentru desfundarea acestuia.

- 19 apr.1935. Se angajează dl. Mocanu Teodor, desenator la Primăria mun. Brăila, pentru realizarea planului general al comunei Brăilița, inclusiv Islazul, pentru 2500 lei.

- 11 iulie 1935: se aprobă înlocuirea stâlpilor pentru linia telefonică

- 7 august 1935: se aprobă scarificarea / supraîncărcarea cu piatră, aprovizionarea cu nisip, așternerea pietrei și cilindrarea pe **străzile Gheorghe Dumitrescu, fost str. Nouă, Plevnei, Valea Rahovei, Valea Călugăreni**

- 19 august 1935: se aprobă executarea în regie a unui pod de trecere pe drumul comunal care duce spre Galați. Licitația pentru materialul lemnos este câștigată de comerciantul N. Trofin.

- Lucrări edilitare în anul bugetar 1936/1937

- instalație rețea aeriană pe stâlpii de fontă pentru iluminat comuna cu energie-100000 lei, anuitate către Societatea de iluminat

- refacerea str. Plevna (scarificare, refacere șanț de scurgere) 1000 ml-55000 lei, str. Constantin Brâncoveanu- idem, 130000 lei

- pietruit străzile Vadul Catagătei (de la Dumbrava Roșie până la capătul podului) - 30000 lei, Smârdan-18000 lei și Nouă-10000 lei, în total 630000 lei

- Decizia nr. 12/3 iulie 1936 aprobă devizele pentru aprovizionarea cu 500 mc piatră de granit și pentru lucrările de transport de piatră din depozit pe străzile comunei, de reparațiune, de pietruire din nou, terasamente, șanțuri, banchete, aprovizionare de nisip și cilindrare.

- La 31 oct. 1936, prefectura aprobă majorarea cu lei 50000 a articolului din cote adiționale și înființare la cheltuieli a unui nou articol - 60 - cu alocație de lei 50000 pentru construcție și pietruire de străzi în comună.

• Primăria Brăilița cere o contribuție de 9500 lei pentru întreținerea percepției din comună, utilizată de 11 localități (de ex. Chercea-1000 lei, Radu Negru-2000 lei, Pisc-500 lei)

• *PV 21 apr. 1937. Legea pentru organizarea muncii de folos obștesc (60 zile pe an):* 60 de tineri premilitari au executat șanțuri și terasamente pe strada Nicopol. Pe străzile Smârdan și Lascăr Catargiu s-au realizat pietruiri din nou cu 250 mc piatră spartă granit de la firma Panait Ghenciu & Spiru T. Dimitriu, adusă în depozit pe malul Dunării la Vadul Catagătei. La săpatul șanțurilor (181 ml x 16 lei/ml = 2896 lei) au lucrat lipovenii Ivan Ivanov, Famin Vasile, Filip Fadei, Cuprian Iosef, Lazăr Arhiminov, Petrov Timofte și Mihail Feodot. [Pentru aplecarea lipoveanului către săpături, a fost numit în contemporaneitate „excavator cu barbă”]. S-au plantat 200 puieți de salcâm la școli și în comună. Dl. maestru Nicolai Mărgineanu (54973 lei) a construit podețe tubulare de beton armat la intersecțiile străzilor Principesa Maria cu Valter Mărăcineanu, Valter Mărăcineanu cu Smârdan, Smârdan cu Lascar Catargiu și Lascar Catargiu cu Brâncoveanu.

• Ordonanța 979/17 martie 1937. Art.6 din 12: *Toți locuitorii sunt obligați ca în fiecare sâmbătă să curețe strada în dreptul proprietăților lor, să țină în permanență destupat șanțul șoselei pe aceeași porțiune, spre a înlesni scurgerea apei, să aibă fiecare în dreptul curții sale peste șanțul șoselei o podișcă înzestrată pe margini cu apărători văruite cu var alb; de asemeni, gardul proprietății să fie văruit cu var alb, fântânile bine întreținute fără noroi împrejur, ghizdurile și ulucile văruite cu var alb, gălețile cu punte de fier la gură.*

• 30 iunie 1937: Neculai Mărgineanu, meșter constructor de lucrări publice, din com. Brăilița, str. Nicolae Bălcescu nr. 58, solicită un certificat din care să reiasă că a executat în comună 2 săli de clasă și cancelarie, în valoare de 420000 lei în anul 1933; 13 apeducte din beton, 54497 lei, în 1934; reparația imobilului primăriei în 1935-40000 lei și 2 podețe/apeducte, în 1936, 16536 lei.

• Dosar 128/1940 Prefect.: • Curățarea șanțului de scurgere CFR construit pentru apărarea liniei Brăila-Brăila Port în care se varsă apele uzate provenite din comuna Brăilița-5000 lei/an. Sume datorate pentru anii 1936-1941, 25 000 lei • 8000 lei-reparațiunea și curățenia bisericii; 20000 lei-repararea și întreținerea imobilului primăriei; 1000 lei-Crucea Roșie

Rețeaua de iluminat-istoric 1928

• Obligatorietatea comercianților și a industriașilor de a ține felinare aprinse pe timpul nopții

• Primăria achită comerciantului Stoica Ion pentru iluminatul cancelariilor primăriei, notarului și percepției suma de lei 596,00, pentru luna iunie, reprezentând costul a 70 kg gaz, 15 sticle de lampă și 1,5 m fitil. Pentru luna decembrie, lună de iarnă, avea de achitat 230 kg petrol a 6 lei kg, 3 sticle de lampă a 6 lei bucata și 5 cutii chibrituri a 2 lei cutia.

• **Declarațiune (Dosar 8/1929 Primăria Brăilița):**

Subsemnații, comercianți, meseriași și locuitori din comuna Brăilița, declarăm prin prezenta că consimțim de a noastră voie, pentru că, dacă se instalează curent electric în această comună, să introducem și noi astfel de curent pentru iluminat în imobilele noastre cu numărul de lumini de care avem nevoie și arătate mai jos în dreptul fiecărui semnatar, după cum urmează...Urmează 68 de semnături: Primăria -15 becuri, biserica-20 becuri, Școala de băieți nr.1-10 becuri, de fete nr.2-10 becuri, infirmeria-4, percepția-2, case de locuit-24, cârciumari-18, cafenele-10, băcăni-15, moara și cârciuma lui Iancu Popescu-10 becuri, Iordache Chiscăneanu-cârciuma din str. Plevnei, 10 becuri, Tudor Chiscăneanu-cârciuma din str. Principesa Maria, 10 becuri etc.

• Prin adresa nr. 2872/11 august 1932 a primăriei Brăilița către *Societatea de Iluminat și Tramvai Brăila* se solicită introducerea în comună a curentului electric pentru iluminat public și particular(inclusiv Societatea Franco-Română, un morar și 100 particulari). Răspunsul Societății „Brăila”. *Tramways et eclairage electriques. Société anonyme (Siège social Bruxelles)*, venit, după șapte luni, pe data de 21 martie 1933, înregistrat la nr.999/22 martie 1933 la Primărie (care, considerând-o exagerată, o va respinge, printr-o decizie în aceeași zi), aproxima următoarele cheltuieli:

-iluminat public 150 de becuri a 25w (instalația conductelor, stâlpi de fier, console, brațe impermeabile=1125000 lei)

-iluminat particular, utilizând rețeaua iluminatului public=950000 lei

-2 contoare principale

- tarif: 5,10 lei iluminatul public și 9,15 lei iluminatul particular.

• decizia Consiliului comunal din 22 martie 1933

- decizia Prefecturii din 25 aprilie 1933
- devizul Societății „Brăila”-1310000 lei
- Decizia nr.497/ 25 apr.1933 a Consiliului Județean, semnată de Prefect, hotăra ca din comisia pentru studierea introducerii curentului electric în comună, pe lângă primar, un consilier și un delegat al serviciului drumurilor județean, să facă parte și un inginer electrician pentru a întocmi planul, devizul și caietul de sarcini.
- Consiliul comunal în 28 iulie 1933 autorizează pe dl. Ioan Țiripa, primarul comunei, să semneze contractul de concesiune
- Acceptul ing. Nicolae Munteanu (20 iunie 1933) de a executa planul și devizul necesar instalării iluminatului public-onorariu fix de 10000 lei
- avizul Prefecturii cu nr.933/9 august 1933
- Decizia nr.8 a Consiliului comunal din 3 martie 1934 delegă primarul Gh. I. Mateescu în locul fostului primar Ion Țiripa de a continua demersurile pentru introducerea iluminatului public
- Licitație publică (prin publicațiunea din 1 septembrie 1934 în Monitorul Oficial și din 26 septembrie 1934 în *Gazeta licitațiilor*) la 15 octombrie a.c. ora 10: *licitație pentru furnizarea și montarea rețelei de distribuție cu toate accesoriile necesare pentru iluminatul public și particular în această comună, precum și furnizarea curentului electric în valoare de 1372000 lei.*
- Licităția se reia la 20 decembrie 1934 și 23 ianuarie 1935, cu includerea a noi prevederi în concesiune. Pentru ultima licitație au cerut caietul de sarcini și planurile și societățile *Electro-Național. Societate în nume colectiv; Amper. Societate în nume colectiv și Societatea română de electricitate Siemens - Schuckert. Societate anonimă.*
- 22 martie 1935: aprobarea de către Comisia interimară a proiectului pentru electrificarea comunei, proiect întocmit de ing. electro-mecanic Nicolae Munteanu

- 18 aprilie 1935: Ministerul Industriei și Comerțului. Direcțiunea Energiei aprobă planurile rețelei de distribuție

- 10 iulie 1935: convenție pentru traversarea căii ferate

- 3 octombrie 1935-o nouă licitație, nici un amator

- 6 noiembrie 1935-idem

- autorizația de traversare a podului la km 22+ 740 m peste linia CFR

- adresă către Primăria mun. Brăila de a se dispune prelungirea firului electric de la ultimul bec aflat la oprirea tramvaiului din bariera Galați până la capătul podului care traversează linia CFR

Dosarul 27 / 1933, din care am extras câteva date din istoricul rețelei de iluminat, include pe lângă *Caietul de sarcini* și *Proiectul de electrificare. Iluminat public. Curent alternativ trifazic 600 / 220v.f=50 per/sec.* [Piese scrise: 1) *Memoriu*; 2) *Calculul rețelei*; 3) *Deviz în prima ipoteză*; 4) *Deviz în a 2-a ipoteză*. Piese desenate: 1) *Planul comunei Brăilița*; 2) *Rețeaua de distribuție cu toate lămpile arzând toată noaptea*; 3) *Rețeaua de distribuție a 50% lămpi arzând până la 12 noaptea și a 50% toată noaptea*. Proiectant: Ing. electro-mecanic, N. Munteanu].

Memoriul proiectului de electrificare a com. Brăilița consemnează: Comună limitrofă a mun. Brăila și în vecinătate imediată căzând sub raza de 6 km a Municipiului. Prin art.16 al tranzacției dintre primăria mun. Brăila și Societatea de Tramway și Iluminat Electric „Brăila”, sus zisa societate se obligă a furniza energia electrică necesară oricărei comune care cade în raza de 6 km de la bariera mun. Brăila. Avându-se în vedere că într-un viitor apropiat com. Brăilița va face parte integrantă din mun. Brăila, Consiliul comunal a hotărât ca să se pună același fel de stâlpi ca și în interiorul municipiului. Chestiunea electrificării comunei Brăilița era proiectată și în studiu încă din 1933, Consiliul comunal având aceleași pretențiuni ca și în tranzacția cu mun. Brăila. Acesta a aprobat proiectul întocmit de dl. ing. Munteanu.

• 9 iunie 1936. Consiliul Comunal decide aprobarea proiectului pentru concesiunea iluminatului, urmând autentificarea și aprobarea devizului.

Contractul de concesiune din 9 iunie 1936 dintre comuna Brăilița, reprezentată de primarul Gh. Mateescu, autorizat prin decizia consiliului comunal nr. 11/1936, și Soc. Brăila „Tramvai și Iluminat Electric din Brăila”, reprezentată prin ing. Alberto Malatesta și Albert Neubauer, prevedea:

1) comuna concesiunează furnizarea energiei electrice pentru iluminat și forță motrice în cuprinsul comunei;

2) termenul concesiunii: de la data autentificării prezentului act (nr. 1329/ 8 iulie 1936) până la data de 31 decembrie 1957 [la fel cu municipiul Brăila-n.n.];

3) valoarea instalațiunii: 1560000 lei;

4) plata în termen de 15 ani, în două rate egale anuale, prima rată fiind exigibilă la semnarea prezentei convențiuni. Dobândă de 5%. Fiecare rată: 75147 lei. Plată anticipată: scont 5%;

5) ratele să figureze în bugetul comunei;

6) consumație de 10000 kw ore anual pentru iluminat public de fiecare kilometru de cablu așezat subteran (instalând comptorul necesar și

7) cabina de transformare a curentului de înaltă tensiune)- lângă biserică, existentă și astăzi-n.n.;

8) întreținerea instalației acestui iluminat, precum becuri etc. privește primăria com. Brăiliței;

9) consumația va fi plătită lunar;

10) dacă firele (aeriene) destinate a servi pe particulari se vor fixa de stâlpii iluminatului public, se va reduce jumătate din costul stâlpilor;

11) bonificația primăriei Brăilița - 20%, din care 10% primăriei mun. Brăila.

Rețeaua exterioară măsoară 33000 metri liniari, fiind fixată pe 279 stâlpi de fier.

Contractul de concesiune a fost avizat de Comisiunea interimară a județului Brăila cu nr. 213 / 25 iunie 1936, pentru că se afla în prelungirea tranzacțiunii cu Primăria mun. Brăila și nu s-au prezentat la licitație alți amatori. A fost autentificat la Tribunal a 8 iulie 1936. Decizia nr. 17/6 aug. 1936 însărcinează primarul Gh. I. Mateescu cu executarea deciziei consiliului comunal privind electrificarea.

Au fost angajați ing. Petre Ioan pentru supravegherea lucrărilor de electrificare (6000 lei) și avocatul Andrei Foca Rodi, consultant contract (8000 lei).

Pe 20 august 1936, Primăria comunei Brăilița publica un *Apel către populația comunei Brăilița*, semnat de primarul Gh. I. Mateescu și notarul Gh. Simion, care anunța *instalarea rețelei aeriene pentru iluminatul străzilor cu lumină electrică, după o stăruință foarte îndelungată, cu mari sacrificii, greutate și trudă și îndemna preventiv pentru preîntâmpinarea pagubelor:*

1) *Să se ferească stâlpii să nu fie loviți cu căruțe sau cu alte corpuri tari.*

2) *Să se sfătuiască copiii de ambele sexe să nu se suie pe stâlpi sau să arunce cu pietre în becuri, care sunt de sticlă, căci pe lângă că le sparge, dar dacă ajung prin urcare la firele aeriene sunt expuși a fi carbonizați (omorâți) de curentul electric.*

3) *De asemenea, nu se va lăsa copiii să se joace cu smeul pe străzile comunei, căci fac atingere cu firele electrice.* Nerespectarea recomandărilor atrăgea dresarea actelor de dare în judecată și aplicarea de amenzi.

Societatea anunța terminarea lucrării la 21 august 1936 iar la 31 august același an comisia de recepție consemna, sub semnătura primarului Gh. Mateescu: *recepționarea (provizorie) va avea loc pe străzile din comună, unde se găsesc lucrările executate, recepția definitivă urmând a avea loc după un an.*

La 26 septembrie 1936, se aprobă *Regulamentul pentru plata contribuției la iluminatul public*, care stabilea următoarele contribuții: 180 lei-comercianți categ.I; 120 lei-comercianți categ.

a II-a; 96 lei-comercianți categ. a III-a (mici industriași, patroni și meseriași); 84 lei-funcționari publici, pensionari, tăvălucari; 72 lei-căruțași cu doi cai; 60 lei-locuitori cu un cal; 48 lei-muncitori manuali (hamali); 40 lei-restul locuitorilor.

Se păstrează *Tabloul nominal cu autoritățile (primărie, biserică, școli, Franco-Română) și locuitorii care doresc a introduce lumina electrică la locuințele lor*, situați după cum urmează: 5 abonați pe str. Nouă, 6 pe str. Traian, 3 pe str. Valter Mărăcineanu, 3 pe str. Carol, 2 pe str. Lascar Catargiu, 4 pe str. C. Brâncoveanu, 5 pe str. Smârdan, 9 pe str. Principesa Maria, 6 pe str. Nicopole, 1 pe str. Rahovei și 3 pe str. Bălcescu. Celor 69 de abonați inițiali, li se adaugă alți 22 și, mai apoi, 35. Se serveau de firele iluminatului public și li se instalau contoare. Unele extinderi erau aprobate prin decizii ale Consiliului Comunal, Astfel, prin decizia nr. 23/2 oct. 1936, se aproba extinderea la Școala de băieți, cheltuielile privind administrația școlară Piscu.

S-a extins, totodată, în 1937, iluminatul public cu încă 38 stâlpi de fier cu lămpi pe străzile N. Bălcescu, Nicopol și Dumbrava Roșie (decizia nr. 30/3 dec. 1936). Costul lucrării, stabilit prin licitație publică: manopera maestrului instalator Ion Iordăchescu-43465 lei și materiale, achiziționate prin licitație publică-260000 lei. Fusesse respinsă ca neavantajoasă oferta lui Th. Georgescu, *Electrica Universală*, Str. Călărași nr.1, de la care se cumpărau însă 200 becuri electrice, marca Tungstram, 240 volți, 25 wați. 100 de becuri se cumpărau direct de la Fabrica Românească de becuri Tungstram S.A.R. București iar 50 becuri de 25w și 7 de 75w de la *Magazinul de Porcelanuri, sticlărie, lămpărie, faianță și articole pentru menaj* al lui Ioan N. Popeea și C.A.Roșculeț de pe str. Regală nr. 55, colț cu Bd.Cuza, sub Hotel Petersburg (unde astăzi este o direcție a Primăriei). Iată cum a evoluat consumul de energie electrică în comună, în anul 1937, plătit cu 5,40 lei/ kw: martie-1779 kw, aprilie-1363 kw, mai-1395 kw, iunie-1095 kw, octombrie-1738 kw, noiembrie-1748 kw și decembrie-1812 kw.

Astfel se înfăptuia vechiul deziderat pentru iluminarea cu lumină electrică a comunei Brăilița.

1940 - Se simte suflul războiului.

**Extrase din dosarele nr. 51, 52 și 53 / 1940. Valabile pt.
toate comunele de pe fostul Islaz.**

- propuneri de mobilizare la lucru
- vânzarea petrolului în cantități mici; model de reclamațiune asupra aprovizionării cu produse petroliere; preț la petrolul lampant fixat de primărie cu revizuire lunară
- concentrări; drepturile bănești ale concentrațiilor
- ajutorarea familiilor concentraților; 89 de concentrați având 5 copii propuși pentru ajutoare [între oct. 1939 și 20 iunie 1940, 132 familii de concentrați au primit ca ajutor 39565 lei, 1099 kg mălai, 3079 kg cartofi, 520 pâini și 133 kg zahăr]
- rechiziții de animale
- procurarea de măști de gaze și alte materiale de Apărare pasivă
- autorizațiune de ședere în zonă militară
- rechiziții de prese și motoare pentru prese (inexistente în comună)
- tariful măcinșului, uium sau bani, stabilit de prefectură în vederea evitării speculei
- Comisariatul General al Aprovizionării: prețul sării de la Salina Slănic-mercurizat
- interzicerea tăierii vitelor sub 2 ani și a vițelilor de până la 6 luni
- Comisariatul General al Înfrânării și Reprimării Speculei Ilicite: măsuri împotriva speculei
- interzicerea înscrierii în Partidul Național Socialist Muncitoresc din România, condus de H. Kensity, a cetățenilor români de origine germană (care, pentru a-și dovedi originea, prezentau pașaportul strămoșilor-Ahnenpasz)

- încheierea până la 15 martie a acțiunii de eliberare a buletinelor populației și a carnetelor de identitate, cu scutirea de taxă, în zonele militare
- Ministerul Înzestrării Armatei: a doua emisiune de bonuri de rechiziție pentru dotarea armatei
 - preț maximal la uleiul de floarea soarelui (40-50 lei, în funcție de zonă)
 - listă articole maximalizate și de cele de generală necesitate
 - regimul persoanelor flotante
 - obligația unităților armatei de a da efectiv ajutorul la muncile agricole
- în contra alarmismului nesăbuit privind iminența războiului, se reamintește art. 329 din Codul penal: publicarea, reproducerea sau răspândirea prin orice mijloace de știri false, de documente închipuite, falsificate sau pe nedrept atribuite altora, care sunt de natură să tulbure liniștea publică se pedepsește cu închisoare corecțională 2-6 luni și amendă 2000-10000 lei
- cuantumul arenzilor pentru suprafețele ocupate cu lucrări de apărare națională (nu se aflau în Piscu)
- confidențial: prezența coloanei a 5-a germană cu misiuni de spionaj și sabotaj
 - obligația anunțării aterizării de avioane
 - instrucțiuni privind fotografierea
 - organizarea pazei în comună; post de trecere pentru controlul tuturor vehiculelor și pietonilor care intră în comună
 - cunoașterea stocurilor de fier vechi (garduri, grilaje, balcoane, porți)
 - confecționarea de flanele pentru armată
 - înscrierea în tabelele de recensământ a tinerilor din teritoriile cedate URSS (Basarabia și Nordul Bucovinei)
 - colectarea de lână pentru fabricile de postav și tricotaje

Legislație antievreiască

1 nov. 1940 - Subsecretariatul de Stat al Presei și Propagandei: Proiect de lege pentru naționalizarea și protecția imprimatului românesc. Liste complete de autori evrei, spre a evita cumpărarea și lectura acestor autori.

15 sept. 1934 (Dosar 40/1934, fond Prefectura). Raport Prefectură către Siguranța Generală a Statului. **45 tineri evrei din organizația Haluțini** lucrează la Șantierul Goldenberg sau la diferite industrii unde conducătorii sunt evrei sau pe la mașinile de tăiat lemne, *acaparând astfel locuri ce ar fi putut să fie ocupate de șomerii băștinași. Locuiesc în cartierul Sf. Constantin, unde Garda de Fier are o organizație mai puternică și deci s-ar fi putut naște incidente grave.*

- 17 aug. 1941. Niary Anton, internat în lagăr conf. Ordinului nr. 2117/1941, ca fost condamnat pentru activități comuniste.

- Dosar 116/1942 Prefectură: Detașamente de muncă la Lacu Sărat (149 evrei, cdt. Militar, slt. Rezervă Traian Țino) și Baldovinești, la seră, gropile de var, Prefectură și serv. Tehnic. Brasardă la mâna stângă. Ordonanță Prefecturii 30 nov.1942: aprovizionarea cu alimente a evreilor. Afășată la instituții și 13 localuri, între care cârciumile lui Mircea T. Chiscăneanu și Iordache Chiscăneanu, băcănia lui Gh. I. Mateescu.

Armata sovietică eliberatoare

Anul 1945 este ilustrat de numeroase dosare privind, pe de o parte, **A. bunuri ridicate fără formă de către autoritățile sovietice** de la preturi, primării, posturi de jandarmi și particulari, iar pe de altă parte, privind **B. vitele și vehiculele cu tracțiune animală și harnașament de proveniență din URSS și nepredate din varii motive, nerestituirea fiind prevăzută în art.12 al Convenției de armistițiu.**

A. Bunurile fuseseră ridicate sub amenințarea armelor în septembrie 1944. Astfel, grupuri de ostași sovietici au pătruns cu forța în secția de jandarmi din Brăilița, luând 4 cai și 3 căruțe în valoare de 824000 lei. Alte bunuri în valoare de 588200 lei au fost ridicate de la postul de jandarmi. Din documentul întocmit de primarul Dobre Popescu, la 26 martie 1945, aflăm o listă de 39 de locuitori jefuiți, între care Basil Clony, de la al cărui conac au fost sustrate 7000 l. vin x 80 lei / l.= 560000 lei, 2 noateni și alte bunuri în valoare totală de 737000 lei., și Ioan Dumitrescu, fost primar, păgubit cu 2 trăsuri, 2 cai , o căruță, 26728 l. vin x 200 lei/l.= 5345600 lei, în total 10027100 lei.

B. Erau bunuri luate în întreținere și în dijmă de la guvernământul Transnistriei. Vitele muriseră sau fuseseră vândute, fără ca suma să fie depusă la vreo autoritate. Este și cazul lui Gheorghe Mateescu, fost primar, din str. Bălcescu nr. 75, înregistrat cu o vacă moartă și 3 vândute la măcelar înainte de 12 septembrie 1944, sau al moștenitorilor lui Iordache Chiscăneanu, comerciant de vază, din str. Plevnei nr. 75, cu o vacă. Adeverințele pentru vitele moarte erau eliberate de dr. Chr. Bratosin, medicul veterinar șef al municipiului Brăila. Ambii erau trecuți în debit ... în funcție de starea materială (lupta de clasă începuse să-și arate colții!), primul având un debit de 205920 lei iar al doilea, 1058148 lei! Într-un al treilea caz, Gheorghe Radu din Valea Prahovei nr. 4, înregistrat cu 2 vite, nepredate și vândute înainte de 12 septembrie 1944, deoarece are o stare materială medie și nu poate plăti o sumă exagerată, este impus cu 200928 lei, adică 100468 vita, respectiv jumătate din suma datorată de Gh.Mateescu pentru o vită. (Dosar 178/1946 Prefectura Br.)

C. Liste similare vizează și comunele Nedelcu Chercea-180 de cetățeni și Radu Negru Negru cu 61 de locuitori.

Cercetaș solitar în anul de grație 2011, având ca cicerone pe dl. Ștefan Popa, secondat de fiica sa Livioara, pentru Mircea Mălăeru (v. mai departe) și pe dl. Bucur Stan, n. 1938, maestru în construcții, pentru Mircea cel Mare.

Puțini brăileni colindă astăzi străzile Brăilei. Dacă au de mers la Progresul sau ce-a mai rămas din el, iau tramvaiul care cotește de la Pod spre dreapta, pe Mălăeru, și apoi pe Negruzzi. Dacă sunt reparații pe Dorobanți, automobiliștii sunt nevoiți să treacă podul și, pe Mircea Mălăeru – Viilor -Vadul Catagaței, pe unde curgea odinioară râul Bâsca, să ajungă pe șoseaua-dig Brăila –Galați, în dreptul hotelului Steluța.

Pe aici pătrundem în Brăilița originală, care ocupa o suprafață de 1 kilometru/1 kilometru: 8 străzi la 125 m, 4 la 250 m. Cartierele Progresul și Vidin sunt adăugiri la vechea comună din 1892, care, după cum s-a văzut, se mai extinsese în câteva rânduri, de ex. în anii 1920 spre Șantierul Franco-Român (*Strada Nouă*, locul nașterii prozatorului Tudor Octavian), unde în anii 1970-1980 s-a născut Cartierul Progresul, sau în anii 1970, între Mălăeru și Calea Ferată.

Pentru a urmări traseul mai ușor, reamintim că podul nou corespunde străzii Plevnei de odinioară și Căii Galați de astăzi iar podul vechi, străzii Carol, respectiv Industriei / Progresul.

Unde e podul nou, venea altădată circul și se organiza bâlciul cu căișori, lanțuri, bucuria copiilor. În timpul războiului, se depozitase o mare cantitate de nisip pentru apărarea pasivă contra incendiilor. Azi, e orașelul copiilor, construit de GALMOPAN ca sponsorizare, după ce DEMOPAN fusese pierdut la barbut de către acționarul majoritar. Dar asta este altă poveste. Locul era proprietatea lui Iancu Popescu. Vindea material de construcții și catran. În clădirea limitrofă s-a aflat fosta grădiniță de la Progresul. Azi, e sediul Jandarmeriei.

La pod (podul vechi) erau acostăți mai ales tinerii. Crimele care îi duseseră faima se petrecuseră mai ales în perioada tranziției de la nemți la sovietici. Acum au fost

executați frații Ghiocel-țigani argintari sub pretextul fugii de sub escortă la Canton de către comisarul Belu-Barbu. Se spune că mama lor avea cuțitul în geantă. Renumiți cuțitari erau și frații Gologan din Chercea. Mai cunoscute fuseseră 4 crime: Moisescu, casier la Franco-Română; un maestru din Docuri (în Sătuc, în spatele PEQO-ului din Chercea); zarzavagiul Pandelescu din Piața de la blocul turn de astăzi de pe strada Galați, ucis la moara lui Ghiță Stan de dincolo de Dorobanți spre a fi jefuit, și Mateescu, zis Matulea, salariat la Progresul, chiar pe pod, de lipoveni îmbrăcați rusește.

Pe stânga și pe dreapta podului, primăria Brăila, păstrându-și dreptul de proprietate, prevăzuse locuri pentru piață (*să rămână cu destinația expresă și veșnică de piețe publice*), administrată de primăria Brăilița, de-a lungul timpului fiind aici tot felul de gherete cu zarzavaturi, pește ș. a. Tot aici ar fi trebuit să fie amplasat Monumentul Eroilor, care, spre deosebire de Chercea și Radu Negru, a rămas doar la stadiul de alegere a locului de amplasare a monumentului.

Pe Progresului, pe stânga, după trecerea podului s-a aflat cârciuma „La trei urși”, numită așa pentru statura herculeană a patronului. Clădirea a fost demolată, dar astăzi acolo, în alt spațiu, a existat o alimentară iar în prezent o altă cârciumă.

Prima locuință înainte de PEQO era cea a lui Petru Chiscăneanu (în 1939, ocupa 1287,50 mp), a cărui cârciumă era așezată la vad bun. Înainte de a trece podul, negustorii sau căruțașii opreau să-și tragă sufletul și să prindă curaj. În comunism, cârciuma a devenit alimentară, apoi depozit de imprimate. După 1989, restaurant și, în prezent, sală de jocuri mecanice.

Între Calea Galați, fostă Plevnei, și Costache Negruzzi, fostă Constantin Brâncoveanu, s-au aflat, în ordine, postul de jandarmerie (pe Plevnei către Valter Mărăcineanu), devenit grădiniță cu program normal, magazin *en gros*, unitate de încărcat instinctoare; brutăria lui Barzucas (barba Gherase); frizeria lui

Ionel Teodorescu (apoi, Loto-pronosport și Tutungerie); aprozarul lui Ion Oncescu, poreclit Crizon, devenit Gostat. Astăzi, Magazin mixt, ocupând și localul fostei frizerii. Urma măcelăria și atelierul de cojocărie ale lui Fotache, astăzi imobil proprietate personală, și fierăria lui Ștefan Țiganu, ai cărui succesori, în comunism, au donat imobilul statului pentru o locuință la bloc. După 1989, imobilul a fost demolat, terenul împreună cu următoarea proprietate fiind concesionat unei firme. Un loc distinct ocupa proprietatea lui Stelian Leocă: pe aliniamentul din Mălăeru avea doi chiriași-măcelăria lui Ion Țigănuș și frizeria lui Mihai Epure, în locul cărora, înainte de 1989, au funcționat unitățile-coafor, frizerie, librărie, textile-galanterie-mercerie. În restul clădirii, cu intrare prin Calea Galați, proprietarul ținea cârciumă și han, care au cedat locul unui magazin de metalo-chimice-sticlărie. După decembrie 1989, fiind foarte deteriorată, a fost demolată iar terenul concesionat firmei sus - amintite. Colțul străzii Mălăeru cu Negruzzi era ocupat de cârciuma lui Dumitrache Mateescu, transformată în aprozar și tapiserie. În prezent, se află o firmă de termopane/tâmplărie PVC.

Dincolo de PEQO se află proprietatea lui Panait Mateescu (fost primar al comunei Brăilița, despre care va fi vorba în secvența *Familii întemeietoare*), unde existau o moară și o presă de ulei. După naționalizare, au funcționat, în ordine, întreprinderile locale de Drumuri și Poduri și Domeniul Public al Primăriei. A fost retrocedată urmașilor, care au vândut-o.

Între Mircea cel Mare și Nicopol, era proprietatea Țintilă cu fabrica de săpun.

La numărul 1 A, pe Dumbrava Roșie, se afla domeniul colonelului Iliescu, fost comandant al Legiunii de jandarmi. Cunoscut drept via lui Iliescu, cu o casă-conac care mai există, loc de recreere și de vacanță, unde colonelul își invita prietenii la o partidă de cărți, cu finaluri demne de romanele lui Damian Stănoiu. La o astfel de partidă, colonelul a pierdut casa, care a trecut în proprietatea lui Benone Clucenco, propriul cumnat.

Casa, așezată pe rambleul digului, era înconjurată de vii iar în apropierea acesteia se afla o mică plantație de migdali. Casa avea o fântână forată, cu tuburi de ciment și un bazin din piatră de acumulare a apei, folosită pentru udarea straturilor de lalele și zarzavaturi, de către doamna Iosefina. În anii comunismului, via a fost trecută în patrimoniul primăriei iar după 1966 terenul a fost vândut pentru construirea a 26 de locuințe proprietate personală. Casa păstrează încă arhitectura inițială, dar fântâna și bazinul au dispărut. În colț cu Negruzzi era băcănia coanei Mița, azi imobil proprietate personală.

Pe Brâncoveanu colț cu Valea Călugărească s-au aflat cârciuma și salonul lui Bratosin. Tot pe Mălăieru, colț cu Progresului, s-a aflat farmacia comunei, până la demolare, când s-au construit blocuri. Era condusă de două farmacistes surori.

Pe Dumbrava Roșie, drept Valter Mărăcineanu, s-a aflat dispensarul comunal, care a funcționat și-n comunism până la construirea cartierului Vidin. În prezent, aici funcționează o secție a Fiscului și o filială a Bibliotecii Județene. Pe Valter Mărăcineanu, colț cu Nicopol, era cafeneaua lui Marcu, azi magazin alimentar al unui descendent.

Între Timiș și Dumbrava Roșie s-a aflat o ghețarie, pe terenul căreia au apărut câteva imobile particulare. Între Timiș și Nicopol s-au aflat cârciuma lui Muștiuc (unde de Paști se instala dulapul și, cu un ou, proaspăt sau vopsit, te dădeai în policioare) și un aprozar, unde astăzi e un magazin alimentar, proprietatea unui urmaș.

Pe **strada Mircea cel Mare, fostă Principesa Maria**, la nr. 58, s-a aflat Primăria comunei, azi, Grădinița cu program normal „Maria Mirabela” iar la colț cu Valter Mărăcineanu, percepția comunei Brăilița, dar și a celorlalte două comune rurale de pe Islaz: Radu Negru și Nedelcu Chercea (tustrele făceau parte din plasa Silistraru/Radu Negru), astăzi demolată, pe teren ridicându-se locuințe particulare. Strada Principesa Maria fusese prima stradă asfaltată din comună, rămasă însă mult timp necanalizată,

ca să nu se strice asfaltul. Pe Smârdan, colț cu Walter Mărăcineanu, era cârciuma lui Anton Cocoș, în prezent aproape demolată. În preajma bisericii, pe locurile prevăzute la parcelarea comunei Islaz la 1892 s-au aflat pe strada Cezar Petrescu, Școala de fete „Ștefan Beloiu”, corp C al Școlii Generale nr.19, azi în paragină, iar pe Smârdan, Școala de băieți, corp B al Școlii Generale nr. 19, azi grădinița „Mihaela”.

Cum vii dinspre Calea Galați, pe partea stângă a bisericii, colț cu Smârdan, se află Școala „Mihail Kogălniceanu” (vezi și mai sus) iar pe dreapta, Piața „Cezar Petrescu” și un Service auto. În curtea bisericii se află o troiță, care fusese plasată altădată pe Smârdan colț cu Timiș, drept casa primarului Panait Mateescu, vândută de urmașii acestuia. Cu transformările de rigoare, a fost service auto și locuință a noului proprietar. Pe troiță se mai poate citi: *Ridicăta cu cheltuiala mea în amintirea eroilor Reg. 3 (...) și în memoria soției mele Enuța.(...) Mateescu (Panait).*

Trecând de biserică, la intersecția străzilor Mircea cel Mare cu Cezar Petrescu, numite odinioară Principesa Maria și Valea Rahovei, ajungi în „domeniul” familiei Chiscăneanu, care ocupa 3 colțuri: 1) salonul de nunți și cârciuma lui T. O. Chiscăneanu, cum citim și astăzi pe frontispiciu, ridicată în 1913. În comunism, în locul cârciumii a funcționat căminul cultural din Brăilița, unde încăpeau 200 de persoane, după a cărui închidere a redevenit salon de nunți. Proprietar: Cezar Chiscăneanu. Vizavi a fost brutăria/cuptorul de copt, moștenit de Ecaterina Chiscăneanu (căs. Țane), cu deschidere spre Smârdan, naționalizat și devenit DEMOPAN, astăzi Service (alături aflându-se la nr. 89 casa dr. Nicu Chiscăneanu, fiul preotului Alexandru Chiscăneanu, „popa Sandu”, cum îi ziceau poporenii) iar pe diagonală, cârciuma / băcănia lui Mircea Chiscăneanu, casa bătrânească a familiei.

Un vad deosebit se afla tot pe Mircea cel Mare la intersecția cu Valea Călugărească: pe dreapta s-a aflat băcănia lui Costică Fusea iar peste drum cârciuma/băcănia și salonul de dans al lui Gheorghiță Aloman, în a cărui clădire, din cărămidă aparentă,

păstrată până în zilele noastre într-o formă neschimbată, a funcționat până nu demult un magazin alimentar iar pe stânga cafeneaua lui Ion Aurel, băcănia lui Constantin Fusea și cârciuma lui Coadă, urmate peste drum de cafeneaua lui Țancu, locul celor mai frecvente bătăi din cartier, încheiate cu intervenția șefului de post al jandarmilor, Zamfir, singurul care reușea sa-i potolească.

În salonul lui Aloman, ca și în celelalte menționate, se dădeau baluri. Fetele veneau cu mamele, care stăteau pe băncile de pe lângă pereți, iar fetele așteptau cavalerii sau dansau între ele. Uneori se alegea regina balului de către cei mai înstăriți.

La nr. 144, s-a născut actrița Giliola Coconcea; la 152, poeta Domnița Stan-Văduva iar la 168, marele sculptor Nicăpetre(vezi la **Personalități**).

Ajungem la strada Târgoviște care desparte Brăilița de Pisc: numerele impare aparțin Brăiliței iar cele pare Piscului. **Strada Târgoviște se numise Principesa Ileana / Pavel Tcacenco.**

Pe Oituz / Gh. Munteanu-Murgoci se află bisericile Barabulnică (fără preoți) și Ovidenia Mică; pe Matei Basarab, fostă Ostrovski, o grădiniță reabilitată, la cheie pe 15 sept. 2011 (fostă Școala veche rusească); biserica Ovidenia Mare, învelită, ca și cea Mică, cu tablă de cupru cu argint aurit, și Comunitatea Rușilor Lipoveni, având ca simbol o barcă, numită și BOXATU, după porecla fostului proprietar Apostolatos Gheorghe, fiul lui Socrate, grec, și al Ilenei, româncă (tot pe Matei Basarab se aflase și Primăria) iar pe Târgoviște, Școala Nr. 21, numită în perioada interbelică „Andrei Cocos”, după numele întemeietorului, și astăzi, „A.S. Pușkin”. În sudul cartierului, pe strada Pictor Iser, cimitirele ortodox și lipovenesc.

La fiecare întretăiere de străzi, câte un vad comercial. De ex., Târgoviște cu Matei Basarab și Nicopole: brutăria lui Zaharia în casele lui Popa Bubuleana; băcănia lui Pricop Nicu; cârciumile Condruț Tudorache și Dumitru.

În fața Comunității Rușilor Lipoveni se află un panou pe care citim: *Consiliul Județean și Primăria municipiului Brăila*

implementează proiectul „Reabilitarea și modernizarea sistemelor de apă uzată în județul Brăila”. În Municipiul Brăila se vor realiza următoarele lucrări:

-Extindere rețea de apă-17361 ml pe un total de 81 străzi din municipiu

-Reabilitare rețea de apă-20241 ml pe un total de 66 străzi din municipiu

-Extindere canalizare-74877 ml pe un total de 178 străzi din municipiu

-Reabilitare canalizare-12891 ml pe un total de 73 străzi din municipiu. Programul (fără termene!) se desfășoară sub sloganul: *Investim în mediu. Credem în viitor.* Parteneri: Consiliul Județean, Ministerul Mediului și Pădurilor, UE și Primăria Mun. Brăila.

La ieșirea din Pisc, la capătul străzii Oituz, în prelungirea străzii Viilor, mergând pe Vadul lipovenilor, mărginit azi de gunoaie, ajungem la locul unde s-a aflat conacul lui Trivier, în curtea căruia s-a construit Prodaliment-ul, moară pentru ciocănele /urluială, crescătorie de porci, abator, fabrică de mezeluri, dispărute și ele astăzi. În anii 1990, aici mai existau Ferma nr. 9 Pisc de la COMSUIIN și Ferma de berbecuți a SINCAR. Astăzi, a mai rămas doar secția anexă a penitenciarului, ferma de porci, vizibilă și de pe dig prin șurile de paie. Îmbrăcat în haine de voiaj (pantofi cu talpă groasă, pantaloni bufanți), parcurgea distanța până în Piața Traian, deși avea automobil, cu șareta sau pe jos, flancat de cei doi câini de rasă ai săi, despre care se zice că aveau ...dinți de aur, imperturbabili la lătratul câinilor din cartier.

Bancherul Alfred Trivier, director la *Banca Belgiei (Banque Belge pour les Etrangers)* și la Banca Comercială Română, îi făcuse în dar soției sale Lucreția (fiică de învățători, de o rară frumusețe), căreia toți îi spuneau Dudu(ia), o fermă și un mic conac în Pisc. Fermă model cu 70 capete de vite mari, din care 58 vaci cu lapte (care alimentau cu lapte, unt și brânză colonia franceză din Brăila) și restul sterpe, 4 cai, 4 boi, 4

mânzați, 30 porci, 2 pogoane de vie, 9 pogoane grădină de zarzavat, 150 pogoane de arătură și pășune, o pompă de apă cu un motor de 4 CP, o mașină de tocat paie și coceni de porumb, uruitor și mașină de tăiat sfeclă cu un motor de 8 CP. Alte surse vorbesc de 30 de vaci, de un grajd cu adăpători de presiune, vacile adăpându-se singure. Erau tocmiți 4 oameni la grajd și 2 femei la muls. Alte 4 femei vedeau de păsări - porumbei, găini, curci, rațe, găște. Via era plantată în trepte iar pe deal cultiva pentru nemți mazăre. Datele, chiar oficiale, sunt contradictorii. Astfel, la 29 dec. 1941, la proprietăți agricole Lucreția Trivier figura cu 0,5 ha pământ arabil și 2,5 ha vii. La aceeași dată Col. C. Racoveanu deținea 22 ha pământ arabil. Dealtfel, fișa comunei din 1941 înregistrează numai 118 ha teren arabil, 59 ha vii și 80 ha pășuni.

Un alt traseu te conduce pe Calea Galați în cartierul Vidin și mai departe spre Baldovinești, atingând obiectivele (de la tramvai): cimitirele ortodox și lipovenesc, Stadionul „Progresul”, Biserica Antonie cel Mare, Direcția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranță Alimentară Brăila-construcție nouă și Grupul Școlar Industrial „Constantin Brâncoveanu”. Biserica cu hramul Antonie cel Mare a fost ridicată între anii 2000-2003 prin strădania preotului paroh Cristian Gagu. Pictura în frescă, Adrian Vartolomei. Sfințită la 22 mai 2005. În prezent, se finalizează cantina socială.

La capătul liniei de autobuze nr. 2, urmând Vadul Praporgescu, ajungeai la Cătunul Nemțesc, după ce te cinsteai la cârciuma fraților Ocheșelu. **Cătunul / Satul Nemțesc**, la 7 km NE, dincolo de muchia Baldovinești și calea ferată, a cuprins inițial 30 de familii prusiene, aduse din orașul Brăila, în 1844, de fostul guvernator al orașului, colonelul Jacobson. Exista o școală cu învățător plătit prin analogie și o casă de rugăciune, unde venea preotul protestant o dată la 4 săptămâni. După primul război mondial, în replică, s-a numit *Generalul David*

Praporgescu (după cum str. Germană s-a numit Oituz iar Turcă, Mărăști). Azi, a fost inclus în satul *Pietroiu*.

Pe muchea Baldovineștilor, pe locul Fermei nr. 11 COMSUN, cumpărată de DAPT, ar fi trebuit să se construiască un cartier rezidențial. N-a fost să fie! Acum, locul, cumpărat de o firmă din Galați, e neutilizat.

Familii întemeietoare

Andrei Cocoș-Gh. I. Mateescu (Panait Băcanu)

O figură ilustră, cu calități excepționale și merite deosebite în zona Piscului a fost învățătorul **Andrei Cocoș**, căruia îi datorăm înființarea școlii din acest cartier. Născut în anul 1881, în județul Ialomița, a fost numit învățător în satul Pisc în 1904. Satul n-avea clădire de școală, din pricină că populația de lipoveni era refractară față de cultură și căuta să zădărnicească înființarea unei școli. Grație calităților învățătorului Andrei Cocoș și entuziasmului său tineresc, acesta reușește să înfrângă « rezistența întunericului » din acest sat.

La început, școala a luat ființă cu o singură clasă, în care au fost înscriși 120 de elevi. În 1908, roadele muncii sale de apostol sânguincios s-au arătat, construindu-se o școală cu patru săli de clasă, coridor, cancelarie. Introduce lucrul manual pentru băieți. Grădina școlii era un model.

În 1913, Andrei Cocoș a luat parte la campania din Bulgaria iar la întoarcerea din război a fost numit revizor școlar și redactor al revistei învățătoresți « Viața satelor ». Era un bun coleg, distins predicator în biserică. La intrarea României în primul război mondial în 1916, din nou înrolat, cade ciuruit de gloanțe în primele lupte date în Dobrogea, la Turtucaia.

Pildă nemuritoare urmașilor, școala, înălțată prin truda lui, i-a purtat numele ca un prinos de recunoștință.

[La reforma învățământului din anul 1948, școala se transformă în *Școală elementară de 7 clase cu predare în limba rusă. Se revine la predarea în limba română în anul 1959. Începând cu anul școlar 1963-1964, devine Școala generală Nr. 21, cu 8 clase. Astăzi, Școala a primit numele marelui poet rus Pușkin, ignorându-se istoria lăcașului, numele lui Andrei Cocoș fiind păstrat în memoria locuitorilor doar prin denumirea străzii ce marchează limita cartierului!*]

Ctitorul școlii din satul Piscu, învățătorul **Andrei Cocoș**, căsătorit cu Paraschiva, casnică, a avut **4 copii: Iulian**, profesor de chimie, fără urmași; **Barbu**, profesor de limba română în Craiova, având o fiică - Liana, profesoară de chimie la Liceul „Mihai Viteazul” din București, al cărei fiu Cristian a emigrat în SUA; **Constanța**, profesoară de geografie, a avut un fiu – Dănuț, medic [căsătorită cu un înalt funcționar din Ministerul de Finanțe, pentru discuțiile din familie cu alți prieteni, pârâți la Securitate de servitoarea din casă, au fost arestați și condamnați la câte 25, 20 și 15 ani muncă silnică, fiind eliberați de-abia în 1964. În momentul arestării, Dănuț era student în anul II, coleg cu soțul Vioricăi, cu care s-a reîntâlnit după ani la căsătoria acesteia]; **Vasile**, profesor de geografie, cu 2 copii: Viorica (căs. cu Dr. Aurel Stanciu), având un fiu - Laurian Cirus, inginer, și doi nepoți: Mihăiță Cirus (11 ani) și Flavius (6 ani) și Iulian Dragoș, tehnician arhitect, cu o fiică - Violeta Anca, economistă. Cei patru orfani, copii ai unui erou căzut la datorie pe câmpurile de luptă ale primului război mondial, au fost întreținuți de către stat la școli și la facultate. Copii fiind, au făcut de strajă la Troița închinată Eroului Necunoscut din fața catedralei din Tg.Mureș. Pe linie paternă, se moștenește astfel dragostea față de școală, după cum, oprindu-ne asupra ramurii materne, se va dovedi vrednicia, aducătoare de bunăstare și bogăție.

Vasile A. Cocoș, profesor de geografie, a funcționat în orașele Cernăuți, Timișoara și Târgu Mureș, de unde revine la Brăila la moartea mamei, profesând, în ordine, la Liceele

Comercial - Bancotescu, de Fete și Bălcescu, unde a fost director adjunct pentru seral și, apoi, director plin (1.IX.1968-1.IX.1974). *Excelent organizator și îndrumător de excursii în țară și străinătate* (T.Buculei). A publicat lucrări cu caracter folcloric și etnografic local, dintre care menționăm: *Lipovenii. Origina și așezările lor din secolele XVIII și XIX* (1940) și monografia Liceului „Nicolae Bălcescu”, apărută cu prilejul sărbătoririi a 100 de ani de existență în 1963. Distincții: Profesor Emerit și Ordinul Muncii, clasa a II-a.

A fost căsătorit cu Florica Mateescu, fiica adoptivă a lui Gh. I. Mateescu, mai cunoscut de către cei din Brăilița, unde fusese și primar, ca Panait Băcanu. În Bugetul comunei pe anul financiar 1935/1936 se consemnează: *Primar, n. 1883, 52 de ani, 4 clase, căsătorit, 1 copil, sergent Reg.11 Călărași, numit la 26 noiembrie 1933*. În mandatul său s-a realizat introducerea iluminatului public și particular în Brăilița (1936). Căsătorit cu Enuța, fără urmași. Plecați la orfelinatul din Brăila cu gând să înfieze un băiat, au venit acasă cu Florica, o fetiță slăbuță și plină de bube, de vreo doi anișori, care i-a întâmpinat la intrare și i-a spus „Tată!”, deși nu mai pronunțase cuvântul până atunci. A fost educată la Institutul Santa Maria, de pe str. Radu S. Campiniu, și începuse să studieze la Facultatea de limbi străine.

La 25 ianuarie 1941, prin decizia nr. 1276, după înfrângerea rebeliunii legionare, în locul lui Ion Căpriță, legionar, este recomandat ca primar provizoriu de Prefectură, fiind *unul din cei mai buni gospodari, apreciat și agreat de toată populația comunei și de autorități*. Din fișa care însoțește numirea aflăm: n.6 aug.1883, 57 ani, căsătorit, stagiul militar satisfăcut, sergent, contingent 1905, comersant băcan, român, fost primar al comunei, medaliat cu *Serviciul credincios*. Va depune jurământul pe 26 ian.1941. Era încă primar în 6 aprilie 1943.

Supranumele de Panait Băcanu sugerează ocupația inițială, comerțul, care i-a permis să adune o frumoasă și de invidiat avere: 2 case pe str. Bălcescu nr.75 (azi, Timiș nr.93) și

pe str. Rahova, o moară-15 HP cu nr. 80 valț și nr. 36 piatră- și o presă de ulei pe str. Lascăr Catargiu (azi Mircea Mălăeru) și cca 300 ha în Lunca Siretului, din care s-au recuperat doar 15 ha. Recuperarea constă în acțiuni la Fondul Proprietatea, de care nu se știe când vor beneficia urmașii. Averea i-a provocat numai nenorociri lui și soției, dar și familiei prof. Cocoș. A fost arestat pe patul de moarte, în prezența nepoatei Viorica, elevă în clasa a VII-a, confiscându-i-se toată averea, inclusiv patul pe care zăcea. Casa de pe str. Rahovei, deși prin act de donație figura pe numele Florica Mateescu, a fost naționalizată pe numele de Gh. I. Mateescu iar casa de pe str. Bălcescu/Timiș (unde avusese și băcănia) a fost naționalizată de două ori. După prima confiscare, Florica și Vasile Cocoș au reușit s-o cumpere din nou, dar a fost din nou naționalizată. Ulterior, cu sprijinul vicepreședintelui Anton Lungu, au reușit să cumpere unul din cele trei apartamente cât avea imobilul, în care au locuit până la moarte în anii 1985 și 1986. A fost destinul tuturor celor avuți în anii comunismului, după o viață de muncă și hărnicie, destin ce s-a răsfrânt și asupra urmașilor.

Deși aveau doi copii, pe Viorica și Iulian Dragoș, aceștia au mai crescut o fată de oameni sărmani din vecini, fără s-o înfieze însă, pe Adriana, care tocmai se logodise și în care aveau toată încrederea și căreia îi spusese că, în caz de percheziție a Securității, să ia o icoană, o casetă și o gلاstră cu flori în care erau ascunse bijuterii și să plece. În noaptea de Bobotează a anului 1962, casa este perchiziționată și Adriana reținută, dusă întâi la sediul Securității din Brăila și apoi din București. În acel moment, profesorul Cocoș examina într-o sesiune specială activiști și securiști, care, fără a avea liceul, vor urma și Facultatea Muncitorească. Tot atunci, i-a fost arestată și mama, Florica Cocoș, judecată și condamnată pentru deținere ilegală de aur (bijuterii, nu cocoșei!). Va fi eliberată de Sf. Nicolae 1963. Fusese un abuz din partea unui securist din București, care, venit la socrii ce locuiau vizavi, pe str. Bălcescu, „s-a îndrăgostit” de

Adriana, o fată foarte frumoasă, care i-a mărturisit „secretul”. Reclamat pentru abuz, a fost dat afară din securitate. Dar răul fusese făcut. Astfel de întâmplări au fost nenumărate în perioada când lupta de clasă se încheia invariabil cu pedepsirea celor avuți.

Marin Ion (brăilean, muncitor în port), căsătorit cu Pîrlog Sorica (1881-1944) din Osmanu, a fost împrumutat după război, primind un loc de casă în comuna Izlaz (str. C. Brâncoveanu, azi C. Negruzzi nr.4). Rănit fiind, a decedat în 1919, lăsând în urmă 3 copii: Ion (1913-1937), Petrica (1905-1993) și Frusina (1909-1998). Frusina, stabilită în casa părintească din Brăilița, str. C. Negruzzi nr.4, s-a căsătorit cu Popa Ilie (1910-1994), originar din Vatra Veche (viitoarea comună rurală Nedelcu Chercea din 1 aprilie 1923), care absolvise școala profesională de la Franco-Română. Priceput la toate, i se zicea Tinichigiul, lucrând în toată comuna, inclusiv la ferma-conac a lui Trivier. Au avut 4 copii: Vasilica (1931-1933), Elena (n.1936, absolventă ASE, economistă CPL), Dița (1939-1994, casnică, căsătorită cu un ofițer de securitate, având un fiu inginer la Combinatul din Galați) și **Ștefan** (*Extras din registrul stării civile*: Născut în ziua de 14 august 1933, ora 15; str. C. Brâncoveanu nr.4; tatăl - Ilie Popa, lăcătuș; mama - Frusina Popa, născută I. Marin, fără profesie; asistată la naștere de moașa Petrica Stănescu. Primar al comunei era atunci Ion Țiripa iar notar, Gh. Simion. Pruncul a fost botezat de către preotul paroh al Bisericii Sf. M. Dimitrie, Mihail Bănică, la 3 sept. 1933), născut, crescut și trăitor în Brăilița. Începuse Liceul Comercial „Petre Bancotescu”. După desființarea acestuia, la Reforma învățământului din februarie 1948, a urmat o școală profesională la Galați, frecventând apoi și Facultatea muncitorească, cea care îi dădea dreptul să urmezi o facultate fără a fi absolvit liceul. Dl. Ștefan Popa va termina liceul la seral la „Nicolae Bălcescu”. [Facultatea muncitorească funcționa în fostul Palat Administrativ (azi, Facultatea de Inginerie), având cantina și internatul la Liceul Economic de astăzi. Director era un oarecare Kufer (Cufăr), la

cadre era chiar tatăl său, Ilie Popa Tinichigiul, care trecuse de la socialiști la comuniști, prin crearea Partidului Muncitoresc Român (PMR) iar profesorul de filozofie Ene Ion, ajuns în anii 1960 director la Liceul Bălcescu, predă socialismul științific.] A lucrat la serviciul transporturi la Uzina „Progresul”. Căsătorit cu Gheorghe Iordana (n.1932, din satul Berlescu, casnică), are o fiică, Livioara, absolventă ASE București, maestru instructor la Colegiul Economic „Ion Ghica”.

Locuiește pe strada Fundătura Crângului nr.1, într-un cvartal construit pe terenul lui Benone Clucenco, care fusese trecut în proprietatea CAP „1 Mai”. Transferat în intravilan de către fostul vicepreședinte Anton Lungu, terenul revine proprietarului care l-a înstrăinat, împărțindu-l în 26 loturi de câte 225 mp, unul fiind cumpărat și de dl. Ștefan Popa.

Petrica Marin, sora bunicii, C. Brâncoveanu/C. Negruzzi nr.4., are o existență romanească. A fost căsătorită între 1943-1952 cu Mititelu Anton (decedat în 1952), membru PCR în ilegalitate, închis la Doftana, coleg de celulă cu Gheorghe Gheorghiu Dej. După moartea soțului, între 1956-1974 a fost căsătorită cu Licea Dumitrache, membru al Partidului Socialist, ramura Titel Petrescu, consilier comunal în mai multe rânduri în perioada interbelică. Și-a încheiat cariera politică ... la Canal. Ambii soți fuseseră prieteni!

Chiscăneanu

Întemeietor: Teodor Chiscăneanu, 6 copii: Petru, cârciumă la pod; **Alexandru**, preot, n-a primit avere, fiind dat la școală; **Iancu**, sprijin, fără construcție; **Mircea**, care a moștenit casa bătrânească; **Gheorghe și Ecaterina**, care a primit brutăria.

În anul 1925 luat ca martor pentru viața comunei, Chiscănenii sunt adesea prezenți.

- Teodor C. , cârciumar, Str. Principesa Maria nr. 72

-Oprișan C. , cârciumar, str. Plevnei nr. 59

- 5 apr., adresa Prefecturii către Primăria Brăilița: S-a aprobat arendarea pe anul 1925 a terenului sportiv din comună (5 ha) locuitorilor Gh. Iliescu și Iordache Chiscăneanu, cu 1000 lei/ha.

- 7 apr., Teodor Chiscăneanu solicită autorizația pentru serate cu dans, organizate în zilele de sărbătoare în localul său de cârciumă. Rezoluție. Se aprobă cu condiția: seratele să fie morale, să nu se producă scandaluri. 30 lei de fiecare serată. Plătit cu anticipație pentru 10 sărbători.

- 25 sept. Iordache Chiscăneanu, rest arendă pentru 2 ha din terenul sportiv-1250 lei

- 26 sept. Teodor Chiscăneanu, cerere pentru a ține localul / salonul deschis toată noaptea pentru nunta Ioanei Ștefan Buf cu dl. Ion Roiber. Taxa-100 lei.

- Iordache Chiscăneanu, primar și președintele Comitetului Monumentelor istorice în 1927/1928; președintele Cooperativei agricole

- În tabelul celor 27 de debitanți de băuturi spirtoase, pe anul 1937, sunt înscrși Teodor (din 1911), Iordache (din 1927) și Petru (din 1936), ultimului Primăria cerându-i la 21 apr. 1937 *să construiască un closet pentru clienții de la cârciumă, să asigure curățenia (neurinarea) pe stradă pe terenul destinat monumentului Eroilor, interzicându-i-se, totodată, să uzeze de teren cu mese pentru consumatori.*

- La 20 nov. 1938, Legiunea de jandarmi confiscă din salonul lui Teodor Chiscăneanu biliardul dlui Ion Apostol(str. Principesa Maria nr. 109) [păstrat la Primărie]. Judecătoria mixtă Brăila prin cartea de judecată penală nr. 185 pronunțată în ziua de 27 ian.1939, achitați de orice penalitate, dispune eliberarea obiectului confiscat.

- Teodor Chiscăneanu, primar 1938

- În 1929, Iordache și Teodor își exprimă acordul introducerii curentului electric, cu câte 10 becuri

- Iordache solicită un certificat care să constate că este de naționalitate român și are bune purtări în societate (dos. 14/1930 Prim.)

- Sandu (Alexandru) C., secretar al Căminului Cultural „Vasile Băncilă”

- Chiscăneanu Iancu, n. 5 iunie 1911, fiul Theodor și Vasilica, la nr. 90 pe tabelul tinerilor născuți în 1911 ce urmau a fi recrutați

- 30 iulie 1938. La adresa primarului Gh. I. Mateescu de restituire a lămpilor Petromax (înainte de electrificare, comercianții aveau obligația să asigure iluminatul cu felinare sau Petromax noaptea în fața localurilor), comerciantul Iordache Chiscăneanu răspunde: *Domnule primar, / Dacă nu-ți mai dai siama ce faci, te rog resemnează-te numai la drepturile ce le ai. Petromacsele nu sunt date de Primărie, ci de Comitetele de construcție pentru 2500 lei, așa ca îmi aparțin mie iar nu Comisiunii.*

„Istoria” Brăilei este plină de astfel însemnări, multe altele fiind deja inserate în text. Familia Chiscăneanu este cunoscută în întreg cartierul prin „Popa Sandu”, care a slujit întreaga viață la Biserica Sf. Dumitru; prin salonul-cârciumă devenit „cămin cultural”; prin dr. Nicu Chiscăneanu, trăitor în casa părintească a preotului sus pomenit etc.

Radiografii

Islazul (Nae A. Vasilescu, 1906, p. 205-207)

Pe o suprafață de 6664 pogoane; dintre care 5164 pogoane dăruite orașului Brăila în anul 1831 de sfatul administrativ al țării, prin jurnalul no. 1088, întărit și de generalul Kiseleff, pe atunci guvernator al Țării Românești, și 1500 pogoane date orașului în anul 1841 de Alexandru Ghica, domnul țării, s-a statornicit Islazul comunei, pe care actualmente ființează unul dintre cele mai moderne sate din județ – Islazul – a cărui

denumire, din cauza apropierii cu orașul, s-a popularizat în acela de Brăilița; iar oficial, s-a hotărât aceea de Mihail Cogălniceanu. Această comună se numea mai demult și Morile de vânt.

Până pe la anul 1865, islazul orașului, cu bordeiele și căsoaiele ce erau răsărite pe întregul întins, făcea parte din mahalaua Bel-vedere.

Se mărginește: la Est cu Brăila, la Nord cu Vădeni, la Vest cu Cazasu, la Sud cu Chiscani.

Până la așezarea definitivă a satului de astăzi, între cătunul Pisc și orașul Brăila (bariera Galați), satul se întindea pe întreg circuitul razei orașului, cu casele risipite și construite fără nici o ordine și regulă, având aglomerația între bariera Galați și bariera Sf. Gheorghe.

Vechea vatră a satului este azi în disoluție.

În această comună se află construită gara Brăilei iar între gară și bariera Sf. Gheorghe se află cazarma de artilerie. În partea dreaptă de la bariera Galați sunt pavilioanele abatorului iar în partea dreaptă a șoselei Cazasu, pe prelungirea străzii Regale, depozitele de vinuri, oborul și târgul de vite.

Tot pe Islaz se află marele depozit de petrol al Soc. „Steaua Română”, marea fabrică de ciment Cantacuzino, fabrica de curățat orezul și alte multe fabrici de spirt, de cherestea, de săpun și lumânări etc.

Actuala comună, Islaz, s-a format în anul 1892, prin decizia consiliului comunei Brăila, no. 63, din 24 februarie 1892, prin care vinde locuitorilor stabiliți în vechiul sat un număr de 473 locuri de casă, de câte 300 st.p. și un număr de 156 locuri, de câte 100 st.p.

În interiorul comunei sunt 14 străzi bine aliniate și două piețe.

Bugetul comunei este de 33434 lei.

Localul primăriei este propriu, cumpărat în 1902.

Cătunul Piscu sau satul lipovenesc este înființat prin anul 1832 de rușii rămași în Brăila, din armatele ruse, ce luaseră parte la războiul din 1828.

Se zice că cel dintâi locuitor stabilit în partea locului ar fi fost un anume Vasile Busurcă.

Pe teritoriul comunei Islaz este monumentul ridicat în amintirea războiului din 1828.

Tot pe teritoriul comunei este movila lui Petrescu, făcută în anul 1866, cu pământul scos din șanțul colector al orașului.

Populația comunei este de 7373 suflete, din care 3997 bărbați și 3376 femei. Capi de familie 1633.

Repartizați după religie, sunt: ortodocși 5445, mozaici 47, catolici 79, protestanți 130, mahomedani 6, armeni 7, lipoveni 1659.

După naționalitate: români 5171, austro-ungari 107, germani 6, italieni 4, bulgari 34, greci 22, sârbi 2, ruși 1, turci 11, nesupuși nici unei protecții străine 2015.

Știu carte 1347 bărbați și 375 femei.

La plebiscitul din 1866 au votat 668 locuitori.

În războiul din 1877 au murit 7 locuitori.

Căi de comunicație. La Cotul-Lung, pe la cantonul CFR, prin vadul Baldovinești, treci linia ferată, prin moșia Nazăru, la Cotul – Lung.

La Vădeni, pe la vadul Galați, prin baltă, pe la pasajul de nivel, apoi la stânga în Vădeni.

La Cazasu, pe șoseaua ce duce la Obor, până în șoseaua Brăila-Râmnic, la Cazasu.

La Tudor Vladimirescu, pe la catonul 146, al CFR Brăila-Buzău, pe lângă Lacu-Dulce, direct la Tudor Vladimirescu.

La Lacu-Sărat, pornește din comună, traversează șoseaua Brăila-Călărași, pe lângă Monument, direct la Lacu-Sărat.

Biserica parohială, construcție de lemn, paraclis, cu patronajul Sf. Dumitru, s-a înființat în anul 1899 și s-a sfințit la 27 iunie, același an.

În cătunul Piscu, sunt 4 biserici, aparținând diferitelor secte. Cea mai veche dintre biserici este construită în anul 1837.

Școli, în comuna Islaz, sunt două. Școala no.1 s-a înființat în anul 1876, funcționează în local propriu construit de comună în anul 1880. Grădina școlară ocupă o suprafață de 1200 m.p. Școala no.2 s-a înființat la 1 noiembrie 1895, funcționând în local propriu, construit în anul 1902, cu cheltuielile comunei, costând 32597 lei. Școala e construită după model tip al Ministerului. Grădina școlii ocupă o suprafață de 3120 m².

Se cultivă creșterea gândacilor, din anul 1901 și se filează borangicul, cu mașini speciale. Tot din anul 1901 se cultivă albinăritul în stupi model.

Biblioteca, înființată în anul 1903, are 168 volume.

Școala no.3, din cătunul Piscu, s-a înființat la 1 octombrie 1904 și funcționează cu un învățător și o învățătoare.

Banca populară, „Sprijinul”, s-a înființat în anul 1901, cu 77 membri și cu un capital de 2798 lei. Dispune astăzi de un capital de 5805 lei.

Comitetele de Construcțiune (1924)

Această comună se află așezată la marginea orașului Brăila și este compusă din 2500 capi de familie cu 9546 suflete. Populația ei o alcătuiește, pe lângă plugarii de meserie, cari lucrează pământul imediat din jurul Brăilei, foarte mulți muncitori și căruțași din port, precum și muncitori din diferitele fabrici ale orașului Brăila. De la aprilie 1923, s-a dezlipit o parte din comună, formându-se comuna Nedelcu Chercea, în așa zisa parte a comunei cunoscută sub denumirea de Vatra Veche.

În comună există un centru industrial, fiind instalate două mari fabrici de cărămidă și o fabrică de sifoane, precum și marele Șantier Franco-Român, care este în construcție, societate cu 100000000 lei capital, al cărei scop este nu numai de a repara mașinile și vagoanele CFR, dar și de a le construi din nou, precum și fabricarea tuturor speciilor de mașini agricole.

Comuna are și o cătună, Piscu. Reședința comunei are 2 școli: una de fete, alta de băieți și o grădină de copii, cu 7 săli de clasă și cu 12 posturi de învățători, cu 564 copii înscriși. Cătuna are o școală de fete, una de băieți și o grădină de copii, cu 4 săli de clasă și 6 posturi de învățători.

Comitetul de construcție, constituit la 7 iunie 1922, având ca președinte pe Șerban I. Răducanu, cuprindea și majoritatea viitorilor primari și consilieri ai comunei.

Nesimțind nevoia de a de a face vreo clădire din nou, comitetul s-a mărginit în cele două campanii a aduce în perfectă stare de funcționare cele 4 școli din comună și cătună. În comună, la școala de băieți s-a înlocuit învelitoarea cu tablă, fiind vopsită cu catran; s-a văruit; s-au completat toate geamurile; s-au pus la uși broaște; a fost făcut din nou un tavan. Deoarece copilașii se chinuiau în clasă stând pe butuci de lemn și scriind în picioare, comitetul a făcut 180 de bănci, în plus de ce au mai făcut diferiți locuitori personal și Banca din comună. La locuința dirigintelui (directorului-n.n.), s-a făcut reparația completă a învelitoarei, vopsitul ușilor și al ferestrelor. La Școala de fete, s-a făcut complet împrejmuirea, s-a vopsit tabla de pe acoperiș, s-a făcut un tavan din nou, toate broaștele și geamurile. La cătuna Pisc, coridorul școalei, care este din lemn și era în întregime stricat, s-a reparat; s-au reparat tavanele și ușile; s-au pus geamurile, precum și tot mobilierul necesar. La 1 ianuarie 1924, situația materială a comitetului se prezenta astfel: încasări-lei 103680,25; cheltuielilei 98480,55 și sold- lei 5199,70.

Islazu (*Anuarul „Socec” al României Mari*, Vol. II, 1923-1924, Editura „Socec & Co” S.A., București, 1924)

Comună rurală, 3 sate: *Islazu**, *Piscu*, *Brăilița*, *Plasa Silistraru*. Locuitori 9890. La 1 km de Brăila.

Primar: Naum Nicolae; *notar*: Trifănescu Cristache; *învățători*: Măciucă Manea, Baltă Gh., Butoianu N-lae; *învățătoare*: Baroți Maria, Șerbănescu Aurora, Vasilescu

Anastasia, Ferțu Elena, Teodorescu Eugenia; *preoți parohi*: Gănescu Costache, Stănculeanu Petre.

Ambalaje de metal și produse chimice (fabr.): Soc. „Tigrul”

Ape gazoase (fabr.): Capătă Gheorghe

Băcani: Anica S. Ion, Bratosin N-lae, Călin P. Maria, Chelu C-tin, Chițoiu Ioan, Constantinescu V-le, Dobriceanu C-tin, Dumitru M. D-tru, Florescu Dimitrie, Ionescu Mihalache; Manole N-lae, Mateescu Ghe., Mihalache R. C-tin, Oncescu Ion, Petrea Ghe., Puia Ioan; Pușcașu Done, Spânu I. Ștefana, Stoiculescu Costică, Tănase S. D-tru.

Bănci populare: „Sprijinul”, capital 433 490 lei, președinte Iuga Nicolae.

Cărămizi (fabr.): „Cărămida”, soc. anonimă, Tancof Teodor

Cârciumari: Chiscăneanu Oprișan, Chiscăneanu Teodor, Cioranu Stoica, Condruz S. Ghe., Constantinescu Bratu, Dima H. Ioan, Leocă S. Ioan, Leocă Stelian, Lipan Niță, Necșuțu V. V-le, Nichiforescu C.I., Naum N-lae, Pârlog Aloman, Prodan St., Simionescu moștenitori, Stamate Ioan, Stoica Ioan, Vâju Ilie, Zamfir V. D-tru.

Ciment (fabr.): „I.G. Cantacuzino”, soc.an.

Lemne de construcții (fabr.): „Cărămida”, soc. an.; „Întreprinderi industriale”, soc.an.; „România Forestieră”, soc.an.

Mori: Popescu I. Iancu.

Orez (curățitorii de): „Socetatea anonimă pentru cojitul orezului”.

Petrol (dep.): Societatea anonimă pentru distribuția petroleului.

Șantiere navale: Radacovici D.C.

Spirt (fabr.): „Întreprinderi industriale”, soc.an.

Tăbăcării (fabr.): Gheorghiu Nicolae, Voinescu Matei

Viticultori: Clony Basile, Dracopulo Metaxa, Ganea Cristache, Ilie Gheorghe, Ionescu D.

Brăilița, 1929 (Nae A. Vasilescu)

Fostă Islazul, fostă M. Cogălniceanu, se mai zicea și Morile de vânt și Vatra veche, părții despre gară care azi s-a transformat în Nedelcu Chercea, deslipindu-se de Brăilița, fostă Islaz.

Brăilița își începe existența prin 1850 când s-au construit în partea despre bariera Sfântu Gheorghe și pe unde este actualmente gara și satul Nedelcu Chercea, câteva mori de vânt. Încă pe la 1865-1870 împrejurimile se popula cu oameni nevoiași cari nu-și puteau clădi case în oraș. Bordeie învelite cu pământ, căsoaie fără nicio regulă, răsăreau tot mai dese pe întinsul Islazului Brăilei. [...] În comună există un mare centru industrial, fiind instalate fabrici mari de cărămidă, fabrică de sifon, marele șantier Franco-Român, cu 100000000 lei capital.

- *Biserica parohială*, cu patronul Sf. Dumitru, clădită în 1899
- *Școala nr.1*, de băieți, înființată în 1876
- *Școala nr.2*, de fete, înființată în 1902. Mai funcționează și o *grădina de copii*.
- *Banca populară „Sprijinul”*, înființată în 1901, cu 61 de membri, capital-lei 680000
- Budgetul comunei-1344628 lei
- Populația- 3250 capi de familie cu 8376 suflete
- Împroprietăriți- 1084 locuitori cu 4932 ha

1938 - Monografia sanitară întocmită de Dr. Ioan N. Tatoiu, medic Circ. I Brăilița, la data de 30 septembrie 1938, veritabilă *monografie* a așezării, reprezintă răspunsurile la un chestionar editat de Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Direcția Sanitară, la Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Centrală, București, 1938 [**Medicul locotenent în rezervă, născut în comuna Brăilița**, fiul lui Nicolae și al Emiliei, contingentul 1926, lucrare de licență - *Analgezia în faceri prin oleo - etherizare rectală* (1933), a funcționat ca medic în circumscripția I Brăilița între 1 febr. 1937

și 1 iulie 1942, fiind apreciat elogios în presa locală: „Noul medic de circumscripție, d. Ioan N. Tatoi, s-a instalat cu domiciliul la dispensar și a început să dezvolte o activitate care cu adevărat mulțumește pe brăilițeni. Zilele de consultațiuni gratuite sunt foarte populate. Se cunoaște în sfârșit că Brăilița are un medic – și încă unul care înțelege să facă din practica profesiei, un apostolat.” A publicat diferite articole în revista „ Mișcarea medicală română” despre starea de sănătate a comunei unde era medic: *Deparazitarea în școli* (nr. 1-2/1940); *Un caz viu de anomalie gravă congenitală* (nr. 3-4/1940); *Vaccinarea antiscarlatinoasă în mediul rural* (nr. 5-6/1940); *Politica sanitară* (nr. 3-4/1941).]

Capitolul I

Geografia localității

1. Așezarea geografică pe malul stâng al Dunării în imediata apropiere și la N de Brăila de care se desparte prin linia ferată, gara Brăila Port, legată de Brăila printr-un pod; la N, cu comuna Piscu-despărțită printr-o stradă ale cărei numere impare aparțin Brăiliței. La S.V.- comuna Nedelcu Chercea la 2 km și 5 km de Cazasu. Altitudinea-35 m deasupra nivelului mării, longitudine estică-28° și latitudine nordică-45°16'. Suprafața-2537 ha, în care intră și Balta între lacul Șerban și brațul Dunărea Veche până în dreptul comunei Măcin.

2. Topografia pe platoul Brăilei, pe capătul de est al dealului Baldovineștilor și pe malul stâng al Dunării. Teren plan în afara marginii abrupte a malului Dunării. În baltă, regiune plană, ușor inundabilă, șerpuită de pârâul Corotișca și canalul Filipoiu.

3. Geologia. Stratul superficial-cernoziom 30-40 cm; lut galben-3-5 m, nisipos și humos straturile profunde; în baltă, cel de suprafață este nisipos iar cel profund cu aluviuni.

4. Hidrografia. Dunărea amenință frecvent primăvara cu inundații Balta Brăilei, râul Corotișca și canalul Filipoiu,

porțiunea de nord a lacului Șerban. Apa subterană în comună - la cca. 18-23 m.

5. Vegetația. Păduri de luncă (salcie, plop, papură, pipirig, rogoz, nufăr), vii, fânețuri, cereale, pomi fructiferi, salcâmi, stejari, plop, ulmi.

6. Suprafața terenurilor cultivate: vii-15 ha, livezi-5 ha, zarzavat-49 ha, 2133ha- pădure, apă și baltă. Teren peste Dunăre-137 ha arătură și pășunat; 198 ha-vetre de casă și drumuri.

7. Fauna: lupi, vidre, vulpi, pisici sălbatice, șerpi de apă, șoareci de câmp, cârțițe, iepuri, păsări sălbatice, rațe, găște, corcodei, găinușe, bătlani, lebede, pelicani, cocostârci, omizi, viespi, albine, țânțari, muște, câini, pisici. Ovine-300, bovine-134, cabaline-325, porcine-223, păsări domestice-2787.

8. Numărul și natura industriilor. Industrii: Franco-Română, Societate metalurgică; 2 mori cu pietre din care una acționată electric; 254 războaie casnice (țesături casnice și covoare); 421 mașini de cusut și 4 brutării.

9. Întrebuințarea forței motrice a apei. Nu sunt.

10. Lucrări de utilitate publică. Străzi paralele și perpendiculare cu rezerve pentru trotuare, dintre care unul pe str. Brâncoveanu - pavat, alte 3 pietruite, restul cu pământ. Trotuare plantate cu salcâmi, șanțuri de scurgere, unele chiar betonate. Pe margini, iluminatul străzilor - electric.

Capitolul II

Climatul

1) Temperatura. Climat mediteranean cu varietăți de până la 83 ° (iarna cu minimum -28 °, vara maximum +54°)

2) Umiditatea. Vara și toamna-42%, în medie minimă-23% și maximă-70 %. Iarna și primăvara mai ridicată de 50%; în medie 30% minimum și 90 % maximum.

3)Precipitații. Curba medie anuală 30-50 mm, distribuindu-se cu 55% din totalul ploilor dintr-un an în lunile februarie și martie; 36% în lunile octombrie și noiembrie iar 9% în restul anului.

4) Zăpada. Puțin abundentă, îngrămadită prin locurile adăpostite; întroieniri rare. Înghețul apare de la sfârșitul lui octombrie până la mijlocul lunii martie, atingând cca. 135 zile pe an. Ceața –în lunile octombrie - noiembrie și februarie-martie.

5) Vânturi. Așezarea pe marginea platoului Brăilei ca un blestem-usucă tot prin vijelii ce ating viteza de 12 m/s toamna. Primăvara bate crivățul și băltărețul, toamna - austrul și crivățul.

6) Lumina solară. 4-5 ore pe zi iarna; vara-12 ore; toamna și primăvara-7-9 ore.

Capitolul III

Populațiunea

1) Populația. Prin scăzăminte și adăugiri anuale la ultimul recensământ din 1930, la 31 decembrie 1937-6892 suflete

2) Clasificarea populațiunii la 1 ianuarie 1938 (6892 suflete)

-după sex: 3355 bărbați și 3537 femei

-după starea civilă:3350 căsătoriți, 3192 necăsătoriți, 220 văduvi, 130 divorțați

- după grupa de vârstă: 0-1 an, 231; 1-4 ani, 790; 5-9 ani, 620; 10-14 ani, 650; 15-19 ani-610; 20-24 ani, 615; 35-44 ani, 630; 45-54 ani, 610; 55-64 ani, 610; 65-74 ani, 689; peste 75 ani, 209

3) Densitatea populației pe hectar: 271 suflete, 2 capi de familie și 5 case de locuit

4) Rase și naționalități: români-6614; unguri-105; bulgari-55; germani-15; evrei-9; ruși-12; alții-82

5) Religie: 6739 ortodocși, 9 greco-catolici, 76 romano-catolici, 22 protestanți, 13 reformată, 18 lipoveni, 6 baptiști-advențiști, 9 mozaici

6) Educația: o grădiniță de copii și două școli primare; frecvența în anul școlar 1937/1938, la cursul primar 72,61% iar la supraprimar 7,20%; un cămin cultural; alfabetici-4583; 2309-nealfabetici

7) Organizarea administrativă locală: primar, notar, secretar, 2 impiegati, 1 telefonist și 6 gardieni publici

8) Ocupațiunile locuitorilor: cărăuși și hamali în portul Brăila, funcționari, comercianți, meseriași și foarte puțini plugari

9) Starea economică: majoritatea n-au decât locuința; muncitori la Șantierul Franco-Român sau în port, unde fac rotație (4-8 ore de lucru pe zi), cu un cost pe zi de 35-40 lei; cca 100 sunt pauperi

10) Femei-copii la lucru: femeile - foarte puține în fabrici iar cea gravidă nu muncește *nimic*. Copiii de ambele sexe, de la 15 ani, la muncile agricole.

Capitolul IV

Geniu sanitar

1) Alimentarea cu apă: din fântâni, de la conducta de apă din Brăila; șanț de la Dunăre; apa din fântână este sălcie, turbure; păstrată la limpezire. Fiecare puț, capacitatea de 2-2,50 m³

2) Drenaaje și canalizări: prin șanțurile străzilor sau conducte subterane într-un canal colector ce se varsă în Dunăre

3) Înlăturarea excrețiilor umane: în latrine, astupate când se umplu, se construiesc altele

4) Colectarea, depozitarea și întrebuințarea bălegarului: din cauza sărăciei și a lipsei de combustibil, usucă bălegarul și-l transformă în tizic (combustibil)

5) Colectarea gunoaielor - transportate la gropile rămase de pe urma (fabricării) cărămizilor

6) Cimitire umane. Bun, împrejmuț, plantat, nicio sursă de apă la mai puțin de 2-300 de metri

7) Colectarea cadavrelor de animale. Cele mari îngropate la 2 m adâncime iar cele mici (pisici, câini), la gunoaie.

8) Starea din punct de vedere sanitară a clădirilor, a edificiilor publice - foarte bună. Ca și aceea a localurilor de comerț și a Societății Franco-Română.

9) Salubritatea localurilor de școală: foarte bună, clădiri noi, cubaj total 1500 m³, lumina electrică, încălzire cu sobe de fier și teracotă cu lemne; latrinele foarte bune

10) Măsurile de profilaxie: în afară de deparazitarea vestimentelor locuitorilor prin fierbere și călcat altceva nu este. 20 de băi particulare, la unele dintre ele având acces publicul. Necesită o baie publică.

11) Controlul alimentelor se face regulat de către medic în inspecțiile sanitare și de către agentul sanitar cu ocazia patulărilor.

12) Cantitatea de băuturi consumate anual în cârciumi și acasă: vin-400000 litri, țuică și alte rachii-12500 litri, bere-25000 litri și alcool rectificat-493 litri

13) Alte probleme de geniu: Necesită imperios o baie publică, pentru care dl. doctor Tatoi a intervenit la Serviciul Sanitar Județean, întrucât avem loc de baie.

Capitolul V

Administrația sanitară

1) Organizarea serviciului sanitar de stat. Dispensar medical, 4 zile consultații gratuite (de puericultură, tratamente etc.). Numărul celor consultați=7000. Ne trebuie încă un agent sanitar, dat fiind numărul locuitorilor și cancelaria prea aglomerată.

2) Moașe, surori de ocrotire etc. Un agent sanitar și două moașe-cu diplome, care deservesc și comuna alăturată Pîșcu. Agent sanitar n-avem în comună iar una soră vizitatoare e a Casei de Asigurări Sociale.

3) Spitale, dispensarii etc. Dispensarul are local propriu, construit în 1903 (3 camere-dispensar; 3 camere-locuința medicului). La Șantierul Franco-Român e un dispensar de prim ajutor, pendinte de Ministerul Muncii, cu un medic și un agent sanitar. Se dau de 2 ori pe săptămână consultații de către medic iar zilnic tratamente de către agentul sanitar.

4) Medici particulari- Nu avem.

5) Ocrotire socială de stat-Nu avem.

6) Asociațiuni particulare de ocrotire. Eforia sanitară a comunei; comitetul pentru protecția mamei și a copilului nou născut (la dispensar fiind centrul de puericultură).

Capitolul VI

Analiza economică a bugetului (facultativă)

1) Cheltuielile administrative ale comunei. Buget-1473000 lei cu deficit.

2) Impozite încasate între 1 apr. și 30 sept.1938- 526804 lei

3) Bugetul Serviciului de Sănătate: de la Eforie, prin taxele percepute de la 1.IV.1938 până la data întocmirii raportului-12060 lei

4) Analiza bugetului de sănătate publică- Nu este buget.

5) Costul sănătății publice per capita- Nu există.

Capitolul VII

Biometrie

Tabel III. Mișcarea populației pe 10 an (1928-1937)

Anul	Nr.pop.	Natalitate	Mortalitate	Mortalitate infantilă	Excedent natural	Observații
1928	6421	243	149	58	94	224 plecați din com.
1929	6291	261	149	64	77	494 veniți în com.
1930	6862	281	150	53	131	13 plecați
1931	6880	268	143	54	125	189 veniți
1932	7194	308	149	77	159	623 plecați
1933	6730	240	94	19	146	153 plecați
1934	6732	259	166	55	93	115 plecați
1935	6701	257	148	48	108	76 veniți
1936	6885	229	141	52	88	81 plecați
1937	6892	231	134	53	97	-

Tabel IV. Mortalitatea infantilă pe 10 ani (1928-1937)

Anul	Născuți vii	Decese 0-1 an
1928	243	58
1929	261	64
1930	281	53
1931	268	51
1932	308	77
1933	240	19
1934	259	55
1935	257	48
1936	229	52
1937	231	53

Tabel V. Mortalitatea generală pe 10 ani (1928-1937)

Anul	Populație	Total decese- masc.	Total decese fem.
1928	6421	78	71
1929	6291	119	65
1930	6862	84	66
1931	6880	73	70
1932	7194	61	88
1933	6730	55	39
1934	6723	97	69
1935	6701	82	66
1936	6885	74	67
1937	6892	75	59

Tabel VI. Decese pe cauze (anii 1928-1937)

Tuberculoză-167	Malformații congenitale și bolile primei copilării-236
Paludism- Ø	Senilitate-197
Cancer-25	Sinucideri-4
Bolile inimii-31	Omucideri- Ø
Bronșită-60	Moarte violentă și accidentală- 34
Pneumonie-325	
Diarei și enterite sub 2 ani- 97	
Nefrite-34	

Tabel VII. Boli contagioase și maladii sociale

Rugeolă-17	Tuberculoză-93
Scarlatină-57	Sifilis-89
Difterie-22	Malarie-329
Pelagră-11	

Tabel VIII. Recrutări ale tinerilor din contingentele

1934 - 103

1935 - 84

1936 – 104

1937 - 81

Tabel IX. Apa de băut

247 fântâni cu ghizdul de lemn

8 fântâni cu ghizdul de piatră

4 fântâni cu pompă

**Adâncimea apei, ușor calcaroasă, lăsând un depozit la
limpezire- 18-23m; grosimea stratului de apă – 1-2,5 m³**

Tabel X. Felul locuințelor (1938)

Total 1657, din care din zid-37, din piatră-3 și 1617 din pământ. Nu sunt bordeie.

Cu 2 camere-572, cu trei-739, cu 3 și mai multe-346

Cu ferestre fixe-29 și mobile-1628

Acoperiș din tablă-1407, țiglă-65, șindrilă-120, stuf-5

Sobe de zid-313, de fier-1344, vatră-188

1642 cu latrine; 15, fără

Cu grădini de zarzavat-218

Cu pomi fructiferi-572

Cu grajduri bune-383

Cu grajduri rele- 104

Personalități

Domnița Văduva (n. Stan), în Brăilița, devenită cartier al orașului Brăila, str. Principesa Maria nr. 106 (azi, Mircea cel Mare Nr. 152), absolventă a Liceului „Nicolae Bălcescu (1960) și a Facultății de Filologie, Univ. București, 1966, vol. *Peisaje*, Editura Eminescu, București, 1970

Gheorghe N. Naum (17 aprilie 1907, com. Islaz, devenită în 1923 Brăilița - 15 mai 1968, Brăila). S-a născut din părinți macedoneni, tatăl fiind, pe rând, hamal în port, marinăr, subofițer, mic negustor (avea o bodegă cu grădină și o vie la marginea orașului), magaziner la morile Violatos și Herdan iar mama, casnică. Începe școala în comuna natală, absolvind Liceul „Nicolae Bălcescu” (1924) și Academia de Arte Frumoase (1930). **A locuit de la naștere și până în 1953 pe str. Plevnei nr. 46 (astăzi, Calea Galați) din com. Islaz-Brăilița** iar apoi, până la moarte, pe str. Unirii nr.38. *Lumea periferiei cu drumul lutos sau înecat de praf, panta abruptă, pâlcul de case sărăcăcioase, înconjurat de garduri căzute, expresie a unei*

realități sociale, ca și atmosfera portului și a Dunării constituie motivele specifice ale pictorului peisagist Gheorghe Naum.

Într-o autobiografie din anii 1950, notează: Politică nu am făcut niciodată, dar fiind născut, crescut și locuind într-un cartier muncitoresc era normal să mă intereseze viața, lupta și năzuințele muncitorești și pot spune că sufletește m-am simțit alături de ei, transpunând aceasta în diferite lucrări de pictură ale mele.

De Brăilița se leagă și alte elemente biografice. În 1939, a fost numit de către FRN-Frontul Renașterii Naționale, pentru 10 luni, din martie până în decembrie, primar al comunei Brăilița. În mai 1940, s-a angajat desenator la Întreprinderea Metalurgică Franco - Română, fiind mobilizat imediat la locul de muncă. Până în 1945, când a demisionat, a funcționat ca secretar al întreprinderii. În 1945, s-a căsătorit cu Lidia Nenu, funcționară la aceeași întreprindere până în 1950, când a demisionat pentru a se dedica familiei și celor doi copii, Gheorghe, născut în 1946, pictor, decedat în 1998, și Nicolae, născut în 1948.

A fost o pasiune pictura. Aceasta spre disperarea tatălui meu, care voia să mă facă popă. De câte ori nu mi-a aruncat pensulele în foc! Mai târziu a înțeles bietul tata tristul adevăr (1937).

La Academia de Arte Frumoase din Capitală, absolvită în 1930, este elevul lui Camil Ressu, Gabriel Popescu și Artachino. Reîntors la Brăila, după terminarea studiilor, înființează Grupul „Dunărea de Jos” împreună cu Sorin Manolescu și Mihail Gavriloș, sub patronajul autorizat al pictorului Ion Theodorescu-Sion. S-a afirmat în forță ca pictor și ca gravor imediat după absolvire. În primul deceniu de activitate (1931-1940) a fost premiat de 5 ori la Saloanele Oficiale [Premiul municipiului București pentru pictură-1936, Premiul „Leon Palade” pentru gravură-1936, Premiul Ministerului Cultelor și Artelor pentru pictură -1937 și 1938, Premiul Ministerului Culturii și Artelor pentru gravură-1938], i s-au achiziționat lucrări din cele 3

expoziții personale organizate în București, a fost remarcat de critici. După 1940, s-a dedicat *graficii*, în special gravurii, care a devenit prioritară în creația sa.

- *Naum este mai ales gravor, gravor născut cu ingeniozitatea celui pe care îl stăpânește o pasiune.* (George Oprescu, 1938)

- *Naum este unul dintre cei mai sensibili la variațiile subtile ale luminii din câți gravori am avut în școala românească.* (Ion Frunzetti, 1957)

- *Grafician exemplar, gravor de excepție, Gheorghe Naum stă cu cinste în prima generație de mari gravori formați în școala națională de artă.* (Ana Maria Vicol)

- *L-au atras îndeosebi Dunărea, sălciile, balta, plopii pentru severitatea lor și pentru foșnetul frunzelor, asemănător cu muzica unei orgi.* (Maria Stoica)

Expoziții personale la Brăila și București, retrospective la Brăila și Galați. Participă la saloanele oficiale de gravură și pictură (1928-1940) iar după război aproape la toate anualele de stat. Expune în numeroase țări din Europa, dar și din SUA, Egipt și Siria. Participă la expozițiile internaționale de gravură de la Liubliana (1955, 1957), Lugano (1956) și la Bienala de la Veneția (1960).

Între 1950-1954 a fost primul director al Pinacotecii orașului. A încetat din viață chiar în Pinacotecă în timp ce pregătea o nouă expoziție.

Prin Hotărârea Consiliului Local Municipal Nr. 73 din 1 septembrie 1995, pictorul și gravorul Gheorghe N. Naum a fost declarat *post mortem* **Cetățean de Onoare al Brăilei**. Același consiliu municipal, în data de 14.07.2010, a atribuit Școlii cu clasele I-VIII Nr.24 numele *Gheorghe Naum*. În corpul recent restaurat al Muzeului din strada Galați au luat naștere Galeriile de artă „Gheorghe N. Naum”.

- *Este, în același timp, un sentimental și un filosof care se exprimă prin formele pe care le desprinde din blocurile de piatră sau din trunchiurile de copaci.* (Ionel Jianu)

- *Lucrările sale găzduiesc un spațiu transfigurat, un spațiu calitativ nou, cu coordonate proprii, articulat după legi proprii, cu punctele sale privilegiate, cu unghiuri de umbră și întunecime, dialogând cu formele virile solare.* (Virgil Vintilă)

Lucrări de referință

- *Gheorghe Naum Gravorul.* Catalog de Ana Maria Vicol Harțuche, Brăila, 1993

- *Gheorghe Naum Album 2007,* la centenarul nașterii (ambele lucrări apărute la Editura Muzeului Brăila)

- Deacu, Angelica, *Gheorghe N. Naum,* în *Analele Brăilei,* nr.4/2001

Nicăpetre (Petrică M. Bălănică) s-a născut în comuna rurală Brăilița, pe str. Principesa Maria nr. 118, astăzi Mircea cel Mare nr. 168, la 27 ianuarie 1936. Școala primară în comuna natală: Școala nr. 19, astăzi „Mihail Kogălniceanu”. Mort: 21 aprilie 2008, Toronto, Canada.

Promovasem doi ani la Liceul N. Bălcescu. Tatăl meu se prăpădește în '52, la numai un an moare de tetanos și sora mea Jenica, imediat după mine ca vârstă și sunt nevoit să muncesc la construcții, șosele, la grădinărie, la batoză ori în port, pe unde pot, zilier sau „ciolan”, să aduc un ban în casă pentru a o ajuta pe mama, care, ca o umbră, la patruzeci de ani, rămâne văduvă cu cinci copii. Eu, singurul băiat. Întrerup școala la zi sperând că-mi voi putea continua studiile la liceul seral, cu gândul că poate voi ajunge și la facultate. Participă la un concurs pe tema eliberării patriei, câștigând premiul cel mare cu un tablou și un grup statuar, dar rămâne repetent la cursurile serale. Primul său „studio” de pictură - fostul atelier de tâmplărie al tatălui: un șopron acoperit cu stuf. Acasă, nu avea lumină electrică și citea la lampă. Angajat la Teatrul de Păpuși. Elev la Școala Populară de artă - clasa Gh. Naum. În 1956, este admis în clasa a X-a la

Școala medie tehnică de arte plastice din București. Student la Institutul *Grigorescu* (1958-1964), studiind cu Boris Caragea și Costin Ioanid.

În 1969, prima expoziție personală la Galeria Simeza din București, când criticul Petru Comarnescu atrăgea atenția publicului asupra calităților artistice de excepție ale *Cariatidelor*, prevăzându-i un viitor strălucit. În 1970-1971, cioplește în travertin Capitelurile stâlpilor Primăriei din Tg. Jiu (34 la număr). Până în 1980, intensă activitate expozițională în țară și străinătate. În 15 iunie 1981, din Italia, emigrează în Canada, unde, în 1985, obține cetățenia.

Cioplite în piatră, lemn și marmură, sculpturile sale de factură monumentală sunt constituite în cicluri ce poartă nume sugestive: *Cariatide*, *Hecate*, *Invocații*, *Adam și Eva*...Remarcabile sunt busturile monumentale cioplite în marmură: *Mihai Eminescu*, *Nae Ionescu*, *Perpessicius* sau statuile în lemn *Nae Ionescu*, *Anton Dumitriu* și *Vasile Băncilă*.

Recunoașterea originalității sculptorului român este dată de Marele Premiu obținut la Concursul Internațional *Henri Moore* din Japonia, cu lucrarea *Adam și Eva*, în 1991, și de Premiul Juriului la Concursul Internațional organizat de Universitatea Birmingham – Alabama, în 1993, cu sculptura în lemn *Invocație*.

Cetățean de onoare al orașului Toronto-Canada (1996) și al municipiului Brăila (2002). Guvernul român i-a conferit în anul 2000 medalia comemorativă prilejuită de împlinirea a 150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu. Ca omagiu, ia ființă, la 6 dec. 2001, la Brăila, **Centrul Cultural Nicăpetre**, ce cuprinde, ca donație, o mare parte a creației sale din țară și Canada (78 sculpturi în piatră, marmură și lemn, 26 desene și 7 gravuri). Clădirea Centrului a cunoscut un proces de reabilitare din temelii, fiind redeschis circuitului public în 2010, 12 noiembrie.

Bibliografie

• Nicăpetre: *Brăilița-Downtown via U.A.P. sau autobiografia unor pietre cioplite de Nicăpetre*, Editura Muzeului Brăila, 1994

• *Downtown-Brăilița via ' 89* (Toronto, Canada, 1981)

Addenda 27 aug. 2011. Descopăr, prea puțin cu ajutorul vecinilor, casa în care s-a născut Nicăpetre. O casă mărunță cu un gard sărăcăcios lângă o vilă modernă. Mă gândesc că gardul ar putea fi înnobilit de o placă comemorativă dedicată ilustrului brăilițean chiar de Muzeul Brăilei, căruia Nicăpetre i-a dăruit opera sa. Casa ar putea deveni chiar un punct muzeistic. Se păstrează intacte două cămaruțe și o parte din primul atelier al artistului, atelierul tatălui, de meserie tâmplar. Amfitrioană ne-a fost Doamna Rădița Tudor, care, plină de emoție și bunăvoință, ne-a făcut un excurs documentar genealogic. Părinții, Matachem.1952 și Florica-m.1992, decedați amândoi de Sf. Nicolae. Mama Florica trăise 20 de ani cu tatăl și 40 de ani, văduvă, cu 5 copii: Mândica (n. 1932, căs. Mardale, ziaristă la revista *Ateneu* din Bacău); Petrică (n. 1936); Jenica (moartă în 1953, la 13 ani și 9 luni, infecție cu tetanos); Rădița/Rodica (căs. Tudor, gazda noastră, 7 clase, singura care n-a mers mai departe la studii, rămânând lângă draga și încercata ei mamă. Are 4 copii, toți cu studii superioare, și 6 nepoți) și Georgeta (n. 1944, căs. Gherghe, inginer construcții civile). Tatăl său îl dorea inginer: *Inginer te face tata !*, dar Petrică se voia artist și tatăl îi făcuse un șevalet cu care pleca în baltă desenând bărci și pescari. Pe o filă de publicitate la *Al Italia*, a scris: *Mamă, nu mă blestema!* Plecase în Canada cu un avion *Al Italia*. Înstrăinatul a apucat să o revadă după 1990, aducându-i o binemerită mângâiere.

Tudor, Octavian (12 decembrie, 1939, Brăila, în comuna suburbană Brăilița, pe strada Nouă, azi Industriei, zona de blocuri din fața Uzinei Progresul), prozator, critic de artă și publicist. Este fiul Corinei (n. Rusu), muncitoare, și al lui Tudor Tudor, funcționar. După ce urmează Liceul Militar din Iași, absolvit în

1956, Școala Tehnică de Aviație (1956-1958) și Școala Tehnică de Arhitectură (1959-1962), face Facultatea de Filologie a Universității din București, încheindu-și studiile în 1969. În răstimp, lucrează ca lăcătuș, tâmplar (1958-1959), conductor arhitect (1962-1965), redactor la *Viața studentescă* și *Amfiteatru*. Din 1975 va fi șef de secție, apoi secretar de redacție la *Flacăra*. După 1989 intră redactor la *România liberă*, unde susține rubrica *Dus-întors*, iar mai târziu la *Academia Cațavencu*, semnând și rubrica *Scriitor la ziar* în cotidianul *Naționalul*. Debutază la revista *Luceafărul* în 1962 iar editorial cu prozele scurte din volumul *Povestiri diferite*, apărut în 1968.

Proza lui este ironică și sentimentală deopotrivă (...). Principiul ordonator pare a fi uimirea sceptică, un anume fel de a se opri în pragul enigmei și de a o proteja, investind-o fie cu valențele echivocului, fie cu cele ale paradoxului (...). În centrul narațiunilor se plasează de cele mai multe ori „suciții”, bizarii, inșii excentrici prin natura fixațiilor lor. Ei sunt, în același timp, și făpturi exponențiale, și exemplare de serie. (Academia Română, Dicționarul general al literaturii române, S/T, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007, p.790-791)

Autorul e prin excelență un prozator de persoana întâi (Laurențiu Ulici), un prozator matur, foarte personal și interesant prin dinamica textelor sale, valoarea prozei lui venind din verva scriiturii, din spiritul inventiv și caustic demistificator, dar și din adoptarea de către autor a metodelor literaturii documentare moderne (Cornel Moraru).

Piese de rezistență: *Istoria unui obiect perfect* (1981, Premiul Asociației Scriitorilor din București); *Mihai, stăpânul, și sluga lui Mihai* (1983); *Noiembrie viteză* (1975) și *Sortiți iubirii* (1988) - romane de dragoste.

Mirea, Ilie I. (n. 28 mai 1904, com. Smeenii, jud. Buzău - m. 1995, București), autor de cărți pentru copii, publicist și folclorist. A absolvit Școala Primară nr.1 de băieți (1917) și Școala Normală (1926) din Brăila. Ca bursier al Asociației

Învățătorilor din Brăila, în anii 1930-1932 a urmat cursuri de vară universitare la Brașov și Cluj. Învățător și director în satul Filipeni – Cahul (1927-1928) și președinte al Cercului de propagandă culturală din plasa Cantemir-Cahul (1928). **Învățător la școli primare din Brăila (1928-1957)** și la Școala nr.139 din București (1957-1964). **Pe când era director la Școala din Pisc, a locuit pe strada Smârdan la nr. 85.** La Brăila a colaborat la revistele *Foaia Învățătorului*, *Analele Brăilei* și la ziarele *Ancheta*, *Calendarul*, *Curentul*, *Cuvântul*, *Drum nou*, *Facla*, *Fulgerul* ș.a. iar la București: *Revista de pedagogie*, *Luminița*, *Arici Pogonici* ș.a. Debut editorial în 1934 cu *Manualul serbărilor școlare* – 2 volume (vol. I - 1934 și vol. II – 1935, ed. a II-a: vol. I – 1935 și vol. II -1936). A scris manuale, culegeri de teatru și folclor etc., totalizând peste 30 de volume dintre care menționăm: *Teatrul școlar popular* – 2 volume: vol. I – 1936 și vol. II – 1940); *Colecție de cântece școlare și populare* (1936); *Comoara copiilor sau cartea virtuților* (1936); *Șezători obligatorii* (1937); *Legendele păsărilor, animalelor, florilor, arborilor și legende religioase, istorice, geografice* (1937, 1943); *Șezători de seară la foc* (1938); *Invențiuni și descoperiri* (1940); *Colecția de ghicitori pentru șezători* (1940-1943); *Cartea de colinde* (1940, 1942); *Cultul eroilor* (1942); *Povești și legende* (1952); *Ghicitori pentru cunoașterea mediului înconjurător* (1976); *Teatrul școlar* (1977) etc.

Giliola Coconcea Brăileanu, căs. Motoi, 26.08.1969, Brăilița, fiica ing. de Progresul, Nicu Coconcea, și a Rodicăi, str. Mircea cel Mare nr. 144. Academia de Arte Luceafărul, București, 1996, clasa profesorului George Motoi

Roluri la TNB: *Sora șefă* - „Spitalul special” de Iosif Naghiu, regia Ștefan Iordănescu, 2010; *Gaby* - „Ultima oră” de Mihail Sebastian, regia Anca Ovanez Doroșenco (din 2007); *Filomela* - „Patimile Sf. Tommaso d’Aquino” după Alex Mihai Stoenescu, regia Grigore Gonța, 2005; *Vergana* - „Coadă” de Paul Everac, regia Paul Everac, 2004; *Profesoara* - „Cinci femei

în tranziție" de Rodica Popescu Bitănescu, 2003 ; *Veronica Micle* – „Dulcea mea doamnă, Eminul meu iubit”, adaptarea și regia George Motoi, 2002; *Mița Protopopescu* - „Mofturi la Union” după I.L. Caragiale, regia Gelu Colceag, 2001; „Omul din La Mancha” de Dale Wasserman, regia Ion Cojar, 2000; *Coralia* - „Generația de sacrificiu” de I. Valjan, regia Dinu Cernescu, 1999; „Regele și cadavrul” de Vlad Zograf, regia Andreea Vulpe, 1999; „Năluca” de Fănuș Neagu și Lucian Chișu, regia Dan Micu, 1998; „Macbett” de Eugene Ionesco, regia Beatrice Bleonț, 1996; Recital Marin Sorescu

Teatrul Maria Filotti, Brăila: 1988–1996: *Mariana Pleșoianu* - „Nota Zero la purtare” de Virgil Stoenescu și Octavian Sava; *Patricia* - „O femeie cu bani” de George Bernard Shaw; *Angela* - „Furnici” de Aldo Nicolaj; *Ana Cristi* - „Ana Cristi” de Eugene O’Neill; *Larisa* - „Fata fără zestre” de Aleksandr Nikolaevich Ostrovski; *Rebeca* - „Rosmersholm” de Henrik Ibsen; *Luceta* - „Bădăranii” de Carlo Goldoni; *Lucile* - „Jordain cel scrântit” de Mihail Bulgakov; *Amanda* - „Se caută un autor dramatic” de Marica Beligan; *Vanda* - „Gaițele” de Alexandru Kirițescu; *Dina Dorf* - „Stâlpii societății” de Henrik Ibsen; *Mira Miralena* - „Cocoșul negru” de Victor Eftimiu; *Inocenta* - „Gimnastică sentimentală” de Vasile Voiculescu

Premiul Național de Interpretare „Elvira Godeanu” acordat de Asociația Umoriștilor din România (A.U.R), pentru rolul Magda Minu din piesa „Ultima oră” de Mihail Sebastian, Teatrul Național București, 1996.

PISC

Satul Piscu (Satul lipovenesc) ca aşezare este cel mai vechi, fiind atestat din anii 1830, odată cu venirea unui număr important de lipoveni care au primit dreptul de a se stabili în afara oraşului! Pisc nu este denumirea dată de lipoveni. Ea provine din situarea sa în zona cea mai înaltă a oraşului Brăila, care s-a dezvoltat pe direcţia Nord-Sud de-a lungul Dunării.

Noua comună Islaz, după cum s-a văzut, s-a ridicat între cătunul Pisc şi calea ferată. Alături de vechiul sat Pisc, au fost împroprietăriţi, după primul război mondial, cu loturi de casă în satul Pisc(Lipovenesc) între satul vechi şi cimitire şi în vatra satului vechi un număr de 539 locuitori conform deciziei Comisiunii interimare a primăriei oraşului Brăila din 23 octombrie 1924. Aici intrau şi cele 146 vetre de casă atribuite în anul 1920 şi cele 162 în anul 1923. Fiecare loc măsoara cam 500 m², preţul fiind de 2 lei/m². Alte locuri au fost atribuite în şedinţa din 13 mai 1933.

• 7 febr. 1931 - Ordinul nr. 962 al Prefecturii privind constituirea unităţii administrative cu satul Piscu, respins de Consiliul sătesc al satului Brăiliţa la 11 februarie, *motivele fiind că acest sat are nevoie de a-şi face lucrările prevăzute în planurile anterioare şi acest sat fiind lipsit de fonduri (venituri) nu se poate face această asociere.*

Comuna Pisc s-a confruntat permanent cu un buget insuficient, având o situaţie materială precară. O dovadă în acest sens o constituie memoriul Primăriei Pisc către Prefectură din 26 ian. 1937:

„Având în vedere că direcţiunea şcolilor primare de băieţi şi fete a aplicat amenzi şcolare părinţilor elevilor care urmează cursurile de adulţi complementare, dându-i în debit la percepţia Brăiliţa, care a aplicat sechestrul, se solicită anularea amenzilor

aplicate acestor *nevoiași*, care n-au nici ce mânca în aceste vremuri grele, pentru că locuitorii acestei comune, fiind comercianți ambulanți, pescari vânători și bostangii, lipsesc din comuna aproape 9 luni pe an, timp în care sunt ajutați de fiii lor mai mari. Situația lor materială este așa de deplorabilă, întrucât sunt în imposibilitate aproape să procure hrana zilnică pentru familiile lor destul de numeroase, la unii sunt câte 10-12 suflete în casă, așa că sunt forțați a-și trimite copiii la muncă prin oraș, la ales fasoale și altele.

Același lucru rezultă și din neachitarea taxei de pază, prin trecerea de la executarea pazei prin prestația în natură la angajarea de guarzi comunali constatându-se an de an creșterea restanțelor, numite - în terminologia epocii - *rămășițe*. Astfel contribuția de lei 100 nu fusese achitată de 618 locuitori, care aveau o restanță de 63500 lei pentru anul 1934.

Întrucât comuna Piscu nu dispunea de venituri ordinare de cel puțin 20000 lei anual pentru acoperirea cheltuielilor obligatorii administrației comunale și își manifestase și dorința alipirii la comuna suburbană Brăilița, Deciziunea Prefecturii cu nr. 31107/9 februarie 1942 prevede:

Noi, colonel Ciobanu Marin, prefectul județului Brăila,

Având în vedere că locuitorii comunei rurale Piscu și-au manifestat adeseori dorința ca comuna lor să fie alipită comunei suburbane Brăilița, de care nu este despărțită decât numai de partea carosabilă a străzii de margine,

Decidem:

Art.1. Se desființează pe baza aprobării Ministerului Afacerilor Interne comuna Piscu, contopindu-se în compunerea comunei suburbane Brăilița (...)

• De la 1 apr. 1942, comuna suburbană Brăilița, plasa Radu Negru, includea și satul Piscu (vatra satului Piscu Vechi-80 ha, vatra satului Piscu Nou-72 ha).

Satul Pisc este despărțit de Brăilița doar de strada Târgoviște, care aparține, de fapt, ambelor comune, în timp ce

străzile principale din Brăilița le continuă pe cele din Pisc, și invers. Mai mult, ținând cont de vechimea satului Pisc, am putea spune că parcelarea din 1892 a urmărit și trama stradală a Satului Lipovenesc.

Conform cazierului 328/1940, în Pisc existau următoarele străzi: **Oituz** (970 m x 20 m), **Vasile Lupu** (idem), **Matei Basarab** (idem), **Eroilor** (1558 x 20), **Al. I. Cuza** (860 x 20), **Constantin Brâncoveanu** (750 x 20), **Mihai Viteazu** (idem) și **Ștefan cel Mare** (idem), din care se mai păstrează doar numele de *Eroilor*, *Matei Basarab* și *Mihai Viteazu*. Acestora li se mai adăugau intersecții și străzi fără nume la acea dată, în suprafață de 145240 m². Aceste străzi aveau o lungime totală de 14770 metri liniari, suprafață carosabilă- 34280 m², suprafața șanțurilor-10284 m², suprafața trotuarelor-23996 m² - pavaj cu pământ, suprafața totală- 295400 m², prezentând în 1940 o suprafață pietruită cu piatră macadam de 24580 m², din restul de 270820 m², 236540 m² având drept pavaj pământul.

Respectând ordinea dintr-un raport către Prefectură din 5 martie 1937 privind starea străzilor (pe care o trecem în paranteză), corespondența dintre numele străzilor este următoarea:

Oituz (bună), azi Gh. Munteanu-Murgoci

Vasile Lupu (bună), azi Reșița

Matei Basarab (foarte bună), sub sovietici-Nikolai Ostrovski

Al. I. Cuza (bună), azi Iezerului

Constantin Brâncoveanu (bună)

Mihai Viteazu (bună)

Ștefan cel Mare (rea), astăzi Pictor Iser

Principele Nicolae (foarte bună)

Eroilor

Lipovenii nu trăiesc exclusiv în Pisc. Îi găsim destul de compact în Comorofca [vezi mai sus, p.7 squ.]

Existența creștinilor de rit vechi se conturează în 1654, la Sinodul în care patriarhul Nikon a reformat biserica rusă. Refuzul unor credincioși de a accepta înnoirea, persecuțiile la care erau supuși, obligația de a purta o vestimentație europeană introdusă în timpul lui Petru cel Mare (1682-1725) i-a determinat să ia drumul pribegiei, răspândindu-se în întreaga lume, inclusiv la gurile Dunării, în Dobrogea, unde-și puteau practica meseria de pescari, învățată în locurile de origine, pe Don și pe Nipru.

Cunoscute sub denumirea de *lipoveni* (*lipatei*), *aceștia și-au păstrat limba, obiceiurile și credința*, ținând slujbele în limba slavonă și sărbătorile după calendarul iulian, cu 13 zile întârziere față de cel gregorian, cu excepția Paștelui, Înălțării și Sfintei Treimi, care coincid cu datele din calendarul ortodox.

Sunt divizați pe criterii religioase (*popovti*-popiști și *bezpopovti*-nepopiști) și etnice (rușii mari-moscoviți, rascolnicii propriu-ziși, cazacii zaporojeni, haholii, necrasovți și ucrainieni).

În România, primele sate lipovenești apar în 1724 (Lipoveni) și 1743 (Manolea), în Dobrogea fiind semnalate începând cu 1764 la Sarichioi, Jurilovca, Slava Rusă și Tulcea. La Brăila, vin în 1828 în satul Pisc. **În harta rusă din 1835, este cartografiat satul: Piscul Brăilii.**

Etnie cu un puternic simț al credinței, lipovenii au înființat în 1846, la Fântâna Albă (Bucovina de Nord), Mitropolia de rit vechi, având ca prim ierarh pe Ambrozie. La data de 28 iunie 1940, după ce Bucovina de Nord a fost ocupată de Uniunea Sovietică, credincioșii de rit vechi-staroverii au mutat mitropolia la Brăila, unde funcționează și astăzi, asigurând conducerea spirituală a credincioșilor de rit vechi din întreaga lume sub păstoria Î.P.S. Leonti.

Rușii lipoveni, în număr de 29774 la ultimul recensământ din anul 2002 (alte documente, incluzând și rușii, dau o cifră de peste 40000), dintre care 3559, adică 1% din populația județului Brăila, reprezintă comunitatea etnică cu ponderea cea mai mare

dintre brăileni și cu cea mai mare pregnanță în păstrarea identității etnice și culturale.

Dosarul nr. 498/1940 cuprinde cazierile bunurilor lipovenilor.

1) Biserica lipovenească (str. T.Apostol nr.6). Certificat nr.9645/18 septembrie 1897: în catagrafia anului 1840, s-a găsit înscris la pagina a II-a, fila 84 loc pentru biserica lipovenească, vecin Sava Ivanov, stâneni 347 ½, clasa a III-a, fără plată. Pe acest loc donat gratuit s-a ridicat biserica la 1870. S-1372 m²: 835 m² neclădită și 557 m² clădită, 5 corpuri:

C1-biserica din 1870 din zidărie masivă, acoperită cu tablă, locaș de închinăciune, 300 m²

C2-casa parohială, 3 camere, o bucătărie, 80 m²

C3-sala de rugăciuni, o cameră și un antreu, 75 m²

C4-cancelaria parohiei, sală de recepție, 80 m²

C5-closete

Biserica *Acoperământul Maicii Domnului*, lăcașul de cult al lipovenilor, a fost construită în anul 1880, pe strada numită o vreme *a Lipovenilor / Biserica Lipovenilor / Theodor Apostol*, pe terenul donat de Sava Ivanof Rucasiniov, ocupat anterior de o biserică din lemn, ridicată în anul 1835. Centrul religios de care depindea era Mitropolia din Fântâna Albă (Bucovina). Pe lângă această biserică se afla o asociație frățească a staro-obreaților, care avea drept scop unirea și înfrățirea vechilor credincioși pentru apărarea credinței, ajutorarea săracilor, primirea musafirilor mireni sau episcopi de Fântâna Albă, răspândirea cărților bisericești, precum și editarea, din 1895, a ziarului *Cuvântul Adevărului (Slavo Pravda)*. Publicația era condusă de Teodor Efimov și se tipărea în tipografia Pestemalgioglu. A apărut regulat până în 1899, când a fost suspendată în urma intervenției guvernului rus. După răpirea Bucovinei de Nord de către Uniunea Sovietică, la 28 iunie 1940, mitropolia de la Fântâna Albă a fost mutată la Brăila, biserica *Acoperământul*

Maicii Domnului devenind catedrala Mitropoliei de rit vechi a lipovenilor din întreaga lume, păstorită de Î.P. S. Leonti.

Biserica Acoperământul Maicii Domnului are planul de forma unui dreptunghi, lărgit ușor în zona naosului pentru a sugera brațele laterale ale unei cruci marcate în exterior prin rezalit, cu absidă semicirculară și pronaos. Coronamentul accentuează axul longitudinal printr-o turlă masivă pe naos, o alta mai mică pe absidă și turnul clopotniță de pe pronaos. Decorația exterioară aparține repertoriului neoclasic și se compune din pilaștri, ancadramente și cornișă (Maria Stoica, *Arhitectura religioasă...*, loc.cit., p.565). Lăcașul a cunoscut în anii 2008-2009 ample lucrări de restaurare.

2) Pe strada Fortificației la nr.10, în imediata vecinătate, a fost cumpărată încă ***o locuință***, mărginită la sud de capela de rugăciune, de la moștenitorii lui Grigore Timofeev: 6 camere, 2 antreturi, 3 ochiuri de magazie, folosite pentru locuință.

3) **Cimitirul lipovenesc, de pe str. Galați, situat între cimitirele catolic și turcesc, în suprafață de 8271 m², cedat de Primăria Municipiului Brăila în anii 1900.**

4) **Biserica barabulnică (str. Vasile Lupu), proprietate a comunității lipovenești din anii 1900, nu posedă nici un act scris: casă de rugăciune (50 m²), construită din paiantă și acoperită cu tablă, podită cu dușumea de scândură, curte de 1363 m².**

5) **Biserica Ovidenia Mică (str. Oituz), proprietate a comunității lipovenești, construită prin 1890 (biserică-162 m², casă parohială-45,62 m² și curte-1108 m²) pe un teren pus la dispoziție de Primăria Municipiului, cumpărat de epitropia bisericii, prin epitropul Grigore Iosev, în 1925, contra sumei de 2633 lei (lotul nr. 307 din Piscu Locuri vechi). A fost construită din cărămidă cu fundație de beton și acoperită cu tablă.**

6) **Biserica Ovidenia Mare (str. Matei Basarab), proprietate a comunității lipovenești, construită prin 1900 (biserică-383 m², clopotniță-91 m², casă parohială-92 m² și**

curte-5002 m²), pe un teren destinat pentru biserică prin planul de parcelare din anii 1890. Nu există nici un act scris. Construită din cărămidă, fundație de beton, acoperită cu tablă. [Act de hirotonisire a preotului Aritieni la hramul bisericii *Intrarea în biserică* din satul Pisc, 30 nov. 1911, dat de Smeritul Macarie, Mitropolitul Fântânei Albe, translator din limba rusă D. B. Malcoci: *Să păstorești turma drept credincioasă a lui Isus iar tu să conduci turma încredințată ție după dogmele Arhipăstorului și a Vlădicei Hristos.*

7) Cimitirul lipovenesc (str. Ștefan cel Mare), învecinat la sud cu cimitirul ortodox, pe un teren prevăzut prin parcelarea din 1892, în suprafață de 21640 m², repartizat astfel: 11639 m² parohiei bisericii Ovidenia Mare, 3616 m² parohiei bisericii Ovidenia Mică și 6385 m² Bisericii barabulnice.

8) Școala primară mixtă (str. Al. I. Cuza), construită în 1910, de către Primăria Comunală și cu fondurile puse la dispoziție de către Comitetul Școlar, din cărămidă, acoperită cu tablă, pe locul donat de Primăria Mun. Brăila la data înființării comunei, neposedând act scris. Corp 1-Școala-4 săli de clasă și cancelarie; corp 2-locuința directorului -4 camere, o bucătărie.

• **Biblioteca școlară din 1921:** 914 cărți (124 cumpărate și 790 donate)

9) Primăria (str. Matei Basarab nr.6) - dezafectată după desființarea comunei. Imobil stăpânit sub formă de embatic încă din anul 1911 de la Primăria Mun. Brăila, fără a plăti vreo chirie. Suprafața clădită a imobilului-50 m², 2 camere pe o sală, cu dușumea din scânduri, construit din cărămidă cu fundație de beton și acoperit cu tablă. Total imobil clădit și neclădit-563 m².

Școala din Pisc Andrei Cocoș, astăzi Alexei Pușkin. [Dăm toată cinstirea marelui poet rus, dar Școala a purtat multă vreme numele întemeietorului, fiind schimbat de către comuniști, dar păstrat și astăzi de numele unei străzi din apropiere. Tradiția locului trebuia respectată!]

- Comitetele de construcție, 1924: *Coridorul Școalei, care este de lemn și era în întregime stricat, s-a reparat; s-au reparat tavanele, s-au reparat ușile, s-au pus geamurile, precum și tot mobilierul necesar.*

- 8 ian.1935: Comitetul Școlar – întrucât școala e lipsită de mijloacele necesare de întreținere, căutând alte mijloace, a inițiat un ciclu de conferințe – cere aprobare ca, duminică, 20 ian.1935, la Teatrul Comunal, Nichifor Crainic, să susțină conferința *Coșbuc, poetul rasei noastre.*

- 12 februarie 1935: Comitetul Școlar primește 10000 lei de la Casa Școalelor pentru terminarea reparațiilor.

- 14 martie 1935: Școala primară de băieți *Andrei Cocoș*, având în vedere cota de 14% pentru întreținere curentă, solicită să se prevadă în bugetul pe anul care începe la 1 aprilie 1935: înlocuirea treptată (dacă nu se poate deodată tot) a mobilierului, care este uzat. Înlocuindu-se 25 de bănci anual, în 3-4 ani va fi schimbat integral. Mai solicită un dulap de clasă pentru păstrarea caietelor, materialului didactic și a bibliotecii clasei respective, ca și material didactic, stipulat la art. 321: mașină de calcul, măști metrice, compas și raportor mare, balanță, glob pământesc, colecția tablourilor de Științele naturii, precum și aparate de fizică, cerute de programa școlară.

Administrația - Lupte intestinale

- **Deciziunea Prefecturii nr.1488/21 febr.1927:** în urma raportului Pretorului de plasă, care cerea **dizolvarea consiliului comunei rurale Piscu pe motiv că ar compromite cu rea credință interesele comunei** (aprobarea licitației din 20 ian.1927 pentru arendarea unui loc al primăriei de 800 mp teren cu preț derizoriu de lei 300/anual în favoarea dlui Nechiforov Tănase, consilier comunal, deși locuitorul Zenofie Iosif oferise 600 lei anual), și a neprezentării memoriului de descărcare, se dizolvă consiliul compus din Pimon Prusac, primar, Neftode Militei, Marcu Curtișca, Strelitov Simion, Grigorov Tudor, Iosif Andreev,

Nechiforof Tănase, consilieri aleși; se numește o comisie interimară compusă din Vasile Sidor, președinte, Sandu Barac, Carpov Trifile, Nicolae Stoian, Petre Tulceanu, Gh.G. Fusea, Procop Nistofor, Terente Mihai și Gh. Belciugan, membri (care va depune jurământul în fața preotului P. Stănculeanu pe 25 febr. 1927) și se organizează noi alegeri ordinare de consilieri și supleanți pe 23 martie 1927. În urma alegerilor din 27 apr. (în loc de 23 martie), se proclamă aleasă lista în cap cu Vasile Sidor ca singura listă depusă: Vasile Sidor, Cozmin Petre, Ciobotă Tudor, Procop Nistofor, Mihai Terente, Sofrone Ivanov, Patap Maxim, Vasile Cavaliov-membri și Aurelian Sidor, Sava Pavlov și Simion Stolnicu-supleanți. Consiliul a fost validat pe 11 mai 1927, depunând jurământul în fața preotului A. Martinov. A fost ales primar Vasile Sidorov cu 9 voturi din 9, și membri în delegația permanentă, Tudor Ciobotă și Trifile T. Carpov.

- Pe 24 ian. 1931, demisionează din funcția de consilier sătesc Maxim Patap, motivând că *fîind comerciant ambulant, om sărac și tot anul stau cu căruța cu pește prin țară, nu vin acasă decât de 2-3 ori pe an*. Mai demisionează Mitrofan Marțian și Caraclischi Zamfir. Toți trei revin asupra demisiei în 29 ianuarie.

- La 7 mai 1931, prim pretorul plășii Silistraru, în urma sesizării a 6 locuitori, cere acordul Prefecturii pentru dizolvarea consiliului sătesc din Piscu, deoarece primarul satului Petre Cuzmin, ajutorul de primar Oprea Samson și ceilalți consilieri, derogând de la atribuțiunile lor de gospodari ai satului ce-l reprezintă, lucrează în contra guvernului făcând acte cu caracter politic în numele Partidului Național Țărănesc. Astfel, în 11 mai 1931, procurând un clopot a trimis un om în sat ca să sune, că - având ordin de la dl. primar Orășanu și dl. Virgil Grosu – să vie la primărie pentru a se înscrie pentru vetre de casă. Nu caută de suhatul distrus de porcii unui cetățean din satul General Praporgescu. La fel, oile pasc 1-2 săptămâni și pleacă fără plată.

• Prin decizia nr. 3490 din 15 mai 1931, Prefectura suspendă primarul Petre Cuzmin și ajutorul de primar Tudor Grigorof, fiind instalat Mitrofan Marțian.

• 18 mai 1931, altă reclamație împotriva celor doi din partea lui Artamon Gherase, expusă pe puncte: 1) pentru islazul sătesc de 130 ha, datorită unei rele administrațiuni, nu s-a încasat decât 8000 lei în anul 1930. În vara anului 1930, locuitorul Aralambie Andriel, șeful partidului țărănesc, un alt locuitor din Brăilița și ajutorul de primar Samson Oprea au arat 5 ha fără să plătească nimic comunei, nefiind cel puțin dați în debit. O pătrime din suprafața islazului a fost rămat de porci.; 2) primarul a încasat din bugetul pe anul 1930 suma de 6000 lei, justificând-o cu întrebuințarea timpului la îngrijirea islazului. Și-a însușit astfel 6000 lei din cei 8000 încasați.; 3) procurarea în 1930 prin votul tuturor consilierilor solidarizați, fără licitație, de imprimate, mobilier și lemne de foc pentru primărie; 4) participarea la ședințe a trei consilieri demisionați etc.

• Decizia nr. 242/29 mai 1931 a Prefecturii privind dizolvarea consiliului sătesc compus din Vasile Dorofei, Mitrofan Marțian, Artamian Evdochiu, Simion Artemie, Grigorof Tudor, Chirilof Alexe, Prusac Ivan, Caraclischi Zamfir, Serghie Panait, Crăciun Dumitru, Grigore Nicolae și Maxim Patap și înlocuirea printr-o comisie interimară formată din Bobricov Dumitru, președinte, Fusea Gheorghe, ajutor, Militei Terente, Luță Ilie, Tulceanu Petre. La aceeași dată depun jurământul Bobricof Dumitru, Fusea Gheorghe, Ivan Busurcă, Iosif Cuzmin, Gheorghe Belciugan și Vasile Ignatov (reconfirmată pe 14 august 1931).

• 4 aprilie 1932. Sunt înlocuiți consilierii Ivan Busurcă și Iosif Cuzmin (cu Petre F. Tulceanu și Pricope Nistifor) pentru manifestări contra intereselor unei bune administrațiuni comunale, sfidând și comentând diferite ordine și dispozițiuni ale autorităților superioare și dovedind că nutresc sentimente rele contra autorităților românești.

- Decizia Prefecturii nr.6902/ 12 iunie 1932 înlocuiește comisia interimară în frunte cu D. Bobricov cu alta compusă din Artimon Evdochiu, președinte, Iosef S. Andreev, Tudorache Ciobotea, Gheorghe Dumitru și Cuprian Parfenie, membri. În 1933, delegatia permanentă era formată din Evdochiu Artimon, primar, și Tudorache Ciobotea, Ilie Luță, Iosef Andref (Andreev).

- 4 oct.1932, adresa confidențială a prim procurorului Tribunalului Brăila privind acțiunea publică conform art.183 C.Penal, prin rechizitoriul nr.1600/3 oct.1932, împotriva lui Artimon Evdochiu pentru ultragiarea șefului de post și îndemnul locuitorilor de a nu mai executa ordinele jandarmului, spunându-le că sunt liberi să facă ce vor, instigându-i contra unei autorități care e investită atât cu menținerea ordinei, cât și cu cercetarea crimelor și a delictelor.

- 15 dec.1932: 15-20 de indivizi împreună cu ex-primarul au împiedicat patrula de serviciu să confişte o mare cantitate de pește de contrabandă și să aresteze contrabandiștii.

- La 22 nov. 1933, consiliul comunal este dizolvat dat fiind demisia mai multor membri ai acestuia. Se numește o comisie interimară: Pimon Prusac, președinte, Nicu Ivanof, Marin Gr. Petrescu, membri.

- Primarul Pimon Prusac, prin procesul verbal nr.5/ 14 mai 1935, cere demiterea ajutorului de primar Marin Petrescu pentru că instigă cetățenii și chiar pe guarzii comunali, să nu asculte șeful de post, să nu plătească perceptorului și casierului dările.

- Această atmosferă, evident, nu este favorabilă unei administrații eficiente, ceea ce explică avertismentul Prefectului din 18 aprilie 1932, privind starea financiară nenorocită și pericolul desființării comunei, anunțând neaprobarea nici unei cheltuieli dacă nu vor fi încasări și recomandând ca nici tot ce e trecut în bugetul de cheltuieli nu trebuie să fie numaidecât cheltuit și înlocuirea casierului dacă nu dovedește vrednicie.

- Decizia nr. 4/14 aug. 1936: demiterea consilierilor Mihai Terente (condamnat 1 lună pentru excrocherie, Penitenciar

Brăila) și Ioan Negrău, care, prin schimbarea domiciliului, și-a pierdut calitatea de consilier.

- 14 iulie 1937, reînnoirea a jumătate din numărul consilierilor comunali prin tragere la sorți. Erau 731 alegători, bărbați, din care 300 muncitori, 150 precupeți, 100 pescari. Au fost desemnați Ionică Strelțov, Pimon Prusac, Mihai Terente, Negrin Ioan, primar fiind ales Pimon Prusac. Între consilierii de drept se afla și învățătorul Ilie Mirea, directorul școlii. Alegeri Consiliul Comunal 13 iulie 1937, constituit/instalat la 8 aug. Alegători înscriși-707, voturi exprimate-136, voturi nule-1. Au fost 3 liste: 1) Prusac Pimon; 2) Dumitru Babricov și 3) Iosif Andreef-Frontul românesc de sub conducerea dlui dr. Alex Vaida Voievod. Cei 11 consilieri au ales ca primar pe P. Prusac-7 voturi (contra lui d. Babricov-3 voturi) și pe Alexandru Ocheșelu ca ajutor de primar. Primar: Pimon Prusac, 60 ani, căsătorit, soldat, contingent 1896, 2 clase primare, din 23 nov. 1933... până la 12 ian. 1938, în timpul guvernării național-liberale.

- Primar din 20 febr. 1938: Mihail Ioan, 47 ani, căsătorit, 3 copii, soldat, contingent 1919, 4 clase primare.

- Încă înainte de depunerea jurământului (7 sept.1940), primarul Mihail Ioan a fost insultat în primărie de dl. căpitan de jandarmi Oculeanu. Considerându-se complet compromis(a fost făcut bandit și amenințat că va fi arestat), își dă demisia. În urma denunțului, a urmat o anchetă. Va fi menținut în post după înfrângerea rebeliunii legionare prin ordinul din 25 ian.1941. Postul a fost solicitat și de Popescu D. Nicolae, absolvent al Școlii Normale. I se răspunde: *Cel în funcție era prea bun și indeplinește condițiile cerute.*

Litigii cu primăriile mun. Brăila și com. Brăilița

- 11 iunie 1937, Adresă către Prefectură. Comuna e înființată în 1925 prin defalcare de la com. Brăilița. Prin noua delimitare cf. ordinului nr. 4480/1935, au fost înglobate în hotarele com. Pisc și terenurile pe care se afla societatea „

Distribuția” și terenul parcelat pentru vetre de casă dat locuitorilor acestei comune, proprietatea Mun. Brăila. Se revendica suma de lei 6118 încasată de Prim. Mun. Brăila de la Soc. „Distribuția”.

- Prin delimitarea teritoriului noilor comune Brăilița și Nedelcu Chercea, PV din **9 dec.1925** precizează astfel **hotarul Brăiliței** la Nord: din drumul vicinal Brăila-Baldovinești o linie dreaptă paralelă cu (pe lângă) gardul de Nord al Șantierului Franco-Român, apoi str. Principesa Elena dintre Pisc și Brăilița și mai departe printre viile Anton Pana și Basil Clony. Or, prin dărâmarea gardului și extinderea Șantierului pe teritoriul comunei Piscu, plata impozitelor și taxelor comunale trebuie făcută către Pisc. Această reglementare ar preîntâmpina conflictul ce s-ar putea ivi cu primăria comunei Brăilița (15 iulie 1937). Mai mult, prin memoriul din 9 august se solicită prefecturii *înscrîerea în rolurile de percepere a impozitelor comunei Piscu a moșiei Domeniul Brăilei (cuprins între râul Bâsca, punctul Cărmidării și șoseaua Brăila – Galați, până la râul Bâsca), a terenului garnizoanei, a islazului comunal al comunei Brăilița și a terenului pe care e construit Șantierul Franco-Român* [La 11 oct. 1937, Șantierul arată că *suprafața terenului împrejmuit de noi în decursul acestui an este de 49,58 mp*]. Astfel, litigiul vizează și primăria mun. Brăila de care aparținea moșia Domeniul Brăilei.

- Răspunsul Administrației financiare Brăila din 24 sept. 1937: *Terenurile proprietatea Mun. Brăila (Domeniul Brăilei), al Garnizoanei Brăila și islazul comunal al com. Brăilița cu ocazia recensământului din anul 1932-1933 s-au impus în matricola de agricol a Com. Brăilița, așa cum au fost impuse și mai înainte. Să prezînte actele de delimitare a hotarelor sale pentru impunerile viitoare.*

Edilitare

- Anul 1933, primar Artamon Evdochiu: demersuri pentru construirea localului de primărie conform schiței aprobate.

- Construirea localului de primărie în antrepriza lui Ioan D. Chiriță. Decizia nr.2/15 mai 1935, semnată de primarul Pimon Prusac, aprobă terminarea noului local de primărie, care funcționase până atunci cu chirie în casa Evdochiei Neculai.

•Vatra primăriei-1139 mp, local-2 camere pe un antret.

- 2 podețe de scurgere din șanțuri-1700 lei; aprobare de la Șeful Depoului CFR pentru 100 căruțe cu zgură provenită din cărbunii arși de locomotive; împrejmuirea curții Primăriei și construirea unei magazii

- Facerea și repararea de șanțuri (1,50/0,50/0,50m); executarea unor podețe tubulare (1937)

Specific local

- 27 apr.1933: Pretorul plășii Silistraru apreciază că *majoritatea populației se ocupă cu comerțul ambulant.*

Anul 1941, proces verbal din 9 ian., Pretor plasa Radu Negru, E. Caludi: *localul școlii a suferit la cutremur, trebuind a fi reparat. În comună e liniște, populația serbează Crăciunul pe stil vechi, fiind lipoveni. Sănătatea bună la locuitori și vite. Starea de spirit liniștită, totuși populația minoritară inspiră nesiguranță și trebuie mai bine supravegheată.*

- 17 aug.1941. Ivan Macarie, internat în lagăr conf. Ordinului 2117/1941: *Nutrește idei comuniste și în calitatea sa de preot (lipovenesc) face educație tineretului în spirit comunist.*

Radiografii

Statistica anilor 1938-1939

Populația: 3542 suflete, 872 capi de familie; 48 persoane trăiesc în concubinaj; 1411-români, 2104 lipoveni, 6 țigani, 13 greci, 7 bulgari; 447 locuitori/kmp sau 3,10 loc./ha; 1786 bărbați, 1268 femei, 988 copii de școală, 12 premilitari; 625 contribuabili;

1435 ortodocși, 2104 de rit vechi; 42% știutori de carte; 659 locuințe, 5 cârciumi, 13 băcănii

Profesiuni: 2 preoți, 3 învățători, 5 învățătoare, 325 pescari, 10 cizmari, 4 croitori, 21 comercianți, 3 lemnari, 2 fierari, 2 fotografi, 300 precupeți, 1 grădinar, 503 muncitori pălmași, 80 hamali, 15 servitori/servitoare

Teritoriu: 1140 ha, vatra satului-125; teren arabil 55 ha (15 ha grâu de toamnă-1500 kg/ha, 10 ha porumb-1500 kg/ha, 10 ha mazare-1300 kg/ha, 2 ceapă-1000 kg/ha, 10 ha - alte legume-1000 kg/ha, 8 ha ogoare), 58 vii, 177-clădiri, curți, 850 baltă, 12 grădini de zarzavat.

Societatea Distribuția (mărfuri intrate în febr. 1939): ulei de uns-10363 l, petrol rafinat-86091, motorină industrială-30030, benzină-35306, parafină-10000, ulei denaturat-3100, motorină agr.-11490, smoală-20810. 2% taxă=2618 lei

Fișa comunei 1941-Broșură tipizată cf. Ordinului Min. Af. Interne nr.37/A-1941 (Dosar Prefectură 300/1941)

Populație- 3306: 1357 români, 1949 lipoveni și alte naționalități; 765 gospodării, 826 capi de familie și contribuabili

Biserici din cărămidă, învelite cu tablă: 1) 1850, preot Macarie Ivan, cântăreț Ivan Andreev; 2) 1850, n-are preot; 3) secta Despopovitelor, dascăl Haralambie Andreev

Scoală primară mixtă-8 posturi de învățători, 476 elevi, 4 săli de clasă, 28 elevi iau gustarea la cantină. Localul are nevoie de reparare a acoperișului, plafoanelor, dușumelelor, ferestrelor, ușilor și de 100 bănci noi, cele existente fiind vechi și uzate. Director: Ion Alexandru. Lot-5 ha.

Cămin cultural-n-are, activează la căminul din Brăilița cu care comuna Piscul constituie o unitate geografică și economică.

Fabrică de sifoane, Mihail Ivan, 500 sifoane umplute pe zi, putere motrică-“cu mâna”.

Banca populară “Oituz”, înființată în 1928, 48 membri, capital-22000 lei, președinte Sima Alex.

Agent sanitar Ion Eftimie, moașă Maria Boricea, tratamente la Dispensarul din Brăilița

Boli sociale: tuberculoza-14, sifilis-22, pelagră-4, paludism-8, cancer-1, alcoolism-1; 29 de fântâni

Vatra satului: 118 arabil, 80 pășuni, 59 vii cu o producție medie la ha de 130 dal., vetre din sat-303, drumuri-80, teren degradat-80, ape/bălți-420

Unelte: 1 mașină semănat, 17 pluguri, 4 grape, 1 vânturătoare

Zootehnie: 217 cai, 104 iepe, 42 mânji; 10 boi, 82 vaci, 46 viței; berbeci 16, oi-650; 4 vieri, 17 porci, 14 scroafe; 1624 găini, 62 rațe, 72 găște, 26 curcani

Cimitir-3 ha, împrejmuit

1929 (Nae A. Vasilescu)

Piscu, zis și *Satul lipovenesc*, a fost înființat prin 1832 de rușii rămași în Brăila după războiul din 1828 și de alți ruși așezați mai înainte. Se zice că cel dintâi locuitor ar fi fost un anume Vasile Busurcă. Până în ianuarie 1926 a făcut parte din comuna Brăilița, fostă Islaz. Lipovenii din Pisc sunt de origine rusă, *staro obreadți* „de veche credință”. Sunt *raskolnicii*, care, persecutați în Rusia, au luat drumul pribegiei și și-au făcut așezare unde găseau mai multe libertăți. Popor muncitor, econom și credincios. Creștini ortodocși.

Biserica cu hramul *Vovidenia* (*Intrarea în biserică*) a ars în 1924. Subristolul bisericii s-a găsit o cruce de stejar, cu inscripții în limba slavă (în chirilice). Fusesse sfințită în anul 7265 (1857), la 8 iunie.

- Populația-587 familii cu 2215 suflete
- Școală primară de băieți, de fete și o grădină de copii
- Banca populară *Oituz*, 1926, 90 membri, 20000 lei capital
- Bugetul comunei: 196418 lei

Personalități

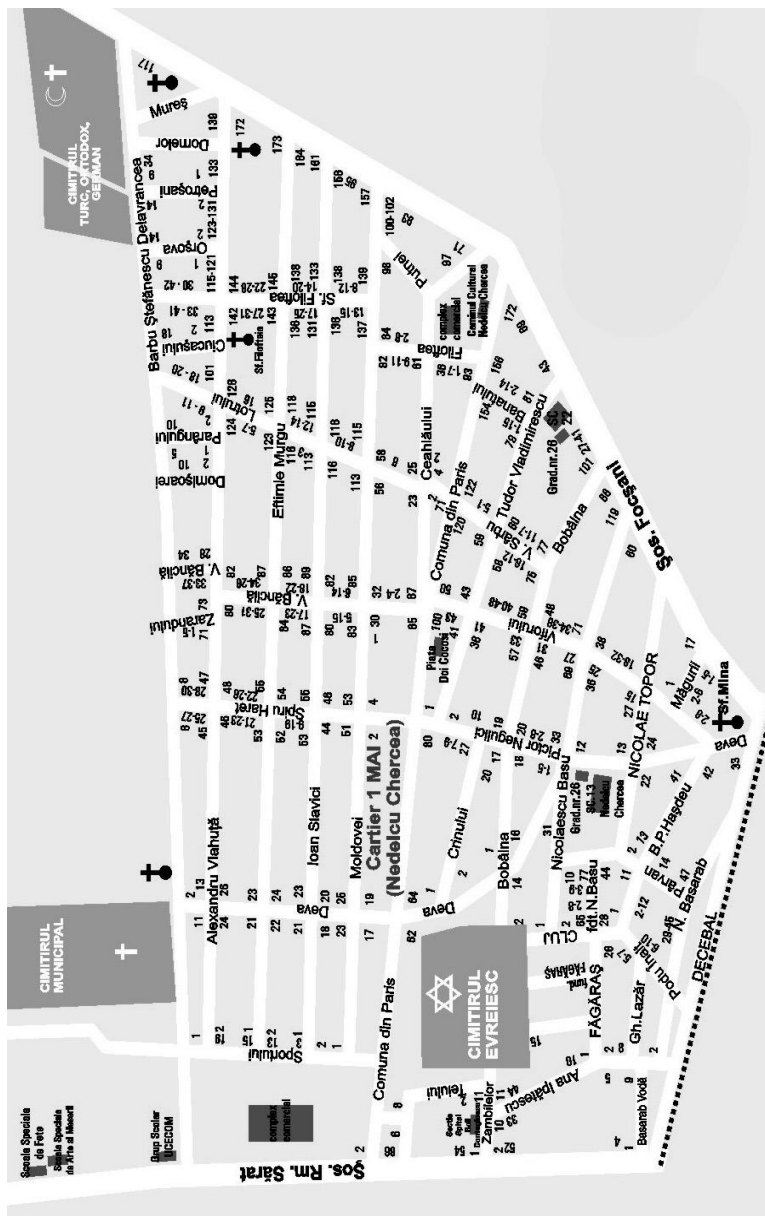
Dionisie Vlase, pictor iconar din cartierul Pisc

Meseria a învățat-o, copil fiind, de la tatăl său și din studiul icoanelor vechi rusești sau din *Podlinik Ikonopisnîi*, un manual de artă iconografică de la 1901. A absolvit Școala Populară de Artă din Brăila. *Stilul în care pictează Dionisie Vlase este cel moscovit, cu personalitate distinctă față de cel bizantin, deși s-a născut din acesta. Icoanele impresionează prin strălucire, dar mai ales prin coloritul lor, în care domină galbenul, roșul, verdele și albastrul. Contururile figurilor sale sunt foarte puternice și nu abia sugerate ca în arta bizantină.* (Dan Bistricean, *Observator cultural*).

A pictat la Mănăstirea Manolea (jud. Suceava), la Tg. Frumos și la Botoșani. A lucrat pe lemn de tei, dar acesta este foarte scump și trebuie lăsat la uscat 5-6 ani. Astăzi, utilizează melamina. Nu are ucenici. După cum mărturisește, *când începi o icoană, trebuie să respecti anumite canoane. Nu poți picta oricum. Lucrarea este precedată de o perioadă de rugăciune și post. De asemenea, trebuie să studiezi viața sfântului pe care îl reprezinți. Nu spun că nu ai voie să imprimi o notă de originalitate icoanei, dar asta doar în limita regulilor cuprinse în Podlinik Ikonopisnîi. Cel mai mare meșter iconar (în stil moscovit) al tuturor timpurilor rămâne Andrei Rubleov.*

Alina Astafei (n. 7 iunie 1969). Cunoscută până în anul 1995 sub numele real de Galina Astafei, este o atletă română care a obținut medalia de argint la Olimpiada de Barcelona, 1992, la săritura în înălțime cu 2 m. În 1995 a obținut cetățenia germană. Stabilește un nou record mondial de sală de 2,05 m. Motivul expatrierii: *Când am văzut că nu s-a găsit nici un vinovat, mi-am dat seama că fratele meu, Petre, a murit degeaba la Revoluție.* Din 1993, trăiește la Stuttgart în Germania. E profesoară de sport. Are 3 copii: 2 fete - de 20 și de 7 ani- și un băiat de 9 ani.

Până în anul 1923, cartierul Nedelcu Chercea era o parte a comunei Islaz, denumită Vatra Veche. Era cel mai vechi cartier al oraşului, născut, în două puncte urbigene: **primul în dreapta Barierei fiscale (nu feroviare) Bucureşti / Regala**, pe unde venea şoseaua de la Bucureşti şi pe unde vor intra militarii Regimentului 5 Călăraşi în 6 august 1878 în vederea trecerii în Dobrogea, între întemeietorii / pionierii căruia vom găsi pe Chercea Petre, tatăl viitorului filantrop, stabilit aici prin 1855, **şi al doilea**, după construirea liniei ferate, **în faţa gării**, a cărei fondare începuse la 1/13 iulie 1869, în continuarea barierei Focşani.

Celor aşezaţi aici din proprie iniţiativă, li se vor adăuga prin împroprietărire cu locuri de casă 1878 de demobilizaţi din campania 1916-1918 (cf. dosarului 305/1950, unde se află copia dosarului fostei primării nr.89/1920, care vor da naştere **Cartierului demobilizaţilor**). Axa cartierului iniţial a fost şoseaua Brăila-Focşani.

Ulterior, cartierul Nedelcu Chercea se va extinde, anexându-şi Lacu Dulce, fostă groapă de gunoi a oraşului (v. mai departe, documentul prefecturii din 30 martie 1938), parcelat şi vândut de Primăria Mun. Brăila, în zona căii ferate-str. Oborului / Cazasului - Şos. Râmnicu Sărat.

Aşa cum comuna modernă Izlaz (1895) s-a numit neoficial o perioadă de timp *Mihail Cogălniceanu*, tot aşa Vatra Veche ar fi trebuit să se numească *C.A.Rosetti*, după cum citim în *Planul oraşului Brăila întocmit în 1917*, unde este marcat locul *noului sat C.A.Rosetti*, ambii fiind figuri luminoase ale revoluţiei de la 1848 şi ale cuceririi Independenţei de stat.

Devenită la 1 aprilie 1923 comună rurală, Vatra Veche va primi denumirea de «Nedelcu Chercea», în cinstea marelui industriaş şi filantrop, originar din comună.

Decret Regal nr. 5857/1923

1 aprilie 1923- Ferdinand I

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României, la toți de față și viitori sănătate - sancționez legea votată de corpurile legiuitoare

Lege

Art. unic. - Tabloul de numele și circumscripțiunile comunelor rurale a satelor și cătunelor din țară se modifică după cum urmează:

Județul Brăila

Satul Vatra Veche pendinte de comuna Islaz se deslipește de la această comună spre a forma o comună aparte sub denumirea de comuna Nedelcu Chercea.

Comuna Islaz se va numi în viitor comuna Brăilița.

- Lege votată la adunarea Deputaților la 8 martie 1923, 97 voturi pentru, 1 contra iar la Senat, în 21 martie 1923, 54 voturi, adică unanimitate.

Publicată în Monitorul Oficial di 31 martie 1923.

Despre acest botez, ziarul *Egalitatea Brăilei* din 18 martie 1923, la rubrica *Informații*, anunța:

Un omagiu d-lui Nedelcu Chercea

*Satul Vatra Veche, pendinte de comuna Islaz, a fost deslipit de această comună și i s-a dat denumirea de **Nedelcu Chercea**. Este un omagiu cum nu se poate mai bine meritat ce s-a dat d-lui Nedelcu Chercea, dat fiind multiplele fapte frumoase și filantropice ce a săvârșit.*

*La întemeiere, în 1923, 1 aprilie, Comisia interimară comunală era formată din **Ion I. Dumitrașcu**, primar (n. 15 apr. 1876, căsătorit, 11 copii, satisfăcut legea recrutării, 3 clase primare), **Grigore Palade** și **Ion Mărgărit**, membri. **Notar, Trifănescu I.**, 6 clase secundare la **Liceul I.C.Massim**, diplomă de notar definitiv.*

PV din 9 decembrie 1925. Comisia pentru delimitarea teritoriilor comunelor rurale din plasa Silistraru, conf. Ordinului Prefectului nr. 4490/1925 prin care se stabilesc și hotarele comunei Radu Negru, dezlipită, la rându-i, din com. Nedelcu Chercea

Comuna Nedelcu Chercea are următoarele hotare:

- la Nord: drumul comunal Brăila-Baldovinești
- la Răsărit: calea ferată Buzău-Galați, începând de la Distribuția Petrol și până la hotarul comunei Tudor Vladimirescu
- la Sud: islazul comunei Tudor Vladimirescu
- la Apus: lotul noului împrăștiat al comunei Cazasu cu nr. 184, lotul Ocolului Silvic, loturile noilor împrăștiți ai comunei Cazasu cu nr. 228, 227, 226, 225, 224, 223, 221, 230 și 317 și loturile împrăștiților pensionari. *Suprafața totală a comunei-1250 ha.*

Procese verbale din 20 martie 1926 (după dezlipirea comunei Radu Negru) consemnează verificarea din punct de vedere al *incapacității, nedemnității sau incompatibilității* a situației fiecărui consilier (Vasile Albu, Ion Duret, Mihai Iuga, Gheorghe Dumitru, Ene Dobre, Gheorghe Oprea, preot Costache Gănescu, consilier de drept, învățător Nicolae Butoianu, consilier de drept, Cornel Constantinescu, Tănase Chirilă, Ion Vrânceanu, membri, și Nicolae Pupăză, Radu Gâscă, Ion Vasilache, supleanți), alegerea primarului-Vasile Albu, și a delegației permanente, care includea pe lângă primar, pe Ion Duret și Mihai Iuga, membri, și Cornel Constantinescu, supleant.

Între primele hotărâri ale noului consiliu se află cele de ordin edilitar: *din prestațiile ce se încasează din această comună să se pietruiască de urgență și înainte de venirea toamnei străzile Aurelian, singura poartă de trecere a vehiculelor din comună în Calea Împăratul Traian, Bd. Sfânta Ana, calea cea mai umblată, făcând legătura între Oborul de vite și oraș, pe aceasta cale fiind situate și biserica și școala, Dimitrie*

Cantemir, care leagă gara și cartierul CFR, și a se face șanțurile de scurgere de la porțiunile inundabile din comună.

Comună rurală vs. Comună urbană

Prin procesul verbal 20/1932 și adresa nr. 10830/23 septembrie 1932 înaintată Primăriei Mun. Brăila, comuna rurală Nedelcu Chercea solicită declararea drept comună urbană, solicitare însușită de Prefectură prin raportul nr. 1399/1933: *Comuna se află în imediata vecinătate a municipiului, nefiind despărțită decât de calea ferată Brăila-Buzău.*

Trecerea de la comună rurală la comună urbană s-a dovedit însă a fi un proces de durată, din care consemnăm câteva etape.

I. Litigii cu Mun. Brăila sub primariatul lui Radu Ionescu

- **Proces verbal nr. 1/11 ian. 1935**, Radu Ionescu, președintele Comisiei interimare: Prin art.18, al.2 din Legea pentru organizarea Administrației Locale... *comuna își exercită autoritatea asupra întregului teritoriu ce-i aparține. Drept urmare, terenul Oborului de vite, deși e proprietatea Municipiului Brăila, se impune ca emiterea și vizarea билетelor să intre în casa acestei comune.*

- **Decizia 23/1936**: Somarea Primăriei mun. Brăila pentru a ceda veniturile Oborului de vite și cele din taxele ce se percep pe vagoanele ce se încarcă și se descarcă în rampa gării, ca făcând parte din teritoriul comunei Nedelcu Chercea

- **30 dec. 1936: Regulament** în conformitate cu dispozițiile art. 193 și 194 din Legea Administrației Locale referitor la taxele ce urmează a se percepe de această comună cu începere de la 15 ian. 1937 de la rampa Gării de pe teritoriul acestei comune de 0,18% asupra tuturor mărfurilor de orice categorie, ce se încarcă și se descarcă de pe rampă.

• **Decizia nr. 3/11 ian. 1937: De la 15 ian. 1937 se percepe taxa de 0,18 % asupra tuturor mărfurilor-taxa *ad valorem*.** Deschiderea procedurii de somare. Se solicită Prefecturii deschiderea unui credit suplimentar de 7000 lei pentru susținerea procesului de la București pentru onorariul avocaților Elena Cristache și Ion A. Popescu. Intervine Prefectura, prefect Eugen Stănescu, 6 febr.1937: *Vă face cunoscut că, întrucât, conform art. 13 și 30 din tabloul de lege anexat la Legea administrativă, primăria nu are dreptul la taxe și ca atare nu este locul la procese și nici la angajarea de avocați, am apelat încheierea nr. 4 din 11 ian.1937 a consiliului comunal și în consecință executarea ei se suspendă, neputând fi executată de dvs. În consecință , anulați ordonanța emisă de 7000 lei pentru plata avocaților.* Se telegrafiază către Președintele Curții Locale Administrative din București pentru a nu admite procesul. Pe adresa prefecturii, primarul Radu Ionescu scrie rezoluția: ***Justiția va stabili dreptul ei legitim.*** Ca atare, avocații trimit contractul de angajare, contra sumei de 7000 lei la care se adaugă o cotă de 25% din încasările primului an, și „concepta” primei somațiuni către primăria Mun. Brăila

• **Primăria Mun. Brăila, 29 ian. 1937:** Poprirea nu e legală, deoarece mărfurile sunt destinate Municipiului.

• 11 martie 1937: Se obține un credit de 2500 lei

• 16 martie 1937- Curtea Locală Administrativă București: judecata atacată în anulare

• 3 aprilie 1937: Prefectura adresează către Primăria municipiului: față de penuria resurselor financiare (*sus-zisa comună cuprinde sărăcimea Brăilei, cuibărită acolo în căminuri foarte modeste*), solicită atribuirea către comună a veniturilor Oborului de vite.

• 15 aprilie 1937-Curtea respinge impozitul *ad valorem* solicitat, deoarece mărfurile nu sunt încărcate din raza comunei Nedelcu Chercea sau descărcate pentru negustorii din raza ei iar vehiculele calcă aproape numai străzile municipiului

- 20 aprilie 1937: respinge contestarea deciziei privind plata onorariilor

- 28 mai 1937-Prefectura acțiune împotriva primăriei Chercea: declară nule deciziile nr. 3 și 7 din 11 ian. 1937; nu și deschiderea de credite până la 15 martie

- 10 sept. 1937: Curtea Locală Ad-tivă S. I București respinge anularea deciziei de către Prefectură

- 24 sept. 1937: Curtea Superioară Ad-tivă S. II București aprobă prin decizia nr. 615 anularea deciziei de către Prefectură

Un litigiu similar privind administrarea Cartierului fabricilor (respectiv încasarea taxelor de la acestea!) avea loc între primăria Mun. Brăila și cea a comunei Radu Negru (vezi mai departe).

II. La 30 martie 1938, Prefectura, reluând argumentele comunei Nedelcu Chercea din raportul 1057/1938 (prefect, colonel Eugen Stănescu), adresează primăriei Municipiului următorul referat:

Deși are **20000 de suflete**, Chercea are **venituri financiare reduse la minimum**, deoarece aproape toți locuitorii în stare de a munci își câștigă existența în oraș unde și consumă tot ce a câștigat, neinstalându-se în comună comercianți și industriași spre a-i spori veniturile, față de Radu Negru și Brăilița, unde, fiind așezate în apropierea Dunării, s-au instalat pe teritoriul lor industrii importante, aducătoare de venituri la buget de peste 2 milioane lei, chiar dacă nu au decât 3000 (Radu Negru) și 8000 (Brăilița) locuitori. Singurele venituri puteau proveni de la magazinele gării Brăila, pentru mărfurile în tranzit; oborul săptămânal de vite; taxa pentru pâinea consumată în comună, numai că brutarii cumpără făina din Brăila iar locuitorii se aprovizionează din Brăila, taxele fiind încasate de fapt de către Primăria Municipiului. Așa se face că cei 20000 de locuitori ai comunei, care reprezintă o treime din populația municipiului, plătesc direct și indirect toate taxele primăriei municipiului Brăila.

Un alt argument îl constituie lipsa îmbunătățirilor edilitare pe terenul parcelat și vândut ca **vetre de casă din Lacul Dulce**. Aici, de când există orașul se aruncă toate gunoaiile, toate cadavrele și toate murdăriile. Acest teren pe care se găsește un strat de gunoi gros de 4 metri a fost parcelat și vândut ca locuri de casă fără ca municipiul să ia cele mai elementare măsuri edilitare și sanitare. Ca atare, cele 2800-3000 suflete din cele **700 de case** se află veșnic în luptă cu moartea, care se degajează din terenul insalubru pe care sunt clădite casele și din gunoaiile și cadavrele pe care și azi Primăria municipiului le depune tot în marginea acestor locuințe, în apropierea cărora se găsește instalată și hingheria de câini a municipiului. **Această promiscuitate dă naștere celui mai mare procent de morți din zonă**, focar de boli între care și tifos exantematic.

În concluzie, prefectul avansează următoarele propuneri:

A. Din veniturile încasate prin taxa *ad valorem*, să se atribuie o anumită cotă și comunei Nedelcu Chercea;

B. Din veniturile realizate din taxa percepută la oborul de vite, la fel;

C. Din taxa pe pâine, la fel, cu atât mai mult ca în comună există un singur brutar, locuitorii procurându-și pâinea din oraș;

D. Să execute și să verse sumele necesare pentru toate lucrările edilitare.

III. Ministerul Internelor. Direcțiunea Administrației locale, **31 mai 1938**, către Prefectura Brăila. Având în vedere raportul nr. 2097/1938 al primarului comunei Nedelcu Chercea, în care aduce la cunoștință starea excepțional de gravă în care se află comuna, cere îndreptarea acestei situații, făcând următoarele propuneri (reluat din raportul Comunei):

- 1) Alipirea ei la municipiul Brăila pentru suburbanizare;
- 2) Municipiul să atribuie o cotă de 50% din taxele *ad valorem*, percepute în 1923, la data înființării comunei, la mărfurile intrate și ieșite din gara Brăila;

- 3) Municipiul să mute târgul săptămânal de vite în locul destinat pentru acest târg din comună iar taxele percepute să fie împărțite în două;
- 4) Taxele aplicate vehiculelor și percepute de municipiu să fie atribuite comunei, deoarece vehiculele sunt din această comună;
- 5) Valoarea concesiunii gunoaielor, încasată de municipiu, să fie trecută comunei, întrucât gunoiul se depozitează la un punct ce aparține acestei comune;
- 6) Municipiul să fie obligat să facă lucrările edilitare pe terenul parcelat.

Rezoluția Ministerului cere Prefecturii examinarea și avizarea propunerilor.

Ca răspuns, **la 9 iulie 1938**, prefectura avizează:

- a) alipirea com. Nedelcu Chercea la Brăila, ca suburbană;
- b +c) atribuirea unei anumite cote;
- d) oborul să rămână în proprietatea comunei Chercea, cu obligația de a-l răscumpăra, târgul urmând a se desfășura în zilele de miercuri - Comuna și joi - Municipiul;
- e) să se verse cota de pâine corespunzătoare numărului populației;
- f) să execute /să verse suma necesară pentru lucrări edilitare.

IV. La 30 august 1939, prin Înaltul Decret Regal Nr.2333, publicat în M.O. nr. 205/6 sept.1939, localitatea devine **comună suburbană**.

Carol al II-lea

*Prin grația lui Dumnezeu și voința națională,
Rege al României, la toți de față și viitori sănătate*

Decret-Lege. Art. unic

*Comunele rurale Nedelcu P. Chercea și Radu Negru, din
județul Brăila, se declară comune suburbane pe lângă
municipiul Brăila.*

Decretul urma raportului Ministerului de Interne din 29 august 1939:

Actualele comune se găsesc situate în imediata apropiere a Municipiului Brăila, nefiind despărțite, prima, decât de calea ferată iar cealaltă de barieră. Propunerea este conformă cu deciziile 31/3 oct. 1938 și nr. 110 /20 apr. 1938

*Sunt, cu cel mai profund respect, SIRE, al Maiestății
Voastre Prea Supus și prea plecat Servitor
Președintele Consiliului de Miniștri și Ministrul
Internelor
Armand Călinescu*

V. Ordinul telefonic nr. 5492/23 apr. 1943, prefect colonel Marin Ciobanu: convocarea pentru ziua de 25 apr. 1943 (ziua întâi de Paști) a Sfatului comunal pentru a-și da avizul asupra transformării comunei dvs. în **comună rurală sau urbană (nereședință) independentă**.

Concluzia: să fie menținută ca suburbană (primar Ion P. Vrînceanu).

Argumente: distanța - 10 m liniari; 11700 suflete din care 2918 contribuabili; ocupația - funcționari publici, particulari, lucrători în industrie, meseriași, muncitori în port, la CFR, căruțași; industrie - tăbăcării, 3 fabrici de cărămidă din care numai una funcționează, sucursala Soc. Distribuția de desfacere a produselor petroliere; exercită profesiunile principale în Brăila ca funcționari publici, meseriași în industrii; același regim de cartele iar familiile mobilizaților (400-450) primesc drepturile de ajutoare ca și municipiul; se alimentează cu apă potabilă de la gurile de canal. În raportul înaintat Prefecturii din 28 apr. 1943, se arată că, față de alternativa comună suburbană-urbană, se consemnează următorul vot-11 consilieri, deoarece nu pot deveni rurală, e mai preferabil să fie declarată comună urbană independentă; 9 consilieri, să redevină comună rurală, dacă nu pot rămâne suburbană, înregistrându-se și 5 abțineri. [Într-un

raport al Prefecturii către Min. de Interne din 10 martie 1937 privind fixarea la 60 lei/zilnic, maxim 15 zile pe luna ca jeton de prezență acordat consilierilor comunelor rurale Brăilița, Radu Negru și Nedelcu Chercea se consemnează: *comunele sunt în imediata vecinătate a Municipiului, de care nu sunt despărțite decât printr-o stradă, din care cauză costul traiului se găsește la același nivel ca la oraș; cele trei comune, deși rurale, nu au deloc caracter rural, îndeletnicirea locuitorilor nefiind mai deloc agricultura, ci munca cu brațele sau cărăușia în portul Brăila, munca în fabrici, stabilimente, meserii; cele trei comune sunt foarte populate, necesitând numeroase cercetări în municipiu (Nedelcu Chercea avea peste 20000 suflete).*

VI. Din anul 1953 comuna se transformă în cartier, primind numele de „1 Mai”, parte componentă a orașului Brăila. Noua denumire oficială nu a putut înlocui numele fondatorului, după 1989 revenindu-se oficial la „Nedelcu Chercea”.

Nedelcu P. Chercea

Nedelcu P. Chercea (1857-1946), prin pricepere și muncă cinstită, a ajuns un mare industriaș, care și-a călăuzit viața conform devizei: „*Totul pentru țară, nimic pentru noi*”. [Deviză preluată de la Regele Carol I: *Tot pentru țară, nimic pentru mine.*] Un mare industriaș, dar și un mare filantrop, despre ale cărui danii s-au căutat motivații ascunse. O viață cinstită, de muncă și de credință adâncă a spulberat legenda descoperirii unei comori în posesia căreia ar fi intrat prin uciderea tovarășului de muncă, păcatul capital al uciderii unui om fiind răscumpărat tocmai prin numeroasele opere de binefacere. Operele de binefacere, afirmă D. Anghel, op. cit., p.223, ar fi putut și să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru găsirea comorii, fără să fi omorât vreun om.

Nedelcu P. Chercea s-a născut la 7 iulie 1857 în familia morarului Petre Chercea, originar din comuna Viziru, care a mai avut încă cinci copii (două fete și trei băieți). Se pare că acesta s-ar fi mutat în jurul anului 1855 pe teritoriul comunei Islaz, unde a construit o moară de vânt. În jurul acesteia s-a ridicat o mică așezare, noul venit *ctitorind* chiar „o școală” într-un bordei. Ulterior, această așezare a devenit cartier al comunei Islaz sub denumirea de *Vatra Veche*.

Micul Nedelcu învățase carte timp de doi ani la școala înființată de tatăl său. Conform obiceiului, la 12 ani, a fost dat ucenic *la stăpân* pentru a învăța meseria de rotar (lemnar). Este ucenic 3 ani (1869-1871) și un an (1872) - calfă, timp în care economisește o sumă de bani suficientă pentru cumpărarea uneltelor indispensabile meseriei învățate. În preajma Războiului de Independență, își deschide propriul atelier în Piața Poporului (Piața Mare / Piața Halelor de astăzi). Între 1877-1882 a slujit în *garda națională*, economisind banii obținuți ca soldă și prin munca de rotar, desfășurată în paralel cu aceea de ostaș. Cu acești bani a cumpărat două terenuri în piață, deschizând un depozit de cherestea, construind o moară și o întreprindere pentru decorticat orezul. Două dintre imobilele centenare ridicate în Piața Poporului mai există și astăzi, având înscris pe frontispiciu numele: Casa Mihai, 1897, renovată, colț Regala cu Griviței, și alta, pe latura de nord, vopsită în albastru.

În 1883, se căsătorește cu Ana (1865-1931), fată cu stare materială bună, care-i aduce o zestre de 400 de galbeni. Au avut împreună trei fete: Riveica, Stana și Elena, ultimele două căsătorindu-se cu intelectuali renumiți.

Între 1890-1898 deține la Medgidia o moară de mălai cu aburi, pe care o va muta apoi în Piața Poporului. Apogeul activității sale de întreprinzător a fost atins în preajma Marelui Război. Atunci, a împrumutat de la bancă 300000 lei și a cumpărat din Germania mașinile și utilajele necesare construirii unei fabrici de cuie și a unui atelier de lanțuri, sârmă țâncuită și

sârmă ghimpată (pe Vadul Rizeriei, pe mâna dreaptă, dincolo de moara Lichiardopol, clădirea rezistând vremurilor), într-o vreme când în toată țara era o singură fabrică de cuie la Sinaia, care nu putea satisface toate cererile, ceea ce impunea importul masiv din Germania. Exportându-le în Balcani și în Orientul Apropiat, a devenit unul dintre marii oameni de afaceri ai României, dar și unul dintre marii filantropi ai săi. Și cum norocul îi ajută pe cei întreprinzători, Nedelcu P. Chercea află, la începutul primului război, că un vapor cu 44 vagoane cu sârmă din Germania este rechiziționat de turci la Constantinopol. Se duce la Constantinopol, stă două luni și, cu mare greutate, izbutește să încarce sârma pe un vas italian și s-o aducă în țară, obținând un câștig enorm.

A părăsit această lume în 25 martie 1946, fiind înmormântat în cimitirul mănăstirii Tudor Vladimirescu - Galați, de unde, prin grija preotului Vasile Frățilă, a fost strămutat în cripta din subsolul bisericii Sfântul Mina, alături de locul unde odihnește soția sa, Ana, la 9 septembrie 1965.

Prin Hotărârea Consiliului Local Municipal Nr. 241/2003, filantropul Nedelcu P. Chercea a fost declarat - ***post mortem – Cetățean de Onoare al Brăilei.***

Prin procesul verbal nr. 5 din 27 iunie 1926, consiliul comunei Chercea îl declară **Cetățean de onoare**, (pentru că) *și-a câștigat merite deosebite prin daruri legate, îmbunătățiri și servicii de seamă aduse Comunei de domnia sa.*

Iată, pe scurt, daniile și ctitoriile soților Nedelcu și Ana P. Chercea:

- restaurarea Bisericii Sfinții Arhangheli și zidirea unei noi clopotnițe cu două clopote (1922-1924);
- imobilul din strada Tâmplari nr.1, inclusiv Sinagoga, donat comunității israelite, cu condiția expresă de a servi drept locaș de rugăciune;

- clădirea de pe strada Regală nr. 56 pentru amenajarea unui dispensar, destinat tot comunității israelite, pe care l-a dotat cu tot mobilierul necesar (1936);
- școala primară din satul Ghecet, dotată cu tot mobilierul necesar;
- dotarea unei săli de clasă la Liceul de Fete (azi, Colegiul Național *Gheorghe Munteanu- Murgoci*);
- construirea Bisericii *Adormirea Maicii Domnului* de la Mănăstirea *Tudor Vladimirescu* din județul Galați (unde a și murit)
- Ca și în cazul lui Basil Clony, se afirmă că a înzestrat numeroase fete cu un car tras de doi boi.
- **Biserica cu hramul *Sf. Mare Mucenic Mina* (1919-1928), școala de băieți și școala de fete (existentă și astăzi) cu locuința directorului și grădinița de copii (1925-1928), casa parohială (1932), localul de primărie cu 6 săli (astăzi dispensar) și dispensarul cu 2 camere (1933), monumentul eroilor (1936), toate în satul natal Vatra Veche, care, ridicat la rangul de comună rurală, a primit numele de Nedelcu P. Chercea.**

Biserica cu hramul *Sf. Mare Mucenic Mina* (1919-1928)

Alături de paraclisul ridicat în 1919, în luna iulie 1923 s-a pus piatra fundamentală a unei mărețe biserici. Acoperită până în luna noiembrie, costase deja peste 4000000 lei.

În Biserica „Sf. Mina” se află 4 monumente de artă care immortalizează familia donatoare, creații ale sculptorului Frederic Storck:

- 1) Bustul *Nedelcu P. Chercea*, semnat lateral dreapta pe plintă, nedatat (1928-1929), marmură, 60x50x35 cm
- 2) Bustul *Anna N. Chercea*, semnat lateral dreapta pe plintă, nedatat (1928-1929), marmură, 60x50x35 cm. Pe plinta ambelor busturi, sub nume, se află inscripția: *Ctitorii școalelor de băieți și fete și bisericei Sft. Mina, 1928*

3) Basorelieful *Nedelcu P. Chercea*, semnat stânga jos, în monogram - F.S. (Frederic Storck), nedatat (1929), bronz, inscripție lateral dreapta - Turnătoria V.V. Rășcanu 1929, 31x 22,5 cm

4) Basorelieful „*Anna N. Chercea*”, semnat dreapta jos, în monogram - F.S. (Frederic Storck), nedatat (1929), bronz, inscripție lateral dreapta - Turnătoria V.V. Rășcanu 1929, 31x 22,5 cm

Ridicăta până în anul 1928, școala avea în fiecare clasă câte o icoană pictată pe peretele de la răsărit, acoperite de var timp de 50 de ani, în diferite grade de deteriorare. Alte picturi de dimensiuni monumentale au fost acoperite de îndemnul leninist „Învățați, învățați, învățați!” și de alte lozinci mobilizatoare. Au fost scoase la lumină portretele ctitorilor, aflate în holul principal, alături de care se află următorul înscris, semnat de pietrarul C. Maina, adevărat certificat de naștere al școlii:

*Doamne Isuse - Hristoase
Mântuitorul Nostru
Întărește mintea noastră
spre învățătura lucrurilor
celor bune și de folos
sufletelor noastre
și dă putere de izbândă
învățătorilor noștri
pentru săvârșirea
cu vrednicie a îndatoririlor lor.
Te rugăm fierbinte
să ai în sfânta Ta pază
și pe patronul acestei școli
care ca un părinte bun
ne-a adunat sub acest acoperământ
Nedelcu P. Chercea.*

Act de donație nr. 5620 / 1 nov. 1933

Subsemnatul Nedelcu Chercea, domiciliat în Brăila, str. C. Berlescu (azi, str. Ana Aslan, colț cu Regala - n.n.) nr. 42, pentru dragostea de învățătură, buna gospodărire și sănătate ce o port locuitorilor din comuna Nedelcu P. Chercea, am construit încă din anul 1924 treptat până în anul 1933, pe terenul destinat pentru Școala comunei următoarele instituții:

1) una clădire local pentru Școala de băieți și fete / Școala primară mixtă, str. Sf. Ana nr.10. [La 22 mai 1923, în prezența d-lui Ministru Dr. C. Angelescu, s-a pus piatra fundamentală a unui local (pentru care și cărase 70000 de cărămizi) ce va cuprinde 2 școli cu câte 4 clase și cu câte o sală de conferințe, sfat sâtesc etc. - *Comitetele de construcție...*]

Corp 1. Școala primară. 553 m², parter din cărămidă, învelită cu țiglă, 6 săli de clasă, 2 cancelarii, 3 coridoare; Corp 2. Grădină de copii. 91 m². Parter din cărămidă, acoperită cu țiglă, 2 săli de clasă, o cancelarie, o sală de intrare; Corp 3. Cantină. 35 m². Suprafața vetrei-11019 mp.

În fața școlii - 2 monumente de marmoră și busturile de bronz reprezentând pe donatori, realizate de Fr. Storck în 1928. Pe soclurile busturilor de bronz ale celor doi filantropi, se află inscripția *Totul pentru țară, nimic pentru noi*. Sub regimul comunist, soclurile au rămas, dar busturile au fost topite la Cooperativa Metalurgica. Azi, în fața școlii, pe vechile socluri, se află busturile refăcute din ipsos, cu o vopsea care se degradează tot mai mult. Alte busturi din ipsos aurit ale ctitorilor se află pe holul de la cancelarie.

Ca dependințe are una sală compusă din o cameră cu o marchiză, servind ca locuință pentru servitorii școlii; una magazie cu două intrări; un closet de zid cu 4 despărțituri, servind jumătate pentru băieți și jumătate pentru fete.

Ca mobilier are 6 catedre cu postamente, 2 table cu trepied, 8 table de zid cu rame și postament; 2 mese birou pentru

cancelarie, 13 scaune de „Viena”, una canapea bancă, 2 dulapuri pentru arhivă, 8 sobe de tablă cu burlanele lor, 112 pupitre a 2 elevi, 14 bănci a 4 elevi, 4 cuiere pe coridor, 43 tablouri înrămate (istorice, religioase și intuitive).

*Școala de băieți și fete, actuala Școală Generală „Nedelcu Chercea”, este o clădire de o îndrăzneță și originală arhitectură, cu opt săli de clasă și mobilier care mai rezistă și astăzi, cu bănci solid făcute, cu scobituri pentru călimara rotundă și condeiul necesare, cu două ieșiri separate în larga curte a școlii. Pe holurile școlii, au fost realizate două fresce, una cu caracter religios, „Maica Domnului cu Pruncul în brațe”, și una laică, cu portretele soților Ana și Nedelcu, acoperite cu var după război, degradate și deteriorate, iar în fața școlii, două statui, executate de Frederic Storck, ale celor doi ctitori, din care se mai păstrează doar soclurile. Biserica Sf. Mina va fi construită între 1919-1928 în stil bizantin tradițional, dar cu evidente elemente specifice ale arhitecturii de cult românești, împreună cu clopotnița și cele două clopote. **În ziua de 8 noiembrie 1928 s-a făcut cu un fast deosebit sfințirea Bisericii și a Școlii.** (Dumitru Anghel, op.cit., p. 225)*

[**Școala Nr. 13 „Nedelcu Chercea”**, numită în actele epocii „Școala Elementară Nr. 1” (vezi mai sus). Reparații: 1940 și 1960. Reabilitată în 2010.

Școala Nr. 9 „Anton Pann”, școala din Lacu Dulce. Fondată în 1953, reparată în 1960, reabilitată în 2008.

Școala Nr. 24, azi „Gheorghe Naum”, s-a născut datorită extinderii cartierului, respectiv creșterii populației școlare, ceea ce a determinat, în condițiile generalizării învățământului de 7 clase, utilizarea unor spații improprii. Oficial, s-a numit Școala Elementară Mixtă Nr. 2 încă din anul 1951-1952, când funcționa într-o clădire ce a aparținut unei morimoara lui Palade, pe Cuza Vodă nr. 19 - așa se numea atunci Șoseaua Focșani. A fost construită într-o perioadă foarte scurtă (martie-septembrie 1962), fiind **inaugurată la 15 septembrie**

1962. Va fi cunoscută sub numele de „**Scoala de la Fânărie**”, denumire ce necesită o explicație, Fânăria fiind parte a comunei Islaz încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, odată cu nașterea Regimentului 3 Artilerie și edificarea „Cazarmei artileriei” pe str. Gării/Victoriei/ General Eremia Grigorescu.

Reg. 3 Artilerie, înființat în 1876, își stabilește sediul la Brăila peste un an, condus fiind de colonelul Enric Herkt. Este **supranumit „Franța”** după tipul cazărmii construite între anii 1884-1888, monument de arhitectură, proiectat după planul cazărmii franceze, „tip centralizat”, cu coridor central, denumită „tip colonel Emy”. După acest model au fost ridicate Cazarma infanteriei Galați, Cazarma Copou din Iași, cazarma jandarmilor călări din București și aceea a escadronului de jandarmi călări din Iași. Pe acea vreme tractarea tunurilor se făcea cu ajutorul cailor, al căror tain cuprindea o importantă cantitate de fân, depozitat peste calea ferată în punctul numit „La fânărie”, cu o suprafață de 2,5-3 ha, delimitată de actualele străzi Comuna din Paris-Șos. Baldovinești-Fânăriei-Cărăbușului. Profesorul de fizică Anton Vernescu a reconstituit, în monografia Școlii Nr. 24 pe care a slujit-o cu dăruire și competență timp de 35 de ani, prin mărturiile poporenilor vârstnici, imaginea perimetrului. Există o suprafață împrejmuită cu zid în lungime de 200 m, înalt de 1,70-180 m, din cărămidă dublă, pe trei laturi, intrarea făcându-se prin Cărăbușului, partea opusă fiind cu sârmă ghimpată. În această incintă se aflau corpul de gardă, macheta regimentului, magazinele de furaje, un șanț pentru dresarea câinilor aflați în dotarea armatei, teren pentru antrenarea cailor. Câpițele de fân se aflau pe Șos. Baldovinești (unde s-a construit în timp sediul Plafar, astăzi în curs de demolare), zona fiind îngrădită cu sârmă ghimpată. Tot aici își făcea repetițiile fanfara regimentului sub bagheta plutonierului dirijor Policarp Azbest. În anii celui de al II-lea război mondial la adăpostul gardului amintit dublat de un altul de câtină se săpaseră tranșee în care se adăposteau în timpul alarmelor locuitorii pentru a se feri de bombardarea gării.

În anul 1962, când s-a construit Școala, locul era ocupat de gunoi iar la mijloc era o groapă din care locuitorii extrăgeau lut pentru chirpici. În anul 1962, cu intrare pe str. Cărăbușului, s-a construit în 6 luni o clădire în formă de „L”, parter și etaj, cuprinzând 9 săli de clasă, laborator de fizică, cancelarii ș.a., cu sobe de teracote, în curte având grupurile sanitare ale elevilor și 3 cișmele cu apă. Suprafața totală-1 ha (100m/100m). Întrucât zona nu era construită, pe locurile virane instalându-se corturile țiganilor nomazi, școala a fost împrejmuită cu gard de zid, plantându-se 100 plopî piramidali și 40 de castani. Totodată, în anii 1970, s-au trasat noi străzi... cu nume muzicale (Rapsodie, Baladei, Doinei) iar pe locul astfel parcelat au fost împrîpietăriți numeroși locuitori. În 1975, s-a mai construit un corp cu 8 clase, laboratoare de chimie și biologie, bibliotecă, forma imobilului ajungând la „U”.

La 15 iulie 2011 s-a încheiat reabilitarea clădirii în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013 (lucrări de rezistență și consolidare, de arhitectură, instalație termică, electrică, PSI etc.). Modernizării clădirii i se adaugă dotarea cu echipament IT, de care beneficiază cei 171 elevi, cât numără școala în prezent.

În anul 2002, a primit numele marelui pictor și gravor **Gheorghe Naum**, născut în anul 1907 în comuna Islaz, care avea să devină Brăilița în 1923.

Școala Generală Nr. 22, care a primit în 2011 numele marelui prozator **Radu Tudoran**, autorul nemuritorului roman „Toate pânzele sus!”, a cărui corabie „Speranța” fusese concepută la Brăila, a fost inaugurată la 1 septembrie 1967, în perimetrul Morii lui Palade, pe str. Focșani nr. 35. În clădirea cu 2 etaje funcționează 10 clase de cursul primar și 11 la ciclul gimnazial, bibliotecă, laboratoare, o sală a Clubului Europa și, din 2010, unul dintre puținele cabinete de documentare și informare din Brăila, prin proiectul Comenius „Euro News” școala colaborând

cu unități similare din Germania, Italia, Letonia, Norvegia, Spania și Marea Britanie].

2) una clădire local pentru grădina de copii, compusă din o sală mare de joc, una sală mică pentru ocupație, una sală mică pentru cancelarie, un antreu și o marchiză.

Ca dependențe are una magazie și un closet de scânduri iar ca mobilier are: 40 scaune pentru copii făcute din băncile donate, 5 mese pentru copii, una masă birou pentru cancelarie, 2 scaune pentru cancelarie, un dulap mare pentru arhivă, un dulap fără geamuri pentru jucăriile copiilor, un lavoar cu lighean și cană, două tablouri înrămate reprezentând pe donatori, una icoană Sf. Dumitru.

3) una clădire local de primărie, str. Sfânta Ana nr. 11. Parter din zidărie masivă, acoperită cu țiglă; 6 camere, 2 antreturi și 2 verande, 2 beciuri și un closet cu două cabine, care servesc și la dispensar. 2 camere folosite de Serviciul sanitar. 186 m² Ca mobilier avea: 4 tablouri înrămate reprezentând pe donatori, una icoană Maica Domnului, de argint.

*Act de fundație, 8 mai 1933, pune temelia primăriei, primar Ionel A. Radu, cu cheltuiala marelui industriaș, ctitor al bisericii și școlii, marele filantrop Nedelcu P. Chercea. **Dorința fondatorului: dreptatea să se împartă în acest locaș și să fie tuturor sătenilor de folos.*** [Construită în regie proprie, pe un loc situat lângă localul Școlii de băieți, pentru care a împrumutat locul și a cărat și 113000 cărămizi.] Va fi inaugurată duminică 29 octombrie / 8 noiembrie, același an, orele 11,00.

4) un local pentru dispensar medical în același corp cu localul primăriei compus din 2 camere, un antreu, un vestibul și beci. Ca mobilier are: un dulap pentru medicamente, un birou cu sertare, 2 scaune și 2 tablouri reprezentând pe donatori.[...]

Toate aceste construcții chiar de la terminarea lor sunt donate spre a le utiliza în scopurile pentru care au fost făcute și a nu le schimba niciodată destinația prevăzută mai sus.

Donațiune cu o singură sarcină.

Școala, grădina de copii, primăria și dispensarul **vor purta în vecii vecilor** numele meu de NEDELCU P. CHERCEA și al decedatei mele soții, ANA N. P. CHERCEA.

Pe frontispiciul tuturor instituțiilor se va scrie:

Școala Primară de băieți și fete Ana și Nedelcu P. Chercea

Grădina de copii Ana și Nedelcu P. Chercea

Primăria comunei Nedelcu Chercea

Dispensarul medical Ana și Nedelcu P. Chercea

Toate aceste localuri au fost ridicate pe terenul donat de Primăria Municipiului Brăila la 24 ian.1924 (15134 m², 124m liniari la N, 120 la E, 145 la S și 105 la V.) cu destinația expresă de a se construi pe el școală, dispensar și baie), valoare-30268 lei.

Monumentul Eroilor

Ridicat în 1936, din piatră de granit și bronz. Reprezintă **Victoria**. Situată pe terenul dobândit în fața bisericii prin decizia nr.6 a Consiliului Municipal Brăila din 27 mai 1935, în urma petiției înaintate de Nedelcu Chercea în vederea ridicării unei troițe pentru comemorarea eroilor din comuna Nedelcu Chercea. Exprimându-și acordul, prefectul Eugen Stănescu, cere Primăriei (primar Radu Ionescu) a adresa domnului Nedelcu P. Chercea o *adresă omagială*. Suprafața monumentului-31 m². Suprafața terenului neclădit-835 m². Poartă de intrare - arc de triumf, pe care scrie *Comuna Nedelcu P. Chercea*. Plasat între linia ferată și Șoseaua Brăila - Focșani. Terenul dimprejurul monumentului va fi amenajat ca parc public, neputând fi parcelat pentru locuri de casă. [Parcul este astăzi un maidan!] Monumentul va fi dezvelit la 1 nov. 1936 *în amintirea eroilor din această comună căzuți în războiul pentru întregirea neamului din campania anilor 1916-1919 și în memoria generalului Butoianu St. Mihail, fiu al acestei comune și nepotul meu, fost inspector general sanitar al armatei (1877-1935)*. La dezvelire, s-a solicitat Primăriei Municipiului

sprijin pentru salubritatea zonei. [bronz, piatră, marmură; 300 x 136 x 63 cm; inscripție lateral dreapta pe sfera ce susține vulturul - Turnătoria V. V. Rășcanu, București 1936; semnat pe fața monumentului - G. Vinante, Galați; datat pe sfera care susține vulturul-1936; nicio inscripție nu indică autorul bronzului - *Monumentele județului Brăila*, ed. cit., p. 17]. Așa cum Ecaterinei Teodoroiu i se furase (când statuia se afla pe str. Galați) sabia, și aici, zice-se, s-ar fi furat vulturul.

Tablou de numele și pronumele eroilor morți în războiul pentru întregirea neamului 1916-1918 (Fond Prefectura, Dosar 20/1930), coroborat cu Dosar 1/1917, Primăria com. Islaz, cuprinzând *Extractele de moarte ale locuitorilor morți în război*. Tabloul este completat în paranteze drepte de datele cuprinse în dosarul 252/1946, f. 262, Prim. Nedelcu Chercea-*Tablou nominal de numele văduvelor de război, părinților (orfanilor) din comuna Nedelcu Chercea care primesc pensii de pe urma celor decedați în campania 1916-1918 și după campanie*.

- 1) Anghel Ioan, Tg.Jiu, 1916-1918 [Anghel Gherghina, văduvă, 1 copil, Anghel Ion, sold. Reg.75 Infanterie]
- 2) Arion Vasile, contingent 1910, 28 ani, funcționar, sergent, m. 30 iulie 1917, în lupta de la Valea Șușița-Mărășești [Arion Despina, văduvă, 1 copil, Arion Vasile, sold., Reg. 9 Vânători]
- 3) Baci Ștefan, Dobrogea, 1916-1918 [Baci Maria, văduvă, 2 copii, Baci Ștefan, sold. Reg. 78 Inf.]
- 4) Boboce Stoica, Turtucaia, 1916-1918 [Boboce Verona, văduvă, sold. Reg. 78 Inf.]
- 5) Boldeanu Ion, 42 ani, muncitor, m.19 apr.1917, Dobrogea [Boldeanu, zisă Nanu Ioana, văduvă, 6 copii, Boldeanu Ion, sold. Comp. 3 Sanit.]
- 6) Bordeianu Stelian, Mărășești, 1916-1918 [Bordeianu Dumitra, văduvă, 6 copii, Bordeianu Stelian, sold. Reg. 9 Vânători]

- 7) Bou Roșu Tănase, Argeș, 1916-1918 [Bou-Roșu Tinca, văduvă, 6 copii, Bou-Roșu Tănase, sold., Bat. 5 Pionieri]
- 8) Bucur Alexe, Topraisar, 1916-1918 [Bucur Tudora, văduvă, Bucur Alexe, cap., Reg. 74 Inf.]
- 9) Carius Rudolf, contingent 1910, luteran suedez, nefrită post exantematic, uremie, plăgi ale mâinilor, m. 9 sept. 1917 [Carius Maria, văduvă, 3 copii, Carius Rudolf, sold., Reg. 38 Inf.]
- 10) Catană Ion, Mărășești, 1918 [Catană Catinca, văduvă, 3 copii, Catană Ion, sold., Bat. 10 Vânători]
- 11) Cara Ion, Turtucaia, 1916 [Cava Maria, văduvă, Cava Ion, sold., Bat. 10 Vânători]
- 12) Calcan Ion, Turtucaia, 1916 [Calcan Ioana, văduvă, Calcan Ion, sold., Reg. 74 Inf.]
- 13) Vasile Dumitru zis Chicoș, Pucheni-Prahova, 1916 [Chicuș Cristina, văduvă, 3 copii, Vasile Dumitru zis Chicuş, sold., Div. 4 Tren]
- 14) Coman Zaharia, Dobrogea, 27 oct. 1918 [Coman Gherghina, văduvă, 2 copii, Coman Zaharia, sold. Reg. 78 Inf.]
- 15) Coteț Radu, dispărut [Coteț Dobrița, văduvă, 2 copii, Coteț Radu, sold., Reg. 78 Inf.]
- 16) Dimache Stan, dispărut, 1916 [Dimache Bița, văduvă, Dimache Stan, sold., Reg. 23 Inf.]
- 17) Dovlețiu Ilie, dispărut, 1916 [Dovlețiu Sofronia, văduvă, 1 copil, Dovlețiu Ilie, sold., Reg. 38 Inf.]
- 18) Dumitru Badiu, Turtucaia, 1916 [Dumitru Rusa, văduvă, 1 copil, Dumitru Badiu, sold., Reg. 38 Inf.]
- 19) Duret Dumitru, Moldoveni, 1916 [Duret Ioana, văduvă, 1 copil, Duret Dumitru, sold., CR Brăila]
- 20) Duret Pârvu, Vaslui, fiul lui Radu și al Ioanei, Vatra Veche, 38 ani, contingent 1900, soldat din Reg. 73/78, compania 10, m. 27 mai 1917, tifos exantematic [Duret Tinca, văduvă, 3 copii, Duret Pârvu, sold. Reg. 38 Inf.]

- 21) Filip Ifrim, dispărut, 22 oct.1916 [Filip Frăsina, văduvă, 2 copii, Filip Efrim, sold., Reg. 78 Inf.]
- 22) Gheorghe Neculai, Dobrogea, 12 apr. 1917 [Gheorghe Nastasia, văduvă, 4 copii, Gheorghe Nicolae, sold., Dep.R. Tren]
- 23) Iuga Stan, soldat, contingent 1900, 38 ani, căsătorit cu Elena, Vatra Veche, m. la 26 martie 1917, Negrești-Vaslui [Iuga zis Grigore Ileana, văduvă, 1 copil, Iuga Stan, sold., Reg. 73 Inf.]
- 24) Lipan Alexandru, dispărut, 1916 [Lipan Neaga, văduvă, 2 copii, Lipan Alexandru, sold., Reg. 78 Inf.]
- 25) Matei C. Ioan, dispărut [Matei Floarea, văduvă, 3 copii, Matei C. Ioan, sold., Reg. 26 Inf.]
- 26) Mic David, dispărut [Mic Tereza, văduvă, 3 copii, Mic David, sold.,Reg. 78 Inf.]
- 27) Munteanu Ioan, Transilvania, 30 sept.1916 [Munteanu Ioana, văduvă, 1 copil, Munteanu Ioan, sold., Reg. 73 Inf.]
- 28) Năstase Stoica, 38 ani, muncitor, m. 27 nov. 1916, în luptele de la Moldoveni-Vlașca [Năstase Dumitra,văduvă, 3 copii, Năstase Stoica,sold., Reg. 78 Inf.]
- 29) Olteanu Vasile, dispărut, 1916 [Olteanu Ana, văduvă, 3 copii, Olteanu Vasile, sold., Reg.30/5 Obuz.]
- 30) Palade Vasile, Argeș,1916 [Palade Dumitra, văduvă, 5 copii, Palade Vasile, sold., Reg. 78 Inf.]
- 31) Pârvu Stroe, 29 ani, sergent, militar activ, m. 25 sept, 1916, gambele zdrobite de o explozie [Pârvu Zamfira, văduvă, Pârvu Stroe, serg., M. Militară]
- 32) Piașu Toader, Arad, 1917 [Piașu Dumitra, văduvă, Piașu Toader, sold., Ex 3 Tren]
- 33) Popazu Ene, dispărut, 1917 [Popazu Dumitra, văduvă, Popazu Ene, sold. , Reg. 78 Inf.]
- 34) Radu Manea, dispărut, 1918[Radu Dobrița, văduvă, 3 copii, Radu Manea, sold., Reg. 63 Inf.]

- 35) Răileanu Vasile, 34 ani, Nămolosa, 9 apr.1917, tifos exantematic [Răileanu Sofia, văduvă, 2 copii, Răileanu Vasile, sold., Reg. 3 Obuz.]
- 36) Sârbu Dumitru, Mărășești, 1917 [Sârbu Elisabeta, văduvă, Sârbu Dumitru, sold., Reg. 78 Inf.]
- 37) Schingioiu Oprea, Scânteia-Vaslui, m. 21 mai 1917 [Schingioiu Gafița, văduvă, 1 copil, Schingioiu Oprea, sold., Reg. 78 Inf.]
- 38) Silea Dănilă, Dobrogea [Silea Stanca, văduvă, Silea Dănilă, sold., Reg. 78 Inf.]
- 39) Stanciu Gheorghe, dispărut [Stanciu Dumitra, văduvă, 1 copil, Stanciu Gheorghe, sold., Reg. 78 Inf.]
- 40) Stoica Vasile, dispărut [Stoica Vasilica, văduvă, 2 copii, Stoica Vasile, sold., Reg. 23 Inf.]
- 41) Tarachiu Ion, Spital militar, Scheaua / Scheia-Vaslui, fiul lui Simion și al Vasilicăi, 37 ani, soldat, Reg.73 / 78, m.19 mai 1917, tifos exantematic [Tarachiu Niculina, văduvă, 3 copii, Tarachiu Ion, soldat, Reg.78 Inf.]
- 42) Vaida Gherasim, Dobrogea, 4 mar. 1917 [Vaida Anica, văduvă, 3 copii, Vaida Gherasim, soldat, Reg.78 Inf.]
- 43) Vasile Vlad, dispărut, 1916 [Vasile Rada, văduvă, 2 copii, Vasile Vlad, soldat, Reg.78 Inf.]
- 44) Dumitru Vasile, Arad, 1916 [Dumitra Cristina, văduvă, 3 copii, Dumitru Vasile, sold., Div. 4 Tren]
- 45) Văsâi Vasile, Sticlaru, 1918
- 46) Irimia Ion, Mărășești, 1919 [Irimia Rada, văduvă, 1 copil, Irimia Ion, cap., Comp. 4 Sanit.]
- 47) Stanciu I. Tudor, Herăstrău, 9 nov. 1916 [Stanciu Dumitra, văduvă, 1 copil, Stanciu I. Tudor, serg., Reg. 40 Inf.]
- 48) Mușat Toma, Moldova [Mușat Smaranda, văduvă, Mușat Toma, sold. CRB]
- 49) Ciurea Enache, Dobrogea, 1916 [Ciurea Trandafira, văduvă, 4 copii, Ciurea Enache, sold., Reg. 78 Inf.]

- 50) Drăgan Ștefan, dispărut [Drăgan Tinca, văduvă, Drăgan Ștefan, cap., Reg. 32 Inf.]
- 51) Boldeanu Vasile, dispărut[Boldeanu Petre, orfan, Boldeanu Vasile, sold., Reg. 3 Art.]
- 52) Petcu Sava, dispărut [Petcu Ileana, orfană, Petcu Sava, sold., Reg. 78 Inf.]
- 53) Niță Ion, dispărut [Ion Constantin, orfan, Niță Ion, sold., Reg. 73 Inf.]
- 54) [Bordeianu Măndița, văduvă, 1 copil, Bordeianu Crăciun, sold., Reg. 38 Inf.]
- 55) [Vâju Neacșa, văduvă, Vâju Vasile, sold., Reg. 23 Inf.]
- 56) [Ștefan Mița, văduvă, 1 copil, Ștefan Gheorghe, sold., Reg. 78 Inf.]

Alte bunuri publice, conform cazierelor din 1940

- 1) **Cimitirul vechi** (str. Luminei), 1 hectar, teren dobândit în 1923. [Împrejmuit cu gard din șipci, amenajat și sădit din fondurile comitetului de construcție.] A fost parcelat în 4 loturi egale, din care cele două parcele din fund de la apus să servească pentru mormintele individuale și la rând, urmând ca atunci când se va simți nevoie și după termenele legale să se hotărască dezgroparea osemintelor și așezarea lor în gropnița comună. Locurile se vindeau astfel: cedate pentru 10 ani – 500 lei, 1 mormânt; 1000 lei, 2 morminte iar de veci, 750 lei, 1 mormânt; 1500 lei, 2 morminte și 3000 lei, 3 morminte. La 16 nov.1926 se întocmește planul casei de locuit pentru paznicul cimitirului.
- 2) **Cimitirul nou** (în raza exterioară a comunei, lângă cimitirul vechi, folosit ca teren arabil, 5016 m², primit în 1934 de la Primăria Mun. Brăila, fost cimitir de animale), întrucât cel vechi era prea mic. Revine preotului paroh al Parohiei I, econom preot Stan Bucur, și președintelui comitetului parohial, Nedelcu P. Chercea.
- 3) **Lotul sportiv** (în raza exterioară a comunei), 5 ha (50000 m²), teren din fosta comună Islaz, provenit din rezerva agrară, dobândit prin împrăștierea făcută în baza legii agrare din anul

1921 și pus în posesie, cu procesul verbal din 5 decembrie 1924, de către Consilieratul agricol Brăila [vecin cu Lotul sportiv Brăilița]

4) **Lotul Școlii primare de fete**, idem [vecin cu loturile școlilor primare de băieți din Chercea și Brăilița]

5) **Lotul Școlii primare de băieți**, idem [vecin cu lotul școlii primare de fete din Chercea]

6) **Cimitirul israelit, Șoseaua Națională nr.75**. Suprafața terenului - 18506 m² (225 m/181 m), teren cedat de Primăria Brăila prin decizia nr. 46/1870, cu destinația specială pentru cimitir evreiesc, din care 281,90 m² suprafață clădită (corp 1-236 m² camere mortuare pe un hol de intrare, din cărămidă, acoperite cu tablă, și o magazie, la intrarea paralelă cu Șoseaua, pe latura de 181 m și corp 2 - locuință pentru intendent, 2 camere și antreu, 45 m²). Suprafața totală cuprinde atât vechiul loc de cimitir, cât și 15 034 m² cumpărați de la Primăria Brăila, în 1895, primar I. Suditu, cu 30000 lei, pentru mărirea vechiului cimitir, cu obligația Comunității israelite de a sădi tot timpul locul și de a-l împrejmu, precum și de a da locuri gratuite celor săraci iar celor cu avere, cu plată, în conformitate cu regulamentul cimitirelor ortodoxe.

7) **Canton nr. 20**, pe Șoseaua Județeană nr. 2 Brăila-Focșani, 78 m² suprafața clădită și 5327 m², neclădită.

8) **Străzile comunei, 1940**, repartizate în 1923 prin parcelările făcute de Primăria Mun. Brăila, când a luat ființă comuna, **parcelări care au ținut cont de casele deja existente**, ca și în cazul Planului Brăilei de la 1834. Suprafață nepietruită în întregime (781405 m²): A) Parte carosabilă-pavaj pământ – 680390 m²; B) Șanțuri din pământ - 33895 m²; C) Trotuare de pământ - 67120 m².

În timp ce în comuna Islaz, la 1895, nucleul cartierului Brăilița, în suprafață de 1000 mp, cuprindea 12 străzi-8 paralele cu Dunărea traversate perpendicular de alte 4- iar în Radu Negru erau 27 de străzi, în Chercea numărul este de 93 în 1937 și 136,

astăzi, similar cu al municipiului și de o neregularitate ... perfectă, evidențiată și de dimensiunile diferite. Dezvoltarea anarhică și în diferite momente a așezării Vatra Veche rezultă și din existența unor „cartiere”, care marchează tocmai aceste etape. Extinderea continuă și în zilele noastre prin mărirea suprafeței intravilanului până la centura ocolitoare a orașului și chiar prin construirea de blocuri ANL în Lacul Dulce. [În 1966, orașul număra 388 străzi (v. Petre Pintilie, p.17); în 2001-440 (conform inventarului bunurilor imobile) iar în 2010 – 498 (conform Nomenclatorului stradal), sporul, pe același hinterland, fiind datorat cartierelor de blocuri, despărțite de n+1 alei.]

Islaz

- 1) Regele Carol, l=1300 metri liniari
- 2) Constantin Brâncoveanu, 150 ml
- 3) Călugăreni, 600 ml
- 4) Tudor Vladimirescu, 450 ml
- 5) Matei Basarab, 450 ml
- 6) Mihai Bravu, 240 ml
- 7) Nicolae Bălcescu, 220 ml
- 8) Popa Costache, 500 ml
- 9) Trei stele, 150 ml
- 10) Răzoare, 100 ml
- 11) (Fără nume), 280 ml
- 12) Vasile Lupu, 335 ml
- 13) Ioan Vodă, 405 ml
- 14) Lăpușneanu, 325 ml
- 15) Ștefan cel Mare, 625 ml
- 16) Alexandru cel Bun, 325 ml
- 17) Petru Rareș, 500 ml
- 18) Dimitrie Cantemir, 375 ml
- 19) Gheorghe Asachi, 175 ml
- 20) Costache Negri, 400 ml
- 21) Vasile Alexandri, 390 ml

- 22) Decebal, 1045 ml
- 23) Sfta. Ana, 645 ml
- 24) Mircea Vodă, 455 ml
- 25) Neagoe Basarab, 485 ml
- 26) Gheorghe Lazăr, 135 ml
- 27) Decebal (!), 495 ml
- 28) Domnița Ruxanda, 125 ml
- 29) Vasile Hiott, 285
- 30) Mărășești, 165 ml
- 31) (Fără nume), 65 ml
- 32) (Fără nume), 145 ml

Cartier demobilizați

- 33) Luminei, 1680 ml
- 34) Bd. I.Gh.Duca, 1300 ml
- 35) I.C.Brătianu, 1350 ml
- 36) Moldovei, 1350 ml
- 37) Parcului, 1025 ml
- 38) Brașoveni, 380 ml
- 39) Oborului, 250 ml
- 40) Ecaterina Teodorescu, 240 ml
- 41) Spiru Haret, 280 ml
- 42) Neagră, 240 ml
- 43) Roșiori, 310 ml
- 44) Sfta Filofteia, 200 ml
- 45) (Fără nume), 940 ml

Cartier CFR

- 46) Regele Carol, 565 ml
- 47) Opt Iunie, 500 ml
- 48) Zece Mai, 400 ml
- 49) 24 Ianuarie, 325 ml
- 50) Principele Mircea, 750 ml
- 51) Negru Vodă, 215 ml
- 52) Principele Mihai, 500 ml
- 53) Principele Nicolae, 750 ml

- 54) Principesa Elena, 700 ml
- 55) Regina Marioara, 515 ml
- 56) Moșilor, 515 ml
- 57) Militarilor, 475 ml
- 58) Unirei, 350 ml
- 59) Albinei, 265 ml
- 60) I. Sturza, 200 ml
- 61) (Fără nume), 85 ml
- 62) (Fără nume), 450 ml
- 63) Regina Elisabeta, 1325 ml
- 64) Take Ionescu, 990 ml
- 65) (Fără nume), 790 ml
- 66) (Fără nume), 500 ml
- 67) (Fără nume), 385 ml
- 68) (Fără nume), 200 ml
- 69) Decebal, 450 ml
- 70) (Fără nume), 165 ml
- 71) (Fără nume), 1335 ml
- 72) (Fără nume), 1195 ml
- 73) (Fără nume), 1075 ml
- 74) (Fără nume), 225 ml
- 75) (Fără nume), 225 ml
- 76) (Fără nume), 190 ml
- 77) (Fără nume), 225 ml
- 78) (Fără nume), 225 ml
- Cartier Lacu Dulce**
- 79) Tăbăcari, 135 ml
- 80) Grădinelor, 190 ml
- 81) Obor Nou, 1500 ml
- 82) Iuliu Maniu, 595 ml
- 83) Cărămidari, 640 ml
- 84) Zorilor, 150 ml
- 85) Miron Costin, 450 ml
- 86) Marna, 255 ml

- 87) Fundătură, 270 ml
- 88) Valter Mărăcineanu, 255 ml
- 89) Sf. Constantin, 310 ml
- 90) General Praporgescu, 340 ml
- 91) General Dragalina, 355 ml
- 92) Sfinții Voievozi, 760 ml
- 93) Avram Iancu, 125 ml

Extinderea comunei determinase la 23 octombrie 1936 alegerea unei **comisii pentru denumirea străzilor din cartierele Demobilizați, CFR și Lacu Dulce al cărei raport va fi aprobat prin Decizia nr. 10/11 ian. 1937.**

Cartier Demobilizați: Strada Luminei, Bd.I.G. Duca, Ioan I.C. Brătianu, Moldovei, Parcului. **Intersecțiile Cartierului Demobilizați:** Strada Filofteia, Roșiori, Neagră, Spiru Haret, Ecaterina Teodoroiu

Cartier CFR: Strada 8 Iunie, 10 Maiu, 24 Ianuarie, Al. I. Cuza. **Prima intersecție de la șoseaua Cartier CFR:** Strada Crucii, Fortunei. **Prima intersecție de la via Varlaam:** Strada Tache Ionescu, Negru Vodă, Principele Mircea, Mihai Viteazu, Principele Niculaie, Principesa Elena, Regina Marioara, Moșilor, Militarilor, Unirei, Plutinei, Albinei, Ioan Sturza

Denumirea străzilor din cartierul Lacu Dulce: Strada Sfinții Voievozi (paralel cu calea ferată); Sf. Constantin (în fața școlii). **Intersecțiile ce urmează nu avuseseră denumiri, deoarece nu erau populate complet (18 febr. 1937):** Strada Căramidari (de la fața școlii spre cărămidării); Iuliu Maniu (pe lângă podețul cel mic Popa); Oborului (de la Brașoveanu înspre cărămidării); Varna (prin fața T. Stângaci); Grădinelor (prin fața Ioan Ardeleanu); Tăbăcari (prin fața lui Cicea); Gen. Praporgescu (prin fața lui Codolban); Gen. Dragalina (prin fața lui Baltă); Valter Mărăcineanu (pe lângă Stan Calcan spre Andronache); Viilor (pe lângă Brezoianu Căruțașu); Zorilor (pe lângă Joița și Bară Lată); Avram Iancu (prin fața lui Vasilia Rădulescu)].

PV din 24 ianuarie 1941 - Ordinul Preturii din 15 ianuarie relativ la numerotarea caselor, schimbarea numelui străzilor, cum și denumirea noilor străzi din această comună.

Reguli: numerotarea de la Str. Împăratul Traian a străzilor care merg paralel cu terasamentul CFR; în Lacu Dulce, parte distinctă a comunei, de la strada Împăratul Traian spre fabricile de cărămidă, paralel cu terasamentul CFR; cele perpendiculare de la terasament; numerele cu soț pe dreapta, fără soț pe stânga. Numerotarea clădirilor rurale reprezenta o lucrare preliminară în vederea recensământului general al României în 1941, cel anterior datând din 1930. Recenzenții, preoți, învățători, inclusiv primarul, au fost repartizați în 14 sectoare.

- I. Lacu Dulce: străzile Miron Costin, Oborului, Varna, Grădinilor, Tăbăcari, Valter Mărăcineanu, Avram Iancu, Zorilor, Viilor.
- II. Lacu Dulce: Sfinții Voievozi, Căramidari, Sfântul Constantin, G-ral Praporgescu, G-ral Dragalina, Iuliu Maniu.
- III. Demobilizați: Luminei, I. Gh. Duca, I.C. Brătianu, Oborului, Ecaterina Teodorescu.
- IV. Demobilizați: Moldovei, Parcului, Brașoveni, Spiru Haret, Neagră, Roșiori, Sfânta Filoftea.
- V. Cartier CFR: teritoriul cuprins între Cuza Vodă - Regele Carol și G-ral Averescu.
- VI. Cartierul CFR, clădiri risipite.
- VII. Cartierul CFR, clădiri risipite.
- VIII. Vatra Veche: Prelungirea Regalei (Împăratul Traian) ambele părți, cu Fundătura Împăratul Traian, Decebal, Aurelian, Domnița Ruxanda, cu Fundătura, Neagoe Basarab, Gheorghe Lazăr, V. Hiott, Mărășești, Oituz.
- IX. Vatra Veche: Mircea Vodă, Mihai Bravu, Sfânta Ana, Dosul Școlii, Matei Basarab, Nicolae Bălcescu, Constantin Brâncoveanu.

- X. Vatra Veche: Popa Costache, Călugăreni, Fundători, Răzoare, Tudor Vladimirescu, Trei Stele.
- XI. Vatra Veche: Regele Carol ambele părți, Cuza Vodă ambele părți, Alexandru cel Bun și Dragoș Vodă.
- XII. Vatra Veche: Ștefan cel Mare, Lăpușneanu, Ion Vodă, Vasile Lupu, Petru Rareș.
- XIII. Vatra Veche: Dimitrie Cantemir, Costache Negri, Vasile Alecsandri, Gheorghe Asachi, Regina Elisabeta.
- XIV. Cartierul Distribuția (tot cartierul).

Botezul străzilor are o istorie, constituindu-se într-o lecție de edilitate modernă, care începe în 8 august 1926 prin decizia consiliului comunal cu o expunere de motive care poate servi de model și astăzi: *Pentru că populația se îndesește din ce în ce mai mult prin împrumutarea demobilizațiilor, a funcționarilor CFR și a altor particulari, comuna neputând cunoaște situația locuitorilor din toate punctele de vedere: financiare, electorale, scolastice și ale biroului populației; pentru că denumirile actuale ale străzilor, pe lângă că nu sunt complete, dar se produc și confuzii în denumirea lor cu literele mari și mici ale alfabetului: A, B, C etc. și a, b, c etc.; având în vedere că tradiția, care pentru un scop de educație națională a căutat să popularizeze în popor denumirile istorice, de domni, scriitori și localități, a împrumutat numele acestora diferitelor străzi din majoritatea comunelor noastre; având în vedere că în semn de recunoștință unor persoane, care au adus mari servicii prin stăruința și sacrificiul lor moral și material cum ar fi dna Ana N. Chercea, care alături de soțul său, marele filantrop și cetățean de onoare al acestei comune, Nedelcu P. Chercea, a făcut însemnate daruri instituțiilor culturale ale localității; cum este defunctul Vasile Hiott, care în calitate sa de primar al orașului Brăila (în anul 1920-n.n. mai fusese și prefect al județului între 1 ian. 1911 și dec. 1913) a luat hotărârea să se împrumutească definitiv locuitorii acestei comune, care erau considerați până atunci*

numai ca embaticari și chiriași, consiliul comunal decide să se schimbe denumirile existente ale străzilor în cele arătate în dreptul fiecăruia și numindu-se din nou cele fără nume în cartierele noilor împroprietăriți, dându-se nume de domni și localități, muntenești jumătății de la miazăzi de Șoseaua Focșani și moldovenești celeilalte jumătăți (subl. noastră). Decizia, adoptată în întregime și unanimitate, înlocuiește numele prin litere mari și mici, după cum urmează:

Strada A - strada Decebal

B - Aurelian

C - Domnița Ruxanda

D - Neagoe Basarab

E - Gheorghe Lazăr

F - Vasile Hiott

G - Vlad Țepeș

H - Mircea Vodă

I - Mihai Bravul

J - Matei Basarab

K - Călugăreni

L - Constantin Brâncoveanu

M - Tudor Vladimirescu

N - Bd. Regele Carol

O - Bd. Sfânta Ana

P - Popa Costache

R - Răzoare

S - Bd. Cuza Vodă

Prelungirea străzii Regala - Calea Împăratul Traian

T - Marășești

U - Alexandru Ghica

V - Neculai Bălcescu

Z - Oituz

X - Fundătura Te(i)ului

Strada „a” – strada Decebal

b – Dragoș Vodă

c – Alexandru cel Bun

d – Petru Rareș

e – Ștefan cel Mare

f – Lăpușneanu

g – Ioan Vodă

h – Vasile Lupu

i – Bd. Regele Carol

j – Dimitrie Cantemir

k – Gheorghe Asachi

l – Costache Negri

m – Vasile Alecsandri

n – Regina Elisabeta

o – Varnița(!?)

Schimbarea numelor străzilor, a unora de 2 și chiar 3 ori, a fost un proces de durată, o etapă a acestuia putând fi reconstituită din studiul registrelor *Biroului populației pe anii 1948-1949*, când procesul era în plină derulare (15 registre voluminoase, purtând numerele de la 314 la 328, Primăria Comunei Nedelcu Chercea).

Imediat după război au fost schimbate numele străzilor purtate de oamenii politici „burghezo – moșierești” precum Iuliu Maniu, I.Gh. Duca sau I.I.C. Brătianu. Astfel, prin ordinul Prefecturii nr. 9979/ 22 august 1945: Iuliu Maniu se va numi ***Proletarilor***. La 22 sept., primarul comunei. Nic. A. Bratu: ***Iuliu Maniu*** devine **23 August**. Motivația schimbării o aflăm într-un comunicat al Primarului: *Strada Iuliu Maniu, evocatoare a unui nume compromis în fața masselor muncitoare ale țării, a unui nume care a susținut și întreținut cu perseverență și persuasiune regimurile quasi-fasciste, fasciste și fascizante de la noi, se schimbă în acela de strada 23 August ca un omagiu adus forțelor democratice, care au dezrobit țara și poporul român de sub jugul fascismului.*

După „abdicarea regelui” au dispărut numele membrilor familiei regale iar după includerea comunelor suburbane Brăilița, Nedelcu Chercea / 1 Mai și Radu Negru în orașul Brăila s-a trecut la rebotezarea masivă – într-un tot motivată de data aceasta - a străzilor cu același nume, deoarece fiecare dintre comunele amintite fixase o nomenclatură proprie, care cuprindea adesea același nume. Schimbarea motivată a condus la „politizarea” nomenclaturii, care marca actele „revoluționare” ca 23 August, 30 Decembrie, 11 Iunie, 6 Martie, aici putând a include și nume precum Comuna din Paris sau Comunarzi; figuri de eroi comuniști sau scriitori devotați clasei muncitoare ca Vasile Roaită, Filimon Sîrbu, Ilie Pintilie / Traian Demetrescu, Ion Călugăru; transformarea epocii fiind sugerată de nume ca Libertății, Egalității, Eliberării, Păcii. Mai târziu, au apărut nume de personalități brăilene transcrise aiuritor (Victor Vârcolici în loc de Vâlcovici) și despre care locuitorii respectivelor străzi nu știu nimic, personalitățile neavând nicio legătură cu zona respectivă. Și mai grav ne apare fenomenul de împeștrire a denumirilor, după cum se vede și din nomenclatura de mai jos: 5 denumiri istorice, 2 botanice, 1 geografică, 1 oraș, 2 personalități, 1 oraș, 1 botanică, 1 personalitate, 1 fenomen al naturii, 2 personalități, 2 istorice ș.a.m.d.

Nomenclatura actuală a străzilor cartierului, dublată, pe cât a fost posibil, de aceea dinaintea războiului, de la est spre vest, din dreapta și din stânga Șos. Rm. Sărat.

Șoseaua Râmnicu Sărat – Drumul Bucureștilor - Prelungirea Regalei - Calea Împăratul Traian, fostă Șoseaua Națională Nr. 75

[Dintre Rm. Sărat - Comuna din Paris și Deva]

Basarab Vodă, fostă Aurelian

Gheorghe Lazăr, nume conservat

Podul Înalt, fostă Mărășești

Neagoe Basarab, nume conservat

Ana Ipătescu, fostă Domnița Ruxanda

Zambilelor, stradă nou creată

Teiului, nume conservat

Fundătura Făgăraș

Făgăraș, fostă V. Hiott [Primar al Brăilei în anul 1920]

Cluj, fostă Vlad Țepeș

George Niculescu – Basu, fostă Școalei/Pionierilor
[1888, Brăila-1964, București, artist liric de reputație națională și internațională. Artist al Poporului]

Bogdan Petriceicu Hasdeu, fostă Mircea Vodă

[De la Deva-Comuna din Paris, la Șos. Focșani]

Deva, fostă Sfânta Ana

Crinului, fostă C. Brâncoveanu

Pictor Negulici, fostă Nicolae Bălcescu

Viforului, fostă Popa Costache, fostă Carol I

Nicolescu Barbu (inexistent în *Dicționarul Enciclopedic*,
inexistent în *Personalități brăilene*)

Nicolae Topor, fostă Mihai Bravu, fostă 7 Noiembrie 1917 [1911, Brăila-1987, București, meteorolog, director al Institutului Meteorologic, din 1946 a elaborat primele prognoze de timp pe intervale de o lună de zile pentru întâia dată în lume]

Tudor Vladimirescu, nume conservat

Bobâlna, fostă Călugăreni

[Șos. Focșani – Comuna din Paris - Șos. Baldovinești]

Șoseaua Focșani, fostă Cuza Vodă, Șos. Județeană Nr. 2

Dragoș Vodă, nume conservat

Alexandru cel Bun, idem

Dimitrie Cantemir, idem

Ioan Vodă cel Cumplit, fostă Ion Vodă

Alexandru Lăpușneanu, nume conservat

Debrețin, fostă Ștefan cel Mare

Daciei, fostă Decebal/

Nufărului, fostă Speranței, fostă Ion Sava

9 Mai 1877, fostă 9 mai 1945

24 Ianuarie 1859, fostă 1 Mai

Victor Vâlcovici (ortografiat Vârcolici în Cartea de telefoane!), **fostă 1 Mai** [1885-1970, absolvent al Liceului „Nicolae Bălcescu”, matematician și mecanician, membru titular al Academiei Române, 1965. Sărbătorit în cadrul UNESCO cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la naștere]

Someșului, fostă Pieții

Gheorghe Șincai, fostă Crucii

Agricultorilor, fostă Plugari

Ștefan Furtună, fostă Furtuna

Brazdei, fostă A. Pușkin (v. și Lotrului)

[Brazdei-Baldovinești]

Negru Vodă, nume conservat

Nicolae Manolescu (Nu figurează în *Prezențe brăilene...*)

Petre Ștefănescu-Goangă, fostă 6 Martie 1945 [1902, Brăila-1973, București, artist liric de notorietate europeană, Artist al Poporului și Laureat al Premiului de Stat]

Maramureșului, fostă Victoriei

Garabet Ibrăileanu, fostă Libertății

Argeșului, fostă Moșilor

Armata Poporului, fostă Militară

Borzești, fostă Unirii

Traian Demetrescu, fostă Plutinei

Troțușului, fostă D. Sturza, fostă Albinei

Livezilor, stradă nou creată

Lanului, stradă nou creată

Magaziilor, fostă Câmpului, fostă Napoleon

Spicului, stradă nou creată

Câmpului, stradă nou creată

Pictor Octav Băncilă, fostă Eroilor

Cantonului, nume conservat

Șoseaua Baldovinești, nume conservat

Oltului, fostă Tache Ionescu

Codrului, fostă Soarelui

Tecuci, fostă Dogăriei

George Coșbuc, nume conservat
Ion Creangă, idem
[D. Cantemir-Comuna din Paris-Șos. Baldovinești-
Terasament CFR]
Decebal, idem
Petru Rareș, idem
Radu Popescu, idem
Fânăriei, stradă nou creată
Debrețin, fostă Ștefan cel Mare
Doinei, stradă nou creată
Ion Vodă cel Cumplit, fostă Ion Vodă
Baladei, stradă nou creată
Rapsodiei, idem
Lupeni, fostă Vasile Lupu
Cărăbușului, fostă Vasile Alecsandri
Costache Negri, nume conservat
[La vest de Comuna din Paris, până în Șos. Focșani]
Comuna din Paris, fostă General Gh. Magheru /
Dumbrava Eroilor /Parcului, fostă Bd. Republicii
Moldovei, fostă Moldoveni
Ioan Slavici, fostă Brașoveni
Eftimie Murgu, fostă I.I.C. Brătianu, fostă Ștefan
Gheorghiu
Alexandru Vlahuță, fostă I. Gh. Duca
Barbu Ștefănescu- Delavrancea, fostă Luminei
Sportului, nume conservat
C. Dobrogeanu Gherea, fostă Spiru Haret
Zarandului, stradă nou creată
Vasile Băncilă, fostă Neagră, fostă A.S. Makarencu
[1897, Brăila-1979, București, filosof, eseist și publicist. Cetățean
de Onoare al municipiului Brăila, *post mortem* 1995]
Dornișoarei, stradă nou creată
Parângului, idem
Lotrului, fostă A.S.Pușkin

Vasile Sârbu, nume conservat [inexistent în *Dicționarul enciclopedic* și în *Personalități brăilene*]

Ciucașului, stradă nou creată

Sf-ta Filofteia [sub comuniști *Flacăra roșie*]

Putnei, fostă Fundătura Parcului

Orșova, stradă nou creată

Petroșani, fostă Valter Mărăcineanu

Dornelor, stradă nou creată

Mureșului, idem

Măgura, fostă Răzoare

[Zona Pod Apolo-gaz-Peqo - Soc. An. pentru Distribuția Produselor Petroleului]

Iasomieii, fostă Strada I

Garoafelor, fostă Moșilor

Cireșului, fostă Strada A

Olteniei, fostă Strada B

Graurului, fostă Strada C

Pescărușului, fostă Strada D

Vișinului, fostă Strada E

Cimbrului, fostă Strada H

Zimbrului, fostă Strada G

Lacul Dulce

Dorului, fostă Sfinții Voievozi

Dej, fostă Zorilor

Bistrița, fostă Viilor

Egalității, nume conservat

Cărămidarii, idem

Ștefan Secăreanu, fostă 11 Iunie 1948, fostă 23 August
[1893-1970, Brăila, chimist și farmacist, profesor universitar la Institutul de Medicină și Farmacie din Cluj, coautor al medicamentelor *Fintozid* și *Reticulină*].

Cazasului, fostă Oborul Nou

Caisului, stradă nou creată
Prahova, fostă Câmpului
Grădinarilor, fostă Vărsăturii, fostă Grădinilor (nume schimbat datorită confuziei cu Grădini Publice)
Macului, fundătură nou creată
Racului, stradă nou creată
Arad, fostă Pi(e)lari, fostă Tăbăcari
Lacului, fundătură nou creată
Cronicar Ion Neculce, fostă Muncii
Miron Costin, nume conservat
Motrului, stradă nou creată
Bicaz, fostă Varnei
Aurel Vlaicu, nume conservat
Bistrița, fostă Viilor
Panduri, fostă Ecaterina Teodoroiu
Avram Iancu, nume conservat
Bradului, fostă Petroșani
Deltei, fostă Prelungirea Sf. Constantin, fostă A. Toma
Carpenului, fostă General Praporgescu
Cezar Bolliac, fostă General Dragalina
Jiului, fostă Câmpului
Măghiranului, stradă nou creată
Năsăud, fostă Veniamin Costache
Ialomița, stradă nou creată
Alte străzi nou create: Ștefan Mihăilescu-Brăila, Mina Minovici, Leonte Moldovan, Anastase Simu, Irina Răchițeanu Șirianu, Vasilica Tastaman, Anton Bacalbașa, George Baronzi, Ștefan Bălan, ale căror plăci stradale nu menționează decât numele, anii liminari și profesia, le reluăm aici mai îmbogățite.

Ștefan Mihăilescu-Brăila (1925, Brăila - 1996, București), unul dintre actorii cei mai dotați și mai populari ai scenei românești. Se dedică carierei scenice de timpuriu la Teatrul din Brăila (1949-1954). A jucat în peste 50 de filme.

Mina Minovici (1858, Brăila-1933, București), medic legist și farmacist. Fondator și director al Institutului Medico-Legal din București, care-i poartă numele, primul așezământ medical de acest fel din lume.

Leonte Moldovan (1865-1943), avocat și publicist. Ca deputat al liberalilor brăileni a susținut în parlament exproprierea moșiilor, împrăștierea țăranilor, modificarea sistemului electoral, militând activ în anii neutralității pentru intrarea țării în război în vederea realizării idealului național.

Anastase Simu (1854, Brăila-1935, București), om de cultură, mare colecționar și donator de obiecte de artă. Fondator al Muzeului care-i poartă numele, donat statului în 1927. Membru de onoare al Academiei Române.

Vasilica Tastaman (1933, Brăila - 2003, București), actriță de teatru și film. A jucat pe scenele: Teatrul de Stat din Brăila (1949-1952), Teatrul Giulești (1952-1961) și Teatrul de Comedie (1961-1985), când a părăsit țara, stabilindu-se în Suedia. A jucat în 27 de filme.

Anton Bacalbașa (1865, Brăila - 1899, București), scriitor și ziarist. Fondator, împreună cu I.L.Caragiale, al revistei „Moftul român” (1893); autorul celebrului „Moș Teacă”.

George Baronzi (1828, Brăila - 1895, București), scriitor, publicist. Scrierile sale originale însumează nu mai puțin de 50 de volume publicate.

Ștefan Bălan (1913, Brăila - 1991, București), inginer constructor, istoric al științei și tehnicii. Membru al Academiei Române. A participat la proiectarea și execuția unor remarcabile edificii din București: Casa Presei Libere, Stadionul Național etc.

Irina Răchițeanu-Șirianu (n. 1920, Brăila), una din marile valori ale scenei românești. Este distinsă cu Meritul Cultural, Premiul de Stat și titlul de Artistă Emerită.

Existau 93 de străzi, dar comerciale doar 24, după cum rezultă din plata taxei de firmă de 200 lei de către următorii comercianți (1933-1934)

- **Cuza Vodă** apare de 3 ori: (1): 4 cârciumi, 1 furaje, 2 zarzavat, 1 băcănie, 1 brutărie (Cuza Vodă (2) cârciumă, rotărie, caretaș; (3) 1 băcan, 1 moară - Iosef Popa
- **Sfânta Ana:** 2 băcănii, 1 cârciumă, 1 fierar, 1 croitorie, 1 tâmplărie
- **Regele Carol:** 3 băcănii, 1 măcelar, 1 cârciumă, 1 tâmplărie, 1 fierărie și rotărie, 1 fierar
- **Decebal:** 2 băcănii, 2 depozite lemne de construcții, 2 ateliere fierărie, 1 cizmărie, 1 tăbăcărie
- **Împăratul Traian:** 3 cârciumi, 2 băcănii, 1 brutărie, 1 olărie, 2 fierării
- **Cartierul CFR:** 3 băcănii, 1 fierar, 1 cizmar, 1 tâmplar
- **Lăpușeanu:** 1 cârciumă, 1 frizer, 1 brânzărie
- **Neagoe Basarab:** 1 băcănie, 1 cizmărie
- **Vasile Lupu:** 2 băcanii, 1 tâmplărie
- **Ștefan cel Mare:** 2 băcănii, 1 cizmărie
- **Petru Rareș:** 1 băcănie, 1 iaurgerie
- **Lacu Dulce:** 1 cârciumă, 3 băcănii
- **Miron Costin:** 3 tăbăcării, 1 osărie
- **F. Te(i)ului:** 1 tăbăcarie, 1 Petrol
- **Cartier demobilizați:** 1 băcănie
- **Mircea Vodă:** 1 zarzavat
- **Vasile Hiott:** 1 cizmar
- **Popa Costache:** 2 băcănii
- **Mihai Bravu:** 2 băcănii
- **Călugăreni:** 2 băcănii
- **Tudor Vladimirescu:** 1 băcănie
- **Ion Vodă:** 3 băcănii
- **Alexandru cel Bun:** 1 băcănie
- **Petru Rareș:** 1 croitorie [În 1939 existau 147 comercianți: 47 băcani, 18 cârciumari, 18 lăptari etc.]

Înainte de a trece bariera Regala cu cantonul CFR, pe stânga era Oborul de cereale, și nu numai. Drept Canton, din apa de ploaie se forma un lac cu o adâncime de până la 80 cm,

care, iarna, înghețând, devenea raiul copiilor din Lacu Dulce cu patinele din două bucăți de lemn, prinse cu curele de glezne sau cu sâni care se deplasau cu ajutorul a 2 bețe cu cuie la capete. În acest perimetru își aveau sediile Fabrica de nasturi din scoici, câteva tăbăcării, Cooperativa „Căruța brăileană”, Fabrica de pâine, depozitele de lemne și cherestea ale lui Găgiulescu, Haritopol și Oberman, depozitul de fier vechi al lui C. Badea, atelierul de lăcătușărie al lui Gh. Arghiropl și ecarisajul, pentru ca în str. Sf. Constantin să ajungi la serele florăriei lui Gustav Viscocil și atelierelor de monumente funerare ale lui Panait Maina, Ioan Periețeanu, Gheorghe Lyritis și Dumitru Stoica, ale căror nume le vedem inscripționate pe numeroase cruci din cimitir.

Pe dreapta, se afla strada Transilvaniei, un vad comercial extrem de dens, care te conducea la bariera Focșani, desființată după construirea pasarelei în anii 1970, care ar fi fost adusă de la Făurei, odată cu construirea podurilor de la Regala și Apollo de către maestrul Vatrică Nicolae. Aici, inclusiv pe străzile vicinale Eminescu și Diana, se aflau Moara Dumitrescu, fabricile de ulei (presele) lui Podgoreanu și Sezanov, atelierelor de tâmplărie ale lui Ghica Iancu, zis Gheorghiu (a cărui vorbă a educat numeroși ucenici și calfe: *În viața ta să nu-ți bați joc de client. Pe mine clientu mă ține!*), și de fierărie al lui Cazacu, care călea oțelul cu ajutorul coarnelor de vită, învelindu-le într - un fel de latex, băcănia lui Balaban și cârciuma lui Costică Podgoreanu, unde se cinsteau negustorii care veneau de la Obor.

Intrăm pe Șos. Rm. Sărat, fostă Prelungirea Regalei, fostă Împăratul Traian. Prima stradă pe dreapta era Aurelian, azi Basarab Vodă, renumită pentru magaziile aflate pe ambele părți, ale aceluiași proprietar Negulescu (azi, Depozit de materiale de construcții, pe dreapta, și atelierul de tâmplărie Tabarac, care a păstrat fațada și structura inițială), unde se depozitau plante tehnice, precum: coriandru, mei, secară, floarea soarelui ș.a. Pe stânga, la ieșirea din strada Cazasului, drumul de afluire către Obor, fusese o zonă rezervată tăbăcărilor, urât

mirositoare. La tăbăcitul pieilor, până la utilizarea chimicalelor, aflăm de la fiul unei lucrătoare la tăbăcăria lui Onciuc, se foloseau excremente de câini, crescuți în curțile patronilor. Astăzi, mai descoperim o singură tăbăcărie, „Muflonul”, în Fundătura Racului, a dlui Done. La ieșire, trona cârciuma lui Brașoveanu, punct de reper pentru cei din Lacu Dulce. Clădirea există aproape intactă. Într-un imobil din vecinătate, s-a aflat sediul miliției călare.

Vizavi, a fost sediul unei întreprinderi cunoscute în întreaga țară: TUG (Trustul de Utilaj Greu), pe unde treceau periodic la revizii tehnice macaralele de pe șantierul de construcții, care împânzeau întinsul patriei în acordurile cântate de Frații Grigoriu, brăileni ca baștină: *Macarale, macarale, râd în soare...* Astăzi, TUG a devenit IRMEX, reprezentanța DAEWWO iar numele se mai păstrează doar în TUG CENTER, vânzări *en gros*, de unde se aprovizionează buticarii din județ. În continuare, descoperim Școala de Cooperatie „Spiru Haret”; Școala Specială Nr. 14; sediul fostei școli postliceale-RTV; fosta AVICOLA, devenită SELGROS; fosta fermă Messina, devenită hotel, benzinărie-marca Ghiuri ș.a. iar, la Centură, până unde se întinde astăzi intravilanul, se profilează viitorul cartier rezidențial „Minerva”.

Revenind pe stânga, descoperi OBORUL de cereale, animale, materiale de construcții și în zilele de duminică-Taica Lazăr; ATLAS-societate de transport și Grupul Școlar Agricol-organizat în campus, dar fără prea mulți candidați.

Reamintim că zona Lacului Dulce, din care s-a păstrat doar numele, a servit drept groapa de gunoi a orașului și drept cimitir de animale, aici fiind un cuptor de ars gunoaie. În stânga Șos. Rm. Sărat, mergând spre Cazasu, s-au aflat loturile de 5 hectare ale școlilor de băieți și de fete, ale bisericilor și cele sportive din comunele Brăilița și Nedelcu Chercea.

Șoseaua Focșani - axă comercială. Pe stânga, Monumentul Eroilor, urmat de casa lui Peltea, care avea 6-700 oi,

unde au funcționat 2 clase, anexa Școlii Nr. 13; locul lui Oprișan Dumitrașcu, zis Găoi, care avea grădină, porcăreață, livadă și vie; grădina lui Boldeanu; centrul de pâine / alimentară *La Cosașu* al lui Radu Rădună; cârciuma / salon de dans și nunți al lui Răduș, zis Ciuș; moara lui Palade, care a fost folosită și ca școală până la construirea Școlilor 24 și 22; case muncitorești din 2-3 camere, parter, învelite cu țiglă; geamgiul ardelean Cora; prăvălia lui Luță; o găzdarie; iaurgeria lui Păpădie Petru; atelierele de fierărie/rotărie la intersecția străzii comuna din Paris ale lui Marin Istrate, Marin Marin și Dumitru Turtoi. Către I. Gh. Duca, mai renumită era cârciuma lui Bratu, care este cunoscută în folclor sub numele de *La măgaru tăvălit, pentru că, zice-se, măgarul unui cioban oprit cu turma la cârciumă, „încăpățânat”, s-a trântit la pământ tăvălindu-se și nemaivrând să mai plece spre deliciul privitorilor. Tot aici se afla o groapă de pământ galben. La capătul străzii se află cimitirele turc (strămutat de pe Calea Galați), german (S.=1731, strămutat din Hipodrom și îngrijit anual de soldați din Germania), cimitirul vechi ortodox (Cimitirul Sf. Mina, datând din 1923 prin planul de parcelare a comunei, în suprafață de 36213 mp), terenul arabil de 2 ha al preotului decedat Hoisan și Cimitirul Sf. Filofteia. Aceștia li se adaugă Cimitirul municipal în suprafață de 66642 mp.*

Pe dreapta, o salbă de cârciumi: Costică Lungu – cârciumă, drogherie / farmacie, dar și școală - Lungu era poreclă, deoarece avea 2,20 m; o potcovărie; Sandu Boeru, cumnat cu Gică Bălan, având cârciumă și la Făurei, care în timpul foametei din 1946-1947 a împărțit săracilor căruțe de cereale; Gică/Gicu Bălan, cârciumă și băcănie; băcănia lui Ene; casa părinților dr. mamoș Bujor; băcănia lui Zainea, transformată în sala de clasă; aprozarele Zamferei Zarzavagița și Ilie Iorga; pe colț, la Comuna din Paris, moașa Zainea, al cărei soț era jockey la hipodromul din barieră[spre biserica Sf. Mina mai era o moașă, dar nu la fel de renumită, fiecare familie având o puzderie de copii. Un singur exemplu: bunicii dlui Nuțu erau 6 la părinți iar mama sa, după

moartea tatălui, fiind cea mai mare, a fost nevoită să muncească. La rândul ei, a avut 11 copii cu Iani, măcelar în Piața Kosciusko. După ce treceai de Comuna din Paris, descopereai rotăria/tâmplăria La Călău; caretașul Oprea, vestit pentru căruțele sale. Mai cunoscută era cârciuma *La doi plop*i, numită la un moment dat „1 Mai”. Astăzi, plopii s-au uscat, dar numele a rămas. Mai târziu a avut ca mandatar-gestionar pe un anume Cohal, de unde numele *La Cohal*. Era locul de întâlnire a cremei bețivilor, renumite fiind încăierările între clanurile Oltenilor și Nemților (câte 3 frați numărau familiile Olteanu și Neamțu!). Conflictele se iscau adesea datorită ...pantalonilor. Așa cum brigandul atic Procustes (din Grecia antică) își așeza trecătorii în patul său, „scurtându”-i pe cei mai lungi și „lungindu”-i pe cei mai scurți, în variantă modernă comică, „chercenii” tăiau pantalonii strâmți ai conțopiștilor, dar și pe cei largi ai golanilor, după chef și toane. La capătul Șos. Focșani, era/este Piața de struguri pe terenul neîngrădit ieri/ îngrădit astăzi al întreprinzătorului Niță, aici desfăcându-se strugurii din zona Vrancei. Urmau o groapa de gunoi, moara *La Colonelu* (în triumphiul format de străzile Focsani-Delevrancea și Mureșului), devenit secție a IOIL azi *teren viran*, via Miței lui Palade, cantonul, CAP *I Mai* și alte vii, dintre care mai cunoscută era via coanei Valerica, al cărei paznic instalase clopoței pe sârma spalierilor, împiedicând astfel furtul strugurilor.

Dintre puținele clădiri păstrate intacte în Nedelcu Chercea, obiectul litigiului cu primăria Brăila (vezi mai sus), dincoace de linia de cale ferată, drept Dimitrie Cantemir/Podul vechi, se află magaziile de mărfuri, din cărămidă aparentă, ale Gării Brăila, părăsite și în stare avansată de degradare.

Magaziile ce adăposteau coletăria gării. Trenurile veneau și plecau unul după altul. Așteptau să le vină rândul la semnal. Mirosea a avuție. Zi și nopți hamalii mișunau ca furnicile iar căruțașii așteptau la rând ca la moară. Între cei care cărau la *cârcă* se afla și rusul moș Tache. Când se întorcea seara de la hamalac,

apărea însoțit de câinele său Bujor, care purta în coadă un covrig. Întrebat sau nu, moș Tache te lămurea: *Ca sa vadă lumea de ce am rămas eu în România !*

După ce terminau tura, hamalii își puneau țoale de oraș, se aprovizionau cu semințe la piciorul podului de la gară și treceau în oraș, făcând neapărat popas la lustragii din preajma restaurantului lui Untaru, pe locul unde s-a născut mai târziu bufetul Locomotiva. Ca să se distreze, uneori, în absența încălțărilor, puneau lustragii să-i vâxuiască conturul pantofului pe laba piciorului.

În clin cu Șos. Focșani, se află Dimitrie Cantemir, plasată la capul pasarelei din dreptul Gării. La colț cu Debrețin se află azi Biserica adventistă de ziua a 7-a. Comunitatea Cantemir (clădire ridicată de arh. M. Ștefănescu în 1994 pe locul casei grecului Focas, crescător de animale, de la care locuitorii din oraș din zona Gării se aprovizionau cu lapte la abonament). La intersecția străzii Cantemir cu Lăpușneanu, se afla cârciuma-salon de dans lui Sandu Mocanu, unde beau hamalii de la gară (a fost utilizată și ca spațiu de școală și atelier de împletit rogojini, cu materia primă depozitată pe locul viran din vecinătate). În curtea sa de Paști se ridica „dulapul” spre bucuria copiilor, în locul căruia se făcuse WC pentru școală. Pe diagonală era prăvălia lui Iorgu Pițigoi. Tot în zona viitoare școli se aflau salonul de dans/cârciuma/băcănia lui Bratu și aprozarul lui Stoian.

Comuna din Paris, fostă General Gh. Magheru, fostă Parcului. Primăria a demarat un proiect de reabilitare a Căminului cultural în vederea transformării în punct de atracție culturală. Clădirea fusese construită în anul 1958, prin muncă voluntară, pe locul destinat inițial construirii bisericii Sfânta Filofteia, cunoscut de băștinași sub numele „La movilă”, care era motivat chiar de existența unei movile în acel loc. În prezent, filiala „Nedelcu Chercea” a Casei de Cultură a municipiului este sediul Direcției Finanțelor Publice Locale, pendinte de Primăria Brăila, al filialei Bibliotecii Județene „Panait Istrati”, al Poliției Comunitare.

Secția 1 (Nedelcu Chercea și Lacu Dulce) și al Cercurilor muzicale... *Valurile Dunării*, care, sub bagheta profesorilor Iulian și Marius - Mugur Anghelescu, sunt omniprezente în viața culturală a urbei, dar au dus și faima acesteia pe meridiane vest-europene, prin turnee în Olanda, Austria sau Belgia. În 2012, celebrează 35 de ani de existență. La mulți ani și la tot mai multe CD-uri! Se intenționează crearea unui post de permanență în ceea ce privește asigurarea asistenței medicale, amenajarea locurilor de joacă și reamenajarea sălii de spectacole. Punct de reper și stație de autobuz este Piața *Doi Cocoși*, a cărui firmă este străjuită de doi cocoșei moțați, pictați.

Strada se termină în Șos. Baldovinești, frecventată astăzi de către clienții de la RAR (Registrul Auto Român) și DEDEMAN. Odinioară, n-avea nume. Lumea îi spunea „Drumul mare”, care era atât de accidentat, încât, când ploua abundent, se transforma într-o mare băltoacă, adevărat lac în care se bălăceau / scăldau copiii. Ca punct de reper era conacul lui Hagi Sima, cel cu salonul de dans de pe str. Regală. Zona era și este cunoscută sub numele de Fânărie, pentru că, pe timpuri, aici avea depozitele de furaje Regimentul 3 Artilerie Franța de pe str. Victoriei / Eremia Grigorescu, pe atunci tunurile fiind tractate de cai, dar și teren destinat tirului militar. Tot aici își făcea repetițiile fanfara acestui regiment, condusă de plutonierul Policarp Azbest.

În spațiul afectat regimentului s-a construit Școala Nr. 24 și s-a cultivat, multă vreme, de către moș Calabrezu, o solă de mazăre păstăi. Drept școală și moș Calabrezu, spre strada Comuna din Paris, s-a păstrat mult timp intact un zid din cărămidă roșie, singura relicvă a vechii Fânării.

Treceai pe lângă moara Orient, fabrica de ulei Sezanov și o găzdarie, traversând calea ferată pe la bariera Baldovinești, numită în actele oficiale, Bădulănescu, înființată deodată cu barierele Focșani (v. mai sus) și Cărămidarilor (lângă cimitirul Sf. Constantin), botezată astfel după cărămidăriile din cartier, de care mai vorbește astăzi doar numele străzii Cărămidari.

Pentru a ajunge în Fânărie, treceai bariera Bădulănescu/Bădulăneasca. Astăzi, aici se înalță podul de la Apollo (pasajul rutier denivelat peste linia CFR-4300 mp), la capătul căreia s-a ridicat biserica cu hramul Ștefan cel Mare, fosta biserică de tablă din cartierul navalistilor, și blocurile ANL. Pe dreapta, era Societatea „Distribuția Petroleum”, aprovizionată direct din vagoanele cisternă.

Urmau livada lui Bob (unde azi e rezervorul cu apă), lanuri de porumb (în zona zisă Katanga, unde-și avea sălașul un fost pilot cu picioarele retezate, poreclit Picioroangă, care ținea un centru de pâine, și unde mai târziu s-a construit sediul PLAFAR, acum în curs de demolare), un centru de achiziții al cooperației, resturile unei cazemate și o locație numită „Pulberărie”, unde se depozitau deșeurile de hârtie de la instituțiile din oraș.

Lacu Dulce. În toate cartierele s-au făcut progrese pe linia urbanizării: rețea de apă și de canalizare, asfaltare străzi, evidențiate la momentul respectiv. Între cartiere, un loc aparte îl ocupă Lacu Dulce, ridicat pe groapa de gunoi a orașului. Chiar în zona celor 20 de blocuri tip ANL, pe strada Cezar Bolliac asfaltul și canalizarea n-au ajuns în ciuda stației de epurare a apelor uzate. Lacul de altădată, care dăduse numele așezării, a dispărut, acoperit de gunoaie, dar la capătul străzii pomenite către 1989 s-a săpat un alt lac...de agrement, cu o adâncime de 4-6 metri, mărginit dinspre Bolliac pe zeci de metri de alte gunoaie care îl vor acoperi cândva și, înspre spatele actualului Obor, de o movilă imensă de pământ care ar fi marcat locul unui viitor teren sportiv, stadion sau hipodrom. Odată cu săparea acestui lac prin pânza freatică s-au desecat zonele inundabile de la depoul de tramvaie din Radu Negru, ca și de la Cimitirul Municipal, în care o bună parte dintre morminte erau inundate. Pe malul lacului printre gunoaie câțiva pescari dau la undiță. Din păcate, aici s-au înecat

și câțiva oameni, maturi și copii, la înot sau iarna cu săniuța pe pojghița de gheață, fiind găsiți abia în primăvară.

Cartierul Lacu Dulce rămâne o zonă inundabilă datorită înfundării canalizărilor de la pasajul CFR, când apa se scurge pe lângă calea ferată intrând prin așa-zisul pârau, prin care se scurgeau reziduurile de la Laminorul I rezultate din răcirea țaglelor. De la barieră, unde nivelul apei era de 2 metri, pe sub calea ferată, prin spatele grădinilor bulgare (refugiați din Cadrilater) și a Școlii Nr. 9, apa ajunge la străzile Cazasului și Deltei, inundând curțile și casele oamenilor, până la 80 centimetri, așa cum s-a întâmplat în 2005, când zeci de case din paianță au cedat. Primăria le-a oferit sinistraților bolțare, ciment, uși, termopane, ca și mobilier nou, pe care cei mai mulți le-au vândut, închipuindu-și niște bordeie, cum ar fi cele din zona lacului. Când funcționa Laminorul, ȕiganii adunau păcura cu o cutie de conservă cu mâner, umpleau butoiul pe care-l puneau la fundătoare și o vindeau la țară pentru uns căruțele sau cartonul de pe casă, înlocuind smoala.

În octombrie 2011, s-a inaugurat Parcul de agrement către Șoseaua de centură, în punctul Vulpea: felinare, bănci, copaci. Acesta corespunde planului urbanistic zonal, care prefigurează viitorul, când cele câteva zeci de blocuri ANL din prezent se vor dubla și tripla, ajungând până la Centură, așa cum s-a ajuns în zona fostei ferme Mesina prin cartierul Minerva. Doamne ajută !

Statistici din 1925, incluzând și satul Radu Negru

• **Dosar nr. 4/1925 (Cartierul zis al demobilizaților = Radu Negru, dezlipit la 1 ianuarie 1926 din Vatra Veche)**

Cartier	Nr. suflute	Nr. familii	Nr. contribuabili	Nr. aleg. Cameră	Nr. aleg. Senat
Chercea	3965	998	560	406	364
Demob.R.N.	1231	312	116	123	87

• **Tabel industriaiși - comercianți-taxa de firmă:** 125 a 100 lei; societățile-1000 lei (în majoritatea lor vor trece la comuna Radu Negru): *Întreprinderi Industriale*, spirt-cherestea; *Dunărea Cherestea*, cherestea; *I.G. Cantacuzino*, ciment; *D.C. Radacovici*, șantier naval; *Cojit orez*, rizerie; *Lada*, cherestea; *Distribuția Petroleum, SA*, petrol; *Grigore Palade*, moară; *Matei Vernescu*, tăbăcărie; *Meșterul Manole*; *Maior Teianu*: *Gheorghe Costea*; *Arbore Ciupercă-cărămidării*.

• De la 1 ian. 1930, Nedelcu Chercea era comună incluzând următoarele sate și unități administrative sățesti cu consiliu: Cazasu, Chiscani, Blasova, Titcov, Vărsătura, Lacu Sărat, Nedelcu Chercea și Radu Negru. Comuna rurală Nedelcu Chercea avea un consiliu compus din consilieri ai tuturor satelor. Primar, Ionel Radu iar notar, Marin T. Tudor. Satul Nedelcu Chercea: Corneliu Constantinescu, primar sățesc, și Iordan Ciucă, ajutor de primar. Satul Radu Negru: Ștefan Avediseanu, primar sățesc, și Gheorghe Ciurea, ajutor de primar.

• **Date statistice 1930.** Nedelcu Chercea (1335 clădiri, 1548 gospodării, 6182 locuitori, 600 ha-vatra satului); Radu Negru (474 clădiri, 553 gospodării, 2456 locuitori, 300 ha-vatra satului); **1935-1936:** nr.loc.-17452; nr. contrib.-2902; **1936-1937:** număr locuitori-17952; număr contribuabili-2115; **1941-1942:** nr. loc.-11680, nr. contrib. -2918

ADMINISTRATIVE

• Adresa Primăriei Mun. Brăila către primarul comunei NC din 20 martie 1930: a dispune oprirea locuitorilor ce-și construiesc case la Lacul Dulce (zona Grădina Suzana, Cimitirul Sf. Constantin și fabrica de cărămidă I. Teianu), întrucât le fac fără permisiunea acesteia, urmând ca de la 1 aprilie să fie evacuați și casele desființate

- Primarul Radu Ionescu cere aprobarea Prefecturii la **4 iulie 1935 pentru organizarea unui recensământ general** pentru

a putea clarifica situația atâtor familii care de ani de zile trăiesc pe raza comunei fără a ști de rostul lor și fără a da o centimă atât Comunei, cât și Statului, și fără a avea situația militară reglementată. Cere ajutor și pentru a asigura concursul jandarmeriei. Cererea nu va fi aprobată, deși vor cere același lucru și comunele Brăilița și Radu Negru. Va fi reluată în 1938, întrucât există multă populație flotantă care nu figurează și în calitate de contribuabili (neaprobat de Prefectură).

- **Evenimente 1937.** Tabelul taxei de firmă din acel an indică dezvoltarea economică a comunei, în care existau 17 cârciumari, 4 băcani, 4 oficianți cântar, 2 zarzavagii, 1 farmacist, 1 frizer, 2 brutari, 8 tăbăcari, 1 lăptar, 8 fierari, 2 mecanici, 2 tâmplari, 1 lumânărar, 2 croitori, 1 măcelar, 2 cizmari, care plăteau câte 200 lei. Taxa de firmă mai plăteau Anton Șeineman – moară (1000 lei), A. Golștein - f. colaci (1000 lei), Distribuția de gaz-500 lei, Ivanciu Vasilescu - cărămidărie(2000 lei), Ionel Teianu - cărămidărie (2000 lei), Ivanciu Ionescu – cărămidărie (1500 lei) și proprietarul Oficiului de cântărire, Iorgulescu Constantin, 3000 lei. Din arenda cârciumilor, 79845 lei. Contribuția la taxa de pază a 2062 de locuitori, din care 162 în Lacu Dulce-193900 lei: guarzi comunali/străjeri. Taxe pentru diferite servicii-187300 lei. La ultimele două capitole, 1564 contribuabili aveau „rămășițe” de 483970 lei, respectiv, 150730 lei. Consiliul comunal aproba o subvenție de lei 100 pentru construcția unui avion de dl. lt. Al. Papană (care costa 7500000) pentru traversarea Atlanticului la comunitățile române din SUA; plata a 10 insigne de consilier comunal, 100 lei bucata și o diurnă pentru delegațiile consilierilor de 80-100 lei, deoarece aceștia sunt *oameni săraci, care își scot existența muncind cu ziua*. O ordonanță prevedea curățitul șanțurilor la șosea, al buruienilor de pe fiecare stradă și locuri virane, ca și destupatul podețelor din fața curții. Amâna pentru campania

de primăvară curățatul șanțurilor de la șosea. Din materialul rezultat de la fosta primărie, se vor construi o magazie pe țălpi la Școala din Lacu Dulce și o alta la biserica parohiei a II-a. La controlul efectuat la 10 dec.1936 s-a constatat că brutarul Valeriu Gheorghiță vinde pâinea fără timbre.

- Dosar 123/1938: înființarea de taxe (pentru biletul de adeverirea proprietății pentru vite mari - 10 lei și pentru vite mici - 5 lei; pentru viza unui bilet – vită peste un an - impozit de 25 lei); dispensarul medical (un medic, 2 agenți sanitari, o moașă și o soră de ocrotire) solicită încă o moașă, necesară la o populație de 20000 suflete. Medicul de circumscripție acorda în fiecare marți și vineri consultații gratuite și făcea tratamentul bolilor sociale în mod gratuit; taxa arendă pentru o cârciumă - 3000 lei, în comună existând 18 cârciumi; rămășițe/restanțe din trecut în 1938: 1695180 lei; preoții comunei: Stan Bucur (Parohia I-Sf.Mina) și Dobrin Bănuț (Parohia II-Sf. Filofteia); închirierea imobilului lui Voinea Mihalache, compus din salonul de dans și o cameră, curte pentru recreația copiilor și closet, pentru localul Școlii Primare nr. 2 din cartierul Lacul Dulce, pentru perioada 18 sept.1938-31 martie 1940, pentru 15140 lei; datorită sărăciei, pentru evitarea restanțelor, se aproba executarea pazei în natură. În afara taxei de firmă, cârciumile mai plăteau arenda în valoare de 3000 lei, în anul financiar 1937/1938 existând următoarele : Radu Dogărescu, Stoica Boeru, Tudorașcu Andronic, Gheorghe C. Stan, zis Ene, Dumitru Bratu, Alexandru și Niculae Ichim, Ștefan Lascu și moșt. Anton Ionescu, Cristache Dumitru, Gheorghe Neagu, zis Răduș, Gheorghe Ghelase, Angheluță Bratosin, Damian Lăpușneanu, Ion Manolache, Dinu Rădulescu, Stoica P. Mihai și M. Trandafir, Gheorghe Brașoveanu, Oprea Paraschiv, Alexandru Dănilă

- **Stabilimente 1937, în număr de 78:** 38 de băcării, 16 cârciumi și cu articole de băcănie, 3 cărămidării, 4 tăbăcării, între

care „Coroana”-Isac Foch și Osias Drimer ș.a. 20 de comercianți erau străini: 10 greci, 4 sârbi, 1 polonez, 1 rus, 2 italieni, 1 bulgar, 1 turc

-10 iulie 1939, ordonanța nr. 2413 a primarului Vasile Albu pentru înfrânarea speculei și fixarea de prețuri maxime la făină, pâine, lapte, zahăr, sare, petrol lampant

- Se solicită suplimentarea bugetului pentru plantarea livezii comunale în toamna anului 1939 și ajutorarea familiilor concentraților (232 familii cu 722 suflete, cărora li s-au distribuit 87000 kg lemne de foc și 8780 kg mălai în valoare de 86819 lei).
- Șeful postului de jandarmi, Pospai Nicolae, raportează că pâinea de 750 g costă 6 lei, la fel ca în Brăila, și nu 7 ca înainte.
- 27 martie 1940: răspunzând la solicitarea de a se semăna o suprafață mai mare cu floarea soarelui, se comunică doar 50 ha, motivându-se că **în comună sunt doar 26-30 de agricultori, populația ocupându-se cu munca în port, transportul ș.a.** Reclamând lipsa terenului, se arată că primăria Municipiului posedă pe teritoriul comunei 125 ha teren arabil nearat, putându-se da spre arendă, cum ar fi cele 30 ha din punctul *Osăria*, ce ar putea fi divizat în loturi de 5 ha și arendat.
- 27 oct. 1940: distribuirea prioritară către cetățenii comunei care avuseseră caii rechiziționați a 32 cai, iepe, armăsari, mânji, care aparținuseră locuitorilor germani evacuați din Basarabia
- Primăria are nevoie de 10 guarzi comunali pentru paza în comună și cerințele fiscale (2 guarzi pentru cadastrarea locurilor de casă și unul pentru oficiul de la primărie).
- Statistică economică 1941: *Fabrică de cărămidă*(3-4000 bucăți cărămidă presată/zilnic; 1000000/anual; materie primă - pământul, forță motrică-echivalentul a 10 CP, prin arderea a 5000 kg lemne și cărbune; 1 administrator, 1 cadru tehnic și

- 20 lucrători), *Fabrică de tăbăcărie*, prelucrează piei, produce talpă, meșină, blăncuri, pielărie, 50 bucăți, consumă păcură și lemne-echivalentul a 20 CP, 20 lucrători, 20 tone producție anuală), 3 *magazii* (Nicu Teodor-capacitate, 39 vagoane; Banca I.D. Oțeleanu-80 vagoane; Patrimoniul statului-60 vagoane), *moara țărănească* A. Șeneman (8000 kg zilnic, 24 vagoane lunar, 15 CP, 2 lucrători), *brutării*- Moșt. Cristu Enachi, Zenovei Frățică, Anghel Niculescu, cu câte 4 lucrători, câte 2000 bucăți zilnic
- La solicitarea prefecturii pentru aflarea cantităților de produse existente în comună, se comunică un deficit general față de necesități: 835500kg grâu, 130000 porumb, 635000 orz, 301000 ovăz, 55000 fasole, 5000 dughie, 840 kg bovine și 1340 porci
 - 7 febr. 1941, necesar lemne de foc (era miezul iernii): primărie-1500 kg, cantină școlară-300, Școala de băieți nr.1-3000, nr.2-2000 și de fete-3000 kg.
 - Necesari fonduri școli pentru anul 1941/1942: 98500 lei.
 - 12 iulie 1941: trecerea cimitirului în administrația primăriei de la parohia „ Sf. Mina” (1928). În 1931, se înființase parohia nr. II iar în 1940, nr. III.
 - La 12 sept.1941, existau, în parohiile nr. I și III, 50 de familii care trăiau în concubinaj.
 - La ancheta Camerei Agricole pentru stabilirea cauzelor care au determinat scăderea producției de lapte la bovine și ovine, răspund C. Țuțuianu, 25 ha, și Gh. Ghelase, 60 ha, din rândul „agricultorilor mai luminați și mai conștiințioși din comună”.
 - O publicație a Prefecturii comunică scăderea de la taxe a celor păgubiți de inundații și grindină.
 - Mișcarea populației în luna iulie 1941: de la 5200 bărbați și 6400 femei, la 5198 și 6497.
 - 29 iunie – serbarea secerișului
 - Căinii declarați la Primărie: cel puțin un exemplar de gospodărie, cei mai mulți fiind corcituți

- Tăbăcării la 24 nov. 1944: „Coroana”, 10 muncitori, talpă 100 kg, boxuri, blăncuri și tovale; „Tauru”, proprietar Ion Drugă, 4 muncitori, talpă 100, meșină-10 bucăți și opinci-40 bucăți; Matei Voinescu, 1 muncitor, meșini 60 și opinci-15; „Zimbru”-Ion Oniciuc, 2 muncitori, meșini 80 și opinci 20.
- Localuri publice și industriale în anul 1945: cărciumi-16, băcării-26, zarzavat-1, furaje-2, iaurgerie-1, măcelărie-1, brutărie-4, frizerie-1, moară-1 (Anton Șeneman), olării-4, tăbăcării-8 (Ion Oniciuc, Ion Drugă Gheorghiu, Ion Leca, Matei Voinescu, Poch și Drimer, Ilie Diaconu, Angheluță Frigioiu).

Biserica „Sfânta Muceniță Filofteia”

În același timp cu ridicarea bisericii „Sf. Mina” (sfințite la 8 noiembrie 1928), locuitorii din N-V comunei hotărâsc și ei înălțarea unei biserici, alegând un comitet de construcție, care obține vatra numită „Movilă”, în suprafață de 5890 mp (pe care însă se va înălța Căminul cultural). Până la strângerea fondurilor necesare, familia Sofia și Mihalache Ionescu, originară din satul Latinu, dăruiește în 1932 o casă cu 2 camere (unite ulterior prin dărâmarea zidului despărțitor și întărite printr-o șină de cale ferată, sprijinită pe stâlpi de lemn) pentru a sluji drept paraclis, numit după dorința donatorilor, *Sfânta Muceniță Filofteia*, care va da și numele străzii, schimbate de comuniști în *Flacăra roșie*, pentru ca după 1989 să se revină la vechiul nume.

În urma cererii din 1931 către Episcopia Buzău de înființare a unei a doua parohii, este numit, la 1 noiembrie 1931 ca paroh al enoriei Sf. Muceniță Filofteia (în cartierul Islaz), preotul Dobrin A. Bănuț. Va fi plătit până la 1 aprilie 1933. Având în vedere că parohia este una dintre cele mai sărace și cu cei mai nevoiași din întreg județul Brăila, că n-are biserică decât o mică casă de rugăciune (pentru a cărei renovare solicita în 28 sept. 1933 suma de 15000 lei), nici casă parohială, nici pământ

arabil, că s-a aprobat un post de preot ajutor la parohia nr.1, preotul solicită Prefecturii sprijin pentru includerea sa în bugetul comunei cu 2000 lei lunar. Neavând biserică, strânge fonduri pentru ridicarea bisericii Sf. Filofteia. În urma unui memoriu adresat d-lui Mareșal Antonescu, președintele Consiliului de Miniștri, a obținut 500000 lei. S-a adresat personal și Direcției Generale CFR. Singurul lucru reușit a fost consolidarea paraclisului, săparea unei fântâni și procurarea unui mic clopot, aflat astăzi în curtea noii biserici în spațiul rezervat aprinderii lumânărilor.

Degradarea continuă a paraclisului a impus nevoia de a ridica un nou locaș, cu atât mai mult că vechiul paraclis fusese sfințit la 13 nov. 1932 doar de către protoiereul Ioan Perianu. În anul 1990, prin osârdia preotului Smeu Gheorghică se obține de la primarul Popescu Crișan actualul loc, care a fost sfințit în 1991. Săpându – i - se fundația, la dimensiuni faraonice, au fost necesare pentru astuparea parțială a gropii 160 de autocamioane a 16 tone, lucrare împlinită de noul preot paroh Nicolae Filimon, numit în urma sfârșitului accidental în 1993 al preotului Smeu. Ridicarea noii biserici începe efectiv în 1994, fiind finalizată tencuirea interioară și exterioară de către meșterul Stroe Tudorache în anul 2005, când, la hramul Sf. Nicolae, de 6 Decembrie, primește binecuvântarea de slujire din partea P.S. Episcop al Dunării de Jos, Dr. Casian Crăciun. După realizarea unui frumos iconostas, urmează în 2007 sfințirea altarului, fiind transferate de la vechiul paraclis icoanele, odăjdile și clopotul. În 2008 se ridică clopotnița, parte a unui ansamblu din care fac parte cancelaria și sala destinată programului cu tinerii - *Hristos împărtășit copiilor*.

Proiectul bisericii, realizate în stil bizantin, cu 3 turle, aparține arhitectului gălățean Mușat Ionel, secondat de inginerul cu rezistența, Sbârnea Vasile. Dimensiunile ei monumentale (L=38 m, l=24 m și h=25 m la turla mare a crucii), explicabile și prin respingerea primului proiect care li s-a părut enoriașilor prea

mic, o situează, dacă exceptăm Catedrala *Nașterea Domnului*, în vecinătatea bisericii *Bunavestire*: 912 mp față de 935 mp.

În anul 2009, după proiectul maestrului Al. Conț, începe pictura Vartolomei Adrian, artistul care realizase și iconostasul mare, până în septembrie 2011 fiind pictate altarul și proscomidiarul, urmând veștmântarul.

În paralel, în locul vechiului paraclis, demolat în anul 2008, s-a ridicat un nou locaș cu triplă funcționalitate: capelă pentru depunerea decedaților; cantină socială, unde în prezent servesc masa 30 de enoriași nevoiași timp de 3 zile pe săptămână, și un centru de zi pentru copii, tip *after school*.

Ridicarea mândrului locaș este opera dreptcredincioșilor enoriași păstoriți de P.C. Părinte Filimon Nicolae, dar și a câtorva donatori: dl. Nicolae Niță - stranele în număr de 70 și iconostasele mici; SC PRODAGREMIN - piatra, balastul și nisipul necesar construcției, peste 150 mc; Primăria prin dl. Cibu – 190 milioane lei. Suportul principal din punct de vedere financiar l-a constituit Cimitirul bisericii, al doilea cimitir parohial, după cel al bisericii Sfânta Treime din Radu Negru. În suprafață de 2 ha, a fost donat de Atudorei Neculai, trecut între timp la cele veșnice, prin transferul suprafeței din județul Iași la IAS Dunărea și scoaterea din circuitul agricol prin complicate demersuri care au durat 3 ani (1996-1999).

În **Enoria Lacu Dulce**, făcând parte din Parohia Nedelcu Chercea II, este încadrat preotul Alexandru Spânu, refugiat din Basarabia, la 28 iunie 1948. Întrucât enoriașii din Lacu Dulce nu frecventau biserica Sf. Filofteia, fiind prea departe, ci mergeau la biserica Sf. Mina, protoiereul Ștefan Cășaru face următoarele propuneri: a) atașarea cartierului Lacu Dulce la parohia Nedelcu Chercea I și trecerea preotului Al. Spânu la parohia respectivă sau b) înființarea unui paraclis în cartierul Lacu Dulce și formarea unei parohii aparte (Pr. Mihalcea Ștefan, lucr. cit., p.27). La 22 august 1953, parohia Nedelcu Chercea II avea 4 preoți, care împărțiseră parohia în sectoare egale prin tragere la sorți, doi

slujind la Biserica Sfânta Filofteia iar 2 la biserica Sf. Dumitru – Cimitir (Alexandru Spânu și Dumitru Enache). La cererea preotului Al. Spânu de înființare a parohiei „Sf. Dumitru – cimitir” în Lacu Dulce, protoieria răspunde că Biserica Sf. Dumitru este deservită de unul din cei 4 preoți de la parohia Sf. Cruce. Aceste tribulații vor continua până în anii 2000, când s-a construit în mod provizoriu o capelă și când în iunie 2001 s-a demarat construcția bisericii „Sfântul Dimitrie cel Nou pe Șos. Rm. Sărat, vizavi de TUG, sfințită în anul 2010.

În locul unei magazii vechi, în curtea bisericii noi de la TUG, purtând hramul **Sf. Cuvios Dimitrie cel Nou din Basarabi**, în cel mai sărac cartier al Brăilei, prin dărnicia brăilenilor din Lacu Dulce și Nedelcu Chercea și truda părintelui paroh Daniel-Marian Bogdan, s-a ridicat o cantină socială (sală de mese, bucătărie, cameră pentru alimente, grup sanitar), care a costat 30000 lei și în care vor servi masa 50 de familii nevoiașе din Lacu Dulce.

Biserica de tablă a navaliștilor a fost transferată în Fânărie, pe Șos. Baldovinești, primind hramul Sf. Ștefan cel Mare.

EDILITARE

-10 mai 1925: încep demersurile pentru alimentarea cu apă a comunei

- În aprilie 1926 se plantau 500 salcâmi donați de Ocolul silvic la primărie, școală, dispensar și cimitir.

- **18 martie 1931, adresă către președintele Consiliului Județean: solicită sprijin / intervenție pe lângă Societatea pentru Iluminatul Electric din Mun. Brăila în vederea introducerii iluminatului pe 5 străzi principale (6000 m), având în vedere că satul se găsește din punct de vedere al iluminatului într-o stare cât se poate de tristă, cu toate că se află în imediata vecinătate cu Mun. Brăila, de unde ar putea primi lumina.**

- Lucrări la terasamente și apeducte, antreprenor Menagache Zaharia; aprovizionare cu piatră, Tănase Ion; 50000 lei, înzestrarea comunei cu lumină; 137000 lei, construirea localului de școală (1935); la 4 sept. 1936 se solicită, gratuit, piatra scoasă din reparația pavajului din curtea Palatului Prefecturii
- **1936:** 1000 de puiți salcâmi de 4 ani de la pepiniera din Baldovinești, primiți gratuit Prefectură; facerea gropilor și plantare necesita 7000 lei.
- Alinierea străzii Sf. Ana și Regele Carol în continuarea străzii Sf. Ana până la Șos. Focșani (1937); refacerea drumului comunal str. Aurelian; întreținerea drumului comunal str. Sf. Ana; contra a 7000 lei, conductorul arhitect autorizat de pe lângă primăria municipiului, Theodor Mocanu, va executa planul general de aliniere al comunei, cu traseul tuturor străzilor (16 sept. 1938)
- 7 apr. 1939: plantare de duzi; încurajarea cultivării viermilor de mătase
- **1939:** prin construirea șoselei Nedelcu Chercea - Muchea de către Bat. 11 Pionieri (cu șanțuri de o parte și de alta a șoselei) s-a întrerupt circulația dintre drumurile perpendiculare pe Șoseaua Brăila-Focșani cu aceasta șosea, impunându-se construirea de podețe pentru 2-3 fire de căruțe la intersecția străzilor: Regele Carol I, Vasile Lupu, Ion Vodă, Călugăreni, Matei Basarab, Ștefan cel Mare, Mircea Vodă, Alexandru cel Bun, Răzoare, Mareșal Averescu, Bd. Duca, I.C.Brătianu, o stradă fără nume paralelă cu Brașoveni, ca și pe Șoseaua Râmnicu.Sărat cu străzile Aurelian și Regele Carol.
- **1939: Construirea unui „tunel” (pasarelă) în prelungirea străzii Transilvaniei** (pe lângă Fabrica de ulei Sezanov - cota 400 de la bariera Șos. Focșani către Buzău lângă semaforul CFR)

Deși devenită comună suburbană în anul 1939, urbanizarea de-abia începea (și mai continuă și-n zilele noastre!).

Dosarul nr. 183/1943 cuprinde ca ofertă - devizul de instalare a luminii electrice la Primărie, Dispensar și Atelierele de Frângerie

Dosarul nr. 216/1944 conține: 1) taxele convenționale pentru exploatarea a 3 fire electrice (aeriene) peste linia CFR stația Brăila km 227+474 necesar comunei suburbane Nedelcu Chercea. Suma de plată-11713 lei (I.I.-31.XII.1944), reprezentând 138 m fir electric x 29,80 lei/m=4113 lei și 2 stâlpi x 3800 lei= 7600 lei și 2) aspecte ale alimentării cu apă. La 6 febr. 1944 se aveau în vedere 2 conducte de la bariera Focșani la străzile Sf. Ana și Bălcescu (1) și de la bariera Sf. Constantin la strada Oborului (2).

Răspuns la adresa nr. 1465/20 martie 1944 a Primăriei NC, Consiliul de Administrație al ICB (Întreprinderile Comunale Brăila, cu sediul în Piața Fortunei (nr. 2780/11 apr. 1944: *Capacitatea actuală a uzinei de apă a ICB nu permite alimentarea cu apă a comunei NC. Dacă nu-și poate crea propria uzină de apă, ICB poate realiza investițiile convenite cu condiția să concesionați dreptul dvs. regalian de alimentare cu apă a comunei.*

- Primăria aduce mulțumiri Companiei 2/36 săpători, care în „Sectorul de lucru nr. 8 cartierul CFR” a curățat drumurile și locurile virane de gunoaie și de mărăcini.

Urbanizarea a continuat și continuă și-n zilele noastre. Un pas important l-a reprezentat *Reabilitarea și extinderea rețelei de canalizare și construirea unei stații de epurare a apelor uzate în municipiul Brăilei*, așa cum citim pe un panou, greu vizibil, de la intersecția Șos. Focșani cu str. Comuna din Paris, pe care îl reproducem mai jos, el implicând și cartierele Radu Negru și Vidin.

Total valoare aprobată-59877400 euro

Finanțare UE-44908050 euro

Finanțate Primăria Brăila-14969350 euro

Termen final: 31.12.2007

Beneficiar: Primăria mun. Brăila

Beneficiar de dotație: R.A. Aptercol

1. *Terminarea noului canal colector principal(a rămas de executat tronsonul de mijloc de 500 ml)*
 2. *Extinderea sistemului de canalizare a mun. Brăila pentru cartierele Chercea(18,8 km), Radu Negru (5,99 km) și Vidin (5,67km)*
 3. *Construirea stației de epurare a apelor uzate*
 - a) *Valoare aprobată(în ordinea inițială): 6735400-5051550-1683850 euro*
 - b) *17995000-13496250-4498750*
 - c) *35147000-26360250-8786750 euro*
- **Măsurile contra evreilor** - Corespondență confidențială, 17 dec.1940, primar Damian Lăpușeanu: Controlul administrării bunurilor evreiești - 179 oi=107400 lei și 9 capre=2250 lei, trecute în patrimoniul statului de la evreul Froim Segal, au fost vândute Batalionului I Geniu Fortificații. Au mai fost trecute în patrimoniul statului și bunurile lui Leon Abramovici și David Abramovici.
 - Cererea notarului Enescu Grigore din 2 nov.1940 către Prefectură: Întrucât cimitirul uman evreiesc ocupă o optime din centrul comunei, fiind întrebuințat doar 1 ha, restul de 4 ha, întreținut vara pentru fâneată și imaș și, după legiuirile creștine, cimitirele trebuie plasate la marginea comunei, se solicită: interzicerea înmormântărilor *cadavrelor jidănești și exproprierea restului suprafeței* (f.25, dosar 1/1940, Fond Prefectură)
 - *Buletinul Județului Brăila*, nr. 2/21 nov. 1940, Tip. „Tiparul”: ordinul circular nr. 12097/21 nov.1940 - trupele de teatre evreiești nu au dreptul să joace decât în localuri evreiești.

Administrația - lupte intestine

Primari: Ion I. Dumitrașcu (1 apr. 1923-25 febr. 1926)

Vasile Albu (în urma alegerilor, din 26 febr, 1926).
Consiliul comunal: Ion Duret, Mihai Iuga - titulari și Cornel Constantinescu - supleant, în delegația permanentă; Gheorghe Dumitru, Ene Dobre, Gheorghe Oprea, Chirilă Tănase, Vrânceanu Ion, membri plini, Nicolae Pupăză, Radu Gâscă, Vasilache Ion, membri supleanți. Consilieri de drept: Butoianu Nicolae, dirigintele școlii (directorul) și Gănescu Constantin, preot paroh.

- **18 mai 1931**, prim pretorul plășii Silistraru prin referat către Prefectură, având în vedere *reaua administrare a primarului comunei propune dizolvarea consiliului și suspendarea primarului*

- **25 mai 1931**, Prefectul dispune **suspendarea primarului Ionel A. Radu și instalarea în funcțiune a actualului primar al satului, Ionel Stanciu**

- **27 mai 1931**. Ionel Stanciu înlocuia pe Corneliu Constantinescu, primar al satului Nedelcu Chercea - suspendat, ca și ajutorul de primar Iordan Ciucă, al căror apel a fost respins la 14 aug.1931.

- **29 mai 1931**, Pretura Silistraru înlocuiește vechiul Consiliu comunal cu **Dobrin Podaru, președinte**, Ionel Stanciu, Iordan Stoica, Radu Gîscă și Ștefan Maxinoiu, membri, care depun jurământul la 30 mai 1931.

- **1 august 1931**: având în vedere regruparea satelor și formarea de noi unități administrative comunale, se revine asupra deciziei nr. 252 din 29 mai 1931, numindu-se o nouă comisie interimară, compusă din **Dobrin Podaru, președinte**, Ionel Stanciu, Radu Gîscă, Oprea Dovlețiu și Ștefan Bolboceanu, membri.

- **10 martie 1932: Dobrin Podaru**-pentru nereguli și falsuri la eliberarea biletelor de vite (8000 lei, încasați fără drept

legal), anchetat și destituit. Înlocuit de **Ionel Tonea**, președintele Comisiei interimare

- **9 iunie 1932:** decizia Prefecturii cu nr. 6754 numește o nouă comisie interimară, compusă din **Ionel A. Radu, președinte**, Ioan Vrânceanu, Iordan Ciucă, Corneliu Constantinescu și Eremia Ion, membri.

• **1933, martie 9:** Com. Chercea, pl. Silistraru: **primar Ionel Radu**; consilieri aleși - Iordan Ciucă, Irimia Ion, Alexandru Ionescu, Corneliu Constantinescu, Nicu Ivan, Neculai Iutele, Constantin Panaitescu, Ion Vrâncianu, Toader Stângaciu, Ion M. Popescu, Lazăr Ribariu, Iordache Stancu; consilieri din oficiu - Panait Gâscă, Năstase Constantin, Iordan Stoica.

• Ionel A. Radu, aflat în conflict cu Dobrin Podaru, la 2 aug.1932, condamnat să plătească 104830 lei, solidar cu Marin T. Tudor, fost casier, pentru cumpărături din banii primăriei. Cerere de revizuire. Sumă respinsă de la cheltuieli de Comisia Interimară a județului prin decizia 302/20 febr.1932

- Prin petiția din 21.02.1933 consilierul Panait Gâscă reclamă primarul Ionel A. Radu și ajutorul de primar că au încasat bani de la locuitori pentru a face intervenții să fie împrumutate. În urma anchetei, este suspendat, dar va face contestație în contra dizolvării consiliului comunal la Comitetul Local de Revizuire, București, Secția a II-a. Consiliul fusese dizolvat prin deciziunea nr. 015241/7 dec. 1933: *suspendarea din funcțiune a consiliului comunal care a dat dovadă de neglijență și rea administrare în ceea ce privește interesele comunei, deoarece nu a controlat actele primarului, care au fost dăunătoare, compromițând astfel interesele administrației.* Se numește următoarea comisie interimară: Ion Popescu Mărgărit - președinte, Ilie Iorga, Ion Boldeanu, Tănase Turcu și Ion Hoisan, membri

• **Constituirea și instalarea Consiliului comunal - 23 sept. 1934**, în urma alegerilor din 27 mai 1934, listele cuprinzând 1708 de alegători pentru Cameră; 653 pentru Senat; 1765 pentru

comună și județ. Listele electorale relativ la alegerile pentru cameră și senat din 1934: 1950, respectiv 719 alegători, față de Brăilița: 1453 și 648! În dreptul alegătorilor se menționează și cartierul: Lacu Dulce, Demobilizați și CFR.

- Decizia Prefecturii nr.4720/27 mai 1935 înlocuiește comisia interimară cu Radu Ionescu, președinte, Lazăr Ribaru, Ion Lupașcu, Stamate Ciobotă și Iorga Ilie, membri, care vor depune jurământul la 29 mai 1935. La 3 iunie 1936, se constituie și se instalează consiliul comunal, depunând următorul jurământ: *Jur credință Regelui, supunere Constituției și legilor Țării. Jur să apăr interesele Țării și ale Comunei.* Consilieri aleși: **Ioan P. Radu, zis Ionescu** [47 ani, căsătorit, stagiul militar satisfăcut, 5 clase primare], **ales primar cu 10 voturi**, Lazăr Ribaru, Ion Lupașcu, Costică Șapcaliu (decedat și înlocuit de Constantin Picu, la 11 ian.1937), Stamate Ciobotă, Ionel A. Radu, Ștefan Marin, Corneliu Constantinescu, zis Iorgu, Ion Vrânceanu, Pavel Popa. Consilieri de drept: învățător Cristache Cincu, preot Stan Bucur, doctorii Ortansa Lerescu și Gheorghe Ghelase.

- **Vasile Albu** (1938-1939)

11 nov. 1939: sesizarea notarului Grigore Enescu către Prefectură: primarul V. Albu n-a făcut nimic în privința lucrărilor de edilitate. Argumente: starea șoselei de la bariera municipiului la primăria comunei, profesarea avocaturii în orele de serviciu, numirea ginerelui Ioan Gherghișan, funcționar la Franco-Român, necunoscut în comună, ca secretar al Frontului Renașterii Naționale, nereguli financiare (vinderea de tichete de pâine fără a le deconta etc. [La instaurarea dictaturii personale a lui Carol al II-lea și decretarea noii Constituții, febr.1938, primarii n-au mai fost aleși, ci numiți dintre „oamenii de frunte în comună, cu un trecut demn, de o cinste netăgăduită, cu dor de muncă, dragoste de comună, gospodari și împăciuitori între locuitori”, dar și sprijinitori de frunte la votarea noii Constituții” (prefect, colonel Vasile Atanasiu, decizia nr. 3/4 ian. 1939). Așa

se întâmplase cu Vasile Albu în Chercea, dar și cu pictorul Gh. Naum în Brăilița.

- **26 dec. 1939:** Rezidentul Regal cere anchetă privind suspiciunile de fraudă ale fostului primar, **avocat Vasile Albu (1938-1939)**. Pe 8 decembrie, Vasile Albu reclamase forțarea sertarelor din biroul său și furtul a 10 carnete de tichete pentru pâine. Ancheta a stabilit că acesta și fostul casier al comunei, Dan Gheorghe, în exercițiul financiar 1938-1939, încasaseră contravaloarea tichetelor fără să elibereze chitanțe. A fost înlocuit **de la 22 dec. 1939 de Ion Lupașcu**.

- Învățătorul Ștefan Marin, directorul Căminului cultural, recent înjghebat, întâmpină greutăți și piedici din partea primarului **Ion Lupașcu**, care vrea să desființeze căminul, deși 1) a ajutat la înzestrarea armatei cu suma de 11910 lei; 2) ajutorarea familiilor cu soți concentrați cu 5349 lei; 3) ajutor cantină școlară cu 1500 lei; 4) ajutor pentru construcția bisericii din parohia a II-a cu 7228 lei; 5) stol străjeri Școala de fete - 3744 lei; 6) stol străjeri Școala de băieți - 700 lei; 7) club sportiv comunal - 500 lei și 8) pentru frații refugiați din Basarabia - 2000 lei. Cerându-i să demisioneze, i s-a răspuns: *Au venit ai lor la putere și are să-i lege o tinichea la spate* (17 iulie 1940)

- Comandantul Gărzilor naționale din comună, Pârvu Gheorghe, solicită destituirea primarului Ion Lupașcu și numirea ca primar a domnului Ionel A. Radu, vicepreședinte al Căminului cultural, funcționar cooperativ, casier-contabil al Băncii Populare „Vatra Veche”.

- În timpul anchetei de la Căminul Cultural, primarul Ion Lupașcu a venit turmentat de băutură, insultând pe directoarea Școlii, Adela T. Munteanu. A luat o pereche de ghetă de la ajutoare pentru fiul său.

- Primarul Ion Lupașcu a fost sancționat cu mustrare și pierderea salariului pe 10 zile pentru maltratarea gardianului comunal Stoian Bibicu și nedreptățirea și bruscarea femeii Ștefana Vasile, soție de concentrat din Lacu Dulce.

În fața valului de acuze, pretorul plășii Radu Negru, Const. P. Ionescu, îl destituie pe Ion Lupașcu și-l numește pe **Ionel A. Radu**, fost șef al Partidului Țărănist, care este contestat, la rândul său, pentru că, în calitate de primar al comunei între 1930-1932 (mai era în funcție la 9 martie 1933), a fost condamnat pentru nereguli bănești (peste 100000 lei). Între 1934-1935, este primar **Radu Ionescu**, judecat, la rândul-i, pentru gestiune incorectă de Înalta Curte de Conturi. În urma demisiei domnului Ion Lupașcu, este numit primar de către Prefectură prin decizia nr.10115 / 3 oct.1940, **Damian Lăpușneanu** (caporal, 33 ani, 4 clase primare, 2 copii, domiciliat pe str. Împăratul Traian nr. 2), de la care primește „gospodăria comunală” pe 4 octombrie. Ajutor de primar, Gheorghe Bordea, în locul lui Oprea Dovlețiu. Aceștia au depus în ziua de 4 oct. 1940 următorul *Jurământ*:

Jur credință Națiunii, Regelui și Statului Român.

Jur credință și supunere Conducătorului Statului.

Jur să păstrez ordinea și secretul ce mi s-a încredințat.

Jur să execut fără șovăire ordinele.

Jur să fiu cinstit.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!

- **Damian Lăpușneanu**, denunț anonim, semnat „Un bun român”, la adresa fostului regim legionar: abuzuri-schimbări numeroase de funcționari. De profesie cârciumar, fusese condamnat pentru posesia unor arme. Înlocuit, după înfrângerea rebeliunii, de ajutorul de primar **Țuțianu Constantin**, tăbăcar, la 25 / 27 ian.1941, contestat de intelectualii comunei (Căminul Cultural, Școala, Consiliul parohial, funcționarii publici, Consiliul de administrație al băncii populare „Vatra Veche”), care-l propun pe **Radu A. Ion, zis Radu A. Ionel**, prezentat drept „omul înzestrat cu toată priceperea și cinstea cerute de spiritul vremii” (45 ani, căsătorit, 1 copil, soldat, contingent 1918, contabil

cooperatist, distins cu „Meritul Comercial”). Pe fondul numirii solicitate, se adresează prefectului o scrisoare de mulțumire din partea a numeroși locuitori [*Buletinul Județului Brăila*, nr.13/13 febr.1941: *Publicație* - Numeroși locuitori din com. suburbană Nedelcu Chercea, printr-o însuflețită scrisoare adresată domnului Prefect Colonel Edgar Rădulescu, după ce mulțumește pentru numirea domnului Ionel A. Radu ca primar al acestei comune, își mărturisesc completul lor devotament pentru Domnul General Antonescu, Conducătorul Statului, și afirmă hotărât voința de a se sacrifica cu toții fără șovăire pentru salvarea Patriei, a Tronului și a Conducătorului Statului.]. Mai fusese primar în 8 oct. 1933. Pentru nesupunere la încorporare/concentrare și uz de acte false, va fi trimis în judecata Curții Marțiale a Comandamentului II Teritorial, încorporat și revocat din funcție la 8 oct.1941. [Va fi repus în funcție, dar trimis în judecată din nou pentru abuz în serviciu, deoarece reținuse pe nedrept din ajutorul ce se acordă soțiilor ostașilor mobilizați.]. Înlocuit de **Vrânceanu P. Ion în două rânduri**: la 15 dec. 1941 (51 ani, 5 clase primare, pensionar militar), dar și în 1942.

Primii ani după eliberare și proclamarea republicii

- **Primarii după 23 august**: Nic. A. Bratu, N. Ștefănescu, Anton Vicol (apoi, notar)
- **Dosar 252/1946 cuprinde lista a 1028 inamici politici!**
- **17 martie 1946**: A. Vicol reclamă nepedepsirea de către poliție/jandarmerie-de o lună și 10 zile de când sunt primar-a lipirii de afișe PNT, pe str. Traian, în prelungirea Regalei, organizația țărănistă Maniu fiind condusă de preotul Dobrin Bănuț, negustorul Nicu Ivan și locuitorul Ștefan Radu.

- **2 liste din 1946 cuprind *membrii activiști*** din organizația Național Liberală Brătienistă (55-74) și Național Țărănistă Maniu (53-142).
- Sub antetul **Celula Nedelcu Chercea, un tabel consemnează locuitorii propuși pentru comisia interimară comunală în vederea alegerilor din 19 nov. 1946:**
 1. Gâlcă Vasile, muncitor, PCR, bun activist și conștient
 2. Axinte Ecaterina, casnică, PCR, foarte bună și foarte activistă
 3. Nicula Costache, funcționar cl. I, PCR, idem
 4. Ștefănescu Nicolae, primar, PCR, idem
 5. Nistor Gheorghe, pielar, PCR, idem
 6. Pârvu Gheorghe, muncitor, PSD, bun
 7. Popescu T. Gheorghe, aj. primar, PSD, suspect, indolent
 8. Vrânceanu P. Ion, pensionar militar, Frontul Plugarilor, bun
 9. Ștefănescu Ion, comerciant, NT Alexandrescu, bun
 10. Lupașcu Ion, oficiant, Naț. Lib. Tătărescu, bun, altul mai bun nu are organizația
 11. Lepădatu Vasile, învățător, apolitic, cel mai bun învățător
 12. Țuțuianu Constantin, plugar, apolitic, cel mai conștient gospodar din comună
- Circa XII Sanitară „Nedelcu Chercea”, care includea și comunele Cazasu+Tudor Vladimirescu, personal: 1 medic, 1 soră ocrotire, 2 oficianți, 1 sanitar, 4 moașe, 1 om de serviciu. Dosarul 235/1945 cuprinde rapoartele lunare și dările de seama statistice ale medicului Emil Gh. Pascal. Boli sociale: tuberculoza-120, pelagră-14, malarie-23, cancer-4 și sifilis-123, tratate la Ambulatoriul veneric de pe str. Frumoasei nr.75.
 - Caravana medicală consultă 65 bolnavi.
 - 1945: 40 de echipe în frunte cu notabilitățile comunei, repartizate pe sectoare, colectează fonduri în cadrul acțiunii

„Totul pentru front, totul pentru victorie”. S-au colectat 101330 lei.

- 20 oct.1946: adunări ARLUS (Asociația Română pentru strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică) - serviciu religios la biserică, preotul și învățătorul vor vorbi despre însemnătatea prieteniei Româno - Sovietice, serată dansantă etc.
- 3 nov. 1946, Adresa școlii către Primărie cu tabelul a 216 copii/părinți: *a chema în fața dvs. părinții copiilor cu lipsă de la școală, aducând cel mai prețios sprijin operei de culturalizare.*
- 18 aug. 1946 - crime nedescoperite: comisar Sârbu, lucrător Holub, Tic Gustav etc.
- Cârciumarul Gheorghe Gheorghe din str. Brașoveni nr. 93 dădea baluri clandestine.
- În comună erau 205 funcționari publici: 23 la primărie, 24 învățători, 5 educatoare, 6 preoți etc.
- 9 aug. 1946: evacuarea imobilului avocatului V. Albu unde funcționa atelierul de tâmplărie CFR și unde mai funcționase o farmacie în anii 1940 în vederea instalării farmaciei dnei Dragoteanu Duminică Mira (v. ilustrația - Casa lui Costică Lungu)
- 99 locuitori cumpără pentru țesut câte 600 grame de bumbac.
- E vremea foametei. Coop. „Victoria Plugarilor” distribuie pe listă la 300 de persoane câte 5 kg de făină și alte alimente. Un alt tabel: 24 de funcționari au primit varză. Liste pentru cumpărat lemne. Ca răspuns la solicitarea prefecturii: în 16 mai 1946 s-au colectat 38 ouă! Cartofi confiscați, vânduți populației. O listă cuprinde 184 copii săraci. Dosare de speculă=sabotaj. Autorizații pentru cei din alte județe. Cota de lapte pentru spitalul sovietic de 150 l nu se realiza. S-au adunat doar 49 litri.

- 5 măcelari profesioniști, aflați odinioară în slujba marilor măcelari din Brăila, vor să înființeze o cooperativă pentru tăierea vitelor.
- Dos. 338/1948 prefectură: Căminul Cultural „Nedelcu Chercea” în urma Festivalului muncitoresc de dans din 26 dec. 1948, a obținut un venit 15606 lei, în afara depunerii de lei 2500 la Casa Căminului Cultural Județean.
 - Dosar 288/1949: 8 greco-catolici și 1 mozaic trec de bună voie la cultul ortodox
 - Existau 2 cămine culturale: „1 Mai” și „A.S. Pușkin”, la care dirijorul corului, în sept. 1949, era Iulia Ciocoi
 - Cros „Să întâmpinăm 7 Noiembrie!”
 - 2 oct. 1949: Moțiune pentru Ziua Păcii, pentru Apelul pentru pace al Comitetului Permanent al Partizanilor păcii. Se organizau concursuri, programe artistice, se recita poezia „Chemare” de Maria Banuș
 - 21 dec.1949, I.V.Stalin, 70 de ani. În cadrul întrecerii pe țară a căminelor culturale, se vor organiza: numere festive la gazetele de perete, albume, scrisori, filme, conferințe, arborarea de drapele URSS, viața și opera „Tătucului” la orele de română și de educație • Baluri în zilele de 25-27 dec. în vederea strângerii de fonduri pentru copiii săraci la pomul de iarnă
 - **Dosarul 304/1950, 2 volume, 652 file se constituie într-o radiografie quasi-completă a comunei „1 Mai”**
 - Prestația în natură: 318 salariați plătesc câte 300 lei; 96 căruțași, prezenți la lucru cu vehiculele cu 1 sau 2 cai în luna august; sunt înregistrate 1030 brațe, 159 căruțe cu 1 cal și 61 cu 2 cai.
 - Salariații beneficiază de cartele de îmbrăcăminte și cartele alimente cu cote lunare variabile. La ulei, primesc între 0,400 și 0,750 l iar la zahăr, între 0,300 kg-țărani săraci și mijlocași și 1 kg. salariații. Este și epoca cotelor agricole.

Gradul de sărăcie rezultă și din tabelele întocmite pentru lemne de foc, pentru fasole, pentru porumb de hrană etc.

- Mulți locuitori încheie contracte pentru săparea a 1000 mc terasament în cadrul Șantierului de îndiguiți Călmățui-Gropeni.

- Cooperativa de consum „9 Mai” înființează numeroase „bodegi populare”: Bodega populară nr. 26 (magazin de coloniale și bodegă) în localul proprietatea Pretorian Focșa, din str. Sfinții Voievozi nr. 21, în spatele Cimitirului Sf. Constantin; Bodega populară nr. 25, Cuza Vodă nr.2, colț cu Decebal, gestionar Ștefan Bagdasar; Bodega populară nr.21, Împăratul Traian nr. 105, gestionar Cutus Mihai. I.C.S. Alimentara, alte magazine: coloniale, în imobilul d-nei Roza Stănciulescu din Împăratul Traian nr.44; coloniale, fructe, furaje în fostul restaurant al lui Ghiță / Gicu Bălan din Cuza Vodă nr. 10 (proprietari - moșt. Boeru). Aprozarul solicită cele 2 magazine ale lui Ion Negulescu din str. Împăratul Traian nr. 2. Gheorghe Neagu solicită localul din Cuza Vodă nr.67 pentru înființarea unui atelier de împletit coșuri și rogojini, ca și locul viran de la nr. 65 al lui Iulian Ichim pentru depozitarea materiei prime. În Prelungirea Sf. Constantin nr. 28, proprietatea lui Paraschiv Oprea se deschide un magazin de alimente raționalizate și coloniale.

- La 1 ian. 1950, activau ca particulari: 6 cârciumi, 4 băcănii, 1 zarzavagerie, 1 furagerie

- Cererile către Primărie se încheiau cu lozinci mobilizatoare de genul: *Înainte pentru îndeplinirea și depășirea planului de stat!; Înainte pentru depășirea planului de stat!; Să luptăm pentru pace!; Prin cooperație, spre socialism!; Trăiască R.P.R.!; Înainte pentru îndeplinirea și depășirea celui de-al doilea plan de stat !*

- Comitetul provizoriu întocmea dări de seamă lunare, trimestriale și anuale, din care spicuim: 1) Școala nr. 1 (10 învățători, 13 profesori, 2 educatoare). 1087 elevi.

Frecventaseră cursurile de alfabetizare 61 cetățeni din cei 77 înscriși și 77 soldați din regimentul 2 Grăniceri din localitate; Școala nr. 2 Lacu Dulce (7 învățători, 1 educatoare), 281 elevi, 8 detașamente de pionieri; 52 alfabetizați din cei 69 înscriși [În ambele școli, ființau 32 de clase, din care 9 închiriate.] 2) Căminele culturale „1 Mai” în Lacu Dulce și „A.S.Pușkin” organizau citirea zilnică a articolului de fond de la 6,30 la 7,00; colectau sumele subscrise pentru construirea Casei Scânteii; difuzarea cărților de la bibliotecă (2500 volume, din care 120 și, respectiv, 170 fuseseră primite ca premii în lunile ianuarie și februarie. Căminul Pușkin raportează reorganizarea Gazetei cetățenești, unificarea bibliotecii școlii cu cea a Căminului, 7 festivaluri cu conferințe, 310 cărți la 290 cititori, 17 cercuri cetățenești educative unde s-au ținut 68 lecturi pentru 780 personale, 12 conferințe, 8 seri culturale și 9 audiții radio, repetiții la echipele de dans, cor, recitări, intensificarea învățării șahului iar la Căminul din Lacu Dulce se citiseră 32 cărți și se ținuseră 3 ședințe educative cu tineretul. La Căminul Pușkin activau în 1950 Lucian Șoancă și Andrei Heinl, viitori dirijori ai corului centenar „Armonia”. Acest cămin a obținut locul I pe județ la activitate artistică.

- 31 mai 1950: Serviciul de ecarisaj pe plasă: plan-14000 piei de câine a 40-70 lei sau de pisică-120 lei bucata

- Din 26 aprilie 1950 începe eliberarea noilor buletine, operație foarte dificilă, întrucât personalul încadrat al primăriei este normat pentru 6000 locuitori iar populația comunei a ajuns la 16000.

- Moara a adus un beneficiu de 125564 lei

- Deschiderea unui staționar pentru copiii bolnavi de bronhopneumonie, mortalitatea scăzând la 2,3%

- Plantarea a 2000 de ploi canadieni

- Amenajarea unui teren sportiv pe str. Împ. Traian, lângă St.U.C.

- Deschiderea a 2 săli pentru copiii mici în cartierul CFR pentru descongestionarea Școlii nr. 1.

Plan de investiții pe anul 1950

- extinderea alimentării cu apă (1 km) în valoare de 3500000 lei, din care autoimpunere-1000000 și 2500000 fonduri date de Minister
- prelungirea rețelei de electrificare cu 2 km în valoare de 4700000 lei din care 700000 - autoimpunere. Electrificarea comunei începuse în anul 1944 prin traversarea căii ferate și introducerea iluminatului electric la biserică și primărie
- Începerea construirii Școlii în Lacu Dulce: Școala Nr.2

Propuneri pentru cincinalul 1951-1950

- Construirea unei fabrici de cărămidă, utilizându-se hornul de la cele vechi
- Construirea Școlii nr.3 cu 4 săli în cartierul CFR (1953)
- Amenajarea unui parc de odihnă și a unui teren sportiv
- Canal conductă principală, câte 2 km pe an
- Electrificarea comunei, câte 10 km pe an. Deși sunt vizibile eforturile de accelerare a demersurilor pentru electrificarea și canalizarea unei părți a comunei, această ultimă lucrare nu este terminată nici astăzi.
- Pavarea, pietruirea, amenajarea trotuarelor și a podețelor
- Construirea unui spital uman-30 mil. (1953)
- Construirea unei băi comunale-5 mil. (1952)

Lacu Dulce: *Comuna este o periferie a orașului Brăila, unde, pe lângă gunoiul local, în cartierul Lacu Dulce se depozitează și cel din oraș. În Lacu Dulce, la intersecția a 4 străzi cu înclinație la vale, unde după ploi și din scurgerile de la IMD permanent se făceau mlaștini, se impune construirea a 3 poduri (podețe)[unul din beton de 7/1,5 m și două din lemn de salcâm] și săparea șanțului colector (1,2 m la baza de sus și 0,60 m la baza de jos),*

în lungime de 1500 m pentru început. Prin terminarea acestui șanț colector, cartierul Lacu Dulce va fi absolvit de a mai fi un focar de microbi din băltoaca care se făcea prin scurgerea reziduurilor în special de la IMD și alte mlastini.

• Dosar 305 / 1950,15 ian. 1950, decizia nr.26, Comitetul Provizoriu al Comunei NC. **În comună exista 800 locuri virane de casă, fiecare a 500-800 mp, aflate în vatra satului și aparținând diferiților locuitori, în majoritate protejați ai timpurilor trecute ca magistrați, militari, funcționari care astăzi nu mai dau semn de viață sau interes pentru aceste bunuri ce le aparțin.** Actul de vânzare al locului era însoțit de un contract care prevedea: *Timp de 8 ani din anul cumpărării, lotul nu poate fi înstrăinat nici prin bună învoială nici prin execuție silită. Dacă înăuntrul acestui termen de 8 ani nu se va construi casa, vânzarea se reziliază în mod automat iar lotul revine în proprietatea și folosința vânzătoarei care va restitui prețul vânzării.* Contractul n-a fost respectat, pe aceste locuri rămase virane în prezent fiind semănate diferite culturi sau crescând bălării, ceea ce dă un aspect urât. Se decide trecerea lor în proprietatea comunei și în conformitate cu art. 19, al. c din Legea Consiliilor Populare *să fie vândute la prețuri minimale muncitorilor de toate categoriile cu condițiunea de a-și construi case, schimbând prin aceasta aspectul străzilor și venind pe această cale în ajutorul muncitorilor. Banii vânzării vor constitui un fond special pentru despăgubirea locurilor de casă și caselor, unde avem proiectată deschiderea de noi străzi.* La cererea Comitetului Provizoriu al comunei Chercea pentru descoperirea proprietarilor locurilor virane menționate mai sus se obține **copia după tabloul de împrumutăriți de demobilizați din campania 1916-1918 cu locuri de casă în comuna Vatra Veche (Nedelcu Chercea), aflat la dosarul fostei primării**

cu nr. 89/1920. Împroprietăriților, în număr de 1878, ordonați alfabetic, li se precizează adresa din oraș și numărul lotului.

- *Dosarul nr. 300 / 1950, de 148 file, conține cereri pentru aceste locuri de casă, mulți indicând numărul lotului și strada, pe care deja își construiseră casele sau precizând și numărul lotului sau locul prin trimiteri de genul „locul viran de lângă locuitorul „x” de pe strada „y”.*

- De locuri de casă au beneficiat și alți „muncitori” care au cumpărat teren în Lacu Dulce, pe locurile parcelate dincolo de str. Oborului/ Cazasului, care avea case construite atunci doar pe partea dinspre linia de tren. Este și cazul „milițienilor călare” Nicolae Abălașei și G. Gâță, care au primit loturi pe str. Grădinilor, la numerele 2 și 4. Astfel, Abălașei Neculae, domiciliat în str. Ștefan Gheorghiu nr.7 (astăzi Eftimie Murgu), a primit, prin decizia nr. 46/7 ian.1954 a Sfatului Popular Brăila (din 1953, comuna Nedelcu Chercea fusese încorporată orașului), **lotul nr. 24 în suprafață de 256, 27 mp în folosință perpetuă pentru a-și construi casă de locuit**, care trebuia ridicată în termen de 2 ani de zile. Actul de proprietate asupra locului a fost dobândit, ca și de către toți proprietarii de apartamente din blocuri, de-abia după 1989. În casa bătrânească, construită din paianță și modernizată cu timpul, trăiește și astăzi doamna Marița Abălașei, aici crescându-și fiica Constanța, pictoriță și scriitoare, și fiul, Petre, inginer, unul dintre cei mai cunoscuți columbofilii ai Brăilei, peste 400 de porumbei voiajori bucurându-se de cele mai bune condiții pe strada Grădinărilor, cum se numește acum strada, al cărei nume a fost schimbat pentru a nu se confunda cu Grădini Publice.

Radiografii

Comitetele de construcțiune, 1924

Până la 1 aprilie 1923, această comună ținea de comuna Brăilița și purta numele de Vatra Veche. Este situată în marginea Brăilei, lângă gară, pe șoseaua Brăila-Focșani. Are o populație de 768 capi de familie cu 4500 suflete, compusă, în mare parte, din plugari, tăvălucari și muncitori ai orașului și portului.

Prin deslipirea ei de comuna Brăilița, partea industrială de lângă orașul Brăila a căzut pe teritoriul său (includea și Radu Negru-n.n.), astfel că se prezintă cu un viitor de seamă, putând avea destule resurse materiale, spre a putea deveni în curând o comună din cele mai frumoase.

Se adaugă la aceasta și faptul că primăria orașului Brăila, cedând un teren ce-l avea în această comună, acelorora ce s-au jertfit pentru patrie – *demobilizaților*, le-au fost distribuite vetrele de casă, făcându-se, cu mare paradă, sfințirea localului, prezenți fiind d-nul Ministru Al. Constantinescu și d-l Sub-Secretar de Stat Gheorghe Cipăianu.

Tot Primăria Brăila a făcut o nouă aliniere a stradelor, întărind cu dreptul de proprietate pe cei ce stăpâneau vetrele în vechea cătună, și împrăștiind în dreptul gării – teren ce cade în această cătună – un mare număr de funcționari ai instituțiilor publice.

Se studiază de Comisia Interimară a orașului puțința de a da acestei comune lumină electrică și a întinde canalizarea cu apă a orașului și în această comună vecină ca și în comuna Brăilița, care se găsește în aceeași situațiune.

Imediat după război, marele filantrop și cetățean de seamă al orașului Brăila, d-l Nedelcu Chercea, mare industriaș, solicitat de locuitori, a ridicat un paraclis spre a înlesni pe credincioși a veni în oraș la Biserică.

De atunci dragostea către săteni a acestui bun suflet a devenit din ce în ce mai mare iar administrația județului, în semn de recunoștință și ca pildă pentru toți cei ce pot face fapte ca dl.

Nedelcu Chercea, separând cătuna de comuna Brăilița, a declarat-o, la 1 aprilie 1923, comună rurală, dându-i numele celui ce s-a angajat a-i avea de grijă și în viitor.

[*Comitetul de construcție*, constituit la 15 aprilie 1923, avea ca președinte de onoare pe Nedelcu P. Chercea, ca președinte activ pe Șerban I. Răducan, prefectul județului. Colectase până la sfârșitul anului 28355 lei, din care 4890 lei a reprezentat contribuția la ridicarea Palatului Agriculturii (arh. Florea Stănculescu). Între membrii comitetului se afla pictorul Ion S. Teodorescu-Sion, al cărui tată ceferist și el însuși în copilărie și adolescență locuiau în *cartierul CFR* (vezi mai sus)]

Nae A. Vasilescu, 1929

Până la 1 aprilie 1923 această comună ținea de comuna Brăilița și purta numele de Vatra Veche. Este situată la marginea Brăilei, lângă gară, pe șoseaua Brăila- Focșani.

Are o populație de 1422 capi de familie cu 5172 suflete, compusă în cea mai mare parte din tăvălucari, căruțași și muncitori ai orașului și portului Brăila. Plugari puțini.

Prin deslipirea de comuna Brăilița, o mare parte din industrie cad pe teritoriul acestei comune, dând mari speranțe pentru progresul acestei comune.

Primăria Brăila a cedat demobilizaților teren pentru vetrele de casă. Stradele sunt aliniate. S-a întărit dreptul de proprietate embaticarilor. S-au dat locuri de casă, în fața gării, unui mare număr de funcționari.

O monumentală biserică a fost ridicată în aceasta comună cu cheltuiala marelui filantrop Nedelcu P. Chercea și soția sa Ana. Patronul bisericii, Sf. Mina. Comuna posedă un local de primărie de zid, construcție în stil mare, ridicat complet de filantropii Chercea. Două școli cu câte 4 clase - băieți și fete - cu sală de conferință, sfat sătesc. Clădiri de zid. Construcții moderne făcute complet cu cheltuiala d.lui Chercea. Un local pentru jandarmi.

Comuna Nedelcu Chercea are cele mai frumoase perspective de a deveni cu timpul o comună semiurbană.

Bugetul comunei este de 930675 lei.

Personalități

Butoianu, Mihail (n. 8 nov. 1876, Brăila-m. 9 ian. 1935, București). Înscris pe Monumentul Eroilor din Comuna Nedelcu Chercea *ca fiu al comunei și nepot al lui Nedelcu Chercea*. Medic generalist. Urmează școala primară și Liceul Real din orașul natal (bacalaureat 1894), apoi Institutul Sanitar Militar din București, absolvit în 1899 cu gradul de medic sublocotenent. Doctor în științe medicale (1900) și doctor docent în medicină operatorie (1913). Urcă în ierarhia militară, ajungând general de brigadă (1929) și general de divizie (1930). Medic intern (1899), medic șef (1914) la Spitalul Militar Central din București. Participă la campaniile din timpul războiului de întregire a neamului. Director al Spitalului Militar Central și conferențiar la Institutul Sanitar Militar (1920-1924). Profesor la catedra de medicină operatorie a Facultății de Medicină din Iași (1924-1928). Inspector general al Serviciului Sanitar al Armatei (1928-1935). A desfășurat o gamă largă de cercetări în mai multe domenii ale medicinei (anatomie normală și patologică, embriologie, boli infecto-contagioase, neurochirurgie generală), concretizate într-un număr de circa 70 studii și articole, comunicate și publicate, singur sau în colaborare, în reviste medicale din țară și din străinătate. A fost membru al mai multor societăți științifice din țară și de peste hotare. Vestit anatomist și chirurg, a fost președinte al Societății de Chirurgie din București. A reprezentat țara la diferite congrese internaționale medico-militare, între care la cele de la Varșovia (1912), Madrid (1914), Haga și Granada. În 1934 a fost ales președinte al comitetului de conducere al Congresului internațional de medicină și farmacie de la Liège. Dintre lucrările importante menționăm: *Dystopia congenitală homolaterală a*

rinichiului drept policistic (1915), Plăgile prin arma de foc ale organelor genitourinare (1914), Plăgile de razboi ale craniului și encefalului (1919), Tumorile mixte ale parotidei (1920), Craniopatia tardivă cu placă metalică (1922). [Toader Buculei]

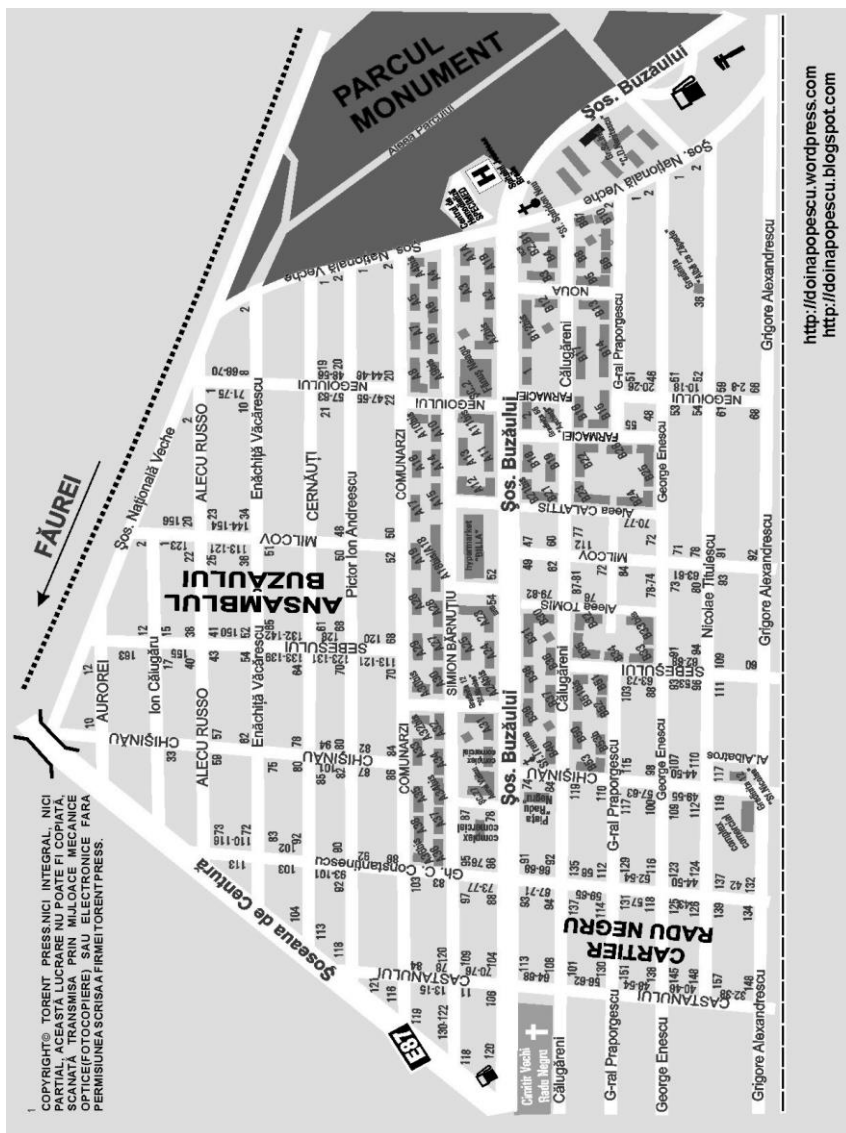
Gâță, Ion (n. 13 feb. 1946, com. Vârlezi, jud. Galați- m. 24 iul. 1994, Brăila), pictor care a lăsat o pictură *fără asprimi și excese, fără false dramatizări; este pictura unui emotiv în căutare de valori sigure, în care să se investească pe sine, fără ostentație, în liniște și cu demnitate* (Ana Maria Vicol). Studii: Școala Generală nr. 9, azi *Anton Pann* (1953-1961), și Liceul Teoretic Nr. 1 (1966-1970), Școala Populară de Artă (1963-1966) din Brăila, Facultatea de Desen de la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București (1971-1974), unde are ca profesori pe Iulia Oniță, Ion Cojocar, Ilie Pavel, Traian Brădeanu. În răstimpul 1974-1994, profesor de desen la diferite școli generale și licee: Industrial de Petrol din Ianca și de Artă din Brăila. Președinte al Filialei Brăila a UAP (1993-1994). Participă la expoziții de grup începând cu 1976 în Brăila, Constanța, Galați, București, Buzău, Plevna-Bulgaria, Nantes-Franța, Chișinău. Expoziții personale: Brăila- 1979, 1984, 1987, 1991, 1993 și Franța în 1990, 1991, 1992. Călătorii de studii în Austria, Cehoslovacia, Ungaria, Franța, Belgia, Spania, Grecia. Are lucrări în colecții de stat și particulare din România și străinătate. Postum, i se organizează o expoziție retrospectivă la Brăila în februarie 1995 și o expoziție în orașul Ianca în februarie 2000 [Toader Buculei].

Abălășei-Donoșă, Constanța (n. 4 februarie 1954, Brăila), grafician, pictor și poet, *o creatoare scrupuloasă cu sine, ce scrie și pictează sau desenează dintr-un anume sentiment al datoriei față de sine și față de ceilalți.* (Ana Maria Vicol). A urmat, în orașul natal, Liceul Teoretic Nr. 5 în paralel cu Școala Populară de Artă- clasa profesor Vespasian Lungu (1969-1972) și în București, Școala Tehnică de Proiectare (1977-1979). Participă la peste 100 de expoziții de grup între 1973-2004 în Brăila,

Galați, Buzău, Constanța, București, Bacău, Botoșani și Macon-Franța în 1999 și 2004. Expoziții personale de pictură și grafică în Brăila (1973-2002), 12 la număr, Botoșani, Galați, Siret și Suceava, dar și Quebec-Canada (2003). Participă la concursuri naționale Ex Libris din Brăila (1995-1998), Buzău, Bacău, Oradea și la Ankara-Turcia, 2003. A făcut grafică la 8 cărți în țară și străinătate. Debut literar în anul 1972. Publică în revistele *Cronica* și *Convorbiri literare*, volume tipărite: *Sonete* - poezii-1999, *Anotimpuri pentru prietenii mei* – poezii - 2002; *Amintiri, dragi amintiri* – proză - 2002, *Ctitorii Moldave ale Sfântului Voievod Ștefan cel Mare și ale urmașilor săi*, album de artă, apărut la Editura Episcopiei Dunării de Jos, cu binecuvântarea P.S. Dr. Casian Crăciun. Laureată a mai multor concursuri de artă pentru artiștii amatori din anii 1982-1988. Are lucrări în colecții particulare din România, Franța, Grecia, SUA, Canada. [Toader Buculei]

Întâmplare? Cei doi pictori au fost vecini, locuind pe strada Grădinilor, azi Grădinarilor, la numerele 4 și 2, din cartierul Lacu Dulce, iar părinții lor au fost colegi la ...Miliția călare, care-și avea sediul tot în cartier, într-o clădire ce-a existat vizavi de TUG/IRMEX !

RADU NEGRU

Dincolo de Bariera Călărași și până la calea ferată, pe partea dreaptă, se-ntinde Parcul Monument, numit astfel după Monumentul ridicat de către Kiseleff, în amintirea participării țarului Nicolae I la asediul Brăilei din mai-iunie 1828, pe locul unde a căzut o ghiulea în preajma acestuia. Din același motiv, parcul s-a numit și **Kiseleff**. A mai purtat și numele de **Regele Carol al II-lea**, după vizita regelui în parcul sportiv, după cum se va vedea. Monumentul în care crucea străpungea semiluna a fost distrus de turci în primul război mondial. Drumul ce continuă Calea Călărași, însoțind linia de tramvai, s-a chemat **Șoseaua Monumentului, Alea General Dragalina și Șoseaua Parcului**. Aici se află **Școlile Primare Comunale Spiru Haret, 1923-1925, monument istoric, poziția 97**. Cunoscută drept Școala Nr. 3, dezafectată prin micșorarea numărului de elevi, strămutați la Școala Nr. 4 „Al. I. Cuza”, are nevoie de reabilitare urgentă. Găzdui-va *Palatul Copiilor* pentru care există cerere de retrocedare?

Din barieră, **drumul se bifurcă: Calea Călărașilor se prelungește până la ieșirea din oraș iar pe dreapta ia ființă Șoseaua Buzăului, conducându-ne în cartierul Radu Negru**, născut, ca și Brăilița și Nedelcu Chercea, pe Moșia Islaz (locuri de pășune, livezi și odăi pentru vite, însumând 6570 pogoane în 1859).

În anii 1922-1923, în sudul orașului Brăila, pe teritoriul comunei Islaz a luat ființă așa-numitul «**cartier al demobilizaților**», format prin înproprietărirea cu loturi de casă de tip urban a locuitorilor participanți la războiul din 1916-1918. Cartierul a primit numele legendarului întemeietor al Țării Românești, **Radu Negru**. **În anii 1923-1925, a figurat ca sat în comuna Nedelcu Chercea. A devenit comună rurală la 1 ian. 1926 și, apoi, comună suburbană prin Decretul – Lege 3233 din 30 august 1939. În anul 1953, comuna Radu Negru, devine, ca și celelalte două comune suburbane, Chercea și Brăilița, cartier al orașului, păstrându-și numele legendar.**

Concret, comuna rurală Radu Negru, înființată ca rezultat al aplicării *Legii agrare* din 1921, a cunoscut două etape de dezvoltare:

1) Teren parcelat și vândut ca loturi de casă de tip urban, cu preț redus, locuitorilor din Brăila, stabiliți în oraș înainte de 1916, care participaseră la războiul din 1916-1918 și nu dețineau nici un fel de proprietate în oraș și județ. Odată cu parcelarea vetrei de sat, au fost trasate străzile, a căror utilizare trebuia să fie în interes public general, existând *drepturi legale de a face căraușie publică, cu orice fel de vehicule și de oricare proprietari* (v. Ghena Pricop, *Comuna rurală Radu Negru*, loc. cit., p. 380). De asemenea, au fost prevăzute locuri virane, în suprafață de 69 824 m² pentru amplasarea piețelor și a instituțiilor comunale, cum ar locul pentru piață, compus dintr-o parcelă de 3072 mp, care va fi împrejmuțată și plantată cu pomi fructiferi, unde a fost amplasat și Monumentul Eroilor(dimensiuni 4/4; 16/7; împrejmuțat). Registrul nr. 1/1926, Fond Primăria com. RN –Registrul alfabetic de împrumutăriți din comuna RN, cu indicarea numărului lotului și a adresei din oraș(de la litera B la Z) demonstrează că au fost împrumutăriți 2614 persoane: demobilizați, invalizi, văduve și orfani de război, funcționari îndreptăriți, astfel născându-se **cartierul demobilizaților**, în sudul orașului, dependent de comuna Nedelcu Chercea. În lunga listă se află numeroase personalități ale Brăilei, cum ar fi: Radu Campiniu, fost primar; Corbu S. Radu, profesor și director la Liceul Bălcescu, inventatorul oinei, sportul nostru național; Ilie Didicescu, protopop; Gușeală C., profesor la Liceul Bălcescu; Lazaroneanu P. Ionel, scriitor; doctor Naumescu D., medicul stațiunii Lacul Sărat etc.

2) În 1925, punându-se în aplicare Legea administrativă, prin decizia Prefecturii nr. 4490/1925, s-a constituit o comisie pentru delimitarea zonelor comunale și propunerea de înființare de noi comune din satele care îndeplinesc condițiile legale. Comisia de plasă propune înființarea comunei iar Jurnalul

Consiliului de Miniștri nr. 3303 și Înaltul Decret Regal nr. 2465/1925 privind unificarea și organizarea administrativă ratifică lucrările comisiei și declară satul Radu Negru **comună rurală independentă, de sine stătătoare sub numele de Radu Negru**, având hotarele între Pădurea Monument, calea ferată Brăila-Buzău, pădurea Lacu Sărat și Dunăre, **a cărei administrație proprie datează efectiv de la 1 ianuarie 1926.**

Comisia de delimitare a teritoriului comunei rurale din plasa Silistraru a stabilit următoarele limite, consfințite într-un plan anexă, prin procesul verbal încheiat în data de **8 decembrie 1925:**

La Nord, orașul Brăila de care se desparte prin linia ferată a fabricilor (astăzi, dispărută/conservată, trecea pe lângă Spitalul Nr. 3, pe lângă Liceul de Construcții, traversând Șoseaua Vizirului și intra în zona Fabricilor - n.n.), începând din linia ferată Buzău-Brăila și până la aleea Monumentului (care aparținea comunei R.N. - n.n.) iar de aici însăși această alee până la bariera străzii Călărași, de unde mai departe hotarul merge pe fostul șanț colector până la Dunăre

La răsărit - cu fluviul Dunărea

La Sud, bunul mic Pârlita nr.1 (proprietatea obștei Brazi), lotul unui plutonier pensionar și pădurea Lacu Sărat până la calea ferată Buzău-Brăila, care cale ferată formează mai departe și **hotarul de apus** până la intersecția ei cu linia ferată a fabricilor.

Delimitarea preciza și **suprafața totală a teritoriului comunei R.N., intra- și extravilan - 1150 ha.**

Așadar, **comuna rurală Radu Negru, ca și satul Lacul Dulce, a apărut ca urmare a aplicării Legii rurale din 1921.**

2) Pe baza Legii din 17 iulie 1930, între anii 1931-1933, 258 de persoane care fuseseră împrăștiți în zona Sărătura (teren inundabil, din dreapta liniei de tramvai, lângă Lacul Sărat) au primit loturi de casă în zona industrială, mai cu seamă în așa numitul **cartier al fabricii Celuloza.**

Taxa unui metru pătrat de teren era de 4 lei la care se adăugau 300 lei *comitet de construcție*, 60 lei taxă de parcelare și 10 lei pentru imprimare. Mulți locuitori nu-și achitaseră datoriile, neputându-li-se întocmi actele de proprietate. Comunei nu i se acordase vreo rezervă din reforma agrară și nici islaz comunal. Va primi spre folosință doar 102 ha la punctul Osăria: o parcelă de 24 ha pentru cultura cerealelor (între șoselele județene Brăila-Slobozia și cea spre Călărași) și alta de 78 ha pentru cultura zarzavaturilor între Industria Sârmei și Dunăre.

[Prin Legea pentru organizarea administrației locale, comuna RN a fost desființată și trecută ca sat în comuna Nedelcu Chercea de la 1 ianuarie 1930. Consiliul sătesc, prin deciziunea nr. 3 din 21 ian. 1931, primar Ștefan Avediseanu, consideră faptul *o nedreptate, pentru că, deși nu are numărul de 10000 locuitori (art. 21), veniturile îi îngăduie să se gospodărească singură cât se poate de mulțumitor, având încasări de 798659 lei pe anul 1929 și 881936 pe anul 1930. Solicită Consiliului Județean, ca, de la 1 ian. 1931, satul RN să se despartă de comuna rurală Nedelcu Chercea și să devină singură comună, deoarece, în loc ca veniturile sale să se întrebuințeze la lucrările edilitare ca școală, biserică, primărie etc. de care este lipsit complet, se întrebuințează pentru alte scopuri. Dovada este că în acest an (1930-n.n.) din 661652 lei dați comunei cu cotă de 75%, abia ni s-a repartizat suma de 50000 lei. Răspunzând, Consiliul Județean (președinte, căpitan M. Ghițescu) prin decizia nr. 60 din 31 ian. 1931, declară nulă decizia satului RN, pentru că nu are 10000 locuitori și nu dispune de mijloace îndestulătoare. Din fericire, împărțirea administrativă contestată a fost desființată la 1 aug. 1931.]*

Litigiul dintre Primăria mun. Brăila și Primăria com. Radu Negru privind cartierele Clony și ofițeresc pe terenul de la bariera Călărași dat pentru împrumutarea ofițerilor la stăruințele dlui general Macri, ministru de Război, care a dat în schimb municipiului alt teren.

Consiliul Comunal al Primăriei Mun. Brăila, sub președinția lui M. Filipescu, primarul Municipiului, prin procesul verbal nr. 6 din 10 iunie 1933, aprobă o nouă delimitare a orașului, înglobând o parte destul de mare din teritoriul comunelor Radu Negru și Nedelcu Chercea, însușindu-și propunerea comisiei numite la 18 nov. 1932 (fără să țină cont de delimitarea din 8 decembrie 1925) cf. planului din PV din 12 dec.1932:

Spre Nord-Est începând din punctul unde canalul colector se termină în Dunăre, urmează linia canalului colector, aceasta rămânând în interiorul orașului, până unde întâlnește linia CFR port, urmează calea ferată, care rămâne în interiorul orașului (până unde întâlnește linia CFR), înconjoară **gara orașului împreună cu stația CFR, liniile de garaj și rampa CFR**, care rămân în interiorul orașului, urmează mai departe linia CFR până la punctul unde întâlnește punctul terminus al parcului Regele Carol al II-lea.

Înspre Sud – Vest urmează spre est linia (șanțul) parcului *Regele Carol al II-lea* (fost parcul Monument) până la punctul unde întâlnește drumul dintre terenul de instrucție și Cazarma Reg. 38 Infanterie, urmează acest drum până ce întretaie șoseaua Brăila – Viziru, merge spre Nord pe șoseaua Brăila – Viziru până în drumul dintre fabrica de celuloză și **cartierul nou de pe terenul fost viile Clony, care cartier se înglobează orașului, se abate spre Nord înconjurând fabrica de ciment, până la hotarul fabricii de orez, care se înglobează la oraș** (subl. ns., aici aflându-se miza noii delimitări) și se termină în Dunăre, urmează mai departe spre Nord, malul Dunării, până în punctul unde canalul colector se varsă în Dunăre înglobând orașului **cheiul, portul, bazinul și incinta docurilor**, și tot ce se cuprinde în aceasta limită până la canalul colector. Delimitării i se anexa și planul corespunzător.

Noua delimitare includea gara cu liniile sale de triaj (motiv de litigiu cu comuna Nedelcu Chercea!), docurile, Parcul

Regele Carol II, cartierele construite pe locul fostelor vii Clony și de la bariera Călărași, ultimele aparținând comunei Radu Negru.

Cauza cauzelor: numeroși ofițeri, subofițeri și funcționari din acest cartier ieșiseră sau urma a ieși la pensie, urmând a primi a primi pensia pentru regim rural, mai mică decât cea pentru urban.

Decizia este contestată de Primăria R.N. la Comitetul Local de Revizuire București, obținând câștig la 17 nov.1933: *încalcă teritoriul comunei Radu Negru, fără a cere măcar de formă avizul prealabil al consiliului comunal R.N., cf. art. 18 și 19 din Legea pentru organizarea Administrațiunii Locale din 3 aug.1929, înglobând cu de la sine putere și în mod abuziv cartierul Clony, inclusiv fabricile de Orez și România forestieră, la Municipiu, răpindu-ne prin aceasta o porțiune din terenul care niciodată n-a fost și n-a aparținut Municipiului Brăila, dar este respinsă prin decizia nr. 887, cu argumentul: nu se tinde la o modificare teritorială, ci numai la o determinare a razei orașului, în absența unei delimitări anterioare. Primarul Ioan Talpeș face recurs și Comitetul Central de Revizuire admite apelul în 16 iulie 1934, cu decizia: Teritoriul comunei Radu Negru a fost fixat la 8 decembrie 1925 prin ordinul Prefecturii nr.4490 / 1925, orice modificare făcându-se cu consimțământul ambelor părți și aprobarea Ministerului de Interne. Totuși, la recursul Municipiului la Curtea de Casație București, pierde, decizia nr. 2216/1940 dând câștig Municipiului datorită unui vițiu de procedură: introducerea tardivă a apelului la instanța a II-a - Comitetul Central de Revizuire, deși acesta trecuse peste acest incident și, judecând fondul, dăduse câștig de cauză comunei RN.*

Consiliul comunal R.N., prin procesul verbal nr. 22/9 nov. 1933 (primar girant Sandu Marinache) decide declararea comunei ca suburbană (în conformitate cu art.7 din Legea pentru organizare administrativă, aflându-se la cel mult 3 kilometri), înaintând decizia Prefecturii cu raportul

nr. 2774 / 10 nov. 1933. Municipiul Brăila a recunoscut în acel an R.N. ca comună suburbană, dar, intervenind chestiuni politice, decizia n-a mai fost înaintată la Ministerul de Interne.

Memoriul primăriei RN către Prefectură, privind transformarea în comună suburbană.

7 martie 1938 (PV nr. 36, prin care se solicită și aprobarea unui credit de 20000 lei pentru plata avocatului Jean Vermeulen). Memoriul începe cu un scurt istoric al nașterii comunei. În 1925, s-a repartizat de către mun. Brăila un teren pentru loturi de casă pentru împrumutarea demobilizaților de război cuprins între Bariera Călărași, Dunăre, pădurea Lacu Sărat și linia ferată Brăila-Buzău. Repartizarea s-a fixat în urma ordinului prefecturii nr.4490/1925, prin procesul verbal din 8 dec.1925, totodată întocmindu-se și schița de plan prin care s-au împărțit 2618 loturi de casă a 512 m². Loturile s-au împărțit pe categorii: 1) cartierul ofițerilor superiori cuprins între linia ferată ce duce la fabrici spre malul Dunării și Spitalul Militar; 2) cartierul muncitorilor cuprins între Șoseaua Viziru și linia de tramvai; 3) cartierul magistraților, ofițerilor inferiori, reangajaților și funcționarilor, între linia de tramvai și calea ferată Brăila-Buzău. S-a început construcția caselor de către cei ce aveau mijloace, luând ființă comuna Radu Negru prin Decretul regal nr. 2465/1925. [Dar...] Împrumutării erau pensionari și viitori pensionari, care au renunțat a mai construi locuințe și cei ce le-au făcut le-au vândut, atât loturile, cât și casele, pe prețuri de nimic și s-au retras la oraș, lucru care continuă și astăzi, deci comuna în prezent merge în descreștere, ne pleacă oameni de mână întâia și vin alții din alte comune, certați chiar cu justiția și se stabilesc aici prin cumpărare de loturi și case ale celor ce pleacă. Pe teritoriul acestei comune locuiesc în prezent 15 pensionari și 50 reangajați activi, care reangajați au locuințe proprii și cum parte urmează să iasă la pensie sunt pe punctul a ne părăsi unii dintre cei mai buni gospodari și viitori cetățeni ai

acestei comune. [Drept urmare] primăria R.N. solicită ca Prefectura să intervină la Ministerul de Interne pentru a fi declarată suburbană pe data de 1 aprilie 1938 pentru a se preîntâmpina descompunerea de care am vorbit. **Rezoluția Prefecturii.** Declararea unei comune suburbane se face prin lege după îndeplinirea formalităților cerute de art. 2 și 3 din Regulamentul Legii Administrative.

13 aprilie 1938. Primarul Gheorghe Marinescu către Prefect. Înființată în 1925, are 4700 suflete, în majoritate demobilizați de război, ofițeri, magistrați, reangajați, funcționari, împrumutăriți cu loturi de casă. Situată în continuarea orașului, buget anual de 1800000 lei. S-a edilitat singură cu canalizare de apă, lumină electrică, șosele, școli, biserică. Pe cont propriu și treptat vom face toate lucrările edilitare la fel, fără a avea nevoie de concursul material al județului. Copiii merg la școală în oraș. Și-au construit locuințe, gospodării frumoase. **Primăria Mun. Brăila refuză recunoașterea drept comuna suburbană** pe motivul că am avea pretenții de a-i solicita lucrări edilitare. Dar, pe teritoriul comunei se află 6 fabrici industriale, 3 regimente, spital militar și manutanță militară, locuințe proprii și bine construite, care dau aspectul unei adevărate comune urbane. Municipiul ar căpăta mai mulți locuitori, nemairetrăgându-se la oraș, pentru că, pensionari fiind, primesc pensia pe comună rurală cu mai puțin 600-900 lei. Se solicită intervenția pe lângă Primăria Municipiului. Se recunoaște totuși, că, sprijiniți de municipiu, vor realiza mai ușor lucrările edilitare.

23 iunie 1938. Cerere de dezlipire a cartierului Clony. Jalbă către Prefect, după audiența din 9 iunie 1938. În 1925, a avut loc împrumutărirea de către Primăria Mun. Brăila a unei părți din ofițerii garnizoanei cu locuri de casă în cartierul Clony, cuprins între calea ferată Cantacuzino și Divizia a 10-a (în prezent Spitalul Militar), care și-au construit case, între aceștia fiind și defunctul general Macri, fost comandant al Diviziei a 10-a. În 1926, luând ființă comuna R.N., cartierul Clony, împreună

cu cartierul ofițerilor, fără voia locuitorilor, a fost trecut la comuna R.N. Se cere dezlipirea cartierului de la comuna R.N. și trecerea sa la oraș, deoarece cartierul și autoritățile militare suferă din cauza lipsei de pavagiu a șoselei, făcând viața imposibilă, ca și lipsa de canalizare și lumină suficientă, care conduc la diminuarea valorii imobilelor și a cuantumului pensiei cu 1000-1500 lei. Disputa urma să fie tranșată la Înalta Curte de Casație pe data de 26 sept.1938. În fapt, se va soluționa de la sine prin declararea ca suburbană în anul 1939.

Consiliul comunal R.N., prin raportul nr. 1076/1938, la care s-a anexat încheierea Consiliului Comunal nr 1/1938 și memoriul înaintat de Primăria comunei către Prefectură, se solicită **declararea comunei ca suburbană**, arătându-se că *Radu Negru* este un puternic centru industrial, cu un buget anual de peste 2 milioane lei și cu o populație formată în majoritate din ofițeri și subofițeri activi și pensionari, mici funcționari, magistrați și muncitori la întreprinderile din zonă, situat în *continuarea orașului*, locuitorii neavând intenția stabilirii într-un sat, calitatea de *comună rurală* fiind atribuită din considerente electorale, fără consultarea cetățenilor ei. [Disputa viza, de fapt, veniturile obținute de la fabricile din zonă: *pentru că această comună are venitul numai de la aceste industrii, pentru care fapt îl pretinde și Primăria Mun. Brăila, în valoare de 1500000. Dacă ar pierde procesul, comuna ar putea fi desființată, deoarece de la locuitori nu se poate încasa decât maximum 200000 lei.*]

Memoriul, avizat favorabil de către Prefectură prin adresa nr. 10627/ 21 sept.1938, a fost remis Primăriei municipiului Brăila, care, apreciind că o decizie favorabilă n-ar îngreuna bugetul orașului, ci, dimpotrivă, ar beneficia în plus de *câteva mii de contribuabili*, a acceptat cererea. Decizia Primăriei nr. 23924/1 oct. 1938 [Noi, lt.col. Paul Brătășanu, primarul mun. Brăila, *declaram comunele rurale Radu Negru și Nedelcu Chercea, ca comune urbane*"] a fost înaintată Ministerului de Interne, fiind întărită prin **Decretul Lege nr. 3233 din 30**

august 1939, când Radu Negru devine, oficial, comună suburbană „în hotarele sale”, cf. Jurnalului Consiliului de Miniștri nr. 2575 și raportului Min. de Interne nr. 13742/1939 către M. S. Regele.

În fapt, litigiul își continuase drumul la Înalta Curte de Casație (14 martie 1938) sau la comitetul Central de Revizuire (16 iulie 1938), decizia fiind pusă în aplicare de Primăria Municipiului cu începere de la 1 aprilie 1941. Ca atare, în 10 iunie 1942, conform dispozițiilor Institutului Central de Statistică, s-a întocmit lucrarea formular nr. 4512 / 1942, cu care ocazie s-a stabilit și suprafața comunei, cu delimitările și zonele arătate, cuprinzând 381, 4159 ha (cartierele Clony, Ofițeresc și Industrial fiind înglobate Municipiului). [În anul 1947, la 22 apr., noua delimitare pentru întocmirea lucrării ordonate de Institutul Central de Statistică, cu formularul nr. 28/1946, cuprinde în raionul comunei și terenurile de pășuni, fânețe, stufuri, aparținând PARID și CARS - ului, cuprinse între brațele Dunării Vechi și Noi, în suprafață de 4124,60 ha, cea mai depărtată târlă în baltă aflându-se la 6 km.

Declararea drept comună suburbană a stârnit **alte nemulțumiri:** *decizia de a lua întreaga comună a urmărit satisfacerea unor interese politice. S-a ajuns la dezechilibrarea finanțelor, fiindu-i răpiți cei mai buni și mai înstăriți contribuabili. S-a aplicat dreptul celui mai puternic.* Nemulțumirea provenea din faptul că același primar prin Ordonanța nr. 12436 din 24 apr. 1941 legifera delimitarea din 10 iunie 1933, dându-se curs memoriului-plângere al locuitorilor din cartierul Clony, semnat de 14 locuitori, de a fi încorporați la Municipiu, urmat de cererea a 76 de semnatari din 1 mai 1941 de rămânere la Radu Negru. După aplicarea Ordonanței, la 28 apr. 1941, Primăria com. urbane R.N. propune în memoriul către Prefectură *rezolvarea pe cale amiabilă a diferendului*. La 19 mai 1941, consiliul de avocați este de părere că decizia nr.6/1933 a rămas definitivă, urmând a invita primăria Mun. Brăila să

cerceteze dacă nu e cazul să ia inițiativa unei noi delimitări. Drept urmare, prefectura solicită Municipality la 14 ian.1942 să lase comunei RN cartierul Clony, întrucât fără veniturile acestui cartier această comună nu poate exista. Aceeași propunere de înțelegere amiabilă este reluată de primarul Gh. Marinescu la 9 martie 1942.

Peste doi ani, problema este repusă pe tapet prin Ordinul telefonic nr. 5492/23 apr. 1943, prefect colonel Marin Ciobanu, care stipulează convocarea pentru ziua de 25 apr. 1943 (ziua întâi de Paști) a Sfatului comunal pentru a-și da avizul asupra transformării comunei în **comună rurală sau urbană (nereședință) independentă.**

Hotărâre: să fie menținută în actuala stare de suburbană sau, la extrem, să fie alipită municipiului (25 apr. 1943). Hotărârea este motivată de răspunsul la situația cerută de Min. Afacerilor Interne: distanța-limitrofa Municipiului; 5278 suflete din care 1059 contribuabili; ocupația - 65% muncitori manuali și căruțași în port, 20% lucrători industriali, 10% meseriași și funcționari particulari / industriali, 5%funcționari și pensionari publici; industrii: Fabrica de Cement, Șantierul Naval România, Fabrica de Cherestea „La Stejarul”, Fabrica „Industria Sârmei”; legături cu comuna urbană - își câștigă existența în port și în fabrici, se alimentează pe bază de cartele date de Municipiu, are asistență socială și medicală în Port, aprovizionare de pe piețele Brăilei.

Imagini contradictorii

*Deoarece beneficia de avantajul liniei de tramvai care lega Brăila de băile Lacul Sărat, **noul cartier, numit în epocă și Brăila Nouă, trebuia să devină o comună model.*** N-a devenit !

Proiectele privind construirea caselor ieftine și plătibile în rate (aici și-n continuare, v. Ghena Pricop, art. cit., p. 381-383) au eşuat, fiind respinse ofertele de credit ale unor consorții (unul belgian și două germane) și acceptat *nenorocitul credit de*

construcții F.A.P., care n-a activat deloc și demobilizații, încetul cu încetul, și-au făcut casele fără nicio normă, fără nici un stil.

La fel s-a întâmplat cu lucrările de aducțiune a apei potabile, pavaje, lumină etc., datorită defectuoasei gestionări a fondurilor bănești, destul de mari, dacă se are în vedere faptul că *noii așezări îi fusese înglobată cea mai mare parte a zonei industriale din sudul orașului.*

La inventarierea bunurilor publice din anul 1939 existau pe raza comunei:

- *Leagănul de copii „Principele Mircea”, proprietatea Prefecturii;*
- *imobilele „Societății de Patronaj” (persoană morală), construite în 1908 din inițiativa privată a unui comitet al Societății de patronaj, situate pe Șos. Prelungirea Călărași, la apus de Reg. 38 Infanterie, pe un teren de 3,5 ha, unde funcționau un azil pentru bătrâni și copii abandonați și, provizoriu, școala de aplicații de pe lângă Școala Normală de învățătoare (aflată atunci în construcție; azi, Spitalul Nr.3). Poseda și o mică capelă de rit ortodox, unde slujea preotul garnizoanei. Într-un album editat în 1937 cu ocazia celei de a XII-a adunări generale a Uniunii orașelor din România se menționa: *Patronajul are grădină de copii, școală primară, capelă, atelier de croitorie, broderie, tâmplărie, o grădină de zarzavat și de arbori fructiferi, o crescătorie de vite, o secție de apicultură, o secție de sericicultură. Sunt astăzi adăpostiți în această instituție 50 de bătrâni infirmi și 60 de copii orfani, care sunt bine îngrijiți, bine hrăniți și educați. Dintre copiii crescuți de Soc. de Patronaj s-au dat societății multe elemente de valoare ca ofițeri, preoți, profesori, profesoare, funcționare, meșteșugari destoinici.*- *clădirea Regimentului 5 Grăniceri, intrată la acea dată în patrimoniul Ministerului de Finanțe;*
- *Spitalul Militar, proprietate a Ministerului Apărării Naționale;**

- sediul administrativ, str. Principele Mircea nr. 65, construit în 1925 pe lotul 65 și cumpărat de primărie în 1937 de la colonelul Gh. Praporgescu;
- localul Școlii primare și locuința directorului școlii și
- Biserica, a cărei construcție începuse în 1933.

Viziunii arhivistice i se opune viziunea eseistică a revizorului școlar Vasile Băncilă într-un tablou deloc pitoresc, așa cum rezultă și din titlul eseului, *Satul nebunilor*, publicat în *Analele Brăilei*, nr.1/1931, p. 39-42, nume dat de locuitorii înșiși ai satului, *cu bun simț psihologic*.

Satul (s-a născut și a fost până în 1939 comună rurală ! - n.n.) *acesta n-are istorie, fiindcă n-are decât câțiva ani și fiindcă e artificial* (nu *organic*, nefiind născut și crescut în timp - n.n.). *E interesant numai ca experiență de a face și la noi o localitate în ritm americanesc. Ritmul americanesc se referă la nașterea sa prin împroprietărire / vinderea de parcele*, [înscrise într-un plan edilitar desenat cu rigla și echerul și constituind o rețea de drepte paralele și perpendiculare sau, altfel spus, un caroi, care s-a păstrat până astăzi și poate fi admirat de către orice posesor al „*Paginilor aurii*”. Același lucru se întâmplase și cu Brăilița (v. capitolul respectiv), nefiind condamnat în sine –n.n].

În acest sat, *care nu e nici sat și nici chiar mahala (...)* *s-au dat locuri de casă nevoiașilor sau ne-nevoiașilor. Nevoiașii și-au ridicat un adăpost cum au putut; ceilalți au durat case iarăși cum au putut sau, în cele mai multe cazuri, au lăsat locul gol. Dacă ar fi fost un gând realist și zelos la început, s-ar fi văzut că aici nu se poate ridica un sat adevărat, ci un fel de sat – banlieue* (fr. *banlieue*: 1. localitate cu populație deasă din jurul unui mare oraș; 2. suburbie, periferie - n.n.), *în care ar fi trebuit să se facă căi de comunicație rapide și ieftine în legătură cu orașul* (se omite tramvaiul, existent din 1900! - n.n.) *și anume lucrări edilitare de ansamblu. (...) Nu s-a făcut deci nimic. Comuna, doar a parcelat locurile. A tăiat câteva drumuri, pe hârtie. A uitat chiar să lase loc pentru școală și biserică! A rezervat numai*

*câteva locuri mai mari. De aceea, școala nici n-a putut fi așezată în mijlocul satului și nici n-are curte destul de mare. [Școala, cu două săli de clasă - patru posturi, un culoar și o cancelarie, inspectată de revizorul școlar Vasile Băncilă în 1931, astăzi grădiniță, te-ntâm-pina la intrare cu adagiul *Ai carte, ai parte!*, ceea ce nu se mai adeverește în zilele noastre.]*

Concluzia eseistului motivează denumirea populară a satului, căruia oficialitățile i-au dat un nume de voievod legendar:

În câțiva ani, vechea câmpie dintre păduri s-a acoperit de cutii de chibrituri cu pretenții de case. Unele reușesc să fie case, dar cele mai multe nu-s decât culcușuri. Oamenii necăjiți, neavând nici un concurs de la stat sau comună, s-au „instalat” și ei cum au putut, fără nici un stil de ansamblu, cum i-a venit fiecăruia.

Aceste case mărunte și triste, pe care le întâlnim și astăzi, din goana tramvaiului sau a trenului, care nu mai erau nici sat, dar nici mahala, au condus însă la dezvoltarea orașului nostru.

Scriitorul Ion Bălan, care a copilărit în cartier, crede că denumirea de **Satul nebunilor** vine din invidie. *Era singurul cartier dintre cele prăpădite ale orașului prin care trecea tramvaiul electric, când în alte localități încă se mai stropeau străzile cu sacaua trasă de boi. Și mai era ceva: prin Satul Nebunilor intrau și ieșeau toate drumurile care duceau înspre și dinspre București. Câtă mândrie! (op. cit., p. 6)*

Școli

Școala Primară Mixtă Nr.1 (titlatură de la 1 sept. 1931), azi grădiniță. A funcționat inițial în str. Călugăreni nr. 47, într-o casă particulară. Datorită măririi populației școlare, a utilizat 2 săli și din Centrul administrativ comunal. **Local nou - 1 sept. 1969. Primește numele de „Vlaicu Vodă” la 1 mai 2004.** În cazierul nr. 450 din 1941, cele 4 săli de clasă (2 din 1931 și 2 din 1936) sunt astfel înregistrate:

- sală cu 24 bănci a 2 elevi cu 2 găuri fără spate, tablă în perete cu 2 belciuge, catedră cu postament, scaun fotoliu, icoana Domnului Isus, cuier de perete, sobă pătrată de tablă cu 6 burlane, tablourile MS Regelui Carol al II-lea, Marelui Voievod Mihai de Alba Iulia și cu stema Straja Țării
- sală cu 26 bănci... și un război de rogojini cu spată
- sală cu 24 bănci..., dulap farmaceutic, dulap cooperativă
- sală cu 24 bănci..., mașină de croitorie veche
- 2 coridoare, cancelarie, dulapuri pentru arhivă și bibliotecă

Școala Primară Mixtă Nr.2. Site școală: prima mențiune-10 ian. 1945. În anul 1953-1954, Școala Elementară de 7 ani nr.2, local închiriat pe str. Domniței nr. 20, 5 săli de clasă, 130 de elevi [Casa Alexandrescu, proprietar, de profesie militar, construcție solidă, cu streșini alungite, pridvor, ziduri groase, păstrată în condiții foarte bune și astăzi, în care a funcționat multă vreme și dispensarul cartierului]. În anul școlar 1959-1960: 300 elevi. Propriul local în anul școlar 1962-1963: 8 săli de clasă, 1 laborator fizică-chimie, 2 ateliere, bibliotecă, 10 clase primare, 10 clase elementare, încălzire cu sobe; incendiul din 1974 arde o parte din arhivă. Construită pe un teren slab, fără o fundație corespunzătoare, pe locul unei foste gropi de gunoi, va fi zdruncinată la 4 martie 1977 și grav fisurată la cutremurul din 30 mai 1990, orele 13,30, fiind demolată. A funcționat timp de 3 ani în fostul local al Școlii Nr. 1, unde astăzi este o grădiniță. **Actuala clădire s-a inaugurat la 15 septembrie 1993**, după un proiect unicat: 18 săli de clasă, 3 laboratoare, cabinet educație tehnologică, bibliotecă, cancelarie, sală de festivități, cabinet medical, cabinet director, secretariat și sală de sport. **În septembrie 2002 a primit numele marelui prozator „Fănuș Neagu”**, a cărui operă a eternizat Brăila. Bustul scriitorului, semnat de sculptorul Dumitru Cojocaru, veghează asupra generațiilor de elevi.

Școala Nr. 27 „Aurel Vlaicu”, botezată la 1 sept. 1998 cu numele pionierului aviației române datorită tradiției cercului

de aero-modele, inițiat și condus cu rezultate notabile la nivel național de profesorul Ștefan Stănculescu, fost director al școlii între 1984-1992. Aurel Vlaicu zburase la Brăila în 23 apr. / 5 mai 1915 la mitingul aviatic organizat sub auspiciile Ligii Culturale locale, despre care ziarul „Mesagerul” scria: *Vlaicu ne-a făcut cinstea de a oferi Brăilei un spectacol măreț (...) urmat de aclamațiunile a peste 5000 de spectatori*. Din păcate, în luna septembrie a aceluiași an, presa anunța căderea lui Aurel Vlaicu, lângă Câmpina, în tentativa de a trece Carpații și a ajunge la frații din Transilvania. La procesiunea de doliu, organizată și la Brăila, au participat toate oficialitățile locale și o mulțime imensă (T. Buculei, op. cit., p.142). Întrucât școlile nr.1 (folosea și spațiul fostei primării, azi cămin cultural) și 2 deveniseră neîncăpătoare, pentru cuprinderea copiilor din partea de S-V a cartierului, s-a impus necesitatea construirii unei noi școli între anii 1966-1968, **inaugurată la 1 sept. 1968**. Clădirea, în regim de înălțime P+1, are forma literei L. Este construită pe fundație de beton armat, cu structură de rezistență iar zidurile despărțitoare cu grosimea de 0,40 m, din cărămidă. Inițial a avut 8 săli de clasă, un laborator de chimie-biologie, o sală de educație fizică, secretariat, bibliotecă, cabinet director, cancelarie. În 1971, s-au construit în curtea școlii atelierele de lăcătușărie și de lucru-gospodărie. În 1974, clădirea școlii s-a extins pe latura dinspre Șos. Buzăului, cu două laboratoare, în regim P+1.

Ridicarea noilor cvartale a condus la creșterea populației școlare și la construirea de noi școli:

Școala Nr. 28 „Vasile Alecsandri”

Școala Nr. 29 „Mihail Sadoveanu”

Școala Nr. 31 „Mihai Viteazul”

Odată cu ridicarea Combinatului chimic de la Chiscani s-a construit și Școala profesională de chimie, devenită cu timpul liceu, astăzi **Colegiul Tehnic „Costin Nenitescu”**. Un alt așezământ școlar modern îl reprezintă **Colegiul Sanitar „Ana Aslan”** (cursuri primare, gimnaziale, liceale și postliceale).

BISERICI

Biserica Sfânta Treime

Neavând biserică, comuna rurală Radu Negru, înființată în 1925, a fost dependentă sub raport bisericesc de Parohia Chiscani. De-abia în anul 1933 a luat ființă Parohia Radu Negru, ca parohie extrabugetară, prin decizia cu nr. 6737 din 17 oct.1933 a Prea Sfințitului Episcop Ghenadie, preot paroh fiind Nicolae Dobrin. Va fi trecută în bugetul statului în anul 1937.

*Cu ocazia prezentării în comună a primului preot paroh definitiv al comunei, pentru preamărirea acestei zile mari pentru comună, se hotărăște ca părintele să săvârșească primul act creștinesc prin botez iar primul prunc născut în comună începând din dimineața zilei de 4 noiembrie 1933 să devină **finul comunei**. Se va numi **Radu Negru / Rada Neagra** iar de va avea aplicațiuni la învățătură va primi o bursă anuală.* Săvârșirea actului de botez va fi suportată de comună, în care scop se deschide un credit de 2000 lei. Preotul paroh, teolog, avea un salariu de 2800 lei, plus o indemnizație de chirie și combustibil de 14000 lei iar cântărețul bisericesc, 1200 lei. (Procesul verbal nr. 23/9 nov.1933). De fapt, după cum rezultă din cererea protoiereului de a i se acorda preotului Nicolae Dobrin prima gradație de 500 lei, salariul brut fusese de 2070 lei, urmând ca în exercițiul financiar 1935/1936 să ajungă la 2570 lei.

Până la zidirea unei biserici, s-a amenajat o casă de rugăciune într-un imobil din str. Călugăreni nr. 8, unde s-au oficiat slujbele până la construirea lăcașului de cult.

La 17 octombrie 1933 s-a sfințit locul donat de Primăria orașului Brăila, prevăzut încă în planul de parcelare a cartierului pe axa străzii Mareșal Averescu / Leningrad / Chișinău (odată cu școala și Monumentul Eroilor) la intersecție cu Șoseaua Națională/ Victoria, pentru ca în 4 noiembrie să se pună piatra fundamentală.

Contractul pentru construcția bisericii, în valoare de 1800000, fusese semnat de către Sandu Marinache, girant al postului de primar, al cărui titular Ioan Talpeș va fi instalat la începutul lui nov. 1933. Întrucât primăria licitase construcția bisericii în 28 oct. 1933, semnând un contract cu antreprenorul Ioan Chiriță în valoare de 438451 lei (200000lei, art. 29 cap. I; 18000 lei, art.13, cap. III și 200000 lei, art. 2 cap. IV), se respinge cererea consiliului parohial de a prelua contractul. Antreprenorul, Ioan D. Chiriță, depusese o garanție de 180000 lei în cupoane ale titlurilor rentei de stat și o poprire de 120000 de la comuna Gropeni, unde construise un pod.

Începute efectiv în 1934, lucrările pentru construirea bisericii au continuat până în anul 1936 (pereții la roșu și planșeele la turle), pentru care se achitaseră 1075000 lei, stagnând apoi vreme de doi ani. Pentru terminarea lucrărilor la Școală (2 săli de clasă, 2 coridoare și mărirea cancelariei) era nevoie de 360000 lei și la Biserică-de 1800000 lei, în timp ce bugetul nu putea acorda mai mult de 400000 lei. De aceea, prin adresa din 17 iulie 1935 se solicită intervenția Prefecturii la Ministerul de Interne pentru aprobarea unui împrumut de 1000000 lei pentru terminarea acestor lucrări într-un an (700000 lei la biserică și 300000 la școală), primăria angajându-se să restituie 200000 lei ca anuitate. Împrumutul va fi acordat pentru Casa Națională de Economii și Cecuri Poștale din București.

La 19 martie 1938, noul primar Gh. Marinescu sesizează Prefectul că termenul de construcție a bisericii a expirat la 3 noiembrie 1935, prezentând istoricul ridicării lăcașului până în acel moment. *Primăria nu s-a îngrijit de continuarea lucrărilor și procurarea de fonduri și, în toamna anului 1935, antreprenorul Ioan Chiriță a încetat lucrările. În loc să termine biserica, primăria a construit 2 clase la școală-450000 lei și a pietruit 900 m de șosea-450000 lei. Apoi, primarul, cu același antreprenor, a organizat o nouă licitație, la 15 iulie 1937, antreprenorul solicitând majorarea prețului la materialele de construcție a*

bisericii cu 30% față de caietul de sarcini. Consiliul comunal prin decizia din 22 iulie 1937 a aprobat majorarea cu 22,53%, adică 900000 lei, în plus cu 202770 lei față de contractul inițial. Ca atare, primarul Gh. Marinescu cere anularea contractului, care va fi reziliat la 7 aug.1938. Se solicită, de asemenea, o expertiză din partea arhitectului privind calitatea lucrărilor și cercetarea stadiului de vânzare a biletelor de loterie, distribuite primăriilor rurale (50000 bilete x 10 lei), lansate în toamna anului 1934, cu 115 câștiguri, constând în vite și unelte agricole, cu tragere în 18 nov.1934. Fuseseră vândute însă foarte puține bilete (obținându-se doar 44491 lei-n.n.) iar banii rezultați ar fi fost însușiți de primarul Ioan Talpeș și notarul Marin Tudor.

Urmează două denunțuri adresate Domnului Ministru Plenipotențiar Victor Cădere, Rezident Regal al Ținutului Dunărea de Jos, unul împotriva actualului primar Gh. Marinescu și altul în contra fostului primar Ioan Talpeș, a notarului Marin Tudor și a directorului Școlii Albu, semnat de Vasile Dumitrescu, inexistent în comună (!) la 3 noiembrie 1938, privind fraudă la construirea bisericii. Câteva extrase din dosarul anchetei de 82 pagini. *Licitația din 21 octombrie 1933 fusese câștigată de Ioan Chiriță pentru 1791000 lei, termen de execuție - 2 ani, 2 noiembrie 1935, dată la care era neterminată (se executaseră doar săpăturile, fundațiile, soclul de zidărie din cărămidă placată cu piatră în exterior, zidărie de cărămidă de la soclu până la cornișa principală a bisericii și centura de beton armat la bolți). Din lipsă de fonduri, fusese întreruptă pe 22 martie 1936. Până la 18 ian. 1936 se achitaseră 924866 lei.*

Fraudă: - contravaloarea unui vagon de ciment (20000 lei), donat de Fabrica Cantacuzino, însușită de fostul primar Ion Talpeș (nov.1933-dec.1937), fostul notar Marin Tudor (1932-1935) și fostul casier Ene Gheorghe.

- falsificarea a 2 ordonanțe de plată cu 80000 și 60000 lei, sume însușite de fostul notar Al. Nica (1935-1937), mutat ulterior disciplinar ș.a.

Cazul, înaintat Curții Criminale pentru delapidare din bani publici de peste 50000 lei, a fost considerat neîntemeiat.

Expertiza tehnică din partea Ministerului Lucrărilor Publice a stabilit că, fără o aprobare prealabilă, bolțile și arcele au fost pregătite spre a fi executate în beton armat în loc de cărămidă găurită, cum prevedea proiectul inițial al arh. Luigi Cora de la Consiliul Central Bisericesc, fiind necesară reaprobarea proiectului. De asemenea, s-a mai constatat că mortarul se scurge pe pereți, deoarece nisipul e de calitate inferioară, și nu de râu; varul intrat în compoziție – insuficient iar cărămida se macină datorită proastei calități a pământului, nefiind îndeajuns de coaptă și arsă.

- 21 iulie 1938. Antreprenorul Ioan Chiriță reîncepe lucrările la locul de biserică.

- 19 sept. 1938. Primăria com. Brăilița donează 2200 lei pentru construcția bisericii.

- Decizia Consiliului Comunal nr. 5/26 aprilie 1939: îndepărtarea antreprenorului

- 29 apr. 1939: primarul Gh. Marinescu reclamă Prefecturii starea bisericii, începută încă din 1933

- 3 mai 1939: Ioan D. Chiriță, 47 ani, de profesie industriaș și antreprenor lucrări publice, reclamă *atentarea la viață*, în primărie, dovedită prin două certificate medicale (zgârieturi, contuzii, spargerea danturii), de către primar, stricarea ceasului cu brățară, cuvinte injurioase (tâlhar, bandit, pungaș, escroc, hoț).

- 4 mai 1939: primarul Gh. Marinescu către Prefect reclamă ultragiurea de către I. Chiriță în exercițiul funcțiunii, când i-a pus mâna în piept, în urma refuzului de a semna procesul verbal din 14 aprilie 1939, ce prevedea modalitățile de continuare a construcției cu același antreprenor conform devizului inițial, în limitele fondului existent de 500000 lei, cumpărarea materialelor de către primărie și terminarea lucrărilor din interior până la 1 iulie 1939.

• 31 mai 1939: primarul Gh. Marinescu către Prefect- la venirea sa ca primar, antreprenorul încasase 190000 lei peste valoarea ultimei situații de lucru din 18 iunie 1936. În conformitate cu PV din 14 martie, întocmit de Alexandru Serescu, șeful Serviciului Tehnic al județului, Ovidiu Corbu, șeful Serviciului Financiar, și avocat Nicolae Cojocar, situația se prezenta astfel: antreprenorul primise 1075000 lei prin ordonanțe de plată și 15000 lei printr-o chitanță de la preotul paroh N. Dobrin, în total 1090090 lei iar valoarea lucrărilor reprezenta 829571, rezultând o diferență de 260519 lei. Expertiza efectuată de arhitectul inspector general Radu Culcer de la Ministerul Lucrărilor Publice și arhitectul Gh. Naumescu de la Consiliul General Bisericesc a constatat: lucrarea executată cu rele materiale, denaturându-se forma și felul unor lucrări (cazul bolților, turelor și placajului exterior), impunându-se un nou proiect în valoare de 28000 lei, imputabili antreprenorului I. Chiriță, de către ing. arh. Cora Luigi, autorizat al Mitropoliei și al Ministerului. Deoarece reluase lucrările cu un singur om, prin încheierea nr. 5/1939, contractul este reziliat.

• Expertiza efectuată de ing. I. Merovici, București, a constatat încărcarea devizului, nerespectarea proiectului, realizarea doar a jumătate din lucrările necesare pentru terminarea locașului, propunând construirea turelor din lemn. Inginerul arhitect Luigi Cora recomandă îndepărtarea antreprenorului iar arhitectul deplin Simsinovici a stabilit că valoarea lucrărilor executate conform devizului contractat se ridică la 578202 lei iar a celor fără aprobare oficială la 411660 lei, încasându-se în plus 420910 lei.

• Tracasat, primarul Gh. Marinescu își prezintă demisia Prefectului la 1 iunie 1939, însoțind-o de un „Memoriu de activitate” din care reproducem doar primul punct: a cedat de la 1 aprilie 1938 salariul de 3000 lei pentru construirea bisericii.

• Raportul Preturii din 14 iunie 1939 către rezidentul regal al Ținutului Dunărea de Jos consemnează: *denunțătorii sunt*

anonimi iar faptele denunțate-neadevăruri sfruntate; primarul dat ca exemplu pe județ. Prefectul județului, colonel Eugen Stănescu, respinge demisia.

- Se primește oferta altui antreprenor, Blaj Marcovici, maistru constructor: 270000 lei.

- Construcția bisericii va lua sfârșit în 1941. Stilul bizantin, format cruce, cu brațe inegale, două turle, învelită cu tablă galvanizată. Pe frontispiciu era pictată *Sfânta Treime, hramul sfintei biserici*. [În prezent, din 1991, pe frontispiciul bisericii se află icoana cu hramul bisericii, executată în mozaic de către pictorul Ion Nichita din București.] Interiorul - pictură *in fresco*, stil neo-bizantin- este opera lui Iosif Keber din Târgu Jiu, elev al lui Costin Petrescu. Acesta primea la 4 nov. 1940 suma de lei 80000 lei, rată pentru pictarea turlei (fără aurirea necesară). Pentru realizarea acesteia, primarul Gh. Marinescu a donat 311 fuioare de cânepă și 404 fuioare de in, melițate și dărăcite. Catapeteasma/tâmpla din lemn de stejar, culoare naturală, sculptată în stil bizantin, având ca motive diferite chenare și frunze de viță cu ciorchini de struguri; cele două strane pentru cântăreți și tronul arhieresc, sculptate tot cu diferite chenare, sunt executate de maestrul sculptor Anghel Dima din București (pentru care i s-a achitat suma de lei 160000, din care s-a reținut garanția de 6%-9600 lei). Stranele pentru credincioși, în număr de 57, cu diferite motive, sunt opera sculptorului Iosif Sicher din Craiova. [Au fost realizate prin donații ale credincioșilor, cum ar fi aceea a lui Ioan T. Anghel, care a donat 1000 lei. În prezent, acestea au fost transferate în incinta Capelei cimitirului parohial „Sf. Lazăr”.]

- După terminarea lucrărilor exterioare și interioare, pe 2 noiembrie 1941, s-a oficiat slujba sfințirii lăcașului de către Prea Sfințitul Eugen Laiu, locțiitor de Episcop al Eparhiei Buzăului, în fruntea unui sobor de preoți din Buzău și Brăila.

Întrucât, la început, Sf. Locaș nu a avut lumină electrică, în anul 1956, pe cheltuiala dreptcredincioșilor creștini Gheorghe

și Iordana Cialăcu din cartierul Radu Negru s-a instalat și lumina electrică.

Ulterior, din cauza intemperiilor, Sfânta Biserică a necesitat lucrări de spoieli/vopsiri exterioare, efectuate în luna octombrie 1965 cu ajutorul dat de Sfânta Episcopie a Dunării de Jos în valoare de 6626 lei. Alte renovări/restaurări: vopsirea fațadelor și a turelor, reparația tencuielilor, vopsirea tâmplăriei exterioare (1972); recondiționarea picturii-spălare și restaurare (1976); lucrări exterioare în praf de piatră, revizuirea și vopsirea acoperișului (1988); restaurarea picturii murale în tehnica *fresco* de către Traian H. Petrescu (1989).

În anul 1990, s-a introdus încălzire termică centralizată, ridicându-se un diaconicon și s-a închis pridvorul bisericii cu un glasvand.

Tot în anul 1990, prin extinderea construcțiilor de blocuri, suprafața curții bisericii s-a micșorat considerabil din cauza mutării gardului spre interior pe trei laturi, din suprafața de 2970 mp expropriindu-i-se 1490 mp, dimpreună cu casa parohială, prin adresa 5283/1987. În locul casei parohiale expropriate, parohiei i s-a repartizat un apartament cu trei camere în regim de chirie, care, ulterior, a intrat în proprietatea bisericii, aici funcționând în prezent cancelaria, biblioteca, arhiva și administrația cimitirului.

În anul 1991, s-a ridicat un agheasmatar în curtea bisericii, s-a executat la exterior pictura în mozaic de Murano, toate lucrările fiind supravegheate și coordonate de preotul paroh Tudose Ion, având con-slujitori pe preoții Epure Mircea și Dragomir Victor, înconjurați de membrii consiliului și ai comitetului parohial și cu sprijinul enoriașilor, prin muncă benevolă și importante donații.

Pisania de deasupra intrării în pridvor consemnează lapidar: *Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și Sf. Duh ridicatu – s - a acest sfânt locaș în anul mântuirii 1933, spre lauda lui Dumnezeu și în cinstea Sfintei Treimi, în parohia Radu Negru,*

orașul Brăila, la îndemnul preotului paroh Nicolae Dobrin, ajutat de Consiliul de construcție, în frunte cu primarul lt. în rezervă Gh. Marinescu, la care s-a adăugat obolul credincioșilor. În 1942, se execută pictura în tehnică frescă de Iosif Heber iar în 1976 se restaurează, preot paroh fiind Mircioiu Mihai. În anul 1990 s-au făcut lucrări de consolidare, reparații exterioare, tencuieli în praf de piatră, reparații la acoperiș, încălzire centrală în biserică, s-au ridicat un diaconicon și diverse anexe. În anul 1991 s-a ridicat un aghiasmatar în curtea bisericii și s-a restaurat pictura de pictorul Traian N. Petrescu. S-a executat în exterior pictura în mozaic de Murano. Toate lucrările au fost supravegheate și coordonate de pr. paroh Ion Tudose, având alături membrii consiliului și comitetului parohial și cu sprijinul credincioșilor prin muncă benevolă și importante donații. Slujba de târnosire s-a săvârșit azi 29.09.1991 de către P.S. Arhiepiscop-Vicar Casian Gălățeanu, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi de la centrul eparhial Galați și de la parohiile vecine în prezența a numeroși dreptcredincioși. Amin !

Pe plan administrativ, biserica „Sfânta Treime” s-a implicat în numeroase proiecte, între care se numără închirierea la data de 14 noiembrie 1985 a clădirii bisericii luterane, Bd. Al. I. Cuza nr. 23-25, aparținând Consiliului districtual Brașov al Bisericii Evanghelice și, mai apoi, la 6 decembrie 1998, concesionarea pe timp de 99 de ani în schimbul unei chirii anuale de 1000 mărci/500 Euro. Biserica luterană a devenit locaș ortodox, cu hramul Sf. Spiridon cel Vechi, întru amintirea bisericii demolate de comuniști (pe locul căreia s-a ridicat Palatul telefoanelor) iar restul spațiului, 1137 mp, conform actului de concesiune a fost transformat într-un complex filantropic, Cantina socială „ Sf. Ioan Casian”, dotată cu o linie de gătit modernă în valoare de 10000 euro, unde servesc prânzul zilnic 100 de nevoiași din parohia „Sfânta Treime”.

După un lung șir de demersuri, în luna decembrie 1991, se obține aprobarea Ministerului Culturii în vederea înființării unui

cimitir parohial, având inițial 2 ha iar mai apoi 4,5 ha, unde s-a construit și Capela *Învierea Sf. Lazăr*.

Ultima renovare din 2011, care dă strălucire lăcașului, o reprezintă schimbarea acoperișului (asterială și căpriori) bisericii și agheasmatarului și învelirea acestora cu tablă de cupru germană de 5mm, lucrare în valoare de 3,5 miliarde lei.

Preoți parohi și slujitori ai sfântului locaș: Nicolae Dobrin (1933-1964), căruia i s-au adăugat, în 1942, Mihai Mircioiu de la parohia Tufești și, în 1946, Constantin Cimpoaie de la parohia Voinești; din 15 august 1964, prin transfer reciproc, în locul lui Nicolae Dobrin a venit Ion Anghelescu de la parohia Însurăței (1964-1967); Vasile Popescu de la 1 august 1974; Mircea Epure (1976-2000); Victor Dragomir (din 1984 și în prezent, actualmente fiind și secretarul Protoieriei Brăila; Ion Tudose, preot paroh din octombrie 1988 și în prezent, transferat de la parohia Râmnicelu.

Parohia bisericii Sf. Treime a cuprins inițial întregul cartier, apoi, înainte de 1989, sectorul Călărași III a revenit Bisericii Sf. Parascheva iar către 2000 s-a împărțit cu bisericile *Sfinții Trei Ierarhi, Vasile, Grigore și Ioan*, construită de navaliști din tablă de vapoare (2000-2001), transferată în Chercea cu hramul *Ștefan cel Mare*, și apoi din cărămidă și beton (2006-2011), Pr. Paroh Valentin Enache; *Sfântul Spiridon* cel Nou (numită așa spre a o deosebi de *Sf. Spiridon* cel Vechi din vechea biserică luterană, de pe Bd. Al. I. Cuza), din fața Spitalului Județean, preot paroh Vasile Lungeanu (2004-2010) [pe lângă capela inițială ridicată prin contribuția a 87 de donatori, societăți comerciale, instituții de stat și poporeni, lista fiind deschisă de familia Simionescu, se ridică și un nou locaș, aflat la acoperiș] și *Sf. Apostol Andrei, Apostolul României*, din Mogador, preot paroh Vasilică Popescu, pr. slujitor Leonard Puiu (2002-2011).

S-au construit și două capele militare: *Sfinții Martiri Brâncoveni, Constantin Vodă cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu, Matei și Sfetnicul Ianache*, în zona cartierului

Viziru III, lângă fosta unitate de artilerie, care a primit binecuvântarea de slujire pe 23 decembrie 2003, preot militar Cristian D. Leontin, pictată de maestrul Al. Conț, și *Nașterea Maicii Domnului* (vizavi de statuia Caporalului Mușat, 2000-2003), având drept hram și *Brâul Maicii Domnului*, ridicată prin eforturile marinarilor brăileni, de care amintește inscripția: *Memento, Domine, Miles Nautas Danubii. Honor et Patria*. Pr. Militar Gabriel George Pamfilie.

Cartierul fabricilor

Pe stânga Șoselei Brăila-Viziru, se afla cartierul Clony, numit așa datorită filantropului Basil Clony, care a înzestrat (a vândut!?) cu loturi de casă numeroase familii tinere. [*Bogatul ziarist Basil Clony, chefliu vestit, poate și impertinent, mână spartă (a dăruit locuri de casă pentru un cartier întreg), clăditor de altare de flori la stejarul lui Ștefan cel Mare din câmpia de la Însurăței, rămas în legendă, fiindcă a primit să fie primul președinte ARLUS pe județ. A deschis balul prieteniei, valsând cu Ana Pauker! - Fănuș Neagu, Amantul Marii Doamne Dracula, p.92*].

Zona este cunoscută și sub denumirea de cartierul fabricilor, aici fiind numărând numeroase unități industriale, unele unicat și cu caracter de pionierat în momentul apariției: *Fabrica de celuloză din stuf și papură* (1909), distrusă în timpul primului război mondial, ce folosea drept materie primă papura[În 1940, clădirea în ruină a fostei fabrici, având sediul central la Zărnești - Brașov, va fi demolată, fiind evacuate, datorită condițiilor neigenice, 10 familii cu 36 suflete.]; *Prima fabrică română pentru cojitul / decorticarea orezului*; Fabrica de ciment Portland *Ioan G. Cantacuzino* (1888-1890), devenită *Stânca*; Fabrica de amidon și melasă, devenită *Glubedex* (ce includea și fabrica de bere *Müller*), ambele dispărute. În 1958, tot aici s-a ridicat *PAL-ul*, fabrica de plăci aglomerate din lemn, și fabrica de chibrituri,

vândute după 1989. În locul *Șantierului de reparații de nave C.D. Radacovici* s-a născut *Șantierul Naval* iar în locul *Industriei Sârmei S.A.* (226 salariați în 1936) - *Laminorul II*, aparținând azi unor investitori străini. Topografic, pe stânga Șoselei Brăila – Viziru: *Fabrica de cherestea La Stejarul, Divizia X, Fabrica de celuloză și Cazarma de pontonieri* ; (pe o linie mediană, dinspre Barieră)- *Fabrica de orez Izbânda* și via Clony iar spre Dunăre, *Fabrica de ciment I.G.Cantacuzino, Dunărea cherestea și Industria Sârmei.* (*Plan topografic 1929*). Dacă urmărim linia de cale ferată și str. Malul Dunării, înregistrăm „România forestieră” față în față cu „Orezul”; *Fabrica de Ciment; Soc. „Brăila Petroliferă”; Fabrica de Celuloză*, care avea și o grădină de legume; *Fabrica de spirt Predingher și Industria Sârmei.*

Prezența acestor fabrici este datorată Dunării, care favoriza aducerea materiei prime și, în același timp, vânzarea produselor pe piața internațională, Dunărea fiind navigabilă pentru vase maritime până în dreptul acestora. Dunării i se adăuga rețeaua CFR, cale de aprovizionare și distribuție a mărfurilor pe piața internă, precum și forța de muncă suficientă.

Acum, din tot ce-a fost odinioară (PAL, *Fabrica de chibrituri, Fabrica de ciment „Stânca” și Fabrica de glucoză, dextrină și malț „Glubedex”*) s-ar putea să nu mai rămână în curând decât **denumirea străzii Fabricilor**(în nomenclator deja se numește General Gh. Avramescu-n.n.). Să nu uităm că toate aceste fabrici erau situate altădată pe Islaz, separate de oraș, și că ele luau locul viilor descrise și de Mihail Sebastian în „*Orașul cu salcâmi*”. Astfel, planul urbei de la 1896 indică existența în zonă a viilor domnilor Portocală, Ingagerianu, Rale Ghiuzelreliat, Grigore Monteoru, Strate A. Gheorghiu ș.a. Concentrarea și separarea acestora de zona locuibilă reprezentau principii „ecologice” pentru ediliile brăileni ai sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea, actuale încă.

În lumina socialismului triumfător, talentatul ziarist Petre Pintilie, op. cit., p. 111, vorbea despre acest cartier ca despre

„ghetto”- ul industrial al Brăilei, care adăpostea odată *o fabrică de celuloză, Șantierul de reparații de nave C. Radacovici* (alcătuit dintr-o gheretă de scânduri și având drept utilaj o ștanță manuală și scule rudimentare la care lucrau 7 cazangii), *Prima fabrică română pentru cojitul orezului* (30 muncitori, lucrând în două schimburi a câte 12 ore pentru a decortica 60 tone orez pe zi), *o fabrică de ciment, rudimentară și de mici proporții și chiar una de „mașini –unelte”*, care producea furci, coase, sape... Față de acestea, fabricile *moderne* din anii 1965 când apărea lucrarea citată aveau un aspect de *fantezie tehnico-științifică*... Din păcate, ele au dispărut în epoca de tranziție, care nu se mai termină, lăsându-ne drept amintire doar vechiul nume/renume al cartierului, dat de fabricile unicat și în premieră națională de la 1900...

Societatea/Fabrica de Ciment „Ioan G. Cantacuzino” Soc. Anon. Înființată în 1890 din inițiativa și sânguința ing. Ioan G. Cantacuzino, ca *primă industrie de ciment din țară*. Capital la înființare - 557000 lei; prin extindere și modernizare, a fost transformată în 1912 societate anonimă cu un capital de 2,5 milioane lei, urmărind declarat să oprească importul de ciment străin. Recunoscută pentru calitatea superioară a produselor, a obținut la Expoziția Universală de la Paris din 1900 medalia de argint. Obiect: fabricație ciment Portland artificial. A produs în 1889 - 3700 tone; în 1890-27000 tone; în 1938 cu 198 lucrători, 28 vagoane ciment Portland în 24 de ore. Personal la 28.II.1939: administrativ superior-8, inferior-10, asimilat lucrătorilor calificați-11, lucrători calificați-53, lucrători-40, salariați-66, total-182. Capacitatea de producție-10000 vagoane anual. Forța motrice-4 motoare Diesel 1860 CP. În fișa comunei din 1941, sunt înregistrate următoarele date: putere motrică-3710 HP; 150-200 lucrători din care 100 calificați; capacitate de producție în 24 ore-25-28 vagoane. În același an, societatea refuză a plăti debitul de 20000 lei către Primăria com. RN, reprezentând taxe asupra pasagii de cale ferată, traversare de străzi comunale, câte 4000 lei

anual restante din 1933/1934. În august 1941 Subinspectoratul de Muncă înregistra la „Cantacuzino” existența unei *cantine muncitorești*, unde serveau masa 60-70 muncitori, o mâncare cu carne și pâine - 16 lei, de post, cu pâine sau mămăligă - 13 lei.

Devenită *Stânca*, în 1948, anul naționalizării, a produs 56869 t; după care producția a crescut astfel: 107495 t în 1950, 148601 t în 1959, 177860 t în 1962 și 204000 t în 1965, timp în care a sporit și numărul sortimentelor, cum ar fi: ciment Portland 400, cu priză mai rapidă; ciment M400, cu rezistență de compresiune de 400 kg pe centimetrul pătrat; ciment F 300, cu rezistență de numai 300kg/cmp, având 583 lucrători plus personalul administrativ, în acest număr fiind incluși și cei 70 salariați al carierei de la Topalu (Dobrogea), de unde se aduce calcarul necesar fabricației, necesarul anual fiind de 180000 t. O a doua carieră pentru argilă se află în Insula Mare, de unde extrage 60000 t. Pentru a face față concurenței și a-și menține debușeurile, fabrica a fost modernizată în diferite perioade: 1909-1910, 1920-1922; 1935 etc. În anii 1980, se trecuse la producția de materiale refractare. Demolată după 1989 a făcut loc supermarket-ului PIC, faliment iar construcția în conservare.

Fabrica de Celuloză SA, înființată în 1908, cu un capital de 2 milioane lei, urmărea valorificarea stufului bălților din apropiere. Lipsa de brațe de muncă făcea ca stuful să fie adunat cu greu și produsele obținute la început erau de proastă calitate, neputând fi desfăcute. După câțiva ani, a fost dotată cu instalații dintre cele mai moderne aduse din Germania și Anglia iar cazanele de la Ploiești și București. Întreprinderea lucra permanent ziua și noaptea, în afară de sărbători, folosind munca a 350 lucrători. Specialiștii erau aduși din Austria și Germania. Capitalul investit se urca la 4000000 lei iar producția la 6000 de vagoane celuloză extrasă din lemn și stuf. Fabrica avea o linie de garaj ce o lega cu gara și 9 ceamuri pentru transportarea stufului. Folosea drept materie primă papura și stuful din împrejurimi. Așezată în zona canalului Uzinei de apă și la mică depărtare de

Șoseaua Monumentului, a stârnit o violentă campanie de presă dat fiind primejdia poluării fluviului și a sănătății publice. A fost distrusă în timpul primului război mondial. În anii de început, se vorbea de *cartierul Celuloza*. Astăzi, există doar *strada Celuloza*, care începe din Șantierul Naval, în zona în care ființase fabrica, și se termină în Calea Călărașilor.

Societatea „România Forestieră” S. A. - Fabrică de cherestea, societate specializată în exploatarea de păduri, comerțul și industria lemnăriei, înființată în 1920. Întreprindere particulară, constituită în Societate Anonimă, cu sediul în București, comercializând lemnul brut de brad exploatat de pe valea Bistriței și transportat pe apă până la sediul fabricii unde este fasonat în instalațiile ce le posedă (fabrică cu 8 gateri și o fabrică de lăzi), după care este pus în comerț fie în interior, fie la export. Era cunoscută sub denumirea de *Fabrica lui Portocală*, după numele acționarului principal. Personal: administrativ - 4, tehnic - 8, lucrători calificați - 8, gateriști, circulariști și pendulariști - 24, specialiști în cherestea - 28, flotant - 122. Legată de gara Brăila printr-o linie de garaj de 3 km. Capacitatea de producție, când funcționează 24 de ore, este de circa 10 vagoane scânduri de brad de lungimi și grosimi diferite. Forța motrică-una mașină cu aburi de 300 HP. Sediul administrativ-1 clădire cu etaj și subsol. Fabrica: sala mașinilor, sala cazanului, sala atelierului, sala fierăriei-toate din zid; sala gaterelor, din lemn; o remiză din paiață.[Dosar prefectura 273/1938]. În 1941, statistica înregistrează : 300HP, 190 lucrători din care calificați-40, producția în 24 ore-8-10 vagoane de cherestea. Tot în august 1941 Subinspectoratul de Muncă înregistra existența aici construcția unui pavilion pentru cantină, urmând să intre în funcțiune și cantina muncitorească. În locul acesteia, se va înălța în 1958 prima fabrică de plăci aglomerate din țară.

Pe strada Fabricii (de Cement), către Dunăre, vizavi de Soc. România Forestieră, la 20 apr.1936, Soc. An. Orezul, prima fabrică română pentru cojitul orezului, cere autorizația să

construiască o **Fabrică de scrobeală și glucoză** (suprafața clădirii - 964, 65 mp) pe terenul deținut în comuna RN, obținând avizul Prefecturii a doua zi. La 1 septembrie, obține autorizația nr.324 din partea Consiliului Județean de Igienă și Ocrotire Socială (motor de 160 HP. Instalația îndeplinește condițiile cerute de lege și regulamentul Sanitar) iar la 14 oct., autorizația nr. 1550, emisă de Prefectură.

Prin cererea Soc. Orezul către Prefectură din 21 oct.1936 se solicită sprijin la Min. Industriei și Comerțului în vederea realizării exportului, fapt pentru care se face o prezentare detaliată a fabricii: fabrică de glucoză și amidon din porumb, capacitate de producție în 24 ore-un vagon glucoză sau amidon, 70-80 lucrători, cele mai moderne mașini aduse din Germania și Cehoslovacia, calitate cel puțin egală cu cea mai fină producție americană și belgiană, dorința de a face export (pentru prima dată cu aceste produse din România) înfruntând concurența făcută de SUA, Belgia și Iugoslavia, în țările Bazinului mediteranean (Palestina, Egipt, Siria, Malta, Africa de Nord), în țările de dincolo de Canalul Suez și în Anglia. Dorește să exporte 100 vagoane până la închiderea navigației pe Dunăre în anul 1937, pentru care solicită un număr sporit de deize pentru importuri în afara contingentului de orez brut aprobat. Avantaje: 8000000 lei valoarea exportului-importului; 70-80 de familii ar avea o ocupație sigură timp de 100 zile anual, ca și pentru cei 50 de lucrători de la Fabrica de Orez, dezvoltare industriei dogăriei prin confecționare de butoaie speciale pentru export. Prefectura reia argumentația Societății și trimite adresa nr. 1591/21 oct. 1936 către Minister.

La data de 19 nov. 1936, când clădirea era complet terminată și fabrica în funcțiune, Prefectura eliberează Certificatul nr. 1473 spre a-i servi la dobândirea cetățeniei române dlui director al fabricii, Dr. Hans Schultz, doctor în științe economice din Viena, care, prin acest fapt, *dovedește ca este util națiunii Române și că merită a i se acorda cetățenia Română cu*

*dispensă de stagiu. În 1938, Fabrica „Orezul” S.A. avea o capacitate de 20 vagoane de cojit orez și 35 angajați iar în 1940, avea o putere instalată de 440 HP, 85 lucrători din care 35 calificați, o producție de 15-20 vag. de orez; 5-6 vag. de arpacaș, 2-3 vag. de amidon; 5-6 vag. mazăre; 2-3 vag. mei; 1-1,5 vag. glucoză și 1-2 vagoane dextrină. În august 1941 Subinspectoratul de Muncă înregistra aici existența unei *cantine muncitorești*, unde serveau masa 15-20 muncitori: o mâncare cu carne și mămăligă-14 lei, de post-8 lei;*

Comasată cu Fabrica de bere Müller (de pe strada Plevnei), unitatea a primit numele de Glubedex, fiind privatizată în 1994. Amidonul a mers pe profit până în 2002, când creșterea explozivă a prețului porumbului a determinat sistarea producției și vinderea acțiunilor către Galmopan Galați, care va închide fabrica în 2005.

S.C. PAL S.A. Brăila, societate în faliment, prin lichidatorul judiciar SIERRA Quadrant S.P.R.L., licitație publică cu strigare în vederea vânzării următoarelor bunuri ale societății în 16 dec. 2010: ACTIV DOROBANȚI, B-dul Dorobanților nr. 413, care se compune din terenuri (cont 211) în suprafață de 14632 mp cu numărul 4265 în Cartea Funciară a mun. Brăila și construcții notate în planurile cadastrale cu indicativele de la C1 la C29 cu un grad de uzură ridicat, inclusiv construcții speciale (CT212) împreună cu racordul de cale ferată curentă Dorobanți, compus din teren intravilan în suprafață de 1450 mp și înscris în cartea funciară a mun. Brăila cu numărul 4266. Preț de pornire la licitație este de 5 392 625,00 lei fără TVA.

Istoria Fabricii de PAL a început în septembrie 1958 când s-a obținut prima șarjă de plăci aglomerate din aşchii din lemn. În anii următori au fost construite o linie de PAL, fabrica de chibrituri (cu o capacitate proiectată de 450 milioane cutii anual), extinsă în 1978, și au fost modernizate secțiile de mobilă în cadrul organizatoric al Combinatului de prelucrarea lemnului. Combinatul produce plăci aglomerate din lemn, mobilă, utilaje și

piese de schimb, exportate în 13 țări. Producția industrială a sporit de la 80,3 milioane lei în 1960 și 185,8 milioane lei în 1965, la 345 mil. în 1978 și 454 mil. în 1980, când personalul muncitor număra circa 2200, din care 2051 muncitori, 87 maiștri și tehnicieni și 27 ingineri. În 1963, capacitatea de lucru a fost mărită de la 90 tone zilnic la 240 tone prin extinderea capacității noii fabrici și prin construirea unei noi linii , cu o producție zilnică de 125 tone. A crescut și numărul sortimentelor, fabrica producând și mobilă, lăzi de fag, cherestea de fag (la Serdaru) în cadrul lărgit al Combinatului de Prelucrare a Lemnului, sporindu-și producția și diversificându-și sortimentele.

Privatizată în anii '90, falimentată în anii 2000, după ce promisesse deschiderea unei linii moderne de PAL melaminat în spațiul fost al CFA-ului. Utilajele noi pentru care obținuse rambursarea TVA-ului s-au dovedit a fi vechi, aduse din Rusia. Pentru recuperarea prejudiciului, au fost scoase activele la vânzare. Între timp, principalul acționar, evreu-elvețiano-român, a murit.

Șantierul Naval România SAR (1940) - Sovromtransport (1948) - Șantierul „1 Mai” (1955), care fuzionează cu Șantierul *Viitorul, fostă proprietatea lui Constantin Teofil și fiul*, care exista din 1916 (1961) - Șantierul Naval (SANAB) - S.C. Șantierul Naval Brăila S.A. (1990) - S.C. AKER YARDS Brăila S.A. (2003, componentă a marelui concern norvegian) - S.C. STX RO Offshore Brăila S.A. (2008, componentă a grupului sud-coreean STX).

8 mai 1940, se înființează **Șantierul Naval „România” - Societate Anonimă Română, amplasat pe teritoriul comunei Radu Negru, str. Principele Nicolae nr. 5**, unde se află și astăzi, pe locul fostei fabrici de celuloză (de care mai amintește doar numele străzii !) capital -10 milioane lei, „deplin vărsați”, 65 de lucrători, un inginer naval și un maistru cu experiență. Scopul întreprinderii: *va construi și repara vase plutitoare pentru râuri, fluviu și mare*. Societatea fusese înscrisă la Camera de Comerț

încă de pe data de **24 ianuarie 1940**, dată care a determinat și primul nume dat societății- **România**, despre care primul director, inginer Aristide Ștefănescu, afirma: *Suntem singurul șantier particular pe întreg parcursul Dunării, fără subvenție de la stat, animați de cele mai patriotice sentimente, după cum am putut-o dovedi prin executarea de lucrări diverse și care formăm singurul sprijin de bază al marinei.*

Dosarul 84 de la Arhivele Naționale Brăila - Căruțe tip – date inedite din perioada legionară.

- 28 oct. 1940, adresă către Prefectură: propune **tipul de căruță brăileanca**, în conformitate cu hotărârea dlui General Antonescu, conducătorul Statului, de standardizare a căruțelor țărănești pentru a servi armatei. A depus proiectul la Președinția Consiliului de Miniștri. Pentru plata căruțelor, Societatea a luat hotărârea de a se acorda credit agricultorilor: 12000 lei, fără beneficiu, fără avans, plata în numerar, dar și prin bonuri de rechiziții, adunate la Prefectură, sau polițe la Institutul Național al Cooperăției prin Băncile Populare.

- O altă adresă din 12 nov.1940: prețul unei căruțe de 2 cai, model standardizat de M.S.M. (Marele Stat Major) din material de prima calitate-12500 lei, materialul de fier necesar comandat Uzinelor Reșița sau Skoda urmând a fi plătit de Prefectură. *Căruța va avea osiile din oțel forjat cu bucea din fontă maleabilă, colaci din lemn de fag aburit, spițe de stejar, salcâm sau frasin, căpățânele butucilor din ulm sau salcâm, lemnărie din ulm, șine de fier conform prescripțiilor M.S.M., coșul din lemn de brad de prima calitate, întărit cu fier, vopsite în verde legionar.* În primele luni se vor realiza câte 150 bucăți iar din februarie 300 bucăți lunar. Pe o fotografie existentă în dosar se poate citi: *Căruță legionară, model 1941.* În proiectul de contract, semnat de prefectul Stere Mihalescu iar din partea Șantierului Naval *România* de Ing. A. Ștefănescu și V. Popescu, administratori delegați, se prevedea construirea a 4000 de căruțe, a 12500 lei bucata în valoare totală de 50 de milioane. Se

păstrează și liste cu doritorii, foarte puțini însă la număr: 3 din Silistraru, 2 din Scorțaru Vechi, 12 din Însurăței și 6 din Plopu.

- Alte adrese către Prefectură: solicită 4 băieți doritori a învăța meseria de tâmplar, meserie foarte bănoasă și căutată (20 oct. 1940); a hotărât ca din puținul ce-l are să-l împartă cu cei nevoiași în care scop am hotărât a hrăni gratuit și în spirit legionar ucenicii șantierului la cantina ce vom inaugura vineri 8 nov. 1940, orele 12,30 (7 nov.1940); la o lună de la inaugurare (pe 9 dec.) se raporta: 792 mese gratuit ucenicilor, în valoare de 11369 lei.

Câteva date dintr-un bilanț, care cuprinde o mare varietate de nave care au circulat și circulă în toată lumea:

- 1940: construcția a 65 lotci complet armate și a 2 bărci-scafandru, precum și a 785 trepiede pentru mitraliere antiaeriene; transformarea unui șlep în cazarmă și a 3 șlepuri în tancuri; reparații de bacuri, tancuri, remorchere și șlepuri pentru Marina Regală

- până în 1950, cabotiere din lemn de 300 și 550 tdw
- 1949: primul tanc petrolier fluvial de 1000 de tone, prin nituirea tablei filă cu filă

- între 1951-1970, 60 complete fluviale de 900 tone pentru Siria și Egipt și încă 60 de șlepuri cu suprastructura de 1700 tone, sudat integral, pentru URSS

- 1972: primul cargou de 4500tdw exportat în Bulgaria
- 1978: contract de 8 cargouri de 4500tdw și 1984-un alt contract de 5 tancuri de ulei vegetal pentru Cuba

- 1977-1980: 7 supertraulere (nave de pescuit oceanic) pentru IPO Tulcea

- A fost profilat pe producția cargourilor de 4500 și 7500 tdw. Producția industrială a crescut de la 61 milioane lei în 1950 și 130 milioane lei în 1965, la 1,1miliarde lei în 1978 și 1,250 mld lei în 1980. Personalul a ajuns de la 67 lucrători cât număra la constituire în 1940 la 5200, din care 4665 muncitori, 225 maiștri și tehnicieni și 34 ingineri în 1980.

- 1984: 8 cargouri de 5000 tdw și în 1997, 2 cargouri de 9000 tdw, pentru China

- 1971-1980: investiții mari-cala de montaj cu 12 locuri și cu 8 macarale, calele Corp, Mecanică și Tubulatură, numărul personalului crescând de la 1930 la 4850. Construcția unor serii de 48 de cargouri de 4500 tdw și de 32 de nave de 7500 tdw. Se lucrează într-un ritm de 10-12 nave pe an pentru flota României și pentru export.

- în ultimii 10 ani au fost investite peste 25 de milioane de EURO, întreaga producție a șantierului fiind destinată exportului

- cea mai mare navă construită vreodată la Brăila (tanc complet armat cu deplasament de 15000 tdw), numită generic „Bramax” (serie de 6), cu dimensiunile: lungime=149,6 m; lățime=22 m; înălțime=12,95 m; pescaj=8,5 m.

Laminorul = „Industria Sârmei”

Începând din anul 1920, la Brăila se dezvoltă două societăți importante cu profil metalurgic: Întreprinderile metalurgice *David Goldenberg și fii(i)*, profilată pe producția de fier laminat, sârmă trasă, lanțuri, cuie, șuruburi, balamale etc., devenită ulterior *Întreprinderile Metalurgice Dunărene* (1924)-IMD, care ocupa o suprafață de 40000 mp (azi pe vechiul loc ridicând-se PRAKTIKER, BILLA, METRO) și *Industria Sârmei*, înființată în anul 1929 ca societate anonimă în urma unei investiții de 80 000 000 lei și funcționând, din 17 decembrie 1932, ca filială a centralei de la Câmpia Turzii. Ocupa o suprafață de 60000 mp [Adresa nr. 1683/18 iulie 1935 informează Prefectura că Industria Sârmei nu plătește decât 35000 lei anual, deoarece figurează ca sucursală, cotele adiționale vărsându-se la Administrația financiară Cluj. Aceeași situație era valabilă și în cazul Societății România Forestieră, care avea sediul central la București]. În 1938, avea 250 de angajați permanenți și o producție de 18 vagoane sârmă și fier. În anul 1941, avea o putere instalată de 2645 HP, 200-300 lucrători, din care calificați-100, producție în 24 ore-25-30 de vagoane. În august 1941 Subinspectoratul de

Muncă înregistra aici existența unei *cantine muncitorești*, la care serveau masa 112 lucrători: o mâncare cu carne-16 lei, de post-12 lei.

În anul naționalizării, avea 337 salariați. Producea în 1937 circa 25000 tone laminate (fier în colaci, fier beton), producția scăzând în 1940 la 12136 tone, în 1946 la 3754 tone, pentru ca în 1948 să nu funcționeze din cauza lipsei de combustibil. În anul 1959, IMD și Industria Sârmei vor fuziona sub denumirea de *Laminorul*, având ca principală sarcină producția de sârmă laminată, diferite tipuri de oțel beton (P 060 și P 090), cuie, furci etc. După 1990, societatea s-a privatizat, schimbându-și denumirea în *S.C. Laminorul S.A.*, pachetul majoritar de acțiuni fiind deținut de un investitor britanic. Din punct de vedere organizatoric, cele două societăți au fost restructurate, astfel că fosta societate IMD devenea sectorul II (*Laminorul II*) iar sectorul I a încorporat fosta societate *Industria Sârmei (Laminorul I)*. ***Laminorul II a dispărut, în locația sa apărând, în ordine, supermarketurile Billa, Praktiker și Metro.***

O serie de utilaje și mijloace fixe din patrimoniul acestei societăți, actualmente, fac obiectul unor cercetări de arheologie industrială, conduse de dr. Adrian Trifan. Dintre cele mai importante ar fi de menționat următoarele:

1. Mașină de confecționat cuie cu arc, marca Malmedie, fabricată în anul 1924, în Germania, în prezent aceasta fiind cea mai veche din țară;

2. Mașină rotativă de confecționat cuie scoabe;

3. Mașină de confecționat lanț înnodat, din 1924, Germania;

4. Mașină de sudat zale lanț, din 1926, Germania;

5. Mașină de confecționat cuie prin presare, 1934, Germania;

6. Mașină de confecționat cuie scoabe, 1929, Germania;

7. Mașină înfășurat sârmă-vârtelniță, 1929, marca Schloeman;

8. Mașină de încercat la tracțiune Louis Schopper;
9. Strung cilindru, 1898, fabricat în Germania;
10. Instalație laminare sârmă caje complet echipată, care a funcționat până în anul 1999.

În vederea conservării și valorificării acestui patrimoniu, Muzeul Brăilei a demarat un amplu program de colaborare cu societatea *Laminorul S.A.* Ca urmare, o serie de utilaje scoase din circuitul de producție au fost expuse într-un spațiu special amenajat, care se va transforma într-un spațiu muzeistic de arheologie industrială.

Urmează cartierele Viziru I, II, III și IV, în care astăzi s-au înălțat 3 biserici:

- 1) Sfinții Trei Ierarhi (lângă Colegiul *Ana Aslan*)
- 2) Nașterea Maicii Domnului (vizavi de Romtelecom), ridicată de marinari
- 3) Capela militară Sfinții Martiri Brâncoveni

LOCAȚIE MILITARĂ

În afară de 1) zona Carantinei, 2) de Regimentul 3 artilerie „Franța” de pe strada Gării și 3) de fosta Cazarmă a Jandarmeriei /Cazarma Gardiștilor (1897), azi Colegiul Național *Gh. Munteanu-Murgoci*, o locație militară deosebit de importantă s-a dezvoltat în **zona Viziru**. Pe stânga era situată **Divizia a X-a**, urmată de **Cazarma Pontonierilor** iar pe dreapta, după cum citim pe un plan din iulie 1929, dinspre Barieră – **Cazarma Regimentului 38 Infanterie**, Teren de instrucție, **Cazarma grănicerilor (Regimentul 5)** și, din nou, Teren de instrucție.

Fiecare unitate a înscris numeroase pagini de glorie în istorie. Astfel, **Regimentul 38 Infanterie**, care, în primele zile de după 23 august, participase la lichidarea rămășițelor armatei germane pe linia Tulcea – Măcin, a pornit în urmărirea lor împreună cu alte unități românești și, la 29 august 1944, a interceptat la Slobozia grosul forțelor unei divizii motorizate

hitleriste dotate cu blindate. După 12 ore de luptă, a reușit să le anihileze, scoțând din luptă 681 de inamici și capturând o mare cantitate de armament. S-a distins apoi în bătălii purtate pe teritoriul patriei, dar și pe câmpurile de luptă din Cehoslovacia, remarcându-se în operațiunile de eliberare a orașelor Zvolen, Kojetin și altele.

Din 1878 ființează la Brăila o companie de Pontonieri, care devine, în 1913, Batalionul 1 Pontonieri iar acesta, în **1916, Regimentul de Pontonieri, azi - Batalionul 72 treceri**. Cazarma se va construi ulterior în stânga șoselei Brăila - Viziru, unde astăzi se află și o **stradă cu numele de Pontonieri**. În incinta batalionului de pontonieri, ridicat din inițiativa acestora, se află un **monument al eroilor din Războiul de Independență**: un trunchi de piramidă de 2 m, cu o ancoră de bronz în partea superioară și cu numele eroilor căzuți în Războiul de Independență pe o placă metalică: *În amintirea pontonierilor caporal Cristea Gheorghe, caporal Tudorache Vasilescu, soldat Florea Nicu, soldat Barbu Nicu, soldat Berbiceanu Ion, soldat Ion Ilie, morți pentru țară în urma rănilor căpătate în războiul pentru neatărnare 1877-1878. Ofițerii și trupa batalionului de pontonieri ridicat-au acest monument*. După desființarea regimentului de pontonieri de la Turnu Măgurele, a fost transferată în același perimetru și **statuia lui Eftimie Croitoru** (1914-1944), erou al războiului antihitlerist, mort în luptele pentru forțarea Tisei.

Pe dreapta, se află **monumentul caporalului erou Constantin Mușat**, opera sculptorului George Dimitriu Bârlad, 1927, sculptură ronde-bosse din bronz turnat și patinat și un soclu din zidărie și ciment, de pe care lipsesc inscripțiile. Sculptorul îl reprezintă pe erou în momentul când, cu un ultim efort, aruncă grenada cu singurul braț pe care-l mai avea. Deși mutilat în luptele pentru luarea cotei Momâia (Oituz) din decembrie 1916, eroul caporal din Regimentul II grăniceri refuzase să părăsească frontul, murind în iulie 1917 în timpul

unui bombardament de artilerie. Peste un an, în 1928, prin grija patronului fabricii de hârtie Otto Schiel, se dezvelea la Bușteni, în prezența M.S. Regina Maria, monumentul **Ultima grenadă**, dedicat caporalului Constantin Mușat, realizat de același sculptor Dimitriu Bârlad, copie a monumentului brăilean.

Pe stânga, în alte două unități militare descoperim un alt **monument al eroilor** (354 x 160 x 160 cm), executat de S.D. Lyritis: o cruce din piatră cu o placă de marmură (70 x 54 cm încastrată cu următoarea inscripție - *Eroilor regimentului 78 infanterie, morți pe câmpul de glorie și onoare, pentru înfăptuirea României Mari*, urmată de numele eroilor, și **bustul lui Matei Basarab**, opera din 1976 a sculptorului Ion Mercea.

Monumentul eroilor, 1916-1919 [Amplasat în centrul civic al comunei Radu Negru, va fi strămutat la Cimitirul Eroilor din Cimitirul Sf. Constantin de către Societatea „Cultul eroilor” în anii 1970, după construirea localului noii Școli nr.1, în curtea căreia se afla.]. Piatră de Bașchioiu, ciment mozaicat, format cruce; 620 x 340 x 340 cm; inaugurat la 14.XI. 1939, semnat și datat pe fața monumentului, lateral dreapta: „Proiect de inginer Ion. Ghe. Florescu, Periș-Ilfov; executat sculptor Panait Maina, Brăila”. Simetric, pe partea stângă se afla înscrisul: „Ridicat din inițiativa și stăruința comitetului de conducere Radu Negru. 1939”. Central, pe fața monumentului:

*Cinste și veșnică
pomenire
eroilor din
1916-1919*

Inscripția principală - lateral dreapta - a monumentului glorifică pe cei care și-au jertfit viața luptând pentru întregirea neamului:

*Mărire celor care
Căzut-au în război,*

*Mărire în veci și slavă
Martirilor eroi.
Mărire celor care
Murit-au să întregească
Sporind cu brazda nouă
Moșia strămoșească.
Această cruce simbol
Al credinței creștine
Să vorbească viitorului
Despre faptele trecutului.*

A costat 68000 lei.

Dosarul 55/1941 cuprinde Registrul pentru invalizi, orfani, văduve de război din anii 1916-1919, ca și invalizii din anii 1941-1945 iar dosarul 61/1942/1943, fila 704, cuprinde **Tabelul cu eroii comunei căzuți pe câmpul de luptă în războiul actual:**

Serg. Bărbulescu Stelian
Serg. Bogdan Alexandru
Sold. Ion V. Gheorghe
Sold. Gheorman D. Ion
Sold. Manea Gheorghe
Sold. Pascu Constantin
Serg. TR Sericenco Grigore
Sold. Stoian Ionică
Sold. Tănase Marin
Elev TR Timpuriu V. Vasile
Sold. Folea I. Paraschiv
Sold. Nedelcu Dumitru
Sold. Narint T. Tudose
Sold. Pană Anghelache
Serg. Iancu T. Mitică

O vizită regală (Dosar Prefect.254/1931, 59 file)

- 8 oct. 1931, orele 3, va avea loc la Reg. 38 Infanterie Brăila solemnitatea dezvelirii Monumentului ridicat în onoarea luptătorilor Regimentelor 38 Infanterie și 78 Infanterie (vezi mai sus, S. D. Lyritis-n.n.), în înalta prezență a M.S. Regelui.

- Protocol telegrafiat de mareșalul Curții regale, general Ilasievici: 15,15-17,30

- 15,15, Gară: prezentarea pe peron a oficialităților și revista companiei de onoare; drum-străzile Victoriei, Cuza, Piața Sfinții Arhangheli, Nicolae Filipescu (Călărași), Șos. Viziru

- 15, 45, Reg. 38: Revista trupei, serviciul religios oficiat de confesorul garnizoanei (10 minute)

- 16,02: Cuvântul comandantului Regimentului

- 16,07-16,14: Defilarea trupei

- 16,40: Vizita parcului sportiv din parcul Monument, care primește denumirea de „**Parcul Carol II**”

- 17,10: Expoziție la Palatul Agricol

- 17,30: Plecarea trenului regal

- Activități complementare vizitei

- Prezența în gări a locuitorilor îmbrăcați curat, în haine de sărbătoare

- Elevii școlilor secundare vor fi înșirați pe ambele trotuare

- Telegrama Președinției Consiliului de miniștri, prim-ministru Nicolae Iorga: *Se permite suspendarea cursurilor școlare pentru joi, 8 octombrie.*

- Divizionul 4 Artilerie Călăreață solicită 2000 lei pentru cumpărarea de mănuși albe

- [Consiliul Comunal RN aprobă la 30 iunie 1931 plata a 460 lei pentru achiziționarea tabloului lui Nicolae Iorga, primul ministru al României.]

Administrația locală - lupte intestinale - denunțuri semnate, dar totuși anonime

- 22 mai 1931, este suspendat Ștefan Avedisianu și numit primar Gheorghe Ciurea

• 29 mai 1931, Prefectura dizolvă consiliul comunal și numește o comisie interimară, compusă din Toma Marin, președinte, și Dumitru D. Cotigă, Nicolae Stoian, Vasile Bufu, Tudor Apostolescu, membri, care va depune jurământul la 14 aug. 1931. Toma Marin este acuzat de nereguli în dauna comunei în ziarul *Cuvântul* din 23 dec.1931, acuzațiile dovedindu-se nefondate.

• 10 iunie 1932. Înlocuirea comisiei conduse de Toma Marin pentru rea administrare și înlocuirea cu alta, Ștefan Avedisianu, președinte, Mihalache Dediu, Dumitru Plutarh, Pană Gheorghe, Aloman Ene, membri.

• 25 oct. 1932. Mihalache Dediu îl înlocuiește pe Ștefan Avedisianu, care rămâne membru.

• 30 nov. 1932. Înlocuirea d-lor Ștefan Avedisianu, Gheorghe Pană și Aloman Ene cu Costică Nedelea, Sandu Marinache și Marin Georgescu, în urma sesizării președintelui Mihalache Dediu pentru *pedici în exercitarea bunei gospodării*.

[În anul 1932, existau la Primărie următoarele comisii:

-Comisia de licitații: Dumitru Cotigă și Nicolae Stoian

-Comisia pentru alinierea satelor și construcțiilor țărănești: Gheorghe Doxănescu, Ion Constantinescu, Gheorghe Cialăcu

- Comisia pentru alimentarea cu apa potabilă: Costica Ionescu, Ștefan Avedisianu, Neacșu Grigore, Popescu Tașu, Constantin Vintilă

Comisia de dijmuire din oficiu: Vasile Buff și Tudor Apostolescu]

• Alegeri comunale în ziua de 14 dec.1932. Sunt înscrise 3 liste, însoțite de o propunerea unor alegători, semnul electoral și consimțământul candidatului. Cei 591 de alegători au de ales între:

-Lista 1 pentru consilieri (semn electoral un cerc): Mihalache Dediu, Sandu Marinache, Goia Stoian, Georgescu Marin, Radu Chiriță, Chiru Anghel, Păpurică Spiru, Mocanu

Cristea, Nicolae Roman, Mihalache Ionescu, Tudor Cristache, Ion N. Bunea

- Lista 2 (semn electoral un cerc tăiat de un diametru vertical): Neagu Radu, Lungu Mușat, Dorobanțu Gheorghe, Dumitru Răducan, Pană Gheorghe, Aloman Ene, Chirilă Pascalov, Nicolae Iosef, Erimia Nicolae, Ciocan Constantin Anghel, Stoian Nicolae, Vintilă Constantin

-Lista 3 (semn electoral, o linie verticală): Stănică Lupașcu (Stan), Ion Arghir, Ion Aricescu, Radu Stătescu, Ion Georgescu, Spiru Dumitrescu, Ghiță Caraman, Cojocaru Dumitru, Ion Curcan, Constantin Horneț, Anghel Petre

- Președintele biroului electoral: judecător G. Bălan

- Alegători înscriși-591; voturi exprimate-385; voturi anulate-10; voturi nule-45

Lista 1-174 voturi, 45,19%; prin redistribuire-54%

2-146 voturi, 37, 92%; prin redistribuire-46%

3-55 voturi, 14, 28% (sub 20%, se redistribuie)

Lista pentru primar: Lista 1-197, respectiv Mihalache Dediu, care a obținut majoritatea relativă; Lista 2-157; Lista 3-50 voturi; anulate 11; nule 15

-12 ian. 1933, alegerea Consiliului comunal și a ajutorului de primar, Sandu Marinache, toți depunând jurământul în fața preotului paroh Ion Berteșteanu, parohia Chiscani, de care a depins RN până la investirea preotului N. Dobrin și înființarea parohiei RN în nov.1933

• Consiliul comunal Radu Negru-1933: Mihalache Dediu-primar, Sandu Marinache-ajutor de primar, Aloman Ene, Dumitru Răducan, Gheorghe Pană, Spiru Păpurică, Goia Stoian, Gheorghe Dorobanțu, Chiru Anghel și Radu Chiriță-consilieri.

• Decizia Prefecturii din 22 nov. 1933 [Înainte suspendării, a fost numit primar girant Sandu Marinache.]: „Având în vedere că primarul, ajutorul de primar și întreg consiliul au dat dovadă de neglijență și rea administrare în ceea ce privește interesele comunei, se suspendă din funcție (toți

aceștia), numindu-se următoarea comisie interimară: Ion Talpeș - președinte, Neagu Radu și Gheorghe Ciurea - membri, care au depus jurământul în aceeași zi: *Jur credință Regelui Carol II, supunere Constituțiunii și legilor. Jur să apăr și să sprijinesc interesele comunei Radu Negru, județul Brăila. Așa să-mi ajute Dumnezeu!*

- Ion Talpeș, meseriaș, 4 clase primare, 50 ani în 1933, a fost primar între 23 nov. 1933 și 12 ian. 1938.

- 21 ian. 1938. Ioan Talpeș, primar și casier provizoriu ca predător, și Ion Cucu, președinte al Comisiei Interimare, primitor.

- 20 febr. 1938, prin decizia nr. 2255 din 18 febr. 1938- 20 nov. 1940: primar Gh. Marinescu [5 clase primare, contingent 1905, locotenent în rezervă, 58 ani, Școala de Ofițeri Infanterie, pensionar militar, distins cu *Avântul țării - Jubiliara Comemorativă; Serviciul Credincios cl. II și cl. III; Crucea Serviciului Credincios, cl. II*. Venit în Radu Negru în 27 iulie 1933 din comuna Palanca, jud. Cetatea Albă. Până la 1 ian. 1938, primea pensie de oraș. Apoi, în comună, 4193 lei bruto.

- 8 martie 1938. Primarul Gh. Marinescu solicită ca terenurile dintre Fabrica Industria Sârmei și șoseaua Brăila-Viziru, teren al Municipiului în suprafață de 22 ha, și dintre pădurea Monument și fabricile de cărămidă, 20 de hectare, date de municipiul Brăila sub forma de licitație unor oameni protejați politic să fie date în arendă sub formă de parcele locuitorilor pentru a cultiva zarzavaturi și diferite semănături de care au nevoie.

- 19 martie 1938. Primar Gh. Marinescu sesizează Prefectul. Termenul de construcție a bisericii a expirat la 3 noiembrie 1935. Primăria nu s-a îngrijit de continuarea lucrărilor și procurarea de fonduri și, în toamna anului 1935, antreprenorul Ioan Chiriță a încetat lucrările. Urmează un denunț adresat Domnului Ministru Plenipotențiar Victor Cădere, Rezident Regal al Ținutului Dunărea de Jos, în contra primarului Gh. Marinescu, semnat de Stan Stănculeanu, inexistent în comună(!), din 31 octombrie 1938, cercetat într-un dosar de 48 pagini. Situații de

incompatibilitate cu funcția publică: a) avusese un local de cârciumă, brevet de băuturi spirtoase din 1934 - la care a renunțat la 23 septembrie 1938 ; b) exploatare de pește în bălțile Nistrului în Basarabia- la care a renunțat, neputând pleca de la serviciu.

- Tracasat în urma reclamației și a conflictului cu antreprenorul, primarul Gh. Marinescu își prezintă demisia Prefectului la 1 iunie 1939, însoțind-o de un **„Memoriu de activitate”** în care-și prezintă activitatea. *A cedat de la 1a 1 aprilie 1938 salariul de 3000 lei pentru construirea bisericii. A ridicat pavilionul străjeresc pe terenul din fața școalelor în suprafața de 4500 m², pe care l-a împrejmuit cu gard de șipcă în mod gratuit, pe care speră că până la 20 nov.1938 să ridice Monumentul Eroilor, pentru care a și început să capete parte din material gratis, fiind în așteptarea proiectului de la Ministerul Cultelor și al Artelor, precum și al Direcției Societății „Cultul Eroilor” (8 oct.1938); Serviciul Hidraulic din port ne-a construit în mod gratuit șoseaua pavată cu piatră cubică și canaluri de scurgere pe ambele părți ce pornește din cartierul Clony, paralel cu fabrica de Cement „Ing. Cantacuzino”, până în fața pichetului de grăniceri General Cantacuzino. Tot de la Direcția Generală a Serviciului Hidraulic a obținut 6 bucăți mari (lespezi) piatră, imitație marmură, gratis pentru Monumentul Eroilor care este în proiect de execuție până în primăvară. S-a stabilit numele noii străzi: **Vadul Grănicerilor** (20 dec.1938); (ca primar) a plantat 300 salcâmi; memorii pentru recunoașterea comunei ca suburbană și pentru introducerea și în restul comunei a iluminatului cu electricitate și alimentare cu apă potabilă; a procurat 2500 kg fier gratuit pentru biserică (18 februarie 1939). În anul 1938, pe terenul de 2500 mp de lângă școală a plantat 84 pomi fructiferi, caiși și nuci, și în anul 1939 pe terenul din fața școlii (6144mp), pe care l-a împrejmuit, peste linia de tramvai, a sădit 256 pomi fructiferi: 250 caiși și 6 nuci.*

- Raportul Preturii din 14 iunie 1939 către rezidentul regal al Ținutului Dunărea de Jos consemnează: *denunțătorii sunt*

anonimi iar faptele denunțate-neadevăruri sfruntate; primarul Gheorghe Marinescu dat ca model pe județ prin adresa prefectului, col. Vasile Atanasiu, nr. 3627/24 apr. 1939.

Prefectul județului respinge demisia.

- Gheorghe Marinescu revine ca primar, după înfrângerea rebeliunii legionare, prin ordinul Prefecturii nr.1146/1941 din 25 ianuarie. Urmează alte două denunțuri: 1) 14 febr. 1941, denunț semnat de G. Dorobanțu, I. Talpeș și G. Brașoveanu, care vor declara că nu sunt semnăturile lor, apreciind ca este *bun primar și administrează cinstit comuna*; 2) 30 martie 1941, semnat de N. Mocanu, M.I. Albu și Gh. Dorobanțu, care, de asemenea, nu-și recunosc semnăturile.

- În fața acestor reclamații, prefectul, la 10 ian. 1942, pune rezoluția: *Să-și lase nervii acasă, brutal și moșic. Când îl voi chema va fi pentru a-i pune în vedere că l-am înlocuit.* [Tot în 1942, pentru delict de putere, va fi amendat cu 5000 lei și va plăti 5000 lei despăgubiri civile reclamantului Emil Grama, proprietarul morii „Aurora”]

- *Prefect, Col. Ciobanu Marin*: Ordin de citare pe județ, nr.36712/29 mai 1942. Se citează pentru laudă pe întregul județ:

- în timp de 4 ani a înfăptuit ceea ce predecesorii săi n-au făcut 12 ani
- la instalare a găsit un sold de 196 lei, azi-500000 lei
- a construit Monumentul Eroilor într-un parc împrejmuit de 4500 mp, aranjat cu 120 pomi fructiferi din care 60 duzi pentru creșterea viermilor de mătase
- a înființat 2 livezi în suprafață de 10000 mp, plantând 320 pomi fructiferi
- a construit sfântul lăcaș al bisericii
- a construit șoseaua Mareșal Averescu, complet pietruită de 940 ml, 8 m carosabil
- a plantat 1 ha pădure de salcâmi
- a realizat 800 fuioare de in și cânepă

- cu bani proprii, a construit pe terenul garnizoanei o fântână de beton pentru ostași
- a ridicat 2 cabine pe linia de tramvai cu săli de așteptare și lumină electrică pentru pasageri
- Nicolae Teodor: 22 nov. 1940 - 27 ian. 1941
- Gheorghe Marinescu, 27 ian. 1941, prin decizia Prefecturii nr. 1302/25 ian. 1941. Ajutor de primar, Dumitru Rezervă, fost șef al postului de jandarmi
- Constantin Zăbavă, propus de corpul didactic pentru experiența sa, 27 ian.- 31 sept. 1941
- **Plasa Radu Negru, cu reședința în com. RN s-a născut prin desființarea plaselor Brăila și Silistraru, cf. deciziei rezidențiale [Județul Brăila făcea parte din Ținutul Dunărea de Jos, rezident regal, Paul D. Goma] nr. 253/30 martie 1940, privind împărțirea administrativă a județului de la 1 apr.1940. Cuprindea 23 de comune: Baldovinești, Brăilița, Cazasu, Chiscani, Comăneasca, Cotu Lung, Gemelele, Gurguieti, Lacu Sărat, Latinu, Martăcești, Nazăru, Nedelcu P. Chercea, Piscu, Radu Negru, Romanu, Scorțaru Nou, Scorțaru Vechi, Silistraru, Tichilești, Traian, Tudor Vladimirescu, Vădeni. Sediul preturii și al locuinței dlui pretor se afla în localul închiriat de la dna Ecaterina Maior Petrache, prelungirea străzii Călărași nr. 25, 30000 lei anual. Pretorul vechi, Elefterie Caludi, numit ajutor de prefect, a fost înlocuit de Constantin P. Ionescu.**

Solicitări către Societatea de Tramvaie

- 2 sept. 1931: adresă către Prefectură - Obligarea Soc. de Tramvai, de la care comuna nu are nici un profit material, ci doar neplăceri (pe timp de noapte a călcat mortal păsări, porci, cai și rațe) de a realiza o instalație de lumină pe linia tramvaiului. În caz contrar, vor fi acționați în judecată și se va instala o barieră de-a lungul liniei de tramvai.
- 25 sept. 1931: răspunsul Soc. de Tramvai - Linia exista dinaintea înființării comunei. Locuitorii se pot feri și orienta

suficient după lumina tramvaielor, în special a *farelor* din fața vagonului. Instalarea de lămpi fixate pe stâlpii liniei de tramvai ar fi o invitație ca locuitorii să circule pe linie. Singura obligație, stipulată la art. 16 în contractul cu Mun. Brăila, e aceea de a face instalație de iluminat și în comunele vecine, numai dacă de-a lungul unei conducte astfel instalate i se va asigura o consumație de 10000 kw/ore anual de fiecare kilometru de cablu, prețul de vânzare și variațiunile lui fiind cele de la Brăila.

• 1 iunie 1933. Societatea *Brăila Tramways et Eclairage Electriques - Société Anonyme* respinge cererea primăriei Radu Negru de a plăti o taxă de 100 lei vagon de tramvai pe zi, deoarece terenul aparține Primăriei Municipiului. La 18 mai 1937, se reiterează cererea, printr-un proces verbal de impunere prevăzându-se o taxă de 60 lei / zi de vagon motor ce trece prin comună, care rămâne fără rezultat. De-abia la 31 dec. 1938, primarul Gh. Marinescu anunță Prefectura de stingerea procesului cu Societatea de Tramvaie, având calitatea de *autoritate de lucru judecat*: *comuna nu exista în momentul construirii liniei de tramvai.*

• 20 ian. 1938. Primăria solicită prefectura să intervină la Societatea de tramvai și iluminat electric Brăila să instaleze becuri electrice pe linia de tramvai până la macazul II, precum și la facultativă câte două becuri, urmând să se tragă un fir electric la Primărie și la Școală, plătind curentul electric conform tarifului din oraș. În răspunsul Societății de tramvai din 1 febr. 1938, se arată diferența tensiunii dintre conducte: 500 volți la tramvai și 250 consum casnic. Dacă însă Comuna voiește să instaleze lumină electrică în cuprinsul comunei, se poate realiza proiectul respectiv de instalație în conformitate cu art. 16 din contractul de concesiune.

• 18 febr. 1939, încheierea nr. 2 consemnează stingerea litigiului cu Soc. de tramvaie privitor la dreptul comunei de a pune taxe pe tramvaiele ce trec prin comună, linia de tramvai fiind proprietatea Municipiului

Procese verbale ale Consiliului comunal RN

- 30 ian. 1931. Consiliul comunal Chercea aproba închirierea de către primăria satului RN a imobilului (lot 65) **dlui maior Gh. Praporgescu** ca sediu al primăriei: 15000 lei anual, plătibili în două rate, pentru 4 ani și 11 luni (1 febr. 1931-31 dec. 1935). Imobilul, construit în 1925, va fi cumpărat în 17 ian. 1935 cu 100000 lei (S. clădirii-125, 78 mp, inclusiv lotul de 512 mp. La cumpărare, maiorul devenit lt. colonel, locuia în București, Piața Al. Lahovari nr. 1A.

- 4 febr. 1931: Matei Popescu/Maria M. Popescu oferă spre închiriere localul său de 2 camere (lot 777) pentru 3 ani, 7000 lei/anual pentru „grădina de copii”.

- 7 febr. 1931, hotărârea Consiliului de a vinde locurile de veci în cimitir după tariful: 1ml/2ml=600 lei; 2 ml/2ml=1100 lei și 3ml/2ml=1500 lei. Decizia va fi anulată de Consiliul Județean.

- 28 apr. 1932. Proces-verbal de recepție provizorie a localului de școală cu 2 săli de clasă, antreu și cancelarie, antreprenor constructor I. Chiriță (în urma licitației din 12 iulie 1930): 505526 lei, din care se scade 6% garanție pentru anul de întreținere-30332, bun de plată-475194 lei.

- Taxa de firmă 1932 (200 lei): 7 cârciumi, 13 băcării, 2 măcelării, 2 brutării, 1 berărie, 3 fierării, 1 cantină+câte o mie lei: Industria Sârmei, Întreprinderi Industriale Cherestea, Societatea anonimă Orezul, Fabrica de Ciment Cantacuzino și Fabrica România Forestieră.

- An 1933: nr.locuitori-3000; nr. contribuabili-642

- Taxa pentru firmă 1933: Fabrica Orez, România Forestieră, Fabrica Ciment, Depozit Petrol Mendelzohn, Depozit Petrol - Chimie; Întreprinderi Industriale și Fabrica Industria Sârmei-câte 1000 lei. Alte 40 de firme plăteau câte 200 lei.

- Decizia nr. 6/9 martie 1933: Conform Legii Maximului și contribuțiunilor comunale din 1923, Consiliul comunal din 1926 a fixat între alte taxe și taxele pentru bilete de vânzări de vite și vânzări de vite în comună. Întrucât aceste taxe sunt

suportate tot mai greu de proprietarii de vite față de scăderea valorii animalelor, Consiliul comunal a solicitat Prefecturii să aprobe reducerea taxei de viză a biletelor pentru vânzări de vite de la 25 la 20 lei iar a biletelor pentru vânzare de vite de la 15 la 10 lei. Prin decizia nr.409 din 30 martie 1933, Consiliul județean Brăila a aprobat hotărârea Consiliului Comunal Radu Negru.

- Decizia nr. 9 / 25 martie 1933 solicită acordul Prefecturii pentru înființarea serviciului de pază, prevăzând în buget, atât la venituri, cât și la cheltuieli, taxele socotite la maxim 100 lei de locuitor anual, afară de comercianți *și de bogătași*, care pot fi impuși la mai mult. În conformitate cu Legea Poliției rurale, art.61. toți locuitorii de 16-60 de ani sunt obligați a face paza în comună. Decizia stabilește taxa de 150 de lei pentru negustori, funcționari civili și militari, ca și pensionari care nu trec de 60 de ani; 100 lei pentru restul locuitorilor capi de familie și 80 lei pentru cei necăsătoriți. Sunt scutiți bătrânii trecuți de 60 ani, vădulele, invalizii și orfanii de război, precum și infirmii. În același timp, se prevăd taxe mult sporite pentru marile firme: Fabrica Orez, Fabrica Cement, Depozit de Petrol Medelzohn și Depozit Petrol - Chimie câte 4000 lei iar pentru România Forestieră - 3000 lei. Prin procesul verbal nr.6/12 apr.1933 se numesc de la 1 aprilie dintre locuitorii comunei următorii guarzi comunali: Marin Anghel, Oprea Ivan, Cuza Neculae, Paraschiv Adamache și Neculae Roman.

- 28 apr.1933: pentru folosința liniei CFR normale Depozitului de petrol Medelzohn i se stabilește o taxă fixă anuală de 4000 lei plătită comunei.

- Nr.10/8 mai 1933: taxele și impozitele locale se stabilesc la 7,50 din valoarea locativă

- 17 iunie 1938, primar Gh. Marinescu: având în vedere existența a numeroși locuitori, neînscriși la Biroul Populației și neplătitori de dări, dispune efectuarea unui recensământ din casă în casă de către notarul Gheorghe Popa și casierul comunal Gheorghe Georgescu.

- Licitație pentru procurarea unei biciclete pentru Serviciul poștal (2780 lei), a unei pompe de incendiu cu 4 roate de la firma „Technica” București (35000 lei) și a 2 revolve Munteanu, calibru 12 mm, cu prețul de lei 1000 per bucată, ca și vinderea unor animale de pripas (porc - 810 lei și bou - 4250 lei, ca preț de pornire)

- 26 sept. 1936. 2000 lei credit extraordinar: întrucât în comună sunt foarte mulți câini vagabonzi și foarte multe cazuri când locuitorii sunt mușcați, fiind trimiși la Institutul antirabic din București pe cheltuiala comunei, fiind oameni săraci; rambursarea cheltuielilor făcute de agenții veterinari pentru stârpirea acestora

- 15 oct.1938: Se aprobă suma de 3000 lei pentru plata abonamentelor la *Monitorul Oficial, Revista Pompierilor, Oficiul Național de Turism, Administrația Română – România Administrativă, Crescătorul de animale și România satelor.*

- Grădinar șef al Parcului Monument era în 1938 Mămulea Petre, 35 ani

- 8 mai 1939: încheierea nr.7 – se aprobă 200000 lei „obol pentru înarmarea țării”

- 24 oct. 1939: cerere pentru trecerea de la Primăria Radu Negru în raza Municipiului Brăila a cazărmilor Regimentului 38 Infanterie, Pontonieri și a Regimentului 5 Grăniceri.

- 25 febr. 1940: Întrunirea membrilor Frontului Renașterii Naționale, sfințirea steagului gărzii FRN a comunei și botezarea copilului concentratului Ilie Andrei, a cărui soție a dat naștere la al cincilea copil tocmai în timpul când se distribuiau alimentele familiilor concentraților și s-a hotărât a fi botezat în cadrul FRN.

- În nov. 1940 erau 3 fabrici de pâine: Dumitru Urse, Teofrast Tsacariseanu, Vasile Păvălache

- Tabel nominal de locuitorii care au suferit de pe urma cutremurului din 9 nov. 1940:

- Marinescu Gheorghe, pensionar militar, fără alt venit, s-a dărâmat un zid în lungul clădirii și crăpături la 14 camere-evaluare reparații, 56000 lei
- Costică Ionescu, comerciant cu copii mici, un zid de la o cameră-16000 lei
- Cristofor Ionescu Tofică, comerciant, 2 pereți de chirpici și tavanul de la camere-3000 lei
- Buf Vasile, comerciant, sticle băuturi sparte-3000 lei
- Marin Tudor, comerciant sărac, zidurile crăpate, 8000 lei etc. etc.
- Școala primară mixtă, ziduri crăpate, plafoane căzute-25000 lei
- Primăria, crăpături pereți-15000 lei
- Post jandarmi, pereți și tavane crăpate-20000 lei
 - 8 sept. 1944, orele 16, str. Principele Mircea nr. 32: Copilul Gheorghe Bianu Petre Toma, de 14 ani, *găsind o grenadă pe care ciocănind-o a făcut explozie omorându-l.*

Corespondență confidențială (Dosar 425/1941 Prefectură)

• Bombardamente sovietice semnalizate de rachete evreiești; rachete roșii - în timpul zborurilor de noapte - în direcția avioanelor inamice, semnalizate de către comuniști în cartierul Clony (situație informativă, 31 VII. 1941)

• Societatea Orezul SAR, condusă de evreii Cohn și Adler și fugitul stăpân Schultz, evreu importat și cu pașaport, îmbogățit la noi, folosesc ca paravan pe colonelul deblocat din armată Gh. Rădulescu, ca director, de formă, plătindu-l cu 32000 lei/lună, în conformitate cu Legea privind înlocuirea funcționarilor evrei și dublarea lor în întreprinderile evreiești. **Chestiunea evreilor în economia românească nu se poate soluționa decât prin fixarea unor termene de predare treptată a magazinelor (...) în decurs de un an, totul să treacă în mâna românilor sau sub conducerea românilor. Aceeași măsură ar trebui luată și pentru greci. [1 aug.1941]**

- 21 martie 1943: urmare a hotărârii Centrului Național de Românilizare, prin publicația nr.976, prin licitație, se închiriază prin bună învoială terenurile loturi de împroprietărire cu vetre de casă de 512 mp, preluate de la 33 de evrei din comuna Radu Negru.

Edilitare

- 20 iulie 1930: Consiliul sătesc Radu Negru alege o comisie pentru alimentarea cu apă.

- Plăți efectuate până la 31 dec.1930: 114370 lei pentru facerea conductei de apă; 450000 lei pentru construcția localului de școală [la 18 aug. 1931, se aproba suma de lei 93969 pentru terminarea localului la 1 sept.]; 190000 lei pentru construcția capelei de la cimitir

- 5 nov. 1931: solicitare către Prefectură pentru primirea a 2000 puieti salcâmi din anii 2 și 3, pentru a planta cu salcâmi aleile cimitirului și în jurul gardului acestuia

- Canalizare construită pe str. Mareșal Averescu, de la Șoseaua Viziru până la Școala Primară, 480 metri liniari, de către antrepriza Sava-Manea, contract nr. 2283/1 oct. 1930, valoare - 119420 lei

- Canalizarea unei porțiuni din cartierul industrial Clony, executată de Ion Georgescu, în valoare de 220000 lei, în urma licitației din 30 aug.1935, recepția în 15 iulie 1936

- Nr. 4/23 febr.1933: debitarea locuitorilor cu cantitatea de apă (comercianții ce au conducte de apă trase în prăvălie și în curte - 400 lei/an; locuitori cu canal în curte - 150 lei/an; restul, 563 familii, câte 30 lei. Se solicită prelungirea conductelor de apă în alte sectoare.

- 16 martie 1936. Primarul Ioan Talpeș cere autorizație pentru a trage conductă de apă pe sub terasamentul liniilor ce merg la fabricile Orezul și Cantacuzino

- 22 martie 1936. Continuarea executării construcției bisericii - 400000lei, școlii (2 săli de clasă, 2 coridoare și mărirea cancelariei - 140000, conductă apă - 80000, șanțuri și terasamente

- 250000. 408 mc piatră spartă de granit de Dobrogea – Soc. „Calea”

- PV nr. 20/3 martie 1937. Plan de lucrări aprobat pentru 1937/1938: continuarea construirii bisericii-285000 lei; construcția dispensarului cu baie comună (Dna dr. Natalia Mihutz înlocuită de medicul Traian Ionescu) - 60000; conducta de apă potabilă de la Casa Pădurii din Monument până la Bd. Mareșal Averescu-60000; plantare de salcâmi-10000; pietruirea str. Mareșal Averescu-300000, prin bună învoială, deoarece licitația publică ar fi întârziat efectuarea lucrării până la începerea ploilor de toamnă (10 iulie 1937); pavarea curții și a trotuarului din fața Primăriei.

- 1 sept. 1937. Dărâmarea prăvăliei locuitorului Neculai Bălan construită din paiantă îmboldită cu bălegar, mai jos de nivelul șoselei și ca înălțime foarte mărunță, neavând autorizație de construcție

- 14 sept. 1937. 558400 lei pentru construirea dispensarului și a băii populare

- În 1938 se realizează pietruirea străzii *Mareșal Averescu* de către *Calea. Societate Anonimă Minieră Română* (Exploatarea Carierelor de granit de la Iacobdeal - Turcoaia și Ghiuzalt - Greci, Dobrogea), str. Oituz nr.7. Pe 17 iunie 1938 se consemna consumarea pietrișului (540 m³, valoare-159441 lei, din care mai era de plătit 23941 lei).

- Ordonanța 1904 / 16 dec.1938 (primar Gh. Marinescu): obligația fiecărui comerciant de a întreține permanent un felinar fix cu lampă de la lăsarea întunericului; curățarea străzii în dreptul curții și ținerea șanțului destupat; latrina la 30 m de la fântână; câinii legați în timpul zilei; interzicerea cu desăvârșire a lăsa porcii liberi etc.

- **Illuminatul electric.** Ca urmare la adresele nr. 1212 și 1229/1939, referitoare la lucrările de electrificare ce intenționați a executa prin Soc. An. „Brăila” de tramvaie și luminat electric, Ministerul Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor, Direcția

Tehnică de lucrări publice și comunicații solicită la data de 3 mai 1939 planul de situație (străzile), devizul, proiectul și modalitățile de plată. Pe 5 mai 1939, Primăria trimite adresa ministerului către Soc. „Brăila”, solicitând răspuns urgent dat fiind *o operă de interes public*. Devizul informativ: 800000 lei. Contractul a urmat modelul utilizat în cazul electrificării comunei Brăilița, costul fiind plătit în 15 ani.

• **Edilitare la nivelul anului 1942**

- Licitație pentru cumpărarea a 350-400 mc pietriș și a 100 mc savură de granit, adjudecată de firmele Cheia Granit și Panait Ghenciu cu prețul de lei 790 și 580 lei/mc
- 17 iunie 1942, demersuri pentru aducerea apei potabile pe str. Mareșal Averescu
- 30 oct. 1942, decizia nr. 43: înființarea unui atelier de confecționat rogojini. Se va închide datorită mobilizării meșterului.
- Decizia nr. 3123/1 iunie 1942: darea în antrepriză a lucrărilor (manoperei) de întreținere - pietruire a străzii Împăratul Traian (azi Gr. Alexandrescu, str. cu tramvaiul) - 309000 lei (inclusiv cantitatea de piatră necesară; procurarea de tuburi de beton pentru construirea unei fântâni cu apă potabilă pentru utilitate publică la primărie; procurarea a circa 40 bucăți indicatoare cu denumirea străzilor comunei și tăblițele necesare numerotării.

Lucrări 1941/1942: continuarea construcției bisericii-439103 lei; pietruirea str. Mareșal Averescu-145383 lei. Nr. zile prestație cu brațele-1150, cu o vită-380, cu 2 vite-126, fiind cărate 95 mc nisip, 142 mc piatră și 150 mc pământ umplutură la Str. Mareșal Averescu.

17 nov. 1943. Ajutorul de primar D. Rezervă solicită directorului Fabricii de Ciment 1000 kg ciment Portland calitatea extra, contra cost, necesar instalării unor tuburi de beton la podurile de pe străzile comunei.

• **Întreprinderea Comunală Brăila (ICB)** comunică primăriei RN că nu mai poate extinde conducta de apă pe

Mareșal Averescu, deoarece se reduce debitul în Stațiunea Lacu Sărat, conducta aparținând în mod exclusiv stațiunii, proprietate a Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Mai mult, Stațiunea a somat ICB-ul să debranzeze comuna RN până la 15 apr. 1944.

- La Fabrica de Ciment s-a instalat o **sirenă electrică pentru alarmă în caz de atac aerian**, plătită de toate întreprinderile din zonă.

Din Fișa comunei 1941

Populația - 5278 locuitori. După origine etnică: 4883 români, 12 evrei, 74 unguri, 3 germani, 306 alte naționalități. După cetățenie: 5255 români, 4 evrei, 3 unguri, 3 germani, 13 altă cetățenie. După religie: 5008 ortodoxă, 12 mozaică, 80 catolică, 178 altă religie. Nr. gospodării-907, nr. capi de familie-1038, nr. contribuabili-1382

- **Sfatul comunal:** Marinescu Gheorghe, primar; dr. Chiru George, medic circ. 7 Dispensar; ing. Stanciu Eugen, șef Ocol silvic; preot paroh Dobrin Nicolae; plut. Burlacu Dumitru, șef post jandarmi; înv. Albu Mihail, director școală; agent fiscal Marin Gheorghe. Primăria-15 funcționari.

- Școala Nr. 1 mixtă, cu 12 posturi de învățători, 590 elevi. Local propriu-4 săli clase, 3 -închiriate. 50 elevi servesc masa la cantină. Teren agricol-5 ha. E necesar un al doilea local. Căminul cultural „Mircea Marinescu”, condus de preotul N. Dobrin, bibliotecă -150 cărți. Scop: ridicarea morală, culturală și economico-socială a populației.

Comerț: 17 băcani, 9 cârciumari, 3 brutării, 4 croitorii etc.

În afara marilor societăți, mai existau:

Fabrica „La Stejarul” cu o producție de 10 vagoane cherestea;

Două brutării

Industrii Basarabia SA, 200 HP, 85 lucrători (15 calificați, 70 necalificați), 5-6 vagoane cherestea

Moara țărănească „Aurora”, proprietar Emil Grama: cu motor 15 HP, cu 1 valț-60-25 cm și o piatră de 36 țoli pentru măcinat grâu și porumb, cu o producție anuală de 2 500 000 kg.}. Capacitatea de producție în 24 ore-1 vagon. 3 lucrători. Ca vamă(uium) la măciniș-1/10 + scăzământ 5% corpuri străine.

• **Starea sanitară 1941**

Dispensar, înființat în 1934, local închiriat, 6000 lei/anual. E prevăzut cu un cuptor de deparazitare rutier. Personal: dr. Chiru George, agent sanitar Marin Lefter, moașă Maria Iacob. Nu există baie comună. 380 fântâni particulare. 9 canale publice. Boli sociale: tuberculoză-22, sifilis-44, pelagră-4, paludism-7, cancer-2, conjunctivită-1

Epidemii/an	1938	1939	1940	1941
Scarlatină	15	9	10	-
Febră tifoidă	5	5	1	-
Difterie	-	1	1	1
Rujeolă	-	-	1	2

Teren agricol 1941

Arabil-87, vii-1, pădure-125, vetre de sat-380, drumuri-55, grădini de zarzavat-77, ape-bălți-425. Total-1150 ha. Unelte:20 pluguri, 10 grape, 10 prășitoare rarițe, 1 vânturătoare. Ar fi nevoie de 180 ha islaz, fiind lipsiți de orice pășune, și de asanarea celor două bălți din comună de 16,5 ha.

Zootehnie

Cabaline (armăsari-11, cai-119, iepe-77, mânji-130); bovidee (tauri-2, boi-21, vaci-120, viței-29); ovine (berbeci-31, oi-439); caprine (țap-1, capre-5); porcine (vieri-4, porci-204, scroafe-193); păsări de curte (găini-1954, rate-116, găște-105, curcani-18, curci-20). Comuna are nevoie de următorii producători: 2 tauri, 5 vieri, 5 berbeci, 1 armăsar.

Numele străzilor

- La întemeierea aşezării, străzile au fost numerotate cu cifre romane, de la I la XXVII, cu indicarea numărului lotului.

- PV nr. 14/ 22 iulie 1937. Numirea străzilor din cartierul industrial, pendinte de această comună:

- Şoseaua Fabricii de Ciment-str. *Ing. I.G. Cantacuzino, ca o comemorare a ctitorului acestei întreprinderi, pietruită de comună*

- Str. din mijlocul satului – str. Regele Carol al II-lea

- Str. de lângă via Clony – str. Marele Voievod Mihai

- Str. de la fabrici – str. Dragoş Vodă

- Str. din centrul comunei (canal) – str. Zânelor

- Str. de la Celuloză care merge de la Şos. Viziru până la Dunăre- str. Dunărea

- Cu o tramă stradală trasată cu echerul şi rigla, limitată iniţial la zona din dreapta tramvaiului şi care, prin extindere, a respectat structura parcelării din 1926, a cunoscut un ...triplu botez de-a lungul timpului, aşa cum reiese din completările nomenclaturii actuale. [Datele din paranteze au fost solicitate de Ministerul Inventarierii Avuţiilor Publice în 1939]

Aurorei: I; Ionel I.C. Brătianu; Mihail Kogălniceanu [230 ml / 12 m]

Ion Călugăru: II; General Dragalina [490 / 12]

Alecu Russo: III; Al.I.Cuza [770 / 12]

Ienăchiţă Văcărescu: IV; Dimitrie Cantemir [960 / 12]

Cernăuţi: V; Oituz [1040 / 12], Kiev

Pictor Ion Andreescu: VI; Mărăşeşti [1130 / 12]

Comunarzi: VII; Păcii [1220 / 12]

Simion Bărnuţiu: VIII; Avram Iancu [1300 / 12]

Şos. Buzăului: IX; Şoseaua Naţională Nr. 9; Bd. Victoria [1380 ml, inventariată ca şosea naţională, pietruită]

Călugăreni: X, nume neschimbat [1480 / 12]

General David Praporgescu: XI, General Praporgescu [1580 / 12]

George Enescu: XII; Domniței, Dr. Petru Groza [1680 / 12]

Nicolae Titulescu: XIII; Principele Mircea; 23 August; Scânteii [1790 / 12]

Poet Grigore Alexandrescu: XIV; Bd. Împăratul Traian [1860 / 12, inventariat de două ori, pe o parte și pe alta a liniei de tramvai]

Abrud: XV; Mihai Eminescu [1180 / 12]

Ecaterina Teodoroiu: XVI, nume neschimbat [1180 / 12]

Bărăganului: XVII; Principesa Ileana; Sergent Manole/ Manea Costin [1170 / 12]

Nicolae Iorga: XVIII; Mihai Viteazu, Suvorov[1190 / 12]

Mircea Vodă: XIX; Mihai Vodă[1160 /12]

Calea Călărașilor: XX; Șoseaua Județeană Brăila-Slobozia; 30 Decembrie

Șoseaua de Centură: XXI; Ștefan cel Mare[1800 / 12]

Castanului: XXII; Sf. Gheorghe[1080 / 12]

Gh. Constantinescu: XXIII; Regina Maria; Filimon Sirbu, Flacăra Roșie [1200 /12] (1888, Brăila-1950, București, genetician, zootehnician și medic veterinar, întemeietorul școlii de genetică animală din România, fondatorul Institutului Național Zootehnic-1926).

Chișinău: XXIV; Mareșal Averescu; Nicolae Bălcescu; Leningrad [1550 / 20, pietruită 900 m, a costat 450000 lei] Numele **Generalului / Mareșalului Averescu**, unul dintre cei 3 mareșali ai României, alături de Constantin Prezan și Ion Antonescu, era prezent în nomenclatura stradală a municipiului (așa s-a numit Calea Galați în perioada interbelică), dar și a comunei Radu Negru. Prezența sa se explică prin calitatea de om politic, uitându-se calitatea de conducător al armatei române pe frontul de la Mărășești-Mărăști-Oituz alături de generalul Eremia Grigorescu, autori ai memorabilelor „ordine” de luptă: ***Pe aici nu se trece!*** (Eremia Grigorescu) și ***Nici pe aici nu se trece!***

(Alexandru Averescu) [Alexandru Averescu (1893-1938), general de armată român. A condus armata a II-a în bătăliile de la Mărăști și Oituz (1917). Este deseori creditat pentru victoria României în Războiul de Reîntregire. Mareșal din 1931.] Promisă de Regele Ferdinand pe câmpurile de luptă de la Mărășești-Mărăști-Oituz, reforma agrară s-a împlinit în timpul guvernării prezidate de Generalul Averescu, care înființase după război Partidul Poporului. În această calitate, după demisia guvernului Al. Vaida-Voievod la 13 martie 1920, este numit ca prim-ministru, desființând parlamentul la 25 martie. Partidul Poporului obține la alegerile din 25-27 mai victoria cu 42%, formând un nou guvern, pe care-l va conduce până la 13 decembrie 1921 (A mai fost prim-ministru între 30 martie 1926 și 4 iunie 1927). În timpul guvernării sale au fost adoptate *Decretul privind împrăștierea și organizarea comisiilor pentru împărțirea pământului expropriat* (2 apr.1920) și *Legea pentru definitivarea reformei agrare în România veche* (17 iul.1921). Potrivit normelor stabilite de guvernul Averescu s-a asigurat exproprierea a 6120000 ha, dintre care 3998753 ha de teren arabil.

Sebeșului: XXV; Regele Ferdinand; Ardealului [1460 / 12]

Milcov: XXVI; Principele Nicolae; Vasile Roaită [1400 / 12]

Negoiului: XXVII; Vasile Alecsandri [1220 /12]

Nouă

Șoseaua Națională Veche, fostă șoseaua Națională

Mecanizatorilor, stradă nou creată, în zonă fiind și o alee
cu același nume

Chimiștilor, nume de alei printre blocurile din Viziru

Metalurgiei

Petroluștilor

Științei

Culturii

Creșei

Energiei

Radu Negru

Industria Sârmei, fostă Aleea Predingher (avusese o fabrica de spirt în zonă) [600 ml/15 m], pietruită în 1934, a costat 150000 lei

Malul Dunării, nume neschimbat

Calatis

Cocorilor

Lebedei

Pontonierilor, nume neschimbat [550 / 8]

Pieței, fostă Pietrei (în Viziru)

Celulozei, nume neschimbat, amintind de efemera fabrică inaugurată în 1908 și distrusă în timpul primului război mondial [550 / 8]

Odessa, fostă Pontonieri CFR (însoțea calea ferată, azi dezafectată)

C. Nottara, fostă Neagoe Basarab

Zânelor, nume neschimbat

Fluierului

Măgura

Gloriei, fostă C. Donizetti

Tazlăului, nou creată

Libertății

Tomis

Vasile Lupu, nume neschimbat (Viziru)

Radu I. Perianu, stradă nou creată [1886, com. Ulmu - 1976, București, istoric, studii de istorie regională despre raiaua Brăilei. Opera principală: *Istoria școalelor din orașul și județul Brăila. 1832-1864*, București, 1941]

Dr. Victor Dimitriu [1896-1958, medic chirurg, a creat la Brăila o adevărată școală de chirurgie, publicând peste 200 de lucrări] lipsește din nomenclatorul din 2010. La atribuire, înlocuise pe savantul sovietic I.V. Miciurin!

Azurului

Astrului, Regele Carol I [420 /20], **Zânelor**, nume neschimbat [350 / 6]

Răzoarelor, fostă Răzoare

Ciprian Porumbescu

General Gh. Avramescu, **originar din Brăila**, fostă **Fabricilor** (cum e cunoscută de lume: fostă **Ing. I.G. Cantacuzino** - de la bariera Călărași la Fabrica de Ciment [L-750 ml / l-15 ml, pietruită în 1936, a costat 200000 lei]

Drum comunal [820 / 15]

Marele Voievod Mihai [350 /6]

Zorilor [135 / 6]

Regele Carol al II-lea [380 / 6]

Dincolo de Laminorul II, între str. Mecanizatorilor și Alea Mecanizatorilor, spre Dunăre au fost atribuite tinerilor căsătoriți, conform Legii 15, locuri pe care să-și ridice locuințe într-o perioadă determinată. Interesantă este nomenclatura stradală a noului cartier: unitară ea cuprinde **numele unor foști primari ai Brăilei** (în paranteză sunt trecuți, cu aproximație, anii de primariat), după cum urmează:

- **Radu Portocală** (1922). Pe locul casei sale de pe str. Golești s-a ridicat Curtea de Conturi. O stradă din Brăilița i-a purtat pentru scurt timp numele.

- **Trandafir Djuvara** (1866-1869 și 1878)

- **Traian Țino** (1932). A fost și prefect al județului în două rânduri pentru perioade scurte.

- **Constantin Berlescu** (1874 și 1876-1877). A locuit pe str. Ana Aslan, care i-a purtat și numele o perioadă.

- **Dumitru Ionescu** (1907), mare filantrop, a donat în 1910 Primăriei Brăila Palatul D. Ionescu, astăzi Teatrul „Maria Filotti”.

- **Petre Ciucă** (președintele Sindicatului metalurgiștilor „Oțelul” de la Soc. Franco-Română, de fapt primul primar comunist al Brăilei, înlocuiește în funcție pe colonelul Paul Brătășanu la 14 noiembrie 1944)

- Liviu Macedonescu (1933-1937). Fost senator între 1927-1933, director al Conservatorului de Muzică al Societății Filarmonice „Lyra”.

- Paul Brătășanu

Dintre edilii de odinioară ai Brăilei care dăduseră numele unor străzi se păstrează până astăzi numele lui Radu S. Campiniu (fostă Municipală, fostă Fr. Engels). Fusesse deputat (1877-1878 și 1882), senator (1895-1898) și primar al Brăilei (1879-1886 și 1887-1889) și Constantin Hepites (numită un timp și Ștefan Luchian), Hepites fiind nume generic pentru o familie întemeietoare de cultură și civilizație: 1) Constantin Hepites, 1804-1890, maghistrat-primar-al orașului între 1849-1851, medic al Carantinei, proprietar al primei farmacii din Brăila, recunoscută în toată țara pentru laboratorul de analize chimice, profesor la Școala Națională de Medicină și Farmacie, autor al primului rețetar farmaceutic din România; 2) Ștefan C. Hepites, 1851-1922, Academician 1902, a întemeiat Institutul Meteorologic (1884), Institutul Metrologic (1889), Seviciul Seismologic al României (1892), Serviciul Orei (1892), din care s-a născut mai târziu Observatorul Astronomic, și Observatorul de Magnetism terestru de la Filaret (1896). Pe colț cu Ana Aslan se află casa în care s-a născut creatoarea Gerovitalului, ridicată pe locul unde fusese casa lui C. Hepites.

Strada Ana Aslan se numise și **Constantin Berlescu**, dar și **Ulița Slătineanului**, primul ocârmuitor al Brăilei, ca și Sf. Nicolae și Eliberării. Și **Radu Portocală** dăduse numele unei străzi din Brăilița, dar după ordinul (din anul 1940) *ca pe viitor să nu se mai dea piețelor și străzilor numele persoanelor în viață iar în cazul când în localitate există asemenea cazuri să se schimbe imediat denumirile, s-a anulat denumirea cu numele de Str. Radu Portocală, în cartierul Dumbrava Roșie locuri noi, dându-i-se numele de Mărășești.*

Situație precară

• **12 martie 1931:** 136 șomeri solicită, prin primăria Mun. BR., primăriei RN ajutor, fiind cu totul lipsiți de mijloace pentru existență. Răspunsul către primarul N. Orășanu: Primăria RN nu are fonduri, neputând plăti nici salariile funcționarilor proprii. *Locuitorii nu sunt împroprietăriți cu teren de cultură, ci numai cu locuri de casă, neputându-și câștiga mai ușor existența, ci numai cu munca cu brațele prin fabrici, cari în prezent sunt concediați și de acolo.*

• Adresa nr. 1087/22 aprilie 1935 către Prefectură: comuna rurală RN, înființată în anul 1926 prin împroprietărirea demobilizaților orașului Brăila cu **locuri de casă tip orășenesc în suprafață de câte 512 mp**, nu s-a bucurat de drepturile unei comune rurale, nepunându-i-se la dispoziție un islaz comunal pentru pășunat și creșterea vitelor și teren agricol pentru însămânțat plante și furaje, putând apoi comercializa produsele obținute, trebuind să cerșească la porțile Ocolului Silvic Lacul Sărat pentru a primi teren în pădurea de la Lacul Sărat. Or, arată primarul Ioan Talpeș, în chiar marginea comunei RN peste linia ferată Brăila-Buzău se afla domeniul militar al Garnizoanei Brăila, 600 ha, arendate pentru pășune și cultura diferiților particulari sau cooperative agricole, care subarendează pământul pentru pășunatul vitelor și al oilor, făcând speculă. În prezent este arendată Cooperativei agricole Cazasu, favorizată față de toți ceilalți ca instituție cooperatistă. Solicită Prefectura, care se va adresa Garnizoanei, ca la licitația din 7 mai, prin bună învoială să fie arendat comunei RN terenul la prețul oferit la ultima licitație plus 10% pe termen de 5 ani.

• 29 iulie 1935. Deși 90% din locuitorii comunei RN , muncitori cu brațele, lucrează majoritar în industriile de pe teritoriul orașului Brăila, reținându-li-se o cotizație ca ajutor de șomaj, Ministerul Muncii repartizează această cotă șomerilor din Brăila, nu și celor din RN.

- 26 iunie 1937: căsătoria a 96 de familii care trăiesc în concubinaj cu copii nelegitimi purtând numele mamei într-o singură zi dimpreună cu cununia religioasă, cu scutire de taxe

- Primarul Ioan Talpeș reia cererea la 19 febr. 1937 : atribuirea pentru islaz a terenului Min. de Război rezervat ca teren de instrucție prin bună învoială pe 5 ani, arendă anuală fixă pentru pășune. Acordul și recomandarea Prefecturii pentru 100 ha. Garnizoana răspunde la 9 iulie 1937: prin licitație, nu prin bună învoială

- Cerere către Prefectură 1941: pășunarea vitelor pe terenul numit Sărătura în pădurea Lacu Sărat sau chiar în pădurea Monumentului unde nu sunt lăstari tineri

Foamete-sărăcie 1946-1947

- Întrucât nu fuseseră incluși în tabelul inițial, la 9 aug. 1947, restul funcționarilor și personalului de serviciu din primărie și biserică solicită Președintei Filialei „Crucea Roșie” Brăila, dr. Moscu efecte din Ajutorul American (câte o cămașă, ca și ceilalți), deoarece **salariul este achitat la oficial, pe când cele necesare existenței se plătesc la negru.**

- Câteva zeci de declarații ale părinților care-și dau de bună voie copilul/copiii să fie întreținut de CARS pe tot timpul secetei, pentru a fi hrăniți în regiunile excedentare.

- 500 d persoane din 243 familii (de fapt 458) primesc 166 cutii de alimente și 1000 kg fasole (2 kg de persoană) de la Crucea Roșie Americană. O cutie conținea rația pe 20 de zile pentru 3 persoane: 4,429 kg carne; 2,938 kg cereale; 1,762 kg zahăr; 1, 627 kg marmeladă; 1,039 kg legume; 0, 397 kg cafea; 0, 361 kg lapte; 0,226 kg unt; 0, 406 kg brânză.

- 1947: lumea cea mai săracă - 76 persoane; invalizi, orfani, văduve (IOVR)-86 persoane

Centrul administrativ comunal

Publicațiune nr. 3122/1 iunie 1942: darea în antrepriză a lucrărilor de construcție a localului „Centrul administrativ comunal RN”, a cărui construcție fusese aprobată prin Decretul Lege 413/1 febr. 1941. Valoarea lucrărilor pe exercițiul în curs-5000000 lei, prin bună învoială. Prin decizia nr. 38586 / 7 iulie 1942, Prefectura, colonel Marin Ciobanu, ia asupra sa totalitatea executării lucrărilor pentru construirea în regie directă a localului „Centrul Administrativ Comunal Radu Negru”, însușindu-și proiectul, devizul și caietul de sarcini, întocmite de Comuna Radu Negru. Urmărirea lucrărilor va fi făcută de către ajutorul de primar, Dumitru Rezervă, mâna dreaptă a primarului Gheorghe Marinescu, revenit după înfrângerea rebeliunii legionare. Primăria cumpără 40 bănci - scaune pentru sala de festivități.

Inițiativa construirii centrului aparține primarului Gh. Marinescu, dar construcția a fost preluată de Prefectură, deviz estimativ la 6.VII.1942, 11000000 lei. Era singurul edificiu de acest fel din județ. În formă de „U”, cu baza mult alungită, cuprindea pe latura dinspre școala de astăzi, destinată jandarmeriei, 10 camere (dormitor jandarmi, sala de mese, cameră, spălător, bucătărie, intrare, depozit, birou șef post, cancelarie, deținuți), dublate în interior de un coridor, sală de așteptare; pe latura dinspre piață, destinată primăriei, 9 săli (intrare, postă, picher, fisc și casierie, grefă și arhivă, secretar, notar, primar/consiliu, servitor), dublate la interior de săli de așteptare, coridor și tinde. Urma corpul Ateneului, cu un etaj, compus din sala de festivități cu podium, 14,72 m / 6,00 m, la care intrarea se făcea printr-o tindă și o sală de așteptare, biblioteca, depozit, vestibul, muzeu, țesătorie (10,58 m / 5 m). O altă dispunere prevedea 7 camere pentru birourile primăriei, 3 camere pentru pretura plasei Lacu Sărat, 2 camere pentru biroul statistic al preturii, 1 cameră - percepție agenți fiscali, 9 camere - post local de jandarmi, 2 camere cămin cultural, atelier de țesături

nou înființat și 2 camere pentru dispensar (dacă nu ocupă localul vechii primăriei) sau Oficiul PTT.

Pentru inaugurarea din 4 iulie 1943, clădirea este poavazată cu 60 fanioane, fiind trimise 29 de invitații la oficialități. Inaugurarea este umbrită de refuzul Căminului cultural (președintele Căminului, directorul școlii M. Albu, și directorul acestuia, preot Dobrin), care, deși i se oferise camerele 5-6 pentru cancelarie, bibliotecă și muzeu, refuză mutarea (deși funcționa într-un local închiriat), dacă nu i se dau cheile de la sala de festivități. Aceasta este însă proprietatea Primăriei, din exploatarea ei putându-se obține fondurile necesare unei bune întrețineri. Primarul acuză anumite nereguli financiare directorului Căminului, elogiind în schimb activitatea preotului Mircioiu care a organizat un cor bisericesc și șezători duminicale.

Din 1939, Căminul cultural se numea „Mircea Marinescu”. În 1947 era condus de un Sfat compus din Gheorghe Marinescu, președinte; preot M. Mircioiu, director; și 16 membri de drept sau aleși, dintre care amintim: Ion Talpeș, primar; Nicolae Furtună, învățător; Dumitru Rezervă, pensionar militar; Marin Tudor, pensionar IOVR. Aceleași nume sunt prezente și între cei 27 de membri ai Comitetului pentru Apărarea Patriotică.

20 oct. 1948: sala de festivități – salon de nuntă (taxă comunală de lei 2000 și 500 lei pentru Căminul cultural).

21 dec. 1948: Festival artistic închinat sărbătoririi a 69 ani de la nașterea Generalisimului I.V. Stalin. Cuvântul de deschidere rostit de preotul Dobrin Nicolae

Celebrarea sărbătorilor, prin note telefonice de la Pretură sau Prefectură: Serviciu în fața bisericii pentru sfințirea apelor pe 6 Ian. 1948; „Te Deum” de ziua Unirii; pastorală lui Justinian, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei, președinte al Sfântului Sinod și locțiitor de Patriarh al României din 9 Mai 1948, care se încheia cu îndemnul: *Priviți cu încredere spre luminoasele orizonturi ale scumpei noastre R.P.R. și vă bucurați cu bucurie mare la această strălucită sărbătoare a cuceririi*

independenței și a libertății sale. Uniți în Dumnezeu, cu cuget curat și în doriri sfinte pentru poporul și țara noastră, păstorul vostru sufletește vă dăruiește îndelungată sănătate și vă trimite arhieresti binecuvântări.

În fiecare duminică, ședințe educative cetățenești, 2 ore de la 4 la 6, prezidate de primar. De ex., duminică 8 febr. 1948:

- a) Cronica politică internă și externă a evenimentelor din cursul săptămânii precedente-dl. C. Gavriluță
- b) Chestiuni economice: Răsadnice și platforma de gunoi, importanța lor; Pomicultură: îngrijirea pomilor fructiferi. 30 minute. Albu Mihail, directorul școlii
- c) Alfabetizare: foloasele și obligativitatea învățământului primar. Furtună Nicolae, învățător
- d) Producție artistică: Echipă trimisă de C.S.județean, promisă de tov. Tonculescu Petre

Astăzi, clădirea necesită lucrări de consolidare, biblioteca fiind închisă de peste un an iar sala de festivități, inutilizabilă.

• **20 nov. 1942. Ajutorul de primar D. Rezervă** trimite postului de jandarmi spre execuție-scoaterea la muncă de folos obștesc-lista întocmită de directorul școlii M. Albu cu 94 de părinți ai căror copii nu frecventează școala din rea voință. O altă listă cu numele a 120 de părinți este trimisă la 21 X 1943.

• **4 ian. 1943. Administrația Pescăriilor Brăila** solicită lista celor care umplu ghețăriile cu gheață extrasă din apele Dunării pentru a fi taxați, deoarece este vorba de un „furt din patrimoniul statului”.

• **26 iulie-25 aug. 1944:** recensământul câinilor pentru combaterea turbării. Tabelul include impozitul anual: pentru un câine-780 persoane, câte 200 lei; pentru al doilea câine-400 lei.

• **1944-1945, jafuri comise de ostași Armatei Roșii sovietice eliberatoare:** de la Pretura Radu Negru la 10 sept.1944, o vacă roșie; la 15 sept. 1944, un cal roib. Un raport al primarului

Ioan Talpeș din 17 sept. 1945: bunurile ridicate de autoritățile sovietice fără formă, între 1 iulie și 31 aug. 1945, valorau 15713 400. Menționăm din tabelul celor 43 de locuitori jefuiți: Marinescu Gheorghe, pensionar, str. Domniței nr. 2.-250 kg floarea soarelui, 4500 kg dughie, o bovină, 14 păsări; Marin Tudor, cârciumar, Domniței 20- 30 de scaune lungi în valoare de 300000 lei; Rezervă Dumitru, econom vite, Oituz 20-6600 kg dughie, 660000 lei

Întreprinderi existente în nov. 1947: *La Stejarul, România forestieră, Orezul, Industria Sârmei, I.G. Cantacuzino, șantierele navale Sovromtransport și Inginer Cerchez.*

• **Recensământul tuturor întreprinderilor din comună, martie 1948 (cu 3 luni înainte de naționalizare):** Industria Sârmei, Fabrica de Cement „Stânca” (nume schimbat), La Stejarul. Fabrică de cherestea, Nava Roșie și Șantier SRT-construcții și reparații navale, Banca Populară „Notarul”, Presa de ulei naționalizată nr. 12 (Pascu Gh. Ioan - fost proprietar), Coop. „Sporul” (alimente, îmbrăcăminte, băuturi), Frizeria tineretului, Împ. Traian 11, Brutăria lui Teofrast Tsacariseanu, Mihai Eminescu 18

- Cărciumi-restaurante-comerț cu băuturi, anul înființării: Gheorghe Ursan, 1934 (Șos. Vizirului 19); Tudor Marin, 1939 (Domniței 20); „La Marioara”-Tudor Cârnu, 1936 (Șos. Vizirului 17); Stoica Bâja, 1941 (Șos. Vizirului 31); Constantin Ionescu, 1931 (Șos. Vizirului 50); Marin Răducan, 1945 (Șos. Vizirului 27); Constantin Purice, 1942 (Șos. Vizirului 33); Cucu Ion (V. Alecsandri 17); Drăgușin Constantin (Victoriei 36)

- Băcăanii: Gheorghe Cialăcu, din 1934 (Victoriei 44); Mihail Avram, 1945 (Ardealului 72); Jipa Ion (Domniței 41); Bălănescu Ștefan (Victoriei 28); Nicolae Vasile (Șos. Vizirului 82); „La Lenuța” - Ion Constantinescu (D. Cantemir 26); Stoica Stan Lupașcu (Călugăreni 88)

- Zarzavagerii: Nicolae Ghioală (Victoriei 28), Paraschiv Marioara (Ardealului 31)

- Vărării: Mârza Dumitru (Șos. Vizirului 130); Constantin Petru (Șos. Vizirului 114)

Fișa comunei - 8 martie 1948, primar Ioan Talpeș

Populație: 4696; nr. gospodării: 1339; căruțe: 78; camioane:5

Animale: cai 187, boi 6, vaci 79, oi 1327, porci 106, păsări 2150

Stare economică: Presă de ulei cu curent electric, capacitate de producție 24 ore-1500 l; darac de tras lână, nu funcționează, 15 kg; Fabrica de cherestea „La Stejarul”, 52 mc; Fabrica de tras sârmă și furci; 20 vag sârmă și fier beton, 5000 bucăți furci; 2 șantiere navale cu 1200 salariați; 11 cârciumi, de la care s-a încasat ca arendă 81960 lei; Cooperativa „Sporul”-575 membri capital subscris-575000 lei, capital vărsat-77130 lei.

2 școli primare: 1-local propriu, 2-local închiriat; frecvența - 422 din 572 înscriși, 15 învățători și învățătoare; cursuri de alfabetizare la întreprinderile din oraș și comună

Cămin cultural: 2 camere în Centrul administrativ, are la dispoziție sala de festivități; biblioteca-195 cărți.

Anii 1948-1949, Comunizarea

• **Decizia nr. 9359 / 16 dec. 1948, prefect Ion Patrichi:** înlocuirea din funcție a membrilor comisiei interimare pentru lipsă de activitate și delăsare: Ene Gheorghe, Chiriac Gheorghe, Preda Maria, Traian Ionescu, Tudor Radu, Cotigă Dumitru și Furtună Nicolae cu Ion Ștefan, Cucu Petrache, Tonciulescu Petre, Mucea Aurica, Enciu Ion, Straton Nicolae, Ceamă Teofil

• **Căminul cultural a fost rebotezat, ca și străzile, *Ilie Pintilie***, în paralel circulând și sub numele de ***Ateneul Ilie Pintilie***. Documentele menționează pentru cămin și numele de ***Donca Simu***.

• **Biroul IOVR** înregistrează 78 invalizi (26 din 1916-1919), 109 văduve (39 din primul război) și 3 copii orfani.

- **Cooperativa „Sporul”** are ca obiect de activitate aprovizionarea, producția și desfacerea produselor agricole.

- 1949-Comitetul provizoriu al comunei suburbane Radu Negru are în frunte din 1945 tot pe Ioan Talpeș. Întocmea planuri de muncă lunare și trimestriale.

- Buget 1949: venituri=cheltuieli=2930206 lei

- Comuna număra 4921 suflete și 1429 capi de familie.

- Decizia 1092: înființarea de la 1 iulie 1949 în localul locuitorului Stoica Bâju din Șos. Vizirului nr. 31, fost restaurant, *Întreprinderea Economică de interes local cu denumirea „Restaurant comunal cu tot felul de băuturi spirtoase și gustări”*.

- *Frizeria comunală prin decizia nr. 822 din 1 oct. 1949, str. Împăratul Traian nr. 11. Meșter Stoica Ion, domiciliat pe Filimon Sîrbu nr. 24. Avea ca ucenic pe Buga Gheorghe, n. 1930. În august a 734 clienți, sold-2957 lei*

- **Lucrări de investiții (proiect) - trim. III 1949**

- *construirea din nou a gardului de lemn de la școală*
- *prelungirea cu încă 500 ml a conductei de apă și facerea unei noi conducte de apă de 200 ml în cartierul Celuloza*
- *prelungirea traseului electric pe o distanță de 3000 ml pe străzile 30 Decembrie, Vasile Alecsandri, Vasile Roaită, Ardealului și Filimon Sîrbu*
- *plata abonamentului pentru furnizarea curentului electric (280000 lei/an 1949), redus la 32000 lei*
- *construirea platformei de gunoi*
- *18 aug. 1949: se cere construirea unui nou local de școală cu 4 clase și sală de gimnastică. Necesari-3000000 lei*
- *Se cere trecerea brutăriei naționalizate de sub tutela Comitetului Provizoriu Orășenesc în administrarea comunei*
- *Contribuția în muncă pe 1950 pentru întreținerea și refacerea drumurilor comunale: 5 zile, cu posibilitatea de răscumpărare în bani între 60 și 90 lei/zi muncă*

• **Raportul de activitate al organizației PMR, iulie 1949, secretar Ioan Talpeș**

- organizația de bază locală numără 35 membri, din care activează între 28-32 membri, cu 4 grupe și 5 agitari
- Căminul cultural a plătit 9980 lei pentru realizarea a 75 lozinci mobilizatoare de către pictorul Stelian Constantin, pentru cămin și primărie. 3 echipe artistice: cor-34 membri, dans-9 tineri, teatru-12
- ARLUS-447 membri. În iulie 1949, încă 40 membri, în total-487. În aceeași lună, s-au difuzat: reviste - 31 - „Veac nou” și 1 - „Analele Româno-Sovietice; broșuri – 19 „Tânărul colhoznic”, 8 - „Gândirea creatoare”, 1 – Cultura sovietică, 1 - Arhitectura Veche Rusă
- UFDR-75 membre
- Frontul plugarilor-170 membri
- UTM-28 membri

Puncte de reper de ieri și de astăzi

Calea Călărașilor: XX; Șoseaua Județeană Brăila-Slobozia; Șoseaua Călărași- Brăila; Șos. Vizirului, 30 Decembrie.

Calea Călărași(lor) fusese botezată de Berroczy, la 1834, **Route Silistra/Calea Silistrei**, după numele portului de la sudul Dunării, de pașa din Silistra depinzând comandantul cetății Ibrail. Silistra avea drept corespondent pe malul stâng al Dunării localitatea Călărași (Călărași, Călărași / Mai mult praf decât oraș!), după numele căreia s-a botezat strada, așa cum indică și astăzi bornele kilometrice. Traseul acestei străzi, paralel cu Dunărea, a determinat, după cum afirmă dr. Ionel Căndea, însăși așezarea orașului, locuirea coborând de la nord la sud.

La capătul arterei Route Silistra se afla Poarta Pandurului (1789), numită așa deoarece dădea în vadul Pandurului de unde se deschideau drumul spre Cuptoare și drumul spre Odaia Vizirului. În 1858, pe planul Islazului, este notat: Bariera Silistra. Dincolo de zidul cetății - Bd. Al.I.Cuza de astăzi - și până în Parcul

Monument, în planul cetății executat de ofițerul austriac Johann von Vermatti în 1789-1790, este menționat numele unei mici așezări - Cuptoare, nume provenit, probabil, de la existența unor cuptoare pentru arderea ceramicii.

În 1885, Calea Silistrei devine Calea Călărașilor, numită așa pentru că, se zice, „pe această adevărată cale triumfală a orașului au trecut soldații și ofițerii Regimentului 5 Călărași”, coborând apoi pe strada Portului (azi Împăratul Traian) către podul de pontoane care ducea la Ghecet, reluându-se astfel stăpânirea asupra Dobrogei.

Adresa nr. 3100/5 august 1878 a Primăriei Brăila, semnată de primarul R.S. Campiniu, indică totuși un alt traseu. O reproducem mai jos din volumul „Documente”, I, p.364.

« *Domnilor consiliari,*

*Domnul prefect al județului, prin adresa cu nr.6586, îmi comunică că mâine, duminică, la 6 curent, orele 6 p.m., sosește în acest orașiu **Regimentul 5 de călărași**, în care cea mai mare parte sunt militari din județul și urbea Brăila, destinși în câmpul de onoare unde au reputat victorii ce fac parte din marea luptă a independenței noastre naționale.*

*Subsemnatul, având plăcuta ocaziune a inconștiința aceasta d-voastră, **vă rog, domnilor consiliari, ca binevoind să fiți și domnia voastră preșiți la bariera București pentru întâmpinarea acestor oșteni.** [...] »* Or, bariera București corespundea străzii **1 Decembrie** de astăzi...

S-a numit **Silistra/Călărași** după ținta/direcția către care se îndrepta sau dinspre care se venea, precum și, arată muzeografa Elena Ilie (art. cit.), după poarta prin care se intra în cetate : *Poarta Silistrei* sau *Poarta Pandurului*. Cu timpul, plecând tocmai de la aceste direcții, s-a spus : **Calea Galați și Calea Călărași, numele fiind apoziții în nominativ (corect !), genitivul trimițând la existența pe traseu a unor călărași / a unei unități de călărași, ceea ce nu este adevărat.**

În anii interbelici s-a numit „**Nicolae Gr. Filipescu**” iar, la moartea *tătucului Stalin, când Brașov devenea orașul Stalin, „Generalissimul I.V. Stalin”*, după care s-a revenit la vechea denumire.

Nicolae Gr. Filipescu (n. 5 decembrie 1862, București - m. 14 octombrie 1916, București), fiul vornicului Grigore Filipescu din comuna Filipești, căreia i-a dat numele, un nume uitat, care a contribuit însă decisiv la Făurirea României Mari. Om politic, gazetar, publicist și orator de mare talent, deputat, ministru în mai multe rânduri, primar al Brăilei și al Bucureștiului. În perioada neutralității României, a susținut cu fervoare intrarea ei în primul război mondial de partea Antantei, în vederea înfăptuirii idealului național – Marea Unire. Au rămas în istorie cuvintele adresate regelui Ferdinand: „**Ori te-ncoronezi la Alba Iulia ori mori pe Câmpia Turzii !**”.

Autobuzele din județ aveau ca primă haltă la intrarea în Brăila pe drumul Vizirului reperul topografic **Costică Ionescu**, proprietarul unei cârciumi, la capătul străzii Chișinău, unde sătenii veniți cu marfă în oraș opreau de două ori: la sosire, pentru a-și face curaj, și la plecare, de bucurie sau de necaz în funcție de mersul negoțului. Aici, la sărbători se înălțau *dulapuri* spre bucuria copiilor care plăteau, în natură, cu ouă roșii.

***La Ionescu** avea loc permanent un război al șprițurilor, al contrabandiștilor de pește și al încăierărilor cu celebrul comisar Belu, dar și cu patrurile sovietice: rețineri, arestări, focuri de armă, anchete, pentru că, din când în când, câte un soldat sovietic era împușcat sau înjunghiat.* (Ion Bălan, op. cit., p. 7).

A fost și este o arteră comercială, în martie 1948, existând următoarele unități - cârciumi-restaurante-comerț cu băuturi: Gheorghe Ursan (Șos. Vizirului 19); „La Marioara”-Tudor Cârnău (Șos. Vizirului 17); Stoica Bâja (Șos. Vizirului 31)-devenită la 1 iulie 1949 *Întreprinderea Economică de interes local cu denumirea „ Restaurant ul comunal cu tot felul de băuturi*

spirtoase și gustări”; Constantin Ionescu – înființată în 1931(Șos. Vizirului 50); Marin Răducan (Șos. Vizirului 27); Constantin Purice (Șos. Vizirului 33); băcănia lui Nicolae Vasile (Șos. Vizirului 82); vărăriile: Mârza Dumitru (Șos. Vizirului 130); Constantin Petru (Șos. Vizirului 114)

Dincolo de Costică Ionescu cartierul s-a dezvoltat și se dezvoltă de-a lungul șoselei, până la Centură, cu imobile de diferite nivele, cu diferite destinații. Pe vizavi, erau grădini de zarzavat, zona fiind trecută pe diferite planuri sub numele de OSĂRIA (datorită vreunui cuptor de ars animalele).

Zona de la stația de întoarcere a autobuzului 4 – Biserica Sf. Apostol Andrei se numește de către poporeni *Mogador*, urmând după *Pistruiatu*. Dacă ultimul nume e familiar datorită reluării la TV a filmului omonim, despre primul nu se mai știe nimic. În fapt, numele evocă titlul unui serial de succes, difuzat prin anii 1970: *Cei din Mogador / Les Gens de Mogador*, regizat de Robert Mazoyer după romanul Elisabetei Barbier, o coproducție franco-germano-elvețiano-canadiană, în care, pe parcursul anilor 1870-1914, femeile din domeniul provincial Mogador, Julia, Ludirine și Dominique, reprezentând 3 generații, iubesc, sunt înșelate, își petrec soții la război, nasc, suferă, mor, lăsând locul descendentelor cu destinele lor proprii. Care va fi fost motivul pentru care fantezia populară a preluat numele nu se mai știe. Nu ne rămâne decât să ne întrebăm: pentru sonoritatea exotică a numelui sau pentru că domeniul reprezenta un loc diferit față de blocurile din jur ? Să mai amintim, fără legătură cu filmul, că Mogador este numele unui oraș portuar marocan de la Atlantic cu 70000 locuitori, dar și al unei cafenele din Manhattan, ultima trimitere aducându-ne aminte de existența în cartier a unui *Bar de zi*, pronunțat cu haz, legat: *Bardezi* !

În 1925, în cartierul Clony, cuprins între calea ferată Cantacuzino și Divizia a 10-a / Spitalul Militar / azi o unitate militară de marină (care a ridicat și o frumoasă capelă cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” în memoria eroilor marinari), au

fost împroprietăriți o parte din ofițerii garnizoanei, care și-au construit case, între aceștia fiind și defunctul general Macri, fost comandant al Diviziei a 10-a. Erau case trainice, încăpătoare, care atrag și astăzi privirea, construite în anii 1930, între strada Odessa / linia de tren dezafectată care ducea la Fabrica de Cement Cantacuzino și unitatea militară amintită, între care și casa generalului Macri, asigurate la Societatea Adriatică de Asigurări din Triest, cum citim pe fațada imobilului de la 225, parțial demolate, înlocuite cu un service și un magazin de piese auto. În stare excelentă se află pe Ciprian Porumbescu o clădire din 1933: *Stația didactică și de cercetare ecologică a Universității București*. Depășind Calea Călărași pe strada Răzoare descoperim un caracter rezidențial liniștit, cu imobile ocrotite de ziduri de cetate ale unor directori plini sau adjuncți de mari unități din oraș, ca și mignona clădire cochetă a Fundației „Pro homini”, adăpostind Căminul Sfatul bătrânilor. Liniștea poate fi turburată doar de râsetul unor trecători, dinafara zonei, provocat de ghiveciul denumirilor străduțelor: Ciprian Porumbescu, Răzoare, Vlad Țepeș sau Fluierului.

Pe Șos. Buzăului, înaintând spre Radu Negru, în prelungirea str. Călărași, descoperi singurele clădiri păstrate din perioada interbelică: **Societatea de patronaj**, devenită Casa de copii / Centrul de plasament nr. 4, azi Complex de servicii pentru copii cu dizabilități „Pescărușul” [În 2001, inventarul bunurilor imobile înregistra ca suprafață construită-624 mp și suprafață totală, 8965 mp; acoperiș tip șarpantă, fundație piatră de râu și cărămidă, planșeu bile lemn cu așternut lemn și glet ciment] și Centrul de îngrijire și asistență pentru persoanele adulte cu handicap, ambele aflate în subordinea Direcției generale de asistență socială și protecția copilului, meritând a fi promovată în rândul monumentelor de arhitectură, **și Centrul militar județean Brăila**.

Până la calea ferată ce ducea în cartierul Fabricilor, s-au aflat Ocolul silvic și Leagănul „Principele Mircea” pentru copii

sugaci iar dincolo de aceasta, Societatea de Patronagiu care se întindea până la Șos. Națională Veche.

Tramvaiul Brăila-Galați, inaugurat la 12/25 iunie 1900, străbate strada Grigore Alexandrescu, fiind flancat de blocuri pe stânga și case individuale pe dreapta. Unde astăzi s-au ridicat blocurile 21 și 22, pe str. Grigore Alexandrescu, drept stația de tramvai, era **băcănia-cârciumă a lui Buf**. Care va fi fost numele adevărat nu se mai știe. Puteai cumpăra pâine sau un pahar cu vin rece, de la răcitorul cu gheață. Era situată vizavi de Regimentul 5 Grăniceri, care avea în vecinătatea lui Buf un teren de instrucție și de fotbal, ca și niște dependințe, despărțit doar printr-o poartă. La Buf, își făceau vad ofițerii, dar și recruții de rând.

Doina Popescu-Brăila, n. 16 oct.1968, în cartierul Radu Negru, pe strada Leningrad, fostă General Averescu, astăzi Chișinău, axa de est-vest a cartierului, profesor de matematică, pilot, jurnalist, blogger, manager de firmă, scriitor, a irupt în literatură cu romanele *Comisia Zürich* (2009), *Dumnezeu era în vacanță* și *Ardei iuți*, apărute împreună cu volumul de povestiri *Copilul Dunării* în anul 2010 (3 volume într-un an!), propunând o specie literară nouă – *proza afurisită*. A stârnit numeroase aprecieri elogiative: *un scriitor de forță, un talent autentic, un scriitor valoros care și-a câștigat publicul prin stilul său direct* etc. **Mândră de locul său de baștină, scriitoarea reconstituie tablouri de epocă din vremea răposatului cu talent de veritabilă cronicăreasă a cartierului**, în care *viața se scurgea monoton: copiii jucau ascunsă printre copaci așteptând să aducă gaz la găzărie, femeile la cumpărături la Aprozar sau Gostat ori poate la coadă la Zeculeasa pentru găini iar bărbații, conștiincioși, seară de seară, la Cățeaua leșinată*. Vedeta cartierului în zona Leningrad era *Richard Zeca, un puști bine hrănit, bătaș vestit, a cărui putere provenea din forța financiară a mamei-negustoreasă de găini în splendidele vremuri comuniste, când vânzătorii de păpică erau un fel de semizei* (Richard-prinț de Radu Negru”). Nu sunt omise nici episoadele de violență:

cafturile dintre clanurile lui Șulică și Umberto sau prezența lui Blondu, violatorul nr. 1 al Brăilei, macaragiu la Șantierul Naval, fruntaș în producție, care, după ce-și schimba salopeta și se gătea frumos, pleca la cuceriri. Au fost 11 violuri reclamate și anchetate, dar multe femei, de rușine, n-au mărturisit nenorocirea. O altă întâmplare din anii 1973-1974 („Radu Negru - Vestul sălbatic al Brăilei”) are un iz tragi-comic. În condițiile în care Codul eticii comuniste interzicea orice legătură amoroasă nematrimonială, în Pădurea Stejarul, cei care aveau mașini practicau *amorul clandestin de cursă lungă sau de sfert ...neacademic*. Atunci, *niște băieți cu dresuri de damă pe față îi jefuiau metodic pe amorezi: ceas, portofel, pantofi, verighetă, ghiul, roată de rezervă, casetofon auto, bijuteriile damei și de multe ori chiar... cucoana. Și cum nimeni nu era în poziția de a reclama, păgubașii își înghițeau umilința și paguba în tăcere*. De-abia după depozedarea de pistol a unui milițian, „jaful” a încetat prin intervenția operativă a Capitalei.

Evocări ale comunei suburbane Radu Negru aflăm și în serialul **Băieți de cartier** al ziaristului cu vechi state în presa brăileană, Mitrea Ghinea, apărut în „Actualitatea”, și în volumul de proză memorialistică **Securist pe lista morții** al lui Ion Bălan.

Radu Negru (Nae A Vasilescu, 1929)

Comună cunoscută, mai bine, sub numele de *Cartierul demobilizaților*. Pe terenul comunei Brăila, situat între grădina Monumentului, plantații și șoseaua Brăila - Viziru. Primăria Brăila, proprietara acestui teren, l-a parcelat și l-a vândut, pe un preț redus, demobilizaților cari nu aveau proprietate în oraș.

Cartierul demobilizaților aparținea comunei Nedelcu Chercea. Populația locală, însă, a ținut să aibă comună proprie și în 1926 s-a dezlipit de comuna Nedelcu Chercea, devenind independentă sub numele de *Radu Negru*.

Locuitorii acestei comune sunt orășeni, muncitori, meseriași, lucrători prin fabrici. Deși la început toate construcțiile

s-au făcut cu un aspect de sat, se speră cu timpul că comuna Radu Negru se va orășeniza.

Biserica nu este în comună. Se strâng fonduri. Este o școală mixtă și o grădiniță de copii.

Populația comunei este de 645 familii cu 2275 suflete.

Budgetul comunei este de lei 1 103 430.

Familii întemeietoare

Simionescu

În anii 1930, strada **Principele Mircea** (botezată de comuniști întâi **23 August** și mai apoi **Scânteii**, numită astăzi **Nicolae Titulescu**) părea a fi centrul civic al comunei rurale Radu Negru, de vreme ce aici la numărul 34 de astăzi (unde se află Grădinița Nr. 51,, Albă ca Zăpada” și unde, după război, mai funcționaseră un dispensar și un cămin de copii) se afla Primăria [Vatra-512 mp, S. clădită-126 mp] iar la numărul 42, postul de jandarmi (care, în 1941, avea 12 jandarmi), în casele familiei Neamțu - Popescu, unde în timp au funcționat o cârciumă și o brutărie.

Trama stradală cunoștea modificări importante: Șoseaua Națională, respectiv Șoseaua Buzăului, o cotea prin spatele Liceului de Chimie, pe locul căruia se întindea pădurea Monumentului, defrișată odată cu construcția Școlii Profesionale de Chimie, unde erau școliți viitorii muncitori de la Combinatul Chimic. Porțiunea de stradă ce pleacă din Șos. Buzăului, drept Spitalul Județean, și se termină în linia de tramvai poartă și astăzi numele de *Șoseaua Națională Veche*. Tot aici își ridicaseră locuințele notabilitățile comunei rurale Radu Negru: primarul Gheorghe Marinescu pe Șos. Națională colț cu Domniței, azi George Enescu, și notarul Tudor T. Marin, cunoscut de locuitori sub numele de *Tudor Notaru*, aflat în registrul 1/1926 al *împroprietărilor la capitolul demobilizaților, strada XIII, lotul 811*.

La numărul 45, pe str. Principele Mircea, vizavi de Jandarmerie și Primărie, și-a ridicat Tudor Notaru în 1929 casa, care-și a păstrat intactă structura în partea dinspre stradă. Aici s-a născut, în 1932, Luiza Tudor, căsătorită în 1952 cu Nicolae Simionescu. Aici s-a născut în 1955 Aurel Gabriel Simionescu, actualul Primar al Municipiului Brăila, și tot aici a văzut lumina zilei Aurora Simionescu, savant de renume universal. Casa lui Tudor Notaru este cunoscută astăzi drept casa primarului. Străzii nu i-a venit încă rândul la canalizare, dar, în schimb, este prima dezapezită, lucru normal, pentru ca edilul șef să poată conduce treburile urbei indiferent de starea vremii.

Marin Tudor era originar din satul Băile, jud. Buzău, fiind al doilea născut dintre cei nouă frați, împrăștiați în toată țara. Învățase 7 clase iar în armată a ajuns subofițer-plutonier major. Se va căsători în 1914 cu Maria Alexe, domiciliată în str. Luminii (azi, Mihai Bravu), provenită dintr-o familie cu 9 copii, 8 fete și 1 băiat. Tudor și Maria au avut 3 copii: Mircea (n. în 1914, absolvent al Liceului „Nicolae Bălcescu”, student, sublocotenent, mort în cel de-al doilea război, decorat cu *Steaua României* și *Mihai Viteazul*, avansat locotenent *post mortem*), Aurora (căs. Buhociu, farmacistă pe Calea Galați, Complexul „Modern”, în vârstă de 89 de ani) și Luiza, născută în 1932, absolventă a Liceului de Fete, azi „Gh. Munteanu - Murgoci”. Fiind cea mai mică, a primit ca moștenire casa, în care a și rămas și în care s-au născut urmașii sus-menționați, confirmând parafraza celebrei zicale: *Nasc și-n Radu Negru oameni!*

Odată cu intrarea în vigoare la 1 ianuarie 1930 a *Legii pentru organizarea administrației locale din anul 1929*, care transforma comuna Radu Negru în sat cu consiliu din cadrul comunei Nedelcu Chercea, Tudor Marin este numit de prefect notar al comunei nou înființate, în adresa din 2 febr. 1930, precizând că a cerut Ministerului ca actualul notar al comunei Radu Negru să fie dispensat de studiile cerute prin Legea pentru organizarea administrației locale.

Pisania Bisericii „Sfânta Treime” îl consemnează între ctitorii acesteia iar, după înălțarea Centrului Administrativ, îl aflăm membru al sfatului Căminului Cultural.

Luiza Tudor a lucrat în învățământ ca suplinitoare, împrejurare în care și-a cunoscut viitorul soț. Cea mai mare parte a activității și-a desfășurat-o la Liceul de Chimie în funcția de secretar șef (1966-1987), timp de 21 de ani. Fusese încadrată din momentul semnării deciziei de înființare a școlii, odată cu directoarea, prof. Popescu Margareta, restul cadrelor funcționând în primul an la plata cu ora.

Vatra casei, conform parcelării inițiale în vederea împroprietăririi demobilizaților, de 16/32 m (512 mp) a fost sporită prin cumpărarea unui lot vecin, având în prezent 1024 mp. În anii 1930, pe loturile împroprietărite, nu-și ridicaseră toți case, existând multe locuri virane, locuri de joacă pentru copii, către Negoiului, Grigore Alexandrescu (fostă Împăratul Traian), strada tramvaiului, și Domniței (devenită Petru Groza, astăzi, G. Enescu), dar și pentru ȣiganii nomazi, cu corturi, care mai dădeau de lucru jandarmilor și ale căror soții colindau „comuna rurală” făcând troc: mărgelile contra ouă. Vetrele s-au ocupat cu timpul, în prezent asistând la fenomenul de înjumătățire a loturilor, casele ridicându-se pe jumătăți de locuri: 8m /32 m !

Familia Simionescu era originară din Roșiori, plugari, 5 copii, între care cel mai mare avusese 6 copii, 5 aflându-se și astăzi în viață. Practica agricultura și cizmăria în greii ani de început ai comunismului. Așa se face că Nicolae, cel mai vârstnic dintre copii, după ce studiasse 6 clase la Seminarul din Galați, desființat la reforma învățământului din februarie 1948, a terminat clasele X-XI la liceul „Nicolae Bălcescu” (promoția 1950), dar n-a mai continuat studiile din cauza situației materiale a părinților. A lucrat 7 luni la cooperativa din sat, fiind dat afară ca „pui de chiabur”. Încorporat la detașamentele de muncă, a fost amânat, ajungând furier la Comisariatul militar din Însurăței. Mai apoi, a funcționat în învățământ, unde preda matematica: 1 an la

Bordei Verde, 2 ani la Constantin Gabrielescu, coleg cu viitoarea soție care predă științele naturii și chimia, și 1 an la Cireșu, de unde, fiindu-i însărcinată soția, a venit la Brăila, calificându-se în domeniul financiar-contabil prin cursurile organizate la nivel central de către Ministerul Industriei Alimentare. A lucrat la Vinalcool, timp de 33 de ani, până la ieșirea la pensie în 1988, în toată regiunea Galați și în județul Brăila, în funcțiile de contabil, șef serviciu financiar și contabil – șef de secție.

Simionescu, Aurel-Gabriel (n. 9 dec. 1955, Brăila), inginer mecanic. A absolvit Școala Generală Nr. 2 (1970) și Liceul „Gheorghe Munteanu - Murgoci” din orașul natal, apoi Facultatea de Mecanică a Universității „Dunărea de Jos” din Galați (1980). Doctor în economie (2001). Specializări interne [Școala Națională de Studii Politice și Administrative - Universitatea București (1990-1992) și Institutul Național de Cercetări Economice - Academia Română (1996-2001)] și externe [SUA - Structuri asociative în administrația publică, Franța-Protecția copilului, Cehia - Descentralizarea administrației locale]. Funcții: activitate politică pe linie de tineret în județul Brăila (1985-1989); șef serviciu și director general la SC Dunacor SA (1992-1995), director general Bursa de mărfuri generale (1995-1996), președinte al Consiliului Județean Brăila (1996-2004), senator în Senatul României (2004-2008), primar al Municipiului Brăila (2008-în prezent), conferențiar la Facultatea de Inginerie din Brăila și la Universitatea „Constantin Brâncoveanu” Brăila. Domenii de competență: managementul restructurării societăților comerciale și regiilor autonome în contextul tranziției; managementul administrației publice cu accent pe descentralizare și regionalism; dezvoltarea euroregională în contextul aderării la UE. Participări cu lucrări la întruniri științifice și colaborări cu mass-media locală și centrală. Participare la proiecte: MACRO ECOS OUVERTURE, FIDEL-INCAF PHARE – PARC INDUSTRIAL ZONA LIBERĂ. Cărți publicate: *Managementul administrației publice* (1999),

Management public și administrație (2001), *Strategii de restructurare și privatizare a întreprinderilor industriale mari* (2001 - teză de doctorat), *Introducere în marketing* (2002). Lucrarea *Cooperarea transfrontalieră, instrument de aderare la Uniunea Europeană* a fost nominalizată la Bruxelles și prezentată la Conferința Comitetului Regiunilor Uniunii Europene, București, oct. 2001. Distins cu Diploma și Medalia de Excelență, acordate de Consiliul Local Municipal (2003), Diploma de Excelență cu prilejul centenarului UGIR (2003) și Ordinul Național „Pentru merit” în grad de cavaler (2004). [Toader Buculei, *Prezențe brăilene în spiritualitatea românească*]

Simionescu Petruța, profesor inginer, cea mai longevivă directoare de liceu din județul Brăila. În 1990, Liceul „Nicolae Iorga” renunță la profilul industrial naval, redevenind teoretic. Atunci, specialiștii, în frunte cu inginera S.P., hotărăsc crearea unei noi unități, care va fi botezată „Anghel Saligny”, creatorul podului de la Cernavodă și al docurilor Brăilei, unde a utilizat la construcția celulelor, pentru prima dată în lume, betonul armat.

Simionescu, Aurora (n. 21 septembrie 1983, Brăila)

Omul anului în 2008, cunoscută în întreaga lume după ce a descoperit o particulă de univers, este acum bursieră la NASA și cercetează la Universitatea Stanford roiurile de galaxii, folosind îndeosebi observații în domeniul razelor X, lungimi de undă în care a fost descoperită *gaura neagră, care nu pune însă în pericol Pământul*, după cum ne-a asigurat astro-fiziciană, ferindu-se însă să intre în detalii. Teza ei de doctorat se referă la descoperirea materiei lipsă din univers, așa cum a demonstrat într-un articol publicat în revista *Astronomy and Astrophysics Letters* din mai 2008. Brăilenii au putut asista la nunta omului de știință, săvârșită în foisorul din Grădina Publică și oficiată de Primarul Municipiului Brăila, nimeni altul decât tatăl Domniei Sale. Dincolo de ceremonial, vă invităm să-i cunoașteți C.V.-ul exemplar, dovadă că **încă se nasc și în Brăila oameni**.

În prezent

NASA Einstein Fellow la Institutul *Kavli* pentru astrofizică și cosmologie (KIPAC), Stanford University

Educație

- Doctorand la Institutul Max Planck pentru Fizică Extraterestră pe tema *Interacțiunea dintre nucleii galactici activi și gazul difuz din clusterelor de galaxii* sub îndrumarea Prof. Dr. Hans Böhringer - Aug `05-Jun `09
- Studii universitare cu concentrațiile Fizică și Științele Pământului și Astrofizică la International University Bremen, Germany. Pregătirea tezei de licență cu tema „*Câmpul magnetic în clusterelor de galaxii*” sub îndrumarea Prof. Dr. Marcus Brüggen - Aug `02-Jun `05
- Titlul de *Bachelor of Science* conferit de International University Bremen, Germany - Jun `05
- Bacalaureat la C.N. „Gh. Munteanu-Murgoci” Brăila, cu media 9,80 - Jun `02
- Bursă oferită de Fundația Söros pentru un an de studiu la Deerfield Academy, Deerfield, Massachusetts, USA - Aug `00-Jun `01

Experiență de muncă

- Îndrumătoare a două studente practicante și a două teze de licență pe proiecte de cercetare a emisiei în raze X (cu sateliții XMM - Newton și Chandra) și a liniilor de emisie în domeniul optic (cu VIMOS/IFU) - Jun `7 to date
- Asistentă de curs la *International University Bremen* pentru diferite cursuri incluzând Matematica pentru științele naturii I și II, Electromagnetism, Laborator de Fizică I și II, Științele pământului și astrofizică I, II și III - Nov `02- Jun `05
- Practicant, Siltronic A.G., în modelarea uniformității plăcilor semiconductoare de siliciu - Jun `04- Aug `04
- Practicant în geologie marină și oceanografie pe vasul *Pelagia* - aparținând Institutului Regal Olandez de Cercetare (NIOZ) - Joule `03-Aug `03

Burse și premii

- 22 de ore timp de observație cu telescopul japonez Suzaku - Apr `08
- Vizită la Harvard – Smithsonian Center for Astrophysics - Oct- Nov `07 and `08 (bursă NASA)
- DFG (Fundația germană de cercetare) grant BR 2026/3 - în Programul Witnesses of Cosmic History (Martorii istoriei cosmice) - Oct `06
- Premiul DAAD pentru angajament academic și cultural - Sep `04
- Bursă integrală oferită de *International University Bremen* - Aug `02- Jun `05

Alte activități

- Vizite de lucru la Jacobs University Bremen, Harvard-Smithsonian CFA, SRON (Institutul olandez pentru cercetarea spațiului) și Stanford University - Oct `06 to date
- Prezentare pentru popularizarea științei la Tabăra internațională de Astronomie (IAYC, Tremesek, Republica Cehă) - Aug `07
- Președinte al Clubului de dezbateri din München; finalista ESL- (engleza ca a doua limbă) la Campionatele europene de dezbateri 2006; semifinalista Campionatelor germane de dezbateri 2007; cel mai bun discurs al finalei la turneul Bremen Open 2007; șef adjunct al juriului la Campionatele germane de dezbateri 2008

La încheierea ediției 2008 a Galei de la Ateneu, unde a fost desemnată **Omul anului** de către ziarul „Cotidianul”, tânăra astrofiziciană și-a demonstrat talentul oratoric, impresionând prin conciziunea unor fraze memorabile, pe înțeleșul tuturor profanilor, din care amintim: *Primesc premiul în numele tuturor tinerilor oameni de știință, care cercetează o fărămă din univers, pentru ca, în încheiere, să dea glas dorințelor:*

- 1) *România să nu intre în UE doar cu numele.*
- 2) *A doua oară când o descoperire face înconjurul lumii să nu fie doar un român, ci un român de la un institut din România.*

3) *Anul viitor, la spectacolul „Zece pentru România”, să existe și categoria „oameni de știință”*

• **Familia Simionescu deschide lista celor 87 donatori (enoriași, instituții și societăți) de la Capela și Biserica Sf. Spiridon Nou.**

Furtună Nicolae, n. în localitatea Silistraru, jud. Brăila, 1 sept. 1922, dintr-o familie de plugari. Au fost 7 frați: doi morți de timpuriu, ceilalți 5 mergând la școală, și ajungând, în ordine, învățător, profesor, ofițer-colonel, funcționar, șef depozit. La 14 ani se înscrie la Școala Normală din Galați. După terminarea clasei a VI-a, în 1942, este mobilizat (Reg. 38 Infanterie Brăila), urmând Școala militară din Lugoj și, în paralel, școala normală, fiind învoit în perioada examenelor, al cărei examen de absolvire l-a susținut în 1946, la București, după întoarcerea de pe front. După un an și șase luni de școală, este trimis pe frontul de est, ajungând până în munții Tatra din Cehoslovacia în mai 1945. Se îmbolnăvește de tifos/febră tifoidă, fiind luat acasă de familie din spitalul de la Ploiești într-o stare gravă de anemie, având numai 47 de kilograme. Pentru participarea la război, a fost distins cu medaliile *Pentru victoria împotriva Germaniei 1945* (sovietică) și *Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945* (românească).

După o lungă convalescență și susținerea examenului de absolvire, între 1946-1948 îl aflăm la Școala de alfabetizare a muncitorilor de la Industria Sârmei – Radu Negru, aflată în incinta uzinei, care aparținea de Școala Nr.1-Radu Negru, cea veche, pe ale cărei scări de la intrare era încastrat proverbul: *Ai carte, ai parte*. Din anul 1948, este învățător, director de școală și cămin cultural la Cotu Lung (48-52), Vădeni (52-53) și Silistraru (53-59). După ce între 1959-1961 funcționează la Școala de ucenici constructori din Brăila, aflată în Spitalul nr.3, este numit învățător la Școala Nr. 1 în 1961, unde va activa până la pensionare în 1982.

Se căsătorește în 1946 cu Filofteia (n.1924, Școala de Arte și Meserii - Rm. Vâlcea), originară din satul Boișoara-Vâlcea, crescută și înfiată însă în familia unchilor Ana și Dumitru (1892-1958) Rezervă, care nu aveau copii, șef de post în Radu Negru, a cărui casă fusese ridicată în 1929 pe un lot de 512 mp, cum erau parcelate toate loturile pentru demobilizați și alți împrumietăriți, dublat apoi, prin cumpărare, la 1024 mp. Data zidirii și numele proprietarului s-au putut citi până la cutremurul din 1977 (când frontonul avariat a fost dărâmat), ca să se știe și după moartea lor cine a ridicat casele. Numele lui D. Rezervă este înscris în pisană bisericii *Sfânta Treime între membrii Comitetului de construcție a bisericii. A fost ajutor de primar în anii construirii Centrului administrativ comunal rural, răspunzător din partea comunei de finalizarea clădirii* Se afla pe strada Oituz, numită apoi de comuniști Kiev iar astăzi rebotezată în *Cernăuți*, la numărul 54. În 1988, casa a fost donată de soții Filofteia și Nicolae Furtună, care au putut astfel cumpăra apoi un apartament la bloc pe Șoseaua Buzăului, în același perimetru în care viețuiseră.

Este deci poporean în Radu Negru din 1946 prin 1) serviciul la Școala de alfabetizare de la Industria Sârmei, 2) căsătoria cu Filofteia Rezervă, a cărei familie se numără printre întemeietorii cartierului prin împrumietărire și 3) prin copiii crescuți și școlarizați în cartier. În paralel cu activitatea didactică, se implică în munca de culturalizare a concetățenilor, fiind director al Căminului Cultural Radu Negru, filială a Casei Municipale de Cultură (din 1953 comuna suburbană Radu Negru devenind cartier al orașului, odată cu Brăilița și Nedelcu Chercea). Imobilul masiv cu etaj, care găzduiește astăzi Căminul (în care avusese loc și nunta sa în 1946), fusese ridicat în anii 1942-1943 drept Centrul Administrativ al comunei rurale RN (vezi mai sus). Mai adăpostise și un Preventoriu TBC.

După pensionare (1982), cunoaște o a doua tinerețe, fiind timp de 20 de ani președintele Comisiei de judecată-de împăciuire, numită astăzi „de mediere”, deputat municipal între

1982-1990, în care calitate a contribuit decisiv la turnarea trotuarelor în cartier, și, bineînțeles, director onorific, fără salariu, al Căminului Cultural, conducând și cântând la vioară (de la 14 ani, ca orice Normalist) în formația de tradiție „Lăuta”, compusă din 3 viori, 3 acordeoane, un flaut și tobă-baterie. Zeci de artiști populari, de la Ion Dolănescu la Ionela Prodan, atrași de directorul N. Furtună, au delectat pe locuitorii cartierului în sala de festivități a căminului. A cunoscut pe toți fruntașii comunei din perioada interbelică și este cunoscut și respectat de toți fiii locului.

Are două fiice: Doina (n. 1952, absolventă Școala Generală Nr. 2 (astăzi „Fănuș Neagu”) și Liceul Pedagogic „D. Panaitescu - Perpessicius” în 1972, învățătoare la Școala nr. 27 „Aurel Vlaicu”, unde a slujit timp de 34 de ani, la doi pași de vechea și actuala casă.

Furtună, Carmen Rodica (n. 4 feb. 1951, Măxineni, jud. Brăila), sociolog. Urmează la Brăila Școala Generală nr. 2, azi „Fănuș Neagu”, și Liceul „Gheorghe Munteanu - Murgoci”, apoi Facultatea de Filozofie, secția de Sociologie a Universității din București (1969-1973). Doctor în filozofie cu teza *Unitatea tradiție-inovație, expresie sintetică a dinamicii culturii* (1987). Sociolog la Laboratorul de Sociologie al Universității din București (1973-1975), cercetător științific la Centrul de Cercetări Sociologice al Universității București (1975-1990), apoi cercetător științific gr. II la Institutul de Sociologie al Academiei Române (1990-1994). Din 1994, cercetător științific principal gradul I iar din 2004 la Institutul de Sociologie și Studierea Opiniei Publice din cadrul Fundației „România de Măine”. Din 1973, activitate didactică la Facultatea de Filosofie a Universității București: lector din 1997; conferențiar din 1997 iar din 2004, profesor. Predă cursuri de antropologie istorică, antropologia culturii, sociologie generală, sociologia opiniei publice și a mass-media la universitățile *București*, *Hyperion* și *Spiru Haret*. Din 1998 și în prezent, consilier al președintelui Fundației „România

de Măine” și al Universității „Spiru Haret”. A participat la realizarea a peste 45 contracte de cercetare științifică. A publicat peste 150 de studii și articole. A prezentat circa 185 de comunicări la întruniri științifice. Autoare și coautoare la 17 cărți din care menționăm: *Urban Growth Processes in Romania* (1974), *The Family and its Culture* (1984), *Comunitatea rurală în tranziție. Diagnoza satului românesc actual* (1993), *Prefaceri socio-umane în România secolului XX. De la comunitatea tradițională la societatea post-comunistă* (1996), *Psihologie socială* (1998), *Sociologie generală* (1999). Distincții: *Diploma Academiei Oamenilor de Știință* (sept. 1998), *Colierul de perle*, conferit la 13 sept. 2004 de Sanctitatea Sa Papa Ioan Paul al II-lea, la Castel Gandolfo, Vatican; *Ordinul Meritul pentru Învățăământ în grad de Ofițer*, Decret Prezidențial nr. 1097 din 10 dec. 2004. [Toader Buculei, *Prezențe brăilene în spiritualitatea românească*]

LITERATURĂ

Panait Istrati, *Codin*

De cum se înnopta, cârciuma Anghelinei se umplea de muncitori din port, care veneau „să se refacă”. Încovoiați de munca grea, plini de praf, cu umerii zdrobiți de saci, dar toți tineri și voinici, având în buzunar „zile” de patru ori mai mari decât cele mai bine plătite zile de lucru, se „refăceau” dând pe gât, pahar după pahar, un rachiu tare sau un vin îndoielnic. Fără întreruperi erau aruncate pe grătar grămezi de obleți vii, care răspândeau un miros îmbietor de friptură. Odată cu stelele se iveau lăutarii; pe urmă, o parte din cheflii, cei mai nărăvași, începeau o beție cumplită. Atunci, în mijlocul cântecelor și al jocurilor care făceau să se cutremure pământul, care răsturnau mesele, cu farfurii cu tot, „prieteni” fără veste își aduceau aminte de dușmăni adormite, de insulte și răzbunări datorate. Își aduceau aminte, așa deodată, că o petrecere n-are haz, fără fălci rupte, capete sparte, câte un ochi scos sau câte un nas pocit. În sfârșit, duminica și zilele de sărbătoare erau cinstite cu sânge mai îmbelșugat, acela care țâșnea dintr-o inimă atinsă de vârful cuțitului sau care curgea cu mațe cu tot, dintr-o burtă spintecată. (ed.cit., p.49,51)

Panait Istrati, *Casa Thuringer*

*Cu docherii erau, în adevăr, șase mii de muncitori, dintre care cam vreo opt sute de căruțași, numiți **ghiociari**, din cauza căruței lor cu un cal, zisă **ghioci**. Plecărilor în masă a acestor vehicule, la patru dimineața, dezlănțuiau pe pavajul orașului un zgomot care se auzea până la o leghe depărtare. Ai fi zis o cavalcadă de câteva regimente de artilerie, alergând în galop. Se poate ușor închipui în ce infern trăiau nenorociții locuitori ai străzilor pe unde treceau aceste opt sute de căruțe.*

Dar iadul cel mai intolerabil începea seara, odată cu bețivăniile care aveau să dureze până târziu în nopțe. Cea mai mare parte dintre căruțași și hamali, sfârșind munca zilei, se opreau regulat pe la cârciumile semănate în drumul lor. Ei nu erau hotărâți să întârzie mai mult de un sfert de ceas. Mulți dintre ei erau chiar încărcăți cu târguieli pentru casă: pește, carne, pâine. Era vorba doar să ciocnească un pahar cu un „frate”. Iată de ce nici nu luau loc la o masă; beau în picioare, rezemați de tejghea, ținând într-o mână știuca spânzurată de sfoară.

Apoi, fiecare dintre cei doi „frați” ținea să plătească el cel din urmă rând, ceea ce făcea pe celălalt să comande, din ambiție, un „kil și două fleici”, ba chiar și să puie pe un țigan să le cânte la ureche. În felul acesta îi apuca miezul nopții, când „frăția” degenera într-o încăierare generală, unde puteai vedea știuca strivindu-se în capul celui mai bun prieten, sticlele zburând în bucăți și sângele curgând din belșug.

*Uneori, spectacolul acesta era ambulant. Doi ghiociari, după ce și-au distribuit reciproc o bună porție de pumni, se urcau în căruțele lor și o porneau într-o goană turbată pe străzile pustii cufundate în întuneric, biciuindu-și caii și biciuindu-se între ei, până ce, la un colț de stradă, violența unui viraj îi trimitea pe amândoi cu capetele de caldarâm. (în *Viața lui Adrian Zografi*, Minerva, 1983, p. 70-71)*

Mihu Dragomir

Cântece lipovenești, V

*Colo-n vad la Comorovca
unde-și beau pescarii votca
și-și ȣes pescărițele
vorbele și ițele,
unde-s doi de anul nou,*

*pe stil vechi și pe ăl nou,
unde cântecul îmi ține
preț de șase oale pline
și-unde peste tot cumetri
sunt un sat de sfinți Petri-
astă-noapte am auzit
un oftat de somn rănit,
în harpoane hărțuit
și un geamăt greu, rotund,
de crap doborât la fund.*

*Colo-n vad la Comorovca
unde-și beau pescarii votca
și-și Țes pescărițele
vorbele și ițele,
mă tot trage printre stele
ața tinereții mele
sub un cer însprâncenat
unde-i cel dintâi păcat-
dulcele dintâi păcat-
când mă visam staroste
peste vrăji de dragoste.*

*Dar nici Comorovca nu-i
ca în anii mei hai-hui,
și nici dragostele nu-s
cu verile s-au tot dus,
m-au lăsat sărac-lipit
cu setea de neiubit...
Totu-i altfel, ca și cum
Anii au rămas pe drum...
Tinerețea - un - pumn de scrum...*

În gura oborului

*În gura oborului
e ziua soborului,
aburește-un borș de miel,
crapul nu se dă nici el,
nici scrumbia-n țiplă-nchisă,
cu carnea ca de caisă...
Ehe, dulce ștevioară,
țarină de primăvară,
rac din bălțile domnești,
fiert cu-o țelină-ntre clești,
caș nevătămat de apă,
ehe, surioară ceapă,
ceapă verde și subțire,
nu te-aș da pe-un pumn de lire !*

*În gura oborului
e ziua soborului,
fumegă grătarul uns,
vinul parcă nu-i de-ajuns,
drobul parcă e prea mic,
micul parcă nu-i nimic,
și se duce-n cer un nor
a sfârșit de-aprilie și-a dor...*

*În gura oborului
e ziua soborului,
doar pelin-n cană plânge,
inima în ierbi și-o frânge,
plânge prostul, de se-omoară
până-ți face gândul seară...
Ehe, nori de primăvară...*

(*Sărbătorile poetului*, Editura Minerva, București, 1987, p.197, 200)

Radu Tudoran

[**Dunărea revărsată** oferă o imagine în marginea adevărului, care anticipează evoluția șantierului naval actual și ne ajută să pătrundem în intimitatea statutului cartierelor Brăilei, într-o notă optimistă, infirmată de zone mai mult sau mai puțin marginale, destul de întinse, despre care un reportaj din „ads Brăila” titra: *Cartierul Radu Negru, la oraș, dar ca la țară*. Ne însușim titlul, și putem înlocui fără frică ...numele cu acela al suratelor lui de pe Islaz.]

• *Șantierul naval luase ființă (în 1943, n.n.) pe când armatele hitleriste erau alungate din Uniunea Sovietică și se retrăgeau ca un val sălbatic. În graba lor de a salva cât mai multă pradă și material de război, nemții foloseau atunci toate mijloacele de transport, prin văzduh, pe uscat și pe apă – și dacă ar fi putut, ar fi mers și pe sub pământ.*

De această întâmplare era legată venirea lui Năsturaș aici. Blond, scund, gras, jovial, prietenos, îmbrăcat alandala, cu pantaloni reiați, de la un fost costum de ceremonie, cu cămașă colorată, cu guler detașabil, cum nu mai purta nimeni de multă vreme, cu cravată tricotată, după o modă rămasă cu douăzeci de ani în urmă, cu panglica pălăriei slinoasă, cu o servietă mare în mână, el apăru în oraș având în buzunar comanda nemților către șantierul naval „Năsturaș S.A.R.”, să construiască până în februarie următor cincizeci de cabotiere de lemn, de câte trei sute de tone.

Șantierul nu exista sub nici o formă la data aceea. Totuși, comanda era reală și întărită cu două sute cincizeci de milioane de lei vărsați la Banca „Generală”.

După cum arătau planurile și normele de construcție, navele se făceau la iuțeală, în întregime de brad: chilă, coaste, traverse, bordaj, punte - având menirea să întreprindă o singură călătorie pe lângă coastă, la Odesa sau în Crimeea, iar de acolo, întorcându-se la Dunăre, să meargă în sus, până la Viena.

Năsturaș veni însoțit de inginerul Baciș, cumnatu-sa, înșurat cu o soră a sa, om din familie. O săptămână mai târziu, șantierul era în funcțiune.

Probabil, în clipa sosirii, Năsturaș avea o anumită documentare, nu părea chiar picat din lună. Știa că, înainte de toate, îi trebuie un teren pe malul Dunării. Al doilea, o masă și două scaune...

Terenul îl găsi în partea de sud a orașului. Latura lui dinspre fluviu, întinsă pe șapte sute de metri, dădea puțința să se amenajeze o cală spațioasă, mai ales că în acea parte plaja era largă și părea stabilă. Apele rupeau din ea doi-trei metri pe an, e drept, dar aceasta nu putea fi un neajuns pentru o mică întreprindere improvizată și trecătoare.

În partea cealaltă a domeniului, înspre șosea, stătea încă în picioare o veche construcție, lăsată în părăsire, o fostă fabrică de rahat și zaharicale. Năsturaș socoti că fără prea mari cheltuieli clădirea putea fi amenajată pentru birouri. Deocamdată își puse masa și cele două scaune absolut trebuitoare afară, sub un cort care crea locului invadat îndată de oameni o atmosferă colonială.

În sfârșit, chilipirul cel mare era existența unei linii de garaj. O mică societate dispărută voise să construiască aici o fabrică de uleiuri, și cum unul din acționari era director la regionala Căilor Ferate, începuseră prin a construi linia, fiindcă se putea face cu parale puține. În jurul terenului, Năsturaș trase gard de sârmă ghimpată, făcu poartă de fier în dreptul viitoarelor birouri iar deasupra puse o firmă de șapte metri lungime: „Șantierul naval Năsturaș - Societate Anonimă Română”. În ziua aceea începeau să vină și vagoanele cu materiale. Din moment ce erau scânduri, se ridică pe faleză un șopron lung de 50 de metri, lat de 15, cu podea de lemn bine dată la rânda și bine încheiată - prima construcție care începea să justifice firma. Mai târziu, se făcură și pereți de scândură, cu ferestre imense înspre Dunăre. Aici era sala de trasaj, pe a cărei

imensă duşumea-planşetă începură să se tragă liniile viitoarelor cabotiere, în timp ce de-a lungul gardului se descărca repede cheresteaua.

Pe urmă, fură instalate sub cerul liber şase bandzeiguri, ferăstraie mecanice, se puseră stâlpi, se trase curent de forţă, se aduseră bormaşini electrice, ferăstraie de mână, tesle, topoare - şi şantierul intră în funcţiune. Lucrau marangozi adunaţi de pretutindeni, şi nu doar marangozi, ci oameni de tot felul, care ştiau să ţină un topor sau un ciocan în mână.

Cabotierele, vase pentru o singură călătorie, de o simplitate extremă, se lucrau la iuţea şi fără rigoare. Între timp, veniră strunguri, raboteze şi maşini de frezat. Se instalară afară, în nădejdea că n-o să plouă, şi începură să se lucreze organele mecanice, cârmeele, axele elicelor, transmisiunile. Se aduseră aparate de sudură şi se confecţionară accesoriile de fier ale punţii. (...) Istoria acelor vase fu şi mai departe precară. Până în primăvara anului 1944, din cincizeci de cabotiere părăsiseră şantierul doar nouăsprezece. Puţin înainte de 23 august, în timpul unui bombardament, ziua la douăsprezece, o bombă incendiară căzu în mijlocul calei şi toate cabotierele arseră, până la unu, lăsând mormane de cenuşă şi câteva vagoane de bulonerie, strâmbată, topită, fără nici un folos de acum încolo. Nemţii plecaseră, fără cabotiere, în schimb rămăsese şantierul, această improvizaţie unde totuşi erau angajaţi patru sute de oameni. (...) Societatea Franceză de Navigaţie îşi pierduse în bombardamente cel mai important şantier de reparaţii de pe Dunăre. Năsturaş se angajă să-i repare şlepurile şi remorcherele - şi această comandă, deşi nespectaculoasă, îi aduse câştiguri însemnate, fiindcă la începutul anului următor îşi mări şantierul, construind o hală de scânduri, un mare atelier de cazangerie, unde făcu noi instalaţii pentru prelucrarea fierului.

În acelaşi an, demonstrând cu abilitate că dispunea de utilajul şi de oamenii necesari, obţinu de la minister o comandă

nechibzuită, șaisprezece pescadoare de lemn și patru șleपुरi de câte o mie de tone. Un asemenea șlep cere prelucrarea a două sute cincizeci de tone de fier, ceea ce înseamnă o sută cincizeci de mii de ore de lucru...Improvizația lui Năsturaș intra măcar teoretic în rândul adevăratelor șantiere. Pescadoarele se lucrau, majoritatea fură predate, din șaisprezece, azi se mai aflau numai cinci pe cală, și în două luni, probabil, aveau să fie gata de lansare. În schimb, șleपुरile, comanda cea mare, se împotmoliseră de multă vreme. Aproape un an trecuse cu pregătirea lucrării, în anul următor se chinuise materialul în cazangerie, cu rebuturi îngrozitoare, ceea ce prilejuise dese anchete din partea ministerului...

Abia în toamna anului 1947 începură să se înșire tablele șleपुरilor pe cală, toate patru deodată, deși nu erau echipe destule, graba neavând alt scop decât să adoarmă neliniștea și nemulțumirea beneficiarului. Dar cum aconturile uriașe luate asupra lucrării se irosiseră, pe la mijlocul iernii șantierul nu mai avu cu ce plăti muncitorii. Ultima manevră a lui Năsturaș în fața acestei situații grele, când comisiile de anchetă descopereau nereguli în mânuirea banilor, fu să ia două comenzi noi pentru primăvară, și cu avansul umplu la iuțelă golurile. Era vorba întâi de reparații importante la șapte șleपुरi și cinci ceamuri ale lui Anatol Petrini, mare armator, cunoscut pe toată Dunărea. Apoi de o construcție nouă, nespus de temerară, dacă țineai seama că șantierul n-avea nici o experiență și nici o tradiție în acest domeniu: o motonavă de două sute de tone, pentru vestitul exportator de cereale, Chiriazzi, care voia să-și investească avutul în acest vas și să-l scoată din țară. Motorul exista, un Diesel nou Sulzer, de șase sute de cai, cumpărat de la un armator constănțean. Acesta îl importase din Elveția înaintea războiului și nu mai apucase să-i dea întrebuințare. Fu adus cu trenul și depozitat, sub acoperiș de carton, în curtea șantierului.

(...) Astăzi, șlepurile fuseseră și ele naționalizate. Pentru noua conducere a șantierului, repararea lor însemna o obligație contractuală și o datorie de onoare...

Aceasta era, deci, situația întreprinderii la naționalizare (care atunci primise numele de Victoria - n.n.).

• Văzu gardul de scândură văruiță, ca al tuturor vecinilor, banca de la poartă, apoi în curte gutuiul.

O duse de mână, pe o cărare pietruită, pe sub ramurile pomilor, care-i sileau să se aplece, până la o căsuță curată, albă, ascunsă în fundul grădinii.

În casă era un album cu fotografiile familiei.

În familie, băieții, de la vârsta când luau ceva din povara casei pe umeri, le spuneau pe nume părinților, unchilor și celorlalte neamuri, semn recunoscut al trecerii lor între oameni.

Nevasta, femeie cumsecade, modestă și muncitoare, dusesse singură tot greul casei. Ea văruia, ea freca dușumelele, tăia lemne, gătea, spăla rușele, săpa grădina. Bărbatul lipsea toată ziua. Nu-l mai putea înhăma și la gospodărie. Când venea, îl întâmpina veselă, cu masa pusă, cu o floare în păr.

Cartierul era mărginaș, îl îneca vara praful, primăvara și toamna noroiul – n-avea lumină electrică, nici canalizare. Casa, noroc c-o ascundeau pomii, altfel i se părea o dărăpănătură. Lumină electrică avea să fie chiar anul acesta, la anul avea să se facă și canalizare. Dar... Pomii înfloreau pe rând primăvara și își lumineau zilele, pe urmă și le îndulceau când veneau roadele – cireșile, vișinile, caisele, merele, perele, piersicile, toamna nucile și gutuile...

Nu se născuse pentru a merge la mănăstire, să trăiască ingenuncheată sub icoane, își simțea trupul tânăr și-ar fi vrut să întâlnească un băiat, s-o țină de mână, s-o ducă pe Dunăre. Și într-o zi, odată, mai târziu, când i-ar fi venit vremea, băiatul să lege barca în baltă, de o salcie bătrână... Își aștepta astfel viitorul, să aibă un rost pe lume, și-apoi să iubească, să plângă,

să-și muște pumnii – și toată această fericire și durere să fie a ei, să n-o știe nimeni.

• *Mahala nouă, zisă a demobilizaților. Căzuseră bombe și asupra orașului, căutând mai cu seamă fabricile. O vară întreagă frământase nevasta pământul, cu picioarele. El era la lucru, n-o ajuta decât seara și duminicile. Două odăi mari, sală, bucătărie, cămară, magazie... Deasupra, carton asfaltat, tabla era scumpă, țigla cerea șarpantă mai grea, material mult. Dar pe cartonul negru, întinzând smoală iar deasupra presărând praf verzui de piatră, aruncat de mozaicari ca fără folos, vopsind roșu șipcile care leagă cartonul...Baie? O cadă de scânduri iar apa venea vara dintr-un butoi, care se încălzea singur la dogoarea din pod. Iarna, cazanul pe mașina de gătit și foc dedesubt.*

Trase apă pe străzi iar la colțuri făcu cișmele, să scape lumea de puț, mai ales că în puțuri apa nu era bună. Avea și gust sălciu, purta și molima febrei tifoide, bolnăvind pe mulți. O parte din gospodari își făcură cișmea chiar în curte, ba unii traseră țeava până în bucătărie, să deschizi robinetul - și - atât.

Odată cu apa, se puseră stâlpi pe străzi și se aduse lumina electrică în case, sfârșindu-se cu coada la pompa de gaz.

Se pavară străzile, nu cu piatră cubică, ci doar cu bolovani de râu, iar trotuarele cu lespezi de calcar. Nu mai umblau cu surcelușa în buzunar, să se curețe când ajungeau la loc curat. (Editura Minerva, București, 1977, p. 56-60)

Ion Mustață

Caii

*Caii bat în trap subțire,
luna-ncruntă din sprânceană
mi-a rămas în amintire
o căruță brăileană.*

*O aud în somn și-n vise,
o aud și ea mă știe
dar zadarnic, pare-mi-se
că se pierde în câmpie.*

(*Dropii în amiază*, Editura Porto-Franco, Galați, 1993)

Singurătate

*La cherhana
se joacă seara în vârșe,
sprânceană lunii
coboară peste ochiul bălții,
la foc tihnit
în bărbi stufoase
visează lipovenii.
Departă, o pasăre
își plânge singurătatea.*

(Un fluviu cu nume sfânt, Editura Porto-Franco, Galați, 1990)

Caii

*Caii mei, caii mei
ce mâncau
cândva scânteii,
astă-noapte
i-am pierdut
la băut
și la barbut,
doar căruța
mi-a rămas,
am s-o joc
cu frica-n oase,
poate dau un
șase-șase.*

(Viscol de toamnă, Biblioteca revistei Porto-Franco, Galați, 1996)

Corneliu Ifrim: *Orbul cu privirea albastră. Povestiri bizare*, Editura Ex libris, Brăila, 2003

• *Se tocau bani mulți la Brăila. Între cei care îi întorceau cu lopata, în afară de fabricanți, boieri retrași de pe la moși, angroșiști, misiți și armatori, tari de tot cu banii erau – de mirare! – hamalii. Da ... Pe vremea aceea, cam prin '38, când se depășise criza economică și luase Carol al II-lea puterea, la îndemnul Lupeascăi, metresa lui, hamalii urbei aveau bani-gârlă. Venea câte-un vapor și poposea în port cu o marfă – măsline ori portocale, să zicem, din Grecia. Una era să dureze descărcatul o zi și jumătate și cu totul altceva, dacă se-ntindea pe o întreagă săptămână. Sau, una era să încarci cereale, grâu, de pildă, în cinci zile, în loc să le bagi în pânțele navei într-o noapte. În primul caz, proprietarul mărfii și-al navei pierdea milioane – iar milionul era pe-atunci, mare de tot – în al doilea câștiga o avere. Munca pe chei era ea însăși o avere. Clar, în mâna hamalilor...*

Și încă ceva: pe-atunci, hamalii nu erau oameni de rușine, ci meseriași. Fără de ei, portul ar fi fost mort. Dar mort cu totul, nu așa, ca o zicere aruncată în vânt. De hamali depindea averea celor cu multă avere. Într-o noapte, într-o singură noapte, hamalii puteau face pe un bogat, mai bogat, iar pe altul îl puteau aduce în pragul falimentului. Nu-i poveste...(p. 26-27)

• *În vremea aceea bătaile erau la Brăila dese ca solzii pe crap. Se țineau lanț, de dimineață până seara, din Brăilița până-n Clony și din Fânărie până-n Băligoși. Erau și răzbunări iuți, dar și bătai în tihnă, iscate toate, absolut toate, de la băutură. Că se bea, nu glumă, de dimineață până seara și de seara până-n zori. Dacă se întâmpla ca vreun ceas, două, în oraș să nu se iște vreun scandal, lumea spunea că e semn rău, că se presimte o nenorocire mai mare decât toate bătaile la un loc, cum ar fi, de pildă, un cutremur sau o grindină de prăpăd. Așa, o bătaie în plus ce conta? Se stâlceau doi sau cinci apoi, de regulă, se împăcau și se îmbătau împreună. (p.40-41)*

• *Rar se-ncumeta vreun străin să treacă podul, mai ales când se arăta cu gânduri ascunse. Iar în privința fetelor, nici în închipuire nu ar fi putut cineva crede că vreuna, oricât ar fi fost de nearătoasă, ar fi putut ajunge în brațele unuia care nu era din Brăilița.* (p.66)

Corneliu Ifrim, *Paharul cu rouă*, Editura Ex libris, Brăila, 2003

• *Tonel Bătrânu', din Brăilița, era cel mai mare meșter de „căruțe brăilene”, cunoscute și prețuite în tot Regatul și mai departe. Aici, în ograda lor, mare cât un ogor, erau toate: fierărie, rotărie; ba chiar și zugrăvirea căruțelor tot aici o făceau, n-aveau nevoie de nimeni. Căruțele parcă mergeau singure, cât despre frumusețea lor, nimeni n-avea curaj să le asemuie cu altele: îngerași și sirene cu solzi sclipitori, porumbei și stele. Iar cât privește sunetul roților... Nici țambalul lui Parnica, vestitul lăutar din Șuțu, nu cânta așa: taca-taca, taca-taca! Crăpau de necaz ceilalți breslași, nu alta, da'nu puteau crâcni, asta era...*(p. 72)

• *Ce vremuri treceau, atunci, prin Brăila, Doamne... Hamalii erau la preț, îi angajau armatorii pe bani buni, numai să plece marfa repede și să vină banul tot așa. Adevărat, cărau de se cocoșau, li se-ndoiau spinările sub saci și pârlăiau punțile sub greutate, dar câștigau, mamă-mamă; uneori, cu banii pe-o lună, și-ar fi putut ridica un rând de case. Dar cei mai mulți îi risipeau pe băutură, la cârciumile din port, prin bordelurile de pe Unirii și Neagră. Se lăfăiau în trăsurile boierești, cu arcuiri moi și cai buni, căroră le prindeau în coame ghirlande de sute, să vadă lumea și să se minuneze de bănetul și trufia lor.* (p. 24-25)

• *Atunci se născu un zăngănit scurt, ca un chițăit de șoricea: doi bănuți, cât nasturii unui veston de santinelă, se rostogoliseră la picioarele lor. Atât mai rămăsese din comoara turcilor. Cine și când o luase nu aveau să știe niciodată. Mai târziu, turcul își dăduse cu presupusul că poate ajunsese înaintea lor la comoară unul care se îmbogățise peste noapte și*

începuse să ridice prin urbe școli și biserici. Poate pentru că îl mustrase cugetul. Dar nu-i rostise numele, de teamă să nu greșească și să păcătuiască. A doua zi, găsiră un cui de oțel și dădură găuri bănușilor de aur, pe care și-i spânzurară de gât. Apoi se legară frați de cruce și semilună și se jurară pe semnele credințelor lor ca o vor lua de la capăt, scormonind și celelalte hrube ale orașului. Cine știe, poate, poate... (p.162)

Fănuș Neagu, *Scaunul singurătății*, Editura Minerva, București, 1987

Intrarăm în Brăilița, prin strada Brătianu și Colectorului, către vadul de trecere spre Ghecet, prin partea cea mai turbată a orașului care, văzută din râpele din afara lui, de la cărămidării, seamănă-n suflet scârbă, plictiseală, lene, câini morți, maluri jefuite, gunoaie, prag scormonit de haitele de copii dezlănțuite în expediții de pedepsire. (p. 60-61)

Moda vestitelor căruțe de Brăila, acoperind un veac câmpia română cu cântecul lemnului fiert în ape îndoite cu miere și al faraoanelor gâlgâind prin ierburi, legând depărtările cu sunet de oțeluri înalte, cu poleiuri de sticlă, cu doruri de nevindecat, cu taine nepotolite, trecuse... (p. 81)

Se omorau caii și se ardeau căruțele de Brăila, căruțele de Buzău. Împrejurul rugului se striga: Jos trecutul întunecat, azi avem tractoare, caii și-au mâncat ovăzul. (p. 319)

Nicolae Grigore Mărășanu

Comorofcă, dor bălai (cazacio)

*Comorofcă, dor bălai,
Cheamă-mă în zori de Mai,
La scrumbii, la fiert mălai,
La lin fript pe putregai,*

*Când, drac, sare la rachi
Cazacioc liliachiu,
Țopăind pe deal de apă
Ca broscoiul pe sub iapă,*

*Titirez pe bătătură,
Lung în craci, căscat la gură,
Obrintit de băutură,
De ardei și saramură.*

*Cât se dură-se dedură
La hazaica paciaură
Tolănită pe clisură,
Storcând dragoste din ură.
Hazaică - femeie, nevestă, în lipovenească*

**Suntem fanți de Băligoși
(cântec fudul)**

*Divle late, ochi apoși,
Hoți de vârși, de setci și ave,
Avem mutre mong-concave,
Stirpe: fanți de Băligoși.*

*În ilic din piei de știucă,
Prinse-n capse la Barboși,
Bem din sticlă cât apucă
Fiecare din rânzoși.*

*Încălțăm boul cu ghet
Și-l furăm, fason, hai vira,
Dați-i bice la Elvira,
Să dăm cep la carcalete,*

*Că ne însighincă gerul.
Tremură-n cuțit mânerul
Și-n carate revolverul.
Lerui-ler și lerui-lerui.*

Divlă – cap (în argou)

**Fuga din Ibrail - Riga
(presentiment)**

*Mă tem că-n lumea ta, Ibrail-bei,
Printre levanți cu nasuri pergamute,
Unde arabii iama dau în miei,
Îmi vor rămâne cântecele mute.*

*Mă tem c-am să adun în preajma mea
De timpuriu o iarnă în pahare;
Că năvălit, cu gura pe canea,
Sfârși-voi în spelunci crepusculare.*

*Mă tem că de voi trece peste Pod,
În Brăilița, urbe rău famată,
Mă vor cresta brișcarii bărbi de iod
În timp ce voi icni peste vreo fată.*

*Mă tem ca o să pierd iar la barbut,
La table sau la rișcă toți pitacii,
Calic să vin acasă și bătut,
Să-mi sune-n cap coliva și colacii.*

*Să nu mă calce răul, cât prevăd,
Plec, Ibrail, adio! Iau cotiga.
Tu ești doar al poeziilor prăpăd
Și ești iubirea mea, Ibrail-Riga.*

Ibrail - denumirea Brăilei, în turcă

Bărbi de iod - poreclă dată lipovenilor cu barba roșie-gălbuie

**Brăiliță, cuib de moarte !
(canaf și bici)**

*Hai căluț că dăm de noapte
și, zât, n-am trecut de Pod;
Brăilița-i cuib de moarte,*

*Șuți, muscali cu bărbi de iod,
mardeiași cu șiș, pumn tare,
taie-n carne buzunare,*

*Ne pun fēs, căluș în gură,
ne vând robi pe băutură !
Hai, că-n șaluri ne-mpresoară*

*Bande de zlătari sub Pod !
Fanții beau, calicii ară,
bice, să-ți mai fac un nod,
că pun mari hoții la cale,
Spoitingirii: Oh, my God !*

*(Poeme desfrânate, Editura Grai și suflet –
Cultura națională, București, 2009)*

**Doina Popescu-Brăila:
*Cățeaua Leșinată - brand de cartier***

Eram elevă în gimnaziu și aveam un mare necaz: profu' meu de mate, pe care-l apreciam pentru capul de matematician, împreună cu celălalt prof de mate, în recreația mare de la ora trei traversau șoseaua în Dumbravă și se înfundau în Cățeaua Leșinată-o bombă îmbâcsită de fum de țigară ieftină și iz de

spirtoase așîderea. Evident, cu vodca Săniuța-n nas, genialul meu professor devenea adesea violent.

Era un cartier de amărășteni și mai toți copiii umblau cu tenișii rupți și cu treningul cârpit, fiindcă tații cotizau zilnic la cârciuma ticăloasă.

Taică-meu se ținea de mare domn și nu intra niciodată să se compromită la Cățeaua Leșinată. El era abonat în Viziru, la Pistruiatu'...

Pentru că nu era internet și nu am reușit să fac rost de o rețetă pentru confecționarea unei bombe artizanale, m-am gândit că o soluție era să-i scriu lui Ceaușescu. Zis și făcut.

Mi-am cumpărat cerneală chinezească, hârtie de corespondență și un plic elegant și am formulat o scrisoare pe 6 pagini cu expunere de motive și cu propunerea de-a transforma stabilimentul într-un loc de joacă pentru copii, fiindcă în cartierele de blocuri erau locuri special amenajate, dar la noi, fiind numai case, ne jucam în mijlocul drumului și un băiețel de clasa I, fratele lui Virgil, murise lovit de un tractor.

Spre marea mea dezamăgire, Ceaușescu nu mi-a răspuns niciodată la scrisoare, dar, din modul ticălos în care s-a purtat diriginta cu mine în toți cei patru ani de școală, bănuiesc că Secu a interceptat scrisoarea și a chemat-o s-o prelucreze. Timp de vreo șase luni am fost cu ochii pe madam Olteanu, poștărița, apoi mi-am pierdut nădejdea.

Atunci am înțeles că singura modalitate de a închide Cățeaua Leșinată este să ajung chiar eu președintele României. De fapt, niciodată nu am avut ambiții politice, dar mi se părea singura soluție să desființez cârciuma blestemată și, dacă mai socoteam că măria-sa mănâncă portocale, ciocolată și mușchi țigănesc pe săturate, părea chiar mișto să ajungi președinte!

Timpul a trecut, cu multă strădanie și alergătură sau din capricii ale destinului visele copilăriei s-au împlinit unul după altul, dar Cățeaua Leșinată a rămas să otrăvească cartierul ani buni.

La un moment dat, Lungu, fostul prim-secretar al Brăilei, devenit primar ales de cetățeni a început un război personal cu Cățeaua Leșinată și fiindcă patronii aveau un spate puternic, nu se deranjaseră să scoată niciun fel de autorizații de funcționare. În acest context, Tataia Lungu a reușit să-nchidă șandramaua după multă agitație. Închiderea cârciumilor, bucuria nebunilor!

Alături s-au deschis imediat alte două: o altă bombă de cartier chiar lipită de ea, în dreapta și un chioșc cu “vin pentru acasă”, dar la care se bea și la botul calului, în stânga.

M-am întrebat adesea dacă nu cumva scrisoarea mea pentru Ceaușescu a fost redirecționată spre primul-secretar... Ateul Lungu a început să se îngrijească probabil să-și câștige o funcție de lider și pe lumea cealaltă, așa că a construit la Brăila o catedrală monumentală, două mănăstiri și a sprijinit ridicarea unui număr mare de biserici.

Ca să-și câștige un loc cât mai “călduț” în Iad, s-a ocupat, probabil, de închiderea sordidei cârciumi și tare bine a făcut!

Cert este că într-o zi, pe când urcam bagajele în mașină să plec la mare, pe un ziar în care era împachetată o piesă unsuroasă de mașină, probabil un cap de planetară, am văzut un anunț: *Cățeaua Leșinată se vindea la licitație!*

M-am dus să văd condițiile de participare la licitație, m-am înscris pentru procedură și Dumnezeu a vrut să o cumpăr eu!

Nouă ani am ținut Cățeaua Leșinată închisă. Uneori treceam să verific ușa. Bețivii de la cârciuma vecină veneau să mă implore: *Șefa, îndură-te și deschide Cățeaua Leșinată! Asta-i fericirea noastră! 30 de ani ne-am lăsat salariile aci. Cu votcă târâș și spăltură de butoaie faci avere! Hai, șefa, suntem niște bețivani nenorociți, dar Cățeaua Leșinată-i viața noastră!*

Și atunci m-am gândit: domnule, și când zici c-ai făcut o faptă bună, uite, câtă suferință poți provoca!

În 2011 m-a încălecat criza și am vândut Cățeaua Leșinată ca să-mi mai astup datoriile. Cumpărătorul zice că va demola Cățeaua Leșinată și va face o sală de fitness.

(**Proză afurisită** – <http://doinapopescu.wordpress.com>)

Lucia Pătrașcu: *Negustorie*

Băligoși ! ...

Nu știu dacă numele cu sonoritate rușinoasă se mai păstrase, încă, de la vechile care, trase de boi puternici, încărcate cu poveri de pește sau de grâne (la schimb!) din timpurile de demult, când înflorise și era renumit comerțul brăilean cu alte localități mai apropiate sau mai îndepărtate ! ...

Căci timpurile în care pe maidanul acestor locuri, demult, se aruncau gunoaiile urât mirositoare ale cailor călărașilor de la unitatea din capul Vadului Olaneriei, trecuseră în vechimea cea veche...

Și în locul acela, părăsit parcă, răsăriseră casele din paie sau chirpici, un fel de amestec de paie cu bălegar. Că doar nu era să se piardă bunătate de materie primă!... Acest lucru a domesticit și oameni, și animale... Și în aceste case, acum, gânguritul copiilor colora zilele și nopțile oamenilor... (...)

La întretăierea vadului cu străduța aceea mică, două colțuri așezate față în față, pe diagonală, își rezervaseră dreptul de a acapara toată atenția și agoniseala oamenilor...

Acolo era o cârciumă, numită și astăzi cârciuma lui Codin, după numele unui renumit „haiduc” local. Acest fiu al Anastasiei din Comorofca era un vlăjgan înalt și vânjos, care fugea fluierând cu sacul în spinare pe puntea îngustă, ce ducea la vapor... Când avea poftă de muncă !... Când nu, era mușteriu permanent al crășmei din colț !... Sau al altora...

Căci locul era plin de asemenea prilejuri ademenitoare și amețitoare !...

Probabil că era vad !...

Și Codin, biciuit de arsura băuturii, scotea iute șișul de la brâu și-l spăla în sângele cuiva, socotind că face dreptate altcuiva...

Era felul său de a îndrepta lumea asta strâmbă !...

De fapt, cârciuma era a lui Alexe !... (...)

La un alt colț, pe partea stângă cum urcai spre oraș era cârciuma lui Chicuş, negustor mai dichisit, care își servea mușteriii cu băătură bună și, mai ales, la mese acoperite cu fețe de masă... Altă „boierie”!... Altă concepție negustorească !... Și alte pretenții de la viață !...Căci își va îndemna copiii să învețe carte și îi va sprijini serios...

Mai era și cârciuma lui Harabagiu, mai micuță și mai puțin dichisită... Sau, mai încoace, urcând spre Carantina, după ce lăsa pe partea dreaptă dealul Priboiencelor, te întâlneai cu cârciuma lui Dobrescu...

După cum vedeți așezarea locurilor era după necesitățile modeste ale timpului. Adică fiecare colț cu băcănia sau cârciuma sa...(…)

Aici poposeau rujarii!... Căci asta era meseria bărbaților de pe aici: să încarce sau să descarce marfa purtată de vapoarele armatorilor, îndeobște greci, care făceau comerț pe mare și ajungeau pe Dunăre și până aici, la Brăila... „Încărcători și descărcători de vapoare”!... Cum se recomandau ei înșiși, orgolioși și plini de vise, atunci când cunoșteau vreo domnișoară din altă parte și plecau în pețit!... Doar nu era să le spună viitorilor socri că umblau cu sacul în spinare... Sau în cap, făcut glugă, dacă se pornea vreo ploaie mai dușmănoasă...

Rujar era și Codin. În zilele cu gol de muncă și gol prin buzunare, cu ghetete legate, atârinate pe un umăr și cu șapca trasă pe ochi, dormita la umbra binevoitoare a vreunui gard.

Nimeni nu îndrăznea să-l trezească !...

Una, pentru că era vestitul Codin !...

Și apoi, pentru că, în ceasurile sale limpezi de om pașnic în felul lui, el scrisese pe talpa ghetelor „taxa de deranj”. Adică, acela, care-l trezea așa, fără rost, era obligat să plătească 25 lei... Taxă !...Nu era scutit decât cel care îl chema la muncă sau îl invita la cârciumă...

Altfel, taxa era taxă !...

Așa că mai bine dădeai ocol decât să-l fi trezit din greșeală și să îi rămâi dator.

Că dator nu rămâneai nicicum !...

De plătit, trebuia să plătești cumva ! ...

Și plăteai !...

(din vol. *Evantaiul albastru*, Editura *Danubius*, Brăila, 2011, p. 80-85)

Postfață

Natus Brailensis urbis

Nașterea în Brăila reprezintă pentru mine un titlu de noblețe, un blazon, singurul pe care-l posed, pe care, la centenarul eliberării de sub turci, Nae Ionescu, Socrate al românilor, îl definea drept *mândria noastră și rațiunea noastră de a fi*.

Propunându-mi să-i fac pe brăileni să-și iubească orașul dincolo de modul declarativ, am încercat cu slabele-mi puteri să promovez o iubire bazată pe cunoaștere, o cunoaștere izvorâtă din cercetarea documentului de arhivă, dar și din ancheta pe teren și chestionarea unor martori, născuți și trăitori în perimetrul descris.

Având ca subtitlu, *Documente pentru viitor*, am încercat astfel să dau răspuns întrebării lansate de Nicolae Iorga în 1929: *Unde e istoria Brăilei?*, căutând alte „istorii” în relatările subiecților intervievați, pentru că *Istoria e viața noastră a tuturor și în toate privințele (...)* *Până ieri, totul e „document istoric” și lucrurile noastre de azi devin imediat „document istoric”*. De aceea, am inclus în categoria acestor documente și „povestea” numelui brand pentru cartierul Radu Negru de odinioară - „Cățeaua leșinată” și fotografia vechii Școli de fete „Ștefan Beloiu” din Brăilița, aflată într-o stare de degradare avansată, și imaginea vandalizării din anii comunismului a icoanelor și a portretelor ctitorilor Nedelcu și Anna Chercea. Această istorie mărunță, afirma Acad. Al. Zub, *este adesea cea mai adevărată și în orice caz fundamentală*, indispensabilă înțelegerii istoriei celei mari.

Întreaga mea gratitudine se-ndreaptă spre (doamnele/domnii) Niculescu V. Neculai, acar, 105 ani, probabil decanul de vârstă al brăilenilor; Abălașei Marița, casnică; Niculescu Vasile Pană, tehnician, 62 ani; Vrânceanu

Gheorghe, frezor, 62 ani, din cartierul Lacu Dulce; Nuțu Victor, comerciant, 72 ani; Stroe Tudorache, 61 ani, constructor; Rădună Radu, muncitor, 81 ani; Duret Elena, casnică, din cartierul Nedelcu Chercea; Stan Bucur Bujor, constructor, 79 ani; Rodica Tudor, casnică; Chiscăneanu Nicu, doctor, 69 ani; Popa Ștefan, 78 ani, pentru cartierul Brăilița; Luiza Tudor Simionescu, funcționară; Furtună Nicolae, învățător, 89 ani; Doina Popescu, scriitoare, pentru cartierul Radu Negru; Valeria Ursan, economistă, și Pușcașu Ionel, docher, 80 ani, pentru Comorofca și Bălgoși, care au dat viață informațiilor scripturale. Aceștia li se adaugă mulți alții, interlocutori ocazionali în peregrinările mele pe străzile fostului Islaz.

După excursul introductiv din *Stradele Brăilei(I)*-2005, au urmat *Povestea unei străzi – Regala* - corso-ul Brăilei-2006, *Piața Traian, emblema Brăilei moderne* – agora orașului-2007, și *Stradele Brăilei (II)*-2009, evocatoare a principalelor artere, toate publicate la *Editura Ex Libris*, a Asociației Bibliotecarilor, de sub conducerea Doamnei Rodica Drăghici, și Tipografia SC Paper Print Invest SA, condusă de domnul Mihalache Enache, periplul continuă cu volumul *La început a fost Islazul...Istoria cartierelor Brăilei*, publicată sub aceleași auspicii, cu sprijinul generos al mai multor elevi ai bătrânului dascăl de limbă românească de la Colegiul Economic „Ion Ghica”, cărora le rămâne recunoscător în nume personal, dar și al numeroșilor cititori, mândri de baștina brăileană.

Abordarea „Islazului” corespunde creșterii organice a orașului de la nord la sud și de la est la vest, așa cum a demonstrat Ionel Cîndea : «succesiunea în locuirea terasei înalte a Dunării din zona Brăilița - Vadul Catagaței - acolo unde au fost descoperite așezări, necropole sau alte complexe din neoliticul mijlociu (faza Boian-Giulești) până la complexe Dridu (secolul X d. Hr.) - s-a făcut pe o direcție ce s-a dovedit în mod constant respectată și anume nord-sud » (lucr. cit., p.32, în *Analele Brăilei*,

2001), nucleul aşezării medievale urbane fiind marcat de cimitirele creştine - necropola medievală timpurie nr.1 - Cetăţii nr.70, înainte de 1330; necropola medievală nr. 2 (secolul al XV-lea, din Piaţa Traian); necropola medievală nr.3, strada Orientului, până în secolul al XIX-lea, în planul lui Berroczyń fiind însemnat un al patrulea cimitir - *Champ des morts*, dincolo de biserica mitropolitană de pe strada Malului, în zona Bd. Cuza - Bd. Carol, inclusiv perimetrul ocupat azi de Colegiul Gh. Munteanu-Murgoci.

Aceeaşi creştere organică se constată şi după 1829 (eliberarea de sub turci), când oraşul cunoaşte o dezvoltare pe etape, în trei rânduri, de la est la vest: o dată până la strada Raionului (Ştefan cel Mare) în 1850, şanţul fiind pe Gloriei (Griviţei); a doua oară până la actualul Bd. Dorobanţi, care pe atunci se numea Laterală (1870), şi a treia oară până la calea ferată (1896), când apar pe lângă barierele cerute de condiţia de port liber şi alte trei bariere impuse de nevoia trecerii căii ferate: Focşani, Bădulănescu şi Cărmădarilor. ***Dincolo de calea ferată, rămâne suveran Islazul, pe teritoriul căruia se vor naşte, în timp, comunele rurale suburbane Brăiliţa, Nedelcu Chercea şi Radu Negru, ridicate la demnitatea de cartiere ale urbei de-abia în anul 1953.*** Acestea au cunoscut, la rândul lor, o expansiune continuă, mai lentă sau mai accelerată, pe care o constatăm la hotarele Islazului, începând cu locurile atribuite tinerilor dincolo de Laminorul, între strada şi aleea Mecanizatorilor, cu străzi purtând numele unor primari de-ai Brăilei de până în 1944, şi pe partea dreaptă a Şoselei Brăila-Viziru, cu stiluri şi dimensiuni anarhice, nedemne de o intrare în oraş; dincolo de strada Castanului în Radu Negru; în Lacu Dulce prin blocurile ANL; prin cartierul Minerva în zona centurii spre Cazasu; pe strada Delavrancea, fostă Luminii, ca şi dincolo de Şoseaua Focşani, rămase necanalizate în Nedelcu Chercea sau prin cartierul Vidin în Brăiliţa. ***Astăzi, hinterlandul oraşului se întinde până la şoseaua de centură, exact în limitele celor 7000 de pogoane ale***

Islazului, cu care fusese înzestrat orașul în anii 1831 și 1841
(Excludem celelalte trupuri ale municipiului - Combinatul chimic și Lacul Sărat).

Închei acest *periplu* cu speranța că lucrarea mea n-a fost în zadar, dovadă ecoul de care s-a bucurat în rândurile băștănilor expatriați din Suedia și până-n Brazilia, din Canada și până-n Australia, care, deși naturalizați pe meleaguri depărtate, nu au încetat să-și iubească locul nașterii, iubire pe care au regăsit-o în paginile cărții. Și *periplul* continuă !

Bibliografie generală

A. Volume

- xxx - **Activitatea Comitetelor de Construcțiune din județul Brăila în anii 1922-1923**, Brăila, Tipografia Românească, 1924
- xxx - **Almanahul meseriașilor 1929**, Tipografia Minerva, Brăila, 1929
- xxx - **Almanahul ziarului *Monitorul Brăilei* pe anul 1924**
- xxx - **Analele Brăilei**, volumele I-III, Ediție anastatică îngrijită de Ionel Căndea și Doru Bădără, Muzeul Brăilei - Editura Istros, Brăila, 2004-2007
- xxx - **Anuar. Episcopia Dunării de Jos**, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996
- xxx - **Anuarul Brăilei**, 1913
- xxx - **Anuarul general al orașului și județului Brăila**, 1922
- xxx - **Anuarul municipiului și județului Brăila, 1939-1940**, Tipo Orghidan, Brăila
- xxx - **Anuarul municipiului și județului Brăila**, ediția 1937-1938, editat de ziarul *Busola Brăilei*
- xxx - **Anuarul Socec al României Mari**, vol.II, 1923-1924, Editura *Socec et Co.* S.A.București, 1924
- xxx - **Brăila. Monografie**, Editura Sport-Turism, București, 1980
- xxx - **Brăila 2010**. Număr special realizat de revista „Magazin istoric” în colaborare cu Muzeul Brăilei
- xxx - **Contribuțiuni pentru monografia orașului și județului Brăila cu prilejul serbărilor centenarului**, Tipo N. Orghidan, Brăila, 1929

xxx - **Documente privind istoria orașului Brăila.** 1831-1918, București, 1975. Volum întocmit de N. Mocioiu, S. Bounegru, Gh. Iavorschi, A. Vidisxxx - **Documente privind istoria orașului Brăila.** 1919-1944, vol.II, București, 1989, aceiași autori.

xxx - **Documente privitoare la Brăila**, Vol.I, Colecție îngrijită de Gh. T. Marinescu, Brăila, 1929

xxx - **Inventarul bunurilor care aparțin domeniului public al municipiului Brăila-Anexa Nr 2**, în *Monitorul Oficial al României*, Anul XIV, Nr.378 bis, Partea I, marți , 4 iunie 2002.

xxx - **Îndrumător în Arhivele Statului Județul Brăila** , Colecția „Îndrumătoare arhivistice”-14, București, 1979

xxx - **Întreprinderea de Utilaj Greu Progresul Brăila. 50. 1924-1974.** București, mai 1974

xxx - **Întreprinderile comerciale și industriale din Brăila, 1936**, întocmit de Camera de Muncă Brăila

xxx - **Județele României socialiste**, Ediția a II-a, Editura Politică , București, 1972

xxx - **Marele Dicționar geografic al României**, alcătuit și prelucrat după dicționarele parțiale pe județe de George Ioan Lahovari, General C.I.Brătianu și Grigore G.Tocilescu, vol.I, București, Stab.Grafic J.V.Socecu, 1898; IV-1901

xxx - **Monografia Județului Brăila**, Brăila, 1971

xxx -**Monografia Școlii cu clasele I-VIII, Numărul 19, Brăila (1897-1996)**, Editura Viovor Impex, Brăila, 1996

xxx -**Municipiul Brăila. A XII-a adunare generală a Uniunii Orașelor din România. 29, 30 și 31 octombrie 1937**

xxx -**Nomenclatorul străzilor din municipiul Brăila**, aprobat de CLM Brăila, 2010

xxx - **STXEurope. Brăila -70 de ani.** Buletin informativ, iulie 2010

xxx - **Zilele culturii brăilene. Comunicări și referate. 25 octombrie -1 noiembrie 1970**, Brăila, 1970

xxx - **Zilele culturii brăilene. Comunicări și referate. 3-10 octombrie 1971**, Brăila, 1973

Alexandru, Ionel, Alexandru Milica, **Brăila**, Editura Libertatea, Brăila, 1998

Alexandru, Ionel St., Dr., **Bisericile Brăilei**, Editura Dunărea, Brăila, 2009

Anastasiu, Florian, Vicol, Ana-Maria, **Monumentele Județului Brăila**, Muzeul Brăilei, 1980

Anghel, Dumitru, **Cetățeni de Onoare ai Brăilei**, Editura EX LIBRIS, Brăila, 2004

Bălan, Ion, **Securist pe lista morții**, Casa Editorială Sorida Press, Călărași, 2010

Botez, Ștefania, Volcu Ion, **Brăila în cărți poștale ilustrate**. Album foto-documentar 1896-1948, Editura Proilavia, Brăila, 2011

Buculei, Toader, **Istoria modernă a orașului Brăila**, Editura Centrului de Creație, Brăila, 2008

Buculei, Toader, **Prezențe brăilene în spiritualitatea românească**, Editura Ex Libris, Brăila, 2004

Cândea, Ionel, **Brăila. Origini și evoluție până la jumătatea secolului al XVI-lea**, Muzeul Brăilei, Editura Istros, Brăila, 1995

Cândea, Ionel, Sîrbu, Valeriu, **Istoricul orașului Brăila din cele mai vechi timpuri până la 1540**, Muzeul Brăilei – Editura Istros, Brăila, 1993

Constantinescu, Sotir, Buznea, George, **Brăila prin veacuri și în zilele noastre**, Tipografia „Slova”, Brăila, 1937

Delescu, Iulian, Demetrescu-Oprea, B., Vâlcu, N.Th., **Dicționar geografic al județului Brăila**, București, Tipografia și fonderia de litere Thoma Basilescu, 1894

Giurescu, Constantin C., **Istoricul orașului Brăila. Din cele mai vechi timpuri până astăzi**, Editura Științifică, București, 1968

Hartuche, N., Anastasiu, F., **Brăilița**, Brăila, 1968

Munteanu, Ioan, **Brăila. Mic îndreptar turistic**, Editura Sport-Turism, București, 1984

Munteanu, Ioan, **Stradele Brăilei**, Editura Ex Libris, Brăila, 2005

Munteanu, Ioan, **Stradele Brăilei II**, Editura Ex Libris, Brăila, 2009

Neagu, Fănuș, **Asfințit de Europă, răsărit de Asie**, Editura Semne, București, 2004

Oancea, D.I., **Gruparea urbană Galați-Brăila. Studiu de geografie regională**, Editura Academiei R.S.R., București, 1973

Pătrașcu, Lucia, **Evantaiul albastru**, Editura Danubius, Brăila, 2011

Perianu, Radu I., **Istoria Școalelor din orașul și județul Brăila**, Editura Casei Școalelor, București, 1941

Pintilie, Petre, **Brăila**, Editura Tineretului, București, 1966

Popescu, Mihail, Prof., **Catagrafia din 1828 a locuitorilor și venitului din orașul și jud. Brăila**, Editura *Analele Brăilei*, Brăila, 1933

Puia, Maria, **Viața agrară a județului Brăila în perioada interbelică**, Brăila, 1995

Ștefănescu, Costin, **Brăila. Mic îndreptar turistic**, Editura Meridiane, București, 1965

Vasilescu, Nae A., **Orașul și județul Brăila odinioară și astăzi. Schițe istorice și administrative publicate cu ocazia Expoziției naționale din 1906**, Întâia tipo-litografie P.M. Pestemalgioglu, Brăila, 1906

Vasilescu, Nae A., **Brăila. Proilava – Proilabum-Brailava- Ibraila. Schițe, documente și însemnări din orașul și județul Brăila**, Atelierele Tipografice ale ziarului „Curierul”, Brăila, 1929

Vasilescu, Nae A., **Municipiul Brăila. Călăuza cetățeanului și ofițerului de poliție**, Tip. „Românească”, Brăila, f.a. (1936)

Vasiliu, Mircea, **Amintiri târzii**, Muzeul Brăilei -
Editura Istros, Brăila, 2008
Vernescu, Anton, **Școala Generală Nr. 24 Brăila.**
Monografie (lucrare în manuscris)

B. Articole și studii

Anastasiu, Florian, Prof., **Descoperiri geto-dace pe teritoriul județului Brăila**, în *Zilele culturii brăilene*, Brăila, 1970

Băncilă, Vasile, **Satul nebunilor**, în *Analele Brăilei*, IV, nr.1/1931

Cândea, Ionel, **Aspecte din viața spirituală în cetatea Brăilei. 1538-1828** în *Analele Brăilei*, serie nouă, an V, Brăila, 2004

Cândea, Ionel, **Contribuții privind evoluția istorică a județului Brăila ca unitate administrativ teritorială până în 1829**, în *Istros*, IV, Brăila, 1985

Harțuche, N., **Repertoriul arheologic al județului Brăila**, în *Zilele culturii brăilene*, Brăila, 1970

Harțuche, Nicolae, Anastasiu, Florian, profesori, **Istoricul județului până în secolul al XII-lea** în *Monografia județului Brăila*, Brăila, 1971

Ilie, Elena, **Considerații asupra barierelor Brăilei în epoca modernă**, în *Analele Brăilei*, An II, nr. 2/1996

Mihalcea, Ștefan, Pr., **Biserica Sfânta Filofteia din cartierul Nedelcu Chercea, municipiul Brăila-File de monografie**, Galați, 2010 (lucrare de disertație)

Mihăilescu, Gh., **Documente și informații istorice privitoare la Brăila**, în *Analele Brăilei*, an IV, nr.2-3, 1932

Mihăilescu, Gheorghe, **Note asupra populației și satelor din Câmpia Brăilei** în *Analele Brăilei*, an IV, nr.2-3, 1932

Pricop, Ghena, **Comuna rurală Radu Negru, rezultat al aplicării legii agrare din 1921**, în *Istros VII*, 1994

Pricop, Ghena, **Regimul proprietății funciare în județul Brăila în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Situația moșiei statului Domeniul Brăila 1830-1930**, în *Analele Brăilei*, Serie nouă, An II, Nr. 2, Brăila, 1996

Naum, Ligia, **Așa era cândva...**, în *Dunărea*, Anul I, nr. 2/2002

Ursan, Valeria, **Declarație de dragoste; Iubire interzisă; Grădina Mare între trecut și prezent**, în *valeriaursan.blogspot.com*

Au mai fost consultate/utilizate colecțiile revistelor **Analele Brăilei** (*serie nouă*), **Istros** și **Pro memoria**, editate de Muzeul Brăilei; **Brăila eroică**; **Dunărea** (seriile I-III), **Dunărea literară**, **Excelsior**, **Florile Dunării** și ale ziarelor **Înainte**, **Libertatea**, **Actualitatea**, **Ancheta**, **Arcașu'**, **Brăila**, **Monitorul de Brăila**, **Ziarul de Brăila** și **Obiectiv - Vocea Brăilei**; precum și **Fondurile Primăria și Prefectura Brăila** (**Inventarele 6 și 7**); **Primăria comunei Brăilița, 1892-1950**; **Primăria comunei Nedelcu Chercea, 1923-1950**, și **Primăria comunei Radu Negru, 1926-1950** de la **Direcția Județeană Brăila a Arhivelor Naționale**, drept care autorul manifestă o vie recunoștință și gratitudine tuturor truditorilor care conservă, difuzează și sporesc valorile culturale ale Brăilei.

Lista ilustrațiilor

1. *Abatorul* (1879-1880; 1932-1935). Central, deasupra felinarului, se distinge stema mun. Brăila.
2. *Rezervația arheologică Brăilița*. Monument istoric
3. *Biserica Sf. Dumitru*, 1911, Brăilița
4. *Fosta Primărie* a comunei Islaz (1903), respectiv Brăilița, astăzi Grădinița *Maria Mirabela*
5. Localul vechii *Școli de băieți* (1897), azi Grădinița *Mihaela*
6. *Școala de fete „Ștefan Beloiu”* (1914) în degradare continuă
7. *Casa în care s-a născut sculptorul Nicăpetre*
8. *Gheorghiuță Aloman – cârciumă și salon de dans*
9. *T. O. Chiscăneanu – cârciumă și salon de dans* (1913). După război, Cămin cultural.
10. *Sediul Comunității Rușilor Lipoveni - Pisc*
11. *Biserica Ovidenia Mare – Pisc*
12. *Biserica Sf. Mina* (1928) – donația Nedelcu Chercea
13. *Sediul fostei Primării – Dispensar*, donația Nedelcu Chercea
14. *Școala Nedelcu Chercea* (1928), donația Nedelcu Chercea
15. *Pictură murală a ctitorilor școlii*, vandalizată de comuniști
16. *Icoana murală a Maicii Domnului*, în așteptarea restaurării
17. *Monumentul eroilor 1916 – 1919*. Donația Nedelcu Chercea
18. *Pasarela CFR de la bariera Focșani*
19. *Rampa CFR Brăila* – obiect de litigiu între primăriile com. Nedelcu Chercea și mun. Brăila
20. *Cimitirul israelit* (1874, 1906)
21. *Biserica Sfânta Filofteia* – a treia ca dimensiune după catedrala *Nașterea Domnului* și *Biserica Greacă*
22. *Fabrica de celuloză* (1909). Fusese situată în partea de est a actualului Șantier Naval, la capătul străzii Celuloza, nume – martor.

23. Clădirea *Societății de Patronagiu* (1906 – 1908), astăzi reabilitată – Protecția copilului
24. *Monumentul caporalului Constantin Mușat*, sculptor D. Bârlad
25. *Bustul lui Matei Basarab*, sculptor Ion Mercea
26. *Sediul fostei Primării al comunei Radu Negru*, astăzi grădiniță
27. *Școala de băieți nr. 1*, 1932, astăzi grădiniță
28. *Casa Alexandrescu*, utilizată, în timp, ca spațiu școlar și dispensar
29. *Centrul administrativ al comunei Radu Negru* (1943), azi lăcaș cultural în așteptarea reabilitării
30. *Balconul unei case originare* (1929), cu portal sculptat – proiect de diplomă al lui Ioniță Constantin la absolvirea Școlii de Artă și Meserii
31. *Biserica Sfânta Treime* (1933 – 1941)
32. *Cimitirul Sfânta Treime* – primul cimitir parohial din Brăila

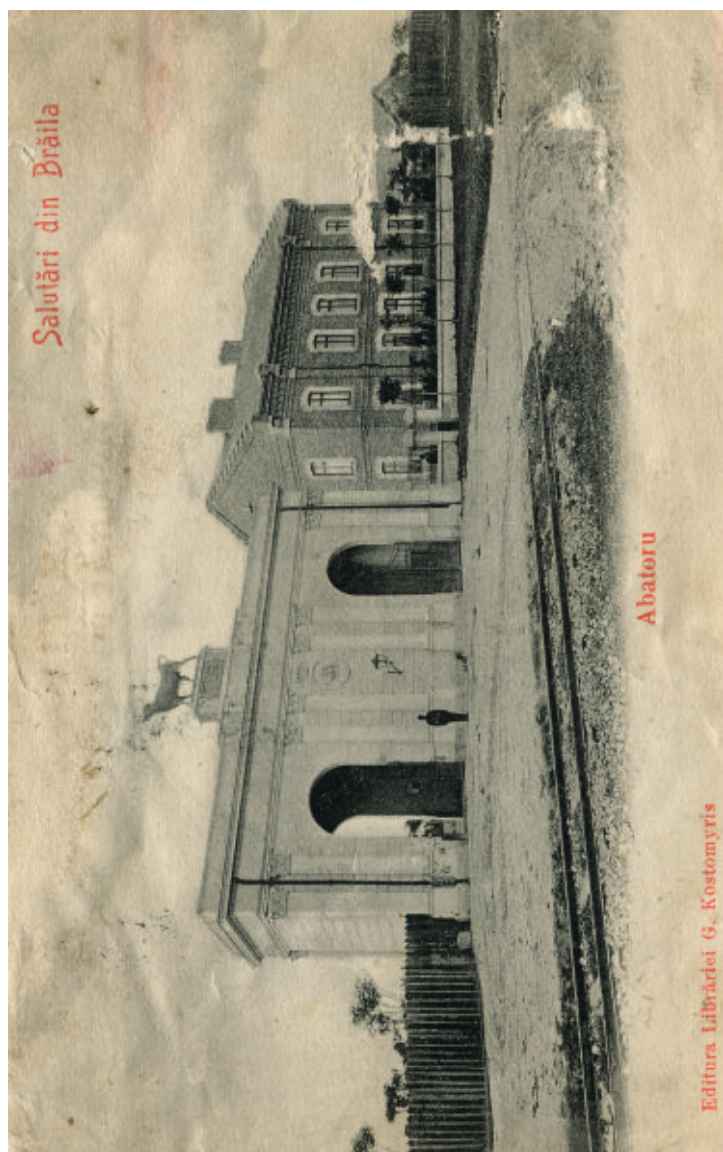
Cuprins

Islazul Brăilei	5
Cartierele oraşului	13
Comorofca şi Băligoşi	17
Comuna Islaz	38
Brăiliţa	52
Pisc	185
Nedelcu Chercea	202
Radu Negru	286
Literatură	379
Postfaţă	401
Bibliografie generală	405
Lista ilustraţiilor	411

De același autor:

Cărți dedicate Brăilei

- **Monografia Invățământului economic din Brăila, 1871-1971**, Brăila, 1971, în colaborare.
- **Brăila**, Ed. Sport-Turism, București, 1984
- **Bărăgan-Câmpia Soarelui**, Ed. Albatros, București, 1987
- **Cartea Dunării**, Ed. Sapiens, Brăila, 1997
- **Din Vadurile Chiralinei. Antologie de literatură contemporană brăileană, vol.I, Proză și dramaturgie**, Ed. Ex Libris, Brăila, 2005
- **Stradele Brăilei I**, Ed. Ex Libris, Brăila, 2005
- **Teatrul Maria Filotti. Premierele, așa cum au fost. 1973-2003**, Ed. Ex Libris, Brăila, 2006
- **Povestea unei străzi. Regala**, Ed. Ex Libris, Brăila, 2006
- **Piața Traian. Emblema Brăilei moderne**, Ed. Ex Libris, Brăila, 2007
- **Stradele Brăilei II**, Ed. Ex Libris, Brăila, 2009
- **Teatrul Maria Filotti. Perspectivă monografică 1949-2009**, Ed. Edmunt, Brăila, 2009
- **Brăila. Studiu monografic**, Ed. Proilavia, Brăila, 2009
- **Școala Populară de Arte Vespasian Lungu, 1951-2011. Monografie**, Ed. Proilavia, Brăila, 2011

1. *Abatorul* (1879-1880; 1932-1935). Central, deasupra felinarului, se distinge stema mun. Brăila

Stațiunea arheologică Brăilița

Vas pictat — cultura Cucuteni

2. Rezervația arheologică Brăilița. Monument istoric

3. Biserica *Sf. Dumitru*, 1911, Brăilița

4. *Fosta Primărie a comunei Islaz (1903), respectiv Brăilița, astăzi Grădinița Maria Mirabela*

5. Localul vechii Școli de băieți (1897), azi Grădinița *Mihaela*

6. Școala de fete „ Ștefan Beloiu ” (1914) în degradare continuă

7. Casa în care s-a născut sculptorul Nicăpetre

8. Gheorghiu Aloman – cârciumă și salon de dans

9. *T. O. Chiscăneanu – cârciumă și salon de dans (1913).*
După război, Cămin cultural

10. Sediul Comunității Rușilor Lipoveni - Pisc

11. Biserica Ovidenia Mare – Pisc

12. Biserica Sf. Mina (1928) – donația Nedelcu Chercea

13. *Sediul fostei Primării – Dispensar, donația Nedelcu Chercea*

14. Școala Nedelcu Chercea (1928), donația Nedelcu Chercea

15. Pictură murală a ctitorilor școlii, vandalizată de comuniști

16. Icoana murală a Maicii Domnului, în așteptarea restaurării

17. Monumentul eroilor 1916 – 1919. Donația Nedelcu Chercea

18. *Pasarela CFR de la bariera Focșani*

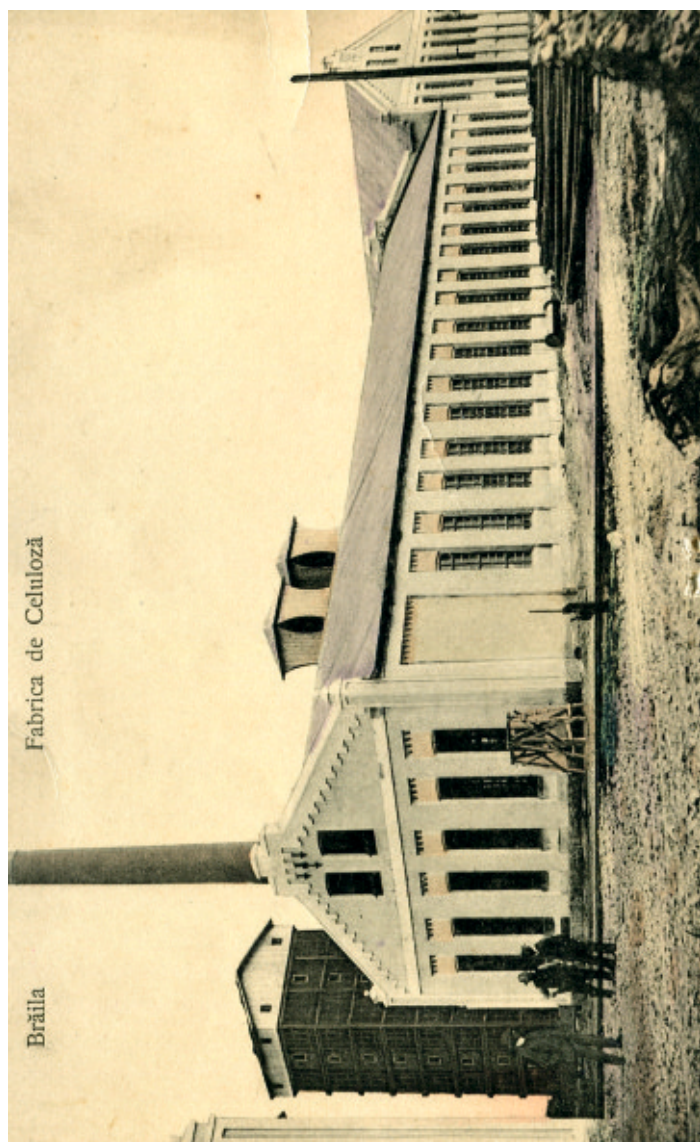
19. *Rampa CFR Brăila* –
obiect de litigiu între primăriile com. Nedelcu Chercea și mun. Brăila

20. *Cimitirul israelit* (1874, 1906)

21. Biserica *Sfânta Filofteia* – a treia ca dimensiune după catedrala *Nașterea Domnului* și *Biserica Greacă*

22. *Fabrica de celuloză* (1909). Fusesse situată în partea de est a actualului Șantier Naval, la capătul străzii Celuloza, nume – marfor.

23. Clădirea Societății de Patronaj (1906 – 1908), astăzi reabilitată – Protecția copilului

24. *Monumentul caporalului Constantin Mușat*, sculptor D. Bârlad

25. *Bustul lui Matei Basarab*, sculptor Ion Mercea

26. Sediul fostei Primărie al comunei Radu Negru, astăzi grădiniță

27. Școala de băieți nr. 1, 1932, astăzi grădiniță

28. *Casa Alexandrescu*, utilizată, în timp, ca spațiu școlar și dispensar

29. *Centrul administrativ al comunei Radu Negru (1943),
azi lăcaș cultural în așteptarea reabilitării*

30. *Balconul unei case originare (1929), cu portal sculptat – proiect de diplomă al lui Ioniță Constantin la absolvirea Școlii de Artă și Meserii*

31. Biserica *Sfânta Treime* (1933 – 1941)

32. Cimitirul *Sfânta Treime* – primul cimitir parohial din